

2013

Skatter i Sverige

SKATTESTATISTISK ÅRSBOK

Tax Statistical Yearbook of Sweden 2013

Skatteverket

Startsida | Skatteverket

www.skatteverket.se

Press | Teckenspråk | Kontakta oss | Other languages

Skatteverket
Vår vision är ett samhälle där alla vill göra rätt för sig

Sök

Startsida | Privat | Företag & organisationer | Rättsinformation | Om Skatteverket

Vanlig fråga: När betalas skattepengarna ut?

Populära e-tjänster

- Flyttanmälan
- Rot & rut (Husarbete)
- Personbevis
- Skattekonto

Använd våra e-tjänster

Privatpersoner (välj e-tjänst)

Företag (välj e-tjänst)

Skaffa e-legitimation

» Med e-legitimation (t.ex. BankID) kan du logga in på våra e-tjänster och utföra ditt ärende enkelt och säkert.

» **Falsk e-post cirkulerar.** Falsk e-post som påstås komma från Skatteverket sprids just nu. Skatteverket är inte avsändare. Du som fått e-post av det här slaget bör radera det.

Arbete & skatt

- » Aktier
- » Gåvor
- » Jämkning
- » Räkna ut din skatt
- » Skattekonto
- » Skattetabeller

Avdrag & förmåner

- » Avdragslexikon
- » Billförmån
- » Fria luncher
- » Förmåner
- » Resor
- » Traktamente

Bo & bygga

- » Fastighetstaxering
- » Försäljning av privatbostad
- » Rotavdrag
- » Rutavdrag
- » Uppskov

Folkbokföring

- » Bouppteckning
- » Flytta
- » Namn
- » Personbevis
- » Äktenskap & partnerskap

Företagare

- » F- & FA-skatt
- » Informationsträffar
- » Moms
- » Nyföretagarfilmer
- » Skattedeclaration
- » Starta & driva

Id-kort

- » Ansöka om id-kort
- » Kontor som utfärdar id-kort
- » Om du blir av med ditt id-kort

Nyheter & pressmeddelanden

12 nov | Nyhet
» Kassaregister även för torg- och marknadshandel

8 nov | Nyhet
» Ska du betala kvarskatt?

4 nov | Nyhet
» Har din förening bokslut 31/1–30/4 men saknar deklaraionsblankett?

30 okt | Nyhet
» Sista dag att deklarerar för dig med bokslut 31 jan – 30 april

» Fler nyheter & pressmeddelanden

Filmen om tjänster för företagare

Har du företag?

» Se filmen om hur du kan göra dina ärenden snabbare och enklare med våra e-tjänster.

Lediga jobb

Välkommen till oss!

» Vi söker dig som vill ha ett meningsfullt arbete som berör landets alla invånare.

Svart på vitt – för en säker affär

Svart på vitt

Du som företagare!

» Här får du tips om hur du säkrar dina affärer. Vi ger även råd vid upphandling av tjänster.

Kontakta oss

Behöver du hjälp?

- » Besök oss
- » Ring oss
- » Skicka e-post
- » Skicka brev & blanketter

» A-Ö: ABCDE FGHIJ KLMNO PQRST UVWXYZ ÅÄÖ

Om webbplatsen | Om kakor (cookies) | Prenumerera (RSS)

Via Skatteverkets webbplats på Internet,
www.skatteverket.se,
kan man dygnet runt ladda ner eller beställa blanketter
och broschyrer, få information, räkna ut sin skatt m.m.
Boken *Skatter i Sverige* hittar du under kategorin
Om Skatteverket. Du finner boken under rubriken *Statistik*.

Originalarbete och tryckning: Elanders Sverige 2013

SKV 152 utgåva 16, Skatter i Sverige 2013

Förord

Syftet med *Skatter i Sverige* är att ge en översiktlig och samlad bild över ekonomisk statistik avseende det svenska skattesystemet. Publikationen ger ett omfattande faktaunderlag som ska kunna vara till nytta i samhällsdebatten, där skattepolitiken är en både central och kontroversiell fråga. Dessutom ska boken tjäna som vägledning till de många statistikkällor som finns på området.

Årsboken består av två delar. Del 1 tar upp det svenska skattesystemet utifrån ett övergripande perspektiv. Inledningsvis i kapitel 1 behandlas det svenska skattesystemet utifrån ett ekonomiskt och historiskt perspektiv. Därefter redovisas i kapitel 2 offentliga sektorns inkomster och utgifter utifrån nationalräkenskaperna. I kapitel 3 betraktas skatterna utifrån ett fördelningsperspektiv och i kapitel 4 jämförs skatterna i Sverige med skatterna i de övriga EU-länderna och OECD. Del 1 avslutas med ett kapitel baserat på resultat från Skatteverkets senaste attitydundersökningar.

Del 2 ger fördjupad information om det svenska skattesystemets olika delar. Inledningsvis i kapitel 6 redovisas statistik om totala skatter i Sverige inklusive uppbördsförluster. Därefter i kapitel 7–9 redovisas statistik om skatt på arbete, skatt på kapital samt skatt på konsumtion och insatsvaror. Kapitel 10 ger en samlad bild av företagsbeskattningen mot bakgrund av den svenska företagsstrukturen.

Inom varje kapitel i del 2 har ambitionen varit att ge en fyllig redogörelse av alla förekommande skatter, även sådana som är beloppsmässigt obetydliga men som ibland

väcker stort intresse i den allmänna debatten. Förutom statistik över skatteutfallet presenteras statistik över antalet skattskyldiga som betalar de olika skatterna samt de inkomster, tillgångar, varor m.m. (skattebaserna) som beskattas. Delvis finns det i anslutning till de statistiska diagrammen och tabellerna förklarande texter om skatteregler och uppbördsförfaranden.

Liksom tidigare har en strävan varit att publicera så aktuell statistik som möjligt samt tidsserier bakåt i tiden. Möjligheten till exempelvis aktuell inkomstskattestatistik begränsas dock av att statistiken bygger på taxeringen ett år efter inkomståret. När det gäller internationell skattestatistik som publiceras av Eurostat (EU:s statistikkontor) eller OECD förekommer av naturliga skäl eftersläpningar i sammanställningen av statistik från medverkande länder.

Skatteverket ger även ut ett särtryck på engelska av denna bok, *Taxes in Sweden 2013*. Särtrycket innehåller en omfattande sammanfattning av det viktigaste innehållet i boken och är en ingång till tabellerna i respektive kapitel. Alla tabeller i den svenska delen är även försedda med engelsk text. Skatter i Sverige har framställts av analysenheten vid Skatteverket. Redaktör har varit Ali Bahrami. Utöver Skatteverket har Finansdepartementet bidragit med kapitel 1 och SCB med kapitel 2 och 3.

Solna i november 2013

Ingemar Hansson
Generaldirektör

In English:

This is the 16th annual edition of the Tax Statistical Yearbook of Sweden, since 2003 called *Taxes in Sweden*. The purpose of the publication is to present an overview of the Swedish tax system as well as up-to-date statistics on tax bases, tax revenue and other relevant aspects of taxation.

To make the yearbook accessible to an English-speaking audience, an English

summary is available as a separate publication (*Taxes in Sweden 2013*) at our website www.skatteverket.se. The English summary contains references to tables in the Swedish edition. These references are put in brackets, e.g. [10.1] in the English summary is a reference to table 10.1 in the Swedish edition. Furthermore, all tables in the Swedish edition contain an English translation.

Skatter i Sverige 2013

Taxes in Sweden 2013

SKATTESTATISTISK ÅRSBOK

TAX STATISTICAL YEARBOOK OF SWEDEN

FÖRORD / Preface	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING / Table of contents	4
SAMMANFATTNING / Summary	5
DEL 1 SKATTER I ETT ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV <i>TAXES IN A GLOBAL PERSPECTIVE</i>	
1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv, <i>Taxes in an economical and historical perspective</i> , Peter Brose, Bo Stoltz, Finansdepartementet	13
2 Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna, <i>The public sector in the national accounts</i> , Maria Pettersson, Marcus Andersson, SCB	29
3 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet, <i>Taxes, income distribution and wealth</i> , Lovisa Sköld, SCB	41
4 Svenska skatter i internationell jämförelse, <i>Swedish taxes in an international perspective</i> , Susanna Wanander, Skatteverket	63
5 Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll, <i>Opinions on the tax system, tax evasion and tax control</i> , Henrik Franzon, Skatteverket	89
DEL 2 SKATTEBASER OCH SKATTEINKOMSTER <i>TAX BASES AND TAX REVENUES</i>	
6 Totala skatter i Sverige, <i>All taxes in Sweden</i> , Annika Persson, Karolin Wallström, Skatteverket	97
7 Skatt på arbete, <i>Taxes on labour</i> , Annika Persson, Skatteverket	113
8 Skatt på kapital, <i>Taxes on capital</i> , Katrin Wallberg, Skatteverket	157
9 Skatt på konsumtion och insatsvaror, <i>Taxes on consumption and input goods</i> , Mats Andersson, Skatteverket	185
10 Företagsbeskattning, <i>Business taxation</i> , Katrin Wallberg, Skatteverket	215
DETALJERAD INNEHÅLLSFÖRTECKNING / Detailed table of contents	241
SAKORDSREGISTER / Index	245

Sammanfattning

1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv

I kapitel ett ges en ekonomisk och historisk bakgrund till redovisningen av enskilda skatter.

Skattesystemets huvuduppgifter

Skattesystemets grundläggande uppgift är att finansiera offentliga utgifter. Utöver detta grundläggande fiskala syfte brukar skattesystemet tilldelas tre kompletterande huvuduppgifter: att skapa samhällsekonomisk balans, att fördela inkomsterna rättvist och att fördela resurserna effektivt.

Grundläggande beskattningsprinciper

Nära förknippade med olika fördelningspolitiska aspekter är två grundläggande beskattningsprinciper: intresseprincipen och skatteförmågeprincipen. Enligt intresseprincipen ska skatteuttaget knytas till olika gruppers intresse av olika slag av offentlig verksamhet. Skatteförmågeprincipen innebär att skatten ska betalas efter de skattskyldigas förmåga att betala skatten.

En ekonomisk klassificering av olika skatter

En ekonomisk klassificering av olika skatter kan ske på många sätt. I den här boken är utgångspunkten skatt på arbete och skatt på kapital. En annan vanlig distinktion är direkta och indirekta skatter. Med direkta skatter avses skatter som utgår på inkomster och förmögenheter. Indirekta skatter utgår vid omsättning av varor och tjänster och består av moms och punktskatter på t.ex. alkohol och tobak. Dessa två indelningsgrunder kan kombineras i en fyrdelning av de svenska skatterna; direkta och indirekta skatter på arbete och kapital.

Skatternas utveckling de senaste 25 åren

De svenska skatternas utveckling under de senaste 25 åren kan mycket kortfattat beskrivas på detta sätt:

- *från sam- till särbeskattning*
1971 avskaffades sambeskattningen av giftas inkomster. Sambeskattningen medförde att marginaleffekterna på extra arbetsinsatser för ett hushåll blev höga och detta i kombination med en ökad förvärvsfrekvens för kvinnor ansågs som ett problem, bl.a. ur jämställdhetssynpunkt.
- *från direkt till indirekt beskattning*
Uttaget av socialavgifter har ökat, bl.a. för att finansiera pensionssystemet. Punktskatterna har fått större betydelse för finansiering av offentliga utgifter.
- *skattereformen 1990-91*
De formella skattesatserna sänktes, skattebaserna breddades, styrande inslag togs bort, proportionell skatt på kapital infördes (30 procent).
- *efter skattereformen*
Skatteuttaget på arbete ökade under 1990-talet men har därefter sjunkit dels genom kompensation för de under 1990-talet införda allmänna egenavgifterna, dels genom införande av jobbskatteavdrag. Hänsyn tas till internationella krav med nya villkor för bl.a. beskattning av kapitalinkomster. Miljörelateringen av skattesystemet har ökat liksom inslaget av differentiering bl.a. för att stimulera den varaktiga sysselsättningen

2 Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna

I kapitel två redovisas översiktligt den offentliga sektorns inkomster och utgifter i enlighet med nationalräkenskaperna. Den totala inkomsten av skatter och avgifter sätts också i relation till bruttonationalprodukten. Utvecklingen av den så kallade skattekvoten beskrivs. Kapitlet innehåller även en mer detaljerad beskrivning av vissa skatter och det avslutas med en sammanställning över den offentliga sektorns utgifter uppdelade på olika ändamål.

Nationalräkenskaperna är en statistisk sammanställning i kontoform över hela den svenska ekonomin, uppdelad på sektorer och olika slag av inkomster och utgifter. Den offentliga sektorn delas i sin tur upp i tre delsektorer: statlig sektor, socialförsäkringssektor samt kommunal sektor. Inkomsterna delas upp i skatter, socialförsäkringsavgifter, ränteinkomster och övriga inkomster. Utgifterna består av transfereringar, konsumtion och investeringar. Skillnaden mellan inkomster och utgifter visar det finansiella sparandet. År 2012 uppgick de totala inkomsterna och utgifterna inom den offentliga sektorn till 1 780 respektive 1 794 miljarder kronor, vilket ger ett finansiellt sparande på minus 14 miljarder kronor.

Under perioden 1993–2012 ökade de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna från 301 till 656 miljarder kronor. Skatterna på produktion och import (inkl. EU-skatter) ökade under samma period från 261 till 665 miljarder kronor. Uppgifter om skattekvoten, dvs. skatternas andel av BNP, används ofta i den ekonomiska debatten. År 1993 var skattekvoten 48 procent och ökade till 52 procent som högst år 2000. Skattekvoten har sedan sjunkit och noterade den lägsta nivån hittills år 2012 med 44 procent.

Av den offentliga sektorns utgifter 2011 används nästan hälften, 41 procent, till ändamålet socialt skydd. Andra viktiga ändamål är utbildning (14 procent), hälso- och sjukvård (14 procent), samt allmän offentlig förvaltning (12 procent). I offentlig förvaltning ingår bland annat räntor på statsskulden.

3 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

Detta kapitel sätter fokus på tre områden:

- inkomster som ett mått på den ekonomiska standarden och fördelningen av inkomster mellan olika grupper av individer och hushåll
- den direkta beskattningen av individer och hur direkta skatter och bidrag omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper
- kvinnors och mäns förmögenhet

Den direkta beskattningen av individen

År 2011 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,1 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i direkta skatter. Med direkt beskattning menas inkomstskatt, allmän pensionsavgift, egenavgifter för näringsidkare, och fastighetsskatt/-avgift. Jämfört med 1991 – det första året efter skattereformen – är det i stort sett en oförändrad nivå. Under perioden 1980–2011 har beskattningen blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat.

Den högsta marginalskatten, dvs. den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst, ökade kontinuerligt under perioden 1993–1998. Från och med 1999 har den högsta marginalskatten legat på ungefär samma nivå. År 2013 är den högsta marginalskatten 56,7 procent. Marginaleffekten, dvs. den effekt en inkomstökning har på skatten och olika bidrag och avgifter, är högst för ensamstående med barn och de äldsta pensionärerna.

Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och transfereringar har som syfte att omfördela inkomster mellan grupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörda och försörjningsmöjligheter varierar. Den disponibla inkomsten uppgick 2011 till i genomsnitt 87 procent av faktorinkomsten för hushåll 18–64 år. Ett genomsnittligt hushåll, 18–64 år, betalade därmed 58 800 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar. Hushåll med en årsinkomst under 200 000 kr mottog i genomsnitt mer i bidrag och ersättningar än vad de betalade i direkt skatt.

Inkomstfördelningen för individer och hushåll

Inkomstspridningen var ganska konstant under 1980-talet men ökade under 1990-talet. Mellan år 2000 och 2003 minskade spridningen något, för att sedan åter öka och nå sitt hittills högsta värde 2007, då kapitalinkomsterna var rekordhög. De som har de högsta inkomsterna har haft en avsevärt bättre utveckling än vad övriga grupper har haft. Kapitalinkomsternas be-

tydelse har ökat, och ökade kapitalvinster förklarar en stor del av den ökade inkomstspridningen. Under 2011 hade samtliga åldersgrupper en högre disponibel inkomst än vad motsvarande åldersgrupp hade 1991.

Förmögenhetsfördelning

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. År 2007 ägde de 1 procent mest förmögna individerna nästan en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. Nettoförmögenhetens medianvärde för samtliga individer var 65 000 kr. År 2007 hade drygt en och en halv miljon hushåll en marknadsvärderad förmögenhet som var större än en miljon kronor. Nettoförmögenheten bestod till 72 procent av fastigheter och bostadsrätter. Banksparande stod för 11 procent medan 14 procent av nettoförmögenheten bestod av aktier och fonder.

4 Svenska skatter i internationell jämförelse

I kapitel 4 jämförs skatterna i Sverige med skatterna i övriga länder i EU och OECD. Det är dock viktigt att vara medveten om att det finns skillnader i regelsystem mellan olika länder, vilket försvårar jämförelserna. Även statistikens kvalitet varierar mellan länderna.

Jämförelser av BNP

Bruttonationalprodukten, BNP, används ofta för att beskriva levnadsstandarden. För att komma ifrån skillnader i BNP som beror av skillnader i ländernas prisnivåer kan man använda s.k. köpkraftsparitetstal (PPP, Purchasing Power Parities). Sverige kom 2011, på 9:e plats i en rangordning av 34 OECD-länder, när det gäller BNP per invånare mätt i PPP.

Skattekvoten

Skattekvoten, de totala skatternas andel av BNP, brukar användas för att studera skattestrukturen i olika länder. I Sverige, där många transfereringar är beskattade, blir skattekvoten högre än i andra länder. Likaså ingår de lagstadgade socialavgifterna som en del i skattekvoten i Sverige. I en del andra länder, där sådana avgifter tas ut efter avtal med arbetsmarknadens par-

ter, blir skattekvoten lägre. Skattekvoten i Sverige var 45,5 procent 2010, vilket kan jämföras med genomsnittet för EU 15 och OECD på 38,4 respektive 33,8 procent.

Skatt på arbete

Ett sätt att göra internationella jämförelser, som är mer neutrala i förhållande till hur skatte- och bidragssystemen är uppbyggda, är att mäta den disponibla inkomsten (bruttolönen minus inkomstskatt plus transfereringar) i procent av bruttolönen. I Sverige får ensamstående behålla 75,1 procent av lönen, vilket är över genomsnittet för både OECD (74,9 procent) och EU (70,5 procent). För den som är gift med två barn är den disponibla inkomsten i Sverige 82,1 procent. Detta är marginellt lägre än EU-genomsnittet (82,2 procent) och under OECD-genomsnittet (86,2 procent).

I Sverige har marginalskaften för en genomsnittlig industriarbetare sjunkit markant på bara några år och ligger nu på 31,6 procent, vilket är lägre än både EU- och OECD-genomsnittet (41,6 respektive 35,2 procent). De högsta marginalskaften på över 50 procent finns, för medelinkomsttagare i Belgien och Tyskland, samt för höginkomsttagare i Belgien, Sverige, Danmark, Slovenien och Irland.

Skatt på kapital

Skattebaserna i kapitalbeskattningen är rörliga vilket sätter gränser för hur hög beskattningen kan vara utan att kapitalet flyttar utomlands. Även om skattesatsen för företagets vinster är förhållandevis låg i Sverige, gör dubbelbeskattningen – utdelningsinkomster beskattas först hos företagen och sedan hos aktieägarna – att skattebelastningen blir relativt hög.

Skatt på varor och tjänster

EU har fastställt miniminivån för normalskattesatsen på moms till 15 procent. Medlemsländerna kan dock tillämpa två reducerade skattesatser vilket gör att moms-skattesatserna varierar kraftigt inom EU. Ungern har den högsta normala momsskattesatsen bland EU-länderna, 27 procent, följt av Danmark, Kroatien och Sverige, 25 procent. EU:s punktskattesystem omfattar gemensamma regler för beskattning av bränslen, alkohol och tobak. Sveriges

punktskatter för den blyfria bensinen ligger nära genomsnittet för övriga EU-länder. När det gäller sprit har Sverige den högsta skattesatsen i EU. Sverige ligger på en fjärdeplats när det gäller skatt på vin efter Irland, Finland och Storbritannien. Trots att tobaksskatten i Sverige är lägst inom EU är priset på cigaretter i Sverige fortfarande relativt högt (ca 52 kronor, vilket är det fjärde högsta i EU). Detta beror dels på priserna före skatt, dvs. tillverkningskostnader och handelsmarginaler, och dels på den höga momsen.

5 Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll

Skatteverket gör regelbundet mätningar av medborgarnas och företagens syn på skattesystemet, skattefusket, skattekontrollen och upplevelserna i kontakterna med Skatteverket. Resultaten som presenteras i detta kapitel är från 2001-2013, med slumpmässiga urval på 3 000 – 5 000 medborgare eller företag vid vart och ett av mättillfällena och med svarsandelar på ca 50 procent. De svarande har fått ta ställning till en rad påståenden. Svaren delades i efterhand in i tre grupper; ”instämmer”, ”neutrala” och ”instämmer ej”.

Synen på skattesystemet

Före skattereformen 1990/91 var medborgarna i högre utsträckning missnöjda med skattesystemet. Efter reformen stabiliserades andelen som tyckte illa om systemet på en nivå som var betydligt lägre än före reformen. Mellan 2006 och 2012 har andelen som tycker illa om systemet återigen minskat kraftigt. En kraftigt förbättrad inställning till skattesystemet ses även bland företagen. Mellan 2005 och 2013 har andelen negativa företag minskat från 61 till 22 procent.

Hur man tycker det är att deklarerar

Allt fler medborgare och företag tycker att det är enkelt att deklarerar. I 2012 års medborgarundersökning instämde 72 procent i påståendet medan 11 procent var av motsatt uppfattning. Andelen som tycker det är svårt att deklarerar och lämna uppgifter om olika skatter är högre bland företagen, men

har på tio år i stort sett halverats, till 23 procent i 2013 års företagsundersökning.

Förtroendet för Skatteverket och synen på Skatteverkets kontroll

Andelen medborgare som har förtroende för Skatteverket ökade mellan 2006 och 2012, från 52 till 66 procent. Den positiva trenden är ännu tydligare bland företagen. En förbättring kunde noteras redan i 2007 års företagsundersökning, och mellan 2007 och 2013 har förtroendet fortsatt att öka. I undersökningen 2013 uppgav endast 5 procent av företagen att de inte har förtroende för Skatteverket.

Kännedom om fusk hos andra

År 2012 var det väsentligt färre medborgare som känner någon som skattefuskar jämfört med 2006. Sannolikt har de rut- och rot-avdrag som införts under denna period bidragit till den förändring som skett. Trenden är minst lika stark bland företagen, som tillfrågats om de känner företagare som skattefuskar. Resultatet kan vara en indikation på att skattefelet minskat.

Företagen har fått svara på i vilken utsträckning de anser sig vara utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar. Andelen som instämde i påståendet minskade från 28 till 17 procent mellan 2007 och 2013 års undersökningar.

6 Totala skatter

Kapitlet innehåller en samlad översikt över skatterna på arbete, kapital samt på konsumtion och insatsvaror (i enlighet med de definitioner som används i Årsbokens kapitel 7–9). I kapitlet tas också upp omfattningen av skatteskulder och uppbördsförkluster dvs. fastställda skatter som av olika anledningar inte blir betalda.

På grund av olikheter i sättet att beräkna och periodisera skatterna så skiljer sig totalbeloppen en aning från beloppen i nationalräkenskaperna. Det senaste året som det går att få en helhetsbild över samtliga skatter är för 2011. De totalt fastställda skatterna summerade då till 1 555 miljarder kronor. Skatterna som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2011 till 44,4 procent. Skatt på arbete svarade för 59 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för inemot 12 procent och skatt på konsumtion och in-

satsvaror för nästan 30 procent.

Av skatten avsåg 538 miljarder kronor (35 procent) kommunalskatt och 195 miljarder kronor (13 procent) avgifter till ålderspensionssystemet. EU-skatterna, dvs. den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU, uppgick till 7 miljarder kronor (0,5 procent). Resten, 815 miljarder kronor (52 procent), kan sägas vara statliga skatter.

Uteblivna betalningar av påförda skatter leder till att det finns en differens mellan fastställda skatter och de skatter som betalas in – uppbördsförluster. Uppbördsförlusterna för inkomstskatt, arbetsgivaravgifter, moms och punktskatter uppgick 2011 till 5,6 miljarder kronor eller 0,4 procent av de totala skatterna.

Skattefordringarna exklusive dröjsmålsavgifter var 37,4 miljarder kronor vid utgången av år 2012, varav 16,1 miljarder avsåg fysiska personer och 21,4 miljarder avsåg juridiska personer. Det fanns 119 000 fysiska personer och 48 000 juridiska personer med skatteskulder. Bland fysiska personer med skatteskuld är skulden mindre än 5 000 kr i 41 procent av skuldfallen, och över 1 miljon kronor i 1,8 procent av skuldfallen. Den sistnämnda gruppens andel av totala skuldsumman för fysiska personer uppgick till 57 procent. För knappt åtta procent av de juridiska personerna med skatteskulder översteg skulden 1 miljon kronor, men dessa svarar för hela 75 procent av de juridiska personernas totala skatteskulder.

7 Skatt på arbete

I kapitlet redovisas skatteunderlag och skatteinkomster från förvärvsarbete. Som skatt på arbete räknas dels fysiska personers inkomstskatt och dels socialavgifter.

Skatt på arbete idag

År 2011 uppgick skatten på arbete till 911 miljarder kronor, motsvarande 26,0 procent av BNP.

Sysselsättning och inkomster

Förändringar i antalet arbetade timmar har betydelse för skattepolitiken och omfördelningstrycket mellan de som arbetar och de som inte har arbete. Från högkonjunkturåret 1990 till lågkonjunkturåret 1993

minskade antalet arbetade timmar med nio procent. Sett över perioden 1993 till 2012 ökade antalet arbetstimmar med 15 procent. Återhämtningen sedan 1993 kan i första hand hänföras till en ökad befolkning med fler sysselsatta. Slås de arbetade timmarna ut per invånare har antalet arbetade timmar ökat med 5,6 procent mellan 1993 och 2012 – från 750 till 792 timmar.

Andelen heltidsanställda 2011 var bland männen 81 procent och bland kvinnorna 65 procent. Genomsnittsinkomsten för en heltidsarbetande 2011 var 383 000 kr.

Direkt skatt på arbete

De taxerade förvärvsinkomsterna 2011 var 1 897 miljarder kronor och utgör basen för skatteberäkningen. Skatten tas ut som statlig och kommunal inkomstskatt. Den genomsnittliga kommunalskatten är 31,73 procent år 2013. Statlig inkomstskatt tas fr.o.m. 1999 ut i två skikt, med 20 respektive 25 procent. Den högsta marginalskatten år 2013 är 56,73 procent (vid genomsnittlig kommunalskatt). År 2011 hade 16 procent av inkomstagarna över 20 år inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Motsvarande andel för heltidsanställda män var 37 procent och för heltidsanställda kvinnor 19 procent.

Socialavgifter

Socialavgifter tas ut i olika former: *arbetsgivaravgifter* (dito egenavgifter för egenföretagare), *allmän pensionsavgift* och den *särskilda löneskatten* (tas ut på inkomster från näringsverksamhet där den skattskyldige inte är aktiv och som inte grundar rätt till förmåner, på bidrag till vinstandelsstiftelser, vissa försäkringsersättningar och pensionskostnader). År 2011 uppgick socialavgifterna till 518 miljarder kronor, och de svarade därmed för 57 procent av all skatt på arbete.

8 Skatt på kapital

Skatt på kapital kan ses som skatt på avkastningen på reala och finansiella tillgångar. Ambitionen med kapitalbeskattningen är att ha en likvärdig beskattning av olika kapitalplaceringsformer för att motverka skatteplanering. Denna ambition gör att kapitalbeskattning förekommer i flera olika former.

Kapitalskatterna betalas i vissa delar di-

rekt av hushållen. Andra delar av kapital-skatterna betalas administrativt via företagen men belastar slutligt hushållen såsom avkastningsskatten på kapital i pensionsfonder och fastighetsavgiften på hyreshusens bostadsdel.

Skatt på kapital idag

Kapitalskatterna inklusive bolagsskatten uppgick år 2011 till 183 miljarder kronor varav bolagsskatt 103 miljarder. Kapitalskatterna motsvarade detta år 5,1 procent av BNP och utgjorde 12 procent av totala skatteuttaget.

Hushållens tillgångar och skulder

Individerna hade vid slutet av 2012 finansiella tillgångar på 7410 miljarder kronor och skulder på 3137 miljarder kronor, vilket motsvarar en finansiell nettoförmögenhet på 447 000 kr per invånare. Permanenta småhus och fritidshus hade ett sammanlagt taxeringsvärde på 2 950 miljarder kronor vilket utslaget per invånare motsvarar 309 000 kr.

Olika typer av kapitalskatt

Kapitalbeskattningen består av fastighetsavgift och fastighetsskatt, skatt på avkastningen på individernas kapitalinnehav, avkastningsskatt på pensionsmedel och kapitalförsäkringar samt skatt på företagens vinster.

Från 2008 har den statliga fastighetsskatten på bostäder ersatts av en kommunal fastighetsavgift. Den kommunala fastighetsavgiften tas ut med ett fast maxbelopp som är indexbundet. Vid låga taxeringsvärden tas ut en lägre avgift som är satt i relation till taxeringsvärdet. Statlig fastighetsskatt tas, liksom tidigare, ut på lokaler och industrier.

År 2011 uppgick fastighetsskatten och fastighetsavgiften till sammanlagt drygt 27 miljarder kronor, varav 15 miljarder hänförligt till bostäder.

Skatten på inkomst av kapital (räntor, utdelningar, kapitalvinster) för privatpersoner uppgick, netto, år 2011 till 29 miljarder kronor.

Avkastningsskatt tas ut på kapital avsatt för tjänstepension, kapital i form av privat pensionssparande och på kapitalförsäkringar. Skatten betalas in av dem som

förvaltar de avsatta medlen. Inkomståret 2011 debiterades totalt 11,9 miljarder kronor i avkastningsskatt.

Skatten på företagens vinster, bolagsskatten, uppgick 2011 till 103 miljarder kronor och svarade därmed för drygt hälften av kapitalskatterna.

9 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, momsen, dels punktskatter på specifika varor och tjänster. År 2011 uppgick skatterna på konsumtion och insatsvaror till 461 miljarder kronor, motsvarande 13,2 procent av BNP eller 30 procent av de totala skatterna.

Moms

Moms tas ut i varje led i produktionskedjan och nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga. Den generella skattesatsen är 25 procent. Två lägre skattesatser är tillåtna inom EU. I Sverige beskattas livsmedel samt hotell- och restaurangtjänster med 12 procent och tidningar, böcker, resor med kollektivtrafik och olika kulturella aktiviteter med 6 procent. Nettouppbörderna av momsen blir inkomst för staten. År 2011 uppgick den, exklusive kompensationer för moms betald av statliga myndigheter, till 338 miljarder kronor.

Punktskatter

Punktskatterna uppgick år 2011 till 123 miljarder kronor. De energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse under senare år och svarade 2011 för cirka 60 procent av den totala punktskatteuppbörden. I motsvarande mån har alkohol- och tobaksskatternas andel sjunkit. Fordonsbeskattningens andel av punktskatterna (exklusive skatt på drivmedel) har varit i stort sett oförändrad de senaste åren. Tullmedlens fiskala betydelse för svenska staten har efter Sveriges inträde i EU helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Tullmedel, särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter tillfaller nämligen EU:s

gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

Energi- och miljöskatterna inbringade sammanlagt 70 miljarder kronor under 2011, varav större delen hänförde sig till skatter på bensin och olja. Alkohol- och tobaksskatterna uppgick till 24 miljarder kronor, där fördelningen mellan tobaksskatt och alkoholskatt är ungefär lika mycket på vardera. Skatterna på vägtrafik utgjorde 16 miljarder kronor, importskatterna cirka 5 miljarder kronor, lotteri- och spelskatter 6 miljarder kronor samt skatt på annonser och reklam som tillsammans med ett antal avgifter utgjorde cirka en halv miljard kronor.

Energiskatterna har under senare år fått en alltmer miljömässig profil, med en förskjutning från ren energibeskattnings till en beskattning av miljöskadliga utsläpp. Vid sidan av energiskatterna finns även andra styrmedel för minskade utsläpp. Ett sådant är det system för handel med s.k. utsläppsrätter av växthusgaser som finns inom EU för vissa typer av anläggningar. Detta system utgör ett komplement till energibeskattnings, vilket innebär att anläggningar som omfattas av denna handel medges befrielse från en stor del av koldioxidskatten.

10 Företagsbeskattning

I kapitlen 7–9 beskrivs det svenska skattesystemet utifrån olika skattebaser. I kapitel 10 ges en samlad beskrivning av företagsbeskattningen. Den skattemässiga termen för företagsbeskattning är inkomst av näringsverksamhet. En grundläggande princip för företagsbeskattning är att man utgår från det bokföringsmässiga resultatet och en annan att den ska vara neutral i förhållande till olika företagsformer.

Företagsstrukturen i Sverige

Mycket stora företag är relativt sett vanligare och medelstora mindre vanliga i Sverige än i andra länder. Antalsmässigt dominerar de allra minsta utan anställda. De enskilda firmorna och aktiebolagen är de vanligaste företagsformerna i Sverige. När det gäller ekonomisk aktivitet är ak-

tiebolagen dominerande och svarar för 89 procent av den totala omsättningen.

Skatt för juridiska personer

Den totala skatten för juridiska personer år 2011 uppgick till 160 miljarder kronor, varav aktiebolagen tillsammans med banker och försäkringsbolag svarade för 89 procent. Ett fåtal mycket stora bolag (0,02 procent) står för 44 procent av den totala bolagsskatten. Aktiebolagens samlade överskott för 2011 uppgick till 406 miljarder och de ackumulerade underskotten till 433 miljarder. Ett underskott som uppstår vid taxeringen får, om det inte kan kvittas mot en vinst, rullas vidare till kommande års taxeringar för att kvittas mot eventuella framtida överskott.

Fysiska personer som näringsidkare

Fysiska personer kan bedriva näringsverksamhet direkt, som enskild näringsverksamhet, eller indirekt via handelsbolag. Andelen med redovisade underskott år 2011 var 44 procent bland de enskilda näringsidkarna och 42 procent bland delägarna i handelsbolag. De överskott som redovisas är oftast små. För endast 24 procent av samtliga enskilda näringsidkare och 22 procent av delägare i handelsbolag med överskott översteg överskottet 200 000 kr.

Nyföretagande

Under 2011 startades 64 000 nya företag i Sverige, vilket är en ökning med fem procent jämfört med året innan. Av de nya företagen startades 35 procent av företagen som aktiebolag, 6 procent som handels- eller kommanditbolag och 59 procent som enskild näringsverksamhet.

Adam Smith om skatter

I sin bok *Wealth of Nations* (1776) lade Adam Smith fast fyra grundläggande principer för beskattning.

I. Medborgarna i varje land bör bidra till statens underhåll så nära som möjligt i förhållande till sina respektive förmågor, dvs. i förhållande till de respektive inkomster de åtnjuter under statens beskydd. ...

II. Den skatt som varje individ är tvungen att betala ska vara känd i förväg och inte bestämmas godtyckligt. Tidpunkt och sätt för betalning liksom den summa som skall betalas ska vara klar och tydlig för den som ska betala och för varje annan person. ...

III. Varje skatt bör påföras vid den tidpunkt och på det sätt som bäst passar den som ska betala. ...

IV. Varje skatt bör vara konstruerad så att den tar så lite som möjligt ur folkets fickor utöver vad den inbringar i statskassan. ...

*Översättning av Adam Smiths
fyra grundläggande principer om beskattning.*

Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv

I detta kapitel ges en ekonomisk och historisk bakgrund till redovisningen av enskilda skatter. Introducerade perspektiv och begrepp kan bidra till tolkningen av olika statistiska data.

I det första avsnittet skisseras kortfattat ett skattesystems huvuduppgifter. Olika beskattningsprinciper behandlas i det andra avsnittet. I det tredje avsnittet introduceras en ekonomisk klassificering av de svenska skatterna.

Avslutningsvis redovisas med ett historiskt perspektiv huvuddragen i de senaste decenniernas utveckling på skatteområdet

1.1 Skattesystemets huvuduppgifter

Det svenska skattesystemets faktiska utformning och utvecklingen på skatteområdet präglas av den sammanvägning av olika tänkbara skattepolitiska mål som görs vid olika tidpunkter. I detta avsnitt värderas inte dessa olika mål och vad de betytt för de svenska skatternas utformning och utveckling. I stället redovisas de olika huvuduppgifter som skattesystemet har och kan ha. I den skatteekonomiskt inriktade litteraturen är dessa huvuduppgifter knutna till enskilda skatters olika slag av ekonomiska effekter.

1.1.1 Finansieringen av offentliga utgifter

En första och helt grundläggande uppgift för skattesystemet är att finansiera offentliga utgifter på ett hållbart sätt. I ekonomiskt avseende handlar detta fiskala syfte om att skapa ett realekonomiskt utrymme för den offentliga sektorns resursanspråk. Utan en begränsning av hushållens och företagens resursanspråk kommer samhällets knappa produktionsresurser att överutnyttjas med risk för inflation.

Det fiskala syftet handlar alltså om den reala användningen av samhällets resurser och dess fördelning på realekonomiska storheter som privat konsumtion, privata investeringar, offentlig konsumtion och

offentliga investeringar. Skattesystemet finansierar också transfereringar som går tillbaka till den privata sektorn i ekonomin, till hushåll och företag. Exempelvis påverkas hushållens disponibla inkomster, som i hög grad bestämmer den privata konsumtionen, i betydande omfattning av skattefinansierade transfereringar.

Utöver det grundläggande fiskala syftet brukar skattesystemet tilldelas tre kompletterande huvuduppgifter; stabilisera samhällsekonomin, jämna ut inkomstfördelningen och effektivisera resursallokeringen.

1.1.2 Stabiliseringspolitiken

Bakom det fiskala syftet ligger önskemål om samhällsekonomisk balans. Det handlar om traditionella stabiliseringspolitiska mål för den ekonomiska politiken som full sysselsättning och stabil prisnivå. Med varierande styrka har skattepolitiken under en lång följd av år utformats med hänsyn till dessa mål, där politikens inverkan på exempelvis privat konsumtion och privata investeringar har varit centrala frågor.

1.1.3 Fördelningspolitiken

En annan huvuduppgift för skattesystemet gäller dess inverkan på inkomst- och förmögenhetsfördelningen i samhället. I första hand handlar det om skatternas omfördelning av inkomster mellan individer eller grupper på olika inkomstnivåer, dvs. skatternas effekter på den s.k. vertikala inkomstfördelningen.

Vid sidan av det vertikala rättvisebegreppet finns också en föreställning om s.k. horisontell rättvisa, där den fördelningspolitiska frågan i stället handlar om att individer med samma totala inkomster (eventuellt på samma välfärdsnivå) ska beskattas på ett likvärdigt sätt ("likar skall beskattas lika"). I 1990-91 års skattereform spelade principen om horisontell rättvisa en central roll. En förbättrad balans mellan beskattningen av kapital- och arbetsinkomster utgjorde en viktig dimension i olika likformighetssträvanden lik-

som önskemålen att beskatta olika slag av arbetsinkomster respektive olika slag av kapitalinkomster på ett likvärdigt sätt¹.

1.1.4 Allokeringpolitiken

Förutom att skatter påverkar resursanvändningen mellan privat och offentlig sektor inverkar de också på effektiviteten i den privata resursanvändningen. Det handlar här om avvägningen mellan konsumtion och sparande, mellan olika slag av sparande och konsumtion, mellan arbete och fritid och mellan olika slag av investeringsprojekt och skatternas inverkan på individernas välfärd.

Samhällsekonomiska kostnader beaktas

För de allra flesta skatter gäller att de i mindre eller större utsträckning styr hushålls och företags val mellan olika aktiviteter. Genom denna styrning påverkas effektiviteten i samhällets användning av olika resurser. I vissa avseenden kan styreffekterna vara åsyftade. Exempelvis påverkar miljörelaterade skatter eller alkohol- och tobaksskatter prisbildningen så att individer och företag i sina beslut kommer att beakta olika slag av samhällsekonomiska kostnader i form av miljöförstöring och negativa hälsoeffekter. Sådana s.k. Pigou-skatter har en viktig funktion i det att de kan bidra till att exempelvis negativa miljöeffekter beaktas, ”internaliseras”, i prisbildningen.

Skattens påverkan styrs av priskänsligheten

Men skatter ger också i allmänhet upphov till icke avsedd styrning och effektivitetsförluster i form av s.k. överskotts bördor. Med överskotts bördan av en skatt avses den förlust av privat välfärd som uppkommer utöver den köpkraftsindragning som mäts genom de inkomster skatten ger för det offentliga.² Storleken på dessa effektivitetsförluster är förutom skattesatsernas höjd också beroende av hur pass priskänsliga efterfrågan och utbudet är på den aktuella marknaden. Priskänsligheten är betydelsefull då den bestämmer hur mycket en skatt påverkar individers eller företags

val. Högt priskänslighet medför att exempelvis individens faktiska konsumtionsval vid skatter kommer att avvika mer från valet av konsumtionsnivå och sammansättning i frånvaro av skatter än vid en låg priskänslighet. Beskattning av ekonomiska aktiviteter med hög priskänslighet medför därför större välfärdsförluster än om skattebaser med låg priskänslighet väljs.

Avvägning mellan effektivitets- och fördelningsmål

Det faktum att olika skatter kan ge olika stora välfärdsförluster är en grundläggande föreställning bakom tankarna på en s.k. optimal beskattning. Vid optimal beskattning ska skatterna tas ut på ett sådant sätt att de totala effektivitetsförlusterna minimeras. I praktiken är det ofta svårt att utforma en optimal skattstruktur. Förutom administrativa problem kan kunskapen om efterfrågans och utbudets priskänslighet för olika varor eller tjänster vara otillräcklig. Därutöver aktualiseras en sammanvägning med fördelningspolitiska mål. Om man bekänner sig till principen om horisontell rättvisa (”likar skall beskattas lika”) talar detta för enhetliga skattesatser (jfr. 1990-91 års skattereform). Betonas i stället principen om vertikal rättvisa uppkommer ibland en konflikt: Det är förhållandevis vanligt att nödvändighetsvaror, exempelvis mat, där efterfrågan är förhållandevis prisokänslig, utgör en stor andel av låginkomsttagarnas konsumtion. I den faktiska skattepolitiken görs därför en avvägning mellan effektivitets- och fördelningsmål.

1.2 Grundläggande beskattningsprinciper

Nära förknippade med olika fördelningspolitiska aspekter på skattesystemets utformning är två grundläggande beskattningsprinciper, intresseprincipen och skatteförmågeprincipen. Utöver dessa finns ett antal andra principer, bl.a. neutralitetsprincipen som i korthet innebär att skatterna ska styra så lite som möjligt. Dessa alternativa principer behandlas inte här.

1 Som ett utflöde av 1990-91 års skattereform och dess likformighetssträvanden har sedan 1996 s.k. skatteutgifter redovisats i de ekonomiska vårpropositionerna. Med skatteutgifter avses skattelättnader i förhållande till en viss norm och rapporterna innehåller också skattesanktioner (= skatteuttag utöver normen). Sedan 2008 redovisas skatteutgifterna i en skrivelse från regeringen. I skrivelsen från våren 2009 (reg.skriv. 2008/09:183) aviseras ett utvecklingsarbete kring normen där alternativ till normen om enhetlig beskattning (=i princip samma skattesats på ex. olika slag av konsumtion) ska studeras. Det gäller exempelvis hur man ska beakta s.k. externa effekter men också hur normen ska förhålla sig till principer om optimal beskattning (se vidare avsnitt 1.1.4). I grunden handlar denna fråga om hur normen för skatteutgifter ska förhålla sig till vad som är en samhällsekonomiskt effektiv beskattning.

2 För den enskilde individen kan överskotts bördan ”mätas” som den extrabetalning, utöver den faktiska skatten denne erlägger, han är beredd att göra för att slippa skatten.

1.2.1 Intresseprincipen

Enligt intresseprincipen ska skatteuttaget knytas till olika gruppers intresse av olika slag av offentlig verksamhet. Det kan handla om offentliga investeringar i infrastruktur av olika slag, där skatten tas ut av dem som särskilt drar nytta av investeringen. Enligt denna princip får skatterna karaktär av avgifter, som debiteras för en viss tjänst.

1.2.2 Skatteförmågeprincipen

Enligt skatteförmågeprincipen ska skatten tas ut i förhållande till de skattskyldigas förmåga att betala skatten. Enligt vissa tolkningar av principen motiverar detta ett progressivt skatteuttag, där de med högre inkomster kan betala en större andel av inkomsten i skatt än de med lägre inkomster. Enligt andra tolkningar är principen i stället förenlig med ett proportionellt skatteuttag.

Ibland har skatteförmågeprincipen använts för att motivera bolagsskatten, där bolagen antas ha en skatteförmåga som är större än den hos företagets ägare. Ett annat område där skatteförmågeprincipen förts fram gäller beskattningen av värdestegring på olika kapitaltillgångar (exempelvis aktier eller bostäder). Enligt en viss tolkning antas skatteförmågeprincipen omöjliggöra beskattning av orealiserad värdestegring. Med denna tolkning kopplas skatteförmågeprincipen ihop med den s.k. realisationsprincipen, som innebär att värdeförändringar kan beskattas först när de realiserar.

Utöver intresse- och skatteförmågeprinciperna finns ett par andra centrala dimensioner på varje skattesystems utformning som tidvis varit aktuella i den skattepolitiska diskussionen och som därför behöver kommenteras.

1.2.3 Inkomst- och utgiftsskatt

En individs inkomst kan användas för antingen konsumtion (utgifter) eller sparande. Utmärkande för en inkomstskatt är att skatten utgår oberoende av om inkomsten konsumeras eller sparas. Vid en utgiftsskatt, däremot, undantas på ett eller

annat sätt den del av inkomsten som sparas från beskattning.

Det svenska skattesystemet, liksom nästan alla andra länders skattesystem, bygger på en inkomstskatteprincip. Det finns dock betydande inslag av utgiftsskatt genom mervärdesskatten och olika slag av punktskatter på privat konsumtion.

1.2.4 Nominell och real beskattning

En andra central dimension gäller i vilken utsträckning olika skattebaser ska justeras när den allmänna prisnivån förändras, dvs. om inflationen ska beaktas eller ej. Frågan är aktuell i första hand vid utformningen av inkomstskatten men har också bäring på konstruktionen av olika varuskatter.

Vid en rent nominell beskattning tas inte hänsyn till att det reala värdet - köpkraften - hos en viss nominell inkomst kommer att sjunka i tider av inflation. För att motverka detta problem vid beskattningen av arbetsinkomster kan det reala skatteuttaget mellan olika år hållas oförändrat genom en indexering av skatteskalen, där olika skiktgränser och avdrag inflationsjusteras. I Sverige tillämpas ett sådant system sedan 1990-91 års skattereform.

Frågan om nominell eller real beskattning är också aktuell vid utformningen av skatterna på kapitalinkomster, eftersom inflationen urholkar såväl tillgångars som skulders reala värde. Utan inflationskorrigering av skattebasen kommer en ökad inflation att höja det reala skatteuttaget på ränteinkomster samtidigt som de reala ränteutgifterna efter skatt sjunker.³ För Sveriges del, där de nominella kapitalinkomsterna beskattas, begränsas detta problem genom att normalskattesatsen är förhållandevis låg (30 procent).

För varuanknutna skatter där skatteuttaget är knutet till konsumtionsvolymen, ej till konsumtionsvärdet, kommer i normalfallet det reala skatteuttaget att sjunka i perioder av inflation. Det reala skatteuttaget kan upprätthållas antingen genom årsvisa beslut av riksdagen eller genom en lagreglerad, automatisk indexering av skattesatserna. I Sverige tillämpas i princip det senare systemet sedan 1993.

³ Betydelsen av inflationens inverkan på det reala skatteuttaget på ränteinkomster och de reala ränteutgifterna efter skatt kan illustreras med några räkneexempel. Förutsättningen är att den nominella räntan i ekonomin ges som summan av en realränta på 4 % och inflationstakten. I frånvaro av inflation blir alltså den nominella räntan 4 % medan den vid 2 % inflation blir 6 %. Det reala skatteuttaget definieras som skatteuttaget i förhållande till realräntan. Antag att nominella kapitalinkomster beskattas med 30 %. I frånvaro av inflation blir då det reala skatteuttaget 30 % av 4 % i förhållande till 4 % vilket ger 30 %, dvs. lika med det nominella skatteuttaget. Vid 2 % inflation, däremot blir det reala skatteuttaget 30 % av 6 % i förhållande till 4 %, dvs. 45 % (1,8/4), dvs. högre än det nominella skatteuttaget. För de reala ränteutgifterna efter skatt - som definieras som den nominella räntan efter skatt med avdrag för inflationen - blir det så här. I frånvaro av inflation blir den reala ränteutgiften efter skatt 2,8 % (4 - 0,3*4 - 0). Vid 2 % inflation sjunker den reala ränteutgiften efter skatt till 2,2 % (6 - 0,3*6 - 2).

1.3 En ekonomisk klassificering av olika skatter

Skatter kan klassificeras på många olika sätt. Indelningen i detta avsnitt bygger på att de olika skatterna ses som skatter på arbete eller som skatter på kapital. En sådan indelning är förhållandevis vanlig i den ekonomiska litteraturen. Dessförinnan ska dock en annan möjlig och vanligt förekommande distinktion uppmärksammas.

1.3.1 Direkta och indirekta skatter

Sedan lång tid tillbaka brukar de olika skatterna indelas i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna är sådana som tas ut på inkomster och på förmögenheter. De främsta exemplen i Sverige är den statliga och kommunala inkomstskatten, såväl på förvärvsinkomster som kapitalinkomster.

De indirekta skatterna är i stället sådana skatter som tas ut vid omsättning av varor och tjänster. Till denna grupp hör mervärdesskatten, men även specifika konsumtionsskatter, punktskatter, som skatterna på exempelvis alkohol och tobak. Till de indirekta skatterna räknas oftast också arbetsgivaravgifter och andra socialavgifter som tas ut på lönesumman eller på egenföretagares inkomster. Klassificeringen av dessa som skatter är emellertid inte självklar då de i varierande omfattning ger sociala förmåner (se nedan för distinktionen mellan skatt och avgift).

1.3.2 Skattesubjekt och skatteobjekt

En mer ekonomiskt orienterad karakteristik av de direkta och indirekta skatterna kan baseras på begreppen skattesubjekt och skatteobjekt. Skattesubjektet är den som är skattskyldig, dvs. den som har att erlægga skatten och är formellt betalningsskyldig. Skatteobjektet, däremot, är den som bär den faktiska bördan av skatten genom att den reala disponibla inkomsten sjunker. En avvikelse mellan skattesubjekt och skatteobjekt uppkommer i det fall marknadsförhållandena är sådana att skattesubjektet kan undgå bördan av skatten genom att vältra över skatten på andra grupper (konsumenter, löntagare, pensionärer, kapitalägare m.fl.)

Övervältring av skatter

I praktiken uppkommer avvikelsen mellan skattesubjekt och skatteobjekt genom att olika priser i ekonomin påverkas av skat-

ten. Exempelvis kan en höjning av arbetsgivaravgiften, där företagen är skattesubjekt, påverka konsumentpriserna, lönerna eller vinsterna. Därigenom kommer konsumenter, löntagare och företagets ägare att i vissa proportioner få bära bördan av den avgift/skatt för vilken företagen är formellt betalningsskyldiga. Ekonomer talar här om skatters *incidens*, ett fenomen som just handlar om hur olika skatter övervältras.

Direkta skatter kan då definieras som sådana skatter som inte övervältras från skattesubjektet. Bördan av skatten ”stannar” hos den skattskyldige. Motsatsvis är indirekta skatter sådana skatter som övervältras. Hur olika skatter övervältras är i grunden empiriska frågor som handlar om pris-känsligheten på olika marknader. Därmed blir med nödvändighet varje gränsdragning mellan direkta och indirekta skatter något godtycklig. Ibland brukar gränsdragningen göras normativt genom att man säger att indirekta skatter är sådana skatter som inte avses att bäras av skattesubjektet.

Skatten betalas in av någon annan

Enligt ovanstående definition kan en skatt definieras som direkt skatt även om skatten levereras in av någon annan än den formellt skattskyldige. I det svenska inkomstskattesystemet tillämpas en teknik med uttag av preliminärskatt, där exempelvis arbetsgivaren för den skattskyldiges räkning betalar in skatten under inkomståret. Detsamma gäller sedan ett stort antal år tillbaka för inkomstskatten på bankräntor och vissa aktieutdelningar. Detta innebär naturligtvis inte att dessa inkomstskatter i någon ekonomisk mening övervältras på arbetsgivare eller banker och att de därför skulle klassificeras som indirekta skatter.

Direkta skatter kan ha ekonomiska verkningar utan att de övervältras. Exempelvis påverkar inkomstskatten på arbetsinkomster utbudet av arbetskraft, vilket kan påverka sysselsättning och tillväxt.

1.4 En fyrdelning av de svenska skatterna

Indelningen i direkta och indirekta skatter, baserad på överensstämmelse mellan skattesubjekt och skatteobjekt (och bristen på överensstämmelse) kan kombineras med en annan indelning. Denna innebär att skatterna klassificeras utifrån om de är att betrakta som skatter på arbete eller skatter på kapital. Arbete och kapital antas därvid

utgöra de primära produktionsfaktorerna i ekonomin.

Direkta och indirekta skatter på arbete och kapital

Med den kompletterande indelningen i skatter på arbete och skatter på kapital erhåller man fyra huvudgrupper av skatter, nämligen direkta och indirekta skatter

på arbete samt direkta och indirekta skatter på kapital. I 1.1 Tabell har för år 2012 samtliga svenska skatter och avgifter klassificerats i dessa fyra huvudgrupper. Därutöver relateras inkomsterna från de olika skatterna till bruttonationalprodukten (BNP). I 1.2 Tabell redovisas mer detaljerade uppgifter.

1.1 Tabell

Skatter och avgifter på arbete och kapital år 2012, fördelning på hushåll och företag, procent av BNP

Taxes and charges on labour and capital 2012, breakdown between households and companies, percent of GDP

Hushåll Households	% av BNP % of GDP	Företag Companies	% av BNP % of GDP
Arbete (Labour)			
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	1,3	Arbetsgivareavgifter (Employers' social security contributions)	10,9
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	15,8	Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self-employed)	0,2
Allmänna egenavgifter (Employees' social security contributions)	2,7	Särskild löneskatt (Special tax on certain earned income and pension costs)	1,1
Skattereduktion (Tax credits)	-5,6	Mervärdesskatt (VAT)	9,3
		Punktskatter privat konsumtion (Excise duties on private consumption)	1,9
		Punktskatter på näringslivets faktoranvändning (Excise duties on industry's factor use)	1,6
Summa arbete hushåll (Total labour households)	14,3	Summa arbete företag (Total labour companies)	25,1
Kapital (Capital)			
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	0,7	Bolagsskatt (Corporate income tax)	2,7
Fastighetsskatt (Real estate tax)	0,4	Fastighetsskatt (Real estate tax)	0,4
Kupongskatt (Withholding tax)	0,1	Avkastningskatt pensioner (Tax on pension funds earnings)	0,3
Summa kapital hushåll (Total capital households)	1,2	Summa kapital företag (Total capital companies)	3,4
Totalt hushåll (Total households)	15,5	Totalt företag (Total companies)	28,5
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)			0,1
Summa skatter (Total taxes)			44,1

Anm: I år innehåller tabellen ovan de allra senaste uppgifterna som är tillgängliga just nu dvs. för år 2012. Därför är delar av intäkterna fortfarande prognoser eftersom taxeringen av 2012 års inkomster ännu inte är avslutad. Det gäller t.ex. inkomstskatt för hushåll och företag, statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, särskild löneskatt samt avkastningskatt.

Hushåll eller företag skattesubjekt

I stället för direkta och indirekta skatter skulle man också kunna tala om skatter där hushållen är skattesubjekt (de direkta skatterna) och skatter där företagen är skattesubjekt (de indirekta skatterna⁴). Med detta synsätt bär företagen inte bördan av någon skatt utan bördan fördelas på företagets kunder (genom höjda priser), de anställda i företagen (genom lägre löner) eller företagets ägare (genom lägre utdelningar eller långsammare värdestegring på företagets aktier).

Ovanstående indelning av olika skatter och avgifter används bl.a. vid redovisningen av olika skatteförslag⁵ och vid Finansdepartementets beräkningar av budgeteffekter vid olika skatteförändringar. Särskilt vid bedömningen av de långsiktiga, varaktiga effekterna är det angeläget att beakta olika skatters eventuella inverkan på bl.a. andra skattebaser⁶.

1.4.1 Direkta skatter på arbete

De direkta skatterna på arbete utgörs i första hand av statlig och kommunal inkomstskatt på förvärsinkomster, där den kommunala inkomstskatten utgör den helt dominerande inkomstkällan för den ofrentliga sektorn.

Till gruppen direkta skatter på arbete räknas även de i mitten av 1990-talet introducerade allmänna egenavgifterna; för närvarande finns en egenavgift till pensionssystemet. För en kommentar till distinktionen mellan skatter och avgifter, se avsnitt 1.4.3. Det kan noteras att det finns en betydande avdragspost under denna grupp i form av skattereduktioner som i huvudsak består av kompensationen för allmän pensionsavgift, av jobbskatteavdraget som i tekniskt avseende är en skattereduktion och av HUS-avdraget.

1.4.2 Indirekta skatter på arbete

Den första och helt dominerande gruppen bland de indirekta skatterna på arbete utgörs av lagstadgade socialavgifter i form av arbetsgivaravgifter och egenföretagarnas motsvarighet till dessa, de s.k. egenföretagaravgifterna (de senare ska skiljas från den allmänna pensionsavgiften). Till detta kommer den särskilda löneskatten (se nedan). Arbetsgivaravgifterna klassificeras som skatter på arbete då de, åtminstone i

ett längre tidsperspektiv, får antas bäras av löntagarna genom lägre reallöner.

1.4.3 Skatter och avgifter

För arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna gäller att dessa har en dubbel karaktär, då de i ekonomisk mening delvis är att betraktas som skatter och delvis kan ses som avgifter.

Förmån kopplad till avgiften

Distinktionen mellan skatt och avgift är av central betydelse. Skatter kännetecknas av att de är obligatoriska och att skattebetalningen inte utlöser någon förmån direkt kopplad till betalningen. Till skillnad från detta gäller att avgifter visserligen också kan vara obligatoriska men att det finns en förmån direkt kopplad till betalningens storlek. Ofta talar man om att avgifter baseras på försäkringsmässiga grunder, där inbetalningen svarar mot nuvärdet av framtida utbetalningar av förmåner med hänsyn tagen till olika slag av risker.

I princip bör avgiftsinkomsterna justeras ned vid en redovisning av skatteuttaget på arbete genom att de förmånsgrundande delarna tas bort. En sådan korrigerings skulle bygga på de schabloner som lades fast i 1990 års skattereform. Dessa schabloner ligger till grund för den särskilda löneskatt som introducerades i skattereformen och som i tabellen också hänförs till de indirekta skatterna på arbete. Det finns emellertid vissa problem med att tillämpa schablonerna vid en justering av faktiska avgiftsinkomster, varför någon korrigerings inte skett. Detta innebär att skatteuttaget på arbete överskattas i tabellredovisningen. Detta gäller också för redovisningen för den allmänna pensionsavgiften (se ovan).

1.4.4 Konsumtionsskatter som indirekta skatter på arbete

Till de indirekta skatterna på arbete kan också räknas mervärdesskatten och samtliga punktskatter på varor och tjänster. Detta kan motiveras på följande sätt.

Konsumtionsskatter skatt på arbete eller kapital?

I en ekonomi med två primära produktionsfaktorer (här bortses från energi och andra naturresurser) gäller frågan huruvida skatter på konsumtion ska uppfattas som

⁴ Detta innebär att inkomstskatten för juridiska personer betraktas som en indirekt skatt, något som avviker från den gängse terminologin, där denna skatt räknas till de direkta skatterna.

⁵ Sedan 2008 gäller detta vid regeringens redovisning av bedömningar och förslag på skatteområdet i de årliga budgetpropositionerna.

⁶ För olika beräkningsmetoder, se Beräkningskonventioner 2013, metoder för effektberäkningar av ändrade skatteregler, en rapport från skatteekonomiska enheten i Finansdepartementet, 2012.

en skatt på arbete eller en skatt på kapital. Kännetecknande för en skatt på kapital är att den driver in en kil mellan avkastningen före skatt och avkastningen efter skatt. Frågan blir då om en skatt på konsumtion kan vara en skatt på kapital.

Antag att en person avstår från att konsumera 100 kr i dag, sparar detta belopp i ett år och därefter konsumerar det sparade beloppet inklusive ränta. Om räntan är fem procent blir konsumtionen nästa år 105 kr. Antag vidare att konsumtionsskatten uppgår till 20 procent av det konsumerade värdet. Detta innebär att personen i dag avstår från ett realt konsumtionsvärde på 80, vilket är det belopp som uppoffras om man avstår från konsumtion på 100 inklusive konsumtionsskatten. Nästa år uppgår motsvarande reala konsumtionsvärde till 84 kr (80 procent av 105). I reala termer har alltså personen sparat 80 i dag för att kunna konsumera 84 nästa år, dvs. avkastningen på det sparade kapitalet uppgår till fem procent. Nu är detta en avkastning efter skatt. Före skatt har individen i dag avstått från 100 för att nästa år kunna konsumera 105, likaledes före skatt. Men detta innebär att avkastningen före skatt på det sparade kapitalet också är fem procent, dvs. samma nivå som avkastningen efter skatt. Följaktligen kan inte konsumtionsskatten vara en skatt på kapital och blir därmed en skatt på arbete.

Permanent skatt på arbete, tillfällig på kapital

Att konsumtionsskatterna är skatter på arbete gäller om dessa skatter är oförändrade över tiden. Man säger därför att konsumtionsskatterna kan ses som *permanenta* skatter på arbete. Antag i stället att konsumtionsskattesatsen höjs, exempelvis genom att mervärdesskattesatsen höjs. Detta medför att de reala konsumtionsmöjligheterna för en individ med en viss nominell förmögenhet kommer att reduceras. Konsumtionsskatterna kan i detta fall uppfattas som en skatt på kapital, men i detta fall som en *tillfällig* skatt på kapital.

Klassificeringen av konsumtionsskatter som en skatt på arbete gäller alltså i ett permanent tillstånd där konsumtionsskatten antas vara oförändrad. Detta synsätt tillämpas också när man analyserar beskattningens inverkan på individernas arbetsutbud och i definitionen av den s.k. skattekil.

Skattekil – den totala skatteberoende marginaleffekten

Med skattekil avses den totala skatteberoende marginaleffekten på en extra arbetsinsats. Därvid beaktas förutom socialavgifterna (skattedelen av dessa, se ovan) och inkomstskatten på förvärvsinkomster också konsumtionsskatterna. Skattekil kommer därmed att ange skillnaden mellan ökningen av arbetsgivarens kostnad för arbetskraften, ibland kallad den reala produktlönen, och ökningen av individens reala köpkraft med hänsyn tagen till alla förändringar av skatter (och inkomstberoende bidrag) som påverkas av inkomstökningen, ibland kallad den reala konsumtionslönen.

Ett ännu mer utvidgat marginaleffektbegrepp erhålls om man också beaktar hur en inkomstökning påverkar olika inkomstberoende bidrag (bostadsbidrag m.m.). Innebörden av denna totala marginaleffekt beskrivs i avsnitt 7.5.7.

Det bör noteras att skattekil beskriver de skatteförändringar som inträffar vid en marginell extra arbetsinsats. Därmed fångar den upp drivkrafterna för en ytterligare arbetsinsats för den som redan har ett arbete. Till skillnad från denna s.k. intensiva marginal talar man också om en s.k. extensiv marginal som handlar om drivkrafterna för att gå från icke-arbete till arbete. I detta fall är det skillnaden mellan *genomsnittliga* skatteuttaget vid arbete och *genomsnittet* vid icke-arbete som är av betydelse, inte extraskatten på en extra arbetsinsats.

1.4.5 Olika marginalskattebegrepp några räkneexempel

Skattekil kan uppfattas som en slags utvidgad marginalskatt, som avviker från andra marginalskattebegrepp. Några starkt stiliserade räkneexempel – bl.a. bortses från jobbskatteavdraget – får illustrera skillnaden mellan alternativa marginalskattebegrepp. I detta förenklade skattesystem antas socialavgifterna uppgå till 30 procent och de antas vara skatter i sin helhet. Den kommunala inkomstskatten antas också uppgå till 30 procent. För den aktuella individen gäller att han också betalar statlig inkomstskatt med 20 procent på en inkomstökning. Vidare antas allmänna egenavgifter, som antas vara avdragsgilla mot inkomstskatten, uppgå till tio procent.⁷ Konsumtionsskatterna antas utgöra 20 procent av inkomsten efter alla

⁷ I detta starkt stiliserade exempel bortses från den skattereduktion som ges för allmän pensionsavgift med 100 % av avgiften (från 2006) och avdragsrätten som förknippas med denna begränsning.

inkomstskatter; här förutsätts alltså individen på marginalen konsumera hela sin disponibla inkomst.

Med marginals katt avses vanligen ökningen av den vanliga inkomstskatten som andel av en ökning av inkomsten före inkomstskatt. Vid en ökning av lönen med 100 kommer individen i det stiliserade skattesystemet att betala 50 (30+20) i extra skatt. Marginals katten är därmed 50 procent $[(30+20)/100]$.

Beaktas även allmänna egenavgifter kan man tala om ett annat marginals kattebegrepp. På en löneökning om 100 utgår först egenavgifter på 10. Eftersom dessa antas vara avdragsgilla vid beräkningen av statlig och kommunal inkomstskatt kommer basen för ökningen av de senare skatterna att uppgå till 90 (100-10) och ökningen av dessa skatter blir 45 $[(0,3+0,2)*90]$. Till sammans med ökningen av egenavgifter ger detta en ny marginals katt på 55 procent $[(10+45)/100]$. Detta brukar ibland kallas den "synliga" marginals katten.

Slutligen ska skattekillen, det mest utvidgade marginals kattebegreppet, beräknas. Löneökningen på 100 leder i detta fall till en ökning av arbetsgivarens lönekostnad med 130, eftersom arbetsgivaravgifter utgår på löneökningen. Dessa 130 utgör basen för beräkningen av skattekillen. Skatteökningen ges av ökade arbetsgivaravgifter på 30, ökad allmän egenavgift på 10 och ökade inkomstskatter på 45. Därtill kommer en konsumtionsskatteeffekt som baseras på ökningen av individens disponibla inkomst. Denna ökning uppgår till 45 (100-10-45), vilket med en konsumtionsskattesats på 20 procent ger en ökad konsumtionsskatt på 9 $(0,2*45)$. Den totala skatteökningen blir då 94 $(30+10+45+9)$. Om detta relateras till ökningen av lönekostnaden på 130 erhålls en skattekill på 72,31 procent $(94/130)$. Om konsumtionsskatteeffekten skulle exkluderas erhålls en skattekill på 65,38 procent $(85/130)$.

Räkneexemplen illustrerar att det finns stora skillnader mellan olika marginals kattebegrepp.

1.4.6 Punktskatter på näringslivets faktoranvändning

Mervärdesskatten och punktskatter på privat konsumtion kan alltså uppfattas som skatter på arbete. Frågan är då vad som gäller för de punktskatter som utgår på näringslivets faktoranvändning, exempelvis den koldioxidskatt som utgår på näringslivets energianvändning. Detta är i hög grad

en empirisk fråga och klassificeringen är ingalunda självklar. Den empiriska frågan gäller i vilken utsträckning skatter på energi kommer att vältras över på andra skattebaser. När dessa punktskatter i tabellen redovisas som (implicita) skatter på arbete har nedanstående synsätt tillämpats.

Övervärling på produktionsfaktorn arbete

En första fråga gäller om producenten kan övervältra en skattehöjning "bakåt" på producenter i tidigare led. I den utsträckning priserna på exempelvis energi är internationellt givna, dvs. ej påverkas av den svenska efterfrågan, något som gäller för exempelvis oljeprodukter, är en sådan övervältring inte möjlig. Därmed reduceras frågan om övervältring till att gälla bördans fördelning mellan de primära produktionsfaktorerna arbete och kapital. Denna fördelning beror på vilken av dessa faktorer som har den högsta utbudselasticiteten. Detta handlar här om den relativa känsligheten i utbudet av arbete och kapital vid förändringar i löner och kapitalavkastning.

I en öppen ekonomi som den svenska, där kapitalmarknaden i allt större utsträckning blir integrerad med de internationella kapitalmarknaderna och där produktpriserna, särskilt de på den konkurrensutsatta sektorns produkter, bestäms på de internationella marknaderna, kommer avkastningen efter skatt på realkapital i allt väsentligt att vara internationellt bestämd. Detta gäller på lång sikt. På kort och på medellång sikt kan avkastningen sjunka som ett resultat av höjda insatsfaktorpriser. Denna sänkta avkastning tenderar dock att dämpa investeringsaktiviteten vilket på lång sikt resulterar i ett lägre kapitalbestånd (per sysselsatt). Detta tenderar att återställa kapitalavkastningen efter skatt till den internationellt givna nivån och att reducera reallönerna. På detta sätt sker på lång sikt en övervältring på produktionsfaktorn arbete.

För det fall företagen har möjlighet/väljer att vältra över skatten på produktpriserna kommer detta att vid rörliga växelkurser ge en nedskrivning av den svenska kronan. Detta tenderar att höja den inhemska prisnivån och därmed urholka realvärdet av den privata konsumtionen. Till den del transfereringar till hushållen inte är fullständigt prisindexerade kommer bördan av faktorskatten att fördelas mellan löntagare och transfereringsmottagare (framför allt pensionärerna). Eftersom transfereringar kan uppfattas som uppskjuten arbetsinkomst gäller även i detta fall att faktorskatt

ten blir en (implicit) skatt på arbete.

Med ovanstående synsätt kan man följaktligen uppfatta skatter på näringslivets faktor användning som en indirekt skatt på arbete på samma sätt som gäller för arbetsgivaravgifterna. För att markera att klassificeringen inte är självklar, särskilt på kort och medellång sikt, har dock dessa skatter särredovisats i tabellen.

Särskilda skatter på energiproduktion

Ovanstående gäller för indirekta skatter på näringslivets faktor användning. Bland punktskatterna finns förutom de speciella konsumtionsskatterna och faktorskatterna ett antal övriga skatter som utgår på produktionen och där situationen är något annorlunda. Det handlar här om energiproduktionen, där det finns en särskild skatt på kärnkraftsel och en fastighetsskatt på vattenkraftverk. Till den del förhållandena på energimarknaderna är sådana att dessa skatter kan vältras över på energipriset gäller samma synsätt som för faktorskatterna och dessa skatter blir därmed skatter på arbete. Om de däremot fungerar som en skatt på ”övervinster” i viss energiproduktion ska skatterna i stället klassificeras som en skatt på kapital.

1.4.7 Direkta skatter på kapital

Till de direkta skatterna på kapital hör den (statliga) inkomstskatten på fysiska personers kapitalinkomster i form av räntor, utdelningar och realisationsvinster. Av tabell 1.1 framgår att denna skatt under det aktuella året gav ett överskott. Detta förklaras av att skatten på de positiva kapitalinkomsterna (inkomsträntor, utdelningar och reavinster) överstiger de skattereduktioner som medges för utgiftsräntor och realisationsförluster.⁸

Vidare hör fastighetsskatten, till den del den utgår på privatbostäder, till de direkta skatterna på kapital, liksom kupongskatten på aktier.

1.4.8 Indirekta skatter på kapital

Till denna grupp av skatter hör inkomstskatten för juridiska personer, eller i dagligt tal bolagsskatten. Denna klassificeras som en indirekt skatt på kapital då den

till skillnad från skatten på personliga kapitalinkomster i princip kan övervältras på andra grupper i samhället. I en öppen ekonomi som den svenska, där företagen möter ett på de internationella kapitalmarknaderna bestämt avkastningskrav, tenderar exempelvis förändringar i bolagsskatteuttaget att på lång sikt via förändrade investeringar påverka reallönenivån i ekonomin (jämför resonemanget ovan om faktorskatter). Detta innebär att bolagsskatten, om man anlägger ett långsiktigt tidsperspektiv, kan uppfattas som en implicit och indirekt skatt på arbete.

Den del av fastighetsskatten som betalas av juridiska personer räknas också till de indirekta skatterna på kapital då skatten kan övervältras på andra grupper (bl.a. hyresgäster).

Till gruppen indirekta skatter på kapital har slutligen förts den särskilda avkastningsskatt som utgår på visst pensionskapital (se avsnitt 8.8). Bördan av denna skatt faller på pensionsspararna även om försäkringsbolagen och pensionsparinstituten är skattskyldiga.

1.4.9 Skatt på sparande och skatt på investeringar

I anslutning till resonemanget om direkta och indirekta skatter på kapital kan ytterligare en central distinktion göras. De direkta skatterna på kapital kan uppfattas som en skatt på svenskars sparande. De indirekta skatterna på kapital (med undantag för avkastningsskatten på pensionsparande), däremot, kan uppfattas som en skatt på investeringar i Sverige. Alternativt talar man ibland om skatter på sparande som skatt på *ägt* kapital medan skatterna på investeringar ses som skatt på i Sverige *använt* kapital.

Beroendet av de internationella kapitalmarknaderna

Att man kan tala om skatter på sparande och skatter på investeringar har att göra med den svenska ekonomins öppenhet, särskilt beroendet av de internationella kapitalmarknaderna. Det senare beroendet innebär att den identitet mellan sparande och investeringar som måste gälla för en

⁸ Detta innebär att en sänkning eller ett borttagande av den personliga kapitalinkomstskatten skulle ge en förhållandevis begränsad försvagning av de offentliga finanserna. Detta gäller emellertid vid en rent statisk beräkning; ett lägre skatteuttag på kapitalinkomster skulle öka avståndet till beskattningen av arbetsinkomster och därmed ge incitament till skattebetingad omvandling av arbetsinkomster till kapitalinkomster (se särskilt situationen för fåpersonersägda aktiebolag). Detta illustrerar den spänning som finns mellan olika önskemål dels att motverka rörligheten hos den mer eller mindre lättflyktiga kapitalskattebasen i den öppna ekonomin, dels att av interna skattepolitiska skäl upprätthålla ett likformigt skatteuttag och varaktig finansiering av offentliga utgifter. Till detta kommer de fördelningspolitiska önskemålen.

sluten ekonomi bryts genom att svenskars sparande kan finansiera (real)investeringar i utlandet och genom att (real)investeringar i Sverige kan finansieras genom utlänningars sparande.

Den svenska ekonomins öppenhet medför att förändringar i exempelvis beskattningen av personliga kapitalinkomster i första hand får antas påverka svenskars sparande men inte nödvändigtvis investeringarna i Sverige. På motsvarande sätt medför förändringar i exempelvis bolagskatten i första hand att investeringarna påverkas medan effekterna på svenskars sparande är mer oklar.

Distinktionen tydlig på lång sikt

I vilket utsträckning ovanstående distinktion gäller är en empirisk fråga. För mindre företag kan hävdas att dessa för sin kapitalförsörjning på olika sätt är avgränsade från de internationella kapitalmarknaderna. Då kan förändringar i den personliga kapitalbeskattningen påverka investeringarna i dessa företag och på motsvarande sätt kan förändringar i företagsskattegränserna påverka ägarnas och långivarnas sparande. På lång sikt, och som en följd av en allt större internationell integration, torde dock distinktionen mellan de direkta och indirekta skatterna på kapital att bli allt mer tydlig vad avser deras olikartade verkningar på sparande och investeringar i Sverige.

1.5 Skatter i ett historiskt perspektiv

I detta avsnitt beskrivs översiktligt de svenska skatternas utveckling under det senaste kvartsseket. Beskrivningen anknyter till den övergripande statistiska redovisningen i kapitel 2 men också till de ekonomiska begrepp som introducerats tidigare i detta kapitel.

1.5.1 Från sam- till särbeskattning

Fram till i början av 1970-talet tillämpades sambeskattnings av giftas inkomster, vilket innebar att makars inkomster lades samman vid beskattningen. Detta innebar att skatteförmågan knöts till hushållet, inte till de enskilda individerna i hushållet. I kombination med en progressiv beskattning medförde sambeskattnings att marginaleffekterna på extra arbetsinsatser kom att bli förhållandevis höga. Sett i ljuset av den parallella utvecklingen med en ökad förvärvsfrekvens bland kvinnor sågs detta

som ett problem, bl.a. ur jämställdhetssynpunkt. Mot denna bakgrund infördes särbeskattnings fr.o.m. inkomståret 1971.

Övergången till särbeskattnings innebar emellertid inte att alla inslag av sambeskattnings försvann från skattesystemet.

Genom den införda särbeskattnings kom grundavdrag vid beskattningen att ges till alla medlemmar i ett hushåll, inklusive barnen. Då förvärvsinkomster och kapitalinkomster (enligt den terminologi som gäller efter 1990-91 års skattereform) beskattades enligt en och samma skatteskala medförde detta att ett utrymme skapades för skattebetingade förmögenhetsöverföringar från föräldrar till barn. I kombination med de extra avdrag för kapitalinkomster som tillämpades gav detta en betydande skattefrihet för kapitalinkomster. Först i och med 1990-91 års skattereform och införandet av en separat kapitalbeskattnings utan grundavdrag upphörde denna skattefrihet.

1.5.2 Från direkt till indirekt beskattning

Under det senaste kvartsseket har en ökande andel av de offentliga utgifterna kommit att finansieras genom indirekta skatter. Detta har skett trots att exempelvis kommunalskatteuttaget ökat genom en höjning av den genomsnittliga utdebiteringen från 21,00 kr år 1970 till 31,73 kr år 2013 (exklusive kyrkoavgift och begravningsavgift). Andelsförskjutningen från direkta till indirekta skatter blir än mer markerad om man beaktar att olika socialförsäkringsersättningar, sjukpenning m.m. gjordes skattepliktiga under 1970-talet. Denna ”bruttopricering” av transfereringarna har tenderat att upprätthålla andelen inkomster från de direkta skatterna.

Uttaget av socialavgifter har ökat

Den ökande andelen indirekta skatter reflekterar i huvudsak två förhållanden. För det första har uttaget av socialavgifter ökat, bl.a. för att finansiera pensionssystemet och övergången från en netto- till en bruttoprincip i sjukförsäkringen. Det ökade uttaget av socialavgifter reflekterar också olika försök under 1970-talet att genom skatteomläggningar underlätta avtalsrörelserna. De tre s.k. Hagauppställningarna i mitten av 1970-talet innebar att sänkningar av inkomstskatten finansierades genom ökade arbetsgivaravgifter. Under 1990-talet har dock uttaget av arbetsgivaravgifter sjunkit,

bl.a. som en följd av förändrad finansiering av pensionssystemet (med introduktion av allmän pensionsavgift).

För det andra har som ett led i finansieringen av offentliga sektorns utbyggnad skattesatsen i mervärdesskatten, som 1969 avlöste den sedan 1958 existerande omsättningsskatten, successivt höjts under perioden. I och med 1990-91 års skattereform breddades också basen för mervärdesskatten.

Punktskatter har fått större betydelse

Olika punktskatter har också bidragit i ökad omfattning till finansieringen av offentliga utgifter. Sedan lång tid har gällt att särskilt skatterna på alkohol- och tobak av hälsopolitiska motiv höjts i takt med inflationen.

1994 infördes för flertalet övriga punktskatter en automatisk indexering av skattesatserna. Tillsammans med den ökade betydelsen för mervärdesskatten bidrog detta till att den reala karaktären på det svenska skattesystemet förstärktes. Sedan 1998 är dock indexeringen begränsad till energi- och koldioxidskatterna. Skatterna på energi har också höjts och inslaget av miljöstyrning har också ökat, bl.a. genom införande av koldioxidskatt år 1991. Under 1990-talet kom denna tendens att förstärkas.

1.5.3 Successiv breddning av skattebaserna under 1980-talet

Under 1970-talet uppmärksammades problemen med smala skattebaser i kombination med höga skattesatser. Smala skattebaser innebar bl.a. en oenhetlighet i beskattningen av olika inkomster som möjliggjorde skatteanpassningar av olika slag.

En tidig reaktion på detta problem var diskussionen i slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet kring möjligheten att införa olika bruttoskatter, bl.a. den s.k. promsen. Några nya skatteformer genomfördes dock inte utan i stället gjordes förändringar i existerande system.

Ett första steg togs genom 1981 års skatteuppgörelse ("den underbara natten"). Denna innebar att den tidigare obegränsade rätten till ränteavdrag successivt begränsades under inkomståren 1983-85. Därigenom kom det skattemässiga värdet av ränteavdrag i princip att maximeras till 50 procent år 1985. För personer vars intäkter av kapital översteg utgifterna för kapital kvarstod dock rätten till fullt skat-

temässigt avdrag mot den aktuella marginalskatten.

Det stora steget mot basbreddningar togs dock genom 1990-91 års skattereform med betydande basbreddningar vid beskattningen av såväl förvärvs- som kapitalinkomster (se nedan).

1.5.4 Utgiftsskatt och real beskattning

Före 1990-talet var inflationen hög i den svenska ekonomin. Detta och önskemål att skapa ett skattesystem som verkar stimulerande på sparandet gjorde att olika modeller för utgiftsskatt och real beskattning utreddes i flera omgångar under 1980-talet. Ingen av modellerna förverkligades dock, bl.a. med hänvisning till internationella komplikationer. Från år 1984 fram till och med år 1990 innehöll dock beskattningen av juridiska personer ett reellt inslag genom den s.k. vinstdelningsskatten som var en väsentlig finansiering vid uppbyggnaden av löntagarfonder.

1.5.5 1990-91 års skattereform

1990-91 års skattereform, som i allt väsentligt genomfördes i två steg under inkomståren 1990 och 1991, innebar en genomgripande förändring av stora delar av det svenska skattesystemet. Samtidigt innebar den en vidareutveckling av de tendenser som gällt sedan tidigare med ökat inslag av särbeskattning, en ökad vikt för indirekta skatter och genom betoningen av olika basbreddningar.

Syftet var ökad effektivitet och rättvisa

Genom reformen sänktes också de formella skattesatserna i syfte att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektivare beskattning på olika områden. Likformighet i beskattningen av olika slag av inkomster var en ledstjärna men denna betoning av horisontell rättvisa förenades med önskemål att åstadkomma ett fördelningsmässigt acceptabelt utfall även mätt som effekterna på den vertikala inkomstfördelningen. Olika basbreddningar i syfte att förstärka den horisontella rättvisan kan också bidra, och bidrog också, till att förbättra den vertikala rättvisan.

Styrande inslag bort

Det tidigare skattesystemet med dess smala skattebaser var också ett uttryck för olika ambitioner att påverka ekonomin i stabiliseringspolitiskt avseende. Särskilt gällde detta företagsbeskattningen där det bl.a.

fanns en möjlighet för företagen att avsätta till s.k. investeringsfonder och där fondanvändningen styrdes av offentliga beslut. För att finansiera skattebortfallet genom sänkta skattesatser togs dessa möjligheter bort. Men elimineringen av de styrande inslagen i skattesystemet motiverades också med hänvisning till tidigare erfarenheter. Dessa indikerade att det var problematiskt att styra med tillfredsställande effektivitet, bl.a. beroende på att det tar tid innan olika åtgärder får effekt.

Nominell princip

1990-91 års skattereform innebar också en renodling av en nominell princip vid beskattningen. Särskilt markerat var detta vid reformeringen av kapitalbeskattningen med införandet av separat, proportionell beskattning med 30 procent av nominellt definierade kapitalinkomster. Genom basbreddningar i kapitalbeskattningen försvann tidigare inslag av skattefrihet (olika avdrag). Dessutom eliminerades tidigare reala inslag i beskattningen av reavinsten vid försäljningen av egna hem. Genom införande av avkastningsskatt på visst pensionskapital togs också ett tidigare betydelsefullt inslag av utgiftsskatt bort.

1.5.6 Utvecklingen efter skattereformen

1990-91 års skattereform utvärderades av en särskild kommitté, KUSK⁹. Kommittén konstaterade att de grundläggande reformprinciperna i huvudsak behållits, även om vissa avsteg gjorts.

Utvecklingen under de första tio åren efter skattereformen innebar att skatteuttaget på arbete ökade, genom introduktion av allmänna egenavgifter men också genom förändringar i skatteskalen (ofullständig uppindexering av grundavdrag och skiktgränser och införande av ett extra skalsteg vid uttag av statlig inkomstskatt). Med början år 2000 inleddes dock en sänkning av skatten på arbete genom att individerna komparerades för den allmänna pensionsavgiften genom en skattereduktion,

en kompensation som var fullt genomförd 2006. Därefter har skatten på aktiva arbetsinkomster sänkts ytterligare genom det jobbskatteavdrag som infördes 2007 och som därefter har förstärkts i ytterligare tre steg. Fr.o.m. 2007 har också inslaget av optimal beskattning ökat, särskilt genom att den del av arbetskraftskostnaden som består av socialavgifter differentierats genom skattekreditering eller genom reducerade avgifter med avseende på individernas ålder men också genom olika skattereduktioner, t.ex. HUS-avdraget.

Hänsynen till internationella krav kommer att vara ett bestående inslag i den framtida skattepolitiken. Det handlar bl.a. om möjligheten att uthålligt finansiera offentliga utgifter i en miljö där flera skattebaser är rörliga över gränserna. Detta ger bl.a. nya villkor för beskattningen av kapitalinkomster men även av beskattningen av vissa varor och tjänster.

Begrepp som skattekonkurrens och skatteharmonisering blir allt viktigare både som ett resultat av den allmänna internationaliseringen och av Sveriges medlemskap i EU. Medlemskapet i EU har också påverkat och kommer att påverka svenska skatteregler genom utvecklingen av EG-rätten. Exempelvis blir det i tilltagande grad allt svårare att behålla olika slag av uppskjuten beskattning. Som exempel på internationaliseringens betydelse för skattepolitiken kan nämnas sloandet av förmögenhetsskatten 2007 och sänkningen av bolagsskattesatsen 2009 samt den ytterligare sänkningen av bolagsskatten 2013.

Ett annat tema i den framtida skattepolitiken gäller möjligheten och önskvärheten av en ökad miljörelatering av skattesystemet. Denna handlar om att ge ökad vikt åt skatter på miljöskadliga aktiviteter. Under senare år har vid sidan av skatterna införts ett antal nya styrmedel i miljö- och klimatpolitiken, exempelvis genom ett europeiskt system för handel med utsläppsrätter. Därmed blir samordningen mellan skatter och andra styrmedel en central fråga.

9 SOU 1995:104

1.2 Tabell

Specifikation av skatterna i 1.1 Tabell med klassificering enligt inkomsttitlarna i statsbudgeten samt enligt OECD, mnkr och andelar av BNP 2012

Breakdown of the taxes in Table 1.1 with reference to the revenue headings in the Swedish budget and OECD, 2012, MSEK and share of GDP

	Belopp, mnkr	Procent av BNP	Inkomsttitel statsbudgeten	OECD
	Amount, MSEK	Percent of GDP	Revenue headings Swedish budget	OECD
Skatter på arbete (Taxes on labour)				
Hushåll (Households)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	47 341	1,3%	1111, 1131, 1620	1110
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	562 711	15,8%	1115	1110
Allmänna egenavgifter (Social security contributions, employees)	97 831	2,7%	1121	2100
Skattereduktioner (Tax reductions)	-198 179	-5,6%	1140-1160	1110
Andel skatter på arbete, hushåll (Share taxes on labour, households)	509 704	14,3%		
Företag (Companies)				
Arbetsgivaravgifter (Social security contributions, employers)				
Efterlevandepensionsavgift (Basic retirement pension)	15 260		1215	2200
Sjukförsäkringsavgift (Health)	65 324		1211, 1221	2200
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	37 810		1216	2200
Arbetssskadeavgift (Occupational injury)	3 910		1213	2200
Ålderspensionsavgift (Supplementary pension)	116 087		1214, 1261	2200
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	33 899		1212	2200
Allmän löneavgift (Wage tax)	119 284		1217	2200
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)	-158		1218	2410
Nedsättningar sjöfart (Shipping support)	-1 672		1281	2410
Summa (Total)	389 745	10,9%		
Egenföretagaravgifter (Social security contributions, self-employed)				
Efterlevandepensionsavgift (Survivor's pension)	478		1245	2300
Sjukförsäkringsavgift (Health)	1 288		1241	2300
Arbetssskadeavgift (Occupational injury)	123		1243	2300
Ålderspensionsavgift (Supplementary pension)	3 867		1244, 1261	2300
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	1 064		1242	2300
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	-808		1246	2300
Allmän löneavgift	3 768		1247	3000
Generell nedsättning (General support)	-1 767		1283	2300
Regional nedsättning (Regional support)	-87		1284	2300
Summa (Total)	7 925	0,2%		
Särskild löneskatt (Tax on special parts of earned income and pension costs)	37 740	1,1%	1270	3000
Mervärdesskatt (VAT)	331 611	9,3%	1410	5111
Punktskatter på privat konsumtion (Excise duties, private consumption)				
Energiskatt, ej bensin (Energy tax, petrol excl.)	3 689		1433-1434	5121
Skatt på elektricitet (Electricity)	9 118		1431	5121
Bensinskatt (Petrol)	9 326		1432	5121
Koldioxidskatt (Carbon dioxide, petrol excl.)	4 770		1442-1443	5121
Koldioxidskatt bensin (Carbon dioxide, petrol)	7 475		1441	5121
Försäljningskatt motorfordon (Sales tax, motor vehicles)	0		1492	5121
Fordonsskatt (Registration tax, motor vehicles)	8 058		1471	5121
Trängselskatt (Congestion tax)	812		1474	5121
Tobaksskatt (Tobacco)	11 799		1421	5121
Skatt på alkohol (Alcohol)	12 333		1422-1426	5121
Reklamskatt (Advertisement)	290		1486	5126
Spelskatt (Gambling)	16		1483	5126
Lotterivinstskatt (Lottery prize)	1 319		1484	1120
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)				5126
Summa (Total)	69 005	1,9%		

	Belopp, mnr Amount, MSEK	Procent av BNP Percent of GDP	Inkomsttitel statsbudgeten Revenue headings Swedish budget	OECD OECD
Punktskatter näringslivets faktor användning (Excise duties, companies)				
Energiskatt, ej bensin (Energy tax, petrol excl.)	4 508		1433-1434	5121
Skatt på elektricitet (Electricity)	11 144		1431	5121
Bensinskatt (Petrol)	2 332		1432	5121
Koldioxidskatt, ej bensin (Carbon dioxide, petrol excl.)	11 130		1442-1443	5121
Koldioxidskatt bensin (Carbon dioxide, petrol)	1 869		1441	5121
Försäljningskatt motorfordon (Sales tax, motor vehicles)	0		1492	5121
Fordonsskatt (Registration tax, motor vehicles)	3 133		1471	5212
Vägavgifter (Roads)	771		1472	5113
Naturgrusskatt m.m. (Gravel etc.)	160		1453, 1458	5128
Skatt på kärnkraftsels (Nuclear power tax)	3 939		1455	5121
Avfallsskatt (Waste tax)	198		1456	5121
Svavelskatt, råttalolja (Sulphur tax)	29		1451-1452	5121
Miljöskatt handelsgödsel, bekämpningsmedel (Fertilizers and biocides)	93		1454	5113
Systembolaget AB:s överskott (Alcohol Monopoly Retailing)	90		1481	5122
Inlev. överskott från Svenska spel (Gaming Monopoly Retailing)	5 137		1482	5122
Konc.avg. på televisionens område (Television concession Fees)	0		1487	5128
Granskningsnämnden (Broadcast Commission Fees)	8		1489	5128
Lotteriavgifter (Lottery Fees)	21		1485	5128
Miljöskyddsavgift (Environmental Protection Fees)	0		1459	5128
Avgifter för Kemikalieinspektionen (Chemicals Inspectorate Fees)	44		1457	5128
Lokalradioavgifter (Local Radio Fees)	128		1488	5128
Skatt på import (Tax on imports)	5 255		1500	5128
Avgifter för telekommunikation (Tele Communication Fees)	75		1491	5128
Insättningsgarantiavgift (Fees, Deposit Guarantee Board)	4 216		1641	5126
Kärnbränslefonden (Nuclear Fund)	2 412		1642	5126
Nox-avgifter m.m. (Nox)	663		1643-1645	5126
Summa (Total)	57 354	1,6%		
Andel skatter på arbete, företag (Share taxes on labour, companies)	893 381	25,1%		
Skatter på kapital (Taxes on capital)				
Hushåll (Households)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	26 330	0,7%	1310	1110
Fastighetsskatt (Real estate tax)	13 300	0,4%	1351	4110
Förmögenhetsskatt (Wealth tax)				
Förmögenhetsskatt m.m. (Net wealth tax etc.)	0		1371	4210
Arvsskatt (Inheritance)	-5		1381	4310
Gåvoskatt (Gifts)	0		1382	4320
Kupongskatt (Withholding tax)	3 772		1331	1110
Summa (Total)	3 768	0,1%		
Andel skatter kapital, hushåll (Share of taxes on capital, households)	43 398	1,2%		
Företag (Companies)				
Bolagsskatt (Tax on profits)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	94 212		1321, 1322, 1630	1210
Tjänstegrupppliv (Tax on life group insurances)	859		1290	4400
Förmögenhetsskatt (Net wealth tax)	0		1372	4220
Summa (Total)	95 070	2,7%		
Fastighetsskatt (Real estate tax)	15 837	0,4%	1312	4120
Avkastningsskatt pensionsmedel (Tax on pension funds)	10 653	0,3%	1121	1210
Andel skatter kapital, företag (Share of taxes on capital, companies)	121 561	3,4%		
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)				
Stämpelskatt (Stamp duty)	7 961		1360	4400
Skattetillägg och förseningsavgifter (Charges for delay etc.)	1 802		1620, 1630	6200
Restförda skatter, hushåll (Tax arrears, households)	-2 257		1611	1110
Restförda skatter, företag (Tax arrears, companies)	-4 007		1612	1210
Summa ej fördelade skatter (Total taxes not allocated)	3 500	0,1%		
Summa skatter, andel av BNP (Total taxes, percent of GDP)	1 571 543	44,1%		

Anm: I år innehåller tabellen ovan de allra senaste uppgifterna som är tillgängliga dvs. för 2012. Därför är delar av intäkterna fortfarande prognoser eftersom taxeringen av 2012 års inkomster ännu inte är avslutad. Det gäller t.ex. inkomstskatt för hushåll och företag, statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, särskild löneskatt samt avkastningsskatt.

Lästips:

Som en allmän introduktion av lärobokskaraktär till skatteekonomiska frågeställningar finns
– Hansson, Ingemar, och Norman, Erik, Skatter, teori och praktik, SNS, 1996

En behandling av de centrala skatteekonomiska frågeställningarna tillämpade på en faktisk reform, 1990-91 års skattereform, finns i

– Agell, J, Englund, P och Södersten, J, Svensk skattepolitik i teori och praktik; 1991 års skattereform, Bilaga 1 till SOU 1995:104 som bl.a. sammanfattar de olika expertstudier som gjorts i utvärderingen av 1991 års skattereform.

En annan, engelskspråkig, introduktion av lärobokskaraktär ges i

– Rosen, Harvey.S, och Gayer, Ted, Public Finance 9 uppl, McGraw-Hill, 2010

eller som ett alternativ

Tresch, Richard W, Public Sector Economics, Palgrave Macmillan, 2008

En mer tekniskt avancerad framställning, ges i

– Myles, G.D, Public Economics, Cambridge University Press, 1995

Som en likaledes tekniskt avancerad framställning av handbokskaraktär för fackekonomier gäller

– Auerbach, A.J och Feldstein, M, Handbook of Public Economics, Volume I (1986), volume II (1987), volume III (2002) och volume IV (2002), North-Holland

För en diskussion av skattepolitikens förutsättningar i små, öppna ekonomier, finns artikelsamlingen

– Andersen, T.M, Moene K.O och Sörensen, P.B, Tax Policy in Small Open Economies, Blackwell, 1994

Det offentliga utredningsväsendet har under de senaste årtiondena producerat ett stort antal betänkanden kring olika skattefrågor. Nedan anges betänkanden där frågeställningar av ett mer principiellt och övergripande slag behandlas. För en redovisning av faktiska förslag till riksdagen hänvisas till olika skattepropositioner som finns förtecknade i riksdagstrycket för respektive år.

Frågor kring utgiftsskatt behandlas i

– Progressiv utgiftsskatt – ett alternativ? Rapport av 1972 års skatteutredning, SOU 1976:62

– Utgiftsskatt – teknik och effekter, betänkande av utgiftsskattekommittén, SOU 1986:40

Frågor kring real och nominell beskattning behandlas i

– Real beskattning, betänkande av realbeskattningsutredningen, SOU 1982:1-3

– Inflationskorrigerad inkomstbeskattning, betänkande av utredningen om inflationskorrigerad inkomstbeskattning, SOU 1989:36

Företagsskattefrågor behandlas i

– Beskattning av företag, slutbetänkande av företagsskatteberedningen, SOU 1977:86-87

Frågor om bruttoskatter behandlas i

– Bruttoskatter, preliminär redovisning från bruttoskattekommittén, Ds B 1979:3

– Allmän produktionsfaktorskatt, betänkande av bruttoskattekommittén, Ds B 1981:15

Som ett underlag för 1990-91 års skattereform finns följande betänkanden från tre olika utredningar, nämligen

– Reformerad inkomstbeskattning, betänkande av utredningen om reformerad inkomstbeskattning, SOU 1989:33, del I-IV

– Reformerad företagsbeskattning, betänkande av utredningen om reformerad företagsbeskattning, SOU 1989:34, del I-II

– Reformerad mervärdesskatt, betänkande av kommittén för indirekta skatter, SOU 1989:35, del I-II

Den officiella utvärderingen av 1990-91 års skattereform finns i

– Skattereformen 1990-1991 – en utvärdering, kommittén för utvärdering av skattereformen, SOU 1995:104

Den dåvarande regeringens värdering av skattereformen finns i

– 1990-91 års skattereform – en värdering, bilaga 6 till budgetpropositionen för år 1998 (prop. 1997/98:1)

Frågor om tjänstesektorns beskattning behandlas i

– Uppskattad sysselsättning – om skatternas betydelse för den privata tjänstesektorn, betänkande av Tjänsteutredningen, SOU 1994:93

– Skatter, tjänster och sysselsättning, betänkande av Tjänstebeskattningsutredningen, SOU 1997:17

Frågor om skatteväxling behandlas i

– Skatter, miljö och sysselsättning, slutbetänkande och underlagsrapporter från Skatteväxlingskommittén, SOU 1997:11

Internationaliseringens betydelse för den framtida svenska skattestrukturen behandlas i

– Våra skatter? Betänkande från Skattebasutredningen, SOU 2002:47, 2002 och i två bilagevolym med expertrapporter, volym A och volym B, 2002. Frågorna behandlas också av akademiska ekonomer i ett särskilt temanummer av Swedish Economic Policy Review, Vol. 9, Number 1, Spring 2002.

Frågor om näringslivets energibeskattnings behandlas i

– Svåra skatter! Betänkande från Skattnedsättningskommittén, SOU 2003:38

Frågor om beskattningen av fåmansägda aktieföretag ("3:12-bolag") behandlas i

– Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet (Per-Olof Edin, Ingemar Hansson, Sven-Olof Lodin), rapport till Finansdepartementet, januari 2005.

En värdering av mervärdesskatten finns i

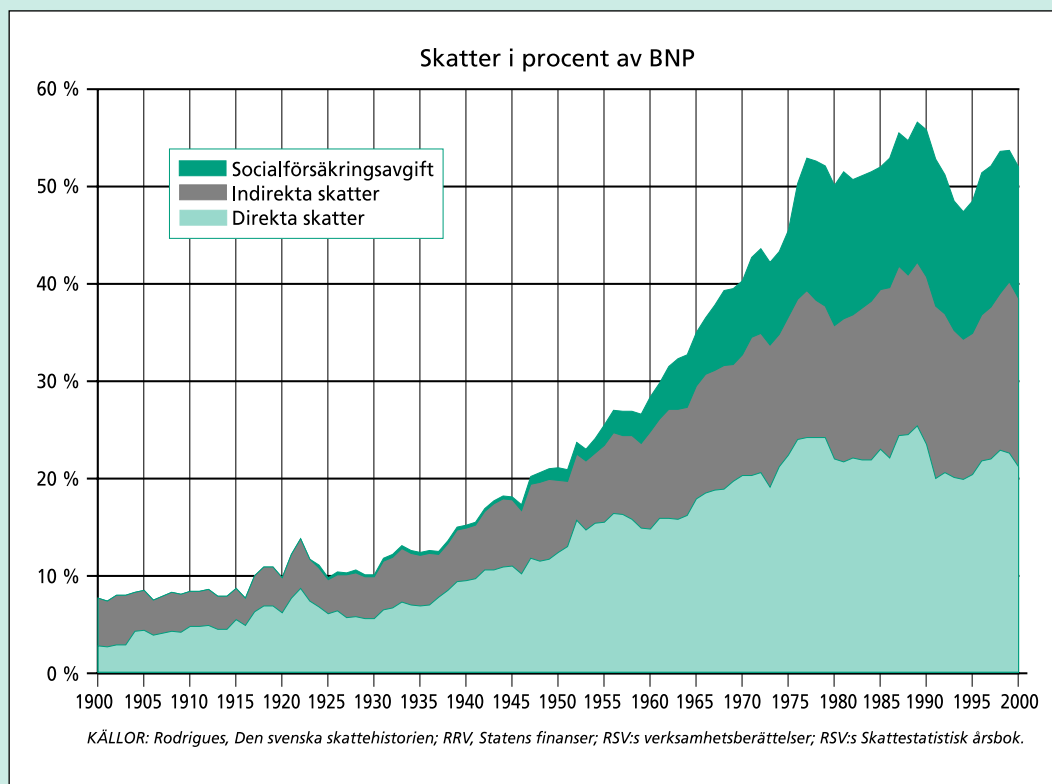
--På väg mot enhetlig mervärdesskatt, SOU 2006:90

En aktuell jämförelse av beskattningen av olika organisationsformer (enskilda näringsidkare, ägare till 3:12-bolag, noterade aktieföretag och noterade aktieföretag ges i

- The Taxation of Business Income in Sweden, A report prepared for the Swedish Ministry of Finance by Professor Peter Birch Sörensen, May 2008.

Det svenska skattesystemets effektivitetsegenskaper med en värdering av olika skatters (bolagsskatt, arbetsinkomstskatt, kapitalbeskattning och konsumtionsskatter) effekter på effektivitet och välfärd inom ramen för allmän jämviktsmodell för en liten öppen ekonomi behandlas i

- Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges, Report to the Expert Group on Public Economics, ESO 2010:4, av professor Peter Birch Sörensen, 2010.

Nationalräkenskaperna

Föreställningen om ett ekonomiskt kretslopp kom till uttryck redan i en skrift från år 1758, *Tableau économique*, som till författare hade Francois Quesnay. Han var den främste företrädaren för fysiokraterna, och om honom har det sagts, att han var den förste som gav nationalekonomin karaktär av vetenskap.

Bristen på ekonomisk statistik gjorde, att *Tableau économique* måste bygga på antagna siffror. Bortsett från detta var den något av en nationalräkenskap och belyste det kretslopp, som jordbrukets och industrins årliga produktionsresultat gav upphov till, liksom den slutliga fördelningen av detsamma.

För Quesnay, som var läkare, låg likheten mellan det ekonomiska kretsloppet och blodcirkulationen nära till hands. Vid en tid då man trodde att guld och silver utgjorde ett lands rikedom hävdade Quesnay, att välståndet i stället kom från den produktion som flöt fram ur folkhushållet.

Tableau économique kom också att betraktas som en märklig upptäckt, jämförbar med uppfinnandet av skrivkonsten och pengarna. Bland de besökare, som hos Quesnay studerade tablån, var en man från Skottland vid namn Adam Smith (1723–1790), som fått hedersnamnet ”nationalekonomins fader”.

Källa: Göran Gustavsson, Per Anders Örtendahl ”Nationalräkenskap” Studentlitteratur Lund 1980.

Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna

2.1 Inledning

I detta kapitel beskrivs översiktligt den offentliga sektorns inkomster och utgifter med hjälp av nationalräkenskapernas uppgifter. Den totala inkomsten av skatter och avgifter sätts också i relation till bruttonationalprodukten. Utvecklingen av den så kallade skattekvoten beskrivs. Kapitlet innehåller även en mer detaljerad beskrivning av vissa skatter och det avslutas med en sammanställning över den offentliga sektorns utgifter uppdelade på olika ändamål.

Kort om nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna är en statistisk sammanställning i kontoform över hela den svenska ekonomin med uppdelning på sektorer och olika slag av inkomster och utgifter. När det gäller begrepp, definitioner och klassificeringar följer nationalräkenskaperna det *Europeiska nationalräkenskapssystemet* (ENS 1995). Statistiska centralbyrån har ansvaret för beräkningar och publicering av de svenska nationalräkenskaperna.

Indelning i sektorer

Indelningen i sektorer görs så att enheter med likartade ekonomiska förutsättningar förs samman till en sektor. *Företagssektorn* svarar för produktion av marknadsförda varor, samt icke-finansiella och finansiella tjänster. *Den offentliga sektorn* producerar icke marknadsförda tjänster för individuell och kollektiv konsumtion, samt omfördelar inkomster. *Hushållssektorn* slutligen omfattar fysiska personer, såväl enskilda som grupper av individer (ideella organisationer och stiftelser). De är dels konsumenter, dels i förekommande fall egna företagare som producerar varor och tjänster.

Den offentliga sektorn delas i nationalräkenskaperna vidare upp i tre delsektorer:

- Statliga sektorn
- Socialförsäkringssektorn
- Kommunala sektorn

Till den statliga sektorn räknas departementen och till dem hörande myndigheter och inrättningar. Även den allmänna sjukförsäkringen (inkl. föräldraförsäkringen) och arbetslöshetsförsäkringen ingår i den statliga sektorn. De statliga affärsverken ingår däremot inte i nationalräkenskapernas definition på statlig sektor utan hör istället till företagssektorn. Detsamma gäller de statliga bolagen (Vattenfall AB och Svenska Spel AB etc.).

Till socialförsäkringssektorn, även kallad ålderspensionssystemet, räknas AP-fonderna och Pensionsmyndigheten.¹

Den kommunala sektorn omfattar i denna indelning primärkommuner, kommunalförbund, landsting och (t.o.m. år 1999) även kyrkokommuner.

Viktiga summeringar

Nationalräkenskaperna innehåller ett antal viktiga summeringar, utvecklingen av dessa aggregat används i den samhälls-ekonomiska analysen som underlag för ekonomisk-politiska beslut. Den kanske mest kända summeringen är *Bruttonationalprodukten* (BNP). BNP är ett mått på den totala produktionen av varor och tjänster i landet och kan fördelas på slutlig användning i form av konsumtion, investering och export. Sveriges BNP (till marknadspris) uppgick år 2012 preliminärt till 3 549 miljarder kronor. Detta värde svarar mot inkomster för de anställda (löner), för företagare och kapitalägare (vinster) och

¹ Pensionsmyndigheten bildades i januari 2010 och tog då över Premiäpensionsmyndigheten och Försäkringskassans pensionsverksamhet.

för den offentliga sektorn (övriga produktions-skatter minus subventioner).

Svarta inkomster i nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna ska avspegla all ekonomisk verksamhet, vilket betyder att även så kallade svarta inkomster ska inkluderas. Kalkylen avseende de svarta inkomsternas totala omfattning baseras i huvudsak på inbyggda avstämningsmöjligheter inom ramen för NR-systemet. Dessa bygger på överensstämmelsen mellan inkomster och utgifter. Den omfattande ekonomiska statistiken, som ligger till grund för nationalräkenskaperna, visar för ekonomin som helhet genomgående högre värden för utgifter än för inkomster. Orsaken kan t.ex. vara att inköp i detaljhandeln sker med pengar som inte deklarerats som inkomst. Inköpet kommer med som utgift i statistiken efter rapport från detaljhandeln medan inkomsten inte registreras. I NR-kalkylerna förekommer även vissa tillägg för icke rapporterade utgifter. Branscher som berörs är bland annat byggnadsindustri, restauranger och åkerier. Den skillnad som uppkommer mellan inkomster och utgifter tolkas som icke deklarerade inkomster (av tjänst eller näringsverksamhet) i hushållen. Värdet har under senare år uppgått till drygt 150 miljarder kronor, vilket motsvarar ca fem procent av BNP.

2.1.1 Skatterna fortsätter att öka sin andel av de totala inkomsterna

Den offentliga sektorns inkomster har i 2.1 Tabell delats upp i skatter, socialförsäkringsavgifter, ränteinkomster och övriga inkomster. Skatterna i sin tur är uppdelade på löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import samt kapitalsskatter. Dessa skatter presenteras mer utförligt längre fram i kapitlet. Socialförsäkringsavgifterna består av arbetsgivaravgifter, egenföretagaravgifter samt allmänna egenavgifter. Ränteinkomsterna avser främst AP-fondernas avkastning. Övriga inkomster består bland annat av överskott från affärsverksamhet och aktieutdelningar.

2.1 Tabell visar hur de olika inkomstposterna i den offentliga sektorn förändrats under perioden 1993 och 2007-2012. Andelen skatter och socialförsäkringsavgifter av totala inkomster har ökat från 85 procent 1993 till 89 procent 2012. Andelen

ränteinkomster och övriga inkomster har under samma period sjunkit från 15 procent 1993 till 11 procent 2012.

Konsumtionen fortsatt större än transfereringarna

Den offentliga sektorns utgifter kan delas upp i transfereringar, konsumtionsutgifter och utgifter för investeringar. Transfereringar är utgifter som innebär en överföring av medel från den offentliga sektorn till andra sektorer av ekonomin. Exempel på detta är utbetalningar av pensioner och barnbidrag till hushållen, samt utbetalningar av räntesubventioner till företagen. Transfereringsutgifterna till internationell verksamhet avser u-landsbistånd men även utgifter till bl.a. FN. Från och med 1995 ingår även den avgift, baserad på bruttonationalinkomsten (BNI), som Sverige betalar till EU. Ränteutgifterna består till största delen av räntor på statsskulden.

Med konsumtionsutgifter avses bland annat utgifter för löner till anställda inom den offentliga sektorn, samt utgifter för inköp av varor och tjänster. Även varor och tjänster med socialt ändamål (privat läkarvård och läkemedel etc.) som den offentliga sektorn köper från företagssektorn och som ges direkt till hushållen ingår i de offentliga konsumtionsutgifterna.

Investeringar avser utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar som byggnader, anläggningar, maskiner och fordon etc.

De totala transfereringsutgifternas andel av den offentliga sektorns totala utgifter har minskat från 55 till 40 procent under den redovisade perioden. Konsumtionsutgifterna går åt motsatt håll och andelen har under samma period ökat från 42 till 53 procent. Investeringsutgifternas andel har varierat mellan 3 och 7 procent. Sedan 1999 har konsumtionen varit större än transfereringarna. Transfereringsutgifternas andel var högst 1993, vilket främst beror på de stora belopp som då betalades ut som bankstöd i form av kapitaltransfereringar.

2.1.2 Det finansiella sparandet svagt negativt

Den offentliga sektorns finansiella sparande är lika med skillnaden mellan de totala inkomsterna och de totala utgifterna. Det finansiella sparandet var negativt för åren 1993-1997, men vände från och med

2.1 Tabell

Offentliga sektorns (konsoliderad) inkomster och utgifter 1993, 2007-2012, löpande priser, mdkr

Revenue and expenditure of the general government sector (consolidated) 1993, 2007-2012, current prices, BSEK

Inkomst- och utgiftslag Revenues and expenditures	1993	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Inkomster (Revenue)	891	1651	1670	1622	1691	1739	1780
Skatter (Taxes)	563	1180	1210	1188	1235	1293	1313
Löpande inkomst- o förmögenh.skatter (Current taxes on income and wealth)	301	663	635	609	640	645	656
Skatter på produktion och import (Taxes on production and imports)	261	517	575	580	595	648	658
Kapitalskatter (Capital taxes)	1	0	0	0	0	0	0
Socialförsäkringsavgifter (Social security contributions)	197	302	281	263	284	259	267
Arbetsgivaravgifter (Employers' contributions)	186	293	272	253	275	250	259
Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self-employed)	7	1	2	3	1	3	3
Allmänna egenavgifter (General social security contributions)	5	8	8	7	7	6	6
Ränteinkomster (Interest)	57	33	37	31	30	32	32
Övriga inkomster (Other revenues)	74	135	142	140	143	155	168
Utgifter (Expenditures)	1068	1539	1601	1652	1692	1739	1794
Transfereringar (Transfers)	583	651	670	690	693	701	718
Ränteutgifter (Interest)	72	55	53	38	37	42	33
Subventioner (Subsidies)	69	44	46	47	50	52	53
Sociala förmåner till hushåll (Social contributions)	349	469	462	488	492	491	515
Bidrag till hushållens ideella organisationer (Current transfers to NPISHs)	17	46	66	71	75	70	72
Internationell verksamhet (Current international cooperation)	8	19	21	24	22	23	23
Övriga löpande transfereringar (Other current transfers)	1	8	9	9	7	10	9
Kapitaltransfereringar (Capital transfers)	68	10	12	12	9	14	12
Konsumtionsutgifter (Final consumption expenditures)	453	797	835	860	890	924	956
Investeringar (Gross capital formation)	31	90	96	103	109	114	120
Finansiellt sparande (Inkomster-utgifter) (Net borrowing/net lending)	-176	112	69	-30	0	0	-14
Statliga sektorn (Central government sector)	-202	75	42	-26	-13	-7	-22
Socialförsäkringssektorn (Social security sector)	31	33	31	5	6	19	9
Kommunala sektorn (Local government sector)	-5	3	-4	-9	6	-13	-2
Finansiellt sparande i relation till BNP i procent (Net borrowing/net lending i relation to GDP, percent)	-11	4	2	-1	0	0	0

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

Anm: Uppgifterna för år 2012 är preliminära. (The figures in 2012 are preliminary).

1998 och fram till 2008 då det finansiella sparandet var positivt, med undantag för åren 2002-2003. Under åren som det finansiella sparandet varit positivt är det främst staten som bidragit till den positiva utvecklingen, inte minst genom förändringen i ränteutgifterna för den statliga upplåningen. Från och med år 1997 har avbetalning av statsskulden kunnat ske samtidigt som räntenivåerna sjunkit, vilket medfört minskade ränteutgifter som bidragit till ett förbättrat finansiellt sparande. År 2009 var dock det finansiella sparandet åter negativt och uppgick till minus 30 miljard

der kronor. Förklaringen till det svaga sparandet år 2009 är finanskrisen och lågkonjunkturen som följde i dess spår. Inkomsterna minskade då både inkomstskatter och sociala avgifter minskade kraftigt. Samtidigt ökade utgifterna i form av ökade sociala förmåner vilket är naturligt i en lågkonjunktur, då både staten och kommunsektorn får ökade kostnader för bland annat arbetslöshet och försörjningsstöd.

År 2010 och 2011 låg det finansiella sparandet runt noll, och preliminära uppgifter för 2012 visar på ett svagt negativt finansiellt sparande på minus 14 miljard kronor. Samtliga delsektorer förutom

socialförsäkringssektorns har negativt finansiellt sparande. Kommunala sektorn har ett negativt finansiellt sparande med minus 1,6 miljarder vilket beror på ökade konsumtionsutgifter samt ökade investeringar. Det finansiella sparandet inom kommunsektorn hålls dock uppe av återbetalningar av försäkringspremier på totalt 11 miljarder kronor.

Längst ned i 2.1 Tabell visas den offentliga sektorns finansiella sparande ställt i relation till BNP, vilket på senare år blivit ett användbart ekonomiskt mått. År 2012 uppgår det till noll procent, avrundat till hela procent. Detta relationstal liknar det konvergenskrav som ställs för deltagande i EU:s monetära union, med syftet att visa hur väl länderna följer den så kallade stabilitetspakten. Där får den konsoliderade offentliga sektorns underskott inte överstiga tre procent av BNP. Det finns dock vissa definitionsskillnader. I EU-rapporteringen definieras ränteutgifterna på ett annat sätt än i de ordinarie nationalräkenskapernas beräkningar. Räntor på skuldbytesavtal och liknande finansiella instrument ska inkluderas i ränteutgifterna i EU-rapporteringen, men inte i övriga beräkningar. Speciella rapporter av den offentliga sektorns finansiella sparande görs till EU för bedömning av konvergenskriterierna.

2.2 Totala skatter och skatte- och avgiftskvoten

2.2.1 Skatter i nationalräkenskaps-systemet

I nationalräkenskapernas skatter ingår löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import samt kapitalsskatter. Skatter på produktion och import uttaxeras både av EU och av den offentliga sektorn, medan de andra typerna av skatter endast uttaxeras av den offentliga sektorn. I nationalräkenskaperna bokförs skatter vid den tidpunkt då skattskyldigheten inträffar. Endast skatter som är styrkta av taxering, deklaration eller liknande tas med. Skatter som är styrkta av taxering, men som aldrig betalas, ska inte ingå. Nationalräkenskaperna gör en skattning av de ej inbetalda skatterna genom att fördela uppkomna underskott på skattekonton på olika

skatteslag.

Statsbudgetens skatteinkomster skilde sig tidigare från nationalräkenskapernas när det gällde bokföringstidpunkt och innehåll. I statsbudgeten var inkomsterna tidigare ofta kassamässiga, medan de i nationalräkenskaperna är mer periodiserade. Det innebär att en skatteinkomst kunde hamna på olika år i statsbudgeten och i nationalräkenskaperna. En övergång till periodiserade skatter har nu genomförts även vad gäller statsbudgeten. Till skillnad mot i nationalräkenskaperna ingår i statsbudgetens skatter även socialförsäkringsavgifter. Uppgifter om mervärdesskatten bygger på deklarationer samt för mindre belopp även på taxeringar.

En ny metod för att beräkna inkomstskatterna gäller i nationalräkenskaperna från och med publiceringen i november 2003. En omläggning av beräkningen av inkomstskatter för hushåll och företag har gjorts. Den tidigare metoden har ersatts av en mer strikt tillämpad upplupet-princip. Detta innebär att prognostiserade värden för slutregleringen används och prognosen förs till aktuellt år. Detta är huvudprincipen i ENS 1995 och ska tillämpas om möjlighet föreligger. Finns inte information att tillämpa kan undantag medges. Detta var fallet i nationalräkenskapernas tidigare tillämpade skatteberäkningsmetod. Enligt den tidigare metoden har i nationalräkenskaperna till ett visst inkomstår förts dels debiterade skatter för året, dels slutregleringen som avser föregående års skatt och utgörs av skillnaden mellan slutligt taxerad skatt och preliminärt debiterad skatt. Till ett visst inkomstår förs t.ex. resultat från skattetvister vilka kan härröra från flera år tillbaka. Denna bokföring är i enlighet med ENS 1995 som, då upplupet-principen inte kan tillämpas, medger undantag från huvudprincipen och säger att en skatt kan registreras vid den tidpunkt då skyldigheten fastställs.

Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter

De löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna består dels av inkomstskatter, dels av övriga löpande skatter. Inkomstskatterna omfattar bland annat skatter på hushållsinkomster, inkomster eller vinster i bolag, realisationsvinster och skatter på lotteri- eller spelvinster. Övriga löpande skatter

2.2 Tabell

Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, samt skatter på produktion och import fördelade på skattelag 1993, 2007-2012, löpande priser, mdkr Current taxes on income and wealth as well as taxes on production and imports by type of tax 1993, 2007-2012, current prices, BSEK

	1993	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Löpande inkomst och förmögenhetsskatter (Current taxes on income and wealth)	301	663	635	609	640	645	656
Hushåll (Households)	272	544	541	517	527	532	551
Förmögenhetsskatt (Tax on net wealth)	3	-	-	-	-	-	-
Lotterivinstskatt (Lottery prize tax)	0	-	-	-	-	-	-
Avkastningsskatt (Tax on holding gains)	4	7	10	7	9	8	7
Motorfordonsskatt (Tax, motor vehicles)	2	7	8	8	9	8	8
Inkomstskatt (Tax on income)	263	530	523	501	510	516	536
Statlig (Central government)	20	51	20	0	0	0	0
Kommunal (Local government)	243	479	503	500	509	516	536
Bolag (Companies)	29	119	94	92	112	113	105
Förmögenhetsskatt (Tax on net wealth)	0	-	-	-	-	-	-
Inkomstskatt icke-finansiella företag (Tax on income, non-financial enterprises)	22	119	94	92	112	97	88
Inkomstskatt, finansiella företag (Tax on income, financial enterprises)	7	-	-	-	-	16	17
Skatter på produktion och import (Taxes on production and imports)	261	523	582	585	602	655	665
Produktskatter (Taxes on goods and services)	231	391	408	412	440	445	445
Mervärdesskatter (Value added taxes)	155	283	298	299	323	331	330
Statlig (Central government)	155	281	296	298	321	329	328
EU (European Union)	-	1	1	2	1	2	2
Importtullar (Import duties)	5	5	5	4	5	5	5
Statlig (Central government)	5	-	-	-	-	-	-
EU (European Union)	-	5	5	4	5	5	5
Skatt på bränslen (Tax on fuel)	31	45	45	46	48	46	45
Skatt på elektrisk kraft (Tax on electrical power)	8	20	20	21	22	21	23
Skatt på drycker (Tax on beverages)	11	11	11	12	12	12	12
Tobaksskatt (Tax on tobacco)	7	10	10	11	11	11	12
Skatt på finansiella- o kapitaltransaktioner (Tax on financial and capital transactions)	5	9	9	8	9	8	8
Försäljningsskatt på motorfordon (Registration tax, motor vehicles)	1	0	-	-	-	-	-
Skatt på spel och lotterier (Tax on gambling and lotteries)	3	1	1	1	1	1	1
Skatt på annonser och reklam (Tax on advertising)	1	1	0	0	0	0	0
Vinster från fiskala monopol (Profits of fiscal monopolies)	2	4	4	5	5	5	5
Övriga produktskatter (Other taxes on goods and services)	2	3	5	4	4	4	4
Statlig (Central government)	2	3	4	4	4	3	3
EU (European Union)	0	0	0	0	0	0	0
Övriga produktionsskatter (Other taxes on production)	30	132	173	174	162	210	220
Fastighetsskatt (Real estate tax)	14	26	24	25	26	27	28
Motorfordonsskatt (Tax on the use of motor vehicles)	2	3	3	3	3	3	3
Löneskatter (Payroll taxes)	10	97	140	139	124	170	178
Övriga produktionsskatter, övrigt (Other taxes on production)	4	6	7	7	9	9	10

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

Anm: Uppgifterna för år 2012 är preliminära. (The figures in 2012 are preliminary).

Observera att även EU-skatter ingår i denna tabell. (This table includes also EU taxes).

omfattar bland annat förmögenhetsskatter och hushållens motorfordonsskatt. Från företagssektorn till hushållssektorn överförs de skatter som avser avkastning

på pensionsreserver tillskrivna hushållen.

Skatter på produktion och import

Skatter på produktion och import är i första

hand skatter som utgår på förbrukning av vissa varor och tjänster, exempelvis mervärdesskatt och energiskatt (produktsskatter). Som övriga produktions-skatter räknas i nationalräkenskaperna i princip även sådana lagstadgade socialavgifter som inte har en direkt för-månssida. För närvarande den allmänna löneavgiften, arbetarskyddsavgiften (t.o.m. 1998), den särskilda löneskatten samt del av tilläggsavgiften. Även fastighetsskatten ingår enligt nationalräkenskapernas definitioner på övriga produktions-skatter.

Kapitalskatter

Kapitalskatterna omfattar arvs- och gåvoskatt och andra oregelbundet uttaxerade skatter samt avgifter på kapital. Från december 2004 är dock arvs- och gåvoskat-terna avskaffade.

Skatterna fortsätter att öka

I och med att Sverige 1995 blev medlem i EU så är bland annat alla importtullar, samt en del av mervärdesskatterna en del av EU:s skatteinkomster. Tidigare var dessa i sin helhet en del av svenska statens inkomster. I 2.2 Tabell redovisas löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, samt skatter på produktion och import fördelade på skat-teslag för 1993, samt för perioden 2007-2012. De löpande inkomst- och förmö- genhetsskatterna har under perioden ökat från 301 miljarder kronor år 1993 till 656 miljarder kronor år 2012. Hushållen svar- rar för den största andelen av inkomst- och förmögenhetsskatterna, 1993 uppgick andelen till 90 procent och 2012 var dess andel 84 procent. Bolagens andel av de löpande inkomst- och förmögenhetsskat-terna var 10 procent 1993, ökade under de följande åren och nådde år 2000 17 pro- cent för att sedan minska under åren 2001-2003. Ökningen i bolagens inkomstskatter 2004 förklaras delvis av att företag återfört periodiseringsfonder på grund av ändrade regler som innebär räntebeläggning av fon- derna. Andelen har sedan fortsatt att öka och 2007 låg den på 18 procent. Under åren 2008-2009 backade andelen till 15 procent som lägst. Till år 2012 har bola- gens inkomstskatter ökat till 16 procent

av de löpande inkomst- och förmögenhets- skatterna.

Inkomsterna från skatter på produktion och import har under perioden 1993-2012 ökat från 261 miljarder kronor till 665 mil- jarder kronor. Produktsskatterna har ökat med 214 miljarder kronor och övriga pro- duktions-skatter med 190 miljarder kronor. Det är framför allt löneskatterna som har bidragit till ökningen av övriga produk- tionsskatter. Bland löneskatterna redovisas den allmänna löneavgiften, vilken återin- fördes i och med EU-inträdet. Den uppgick till tio miljarder kronor år 1995 och har år 2012 ökat till 178 miljarder kronor. Ök- ningen av produktsskatter förklaras främst av ökade mervärdesskatter.

2.2.2 Skattekvoten är fortsatt låg

I den ekonomiska debatten används ofta uppgifter om såväl olika slag av skatte- eller avgiftsbelopp ställda i relation till BNP som den totala summan av skatter och avgifter ställd i relation till BNP. I det senare fal- let brukar begreppet (total) skattekvot an- vändas. Förändringar i skattekvoten beror givetvis på förändringar både av skatte- och avgiftsuttagen, samt av BNP. Även andra förändringar kan påverka skattekvoten, ex-empelvis förändringar av betalningsrutiner. Skattekvoten är däremot opåverkad av om exempelvis en lagstadgad socialavgift tas ut som en arbetsgivaravgift eller som en allmän egenavgift. Den totala skattekvoten var 48 procent år 1993 och ökade sedan till 52 procent till år 2000. Sedan dess har skat- tekvoten sjunkit successivt och var år 2012 nere i 44 procent.

2.3 Offentliga sektorns utgifter per ändamål

Den offentliga sektorns utgifter kan förde- las på ändamål (COFOG²). Ändamålsför- delningen följer EU-standard och innehåller tio huvudgrupper med undergrupper.

2.3.1 Stor del av de offentliga utgifterna till socialt skydd

I 2.4 Tabell redovisas de totala offentliga utgifterna, dvs. summan av transfereringar,

2 Classification of Functions of Government.

2.3 Tabell

BNP i miljarder kronor och skattekvoten, procent av BNP. 1993, 2004-2012

GDP in SEK billions and tax ratio, as percentage of GDP. 1993, 2004-2012

År Year	BNP, mdkr GDP, BSEK	Skattekvoten, % av BNP Tax ratio, % of GDP			
		Totalt, total	därav, there of		
		Löpande inkomsts- och förmögenhets- skatter samt kapitalbeskattning Current taxes on income, net wealth and capital taxes	Skatter på produktion och import Taxes on production and imports	Sociala avgifter Social security contributions	
1993	1 573	48	19	17	13
2004	2 661	48	21	16	11
2005	2 769	49	22	17	10
2006	2 944	48	22	17	9
2007	3 126	47	21	17	9
2008	3 204	46	20	18	8
2009	3 106	47	20	19	8
2010	3 338	45	19	18	8
2011	3 481	44	19	19	7
2012	3 549	44	18	19	7

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

Anm: Uppgifterna för år 2012 är preliminära. (The figures in 2012 are preliminary).

konsumtion och investeringar, fördelade på ändamål och sektor för år 2011. Anledningen till att uppgifterna redovisas med ett års eftersläpning beror på att underlag för beräkning av utgifterna på ändamål inte finns tillgängliga förrän efter årsbokens publicering.

Totala offentliga utgifter är konsoliderade (dvs. överföringar mellan olika delar av offentliga sektorn har tagits bort) och är därför inte lika med summan av delsektorernas utgifter. Investeringarna inkluderar sådana investeringar utförda inom sektorn, men utanför myndighetsverksamheten. På detta sätt överensstämmer sektorns totala utgifter, dvs. de som redovisas i 2.1 Tabell med de ändamålsfördelade i 2.4 Tabell och 2.5 Tabell.

Av tabellen framgår att det största ändamålet är socialt skydd som uppgår till 41 procent av offentliga sektorns utgifter. Ändamålet ålderdom, som är den största undergruppen inom socialt skydd, står för ungefär hälften av dessa utgifter. Statens och socialförsäkringens utgifter för socialt skydd avser huvudsakligen den ekonomiska tryggheten i form av t.ex. arbetslöshetsersättningar,

barnbidrag, föräldrapenning, sjukpenning och pensioner. Primärkommunernas utgifter för socialt skydd avser främst social omsorg som barnomsorg, vård och omsorg om äldre och funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg. I primärkommunernas utgifter ingår även ekonomiskt bistånd.

En stor utgift för den offentliga sektorn, och framför allt för staten, är räntor på statsskulden. Ändamål 017, skuldtransaktioner avseende offentliga sektorn, består i huvudsak av statsskuld räntor och uppgår 2011 till totalt 43 mkr. Den totala offentliga sektorns utgifter för hälso- och sjukvård utgör 14 procent av de totala utgifterna och är ett av de större ändamålen. Av dessa kommer nästan allt från landstingen, vars utgifter till största delen ligger just inom ändamålet hälso- och sjukvård. 85 procent av sektorns totala utgifter återfinns här.

Utgifter för ändamålet utbildning utgör 14 procent av den totala offentliga sektorns utgifter. För primärkommuner utgör utbildning den näst största utgiften med 35 procent av dess totala utgifter. Av detta används det mesta till förskoleutbildning samt grundskoleutbildning årskurs 1-6.

2.4 Tabell

Totala offentliga utgifter per ändamål och sektor 2011, löpande priser, mdkr

General government's expenditures by function and sector, 2011, current prices, BSEK

Ändamål	Totalt*		Stat		Social-försäkring		Primärkommuner		Landsting	
	Total*		Central gov.		Social security		Municipal councils		County councils	
	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%
01 Allmän offentlig förvaltning (General public services)	217	12	278	27	-	-	61	11	9	3
011 Verkställande och lagstiftande organ, ekonomi- och skatteförvaltning, utrikesförvaltning (<i>Executive and legislative organs, financial and fiscal affairs</i>)	63	4	55	5	-	-	7	1	2	1
012 Internationellt ekonomiskt bistånd (<i>Foreign economic aid</i>)	29	2	29	3	-	-	-	-	-	-
013 Allmänna förvaltningstjänster (<i>General services</i>)	52	3	15	2	-	-	42	8	5	2
014 Grundforskning (<i>Basic research</i>)	28	2	30	3	-	-	0	0	0	0
015 FoU Allmän offentlig förvaltning (<i>R&D General public services</i>)	0	0	-	-	-	-	0	0	-	-
016 Övrig allmän offentlig förvaltning (<i>General public services n.e.c.</i>)	2	0	0	0	-	-	2	0	-	-
017 Skuldtransaktioner avseende offentliga sektorn (<i>Public debt transactions</i>)	43	2	34	3	-	-	9	2	2	1
018 Allmänna transfereringar mellan olika delsektorer inom den offentliga sektorn (<i>Transfers of a general character between different levels of government</i>)	-	-	114	11	-	-	-	-	-	-
02 Försvar (Defence)	51	3	51	5	-	-	0	0	0	0
021 Militärt försvar (<i>Military defence</i>)	44	3	44	4	-	-	0	0	-	-
022 Civilt försvar (<i>Civil defence</i>)	2	0	2	0	-	-	0	0	0	0
023 Internationellt militärt bistånd (<i>Foreign military aid</i>)	3	0	3	0	-	-	-	-	-	-
024 FoU Försvar (<i>R&D Defence</i>)	1	0	1	0	-	-	-	-	-	-
025 Övrigt försvar (<i>Defence n.e.c.</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
03 Samhällsskydd och rättsskipning (Public order and safety)	51	3	44	4	-	-	7	1	0	0
031 Polisverksamhet (<i>Police services</i>)	24	1	24	2	-	-	-	-	-	-
032 Brand- och räddningsverksamhet (<i>Fire-protection services</i>)	8	0	0	0	-	-	7	1	0	0
033 Rättsskipning (<i>Law courts</i>)	11	1	11	1	-	-	-	-	0	0
034 Kriminalvård (<i>Prisons</i>)	9	0	9	1	-	-	-	-	-	-
035 FoU Samhällsskydd och rättsskipning (<i>R&D Public order and safety</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
036 Övrigt samhällsskydd och rättsskipning (<i>Public order and safety n.e.c.</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
04 Näringslivsfrågor (Economic affairs)	150	9	107	10	-	-	35	6	14	5
041 Övergripande handels-, näringslivs och arbetsmarknadsfrågor (<i>General economic, commercial and labour affairs</i>)	30	2	27	3	-	-	3	1	0	0
042 Jordbruk, skogsbruk, fiske och jakt (<i>Agriculture, forestry, fishing and hunting</i>)	5	0	5	1	-	-	0	0	-	-
043 Bränsle och energi (<i>Fuel and energy</i>)	2	0	2	0	-	-	0	0	-	-
044 Utvinning av mineral samt tillverkning och byggnadsverksamhet (<i>Mining, manufacturing and construction</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
045 Transporter (<i>Transport</i>)	112	6	73	7	-	-	30	6	14	5
046 Kommunikationer (<i>Communication</i>)	2	0	2	0	-	-	-	-	-	-
047 Andra näringsgrenar (<i>Other industries</i>)	1	0	0	0	-	-	1	0	0	0
048 FoU näringslivsfrågor (<i>R&D Economic affairs</i>)	3	0	3	0	-	-	-	-	-	-
049 Övriga ekonomiska frågor (<i>Economic affairs n.e.c.</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
05 Miljöskydd (Environmental protection)	6	0	4	0	-	-	2	0	0	0
051 Avfallshantering (<i>Waste management</i>)	1	0	1	0	-	-	0	0	-	-
052 Hantering av avloppsvatten (<i>Waste water management</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
053 Föreningensbekämpning (<i>Pollution abatement</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
054 Skydd av biologisk mångfald och landskap (<i>Protection of biodiversity and landscape</i>)	1	0	1	0	-	-	-	-	-	-
055 FoU Miljöskydd (<i>R&D Environmental protection</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-

056	Övrigt miljöskydd (<i>Environmental protection n.e.c.</i>)	3	0	2	0	-	-	1	0	0	0
06	Bostadsförsörjning och samhällsutveckling (Housing and community amenity)	15	1	3	0	-	-	13	2	0	0
061	Bostadsförsörjning (<i>Housing development</i>)	4	0	1	0	-	-	4	1	-	-
062	Samhällsutveckling (<i>Community development</i>)	6	0	2	0	-	-	5	1	0	0
063	Vattenförsörjning (<i>Water supply</i>)	4	0	-	-	-	-	4	1	-	-
064	Gatubelysning (<i>Street lighting</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
065	FoU Bostadsförsörjning och samhällsutveckling (<i>R&D Housing and community amenities</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
066	Övrigt, bostadsförsörjning och samhällsutveckling (<i>Housing and community amenities n.e.c.</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
07	Hälsa- och sjukvård (Health)	249	14	44	4	-	-	3	0	240	85
071	Medicinska produkter, apparater och anordningar (<i>Medical products, appliances and equipment</i>)	28	2	24	2	-	-	1	0	27	10
072	Öppen sjukvård (<i>Outpatient services</i>)	109	6	11	1	-	-	1	0	105	37
073	Sluten sjukhusvård (<i>Hospital services</i>)	96	6	5	0	-	-	1	0	96	34
074	Folkhälsovård (<i>Public health services</i>)	7	0	1	0	-	-	0	0	6	2
075	FoU Hälsa- och sjukvård (<i>R&D Health</i>)	3	0	0	0	-	-	-	-	3	1
076	Övrig hälso- och sjukvård (<i>Health n.e.c.</i>)	5	0	4	0	-	-	0	0	3	1
08	Fritidsverksamhet, kultur och religion (Recreation, culture and religion)	41	2	12	1	-	-	30	6	2	1
081	Fritids- och idrottsverksamhet (<i>Recreational and sporting services</i>)	20	1	3	0	-	-	18	3	0	0
082	Kulturell verksamhet (<i>Cultural services</i>)	20	1	8	1	-	-	12	2	2	1
083	Radio-, TV- och förlagsverksamhet (<i>Broadcasting and publishing services</i>)	1	0	1	0	-	-	-	-	-	-
084	Religiös verksamhet och annan samhällsverksamhet (<i>Religious and other community services</i>)	0	0	0	0	-	-	0	0	-	-
085	FoU Fritidsverksamhet, kultur och religion (<i>R&D Recreation, culture and religion</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
086	Övrig fritidsverksamhet, kultur och religion (<i>Recreation, culture and religion n.e.c.</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
09	Utbildning (Education)	251	14	67	7	-	-	192	35	2	1
091	Förskoleutbildning samt grundskoleutbildning årskurs 1-6 (<i>Pre-primary and primary education</i>)	146	8	8	1	-	-	142	26	0	0
092	Grundskoleutbildning årskurs 7-9 och gymnasieutbildning (<i>Secondary education</i>)	47	3	2	0	-	-	46	8	1	0
093	Eftergymnasial utbildning utom högskoleutbildning	1	0	0	0	-	-	1	0	0	0
094	Högskoleutbildning (<i>Tertiary education</i>)	48	3	49	5	-	-	0	0	0	0
095	Ej nivåbestämd utbildning (<i>Education not definable by level</i>)	7	0	5	0	-	-	3	1	1	0
096	Stödtjänster till utbildning (<i>Subsidiary services to education</i>)	0	0	0	0	-	-	0	0	0	0
097	FoU Utbildning (<i>R&D Education</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	0	0
098	Övrig utbildning (<i>Education n.e.c.</i>)	3	0	3	0	-	-	-	-	-	-
10	Socialt skydd (Social protection)	710	41	410	40	223	100	205	37	14	5
101	Sjukdom och funktionshinder (<i>Sickness and disability</i>)	156	9	113	11	-	-	51	9	1	0
102	Ålderdom (<i>Old age</i>)	358	21	149	15	221	99	95	17	11	4
103	Efterlevande (<i>Survivors</i>)	14	1	14	1	-	-	-	-	-	-
104	Familj och barn (<i>Family and children</i>)	89	5	65	6	-	-	30	5	0	0
105	Arbetslöshet (<i>Unemployment</i>)	46	3	42	4	-	-	4	1	2	1
106	Boende (<i>Housing</i>)	11	1	11	1	-	-	-	-	-	-
107	Övrig social utsatthet (<i>Social exclusion n.e.c.</i>)	33	2	16	2	-	-	25	4	0	0
108	FoU Socialt skydd (<i>R&D Social protection</i>)	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
109	Övrigt socialt skydd (<i>Social protection n.e.c.</i>)	3	0	0	0	3	1	-	-	-	-
Totalt (Total)		1 739	100	1 021	100	223	100	548	100	283	100

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (Statistics Sweden, National Accounts).

Noter: *Den offentliga sektorn är konsoliderad vilket resulterar i att delarna ej är summerbara till totalen. (Consolidated).

**Classification of Functions of Government.

2.3.2 Fördelningen mellan ändamålen stabil under perioden 2004-2011

I 2.5 Tabell visas totala offentliga utgifter, samt delen sociala naturaförmåner, för perioden 2004-2011 fördelade efter ändamål på två-siffernivå. Sociala naturaförmåner benämns i nationalräkenskaperna de varor och tjänster med socialt ändamål som den offentliga sektorn köper från företag och ger direkt till hushållen. Exempel på en social naturaförmån är privat läkarvård, läkemedel, färdtjänst, privat förskoleverksamhet och friskolor.

Fördelningen mellan ändamålen har varit relativt stabil över redovisningsperioden. De fyra största ändamålen är socialt skydd, utbildning, hälso- och sjukvård samt allmän offentlig förvaltning. Utgifterna för socialt skydd har under perioden 2004-2011 uppgått till mellan 41 och 44 procent av de totala utgifterna. Andelen sociala naturaförmåner inom socialt skydd har dock ökat kontinuerligt, från 3,8 procent år 2004 till 6,0 procent år 2011.

Andelen av de totala utgifterna som går

till ändamålet allmän offentlig förvaltning har legat på en jämn nivå, runt 12 procent, under hela perioden 2004-2011. Även andelen utgifter för utbildning är relativt oförändrad och uppgår till ca 14 procent. Där har andelen sociala naturaförmåner nästan fördubblats under perioden, från 5,8 till 10,7 procent.

Andelen utgifter för hälso- och sjukvård har ökat marginellt, från 13 till 14 procent av de totala utgifterna, vilket motsvarar en ökning med knappt 70 miljarder kronor. Inom hälso- och sjukvård är andelen sociala naturaförmåner relativt hög, ungefär 23 procent, men har inte ökat utan varierar något under perioden. Den offentliga sektorns utgifter för fritidsverksamhet, kultur och religion har under perioden 2004-2011 ökat med 14 miljarder kronor, andelen är däremot oförändrad och ligger på cirka två procent. Ändamålet näringslivsfrågor har ökat med 44 miljarder kronor, och andelen har ökat med drygt en procentenhet till 9 procent år 2011.

2.5 Tabell

Totala offentliga utgifter och därav sociala naturaförmåner 2003-2010, löpande priser, mdkr

General government's total expenditures and of which social transfers in kind to households*, 2003-2010, current prices, BSEK

Ändamål	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
COFOG**								
01 Allmän offentlig förvaltning (<i>General public services</i>)	164	174	186	191	203	193	195	217
02 Försvar (<i>Defence</i>)	48	46	49	47	44	45	50	51
03 Samhällskydd och rättskipning, (<i>Public order and safety</i>)	37	38	41	43	45	47	49	51
04 Näringslivsfrågor (<i>Economic affairs</i>)	106	115	118	125	138	147	152	150
05 Miljöskydd (<i>Environmental protection</i>)	4	6	6	6	5	6	6	6
06 Bostadsförsörjning och samhällsplanering (<i>Housing and community amenity</i>)	13	14	12	13	14	14	14	15
07 Hälso- och sjukvård (<i>Health</i>)	181	188	197	209	222	232	238	249
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	42	42	44	46	49	53	56	58
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion (<i>Recreation, culture and religion</i>)	27	29	32	34	37	38	40	41
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-
09 Utbildning (<i>Education</i>)	199	206	215	223	232	237	244	251
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	12	13	15	17	19	22	24	27
10 Socialt skydd (<i>Social protection</i>)	614	624	644	649	661	694	705	710
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	24	25	27	28	30	34	39	42
Totala offentliga utgifter (<i>General government expenditures</i>)	1 393	1 441	1 500	1 539	1 601	1 652	1 692	1 739
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	77	80	85	91	98	110	120	128

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. (*Statistics Sweden, National Accounts*).

Noter: *Social transfers in kind related to expenditure on products supplied to households via market producers.

**Classification of Functions of Government

Månadslön kr.	Preliminär skatt									
	för ogift person (utan barn)	för gift man								
		utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn	med 4 barn	med 5 barn	med 6 barn	med 7 barn	med 8 eller flera barn
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
370— 379-99	69	57	48	40	35	29	24	22	20	18
380— 389-99	71	59	50	42	36	30	25	23	21	19
390— 399-99	74	62	53	44	38	32	27	24	22	20
400— 419-99	77	66	56	47	41	35	29	26	24	22
420— 439-99	82	70	60	51	44	38	32	28	26	24
440— 459-99	87	74	65	56	47	41	36	31	28	26
460— 479-99	92	79	70	60	50	45	39	34	30	28
480— 499-99	98	84	74	65	53	48	42	37	32	30
500— 519-99	103	89	79	69	57	51	46	40	35	33
520— 539-99	108	94	84	74	61	55	49	44	38	35
540— 559-99	113	99	88	78	65	58	53	47	41	37
560— 579-99	119	104	93	83	70	61	56	50	45	40
580— 599-99	124	109	98	88	75	65	59	54	48	43
600— 619-99	129	114	103	93	79	68	62	57	51	46
620— 639-99	134	119	108	98	84	72	66	60	55	49
640— 659-99	139	124	113	103	88	75	69	64	58	52
660— 679-99	145	129	118	108	93	79	72	67	61	55
680— 699-99	151	134	123	113	98	84	76	70	65	59
700— 729-99	158	139	129	119	104	90	80	74	69	63
730— 759-99	166	147	136	126	111	96	85	79	74	68
760— 789-99	175	155	144	133	118	103	90	84	79	73
790— 819-99	184	163	152	140	126	111	97	89	84	78
820— 849-99	193	172	160	148	133	118	104	94	89	83
850— 879-99	202	180	168	156	140	125	111	99	94	88
880— 909-99	211	188	176	164	148	133	118	104	99	93
910— 939-99	221	196	184	172	155	140	125	111	104	98
940— 969-99	231	204	192	180	163	147	132	118	109	103
970— 999-99	241	213	200	188	171	155	140	125	114	108
1 000— 1 039-99	252	224	210	198	181	164	149	134	120	114
1 040— 1 079-99	265	236	222	209	191	174	158	143	129	120
1 080— 1 119-99	279	248	234	220	202	184	168	153	138	127
1 120— 1 159-99	293	261	246	232	213	195	178	163	148	134
1 160— 1 199-99	307	274	259	244	224	206	189	173	158	143
1 200— 1 239-99	322	287	272	256	236	217	200	183	168	152
1 240— 1 279-99	336	300	285	269	248	228	211	193	178	162
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Utdrag ur den första preliminärskatttabellen.

Staten övertog ansvaret för debitering och uppbörd av alla skatter och avgifter 1947.

För första gången skulle skattebetalning ske i anslutning till inkomsternas intjänande. Bilden visar den första skatttabellen för beräkning av preliminär skatt för år 1947. Av tabellen framgår att skatteuttaget var olika för gift och ogift man och vidare att hänsyn togs till antalet barn, dock högst åtta barn.

Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

3.1 Inledning

Detta kapitel fokuserar bland annat på inkomster och inkomstfördelningen som ett mått på den ekonomiska standarden. Kapitlet tar också upp den så kallade direkta beskattningen av individer samt hur direkta skatter och transfereringar omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper i samhället. Kapitlet innehåller också ett avsnitt om förmögenhet. Nedan följer i punktform några av de viktigaste resultaten:

- År 2011 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,1 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter. Det är 5,6 procentenheter mindre än 2006, innan skattereduktion på arbetsinkomster infördes.
- Av en inkomstökning på 1 000 kr får man under 2013 i genomsnitt behålla 645 kr då hänsyn tagits till exempelvis skatt, ökade barnomsorgsutgifter, minskat bostadsstöd och försörjningsstöd.
- Under 2011 betalade hushållen i genomsnitt 119 300 kr i skatt och fick tillbaka 121 400 kr i form av pensioner och transfereringar.
- Mellan åren 2000 och 2011 ökade den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet (den ekonomiska standarden) med drygt 32 procent. Mellan åren 1990 och 2000 ökade inkomsten med 10 procent, medan ökningen var drygt 14 procent mellan åren 1980 och 1990.

3.2 Om inkomststatistik

En god inkomst innebär att man har större möjligheter att påverka sin livssituation. Detta gäller framförallt i materiellt hänseende, men även i form av större möjligheter att betala för exempelvis resor, rekreation och kultur på sin fritid samt att spara för framtida behov.

Sveriges inkomststatistiska system är uppbyggt av ett flertal administrativa register som t.ex. Inkomst- och taxeringsre-

gister och olika myndigheters register över bidrag och ersättningar. På Statistiska centralbyrån, SCB, finns det flera statistikprodukter som belyser inkomstförhållanden för individer och hushåll. Den totalräknade inkomststatistiken (IoS) omfattar hela befolkningen och baseras uteslutande på registeruppgifter. Inkomstfördelningsundersökningen, som är en del i undersökningen om hushållens ekonomi (HEK), baseras på ett urval som under åren varierat mellan 10 000 och 19 000 hushåll. I HEK kompletteras registeruppgifterna med uppgifter som hämtas in via telefonintervjuer. Dessutom finns två registerbaserade databaser med longitudinell inriktning, LINDA (Longitudinell INkomst DAtabas) och LOUISE (Longitudinell databas för Utbildning, Inkomst och Sysselsättning). Med hjälp av data från en longitudinell databas kan man följa samma individer över flera år.

3.2.1 Hushållsbegrepp

I redovisningar av resultat från Inkomstfördelningsundersökningen före 1991, har uppgifterna baserats på ett hushållsbegrepp som kallas familjeenheter. Familjeenheter avgränsas av en ensamboende eller två sammanboende med eller utan barn 0–17 år. Barn 18 år och äldre, dvs. från och med det år man blir myndig, betraktas som egna familjeenheter. Det innebär att ett stort antal barn som bor hemma hos föräldrarna räknas som egna familjeenheter och med endast den inkomst som de själva har, trots att de helt eller delvis försörjs av föräldrarna. Detta gör att ungdomars ekonomiska standard underskattas medan standarden istället överskattas för föräldrarna.

För åren 1991–2011 har beräkningar gjorts för s.k. kosthushåll. I kosthushållet ingår alla personer som bor tillsammans och har gemensam hushållning. Här innefattas även äldre barn som bor tillsammans med sina föräldrar, likaväl som hushåll med fler än två generationer. För att möj-

liggöra längre tidsserier redovisas några tabeller med hjälp av det äldre hushållsbegreppet familjeenheter. I tabeller som endast visar senare års inkomster används dock kosthushåll i redovisningarna.

3.2.2 Nytt inkomstbegrepp

Inför 2006 års publicering förändrades begreppet disponibel inkomst i SCB:s officiella inkomststatistik. Den största förändringen är beräkningen av kapitalvinster/förluster. Tidigare kunde inte denna post bli negativ. I det nya begreppet tillåts kapitalförluster att minska den disponibla inkomsten. Det nya begreppet används i tabeller som redovisar disponibel inkomst för åren 1991 och framåt. Det äldre begreppet används i tabeller som går tillbaka längre än 1991.

3.2.3 Allt syns inte i statistiken

Även om denna inkomststatistik är den bästa tillgängliga, ger den inte hela sanningen om den ekonomiska standarden för individer och hushåll. Personer kan t.ex. ha haft svarta inkomster eller på andra sätt undandragit inkomster från beskattning. Det är betydande inkomstsummor som inte kommer myndigheterna till känna. En förklaring till en låg redovisad inkomst kan också vara att personen arbetar och skattar utomlands, men är folkbokförd i Sverige. Det gäller till exempel många personer som är folkbokförda i gränskommunerna Malmö, Årjäng och Haparanda.

Den ekonomiska standarden påverkas också av hur stora utgifterna är. Exempelvis kostar boendet oftast mer i Stockholm än i en glesbygdskommun. Inkomstens storlek skiftar också kraftigt under en livscykel. Under perioder med studier och studielån är inkomsterna ofta låga.

Ofta förvärvsarbetar båda föräldrarna i en familj. Det för med sig inkomstfluktuationer när föräldrarna tar hand om barnen och t.ex. arbetar deltid. En växande grupp, speciellt ungdomar, arbetar också med lösa anställningsförhållanden. Inkomster enligt den befintliga statistiken är alltså inte något perfekt mått. Den ger ändå en ganska tydlig återspeglning av den ekonomiska standarden.

3.3 Den direkta beskattningen av individen

Den direkta beskattningen av individen är endast en del av det totala skattetrycket.

Med direkt beskattning menas här inkomstskatt, allmän pensionsavgift, egenavgifter för näringsidkare, begravningsavgift, förmögenhetsskatt och fastighetsskatt/fastighetsavgift. Även om andra skatter svarar för en större del av den konsoliderade offentliga sektorns skatteinkomster är det den direkta beskattningen av individen och utformningen av den beskattningen som har störst påverkan på individens beteende. Storleken och utformningen av den direkta beskattningen påverkar t.ex. fördelningen mellan personers konsumtion och sparande samt mellan den tid som läggs på arbete kontra fritid.

3.3.1 Den direkta skatten utgjorde 26 procent av inkomsten 2011

År 2011 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,1 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter (se 3.1 Tabell). Det är 0,6 procentenheter mindre än 2010 och 5,6 procentenheter mindre än 2006, då skattereduktion på arbetsinkomster (det s.k. jobbskatteavdraget) infördes. Kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster uppgick 2011 till 27,9 procent, vilket är något mindre än 2010. Det gjordes skattereduktion för arbetsinkomster till ett värde av 80 miljarder kronor 2011, vilket motsvarar 3,8 procent av förvärvs- och kapitalinkomsten. Skatten på kapitalinkomster var 53 miljarder kronor 2011. Skattereduktionen för kapitalunderskott ökade från 2010 och var 24 miljarder kronor 2011. Skattereduktionen för husarbete (RUT och ROT) var 15 miljarder kronor 2011.

Förmögenhetsskatten avskaffades 2007, men stod när den fanns, tillsammans med fastighetsskatten, för en ganska liten del av de totala direkta skatterna.

I 3.2 Tabell redovisas, för vissa år 1980-2011, hur stor andel av den totala skattepliktiga inkomsten som individer i olika inkomstklasser i genomsnitt betalat i skatt. Den direkta beskattningen av individen har minskat under 2000-talet, framförallt från 2007 då skattereduktion för arbetsinkomster infördes. År 2006 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 32,6 procent. År 2011 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 26,9 procent. I 3.2 Tabell har populationen begränsats till befolkningen 18 år och äldre och skattens totala andel skiljer sig därför något från 3.1 Tabell.

3.1 Tabell

Storlek på olika skatter och avgifter i förhållande till den totala skattepliktiga inkomsten åren 1991, 2002 och 2008-2011, mnkr och procent

Total direct taxes and charges for individuals in relation to the total assessed income in 1991, 2002 and 2008-2011, MSEK and percent

Skatt/avdrag	1991		2002		2008		2009		2010		2011	
	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten	Mnkr	% av inkomsten
Tax/deduction	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income	MSEK	% of income
Summa förvärvs- och kapitalinkomst (Sum of income from employment, business and capital)	957 614		1 463 764		1 929 137		1 941 696		2 010 266		2 089 195	
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	239 284	25,0	378 492	25,9	503 550	26,1	511 149	26,3	522 850	26,0	538 227	25,8
Statlig inkomstskatt (National income tax)	19 864	2,1	33 108	2,3	47 977	2,5	40 087	2,1	42 475	2,1	44 649	2,1
Skattereduktion för arbetsinkomster (Tax reduction for incomes on active work)	-	-	- 4 613	-0,3	- 53 467	-2,8	- 65 197	-3,4	- 76 812	-3,8	- 80 359	-3,8
Skatt på kapitalinkomster (Tax on capital income)	20 732	2,2	24 151	1,6	50 886	2,6	44 544	2,3	51 373	2,6	52 764	2,5
Skattereduktion för kapitalunderskott (Tax reduction for property deficit)	- 20 061	-2,1	- 17 926	-1,2	- 24 845	-1,3	- 19 369	-1,0	- 17 306	-0,9	- 24 116	-1,2
Förmögenhetsskatt (Wealth tax)	2 447	0,3	3 818	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Fastighetsskatt* (Property tax)	8 575	0,9	13 420	0,9	787	0,0	963	0,0	717	0,0	716	0,0
Fastighetsavgift* (Property fee)	-	-	-	-	9 620	0,5	10 999	0,6	11 266	0,6	11 546	0,6
Allmän pensionsavgift (General pension charges)	-	-	66 168	4,5	85 162	4,4	86 445	4,5	89 175	4,4	93 500	4,5
Skattereduktion, allmänna egenavgifter (Tax reduction for general social security charges)	-	-	- 50 891	-3,5	- 85 134	-4,4	- 86 815	-4,5	- 89 144	-4,4	- 93 471	-4,5
Egenavgifter för näringsidkare (Social security charges for businessmen)	7 321	0,8	10 186	0,7	13 058	0,7	12 519	0,6	13 102	0,7	13 277	0,6
Begravningsavgift (Funeral charges)	-	-	2 900	0,2	3 523	0,2	3 561	0,2	3 611	0,2	3 686	0,2
Skattereduktion för husarbete** (Tax reduction for house work)	-	-	-	-	-	-	- 10 355	-0,5	- 13 733	-0,7	- 15 044	-0,7
Övriga skattereduktioner (Other tax reductions)	- 1 175	0	- 3 867	-0,3	- 589	0,0	- 185	0,0	- 201	0,0	- 246	0,0
Summa direkta skatter och avgifter (Sum of direct taxes)	276 987	28,9	454 946	31,1	550 528	28,5	528 746	27,2	537 373	26,7	545 129	26,1

* Fastighetsskatten ersattes av en fastighetsavgift 2008. ** Skattereduktion för husarbete (ROT + RUT)

Källa: SCB, Taxeringsutfallet och totalräknade inkomststatistiken (summa förvärvs- och kapitalinkomst).

3.2 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser vissa år 1980-2011, procent, 2011 års prisnivå.

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups certain years 1980-2011, percent, price level of 2011.

Total skattepliktig inkomst, tkr	Procent skatt / Percent tax												
	1980	1985	1991	2000	2002	2004	2005	2006	2007*	2008**	2009	2010	2011
Total assessed income, KSEK	1980	1985	1991	2000	2002	2004	2005	2006	2007*	2008**	2009	2010	2011
1 - 50	9,8	15,6	20,3	22,8	17,4	18,3	17,6	17,1	12,8	13,5	11,7	11,3	11,0
50 - 100	14,3	18,6	16,9	18,0	15,4	25,9	24,7	23,7	20,7	19,8	18,1	17,3	16,2
100 - 150	26,5	29,6	26,0	28,3	25,4	26,6	25,7	25,0	24,0	23,5	22,5	21,8	20,3
150 - 200	30,1	31,8	27,0	31,1	28,5	28,9	28,2	27,6	26,3	25,8	25,1	24,1	22,5
200 - 250	33,3	33,5	27,6	32,8	30,1	30,4	29,7	29,1	26,8	26,0	25,2	24,5	23,2
250 - 300	36,7	35,6	29,3	33,7	30,9	31,4	30,7	30,1	27,2	25,9	25,0	24,0	23,4
300 - 400	40,6	38,7	32,4	35,7	32,1	32,8	32,2	31,6	28,6	27,3	25,7	25,0	24,5
400 - 500	44,8	43,7	35,4	38,6	35,6	36,1	35,6	35,1	32,2	31,2	28,6	28,0	27,4
500 -	51,9	51,3	38,6	40,5	40,8	41,5	40,8	39,8	37,3	37,4	35,6	35,2	35,0
Samtliga 18-år (All 18-years)	32,5	32,9	29,1	34,6	32,1	33,2	32,9	32,6	30,4	29,4	28,0	27,5	26,9
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,8	33,9	29,7	35,6	32,9	33,7	33,4	33,0	30,5	29,4	27,8	27,4	27,2
Samtliga 65-år (All 65-years)	24,9	28,5	26,5	29,7	28,1	31,0	30,7	30,7	29,9	29,7	28,7	27,9	26,0

* Förmögenhetsskatten togs bort till år 2007. ** År 2008 ersattes fastighetsskatten av fastighetsavgifter **Källa:** SCB, Databasen LINDA

3.3.2 Beskattningen har blivit mindre progressiv

Personer med en inkomst över 500 000 kr (i 2011 års penningvärde) betalade under 1980-talet i genomsnitt över 50 procent av sina inkomster i skatt. Höginkomsttagare fick dock en markant skattesänkning genom skattereformen 1990/1991. År 1991 betalade personer med en inkomst över 500 000 kr 39 procent av sina inkomster i direkt skatt och 2011 var andelen 35 procent. Skattereformen innebar dock att tidigare skattefria inkomster, t.ex. trakamenten och olika typer av förmåner, blev skattepliktiga samt att skattebasen breddades vad gäller kapitalinkomster. Framförallt höginkomsttagare fick därmed större skattepliktiga inkomster, men samtidigt lägre skatt.

Anmärkningsvärt är att personer med inkomster under 100 000 kr (i 2011 års penningvärde) betalade större andel av sin inkomst i skatt 2011 än vad de gjorde 1980 medan motsatsen gällde för dem som hade

en inkomst över 100 000 kr.

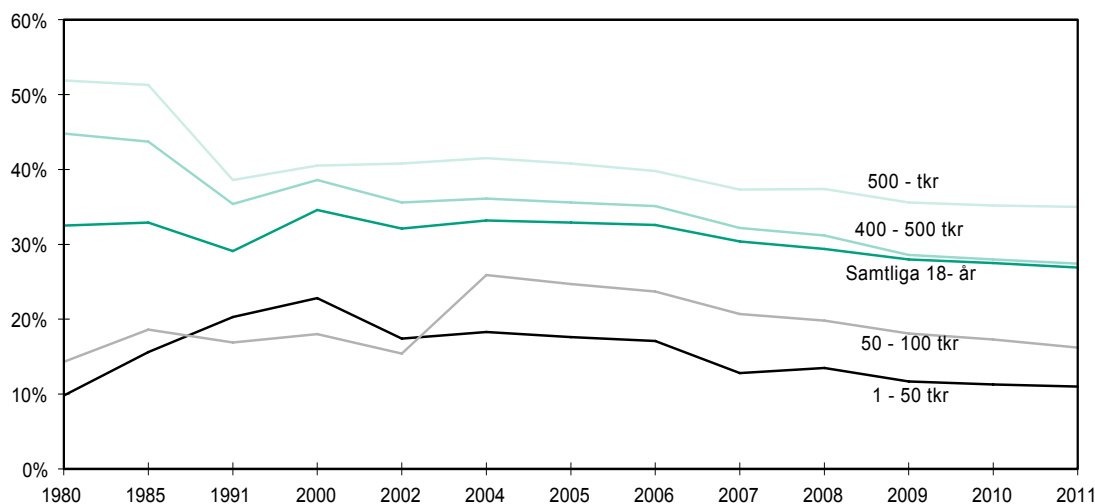
I 3.3 Diagram visas tydligt att beskattningen under perioden 1980–2011 blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat.

För de flesta individer finns det ett starkt samband mellan höga inkomster och egendomsbeskattning, dvs. förmögenhets- och fastighetsskatt, men det finns undantag. Också personer med ganska låga inkomster har förmögenhet och fastigheter. Dessa personer betalar då en stor andel av sina inkomster i skatt och påverkar därför genomsnittet en del. I 3.4 Tabell visas skattens andel av inkomsten då förmögenhets- och fastighetsskatten exkluderas. Det är bland höginkomsttagarna som skatteandelen minskar mest jämfört med då fastighets- och förmögenhetsskatten är inkluderad. Men också bland låginkomsttagarna sker en betydande minskning av skatteandelen.

3.3 Diagram

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2011 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2011

Källa: SCB, Databasen LINDA

3.4 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser vissa år 1980–2011, exklusive förmögenhetsskatt och fastighetsskatt/-avgift, procent, 2011 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups certain years 1980–2011, wealth tax and real estate tax excluded, percent, price level of 2011

Total skattepliktig inkomst, tkr	Procent skatt exkl. förmögenhets- och fastighetsskatt/-avgift												
	Percent tax excl. wealth tax and real estate tax												
Total assessed income, KSEK	1980	1985	1991	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1 - 50	9,6	14,7	17,8	20,4	15,8	16,3	16,0	15,6	11,8	12,8	10,9	10,6	10,4
50 - 100	14,2	18,3	16,0	16,6	14,5	24,8	23,7	22,8	20,0	19,3	17,4	16,7	15,6
100 - 150	26,3	29,3	25,1	27,0	24,4	25,6	24,8	24,1	23,3	23,0	21,9	21,2	19,6
150 - 200	30,0	31,5	26,2	29,8	27,5	27,9	27,2	26,7	25,6	25,2	24,4	23,4	21,8
200 - 250	33,2	33,2	26,7	31,7	29,2	29,4	28,7	28,2	26,1	25,4	24,5	23,8	22,6
250 - 300	36,5	35,1	28,3	32,5	29,9	30,4	29,8	29,2	26,5	25,4	24,3	23,4	22,9
300 - 400	40,3	37,9	31,2	34,4	31,1	31,7	31,2	30,8	27,9	26,7	25,1	24,4	23,9
400 - 500	44,3	42,5	34,0	37,0	34,4	34,8	34,4	34,1	31,5	30,7	28,0	27,4	26,8
500 -	50,7	48,3	36,1	38,5	39,2	39,8	39,2	38,3	36,8	37,0	35,1	34,7	34,6
Samtliga 18- år (All 18- years)	32,3	32,3	28,0	33,1	31,0	32,0	31,8	31,5	29,7	28,9	27,4	27,0	26,4
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,6	33,4	28,6	34,4	31,9	32,6	32,4	32,1	29,9	28,9	27,3	26,9	26,7
Samtliga 65- år (All 65- years)	24,4	27,4	24,9	27,3	26,5	29,3	29,1	29,1	29,1	29,0	27,9	27,1	25,1

Källa: SCB, Databasen LINDA

3.3.3 Marginalskatten på samma nivå sedan 1999

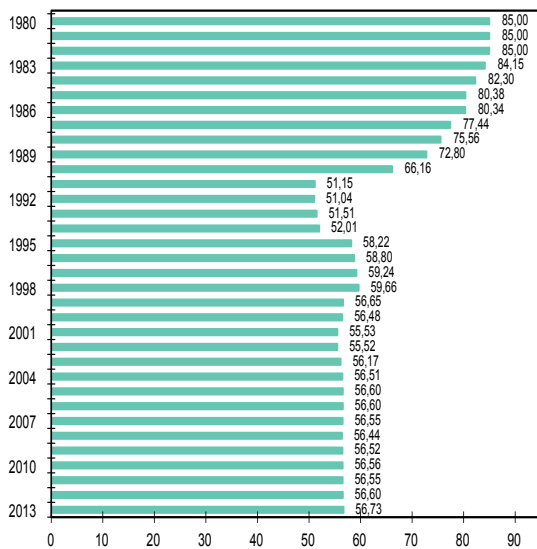
I 3.5 Diagram visas den högsta marginalskatten åren 1980–2013 beräknad på en genomsnittlig kommunalskatt. Marginalskatten är den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst. En marginalskatt på 80 procent innebär alltså att inkomsttagaren betalar 80 kr i skatt på sina för året sist intjänade 100 kr.

Den högsta möjliga marginalskatten var hög i Sverige i början 1980-talet. En höginkomsttagare utan avdrag betalade 85 procent av sina toppinkomster i skatt åren 1980–1982. Åren 1983–1985 genomfördes en större skatteomläggning som innebar något lägre högsta marginalskatter. Efter detta har den högsta marginalskatten kontinuerligt minskat fram till året efter 1991 års skattereform.

Som lägst var den högsta marginalskat-

ten 51 procent, vilket var fallet 1992. År 1995 höjdes den statliga inkomstskattesatsen från 20 till 25 procent. Det var den höjningen som kom att kallas värnskatt. Dessa med flera andra skattehöjningar innebar att den högsta marginalskatten kontinuerligt ökade under åren 1993–1998. Under 1999 bröts trenden med de ökande högsta marginalskatterna då det infördes två skiktgränser för statlig inkomstskatt. Inkomster över den lägre skiktgränsen beskattades åter med 20 procent, medan den 25-procentiga skattesatsen behölls för de inkomster som översteg den högre skiktgränsen. I praktiken innebar denna förändring att de som tidigare betalat en statlig inkomstskatt om 25 procent nu fick en skattelättnad, åtminstone för det belopp som inte översteg den högre skiktgränsen. Systemet med två skiktgränser är fortfarande gällande. Efter 1999 har den högsta marginalskatten legat på knappt 57 procent.

3.5 Diagram Högsta marginalsatten 1980-2013, procent Highest marginal income tax rate 1980- 2013, percent

Källa: SCB

3.3.4 Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter

Förutom marginalsatt talar man också om marginaleffekter. Med marginaleffekt menas här den effekt som en inkomstökning, i form av lön, har på skatten och olika inkomstberoende bidrag och avgifter. I 3.6 Tabell redovisas den genomsnittliga marginaleffekten i procent avseende bostadsstöd (bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer), underhållsstöd, försörjningsstöd (socialbidrag), äldreförsörjningsstöd, barnomsorgsavgift och skatt. På raden för samtliga kan vi utläsa att av en inkomstökning på 1 000 kr går 355 kr, dvs. 35,5 procent, av den disponibla inkomsten till skatt och övriga utgifter samt minskade bidrag. Av inkomstökningen på 1 000 kr får man därmed i genomsnitt behålla 645 kr.

De grupper som har den högsta sammanlagda marginaleffekten är ensamstående med barn och de allra äldsta pensionärerna. Det är de grupperna som främst träffas av kombinationseffekter av skatter, bidrag och avgifter. Här återfinns exempelvis deltidarbetande kvinnor med bostadsbidrag och utgifter för barnomsorg. En ensamstående med minst ett barn får i genomsnitt behålla 573 kronor av inkomstökningen på 1 000 kronor. Man ska komma ihåg att marginaleffekten kan variera mycket även inom grupperna. För en person med försörjningsstöd är marginaleffekten på försörjningsstödet i teorin 100 procent.

3.4 Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och andra transfereringar har som syfte att fördela om inkomster mellan befolkningsgrupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörda och försörjningsmöjligheter varierar. För många grupper som t.ex. studerande, arbetslösa och pensionärer är bidrag och ersättningar den huvudsakliga försörjningskällan. För andra grupper ger bidrag och ersättningar ett tillskott under perioder då inkomsten från förvärsarbete tillfälligtvis är låg, t.ex. vid sjukdom och barns födsel.

3.4.1 Också höginkomsttagaren är bidragstagare

I 3.7 Tabell visas inkomststrukturen för hushåll 18-64 år uppdelat efter inkomstklasser (faktorinkomst) 2011. Faktorinkomst består av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet och inkomst av kapital. I tabellen framgår hur stor den genomsnittliga omfördelningen är via bidrag och skatter för familjer i olika inkomstklasser. Omfördelningen beräknas som differensen mellan bidrag och skatt.

Det är hushåll med höga inkomster som i genomsnitt betalar mest i skatt och låginkomsttagare som erhåller störst bidrag. Det är dock en ganska liten skillnad i bidragsbelopp mellan medelinkomsttagare och höginkomsttagare. Den generella välfärdspolitiken omfattar alla grupper och även hushåll med höga inkomster får t.ex. barnbidrag, sjukpenning, föräldrapenning och studiebidrag på i stort sett lika villkor som hushåll med lägre inkomster.

Den disponibla inkomsten var år 2011 i genomsnitt 87 procent av faktorinkomsten. Ett genomsnittligt hushåll, 18-64 år, betalade därmed 58 800 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar. Hushåll med inkomst lägre än 200 000 kr mottog i genomsnitt mer bidrag och ersättningar än vad de betalade i direkt skatt. För övriga hushåll gav omfördelningen mellan direkta skatter och bidrag i genomsnitt ett negativt netto. Hushåll med en faktorinkomst på 1-50 000 kr hade 2011 en disponibel inkomst som i genomsnitt var 7,5 gånger högre än faktorinkomsten. De med en inkomst på 600 000 kr eller mer hade i genomsnitt en disponibel inkomst som motsvarade 75 procent av faktorinkomsten.

3.6 Tabell

Margineffekter för vissa inkomstberoende system vid en löneökning på 1 000 kr år 2013

Marginal effects of certain means-tested systems on an income increase of 1 000 SEK in year 2013

	Minskning av				Ökning av avgifter		Skatt Tax	Samlad margineffekt			Får behålla To keep	Antal, tusental Number, thousands
	Reduction of				Increase of fees			Total marginal effect				
	Bostadsstöd Accommodation allowances %	Underhållsstöd Alimony %	Socialbidrag Social assistance %	Äldre-försörjningsstöd Maintenance support for the elderly %	Barn-omsorg Day care %	Hem-tjänst Home help %		%	kr, SEK	kr, SEK		
20-64 år												
Ensamstående (Persons not co-living)												
Utan barn (No children)	1,6	0,2	1,6	-	-	-	27,5	30,9	309	691	1 992,8	
däruv 20-29 år	1,3	0,1	2,2	-	-	-	21,7	25,3	253	747	840,0	
30-64 år	1,9	0,4	1,2	-	-	-	31,8	35,3	353	647	1 152,8	
Med barn (Children)	6,5	0,2	4,8	-	0,9	-	30,0	42,4	424	576	246,1	
däruv med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	7,0	0,3	6,0	-	1,4	-	28,0	42,7	427	573	163,4	
övriga med barn (other with children)	5,4	0,2	2,3	-	-	-	34,0	41,9	419	581	82,8	
Samtliga ensamstående (All not co-living)	2,2	0,2	2,0	-	0,1	-	27,8	32,3	323	677	2 239,0	
Sammanboende (Persons co-living)												
Utan barn (No children)	0,3	-	0,3	0,1	-	-	33,3	34,0	340	660	1 420,8	
däruv 20-29 år	1,4	-	0,8	-	-	-	25,0	27,2	272	728	181,7	
30-64 år	0,2	-	0,2	0,1	-	-	34,5	35,0	350	650	1 239,1	
Med 1 barn (1 child)	1,2	0,1	0,6	-	0,2	-	33,2	35,3	353	647	683,9	
däruv med barnet 0-12 år (the child 0-12 years)	0,6	0,2	0,6	-	0,3	-	32,0	33,7	337	663	436,0	
övriga med 1 barn (other with 1 child)	2,2	-	0,5	-	-	-	35,3	38,0	380	620	247,9	
Med >1 barn (>1 child)	0,4	0,1	1,4	-	0,4	-	33,4	35,7	357	643	1 056,8	
däruv med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	0,4	0,1	1,4	-	0,5	-	32,2	35,6	356	644	965,9	
övriga med >1 barn (other with >1 child)	0,6	-	1,1	-	-	-	34,9	36,6	366	634	90,9	
Samtliga sammanboende (All co-living)	0,5	0,1	0,7	-	0,2	-	33,3	34,8	348	652	3 161,5	
65- år												
däruv ensamstående (not co-living)	19,2	-	-	1,4	-	-	30,3	50,9	509	491	752,6	
sammanboende (co-living)	0,7	-	-	0,4	-	-	31,3	32,4	324	676	1 058,1	
65-74 år	4,9	-	-	1,1	-	-	31,2	37,2	372	628	1 030,0	
75-84 år	9,1	-	-	0,5	-	-	31,8	41,4	414	586	545,4	
85- år	22,1	-	-	0,0	-	-	31,1	53,2	532	468	235,3	
Samtliga (All)	3,0	0,1	1,0	0,2	0,1	-	31,1	35,5	355	645	7 211,2	

Källa: SCB, Mikrosimuleringsmodellen FASIT

3.7 Tabell

Inkomststruktur efter faktorinkomst år 2011 för samtliga hushåll 18–64 år, fördelning efter inkomstklasser, tkr och antal

Structure of income by income from earnings and capital 2011, all households, 18-64 years, breakdown by income groups, KSEK and number

Inkomstklasser, tkr Income groups, KSEK	Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK							Antal Number
	Faktorinkomst Factor income	+ Bidrag mm + Allowances		- Skatt mm - Tax	Summa omfördelning Total redistri- bution	Disponibel inkomst Disposable income	Disp.ink./fak- torink., andel Disp. Inc./factor income, fraction	
		Skattepliktiga Assessed	Skattefria Taxfree					
- 0	-8,7	85,9	61,1	21,3	125,7	117,0	-	201 256
1 - 50	16,8	93,6	43,5	27,3	109,7	126,6	7,52	304 160
50 - 100	73,6	53,2	45,1	24,9	73,4	147,0	2,0	130 502
100 - 150	126,3	62,8	26,7	40,5	49,0	175,3	1,39	125 094
150 - 200	175,7	47,8	18,5	47,9	18,4	194,1	1,10	152 306
200 - 250	226,3	40,2	16,1	59,4	-3,1	223,2	0,99	200 886
250 - 300	275,9	33,7	9,8	71,7	-28,2	247,6	0,90	309 330
300 - 350	324,6	40,6	11,5	86,8	-34,7	289,9	0,89	294 899
350 - 400	374,5	40,3	13,3	99,3	-45,7	328,8	0,88	241 076
400 - 450	423,1	50,0	15,3	113,3	-48,0	375,2	0,89	170 070
450 - 500	474,3	47,2	16,7	126,9	-63,0	411,3	0,87	154 243
500 - 550	525,7	41,9	18,9	139,8	-78,9	446,8	0,85	135 207
550 - 600	575,3	39,6	18,5	150,4	-92,3	483,0	0,84	146 618
600 -	995,7	31,2	18,9	295,1	-245,0	750,7	0,75	834 143
Samtliga (All)	442,2	47,5	22,5	128,8	-58,8	383,4	0,87	3 399 790

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.4.2 Omfördelning mellan generationer

I 3.8 Tabell visas inkomststrukturen och omfördelningseffekten för olika hushållstyper. I denna tabell, till skillnad från 3.7 Tabell, återfinns vi även pensionärshushållen. Skillnaderna i belopp som omfördelas är ganska stora beroende på hushållstyp och ålder. Eftersom pensioner räknas som en skattepliktig transferering är omfördelningseffekten störst för ålderspensionärer. Ensamstående med barn är en annan grupp som i genomsnitt får mer i bidrag än de betalar i direkt skatt.

3.4.3 Hushållens disponibla inkomst 1 696 miljarder

I 3.9 Tabell visas de olika inkomstbegreppens delar som totalsummor för samtliga

hushåll 2011. Hushållens egna inkomster, faktorinkomsten, uppgick till 1 680 miljarder kronor under 2011. Löneinkomsten utgjorde drygt 83 procent av faktorinkomsten. Kapitalvinsterna stod för nästan 8 procent av faktorinkomsten 2011. Därutöver fick hushållen skattepliktiga transfereringar till ett värde av nästan 500 miljarder kronor. En stor del av dessa, 84 procent, utgjordes av pensioner samt sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare förtidspension). De skattefria transfereringarna var 88 miljarder kronor. Hushållens disponibla inkomst 2011 var 1 696 miljarder kronor när skatter och övriga negativa transfereringar (främst återbetalning av studielån) dragits ifrån faktorinkomsten och de positiva transfereringarna.

3.8 Tabell

Inkomststruktur efter hushållstyp och ålder 2011, tkr och antal

Structure of income by type of household and age 2011, KSEK and number

Hushållstyp, ålder Type of household, age		Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK						Antal Number	
		Faktorinkomst Factor income	+ Bidrag mm + Allowances		- Skatt mm - Tax	Summa omfördelning Total redistribution	Disponibel inkomst Disposable income		Disp.ink./faktorink., andel Disp. Inc./factor income, fraction
		Skattepliktiga Assessed	Skattefria Taxfree						
Ensamstående (Co-living persons)									
Utan barn (No children)		180,6	76,7	12,2	64,0	25,0	205,6	1,14	2 229 473
därav	18-29 år	177,8	7,2	23,8	41,3	-10,3	167,5	0,94	497 065
	30-64 år	270,4	40,3	8,5	81,2	-32,4	238,0	0,88	1 017 818
	65 - år	54,5	177,1	9,4	55,2	131,3	185,7	3,41	714 590
Med barn 0-19 år (Children)		286,6	34,0	59,6	79,6	14,0	300,5	1,05	281 559
därav	med 1 barn (with 1 child)	283,9	35,3	43,0	79,2	-0,9	283,0	1,00	167 762
	med >1 barn (with >1 child)	290,5	32,1	84,0	80,2	35,9	326,4	1,12	113 796
Sammanboende (Co-living persons)									
Utan barn (No children)		398,5	223,6	4,6	164,3	63,9	462,3	1,16	998 675
därav	18-29 år	426,6	12,0	33,6	98,6	-53,0	373,6	0,88	74 897
	30-64 år	621,9	99,1	3,1	196,1	-94,0	527,9	0,85	456 919
	65 - år	175,3	379,4	1,4	143,7	237,1	412,4	2,35	446 858
Med barn 0-19 år (Children)		697,6	56,3	34,9	203,2	-112,0	585,6	0,84	914 205
därav	med 1 barn	675,7	60,9	21,9	195,4	-112,6	563,1	0,83	333 826
	med 2 barn	729,2	50,1	33,2	211,1	-127,8	601,4	0,82	423 204
	med >2 barn	659,2	63,3	67,0	198,4	-68,2	591,1	0,90	157 174
Övriga hushåll* (Other households)									
Övriga hushåll* (Other households)		609,2	105,7	22,1	185,3	-57,6	551,7	0,91	194 082
därav	Ensamstående	379,9	89,2	25,0	116,5	-2,3	377,6	0,99	83 136
	Sammanboende	781,1	118,0	19,9	237,0	-99,0	682,1	0,87	110 946
Samtliga (All)		354,5	103,1	18,4	119,3	2,1	356,7	1,01	4 617 994

* Övriga hushåll är hushåll utan barn 0-19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.4.4 Hushållens disponibla inkomst ökade

I 3.10 Tabell redovisas en något förenklad inkomststruktur jämfört med strukturen i 3.9 Tabell. Här visas förutom totalsummor även de olika inkomsterna som en andel av bruttoinkomsten. Hushållens disponibla inkomst ökade varje år mellan 1995 och 2011 med undantag för 2001 och 2008 då den minskade något. Skälet till minskningarna 2001 och 2008 var kraftigt minskade kapitalinkomster. Åren 2000 och 2007 var kapitalinkomsterna mycket höga. Anledningen till att beloppet för disponibel inkomst i 3.10 Tabell inte

är identisk med beloppet i 3.9 Tabell är att det äldre inkomstbegreppet används i 3.10 Tabell för att möjliggöra en lång tidsserie. Om man tittar närmare på de andelstal som finns redovisade längst ner i 3.10 Tabell finner man att drygt 64 procent av hushållens bruttoinkomst under 2011 består av löne- och företagarinkomst. Det är en betydligt lägre andel än 1975, men ungefär samma andel som under de senaste 10 åren. Den för hushållen näst mest betydande inkomsten är pension. Andelen av hushållens bruttoinkomst som kommer från kapital har de senaste åren legat kring 10 procent.

3.9 Tabell Inkomststruktur 2011 för samtliga hushåll, 18 år och äldre Structure of income 2011 for all households, 18 years and older

Inkomstslag	Inkomstsummor, mdkr
Type of income	Sums of income, BSEK
Löneinkomst (<i>Wage income</i>)	1399,3
Näringsinkomst med mera (<i>Entrepreneurial income</i>)	47,2
Ränta och utdelning (<i>Interest and delivery</i>)	103,8
Kapitalvinst (<i>Capital gain</i>)	129,4
Faktorinkomst (<i>Factor income</i>)	1 679,6
Pension (<i>Pension</i>)	373,8
Sjuk- och aktivitetsersättning (<i>Disability pension</i>)	41,6
Sjukpenning (<i>Sickness allowance</i>)	20,2
Föräldrapenning (<i>Parent allowance</i>)	30,0
Arbetsmarknadsstöd (<i>Labour market assistance</i>)	26,2
Övriga skattepliktiga (<i>Other taxable transfers</i>)	2,8
Skattepliktiga transfereringar (<i>Taxable transfers</i>)	494,7
Barnbidrag (<i>National child allowances</i>)	24,9
Studiebidrag (<i>Educational grants</i>)	26,8
därav: Studiemedlets lånedel (<i>Study loan</i>)	13,1
Bostadsbidrag (<i>Housing allowance</i>)	15,7
Ekonomiskt bistånd (<i>Social assistance</i>)	11,1
Övriga skattefria transfereringar (<i>Other transfers not taxable</i>)	9,7
Skattefria transfereringar (<i>Transfers not taxable</i>)	88,3
Skatt (<i>Tax</i>)	538,8
Övriga negativa transfereringar (<i>Other transfers paid</i>)	27,6
Samtliga negativa transfereringar (<i>Total transfers paid</i>)	566,4
Disponibel inkomst (<i>Disposable income</i>)	1 696,2

Anm: Inkluderar även personer boende på institution, avlidna samt inflyttade till och utflyttade från Sverige under året.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.5 Inkomstutvecklingen

3.5.1 Jämförelser av disponibel inkomst

Ett hushåll som består av fler personer har högre försörjningsbörda än ett hushåll som består av färre personer. För att bättre kunna jämföra disponibel inkomst och ekonomisk standard mellan olika typer av hushåll justeras hushållets disponibla inkomst med en så kallad konsumtionsenhetsskala, som tar hänsyn till antalet hushållsmedlemmar enligt nedan:

Ensamboende	1,00
Sammanboende par	1,51
Ytterligare vuxen	0,60
Första barnet 0–19 år	0,52
Andra och påföljande barn 0–19 år	0,42

Konsumtionsenhetstalen för alla hushållsmedlemmar summeras, och hushållets totala disponibla inkomst divideras med denna summa. Resultaten redovisas som inkomsten per konsumtionsenhet för varje individ. I ett hushåll med ett sammanboende par med tre barn tilldelas således varje person den inkomst per konsumtionsenhet (den ekonomiska standarden) som hushållet har.

3.5.2 Stark inkomstutveckling under 2000-talet

I 3.11 Tabell visas den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet för åren 1980–2011. I tabellen redovisas medelvärden, medianvärden och Gini-koefficienter. Gini-koefficienten är ett mått på inkomstspridningen. Koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1 där ett större värde på koefficienten betyder större inkomstskillnader.

Under lågkonjunkturen i inledningen av 1980-talet sjönk den ekonomiska standarden under ett antal år. Först 1983 återhämtade sig ekonomin och därefter följde en period av nio år med kontinuerligt ökande disponibla inkomster. I början av 1990-talet drabbades den svenska ekonomin av

3.10 Tabell

Inkomststruktur vissa år 1975-2011 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income certain years 1975-2011 for all households, 18 years and older

År	Löne- och företagar- inkomst	Kapital	Pension	Övriga social- försäkringar	Generella bidrag	Bostads- stöd	Social- bidrag	Brutto- inkomst	Skatt	Övriga negativa transfere- ringar	Disponibel inkomst
Year	Work	Capital	Pension	Other social insurances	General transfers	Housing allowance	Social assistance	Gross income	Tax	Other transfers paid	Disposable income
Belopp i löpande priser, mdkr (Amounts in current prices, BSEK)											
1975	158,7	6,8	24,7	9,5	5,6	3,5	0,4	209,2	61,7	0,8	146,8
1980	253,2	14,8	56,9	22,0	12,0	6,2	0,7	365,9	104,7	1,2	259,9
1985	371,6	28,4	102,4	34,9	19,1	7,2	2,7	566,4	164,1	2,9	399,3
1990	606,5	57,9	156,8	69,4	28,4	8,9	3,9	931,9	289,3	4,5	638,1
1995	676,6	58,8	220,9	94,6	38,2	17,6	10,1	1 116,7	323,1	6,2	787,4
2000	909,6	178,3	253,0	100,1	44,1	13,9	9,1	1 508,2	465,7	8,1	1 034,4
2002	982,7	103,9	286,5	100,9	47,6	13,9	8,1	1 543,6	438,5	10,1	1 095,0
2004	1 032,3	119,0	330,6	103,1	51,5	14,0	6,7	1 657,3	487,8	11,5	1 157,9
2006	1 127,0	210,7	347,1	95,0	55,1	14,5	7,7	1 857,1	533,4	12,5	1 311,2
2007	1 215,1	283,6	360,4	76,7	54,4	14,2	8,4	2 012,6	536,5	12,5	1 463,7
2008	1 271,9	218,4	371,7	71,5	52,4	14,3	9,1	2 009,3	516,0	13,1	1 480,1
2009	1 276,9	196,5	399,8	78,4	55,0	13,6	9,4	2 029,6	501,5	13,7	1 514,4
2010	1 327,7	195,6	397,5	81,7	57,8	14,8	10,6	2 085,6	501,4	13,4	1 570,8
2011	1 419,2	227,0	398,4	77,6	59,5	14,5	10,7	2 206,8	523,9	14,0	1 669,0
Belopp i 2011 års prisnivå, mdkr (Amounts in the price level of 2011, BSEK)											
1975	812,8	34,7	126,7	48,8	28,4	18,0	2,3	1 071,7	316,0	4,0	751,8
1980	788,7	46,2	177,3	68,5	37,2	19,3	2,3	1 139,5	326,2	3,8	809,5
1985	752,5	57,6	207,4	70,7	38,6	14,6	5,5	1 146,9	332,4	5,9	808,6
1990	909,8	86,9	235,2	104,2	42,6	13,4	5,9	1 398,1	434,0	6,8	957,3
1995	826,9	71,9	270,0	115,6	46,6	21,6	12,4	1 364,9	394,9	7,6	962,4
2000	1 086,6	213,0	302,2	119,6	52,7	16,7	10,8	1 801,6	556,3	9,7	1 235,6
2002	1 121,8	118,7	327,1	115,2	54,4	15,9	9,2	1 762,2	500,6	11,5	1 250,1
2004	1 151,5	132,8	368,8	115,0	57,5	15,7	7,5	1 848,6	544,1	12,9	1 291,6
2006	1 234,9	230,9	380,4	104,1	60,4	15,9	8,5	2 035,0	584,5	13,7	1 436,8
2007	1 302,6	304,0	386,3	82,2	58,3	15,2	9,0	2 157,6	575,1	13,3	1 569,2
2008	1 317,7	226,2	385,1	74,1	54,3	14,9	9,4	2 081,6	534,6	13,6	1 533,5
2009	1 327,0	204,2	415,5	81,5	57,2	14,1	9,8	2 109,3	521,2	14,2	1 573,8
2010	1 362,5	200,7	407,9	83,8	59,4	15,2	10,9	2 140,4	514,6	13,7	1 612,1
2011	1 419,2	227,0	398,4	77,6	59,5	14,5	10,7	2 206,8	523,9	14,0	1 669,0
Andel i procent av bruttoinkomsten (In percent of the gross income)											
1975	75,8	3,2	11,8	4,6	2,7	1,7	0,2	100,0	29,5	0,4	70,1
1980	69,2	4,1	15,6	6,0	3,3	1,7	0,2	100,0	28,6	0,3	71,0
1985	65,6	5,0	18,1	6,2	3,4	1,3	0,5	100,0	29,0	0,5	70,5
1990	65,1	6,2	16,8	7,5	3,0	1,0	0,4	100,0	31,0	0,5	68,5
1995	60,6	5,3	19,8	8,5	3,4	1,6	0,9	100,0	28,9	0,6	70,5
2000	60,3	11,8	16,8	6,6	2,9	0,9	0,6	100,0	30,9	0,5	68,6
2002	63,7	6,7	18,6	6,5	3,1	0,9	0,5	100,0	28,4	0,7	70,9
2004	62,3	7,2	19,9	6,2	3,1	0,8	0,4	100,0	29,4	0,7	69,9
2006	60,7	11,3	18,7	5,1	3,0	0,8	0,4	100,0	28,7	0,7	70,6
2007	60,4	14,1	17,9	3,8	2,7	0,7	0,4	100,0	26,7	0,6	72,7
2008	63,3	10,9	18,5	3,6	2,6	0,7	0,5	100,0	25,7	0,7	73,7
2009	62,9	9,7	19,7	3,9	2,7	0,7	0,5	100,0	24,7	0,7	74,6
2010	63,7	9,4	19,1	3,9	2,8	0,7	0,5	100,0	24,0	0,6	75,3
2011	64,3	10,3	18,1	3,5	2,7	0,7	0,5	100,0	23,7	0,6	75,6

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

en kris. Sysselsättningen minskade kraftigt, ersättningsnivåerna för sjuk- och föräldrapenningen sänktes samtidigt som barnbidraget reducerades. Den sammantagna effekten blev att hushållens inkomster minskade. Mellan 1992 och 1995 sjönk den ekonomiska standarden med 8 procent (medianvärdet). Sedan dess har en återhämtning skett. Efter 1995 har medianinkomsten stigit varje år. Den ekonomiska standarden ökade mer under 1980-talet än under 1990-talet. Mellan åren 1980 och 1990 ökade den ekonomiska standarden med ca 14 procent, medan ökningen var ca 10 procent mellan åren 1990 och 2000. Under 2000-talet har inkomstutvecklingen varit mycket god. Fram till 2011 har ökningen varit 32 procent. Totalt sett över hela perioden 1980–2011 har den ekonomiska standarden ökat med 66 procent.

3.5.3 Inkomstspridningen har ökat

Inkomstspridningen, mätt med Gini-koefficienten, var ganska konstant under 1980-talet. Under 1990-talet ökade inkomstspridningen betydligt. Mellan år 2000 och 2003 minskade spridningen för att sedan åter öka. Inkomstspridningen 2007 var den högsta som SCB har uppmätt sedan man började med mätningar 1975. Det höga värdet 2007 förklaras av höga kapitalvinster som fördelades ojämnt. Internationella jämförelser har visat att Sverige, tillsammans med de övriga nordiska länderna, har en jämförelsevis låg inkomstspridning.

3.11 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet (ke) samt Ginikoefficienten för samtliga individer i familjeenheter 1980-2011, tkr/ke, 2011 års priser

Disposable income per weighted consuming unit (cu) and Gini coefficient for all individuals in 1980-2011, KSEK per cu, price level of 2011

	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Gini- koefficient
1980	130,2	124,1	0,201
1981	127,6	121,2	0,199
1982	124,8	118,2	0,203
1983	125,1	118,5	0,201
1984	126,1	119,5	0,210
1985	130,8	123,0	0,211
1986	133,5	124,6	0,220
1987	136,8	129,3	0,209
1988	140,2	132,2	0,209
1989	147,0	138,4	0,213
1990	150,6	142,1	0,220
1991	162,0	146,0	0,249
1992	160,7	147,5	0,241
1993	153,4	140,2	0,243
1994	160,1	140,0	0,271
1995	147,4	135,1	0,244
1996	150,4	136,6	0,253
1997	157,9	138,5	0,277
1998	159,3	142,5	0,263
1999	169,7	148,6	0,281
2000	187,3	156,2	0,313
2001	184,1	161,6	0,282
2002	187,4	165,4	0,280
2003	187,6	166,4	0,276
2004	193,5	170,3	0,281
2005	200,6	174,6	0,296
2006	213,3	181,8	0,311
2007	232,2	193,6	0,332
2008	223,7	195,5	0,314
2009	228,3	199,1	0,320
2010	231,7	201,0	0,325
2011	238,1	206,1	0,326

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.5.4 Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna

Ett annat sätt att mäta spridningen i inkomstfördelningen är att dela in befolkningen i tio lika stora grupper, så kallade decilgrupper, baserade på hur stora inkomsterna är. De tio procent med de lägsta inkomsterna utgör decilgrupp 1, de tio procent med de näst lägsta inkomsterna decilgrupp 2 o.s.v. I 3.12 Tabell visas inkomsten för samtliga individer (decilgrupper) samt den procentuella förändringen över tiden. Inkomstutvecklingen har varit positiv i samtliga inkomstkikt mellan åren 1991 och 2011. Utvecklingen följer ett tydligt mönster. Ju högre inkomst, desto större inkomstökning. Inkomstspridningen, det vill säga skillnaden mellan dem med låg respektive hög inkomst har ökat. De ökade inkomsterna beror på såväl större förvärvsinkomster som större kapitalinkomster. Kapitalinkomster i allmänhet och kapitalvinster i synnerhet är starkt koncentrerade

till hushåll med de största inkomsterna. Individerna i decilgrupp 1 utgör en ytterst heterogen grupp. En del i denna grupp har en liten inkomst utan att de med rimliga kriterier kan anses vara ekonomiskt utsatta. Exempel på detta är en del egenföretagare med låga inkomster och andra som tillfälligt har små inkomster (t.ex. värnpliktiga och studerande). Pensionärer med låg ATP och barnfamiljer med liten inkomst återfinns vanligtvis i decilerna 2–4. Observera att detta är tvärsnittsdata, dvs. det är inte samma individer som följs över tiden. Många personer som under ett år hamnat i t.ex. decil 1 återfinns senare år i andra deciler. Anledningen till att medelvärdena i 3.11 och 3.12 Tabellerna inte stämmer överens är att olika hushålls- och inkomstbegrepp har använts. För att möjliggöra den längre tidsserien i 3.11 Tabell är man tvungen att använda de äldre begreppen. Se avsnitt 3.1.1 för att läsa mer om begreppsförändringarna.

3.12 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, medelvärde i respektive decilgrupp, medelvärde och median (för alla), vissa år 1991–2011, tkr i 2011 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units, mean values for deciles, mean and median values (for all), certain years 1991–2011, KSEK, price level of 2011

Decil, disp. ink. per ke	Medelvärden, tkr/ke										Förändring, %	
	Mean values, KSEK/cu										Change, %	
Decile, disp. inc. per cu	1991	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	91-11	10-11
1	72,8	69,3	72,3	76,1	82,1	83,3	75,3	76,5	77,6	78,6	8,0	1,3
2	104,7	106,7	110,6	116,1	120,6	124,3	122,7	124,2	124,2	127,1	21,4	2,3
3	118,5	121,7	127,1	133,0	139,3	145,5	145,1	146,9	147,4	151,7	28,0	2,9
4	131,2	135,5	142,6	148,3	157,1	166,0	167,2	169,4	171,2	175,9	34,1	2,7
5	143,2	149,7	158,3	163,6	174,5	186,5	187,4	190,5	193,2	198,5	38,6	2,7
6	156,6	165,5	174,6	180,2	193,1	207,1	208,2	212,8	215,7	221,7	41,6	2,8
7	172,5	184,5	194,2	199,2	214,7	231,5	232,2	238,6	241,1	247,8	43,7	2,8
8	192,4	208,6	218,8	224,1	242,7	264,3	263,3	271,3	274,5	281,8	46,5	2,7
9	220,3	246,3	254,4	261,5	286,0	313,4	307,5	321,2	321,4	332,1	50,7	3,3
10	328,2	483,8	408,8	432,8	538,1	616,6	543,5	551,8	577,0	594,3	81,1	3,0
Medelvärde	164,0	187,2	186,2	193,5	214,8	233,8	225,2	230,3	234,3	240,9	46,9	2,8
Felmarginal (±)	2,4	5,2	1,5	1,9	2,6	3,3	2,6	2,4	2,5	2,6		
Median	149,3	157,1	166,1	171,4	183,0	196,0	197,3	201,2	204,3	210,2	40,8	2,9
Felmarginal (±)	1,4	1,5	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,9	1,9	2,0		
Gini-koefficient	0,226	0,294	0,258	0,258	0,288	0,307	0,289	0,291	0,297	0,298	31,9	0,3
Felmarginal (±)	0,010	0,019	0,005	0,006	0,007	0,008	0,007	0,005	0,006	0,006		

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.5.5 Kapitalinkomsternas betydelse har ökat

Under 1990-talet och 2000-talet har kapitalet som inkomstkälla, och då framförallt kapitalvinster, fått allt större betydelse för många hushåll. Upp- och nedgångar på börsen samt förändringar i beskattningen av kapitalvinster har påverkat hushållens agerande. Uppgången på börsen under 1996–2000 medförde att många hushåll gjorde stora vinster under dessa år. I 3.13 Tabell redovisas de totala kapitalvinster för ett antal år 1991–2011. Redovisningen avser de kapitalvinster som ligger till grund för taxeringen. Män har större kapitalvinster än kvinnor. År 2011 stod män för 59 procent av de totala vinsterna. I tabellen kan vi se att andelen hushåll med kapitalvinst har ökat markant sedan början

av 1990-talet. År 1991 var det knappt 8 procent av hushållen som redovisade kapitalvinster. Rekordåret 2007 var andelen nästan 35 procent för att 2008 sjunka till 22 procent. År 2011 var andelen hushåll med kapitalvinster 26 procent.

Kapitalvinster är ojämnt fördelade. Studier över kapitalvinster fördelning har visat att den tiondel av befolkningen som hade de största vinsterna realiserade mer än 99 procent av totalsumman. Den ojämn fördelningen gör att kapitalvinster i hög grad påverkar inkomstspridningen. Den kraftigt ökade inkomstspridningen under 1990-talet och 2000-talet kan delvis förklaras av hushållens jämförelsevis stora kapitalvinster dessa år. Under 2011 var kapitalvinster 109 miljarder kronor.

3.13 Tabell

Kapitalvinst och andel hushåll med kapitalvinster vissa år 1991 – 2011, mdkr och procent, 2011 års priser

Total capital gain and share of households with capital gain certain years 1991–2011, BSEK and percent, price level of 2011

	Kapitalvinst, mdkr Capital gain, BSEK												
	1991	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Samtliga (All)	55,0	25,3	155,5	57,5	59,8	72,1	106,5	142,4	178,4	100,8	92,7	117,0	109,0
Kvinnor (Women)	20,4	8,7	45,4	21,1	21,6	25,9	36,1	51,6	69,2	39,9	38,8	48,5	44,5
Män (Men)	34,5	16,6	110,1	36,5	38,1	46,2	70,9	90,9	109,2	60,9	53,9	68,5	64,4
Andel hushåll med kapitalvinst, % (Fraction with capital gain, %)	7,8	13,8	30,3	20,6	21,6	20,1	26,6	31,4	34,7	22,2	22,2	24,4	26

Källa: SCB, Totalräknad inkomststatistik IoT samt Inkomstfördelningsundersökningen

3.5.6 Inkomstutveckling för olika grupper

Under 2011 hade samtliga redovisade åldersgrupper en betydligt högre disponibel inkomst än vad motsvarande åldersgrupp hade 1991 (se 3.14 Tabell). Personer i åldrarna 18–29 år, både kvinnor och män, har dock haft en förhållandevis svag inkomstutveckling mellan 1991 och 2011. Detta beror bland annat på att ungdomar utbildar sig under allt längre tid, vilket leder till att steget in på arbetsmarknaden senareläggs.

Efter 1990-talets lågkonjunktur vände inkomstutvecklingen 1995 och allt fler grupper fick ökade inkomster. Sedan 1995 har medianinkomsten stigit med 55 procent. Ålderspensionärerna har, från 1995 fram till 2011, haft en svagare utveckling av sina inkomster. Två förklaringar till det är att den ökade sysselsättningen samt reallöneökningar endast har kommit de förvärvsarbete till del. År 2007 infördes dessutom jobbskatteavdraget som innebar skattesänkningar för de förvärvsarbete.

3.14 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, fördelade på kön och ålder, medianen i tkr, vissa år 1991–2011, 2011 års priser
Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by gender and age, medians in KSEK/cu, certain years 1991–2011, price level of 2011

Kön och ålder Gender and age	Median, tkr Median, KSEK									Förändring %, Change %	
	1991	1995	2000	2004	2006	2008	2009	2010	2011	91-11	10-11
Kvinnor (Women)											
0-6	132,1	117,9	140,3	151,5	161,8	176,7	179,8	184,9	187,4	41,8	1,3
7-17	142,4	125,5	141,9	159,5	171,4	188,5	187,2	193,7	198,7	39,5	2,6
18-22	148,5	120,9	141,9	156,0	164,4	168,8	176,7	173,8	194,5	31,0	11,9
23-29	144,5	129,9	152,3	162,7	167,7	181,1	175,2	179,7	188,4	30,4	4,8
30-39	142,4	128,1	149,9	165,5	178,4	192,3	194,5	198,2	205,2	44,1	3,6
40-49	173,7	151,1	169,0	182,4	193,9	212,3	216,2	218,9	223,1	28,4	1,9
50-59	194,5	178,6	210,9	223,7	239,3	250,0	262,3	257,9	264,1	35,8	2,4
60-64	172,0	163,4	190,0	216,1	236,1	247,6	260,6	257,7	266,1	54,7	3,2
65-74	131,8	130,4	141,1	160,3	168,6	181,1	186,6	190,1	189,9	44,1	-0,1
75-	102,4	110,1	116,3	127,1	134,8	134,9	139,7	138,4	143,1	39,7	3,4
23-64	163,4	146,1	171,5	186,4	199,2	212,4	217,4	219,2	224,0	37,1	2,2
Samtliga kvinnor (All women)	145,5	132,6	152,3	167,3	178,6	191,1	194,5	198,0	202,8	39,3	2,4
Män (Men)											
0-6	129,7	116,9	139,5	154,6	165,2	176,4	176,2	182,2	188,2	45,1	3,3
7-17	141,9	124,8	144,9	157,2	169,9	185,9	191,5	191,8	200,3	41,1	4,4
18-22	158,2	132,1	154,9	161,2	173,6	191,6	188,2	196,9	210,3	32,9	6,8
23-29	165,3	140,1	172,1	174,1	181,8	197,0	197,1	201,5	203,1	22,8	0,8
30-39	148,4	136,3	161,2	180,0	192,0	209,2	208,7	211,1	221,5	49,2	4,9
40-49	169,9	148,2	167,6	180,5	195,6	216,1	224,5	224,1	231,9	36,5	3,5
50-59	195,1	178,6	211,2	223,5	235,5	252,1	257,2	258,5	264,9	35,8	2,5
60-64	186,9	171,8	205,3	227,3	249,5	262,3	272,7	271,5	273,3	46,2	0,6
65-74	150,2	147,9	162,7	178,4	195,1	208,9	215,5	221,8	226,1	50,5	1,9
75-	111,5	124,8	133,5	145,8	153,3	160,3	166,1	165,1	166,3	49,1	0,7
23-64	169,6	150,9	178,6	193,1	205,3	223,4	227,7	230,1	235,1	38,6	2,2
Samtliga män (All men)	154,1	139,4	162,5	175,9	188,0	204,1	208,2	210,9	217,0	36,9	2,9
Kvinnor + män (Women + men)											
0-6	131,1	117,3	139,8	153,3	163,1	176,6	177,2	183,8	187,7	43,2	2,2
7-17	142,0	125,0	143,1	158,3	170,5	187,1	189,4	192,4	199,7	40,7	3,8
18-22	153,1	126,1	147,7	158,2	168,6	179,2	182,9	186,7	201,0	31,3	7,6
23-29	154,2	134,5	160,9	167,4	175,8	189,7	186,6	190,9	195,5	26,8	2,4
30-39	145,8	131,8	154,6	172,3	184,1	200,0	200,8	203,9	212,7	45,9	4,3
40-49	171,8	149,5	168,2	181,6	194,7	214,0	220,6	221,3	228,1	32,7	3,1
50-59	194,8	178,6	211,1	223,5	237,7	251,1	259,3	258,2	264,8	35,9	2,6
60-64	180,4	168,0	197,6	221,3	241,8	255,2	267,6	264,4	270,1	49,8	2,2
65-74	139,7	138,3	151,7	169,0	178,7	192,3	199,3	204,1	206,6	48,0	1,2
75-	105,3	114,4	120,9	132,5	140,9	143,9	149,1	147,2	151,3	43,8	2,8
23-64	166,6	148,4	175,2	189,5	202,4	217,7	222,6	224,8	229,3	37,6	2,0
Samtliga (All)	149,3	135,9	157,1	171,5	182,9	197,3	201,3	204,3	210,2	40,7	2,9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.5.7 Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen

I 3.15 Tabell redovisas inkomstutvecklingen för olika hushållstyper. Samtliga hushållstyper har haft en positiv inkomstutveckling under den undersökta perioden. Skillnaderna i utveckling mellan olika hushållstyper är dock stor. Generellt har sammanboende haft en betydligt bättre

inkomstutveckling än ensamstående. Allra sämst utveckling har de unga ensamboende haft. Ensamstående föräldrar är en annan grupp som har haft en svag inkomstutveckling mellan 1991 och 2011. Det var först under 2001 som deras inkomst nådde upp till samma nivå som i början av 1990-talet, dvs. före lågkonjunkturen som då följde.

3.15 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för individer i kosthushåll, fördelade på hushållstyp, medianen i tkr/ke, vissa år 1991–2011, 2011 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by type of household, medians in KSEK/cu, certain years 1991–2011, price level of 2011

	Median, tkr/ke Median, KSEK/cu										Förändring, % Change, %		Antal Number
	1991	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010	91-11	10-11	2011
Ensamboende (Persons not co-living)													
Utan barn (No children)	132,4	122,6	136,3	151,8	156,1	160,8	164,8	167,1	167,4	172,0	30,0	2,8	2 211 177
därav 20-29 år	140,5	117,0	134,9	135,8	144,3	151,4	157,5	156,0	157,3	162,7	15,7	3,4	478 770
30-64 år	159,5	143,5	161,9	187,1	194,2	206,0	209,6	215,5	214,6	219,6	37,7	2,3	1 017 818
65 - år	105,9	110,6	116,4	131,7	134,3	135,1	134,4	139,1	138,9	141,6	33,7	1,9	714 590
Med barn 0-19 år (Children)	121,5	111,0	121,2	134,4	137,5	150,6	145,5	146,6	151,9	153,3	26,1	0,9	312 584
därav med 1 barn	126,2	115,8	126,8	141,3	144,7	158,5	154,6	159,1	161,2	165,4	31,0	2,6	191 209
med >1 barn	117,3	103,8	114,4	123,4	129,4	136,0	130,6	135,2	137,0	141,6	20,8	3,4	121 375
Sammanboende (Persons co-living)													
Utan barn (No children)	186,6	172,6	203,7	225,9	236,7	258,2	251,1	258,6	259,6	260,5	39,6	0,3	1 994 213
därav 20-29 år	199,1	170,7	199,6	215,2	223,0	249,5	239,3	241,7	227,2	243,0	22,1	7,0	161 744
30-64 år	214,5	197,8	235,0	264,2	275,0	298,4	295,6	305,9	309,1	312,0	45,5	0,9	910 122
65 - år	137,7	142,5	152,9	174,3	180,0	194,0	192,6	200,1	206,5	205,5	49,3	-0,5	922 346
Med barn 0-19 år (Children)	150,7	134,9	160,5	179,4	186,6	200,4	203,5	208,9	212,6	220,3	46,2	3,6	1 931 463
därav med 1 barn	170,9	151,4	179,0	197,0	203,7	222,1	226,1	225,5	230,2	239,0	39,9	3,8	739 467
med 2 barn	148,1	133,4	158,0	178,4	185,9	198,9	201,8	210,2	212,7	220,5	48,9	3,7	867 629
med >2 barn	129,0	113,5	133,7	150,3	154,4	166,1	170,5	172,2	175,0	178,6	38,5	2,1	324 367
Övriga hushåll* (Other households)													
därav Ensamstående (Not co-living)	158,4	145,6	158,5	180,0	180,3	198,0	198,3	194,8	201,5	207,5	31,0	3,0	174 701
Sammanboende (Co-living)	201,9	178,4	216,2	235,4	255,5	258,4	263,6	266,8	266,7	274,6	36,0	2,9	359 766
Samtliga 20- år (All 20- years of age)	154,9	141,6	163,7	183,1	189,9	203,1	203,4	207,6	210,5	215,2	39,0	2,3	6 983 904

* Övriga hushåll är individer i hushåll utan barn 0-19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.5.8 Arbetsinkomsterna har ökat med 40 procent sedan 1995

I 3.16 Tabell visas arbetsinkomsten för helårs- och heltidsanställda i åldersgruppen 20–64 år. I arbetsinkomsten ingår lön, företagarkomst, sjukpenning och föräldrapenning, men inte pension, sjuk-/aktivitetssättning och A-kassa.

Utvecklingen av arbetsinkomsten har i stort följt det mönster som tidigare beskrivits för den disponibla inkomsten. Höga löneavtal tillsammans med en ökad efterfrågan på arbetskraft har lett till att arbetsinkomsterna har ökat markant sedan 1995. Mellan 1995 och 2011 ökade medianinkomsten med 40 procent. Om man studerar inkomstutvecklingen i olika

inkomstskikt framgår det att utvecklingen har varit allra bäst för dem med höga inkomster.

Arbetsinkomsten (medianvärdet) för en helårs- och heltidsanställd kvinna har under 2000-talet legat på 84–85 procent av arbetsinkomsten för män.

Det har blivit vanligare att kvinnor arbetar heltid. År 2011 var det 400 000 fler kvinnor som arbetade heltid än det var 1990. Antalet heltidsarbetande män ökade med endast 90 000 under samma period.

Vid studier av 3.16 Tabell är det viktigt att ha i åtanke att populationen är heltids- och helårsanställda, dvs. personer som i princip inte berördes av mer omfattande arbetslöshet eller ofrivilligt deltidsarbete.

3.16 Tabell

Arbetsinkomst för helårs- och heltidsanställda som saknar inkomst från näringsverksamhet, vissa år 1975–2011, 20–64 år, tkr, 2011 års priser
Income from work for full year and full-time employed with no entrepreneurial income, certain years 1975–2011, 20–64 years, KSEK, price level of 2011

	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kvinnor (Women)													
Medelvärde (mean value)	209,1	215,2	201,7	235,4	226,0	274,9	308,8	315,4	321,5	319,1	330,7	334,9	335,8
Felmarginal +/-	3,8	3,1	2,7	2,7	2,8	3,4	3,8	4,0	5,9	4,6	4,0	4,1	4,0
P10	148,5	167,4	152,5	180,3	162,1	190,0	220,0	218,3	218,4	222,4	230,9	232,9	231,7
Median	201,8	208,4	195,0	220,5	211,0	255,7	283,6	287,3	287,8	291,6	302,0	307,8	306,1
P90	274,7	268,6	258,8	306,8	298,0	375,5	423,2	439,3	450,2	437,1	457,0	458,4	469,8
Män (Men)													
Medelvärde (mean value)	275,8	266,2	258,2	300,0	290,5	355,6	384,9	390,0	397,8	394,5	411,6	409,3	420,4
Felmarginal +/-	3,8	3,7	3,8	3,4	3,7	6,9	6,0	6,7	6,0	5,2	7,1	5,8	7,3
P10	186,7	185,8	177,0	206,6	185,1	215,9	243,4	239,5	242,1	247,8	254,7	254,3	256,3
Median	246,8	238,9	234,1	272,4	259,7	302,6	331,4	336,3	344,2	344,7	354,9	359,3	364,1
P90	393,3	377,8	363,4	423,3	425,2	527,2	566,9	574,1	592,4	585,7	610,3	602,2	605,7
Samtliga (All)													
Medelvärde (mean value)	256,4	250,5	238,1	276,3	264,9	322,6	353,3	358,2	365,3	362,9	377,0	376,5	382,8
Felmarginal +/-	3,0	2,7	2,6	2,5	2,6	4,4	4,0	4,4	4,4	3,8	4,6	3,9	4,6
P10	169,1	177,3	168,1	191,4	172,0	202,3	229,6	227,2	228,5	233,2	241,6	241,7	241,1
Median	233,2	227,5	215,8	251,3	239,1	280,5	310,9	314,5	319,9	320,5	328,8	333,5	334,3
P90	363,9	346,6	332,5	380,9	380,7	474,6	512,2	525,2	535,5	531,2	550,9	540,0	555,9
Kvinnors inkomst i % av männens (Women's income in % of men's)													
Medelvärde (mean value)	75,8	80,8	78,1	78,5	77,8	77,3	80,2	80,9	80,8	80,9	80,3	81,8	79,9
Median	81,7	87,3	83,3	80,9	81,2	84,5	85,6	85,4	83,6	84,6	85,1	85,7	84,1
Antal i tusental (Number in thousands)													
Kvinnor (Women)	662	677	771	861	904	1 043	1 067	1 102	1 150	1 161	1 137	1 184	1 253
Män (Men)	1 616	1 525	1 395	1 480	1 375	1 510	1 504	1 482	1 552	1 604	1 520	1 498	1 570
Samtliga (All)	2 278	2 202	2 166	2 341	2 279	2 553	2 571	2 584	2 702	2 765	2 657	2 682	2 823

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

3.6 Kvinnors och mäns förmögenhet

SCB har sedan 1999 gjort förmögenhetsstatistik som täcker alla individer och hushåll där värderingen av tillgångarna speglar marknadsvärdet. Siffrorna i detta avsnitt är till stor del hämtade från denna statistik. Den finns i dagsläget ingen senare tillgänglig förmögenhetsstatistik än för år 2007 eftersom kontrolluppgifter över finansiella tillgångar och skulder avskaffades till år 2008. Detta som en följd av att förmögenhetsskatten slopades till inkomstår 2007.

3.6.1 Få äger mycket

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. Under 2007 hade de 1 procent (topp 1 procent) mest förmögna individerna ungefär en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. De 10 procent rikaste förfogade över två tredjedelar av den sammanlagda förmögenheten. Netto-

förmögenhetens medianvärde för samtliga individer var 65 000 kr år 2007. Topp 1 procent hade ett motsvarande värde på 8,3 miljoner kronor.

Nettoförmögenheten följer ett tydligt mönster över livsrytten. I unga år är inkomsten lägre och hushållen finansierar studier och bostadsköp till stor del med lån. Under denna period överstiger ofta skulderna de tillgångar man har. Senare ökar inkomsten och tillgångarna växer samtidigt som skulder amorteras. I 3.18 Tabell visas kvinnors och mäns nettoförmögenhet i olika åldersgrupper. Förmögenheten var 2007 störst för personer i åldersgruppen 55-74 år. Detta gällde både kvinnor och män. Generellt sett har män större tillgångar än kvinnor. Skillnaderna mellan könen är relativt små i unga år men blir sedan större. En man mellan 65-74 år hade år 2007 cirka 840 000 kr (medianvärde) i nettoförmögenhet. En kvinna i samma åldersgrupp hade drygt 500 000 kr.

3.17 Tabell

Spridning av nettoförmögenhet för samtliga kvinnor och män 2007, procent och tkr
Distribution of net wealth for all women and men in 2007, percent and KSEK

	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK
Topp 1 % (Top 1 %)	16,5	8 066	28,8	8 492	23,5	8 339
Topp 10 % (Top 10 %)	60,1	2 613	71,6	2 805	66,6	2 716
Samtliga (All)	100	65	100	64	100	65

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

3.18 Tabell

Nettoförmögenhet för kvinnor och män år 2007, 18 år och äldre, uppdelat efter ålder, medel- och medianvärden i tkr

Net wealth for women and men in 2007, 18 years and older, by age, means and medians in KSEK

Ålder Age	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK
18-24	86	4	103	7	95	5
25-34	200	0	232	0	216	0
35-44	445	141	568	169	508	155
45-54	735	309	953	351	845	329
55-64	1 051	525	1 523	662	1 287	589
65-74	1 047	516	1 559	838	1 295	658
75-	882	360	1 388	738	1 082	493
Samtliga (All)	641	176	868	219	753	195

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

3.6.2 En tredjedel av alla hushåll hade över en miljon i förmögenhet 2007

Över en och en halv miljon hushåll hade 2007 en marknadsvärderad förmögenhet över 1 miljon kronor. Det motsvarar ungefär en tredjedel av alla hushåll. Män är miljonärer i större utsträckning än kvinnor. Av samtliga män hade 19 procent en nettoförmögenhet på över 1 miljon kronor

jämfört med omkring 16 procent av kvinnorna. Det är betydligt färre personer som har en miljoninkomst jämfört med antalet personer som har en miljon i förmögenhet. Omkring 44 000 personer hade 2008 en löpande inkomst från arbete eller pension på 1 miljon kronor eller mer. Läger vi till kapitalinkomsterna ökar antalet med miljoninkomst till 82 000.

3.19 Tabell

Miljonärer, förmögenhet 2007 samt inkomst 2011. Antal och andel av populationen Millionaires, wealth in 2007 and income in 2011, number and fraction of population

	Antal Number	% av populationen % of population
Marknadsvärderad förmögenhet 2007 (Wealth to market value)		
Hushåll (Families)	1 536 295	32
Kvinnor (Women)	752 466	16
Män (Men)	883 303	19
Samtliga (All)	1 688 304	18
Förvärvsinkomst 2011 (Income from employment and business)		
Kvinnor 18-år (Women 18- years of age)	9 127	0,2
Män 18-år (Men 18 years of age)	46 043	1,2
Samtliga 18-år (All 18- years of age)	55 170	0,7
Förvärvs- och kapitalinkomst 2011 (Income from employment, business and capital)		
Kvinnor 18-år (Women 18- years of age)	24 539	0,6
Män 18-år (Men 18 years of age)	77 847	2,1
Samtliga 18-år (All 18- years of age)	102 386	1,4

Källa: SCB, Totalräknad statistik IoT 2011 samt Förmögenhetsregistret 2007

3.6.3 Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten

Tabell 3.20 visar att 72 procent av individernas förmögenhet bestod av fastigheter, som till största delen är småhus. Av de totala tillgångarna utgjordes 40 procent av småhus. Börsnoterade aktier stod 2007 för 7 procent av individernas totala tillgångar.

Kvinnor innehade ungefär 43 procent av den totala nettoförmögenheten. Skillnaden i fördelningen mellan kvinnor och män beror på vilken typ av tillgång man studerar. Bostadsrätter och räntefonder är tillgångar där kvinnor hade mer än män. Kvinnor och män hade ungefär lika stora förmögenheter i fonder, medan kvinnor ägde mindre än en tredjedel av värdet av de börsnoterade aktierna. Skillnaderna mellan könen är även stora om man tittar på hyres- respektive jordbruksfastigheter.

Redan tidigare har det konstaterats att förmögenhetsfördelningen är ojämn. Den förmögnaste procenten av befolkningen ägde 2007 en fjärdedel av den totala förmögenhetssumman. Fördelningen skiljer sig mycket mellan olika typer av tillgångar. Relativt många ägde ett småhus. Det är också en typ av tillgång som är förhållandevis jämnt fördelad. Topp 1 procent ägde 15 procent av det totala marknadsvärdet. Börsnoterade aktier är en annan tillgång som innehas av relativt många. Här var dock fördelningen en helt annan. Topp 1 procent ägde nästan 80 procent av det totala värdet. Aktier är alltså betydligt ojämnare fördelade än fastigheter. Förmögenhetens storlek och fördelning påverkas mycket starkt av tillgångarnas värdeförändringar. Eftersom fastighetsinnehavet är jämnare fördelat än aktieinnehavet så

medför värdeökningar på fastigheter att detta kommer fler till godo och förmögenhetsfördelningen blir därmed jämnare. När istället aktiekurserna går upp stiger de rikaste hushållens förmögenhet mest och

förmögenhetsfördelningen blir ojämnare.

År 2007 hade drygt hälften av alla individer skulder. Skuldernas andel av tillgångarna (skuldsättningsgraden) uppgick till 28 procent.

3.20 Tabell

Förmögenhetens sammansättning för samtliga kvinnor och män 2007, mdkr och procent

Composition of wealth for all women and men in 2007, BSEK and percent

	Summa, mdkr			% av tillgångar			% med tillgångar			Topp 1% andel av totalsumma		
	Total, BSEK			% of assets			% with assets			Top 1% share of the total sum		
	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga All
Fastigheter mm (Real estate)												
Småhus* (Single-dwelling house)	1 366	1 702	3 068	41	39	40	26	31	29	13	16	15
Bostadsrätt (Tenant ownership)	558	508	1 066	17	12	14	13	12	12	28	29	29
Fritidshus (Holiday home)	238	262	500	7	6	7	7	8	7	45	46	46
Jordbruksfastighet (Agricultural property)	169	445	614	5	10	8	3	5	4	63	79	75
Hyresfastighet (Rental property)	69	148	216	2	3	3	0	0	0	100	100	100
Övriga fastigheter inkl tomtmark (Other real estate, ground incl.)	18	38	56	1	1	1	1	2	2	95	97	96
Summa reala tillgångar (Total real assets)	2 418	3 103	5 520	72	71	72	42	46	44	12	22	18
Finansiella tillgångar (Financial assets)												
Bankmedel (Deposits)	366	468	834	11	11	11	59	60	60	19	30	25
Räntefonder mm (Interests funds etc.)	77	64	141	2	1	2	19	14	16	41	51	46
Andra fonder än räntefonder (Mutual funds)	193	216	409	6	5	5	43	43	43	27	37	32
Börsnoterade aktier (Shares listed in the stockmarket)	160	360	521	5	8	7	17	23	20	70	80	77
Obligationer och övriga värdepapper (Bonds)	61	71	131	2	2	2	11	10	10	46	58	53
Skattepliktig försäkring (Tax liable insurance)	61	66	128	2	2	2	11	10	10	49	58	54
Summa finansiella tillgångar (Total financial assets)	918	1 245	2 163	28	29	28	77	77	77	23	39	32
Summa tillgångar (Total assets)	3 335	4 348	7 683	100	100	100	82	81	81	12	24	19
Skulder (Debts)	947	1 216	2 163	.	.	.	53	58	56	10	21	16
Nettoförmögenhet (Net wealth)	2 388	3 132	5 520	.	.	.	89	89	89	17	29	24

* Med småhus avses en- eller tvåfamiljshus inrättat för permanent boende, t ex villa eller radhus inklusive bodelen i jordbruk. Fritidshus inkluderas inte.

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

Avtal med Tyska Riket angående undvikande av dubbelbeskattning. Berlin den 25 april 1928.

Ratificerat av Sverige den 4 augusti 1928. Ratifikationerna utväxlade i Berlin den 14 augusti 1928.

(Tillämpningskungörelsen införd sid. 648.)

Avtal

mellan Konungariket Sverige och Tyska riket angående utjämnande av den in- och den utländska beskattningen, särskilt till undvikande av dubbelbeskattning, såvitt angår direkta skatter.

Konungariket Sverige och Tyska riket hava, för att utjämna den in- och den utländska beskattningen i de båda staterna, såvitt angår direkta skatter, särskilt för att undvika dubbelbeskattning, överenskommit att sluta avtal angående uppdelning av beskattningsrätten mellan de båda staterna med hänsyn till de olika skatteällorna.

För detta ändamål hava till fullmäktige utsetts av:

Abkommen

zwischen dem Deutschen Reich und dem Königreich Schweden zur Ausgleichung der in- und ausländischen Besteuerung, insbesondere zur Vermeidung der Doppelbesteuerung auf dem Gebiete der direkten Steuern.

Das Deutsche Reich und das Königreich Schweden sind, um auf dem Gebiete der direkten Steuern die in- und ausländische Besteuerung in den beiden Staaten auszugleichen, insbesondere die Doppelbesteuerung zu vermeiden, übereingekommen, ein Abkommen über die Aufteilung des Besteuerungsrechtes zwischen den beiden Staaten hinsichtlich der verschiedenen Steuerquellen abzuschliessen.

Zu diesem Zwecke haben zu Bevollmächtigten ernannt:

DUBBELBESKATTNINGSAVTAL

Det första svenska avtalet för undvikande av dubbelbeskattning ingicks 1928 med Tyska riket.

Avtalet tillämpades av Sverige gentemot Tyska Demokratiska Republiken (DDR) ända fram till 1984 trots att DDR inte avsåg sig bundet av avtal ingångna av Tyska riket.

Källa: Dahlman, Fredborg, Beskattning vid utlandsvistelse, 3:e uppl 1986, K. G. A. Sandström, Svenska Dubbelbeskattningsavtal, 1949).

Svenska skatter i internationell jämförelse

4.1 Inledning

I detta kapitel jämförs skatterna i Sverige med skatterna i övriga länder inom EU och OECD. Vid jämförelser av olika länders skatter och avgifter är det viktigt att veta att det kan förekomma skillnader mellan länderna i definitionerna av motsvarande begrepp. Även om en rad internationella organisationer, däribland OECD och EU, har utarbetat och samordnat klassifikationer och system för att göra statistiken mer jämförbar bör försiktighet iakttas vid jämförelser. Detta med hänsyn tagen till de olikheter i regelsystem, avgränsning av redovisad grupp, periodisering och kvalitet i statistiken som förekommer mellan länderna.

4.2 Jämförelser av BNP

PPP tar bort skillnaden i prisnivåer

Vid internationella jämförelser används ofta bruttonationalprodukten (BNP), det samlade värdet av produktionen av ett lands varor och tjänster, för att t.ex. beskriva levnadsstandarden i olika länder.

Växelkurserna bestäms huvudsakligen av utbudet av och efterfrågan på de valutor som krävs för de olika ländernas handelsförbindelser samt deras politiska och ekonomiska situation. När växelkurserna används som omräkningstal, kommer uppgifterna inte enbart att återspegla skillnader i värdet av den samlade produktionen utan också skillnader i ländernas prisnivåer. Ett sätt att komma förbi detta problem är att använda s.k. köpkraftsparitetstal (PPP, purchasing power parities). Paritetstalen anger det antal enheter av varje valuta som ger samma köpkraft, dvs. samma mängd varor och tjänster

oavsett prisnivån i respektive land. Talen bygger på återkommande prisundersökningar av jämförbara och representativa varor och tjänster. Det är värt att nämna att skillnaderna mellan olika länder brukar minska när BNP per capita (invånare) mäts i köpkraftspariteter istället för någon valuta enligt växelkurserna. Sverige kommer år 2011, i BNP per capita mätt i PPP, på 9:e plats i en rangordning av 34 OECD-länder. Detta är en liten förbättring sedan 2009. De tre länderna i topp är Luxemburg, Norge och Schweiz. Danmark återfinns på 10:e plats och Finland på 14:e plats. Om man inte tar hänsyn till ländernas prisnivåer utan enbart rangordnar efter BNP per invånare i löpande priser hamnar Sverige på 6:e plats.

BNP-volyminde

I 4.2 Tabell redovisas BNP-volyminde per invånare i köpkraftsparitetstal. Index-talen för respektive år visar hur olika länder förhåller sig till genomsnittet för hela OECD vad gäller volymen av producerade varor och tjänster baserat på PPP-konverterade data. I en toppklass för sig när det gäller BNP-volyminde i köpkraftspariteter per invånare ligger Luxemburg. Även Norge, USA och Schweiz ligger högt över genomsnittet men ändå långt under Luxemburg. Sveriges BNP-volyminde mätt i PPP har ökat blygsamt men stadigt sedan 1995, förutom en liten dipp 2009. Störst minskning i absoluta tal sedan 1995 uppvisar Japan (-20 enheter) medan Luxemburg redovisar den största ökningen i absoluta tal (+77 enheter). Turkiet är det land som har haft den största ökningen procentuellt sett (+72 procent).

4.1 Tabell

BNP i OECD-länderna

GDP in the OECD-countries

	BNP i löpande priser och växelkurser, miljarder \$		Årlig genomsnittlig BNP-ökning i %	BNP per invånare 2011 i löpande priser, \$		Antal invånare, tusental
	GDP at current prices and exchange rates, billion \$			GDP per capita at current prices, \$		
	2011	2012	2012	löpande växelkurs current exchange rate	köpkrafts-paritet current PPPs	2012
Australien (<i>Australia</i>)	1 520	1 591	-3,5	66 764	43 350	22 684
Belgien (<i>Belgium</i>)	514	483	-0,3	46 850	38 890	11 084*
Chile (<i>Chile</i>)	249	266	5,6	14 395	20 831	17 403
Danmark (<i>Denmark</i>)	334	315	-0,4	59 920	40 945	5 567*
Estland (<i>Estonia</i>)	22	22	3,2	16 546	21 992	1 340*
Finland (<i>Finland</i>)	262	247	-0,8	48 686	37 325	5 414
Frankrike (<i>France</i>) ***	2 782	2 611	0,0	42 728	35 505	63 249*
Grekland (<i>Greece</i>)	290	249	-6,4	25 631	25 836	11 300*
Irland (<i>Ireland</i>)	221	210	0,9	48 288	41 528	4 586
Island (<i>Iceland</i>)	14	14	1,6	44 118	36 609	321
Israel (<i>Israel</i>)	244	241	3,2	31 385	28 905	7 766*
Italien (<i>Italy</i>)	2 194	2 012	-2,4	36 136	32 648	60 515
Japan (<i>Japan</i>)	5 897	5 964	2,0	46 131	33 834	127 515
Kanada (<i>Canada</i>)	1 738	1 775	1,8	50 405	40 450	34 880
Korea (<i>Korea</i>)	1 114	1 130	2,0	22 388	29 786	50 004
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	59	57	0,3	114 081	88 601	525
Mexiko (<i>Mexico</i>)	1 155	1 174	3,9	10 577	17 446	112 336**
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	833	770	-1,2	49 888	42 573	16 693*
Norge (<i>Norway</i>)	491	500	3,1	99 063	61 047	4 953*
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	159	167	3,0	36 122	30 867	4 433
Polen (<i>Poland</i>)	516	490	1,9	13 388	21 138	38 534
Portugal (<i>Portugal</i>)	238	212	-3,2	22 326	25 361	10 558*
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	659	632	1,2	83 725	51 359	7 912*
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	96	92	2,0	17 797	24 113	5 408
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	50	46	-2,3	24 495	27 346	2 056
Spanien (<i>Spain</i>)	1 478	1 348	-1,4	32 048	32 121	46 163
Storbritannien (<i>UK</i>)	2 429	2 435	0,3	38 713	35 596	62 157
Sverige (<i>Sweden</i>)	539	526	0,7	57 038	41 452	9 449*
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	216	196	-1,2	20 584	26 208	10 509
Turkiet (<i>Turkey</i>)	775	789	2,2	10 477	17 034	73 950*
Tyskland (<i>Germany</i>)	3 604	3 397	0,7	44 071	39 465	81 913
Ungern (<i>Hungary</i>)	139	126	-1,7	13 909	21 455	9 919
USA	14 991	15 597	2,2	48 043	48 043	311 592*
Österrike (<i>Austria</i>)	416	394	0,9	49 590	42 142	8 489
Euro area	13 095	12 190	-0,6	39 392	35 340	332 421*
OECD	46 238	46 078	1,2	37 276	35 190	1 233 540**

* 2011 års uppgifter

** 2010 års uppgifter

*** Data inkluderar territorier i andra delar av världen.

Källor: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Annual National Accounts" och "Population Statistics"

4.2 Tabell

BNP-volyminindex i köpkraftspariteter per invånare, 100 = genomsnitt för OECD

Per capita volume indices for GDP in purchasing power parities, 100 = OECD average

	1995	2000	2005	2009	2010	2011	2012
Australien (Australia)**	109	111	114	120	119	121	122
Belgien (Belgium)	113	113	109	111	111	111	110
Chile (Chile)	-	39	43	50	55	59	61
Danmark (Denmark)	119	118	112	117	119	116	116
Estland (Estonia)	-	40	56	59	59	63	63
Finland (Finland)	98	105	104	108	106	107	106
Frankrike (France)*	104	104	100	103	101	101	100
Grekland (Greece)	66	75	82	89	81	73	69
Irland (Ireland)	93	119	131	121	118	118	120
Island (Iceland)	115	118	118	114	104	104	104
Israel (Israel)	-	96	78	79	80	82	82
Italien (Italy)	104	106	96	98	94	93	91
Japan (Japan)	117	106	103	96	99	96	97
Kanada (Canada)	118	117	119	115	115	115	114
Korea (Korea)	70	71	77	81	84	85	84
Luxemburg (Luxembourg)	174	220	231	241	249	252	251
Mexiko (Mexico)	35	41	42	45	47	50	50
Nederländerna (Netherlands)	110	121	119	125	123	122	119
Norge (Norway)	121	148	161	167	169	174	180
Nya Zeeland (New Zealand)	87	86	85	91	89	89	90
Polen (Poland)	36	43	47	57	58	60	61
Portugal (Portugal)	71	73	72	76	75	72	69
Schweiz (Switzerland)	132	133	124	142	144	146	148
Slovakien (Slovak Republic)	-	45	55	69	68	69	70
Slovenien (Slovenia)	-	72	79	82	78	78	76
Spanien (Spain)	79	87	93	97	93	91	90
Storbritannien (UK)	96	107	111	105	104	101	101
Sverige (Sweden)	103	115	111	113	115	118	119
Tjeckien (Czech Republic)	64	64	72	78	74	74	73
Turkiet (Turkey)	29	38	39	44	46	48	50
Tyskland (Germany)	111	106	105	109	111	112	112
Ungern (Hungary)	47	49	57	62	61	61	61
USA	144	144	144	138	137	137	136
Österrike (Austria)	111	119	114	118	119	120	122
Euro area	100	101	99	103	101	100	100
OECD	100	100	100	100	100	100	100

* Data inkluderar territorier i andra delar av världen.

** Länder som använder SNA 2008.

Anm: Volyminindex per invånare är ej tillräckligt exakta för att kunna rangordnas. De kan användas för att gruppera länder.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Prices and Purchasing Power Parities"

4.3 Skattekvoten

4.3.1 Skattekvoten inget entydigt mått

Ett vanligt sätt att beskriva och jämföra skattesystem är att relatera de sammanlagda skatterna och avgifterna till BNP. Denna skattekvot är ett översiktligt mått på hur stor andel av BNP som de sammanlagda skatterna tar i anspråk och kan tjäna som utgångspunkt för djupare studier av skattestrukturen i olika länder.

Det ska påpekas att skattekvoten inte är ett entydigt mått på det som brukar kallas ”skattetrycket”. Skillnader i olika länders skattekvot kan bl.a. bero på olika tekniska lösningar för välfärdssystemen. I Sverige är t.ex. många transfereringar beskattade, medan bidragen i flera andra länder är obeskattade eller ges i form av avdrag på inkomsten vid taxeringen. Bidragstagarna kan i båda fallen erhålla en likvärdig förmån, men skattekvoten blir högre i det första fallet och lägre i det andra fallet.

En annan aspekt är i vilken utsträckning välfärdssystemen i olika länder byggs upp genom avtal mellan arbetsgivare och anställda. De lagstadgade socialavgifterna, som dominerar i Sverige, ingår som en del i skattekvoten, men så är inte fallet med sådana avgifter som tas ut efter avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Vidare gäller att länder med ungefär samma skattekvot kan skilja sig åt vad gäller skatteslag, skattesatser och skattebaser eller definiera skattebaserna på olika sätt. Det är inte heller säkert, som vi sett i tidigare kapitel, att de debiterade skatterna faktiskt blir betalda.

En annan faktor som påverkar skattekvoten är omfattningen av skatteundandragandet och den svarta sektorn. Beräkningar av den svarta sektorn brukar ingå i BNP-beräkningen. Det är sålunda nödvändigt att bryta ned den totala skattekvoten i olika komponenter, som speglar klassificeringen av skatterna efter exempelvis ekonomisk funktion.

Skattekvoterna minskar något

I 4.3 Tabell redovisas skattekvoterna i OECD-länderna år 1965-2011. Precis som tidigare år har Danmark och Sverige de högsta skattekvoterna år 2011 (48,1 procent respektive 44,5 procent), vilket kan jämföras med EU-genomsnittet på 38,4 procent och OECD-genomsnittet på 33,8 procent år 2010. Även Belgien, Finland, Frankrike, Italien, Norge och Österrike har skattekvoter över 40 procent år 2011. Mexiko har den lägsta skattekvoten i OECD år 2010, 18,8 procent. Skattekvoten för hela OECD-området har minskat marginellt mellan 2009 och 2010, från 33,8 till 33,7 procent. Totalt steg skattekvoten i 17 OECD-länder medan den sjönk i 16 OECD-länder. Polens skattekvot var oförändrad under året. Den största ökningen stod Chile för med 2,5 procentenheter. De länder där skattekvoten ökat mest mellan 1995 och 2010 är Turkiet och Korea (8,9 respektive 5,0 procentenheter).

Skattekvotens utveckling i Sverige jämfört med EU

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, EU och OECD mellan 1965 och 2010 framgår av 4.4 Diagram. Mellan 1970 och 1980 ökade Sveriges skattekvot kraftigt, från 38,5 till 47,3 procent, vilket speglar utbyggnaden av den offentliga sektorn och socialförsäkringssystemen. Även OECD- och EU-genomsnittet steg trendmässigt fram till början på 2000-talet. Därefter har skattekvoterna åter minskat något. Skillnaden mellan skattekvoterna i Sverige och EU har varierat mellan åren. Störst var den från slutet av 1980-talet fram till skattereformen 1990/91, då den vissa år var mer än 14 procentenheter högre i Sverige. Åren efter skattereformen minskade skillnaden i skattekvot till omkring 8 procentenheter, men ökade sedan under slutet av 1990-talet. De senaste åren har dock skillnaden åter igen minskat, även om 2009 visade en liten ökning.

4.3 Tabell

Skattekvoter i OECD-länderna, andel av BNP, procent

Total tax revenue in OECD, share of GDP, percent

	1965	1975	1985	1995	2005	2009	2010	2011*
Australien (Australia)	20,6	25,4	27,8	28,2	30,0	25,8	25,6	..
Belgien (Belgium)	31,1	39,4	44,3	43,5	44,5	43,1	43,5	44,0
Chile (Chile)	18,5	20,7	17,1	19,6	21,4
Danmark (Denmark)	30,0	38,4	46,1	48,8	50,8	47,7	47,6	48,1
Estland (Estonia)	36,3	30,6	35,7	34,2	32,8
Finland (Finland)	30,4	36,6	39,8	45,7	43,9	42,8	42,5	43,4
Frankrike (France)	34,2	35,5	42,8	42,9	44,1	42,5	42,9	44,2
Grekland (Greece)	18,0	19,6	25,8	29,1	32,1	30,4	30,9	31,2
Irland (Ireland)	24,9	28,5	34,3	32,1	30,1	27,7	27,6	..
Island (Iceland)	26,2	30,0	28,2	31,2	40,7	33,9	35,2	36,0
Israel (Israel)	36,7	35,6	31,4	32,4	32,6
Italien (Italy)	25,5	25,4	33,6	39,9	40,6	43,0	42,9	42,9
Japan (Japan)	17,8	20,4	26,7	26,4	27,3	27,0	27,6	..
Kanada (Canada)	25,7	32,0	32,5	35,6	33,2	32,1	31,0	31,0
Korea (Korea)	..	14,9	16,1	20,0	24,0	25,5	25,1	25,9
Luxemburg (Luxembourg)	27,7	32,8	39,5	37,1	37,6	37,7	37,1	37,1
Mexiko (Mexico)	15,5	15,2	18,1	17,4	18,8	..
Nederländerna (Netherlands)	32,8	40,7	42,4	41,5	38,4	38,2	38,7	..
Norge (Norway)	29,6	39,2	42,6	40,9	43,2	42,4	42,9	43,2
Nya Zeeland (New Zealand)	23,9	28,4	30,9	36,2	36,6	31,6	31,5	31,7
Polen (Poland)	36,2	33,0	31,7	31,7	..
Portugal (Portugal)	15,9	19,1	24,5	29,3	31,1	30,7	31,3	..
Schweiz (Switzerland)	17,5	23,8	25,2	26,9	28,1	28,7	28,1	28,5
Slovakien (Slovak Republic)	40,3	31,5	29,1	28,3	28,8
Slovenien (Slovenia)	39,0	38,6	37,1	37,5	36,8
Spanien (Spain)	14,7	18,4	27,6	32,1	36,0	30,9	32,3	31,6
Storbritannien (UK)	30,4	34,9	37,0	34,0	35,4	34,2	34,9	35,5
Sverige (Sweden)	33,3	41,3	47,4	47,5	48,9	46,6	45,5	44,5
Tjeckien (Czech Republic)	35,9	36,1	33,9	34,2	35,3
Turkiet (Turkey)	10,6	11,9	11,5	16,8	24,3	24,6	25,7	25,0
Tyskland (Germany)**	31,6	34,3	36,1	37,2	35,0	37,3	36,1	37,1
Ungern (Hungary)	41,5	37,3	39,9	37,9	35,7
USA	24,7	25,6	25,6	27,8	27,1	24,2	24,8	25,1
Österrike (Austria)	33,9	36,7	40,9	41,4	42,1	42,5	42,0	42,1
EU 15	27,6	32,1	37,5	38,8	39,4	38,3	38,4	..
OECD	25,5	29,3	32,5	34,5	34,9	33,7	33,8	..

* Preliminära resultat

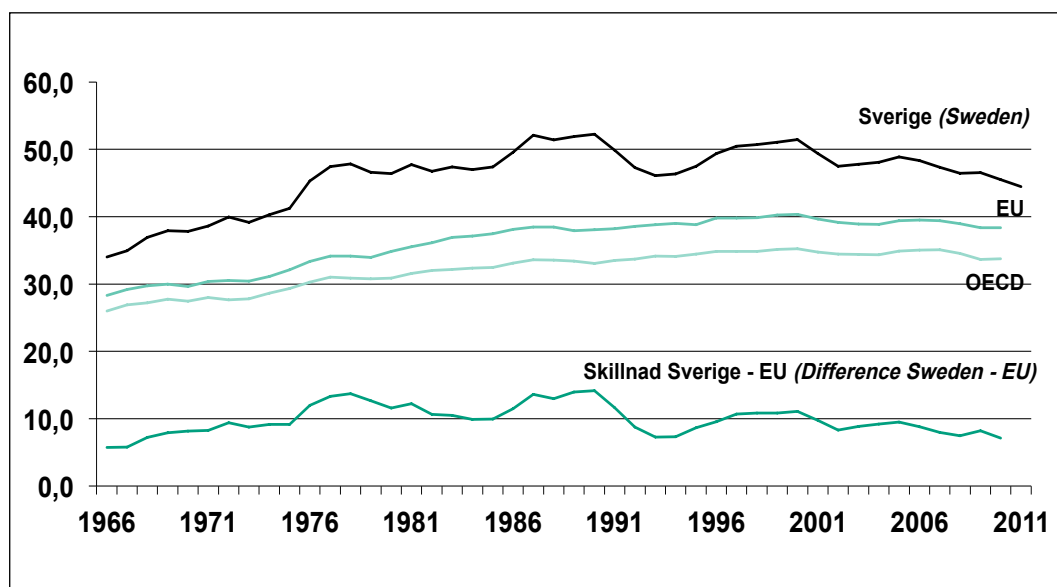
** Förenade Tyskland fr.o.m. 1991, dessförinnan Västtyskland

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation"

4.4 Diagram

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, OECD och EU 1965-2010, procent av BNP Total tax revenues in Sweden, EU and OECD 1965-2010, percent of GDP

Anm: Medelvärdena för OECD respektive EU är ovägd.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation"

Olika skatters andel av BNP

I 4.5 Tabell redovisas de olika skatternas andel av BNP i OECD-länderna år 2010. Sverige som har den näst högsta skattekvoten efter Danmark ligger över genomsnittet för de flesta skatterna och särskilt när det

gäller skatt på inkomster och vinster samt särskilda löneskatter. Skatteinkomsten som andel av BNP avseende punktskatter och skatt på egendom är däremot lägre i Sverige än genomsnittet för EU och OECD.

4.5 Tabell

Skatteinkomst 2010 enligt OECD-klassificering, andel av BNP, procent Tax revenue 2010 according to OECD-classification, share of GDP, percent

	Inkomster och vinster Income and profits			Sociala avgifter Social security contributions			Särskilda löneskatter Payroll and workforce	Egendom Property	Varor och tjänster Goods and services			Övrigt Other
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets- givare			Totalt	Moms m.m.	Punkt- skatter	
	Total	Personal income	Corporate income	Total	Employees'	Employer's			Total	General consumption	Excise duties	
	1000	1100	1200	2000	2100	2200			3000	4000	5000	
Australien (Australia)	14,6	9,9	4,8	0,0	0,0	0,0	1,3	2,4	7,3	3,5	3,1	0,0
Belgien (Belgium)	14,9	12,2	2,7	14,1	4,2	8,5	0,0	3,0	11,2	7,1	3,3	0,0
Chile (Chile)	7,5	1,4	1,3	0,1	0,0	0,7	10,1	7,6	1,9	-0,1
Danmark (Denmark)	29,1	24,3	2,7	1,0	1,0	0,1	0,2	1,9	15,2	9,8	4,4	0,0
Estland (Estonia)	6,8	5,4	1,4	13,1	0,8	12,2	0,0	0,4	13,7	8,8	4,5	0,0
Finland (Finland)	15,2	12,6	2,6	12,7	2,6	9,0	0,0	1,2	13,4	8,5	4,5	0,0
Frankrike (France)	9,4	7,3	2,1	16,6	4,0	11,3	1,4	3,7	10,7	7,2	3,2	1,0
Grekland (Greece)	6,8	4,4	2,4	10,9	4,1	5,0	0,0	1,0	12,0	7,5	3,7	0,0
Irland (Ireland)	10,0	7,5	2,5	5,6	2,0	3,2	0,2	1,5	10,2	6,3	3,2	0,0
Island (Iceland)	15,6	12,9	1,0	4,1	0,2	2,5	12,4	8,0	3,7	0,4
Israel (Israel)	9,5	6,3	2,9	5,6	3,8	1,4	1,3	3,1	13,0	9,8	2,2	0,0
Italien (Italy)	14,1	11,7	2,8	13,4	2,4	9,2	0,0	2,1	11,1	6,3	3,7	2,1
Japan (Japan)	8,4	5,1	3,2	11,4	5,2	5,2	0,0	2,7	5,2	2,6	2,0	0,1
Kanada (Canada)	14,5	10,8	3,3	4,7	1,9	2,7	0,7	3,6	7,5	4,3	2,7	0,0
Korea (Korea)	7,1	3,6	3,5	5,7	2,4	2,5	0,1	2,9	8,5	4,4	3,8	0,9
Luxemburg (Luxembourg)	13,6	7,8	5,7	10,8	5,0	4,7	0,0	2,7	10,0	6,2	3,7	0,1
Mexiko (Mexico)	5,2	2,9	0,3	0,3	9,9	3,9	5,9	0,2
Nederländerna (Netherlands)	10,8	8,6	2,2	14,1	6,0	4,9	0,0	1,5	11,9	7,2	3,3	0,2
Norge (Norway)	20,2	10,1	10,1	9,7	3,2	5,9	0,0	1,2	11,8	8,0	3,3	0,0
Nya Zeeland (New Zealand)	16,9	11,9	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	12,5	9,7	2,0	0,0
Polen (Poland)	6,5	4,5	2,0	11,1	4,1	4,7	0,2	1,2	12,5	7,6	4,4	0,2
Portugal (Portugal)	8,4	5,6	2,8	9,0	3,5	5,2	0,0	1,2	12,3	7,8	4,1	0,3
Schweiz (Switzerland)	13,0	9,1	2,9	6,7	3,1	3,1	0,0	2,1	6,3	3,6	2,0	0,0
Slovakien (Slovak Republic)	5,0	2,3	2,5	12,3	3,2	6,9	0,0	0,4	10,3	6,4	3,2	0,0
Slovenien (Slovenia)	7,6	5,7	1,9	15,1	7,8	5,8	0,1	0,6	14,0	8,4	5,0	0,0
Spanien (Spain)	9,1	7,0	1,8	12,1	1,9	8,5	0,0	2,0	8,6	5,4	2,6	0,2
Storbritannien (UK)	13,1	10,0	3,1	6,6	2,6	3,8	0,0	4,2	10,7	6,5	3,7	0,0
Sverige (Sweden)	16,2	12,7	3,5	11,4	2,7	8,7	3,2	1,1	13,4	9,8	3,1	0,0
Tjeckien (Czech Republic)	7,0	3,6	3,4	15,3	3,1	9,6	0,0	0,4	11,3	7,0	3,7	0,0
Turkiet (Turkey)	5,6	3,7	1,9	6,1	2,3	3,4	0,0	1,1	12,5	5,7	6,3	0,5
Tyskland (Germany)	10,3	8,8	1,5	14,1	6,3	6,7	0,0	0,8	10,6	7,2	3,0	0,0
Ungern (Hungary)	7,7	6,5	1,2	11,9	3,6	7,6	0,6	1,2	16,2	11,1	4,7	0,3
USA	10,8	8,1	2,7	6,4	2,8	3,2	0,0	3,2	4,5	2,0	1,7	0,0
Österrike (Austria)	11,9	9,5	1,9	14,5	5,9	6,8	2,9	0,5	11,8	7,9	3,1	0,3
EU 15	12,9	10,0	2,7	11,1	3,6	6,4	0,5	1,9	11,5	7,4	3,5	0,3
OECD	11,3	8,4	2,9	9,1	3,2	5,3	0,4	1,8	11,0	6,9	3,5	0,2

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation"

4.3.2 Skattekvotens sammansättning

Olika skatters andel av totala skatteinkomster

Det är inte bara skattekvoten för OECD-området som förändrats över åren. Detta gäller även skattekvotens sammansättning, dvs. olika skatters andel av totala skatteinkomster. I 4.6 Tabell redovisas de totala skatteinkomsternas sammansättning i OECD-länderna år 2010.

Inkomstskatten för fysiska personer utgör även 2010 det största enskilda bidraget till de totala skatteinkomsterna. Andelen sjönk dock kontinuerligt från 1979 (31,5 procent) fram till mitten på 2000-talet och ligger nu still runt 25 procent. Variationen mellan länderna är stor. I Slovakien kommer endast 8,1 procent av skatteinkomsterna från fysiska personers inkomstskatt, medan andelen i Danmark uppgår till 51,0 procent. I Sverige utgör dessa 28,0 procent av totala skatteintäkter. När det gäller andelen skatt på företagets inkomster och vinster ligger Sverige under genomsnittet för OECD men över genomsnittet för EU. Ser man till den totala andelen skatt på inkomster från både fysiska och juridiska personer har den sjunkit i Sverige (35,6 procent) under senare år och ligger numera bara strax över EU:s och OECD:s genomsnitt (32,9 respektive 33,2 procent). Tre länder ligger klart högst med andelar mellan 50–60 procent: Danmark, Australien och Nya Zeeland. Minst andel redovisas för Slovakien (17,8 procent).

Minskningen av inkomstskattens andel av totala skatteintäkter har skett parallellt med en ökning av andelen sociala avgifter. Mellan 1965 och 2000 steg de sociala avgifternas andel från ca 18 till ca 25 procent i hela OECD-området, och har därefter legat kring denna nivå. Den ökande andelen

sociala avgifter är direkt kopplad till högre utgifter för olika bidragssystem pga. arbetslöshet, en åldrande befolkning samt ökande kostnader för sjukvård. De sociala avgifternas andel av de totala skatterna är störst i Tjeckien (44,6 procent) medan de i Danmark endast står för en marginell del (2,1 procent). Sverige (25,0 procent) ligger under både EU- och OECD-genomsnittet (29,3 respektive 26,4 procent). I Sverige står de anställda för en mindre del av de sociala avgifterna än genomsnittligt i EU, medan arbetsgivarna svarar för en större del.

Mellan 1965 och 1980 sjönk andelen skatt på fastigheter och förmögenhet från 7,9 till 5,3 procent i OECD. Därefter har den legat ganska stabilt runt 5,5 procent. Nedgången på 1960- och 1970-talet berodde bl.a. på ett allmänt motstånd från väljarkåren i många länder för dessa mycket synliga skatter. Endast i fyra länder – Kanada, Korea, Storbritannien och USA – utgör fastighetsskatten mer än 10 procent av totala skatteintäkter. I Sverige svarade fastighetsskatten för 2,4 procent¹ av de totala skatteintäkterna 2010 vilket är under genomsnittet för både EU och OECD.

Skatt på varor och tjänster står för 33,1 procent av de totala skatterna i OECD. Andelen skatt på varor och tjänster har inte förändrats mycket sedan mitten på 1970-talet. Däremot har momsens ökat i betydelse samtidigt som punktskatternas betydelse minskat i motsvarande grad. I Sverige svarar skatten på varor och tjänster för 29,4 procent av de totala skatterna. Störst betydelse har skatter på varor och tjänster i Mexiko (52,6 procent) och Chile (51,3 procent). Av skatterna på varor och tjänster svarar momsens för störst andel av skatteinkomsterna i Chile (38,7 procent) och punktskatterna i Mexiko (31,2 procent).

¹ Fastighetsskatten avskaffades i Sverige 2008 men ersattes av en kommunal fastighetsavgift.

4.6 Tabell

Skatteinkomster 2010 enligt OECD-klassificering, andel av totala skatteinkomster, procent Tax revenue 2010 according to OECD-classification, share of total tax revenue, percent

	Inkomster och vinster Income and profits			Sociala avgifter Social security contributions			Särskilda löne- skatter Payroll and workforce	Egendom Property	Varor och tjänster Goods and services			Övrigt Other
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets- givare			Totalt	Moms m.m.	Punkt- skatter	
	Total	Personal income	Corporate income	Total	Employees'	Employer's			Total	General consump- tion	Excise duties	
	1000	1100	1200	2000	2100	2200	3000	4000	5000	5110	5120	6000
Australien (Australia)	57,1	38,6	18,5	0,0	0,0	0,0	5,2	9,3	28,4	13,8	11,9	0,0
Belgien (Belgium)	34,3	28,1	6,2	32,4	9,7	19,6	0,0	6,8	25,6	16,4	7,6	0,0
Chile (Chile)	38,4	6,9	6,6	0,3	0,0	3,6	51,3	38,7	9,8	-0,3
Danmark (Denmark)	61,1	51,0	5,8	2,1	2,0	0,1	0,5	4,0	31,9	20,7	9,3	0,0
Estland (Estonia)	19,9	15,9	4,0	38,5	2,4	35,6	0,0	1,1	40,2	25,8	13,2	0,0
Finland (Finland)	35,7	29,7	6,0	29,8	6,2	21,1	0,0	2,7	31,5	20,1	10,5	0,1
Frankrike (France)	21,9	17,0	5,0	38,7	9,4	26,3	3,2	8,5	25,0	16,8	7,5	2,4
Grekland (Greece)	22,2	14,1	7,8	35,2	13,2	16,3	0,0	3,2	39,0	24,3	12,0	0,0
Irland (Ireland)	36,2	27,0	9,1	20,1	7,4	11,6	0,7	5,6	37,0	22,9	11,7	0,0
Island (Iceland)	44,4	36,5	2,7	11,8	0,5	7,0	35,2	22,7	10,5	1,1
Israel (Israel)	29,3	19,3	9,0	17,2	11,8	4,3	3,9	9,6	40,0	30,3	6,9	0,0
Italien (Italy)	32,9	27,3	6,6	31,3	5,6	21,5	0,0	4,8	25,9	14,6	8,5	4,8
Japan (Japan)	30,2	18,6	11,6	41,1	18,8	18,6	0,0	9,7	18,7	9,6	7,2	0,3
Kanada (Canada)	46,8	34,9	10,7	15,3	6,1	8,7	2,1	11,5	24,3	14,0	8,7	0,0
Korea (Korea)	28,2	14,3	13,9	22,8	9,5	9,9	0,2	11,4	33,9	17,6	15,2	3,4
Luxemburg (Luxembourg)	36,6	21,1	15,5	29,1	13,4	12,6	0,0	7,2	26,9	16,6	9,8	0,1
Mexiko (Mexico)	27,8	15,4	1,5	1,6	52,6	20,5	31,2	1,1
Nederländerna (Netherlands)	27,9	22,3	5,6	36,3	15,5	12,8	0,0	3,8	30,8	18,7	8,5	0,5
Norge (Norway)	47,0	23,5	23,5	22,5	7,4	13,8	0,0	2,9	27,6	18,6	7,7	0,0
Nya Zeeland (New Zealand)	53,7	37,7	12,2	0,0	0,0	0,0	0,0	6,8	39,5	30,7	6,4	0,0
Polen (Poland)	20,4	14,1	6,3	34,9	12,9	14,9	0,8	3,8	39,4	24,0	13,9	0,5
Portugal (Portugal)	26,9	17,9	9,1	28,8	11,3	16,5	0,0	3,7	39,4	25,0	13,2	0,8
Schweiz (Switzerland)	46,2	32,3	10,3	23,8	11,0	11,0	0,0	7,4	22,6	12,7	7,1	0,0
Slovakien (Slovak Republic)	17,8	8,1	8,9	43,4	11,2	24,3	0,0	1,5	36,5	22,5	11,3	0,0
Slovenien (Slovenia)	20,2	15,1	5,0	40,3	20,8	15,5	0,2	1,6	37,3	22,3	13,3	0,0
Spanien (Spain)	28,3	21,7	5,5	37,6	5,9	26,3	0,0	6,4	26,7	16,7	8,1	0,7
Storbritannien (UK)	37,5	28,8	8,8	19,0	7,5	11,0	0,0	12,1	30,8	18,8	10,7	0,0
Sverige (Sweden)	35,6	28,0	7,6	25,0	5,9	19,0	7,1	2,4	29,4	21,6	6,8	0,1
Tjeckien (Czech Republic)	20,4	10,5	9,9	44,6	9,1	28,1	0,0	1,3	33,2	20,4	10,7	0,0
Turkiet (Turkey)	21,7	14,3	7,4	23,7	8,8	13,1	0,0	4,2	48,4	22,1	24,5	1,9
Tyskland (Germany)	28,7	24,5	4,2	39,0	17,4	18,7	0,0	2,3	29,5	20,1	8,4	0,0
Ungern (Hungary)	20,4	17,1	3,3	31,4	9,6	20,2	1,5	3,1	42,7	29,3	12,3	0,7
USA	43,6	32,8	10,8	25,7	11,3	13,0	0,0	12,8	18,0	8,1	6,9	0,0
Österrike (Austria)	28,3	22,5	4,6	34,6	14,1	16,2	6,9	1,3	28,0	18,9	7,4	0,6
EU 15	32,9	25,4	7,2	29,3	9,6	16,6	1,2	5,0	30,5	19,5	9,3	0,7
OECD	33,2	23,9	8,6	26,4	9,4	15,0	1,0	5,4	33,1	20,5	10,8	0,6

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation"

4.3.3 Nedbrytning av skattekvoten

För att studera skattestrukturen i olika länder behöver vi som redan nämnts klassificera skatterna på lämpligt sätt.

Indelning enligt nationalräkenskaperna

Den vanligaste indelningen är den som förekommer i nationalräkenskaperna, där skatterna delas in i direkta och indirekta skatter (se kapitel 1) samt socialförsäkringsavgifter. Utgångspunkten för klassificeringen av skatterna enligt denna indelning är om den som är skattskyldig kan övervältra skatten på någon annan, t.ex. genom att ta ut högre priser. I enlighet med denna tanke är skatter på inkomst och förmögenhet direkta medan mervärdesskatt och punktskatter räknas som indirekta. Modern ekonomisk teori visar dock att även inkomstskatten, i olika utsträckning och under olika omständigheter, kan övervältras, och det är i princip omöjligt att dra någon principiell skiljelinje mellan direkta och indirekta skatter.

I grova drag svarar direkta skatter, indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter för omkring var sin tredjedel av den totala beskattningen i EU. Likheter mellan EU-ländernas skattesystem är större vad gäller indirekta skatter än direkta skatter. Sett i ett längre tidsperspektiv har de direkta skatterna ökat sin andel och de indirekta skatterna minskat sin andel. Minskningen i den indirekta beskattningen hänför sig till punktskatterna med undantag av energi- och miljörelaterade skatter.

I 4.7 Tabell visas indelningen av skatterna enligt nationalräkenskaperna utbrutet på undergrupper. Både de indirekta och de direkta skatterna ligger på en högre nivå i Sverige än i EU totalt medan socialavgifterna ligger på en något lägre nivå i Sverige än EU-genomsnittet. I Sverige tar vi dock relativt sett ut mindre i allmänna egenavgifter och egenföretagaravgifter, samt mer i arbetsgivaravgifter, jämfört med flertalet övriga EU-länder. Fysiska personers direkta skatter uppgick 2011 till 15,0 procent av BNP i Sverige jämfört med EU-genomsnittet på 9,1 procent.

4.7 Tabell

Indelning av skatterna enligt nationalräkenskaperna, Sverige och EU år 2011, procent av BNP

Taxes classified according to national accounts, Sweden and the EU 2011, percent of GDP

	Sverige	EA 17*	EU 27*
Indirekta skatter (Indirect taxes)	18,6	13,0	13,4
Mervärdesskatt (VAT)	9,4	6,9	7,1
Punktskatter (Excise duties)	2,6	2,4	2,7
Övrigt (Other)	6,5	3,7	3,6
Direkta skatter (Direct taxes)	18,7	12,2	12,9
Fysiska personer (Individuals)	15,0	8,8	9,1
Juridiska personer (Legal entities)	3,4	2,4	2,5
Övrigt (Other)	0,2	1,0	1,2
Socialavgifter (Social security contributions)	7,0	14,4	12,7
Arbetsgivaravgifter (Employer's contributions)	6,9	8,2	7,3
Allmänna egenavgifter (General social security contributions)	0,0	4,3	3,8
Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self employed)	0,2	1,9	1,5
Totalt (Total)	44,3	39,5	38,8
därav miljö (environment)**	2,5	2,3	2,4

* Vägda medelvärden

** Miljöskatter klassificeras främst under indirekta skatter, men kan ibland även ingå som skatt på kapital (se tabell 4.8)

Källa: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2013 Edition

Indelning efter ekonomisk funktion

En alternativ indelning av skatterna, som används i kapitelindelningen av denna årsbok, är efter ekonomisk funktion. Då är istället utgångspunkten vad som beskattas (skattebaserna), t.ex. arbete, kapital och konsumtion. Skatt på arbete delas i sin tur upp på inkomstskatt på arbete och sociala avgifter. Skatt på kapital avser innehav, överlåtelse och avkastning av olika kapitalformer, som fast och lös egendom, värdepapper m.m. Med konsumtionsskatter avses alla skatter som tas ut på transaktioner mellan slutliga användare och producenter eller säljare. Skattebasen är i det fallet oftast en kvantitet av en vara eller tjänst.

Av produktionsfaktorerna är arbete den viktigaste skattebasen i alla EU-länder, följt av konsumtion och övriga skattebaser, däribland kapital. Den långsiktiga trenden är att konsumtionsskatterna (de indirekta skatterna) har minskat sin andel av den totala beskattningen. Den största skillnaden i skattestruktur mellan Sverige och EU ligger i beskattningen av arbete. I Sverige svarar skatt på arbete för 25,7 procent av BNP, vilket är markant högre än EU-genomsnittet (19,7 procent). En del av skillnaden beror som redan nämnts på förekomsten av skattepliktiga förmåner i Sverige. Sett över längre sikt har dock Sverige närmast sig övriga EU.

4.8 Tabell

Indelning av skatterna efter ekonomisk funktion, Sverige och EU år 2011, procent av BNP

Taxes classified by economic function, Sweden and EU 2011, percent of GDP

	Sverige	EA 17*	EU 27*
Arbete (Labour)	25,7	20,9	19,7
därav anställda (Employees)	10,8	10,0	10,0
därav arbetsgivare (Employers)	11,7	8,9	8,0
därav egenföretagare (Self-employed)	3,2	2,1	1,8
Konsumtion (Consumption)	12,8	10,8	11,2
Kapital (Capital)	5,9	7,9	8,0

* Vägda medelvärden

Anm: Att summan av skatterna ibland överstiger den totala skatten (som presenterats i tabell 4.7) beror på att statistiken från vissa EU-länder innehåller poster avseende belopp som fastställts för taxering, men som sannolikt inte kommer att betalas. Dessvärre är inte statistiken så detaljerad att det går att redovisa olika sätt att indela skatterna utan att denna differens uppkommer.

Källa: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2013 Edition

Indelning efter mottagare

Slutligen kan skattestrukturen studeras efter mottagare av skatterna, som central och regional/lokal samhällsnivå, socialförsäkringssektorn och EU. Indelningen speglar inte nödvändigtvis vilken makt eller inflytande som respektive nivå har. I länder där t.ex. den regionala/lokala nivån inte har egna skatteinkomster, kan kommunerna eller deras motsvarigheter i andra länder istället vara garanterade statsbidrag.

Den centrala nivån, dvs. staten, erhåller största delen av skatteintäkterna i nästan alla medlemsländerna men skillnaderna är

stora vad gäller typ av skatt som tillfaller respektive nivå. I allmänhet är konsumtionsskatterna den största inkomstkällan för staten. I Danmark och Sverige erhåller den regionala/lokala nivån (i Sverige lands- och kommuner) en betydligt större del av skatteintäkterna än i resten av EU. Detta beror på den kommunala inkomstskatten, som i Sverige svarar för drygt 90 procent av inkomstskatten för fysiska personer. I övriga EU-länder härrör de kommunala skatteinkomsterna huvudsakligen från fastighetsskatt.

4.9 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, Sverige och EU år 2011, procent av BNP

Taxes broken down by receiving administrative level, Sweden and EU 2011, percent of GDP

	Sverige	EA 17*	EU 27*
Stat (Central government)	26,1	15,6	19,1
Delstat (State government)	..	7,9	7,9
Kommuner (Local government)	15,2	4,1	4,2
Socialförsäkringssektorn (Social security funds)	2,9	15,9	14,6
EU (EU institutions)	0,2	0,3	0,3

* Vägda medelvärden

Anm: Att summan av skatterna ibland överstiger den totala skatten (som presenterats i tabell 4.7) beror på att statistiken från vissa EU-länder innehåller poster avseende belopp som fastställts för taxering, men som sannolikt inte kommer att betalas. Dessvärre är inte statistiken så detaljerad att det går att redovisa olika sätt att indela skatterna utan att denna differens uppkommer.

Källa: Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2013 Edition

I 4.10 Tabell redovisas indelning av skatter efter mottagare som andel av totala skatteinkomster för OECD-länderna 2011. Tabellen är uppdelad i tre grupper; federala, icke federala länder (som Sverige tillhör) samt regionala länder. I vissa länder, som Chile, Norge och Nya Zeeland, är staten mottagare av nästan alla skatter. Staten tar emot en majoritet av skatterna hos nästan tre av fyra länder. I Sverige är statens andel 51,4 procent. Den kommunala sektorn som mottagare är störst i Japan (43,4 procent) följt av Sverige (35,7 procent). Det land där socialförsäkringssektorn tar emot störst andel av skatterna är Frankrike (54,1 procent). Motsvarande andel i Sverige är 12,6 procent.

4.4 Skatt på arbete

4.4.1 Olika definitioner och regelsystem

Som nämndes inledningsvis i detta kapitel är internationella jämförelser avseende skatter och avgifter svåra att göra på grund av att det kan förekomma skillnader mellan länderna i definitionerna av dessa begrepp. Än svårare är det att göra jämförelser avseende skattesatser och skatteuttag per individ eftersom regelsystemen varierar kraftigt mellan olika länder.

4.4.2 Jämförelser av disponibel inkomst mer neutrala

Istället för att göra direkta jämförelser avseende skattesatser, som måste kompletteras med beskrivningar av hur skatteunderlaget beräknas, kan andra jämförelser göras. Ett sätt att göra internationella jämförelser, som är mer neutrala i förhål-

lande till hur skatte- och bidragssystemen är uppbyggda, är att mäta den procentuella disponibla inkomsten. I 4.11 Tabell redovisas den disponibla inkomsten 2012 i förhållande till lönen för en genomsnittlig industriarbetare i OECD-länderna. Med disponibel inkomst avses här bruttolönen minus inkomstskatt plus transfereringar i procent av bruttolönen.

Ökande disponibla inkomster i Sverige

Tidigare har en svensk industriarbetare fått förhållandevis lite kvar av lönen jämfört med kollegor i andra OECD-länder när man dragit från skatten och sociala avgifter samt lagt till transfereringar. Denna situation har delvis förändrats de senaste åren. I Sverige får ensamstående behålla 75,1 procent av lönen, vilket är marginellt högre än OECD-genomsnittet (74,9 procent). EU-genomsnittet är lägre (70,5 procent). Störst andel av sin lön får en ensamstående kvar i Chile (93,0 procent och Mexico (90,5 procent). Vid högre inkomster (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) får en ensamstående person i Sverige behålla 64,8 procent av lönen, vilket är strax över EU-genomsnittet (63,6 procent) men under genomsnittet för OECD (69,5 procent).

I Sverige får en familj med två barn, där endast ena föräldern yrkesarbetar, behålla 82,1 procent av bruttolönen. Sverige placerar sig därmed något under både EU- och OECD-genomsnittet (82,2 procent respektive 86,2 procent). I Irland och Tjeckien får en familj med två barn där endast en förälder yrkesarbetar en disponibel inkomst som är högre än lönen, på grund av transfereringar. I familjer med två förvärvsarbetande

(och där den sammanlagda lönen uppgår till 167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) får svenska familjer behålla 80,4

procent, vilket är marginellt under OECD-genomsnittet på 81,6 procent men över EU-genomsnittet på 77,3 procent.

4.10 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, OECD-länderna 2011, procent av totala skatteinkomster

Taxes broken down by receiving administrative level, OECD countries 2011, percent of total taxes

	Statlig Federal or central government	Delstatlig State government	Kommunal Local government	Socialförsäkrings- sektorn Social security funds
Federala länder (Federal countries)				
Australien (Australia)**	80,3	16,2	3,5	0,0
Belgien (Belgium)	56,4	5,3	5,1	32,3
Kanada (Canada)	41,4	39,3	10,1	9,3
Mexiko (Mexico)	84,9	0,0	0,0	15,1
Schweiz (Switzerland)	36,2	24,1	15,3	24,4
Tyskland (Germany)	31,7	21,3	8,1	38,4
USA	40,9	20,7	15,6	22,7
Österrike (Austria)	66,3	1,6	3,2	28,6
Ovägt medelvärde	54,8	16,1	7,6	21,4
Regionala länder (Regional country)				
Spanien (Spain)*	30,0	23,1	9,5	37,0
Ej federala länder (Unitary countries)				
Chile (Chile)	88,6		6,5	4,9
Danmark (Denmark)	70,7		26,9	2,1
Estland (Estonia)	68,5		13,3	17,6
Finland (Finland)	47,6		23,3	28,8
Frankrike (France)	32,6		13,1	54,1
Grekland (Greece)	66,8		1,1	32,1
Irland (Ireland)	82,2		0,0	17,3
Island (Iceland)	73,6		26,4	0,0
Israel (Israel)	75,5		7,3	17,2
Italien (Italy)	52,6		15,9	31,2
Japan (Japan)	56,6		43,4	0,0
Korea (Korea)	60,1		16,3	23,5
Luxemburg (Luxembourg)	66,3		4,7	28,9
Nederländerna (Netherlands)**	59,0		3,8	36,3
Norge (Norway)	87,8		12,2	0,0
Nya Zeeland (New Zealand)	92,7		7,3	0,0
Polen (Poland)**	52,0		12,7	34,9
Portugal (Portugal)**	67,7		5,7	26,3
Slovakien (Slovak Republic)	54,5		2,8	41,9
Slovenien (Slovenia)	48,3		10,9	40,3
Storbritannien (UK)	75,7		4,9	18,9
Sverige (Sweden)	51,4		35,7	12,6
Tjeckien (Czech Republic)	54,4		1,2	43,8
Turkiet (Turkey)	70,7		9,7	19,7
Ungern (Hungary)	59,2		6,7	33,8
Ovägt medelvärde	64,6		12,5	22,6

*Spanien är konstitutionellt ett icke-federalt land med en högt decentraliserad politisk struktur.

**2010 års uppgifter.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation"

4.11 Tabell

Disponibel inkomst 2012, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, procent av bruttolönen

Disposable income 2012, by wage level as percentage of the average wage for a production worker, percent of gross pay

	Ensamstående Single		Giftn, 2 barn Married, 2 children	
	100%	167%	100+0%	100+67%
Australien (Australia)	77,1	70,9	88,4	79,5
Belgien (Belgium)	57,2	50,5	76,3	66,0
Chile (Chile)	93,0	92,1	93,0	93,4
Danmark (Denmark)	61,4	54,9	72,2	65,8
Estland (Estonia)	80,1	78,8	90,9	85,3
Finland (Finland)	70,6	63,3	76,9	77,2
Frankrike (France)	71,7	66,1	81,9	77,3
Grekland (Greece)	74,6	68,1	73,3	74,7
Irland (Ireland)	82,0	68,5	103,7	90,8
Island (Iceland)	70,6	65,7	83,3	72,8
Israel (Israel)	84,5	76,3	88,9	91,2
Italien (Italy)	69,2	62,1	81,5	75,3
Japan (Japan)	78,8	75,0	85,2	82,4
Kanada (Canada)	77,4	73,3	91,5	81,7
Korea (Korea)	87,0	84,3	89,8	89,7
Luxemburg (Luxembourg)	72,1	63,9	97,4	86,5
Mexiko (Mexico)	90,5	86,0	90,5	93,7
Nederländerna (the Netherlands)	68,1	61,9	75,3	75,4
Norge (Norway)	70,6	64,2	77,6	74,8
Nya Zeeland (New Zealand)	83,6	77,6	99,4	85,3
Polen (Poland)	75,4	74,6	82,2	79,2
Portugal (Portugal)	78,3	71,2	90,4	84,9
Schweiz (Switzerland)	83,5	78,5	96,2	90,0
Slovakien (Slovak Republic)	77,2	74,6	94,8	85,0
Slovenien (Slovenia)	66,9	61,2	89,6	76,5
Spanien (Spain)	76,1	71,9	83,9	80,6
Storbritannien (UK)	75,1	69,3	80,0	79,4
Sverige (Sweden)	75,1	64,8	82,1	80,4
Tjeckien (Czech Republic)	77,2	73,9	106,3	88,4
Turkiet (Turkey)	72,1	68,0	73,5	71,8
Tyskland (Germany)	60,1	56,2	78,7	68,7
Ungern (Hungary)	65,0	63,5	85,3	77,4
USA	77,3	71,4	89,6	82,8
Österrike (Austria)	66,0	61,4	80,1	75,9
EU 15	70,5	63,6	82,2	77,3
OECD	74,9	69,5	86,2	80,6

Anm: Medelvärdena för OECD och EU är ovägda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation"

4.4.3 Sänkta marginalsatser i Sverige

Marginalsatsernas storlek och deras betydelse är ett ofta återkommande diskussionsämne. I 4.12 Tabell redovisas marginalsatserna (inklusive sociala avgifter) för anställda i OECD-länderna 2012. Marginalsatserna för en genomsnittlig industriarbetare ligger mellan 7,0 (Chile) och 59,4 procent (Belgien). I Sverige har marginalsatserna för en genomsnittlig industriarbetare sjunkit markant på bara några år och

ligger nu på 31,6 procent, vilket är lägre än både EU- och OECD-genomsnittet (41,6 procent respektive 35,2 procent).

För höginkomsttagare är marginalsatserna i Sverige dock fortfarande bland de högsta i OECD-området och inträder vid en lägre inkomstnivå än i de flesta andra länder. Marginalsatserna för inkomstläget 167 procent av genomsnittslönen för en industriarbetare är 56,6 procent i Sverige 2012. Endast Belgien ligger högre på 59,8 procent.

Beskattningsmetoden för familjer, dvs. sam- eller särbeskattning, varierar i olika länder. Sverige tillämpar särbeskattning och därför är marginalsikten på samma nivå för ensamstående som för familjer med en inkomsttagare. Även marginalskatterna för gifta med 2 barn har därmed sjunkit märkbart de senaste åren och lig-

ger nu under EU- och OECD genomsnittet i samtliga exempel presenterade nedan i 4.12 Tabell. Exempelvis är marginalsikten för en familj med en genomsnittlig industriarbetarlön i Sverige 31,6 procent medan EU- och OECD-genomsnittet ligger på 41,1 procent respektive 36,2 procent.

4.12 Tabell

Marginalsikt, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, 2012, procent

Marginal tax rates, by wage levels as percentage of the average wage for a production worker, 2012, percent

	Ensamstående Single persons			Gifta, 2 barn Married, 2 children		
	67%	100%	167%	100+0%	100+33%	100+67%
Australien (Australia)	35,5	32,0	39,5	52,0	32,0	32,0
Belgien (Belgium)	54,9	59,4	59,8	54,9	59,4	58,4
Chile (Chile)	7,0	7,0	11,0	7,0	7,0	7,0
Danmark (Denmark)	40,9	42,3	56,1	42,3	42,3	42,3
Estland (Estonia)	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2
Finland (Finland)	43,0	44,1	47,8	44,1	44,1	44,1
Frankrike (France)	31,8	42,4	42,4	26,2	30,4	30,4
Grekland (Greece)	24,9	38,2	47,4	39,0	39,0	39,0
Irland (Ireland)	31,0	31,0	52,0	72,4	31,0	31,0
Island (Iceland)	39,4	39,4	45,3	44,3	44,3	44,3
Israel (Israel)	26,0	33,0	42,0	33,0	33,0	33,0
Italien (Italy)	39,3	39,4	49,9	40,7	40,7	40,1
Japan (Japan)	22,1	27,0	30,8	23,6	27,0	27,0
Kanada (Canada)	25,5	35,1	35,4	65,0	39,1	39,1
Korea (Korea)	11,9	21,6	18,7	17,6	21,6	21,6
Luxemburg (Luxembourg)	36,5	48,5	48,5	29,1	34,7	42,1
Mexiko (Mexico)	12,1	17,6	22,9	17,6	17,6	17,6
Nederländerna (the Netherlands)	42,6	44,0	49,3	51,7	44,0	44,0
Norge (Norway)	35,8	44,8	47,8	44,8	44,8	44,8
Nya Zeeland (New Zealand)	17,5	30,0	33,0	51,3	51,3	51,3
Polen (Poland)	26,7	26,7	26,7	17,8	26,7	26,7
Portugal (Portugal)	25,0	35,5	46,5	25,0	25,0	35,5
Schweiz (Switzerland)	21,7	23,3	32,3	17,2	21,5	25,0
Slovakien (Slovak Republic)	29,9	29,9	28,7	29,9	29,9	29,9
Slovenien (Slovenia)	34,6	43,1	54,0	34,6	34,6	34,6
Spanien (Spain)	29,5	34,4	40,0	34,4	34,4	34,4
Storbritannien (UK)	32,0	32,0	42,0	32,0	32,0	32,0
Sverige (Sweden)	28,6	31,6	56,6	31,6	31,6	31,6
Tjeckien (Czech Republic)	31,1	31,1	31,1	38,4	38,4	38,4
Turkiet (Turkey)	32,7	32,7	38,6	32,7	32,7	32,7
Tyskland (Germany)	47,2	52,6	44,3	43,3	46,9	49,6
Ungern (Hungary)	34,5	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8
USA	27,4	37,4	37,4	27,4	27,4	27,4
Österrike (Austria)	44,4	49,1	37,9	49,1	49,1	49,1
EU 15	36,8	41,6	48,0	41,1	39,0	40,2
OECD	30,8	35,2	39,9	36,2	34,6	35,2

Anm: För gifta: 100 % gäller en inkomsttagare, 133 och 167 % gäller två inkomsttagare i familjen.

Anm: Siffrorna speglar förhållandet om den som tjänar mest får en ökning av sin bruttolöns.

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är avögda.

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation"

I de flesta länder är marginals-katten för familjer med en inkomsttagare med en genomsnittlig industriarbetarlön densamma eller något lägre än för ensamstående med motsvarande lön. I några länder är dock marginals-katten högre för familjer. Så är fallet i bl.a. Australien, Irland, Kanada och Nya Zeeland vilket beror på olika typer av skattereduktioner för barnfamiljer med låga inkomster. Dessa skattereduktioner minskar vid en ökad inkomst vilket gör att margineffekterna i vissa fall kan bli mycket höga. När man kommer upp i högre inkomstnivåer och två inkomsttagare (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) har 70 procent av OECD:s medlemsländer lägre marginals-katter för familjer än för ensamstående.

4.5 Skatt på kapital

4.5.1 Rörliga skattebaser

Skattebaserna i kapitalbeskattningen (med undantag för fastighetsbeskattningen) är rörliga. Detta sätter gränser för hur hög kapitalbeskattningen kan vara i ett land utan att kapitalet flyttar utomlands. Samtidigt innebär kravet på likformig beskattning av kapital och arbete att skattesatserna för respektive produktionsfaktor bör ligga på ungefär samma nivå. I ett land som Sverige med hög beskattning av arbete innebär detta ett skattepolitiskt dilemma.

4.5.2 Internationella jämförelser är svåra att göra

Samma reservation som gjordes ovan beträffande skatt på arbete och internationella jämförelser gäller i lika hög grad, om inte högre, skatt på kapital. Vad som beskattas, olika fribelopp innan skatt börjar tas ut och olika regler för hur real eller nominell realisationsvinst beräknas medför att jämförelser är svåra att göra.

Många länder saknar helt och hållet beskattning av ränteinkomster och sett i det perspektivet kan den svenska skattesatsen på 30 procent sägas vara hög. Eftersom avdragsrätt föreligger för skuldräntor (vilket oftast inte är fallet i länder som saknar beskattning av inkomsträntor) ger dock den svenska beskattningen av räntor och utdelningar generellt sett över åren ett underskott för staten.

När det gäller skatt på reavinst är den

formella och även den faktiska skatten i allmänhet betydligt högre i Sverige än bland andra EU-länder. I Sverige sker beskattning av nominellt beräknade reavinst medan flera länder i EU korrigerar för inflationen eller beskattar inte reavinst. I flera länder minskar också skatten med hänsyn till innehavstid.

Förmögenhets- och fastighetsbeskattningen varierar stort både vad gäller förekomsten av skatt överhuvudtaget och minimivåer och beräkningssätt. Som framgår av 4.13 Tabell är det för närvarande fem OECD-länder som beskattar förmögenhet: Frankrike, Island, Norge, Schweiz och Spanien. Förmögenhetsskatten utgör i de flesta fall en marginell del av totala skatteintäkter. I Sverige avskaffades förmögenhetsskatten från och med den 1 januari 2007.

Kapitalbeskattningen och EG

I EG-fördraget finns inga uttryckliga regler om direkta skatter och harmoniseringen på detta område har visat sig vara mycket svår. Regleringen av de direkta skatterna är främst begränsad till bolagsbeskattning där det handlar om att undanröja dubbelbeskattning av företag som är verksamma i flera länder. De gemensamma reglerna för direkt beskattning av personer begränsar sig till regler om beskattning av inkomster från sparande i form av räntor på sparat kapital. Enligt ett EG-direktiv från 2003, det s.k. sparandedirektivet, ska ränteinkomster från sparande som uppstår i en medlemsstat för fysiska personer med skatterättslig hemvist i en annan medlemsstat beskattas i enlighet med lagstiftningen i den senare medlemsstaten.² Enligt direktivet ska medlemsländerna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa ett automatiskt informationsutbyte mellan medlemsländerna beträffande dessa räntebetalningar.

4.5.3 Sänkta skattesatser en trend inom företagsbeskattningen

Vad gäller företagsbeskattningen har flertalet industriländer sänkt skattesatserna och breddat skattebaserna under de senaste decennierna. Den ökade internationaliseringen och därmed den ökade konkurrensen om investeringar och företagets villkor har bidragit till denna utveckling. Särskilt påtaglig har skattesänkningarna varit i små länder som t.ex. de nordiska.

² Direktiv 2003/48/EG. Direktivet omfattar inte aktie- och försäkringssparande. Direktivet trädde i kraft den 1 juli 2005.

4.13 Tabell

OECD länder med förmögenhetsskatt 2013, individer

OECD countries with wealth tax, 2013, individuals

	Procentsats Percent rate	Fribelopp, euro*** Assets exceeding, EURO	Förmögenhetsskatteintäkter 2011, som % av totala skatteintäkter Wealth tax revenues 2011, as % of total tax revenues	Förmögenhetsskatteintäkter 2011, som % av BNP Wealth tax revenues 2011, as % of GDP
Frankrike (France)	0,5-1,5*	800 000	0,5	0,2
Island (Iceland)****	1,5-2,0*	427 500 / 570 000	0,9	0,3
Norge (Norway)	1,1	107 010	1,1	0,5
Schweiz (Switzerland)**	0,05-0,3*	124 802 / 62 401	3,4	1,0
Spanien (Spain)*****	0,2-2,5*	700 000	0,3	0,1

* Progressiv skattesats

** I Schweiz varierar förmögenhetsskatten mellan kantonerna. Siffrorna (Procentsats och Fribelopp) avser Zürich.

*** Riksbankens kurs den 23 augusti 2013 har använts vid omvandling av ISK, NOK och CHF till EURO.

**** Island har återinfört förmögenhetsskatt under åren 2009-2014.

***** Spanien har återinfört förmögenhetsskatt under åren 2011-2013. Förmögenhetsskatten varierar mellan regionerna. Siffrorna (procentsats och fribelopp) avser standardbeloppen.

Källa: IBFD (International Bureau of Fiscal Documentation), Country Surveys (information inhämtad 23 aug 2013)

Källa: OECD (2013), OECD Tax Statistics (database), "Public Sector, Taxation and Market Regulation".

4.14 Tabell

Skattesatser för företagens vinster (bolagsskatt), procent

Tax on corporate income, percent

	Procentsats	Percent rate	Total skatt på utdelad vinst 2013
	1 januari 2012, 1 Jan 2012	1 januari 2013, 1 Jan 2013	Total tax on delivered profits 2013
Australien (Australia)	30,0	30,0	46,5
Belgien (Belgium)	34,0	34,0	50,5
Chile (Chile)	18,5	20,0	40,0
Danmark (Denmark)	25,0	25,0	56,5
Estland (Estonia)	21,0	21,0	21,0
Finland (Finland)	24,5	24,5	41,4
Frankrike (France)	33,3	33,3	64,4
Grekland (Greece)	20,0	26,0	33,4
Irland (Ireland)	12,5	12,5	48,4
Island (Iceland)	20,0	20,0	36,0
Israel (Israel)	25,0	25,0	47,5
Italien (Italy)	31,4	31,4	42,0
Japan (Japan)	38,0	38,0	43,3
Kanada (Canada)	26,0	26,0	51,1
Korea (Korea)	24,2	24,2	51,0
Luxemburg (Luxembourg)	28,8	29,2	43,4
Mexiko (Mexico)	30,0	30,0	30,0
Nederländerna (Netherlands)	25,0	25,0	43,8
Norge (Norway)	28,0	28,0	48,2
Nya Zeeland (New Zealand)	28,0	28,0	33,0
Polen (Poland)	19,0	19,0	34,4
Portugal (Portugal)	25,0	25,0	50,7
Schweiz (Switzerland)	18,1	18,0	36,9
Slovakien (Slovak Republic)	19,0	23,0	23,0
Slovenien (Slovenia)	18,0	17,0	37,8
Spanien (Spain)	30,0	30,0	48,9
Storbritannien (UK)	24,0	23,0	46,5
Sverige (Sweden)	26,3	22,0	45,4
Tjeckien (Czech Republic)	19,0	19,0	31,2
Turkiet (Turkey)	20,0	20,0	34,0
Tyskland (Germany)	29,5	29,6	48,6
Ungern (Hungary)	19,0	19,0	32,0
USA	40,0	40,0	57,6
Österrike (Austria)	25,0	25,0	43,8

Anm: Total skatt på utdelad vinst avser sammanlagd skatt på utdelad vinst i bolags- och ägarled som andel av bolagsvinst före alla skatter. Maximal marginalskatt har antagits i ägarleden för respektive land.

Källa: www.KPMG.com/Tax Rates Online, 19-sep-2013, samt OECD Tax Database, 18-sep-2013.

Dubbelbeskattning i Sverige

I flera länder är den formella skattesatsen för utdelningsinkomster högre än i Sverige, men lättnader av skilda slag medför att den effektiva skatten ändå ofta understiger motsvarande svensk skatt. Vad som främst påverkar den totala skattebelastningen är förekomsten av eventuell ”dubbelbeskattning”, dvs. utdelningarna beskattas först hos företagen och sedan hos aktieägarna. Den sammanlagda skattesatsen för utdelade bolagsinkomster i Sverige var 45,4 procent år 2013. Detta innebär att Sverige ligger på femtonde plats (i fallande ordning) bland OECD:s 34 medlemsländer enligt uppgifterna i 4.14 Tabell. Vid de bakomliggande beräkningarna har dock förutsatts att ägarna i respektive land har maximal marginalsatt.

Om jämförelsen i stället skulle förutsätta genomsnittlig marginalsatt skulle Sveriges relativa position försämrats. För länder med progressiv beskattning av utdelningsinkomster är den genomsnittliga marginalskatten lägre än den maximala. För att reducera den sammanlagda skattesatsen tar en del länder inte ut någon bolagsskatt på utdelningar. Alternativt medges ett avdrag hos aktieägaren för den skatt som företaget redan har betalt.

4.6 Skatt på varor och tjänster

4.6.1 Samarbete inom EU

Beträffande skatt på varor och tjänster har Sveriges medlemskap i EU inneburit vissa förändringar. Skattereglerna för mervärdesskatt har harmoniserats inom EU vilket innebär att mervärdesskattelagstiftningen i medlemsländerna måste överensstämma med det s.k. sjätte momsdirektivet och andra direktiv som antagits på EU-nivå. Dessa direktiv ger endast begränsat utrymme för medlemsländerna att variera sina mervärdesskatteregler. Även punktskatterna är föremål för harmonisering, men arbetet har inte kommit lika långt som inom mervärdesskattelagstiftningen. EU har t.ex. fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

4.6.2 Momsen har stor betydelse för handeln inom EU

För EU:s inre marknad är förmodligen mervärdesskatten det skatteslag som har

störst betydelse. Skillnader i medlemsstaternas mervärdesskattesatser riskerar att snedvrída konkurrensen eller att leda till omläggning av handeln över gränserna. Den nuvarande harmoniseringen av mervärdesskatten är det minimum som medlemsstaterna ansett nödvändig för att den inre marknaden överhuvudtaget ska fungera. På sikt är emellertid strävan att de nuvarande skillnaderna i mervärdesskattesatserna ska utjämnas.

Miniminivån för normalskattesatsen 15 procent

Miniminivån i EU för mervärdesskattesystemets standardskattesats eller normalskattesats är 15 procent, en nivå som för närvarande endast Luxemburg tillämpar. Det aritmetiska medelvärdet av normalskattesatserna ökar lite för varje år och uppgår år 2013 till ca 21 procent.

Momsskattesatserna varierar inom EU

Vid sidan av den normala nivån kan medlemsländerna tillämpa en eller två reducerade skattesatser, dock inte lägre än 5 procent, på ett antal varor och tjänster. Dessa specificeras närmare i en särskild bilaga till gemenskapens mervärdesskattedirektiv och omfattar arton kategorier av varor och tjänster, t.ex. livsmedel, läkemedel, persontransporter, böcker, tidningar, entrébiljetter till olika föreställningar, hotell och camping, hälsovård och socialpolitik. Tillämpningen av bilagan är frivillig, vilket har lett till att de reducerade skattesatserna varierar mellan 5 och 18 procent.

Det förekommer även s.k. superreducerade skattesatser i vissa länder under fem procent. Dessa skattesatser är inte generellt tillämpbara utan har ofta tillkommit i form av specifika övergångsregler där vissa medlemsländer fått behålla regler som de tidigare tillämpat. Nollskattesatser finns angivna i lagstiftningen för respektive länder. Storbritannien tillämpar t.ex. nollskattesats på ett flertal varor och tjänster, däribland livsmedel, persontransporter och böcker. Undantagna från skatteplikt i Sverige är bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet (se kapitel 6).

4.15 Tabell

Mervärdesskattesatser på vissa varor och tjänster, 1 juli 2013, procent VAT rates on certain goods and services, 1 July 2013, percent

	Normal skattesats	Skattesats på VAT rates on					
		livsmedel	vatten	läkemedel	person- transporter	böcker	hotell
		foodstuffs	water supplies	pharmaceutical products	passenger transport	books	hotel
	Normal VAT rate						
Belgien (Belgium)	21	6 / 12 / 21	6	6 / 21	6 / 0	6 / 21	6
Bulgarien (Bulgaria)	20	20	20	20	20	20	9
Cypern (Cyprus)	18	5 / 18	5	5	5 / 8 / 18	5	8
Danmark (Denmark)	25	25	25	25	- / 0	25	25
Estland (Estonia)	20	20	20	9	20 / 0	9	9
Finland (Finland)	24	14	24	10	10	10	10
Frankrike (France)	19,6	5,5 / 7 / 19,6	5,5	2,1 / 7 / 19,6	7	5,5 / 19,6	7
Grekland (Greece)	23	13	- / 13	6,5 / 13 / 23	13	6,5	6,5
Irland (Ireland)	23	0 / 4,8 / 13,5 / 23	- / 23	0 / 23	-	0	9
Italien (Italy)	21	4 / 10	10	10 / 21	10 / -	4 / 21	10
Kroatien (Croatia)	25	5 / 10 / 25	10 / 25	5 / 25	25	5	10
Lettland (Latvia)	21	21 / 12	21	12	12 / -	12	12
Litauen (Lithuania)	21	21	21	5	9 / 21	9	21
Luxemburg (Luxembourg)	15	3	3	3 / 15	- / 3	3	3
Malta (Malta)	18	0	0	0	0	5	7
Nederländerna (Netherlands)	21	6	6	6 / 21	- / 6 / 21	6	6
Polen (Poland)	23	5 / 8 / 23	8	8	8	5 / 23	8
Portugal (Portugal)	23	6 / 13 / 23	6	6 / 23	6	6	6
Rumänien (Romania)	24	24	24	9	24	9	9
Slovakien (Slovak Republic)	20	20 / 10	20	10	0 / 20	10	20
Slovenien (Slovenia)	22	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Spanien (Spain)	21	4 / 10	10	4 / 21	10	4 / 21	10
Storbritannien (UK)	20	0 / 20	0	0 / 20	0	0	20
Sverige (Sweden)	25	12 / 25	25	25 / 0	6 / 0	6	12
Tjeckien (Czech Republic)	21	15	15	15	15 / 0	15	15
Tyskland (Germany)	19	7 / 19	7	19	7 / 19	7	7
Ungern (Hungary)	27	18 / 27	27	5 / 27	27	5	18
Österrike (Austria)	20	10	10	10	10	10	10

Anm: Där 0 eller - anges som skattesats är varan/tjänsten undantagen från skatteplikt. I 0-fallet får ingående skatt dras av.

Anm: Kroatien är ny medlem i EU sedan 1 juli 2013.

Källa: European Commission, Vat Rates Applied in the Member States of the European Community, taxud.c.1 (2013) 2823545- EN.

I 4.15 Tabell redovisas de normala skattesatserna samt de reducerade skattesatserna för ett antal utvalda varor och tjänster för respektive land per den 1 juli 2013. Ungern har den högsta normala mervärdesskattesatsen bland EU-länderna, 27 procent. Därefter kommer Danmark, Kroatien och Sverige vars normala mervärdesskattesats är 25 procent. I övriga EU-länder ligger den normala skattesatsen i intervallet 15-24 procent. Inom OECD-länderna utanför EU varierar de generella skattesatserna kraftigt. Island och Norge har höga skattesatser (25,5 respektive 25 procent), Japan och Kanada tillämpar låga skattesatser (5 pro-

cent) och USA saknar helt generell mervärdesskatt. Australien införde år 2000 en generell mervärdesskatt på 10 procent.

4.6.3 Vissa punktskatter har gemensamma EU-regler

EU:s punktskattesystem omfattar gemensamma regler för beskattning av mineraloljor (bränslen), alkohol och tobak. Ett medlemsland har rätt att införa punktskatter på andra varor. Däremot får införandet av en punktskatt inte medföra kontroller vid gränsen mot annat EU-land eller att den fria rörligheten för varor begränsas.

Energiskatter

I 4.16 Tabell redovisas de totala skatterna på vissa bränslen i EU per den 1 juli 2013. Det förekommer stora skillnader i såväl nivå som omfattning av energibeskattningen. Nederländerna tar ut högst punktskatt både på blyad och på blyfri bensin. EU:s nya medlemsländer är genom övergångsbestämmelser undantagna från EU:s

minimivåer inom energibeskattningen och har generellt lägre skatter än övriga länder. Minimiskattesatsen för blyfri bensin år 2013 är 0,359 euro per liter (ca 3,11 kr). Nederländerna och Tjeckien har generellt de högsta punktskatterna på diesel för både industriellt bruk och uppvärmning, medan Luxemburg och Belgien har de lägsta skattesatserna.

4.16 Tabell

Punktskatter på bensin och olja i EU-länderna, 1 juli 2013, euro per 1 000 liter Excise duties on petrol and gas oil in the EU, July 1 2013, EURO per 1 000 litres

	Bensin Petrol		Diesel/eldningsolja Gas Oil			
	Blyad* Leaded*	Blyfri Unleaded	Drivmedel Propellant	Industri Industry	Värme Heating	Moms % VAT %
Belgien (Belgium)	638	614-629	428-443	21	17-19	21
Bulgarien (Bulgaria)	424	363	330	330	26	20
Cypern (Cyprus)	421	429	400	400	125	18
Danmark (Denmark)	688	592	443	443	395	25
Estland (Estonia)	423	423	393	111	111	20
Finland (Finland)	-	650	470	163	163	24
Frankrike (France)	640	607-640	428	72	57	19,6
Grekland (Greece)	681	670	330	330	330	23
Irland (Ireland)	588	588	479	102	102	13,5
Italien (Italy)	728	728	617	185	403	21
Kroatien (Croatia)	512	424	330	330	46	25
Lettland (Latvia)	460	415	336	22-57	22-57	21
Litauen (Lithuania)	579	434	330	330	21	21
Luxemburg (Luxembourg)	517	462-465	335-338	21	0**	12/15
Malta (Malta)	588	469	382	0-382	142-382	0/18
Nederländerna (Netherlands)	831	746	440-451	440	440	21
Polen (Poland)	-	406-444	355	355	57	23
Portugal (Portugal)	716	585	368	78	330	13
Rumänien (Romania)	421	360	330	330	330	24
Slovakien (Slovak Republic)	597****	515-551	368-386	368-386	368-386	20
Slovenien (Slovenia)	422	566	446	242	126	22
Spanien (Spain)	458	425-456	331	85	29-85	21
Storbritannien (UK)	787	439-674	674	130	130	20
Sverige (Sweden)	757	460-668	573-621	138	138-461	25
Tjeckien (Czech Republic)	547	512	437	437	437	21
Tyskland (Germany)	721	655-670	470-486		46-76	19
Ungern (Hungary)	436	432	398	398	398	27
Österrike (Austria)	554-587	482-515	397-425	397-425	98-128	20
EU minimivå (minimum excise duty EU)***	421	359	330	21	21	-

* Det är förbjudet att sälja blyad bensin i Bulgarien, Finland, Lettland (gäller detaljhandeln), Luxemburg (flygplan exkluderat), Malta, Polen, Slovenien, Sverige och Tjeckien.

** De medlemsstater som den 1 januari 2003 endast tog ut en avgift för uppvärmningsolja får fortsätta med detta (i dag endast Luxemburg). Avgiften uppgår till 10 EURO/1000 liter (Artikel 9.2, Direktiv 2003/96/EC).

*** Många länder har fått undantag från minimivåerna.

**** 2012 års uppgift

Anm: Kroatien är ny medlem i EU sedan 1 juli 2013

Källa: Excise Duty Tables, Part II, REF 1.038, July 2013.

Alkoholskatt

Inom EU är den lägsta normalskattesatsen för spritdrycker 5,50 euro per liter ren alkohol år 2013. Det motsvarar ca 48 kr, vilket kan jämföras med den svenska alkoholskatten på nästan 500 kr per liter. För vin är minimiskatten i EU 0 kr per liter. I 4.17 Tabell jämförs alkoholskatterna på sprit och vin per den 1 juli 2013. För att beräkna den fullständiga skatten ska också mervärdesskatt påföras. Sverige har den högsta skattesatsen på sprit inom EU. När det gäller vin ligger Sverige på en fjärdeplats efter Irland, Finland och Storbritannien. Över hälften av EU-länderna har ingen skatt på vin alls. I dag kan man utan begränsningar införa alkohol för privat bruk från annat EU-land. Kommersiell import är dock alltid skattepliktig.

Tobaksskatt

Den 21 juni 2011 antog Europeiska rådet ett nytt direktiv³ som ersätter samtliga tidigare direktiv avseende skatt på tobak.⁴ Direktivet syftar bl.a. till att minska tobakskonsumtionen i medlemsländer, men genom att harmonisera medlemsländernas lagstiftning på området avser man även att skapa mer neutrala konkurrensvillkor för tillverkarna, samt motverka tobaksmugglingen inom EU.

I alla EU-länder består tobaksskatten av två delar, en styckeskatt per cigarett eller annan tobaksvara och en värderelaterad skatt som uppgår till en viss procent av detaljhandelspriset (se 4.18 Tabell). Från och med den 1 januari 2014 måste därför den totala tobaksskatten uppgå till minst 90 euro per 1 000 cigaretter (för närvarande 64 euro)

4.17 Tabell

Alkoholskatter på vin och sprit i EU-länderna, 1 juli 2013, euro per liter

Excise duties on still wine and ethyl alcohol in EU, July 1 2013, EURO per litre

	Vin Wine	Moms % VAT %	Sprit Ethyl alcohol	Moms % VAT %
Belgien (Belgium)	0,53	21,00	19,62	21,00
Bulgarien (Bulgaria)	0,00	20,00	5,62	20,00
Cypern (Cyprus)	0,00	18,00	9,57	18,00
Danmark (Denmark)	1,48-1,98	25,00	20,12	25,00
Estland (Estonia)	0,81	20,00	15,65	20,00
Finland (Finland)	3,12	24,00	43,40	24,00
Frankrike (France)	0,04	19,60	16,89	19,60
Grekland (Greece)	0,00	23,00	24,50	23,00
Irland (Ireland)	3,71-5,38	23,00	36,85	23,00
Italien (Italy)	0,00	21,00	8,00	21,00
Kroatien (Croatia)	0,00	25,00	7,14	25,00
Lettland (Latvia)	0,65	21,00	13,50	21,00
Litauen (Lithuania)	0,57	21,00	12,79	21,00
Luxemburg (Luxembourg)	0,00	12/15	10,41	15,00
Malta (Malta)	0,00	18,00	14,00	18,00
Nederländerna (Netherlands)	0,84	21,00	15,94	21,00
Polen (Poland)	0,38	23,00	12,08	23,00
Portugal (Portugal)	0,00	13,00	11,92	23,00
Rumänien (Romania)	0,00	24,00	7,50	24,00
Slovakien (Slovak Republic)	0,00	20,00	10,80	20,00
Slovenien (Slovenia)	0,00	22,00	12,00	22,00
Spanien (Spain)	0,00	21,00	8,30	21,00
Storbritannien (UK)	3,34	20,00	35,35	20,00
Sverige (Sweden)	2,55	25,00	59,17	25,00
Tjeckien (Czech Republic)	0,00	21,00	11,36	21,00
Tyskland (Germany)	0,00	19,00	13,03	19,00
Ungern (Hungary)	0,00	27,00	11,67	27,00
Österrike (Austria)	0,00	20,00	10,00	20,00
EU minimnivå (minimum excise duty EU)	0,00	-	5,50 / 10,00	-

Anm: Kroatien är ny medlem i EU sedan 1 juli 2013

Källa: European Commission, Excise Duty Tables, Part I, REF 1.038, July 2013

³ Council Directive 2011/64/EU of 21 June 2011 on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco

⁴ Det nya direktivet gäller retroaktivt från 1 januari 2011.

samt utgöra minst 60 procent av detaljhandelspriset (för närvarande 57 procent) för cigaretter i den mest populära priskategorin. Förutom dessa två regler finns en kompletterande bestämmelse som säger att de medlemsstater som tar ut en punktskatt på minst 115 euro (för närvarande 101 euro) per 1 000 cigaretter inte behöver uppfylla 60-procentskravet. Några av de nya medlemsländerna tillsammans med Grekland har dock fram till den 31 december 2017 på sig att implementera det nya regelverket.

I Sverige ligger punktskatten på ca 166 euro per 1 000 cigaretter, vilket innebär ca 56 procent av detaljhandelspriset. Cigarettpriiset i Sverige är det fjärde högsta i EU, ca 52 kronor. Högst är priset på Irland där ett paket kostar nästan 78 kronor, medan det i Bulgarien bara kostar ca 21 kronor. Att detaljhandelspriset på cigaretter i Sverige är högt beror dels på priserna före skatt, dvs. tillverkningskostnader och handelsmarginaler, och dels på den höga mervärdesskatten.

4.18 Tabell
Tobaksskatt i EU-länderna, 1 juli 2013
Excise duty on tobacco, 1 July 2013

	Styckeskatt, %	Värdeskatt, %	Summa punktskatt, %	Summa skatt inkl. moms, %	Pris per paket, EURO
	Specific excise, %	Ad valorem excise, %	Total excise, %	Total tax, VAT incl, %	Price per packet, EURO
Belgien (Belgium)	9,21	50,41	59,62	76,98	4,77
Bulgarien (Bulgaria)	43,82	23,00	66,82	83,48	2,36
Cypern (Cyprus)	28,13	34,00	62,13	77,38	3,91
Danmark (Denmark)	58,67	1,00	59,67	79,67	5,33
Estland (Estonia)	34,35	33,00	67,35	84,02	2,62
Finland (Finland)	10,00	52,00	62,00	81,35	4,50
Frankrike (France)	15,00	49,70	64,70	81,09	6,10
Grekland (Greece)	48,75	20,00	68,75	87,45	3,28
Irland (Ireland)	53,29	8,83	62,12	80,73	8,92
Italien (Italy)	4,54	53,69	58,23	75,58	4,56
Kroatien (Croatia)	20,97	37,00	57,97	77,97	2,53
Lettland (Latvia)	29,92	34,00	63,92	79,33	2,57
Litauen (Lithuania)	36,01	25,00	61,01	38,37	2,38
Luxemburg (Luxembourg)	8,90	48,11	57,05	69,27	3,95
Malta (Malta)	37,23	25,00	62,23	77,49	4,14
Nederländerna (Netherlands)	64,19	2,36	66,55	83,91	5,29
Polen (Poland)	34,50	31,41	65,91	84,61	2,65
Portugal (Portugal)	41,06	20,00	61,06	79,76	3,85
Rumänien (Romania)	42,98	19,00	61,98	81,33	2,64
Slovakien (Slovak Republic)	41,44	23,00	64,44	81,11	2,87
Slovenien (Slovenia)	41,21	24,55	65,76	83,80	2,95
Spanien (Spain)	11,92	51,00	62,92	80,28	4,04
Storbritannien (UK)	54,14	16,50	70,64	87,30	8,15
Sverige (Sweden)	55,27	1,00	56,27	77,06	5,91
Tjeckien (Czech Republic)	33,51	27,00	60,51	77,87	2,76
Tyskland (Germany)	38,30	21,80	60,10	76,61	4,93
Ungern (Hungary)	29,88	31,00	56,31	82,14	2,93
Österrike (Austria)	17,32	42,00	59,32	75,99	4,04

Anm: Kroatien är ny medlem i EU sedan 1 juli 2013

Källa: European Commission, Excise Duty Tables, Part III, REF 1.038, 1 July 2013

4.7 EU och skattepolitiken

Intresset för jämförelser av skattesystemet i Sverige med andra länders skattesystem har ökat sedan Sverige blev medlem i EU år 1995. Ett skäl är strävandena inom EU att fördjupa det europeiska samarbetet och underlätta den gemensamma marknadens funktionssätt genom beslut inom olika samhällsområden. Skattepolitiken, som hittills har betraktats som ett område där varje land beslutar om sina egna regler, utgör inget undantag.

4.7.1 Skattebaserna mer eller mindre rörliga

Den fria rörligheten av människor, kapital, varor och tjänster inom EU tvingar medlemsländerna att samarbeta om skattepolitiken. De flesta skattebaser, dvs. vad som är föremål för beskattning i ett land, är mer eller mindre rörliga. Den kanske enda orörliga skattebasen är fast egendom. Indirekt påverkas dock boendekostnaderna och därmed också flyttningsbenägenheten av fastighetsskatten.

Om kapitalbeskattningen eller varubeskattningen i ett visst land är mycket högre än i andra länder, riskerar vi att motsvarande skattebaser flyttar utomlands. Alternativt kommer gränshandeln och smugglingen av låg- eller obeskattade varor från andra länder att öka. Det sistnämnda är redan ett faktum vad gäller alkohol och tobak.

Konkurrensfrågor av olika slag är viktiga i EU. Företag ska kunna konkurrera på lika villkor och delta i upphandlingar av varor och tjänster i alla medlemsländer. Om skillnaderna i skattesystemen är alltför stora, eller om utländska företag gynnas skattemässigt framför inhemska, uppkommer en skattekonkurrens mellan medlemsländerna om företagsetableringar och investeringar.

4.7.2 Skatterna påverkar EU:s budget

Ytterligare ett skäl att jämföra skattesystemen är att delar av dem har betydelse för

EU:s budget, som medlemsländerna gemensamt bidrar till. Medlemsländernas avgiftsbetalningar till EU är att betrakta som skatter. Sveriges nettobetalingar till EU uppgick år 2012 till knappt 21,7 miljarder kronor. Det är en ökning med drygt 3,4 miljarder kronor sedan föregående år. Den BNI-baserade avgiften⁵ år 2012 uppgick till ca 25,5 miljarder kronor. Jordbruks- och fiskefonderna stod för den största delen av Sveriges bidrag från EU, ca 8,5 miljarder kronor.

Den momsbaseade avgiften beräknas finansiera 11,3 procent av EU:s totala budget 2013 på ca 1 300 miljarder kronor (en siffra som kan jämföras med Sveriges statsbudget på ca 834 miljarder kronor 2013). Momsavgiften beräknas på landets momsbas. Momsbasen består av landets nettointäkter för moms dividerat med en genomsnittlig viktad momssats. Därefter görs vissa korrigeringar för att anpassa momsbasen till EU:s gemensamma momsregler. Avgiften räknas ut med en enhetlig procentsats som motsvarar 0,3 procent av medlemsländernas momsbas⁶. Den momsbaseade avgiften var länge EU:s viktigaste finansieringskälla, men mot slutet av 1990-talet tog den BNI-baserade avgiften över och är nu den viktigaste finansieringskällan. För 2013 gäller att 73,4 procent av EU:s budget finansieras av den BNI-baserade avgiften. BNI-avgiften baseras på en prognos av medlemslandets bruttonationalinkomst. Avgiften är ett medel för att balansera budgeten och beräknas mot bakgrund av återstående finansieringsbehov. Den enhetliga procentsatsen för BNI-avgiften är för 2013 beräknad till 0,7288 procent av medlemsländernas BNI⁷.

Tullar och avgifter som erläggs i varje medlemsland på import från tredje land, dvs. länder utanför EU, räknas som EU:s egna medel och tillfaller unionen efter avdrag på 25 procent för medlemsländernas administrationskostnader. Dessa så kallade egna medel förväntas finansiera ca 14 procent av EU:s budget 2013.

⁵ Den reala BNI (bruttonationalinkomsten) inkluderar, till skillnad från BNP, nettofaktorinkomsterna och exporten deflaterad med importprisindex. Detta kan medföra att BNI utvecklas långsammare än BNP.

⁶ Sverige har tillsammans med några andra nettobidragsgivare rabatt på denna avgift och betalar bara 0,1 procent av sin momsbas fram till och med år 2013.

⁷ Sverige och Nederländerna har rabatt på sin BNI-avgift fram till och med år 2013.

4.7.3 EU-samarbetet har kommit långt inom moms och punktskatter

Skattereglerna i Sverige och andra länder påverkar beslut om investeringar, konsumtion, sparande och sysselsättning. När det gäller skatteslag som mervärdesskatt och punktskatter har samarbetet inom EU redan kommit ganska långt. Skattereglerna för dessa skatteslag har harmoniserats. EU har t.ex. som vi sett ovan fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

Beslut har också fattats om en ”uppförandekod” för företagsbeskattningen och

om rekommendationer för skatt på sparande. Inom andra beskattningsområden, som skatt på arbete, har EU utfärdat rekommendationer om en minskning av beskattningen. Generellt gäller att medlemsstaternas nationella skattesystem måste vara förenliga med den grundläggande icke-diskrimineringsprincipen i gemensamhetslagstiftningen. Medborgare från en medlemsstat som bor i en annan medlemsstat får inte beskattas enligt mindre gynnsamma skattesatser än landets egna medborgare.

4.19 Tabell

Sveriges avgifter till och bidrag från EU 2008-2012, mnkr

Sweden's fees to and allowances from the EU 2008-2012, MSEK

Avgifter/bidrag Fees/allowances	2008	2009	2010	2011	2012	Förändring 2011/2012
Summa avgifter (Total fees)	31 526	19 192	30 407	30 596	31 452	856
BNI-baserad avgift (GNI-based fee)	21 960	18 741	24 323	24 312	25 461	1 149
Momsbaserad avgift (VAT-based fee)	4 323	-4 305	1 444	1 564	1 643	79
Tullavgift (Customs duty)	4 023	3 803	4 103	4 399	4 004	-395
Storbritannien-avgift (Great Britain fee)	437	481	349	297	298	1
Jordbruksavgifter (Agricultural fee)	783	472	52	24	46	22
Omstrukturering av EU:s sockersektor (Restructuring of EU's sugar sector)			136			0
Summa bidrag m m (Total allowances)	11 035	11 682	12 977	12 328	9 782	-2 546
Jordbruks- och fiskefonder (Agricultural and fishing funds)	9 088	9 260	10 331	8 721	8 461	-260
Socialfonden (Social fund)	870	358	1 151	1 191	-1	-1 192
Regionalfonden (Regional fund)	464	1 315	872	1 842	1 003	-839
Övriga bidrag (Other allowances)	613	749	623	574	319	-255
Nettobetalingar till EU (Net payments to the EU)	20 491	7 510	17 430	18 268	21 670	3 402

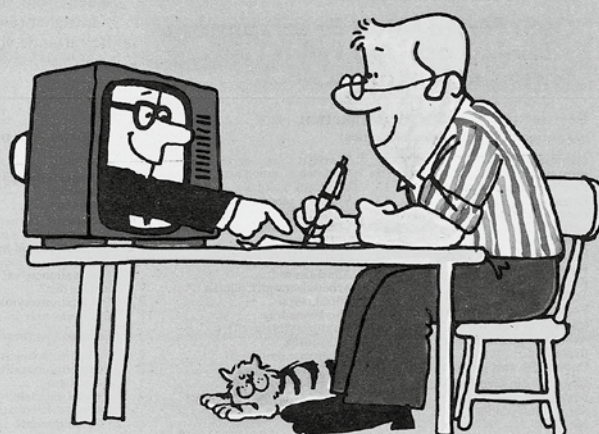
Anm: Övriga bidrag inkluderar bidrag till transeuropeiska nätverk.

Källa: Årsredovisning för staten 2012/13:101

15 februari 1972

Dags att deklarera

Hur man fyller i den nya blanketten och
räknar ut sin skatt

Information från

RIKSSKATTEVERKET

Under 1970-talet satsades stort på statlig och kommunal samhällsinformation. Nämnden för samhällsinformation (NSI) bildades och drev på utvecklingen.

Informatörer anställdes på myndigheterna och ute i kommunerna.

Nämnden ordnade utbildning för såväl verkschefer som informatörer.

För skatteförvaltningens del kom informationsverksamheten igång 1972 då hushållsbroschyren "Dags att deklarerera" kom ut första gången.

Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll

5.1 Inledning

Skatteverket gör regelbundet mätningar av medborgarnas och företagens syn på skattesystemet, skattefusk, skattekontrollen och upplevelserna i kontakterna med Skatteverket.

Undersökningarnas syften är att:

- ge underlag för en bedömning av hur inställningen till skattesystemet och Skatteverket utvecklas
- ge underlag för en bedömning av hur medborgare och företag ser på Skatteverkets service, olika former av fusk och kontrollens effekter

I detta kapitel redovisas valda delar från 2012 års undersökning ”Medborgarnas synpunkter på skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll¹” och 2013 års undersökning ”Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll²”, som innehåller jämförelser med tidigare undersökningar gjorda mellan 2001 och 2007. De äldre undersökningarna gjordes med slumpmässiga urval på 3 000 medborgare/företag, medan 2012 och 2013 års undersökningar hade urval på 5 000 medborgare/företag. Svarsandelen är mellan 50 och 55 procent i samtliga Medborgarundersökningar, samt Företagsundersökningarna 2007 och 2013. I Företagsundersökningarna 2002-2005 var svarsandelen mellan 40 och 45 procent.

De svarande har tagit ställning till en rad påståenden på en femgradig skala (1 = ”instämmer inte alls” och 5 = ”instämmer helt”) samt svarsalternativet ”ingen uppfattning”. För att göra resultaten mer lättöverskådliga så har svarsalternativ 4-5 slagits ihop till ”instämmer” och 1-2 till ”instämmer ej”. Svarsalternativ 3 benämner vi som ”varken eller”. Endast skillnader som är statistiskt säkerställda omnämns i tex-

ten. T-test har använts som statistiskt test med signifikansnivå 5 %.

I rapporterna av Medborgarundersökningen och Företagsundersökningen redovisades andelar utav alla svarande, inklusive de som svarat ”ingen uppfattning”. För att förtydliga trendmönstret bland de som uttryckt en uppfattning redovisas här istället andelar utav de som svarat på den femgradiga skalan. Detta innebär att nivåerna av andelen instämmande och ej instämmande är högre i denna sammanställning än i rapporterna.

5.2 Synen på skattesystemet

I Skatteverkets enkätundersökningar har under årens lopp ställts en allmänt formulerad fråga kring synen på skattesystemet: ”Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning?”. För just denna fråga går det via Skatteverkets undersökningar att överblicka en period på 25 år.

Åren kring den stora skattereformen i början av 1990-talet uppvisade attityderna stora svängningar. Andelen som tyckte illa om systemet ökade från 58 procent år 1986 till 71 procent år 1989. Året efter reformen (1992) minskade andelen som tyckte illa om systemet till 40 procent. Under dessa år stod behovet av modernisering av skattesystemet i fokus politiskt och i media. Det fanns en samstämmighet över de politiska blockgränserna om att systemet var i stort behov av reformering. Detta bidrog sannolikt till att prägla även allmänhetens uppfattning dessa år. Därefter stabiliserades andelen som tyckte illa om systemet på en nivå som var betydligt lägre än före reformen, men något högre än reformåret. I de mätningar som gjordes mellan 2001

¹ SKV Rapport 2012:1; www.skatteverket.se/rapporter

² SKV Rapport 2013:3; www.skatteverket.se/rapporter

och 2006 var allmänhetens uppfattning om systemet mycket stabilt. Men mellan 2006 och 2012 har andelen som tycker illa om systemet återigen minskat kraftigt – från 47 till 25 procent.

Det är oklart i vilken utsträckning denna utveckling är kopplad till förändringar i skattesystemet som sådant och i vilken utsträckning den sammanhänger med ändrade attityder till hur skattemedlen används och/eller ökad tillit till att skattefusket minskat.

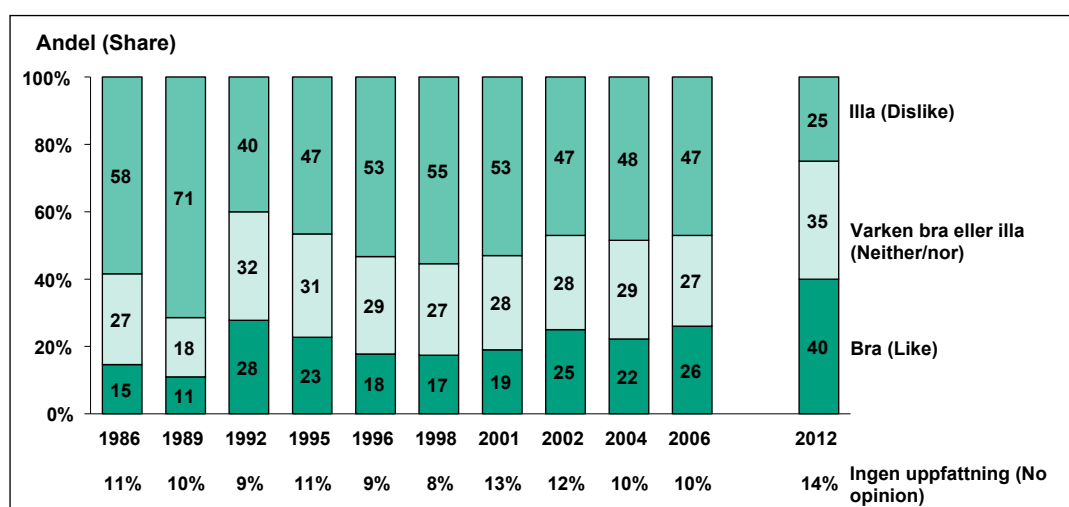
Alla grupper har fått en mer positiv inställning till skattesystemet. I åldersgruppen 65–74 år är dock ökningen mindre än i övriga grupper och denna åldersgrupp framstår 2012 som den som tycker sämst om systemet.

Resultatet från Företagsundersökningen visar också en kraftigt förbättrad inställning till skattsystemet bland företagen. Mellan 2005 och 2013 har andelen negativa minskat från 61 till 22 procent. En stor del av förändringen skedde redan mellan 2005 och 2007.

5.1 Diagram

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? jämförelse åren 1986-2012, medborgare, procent

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules? The general public 1986-2012, percent

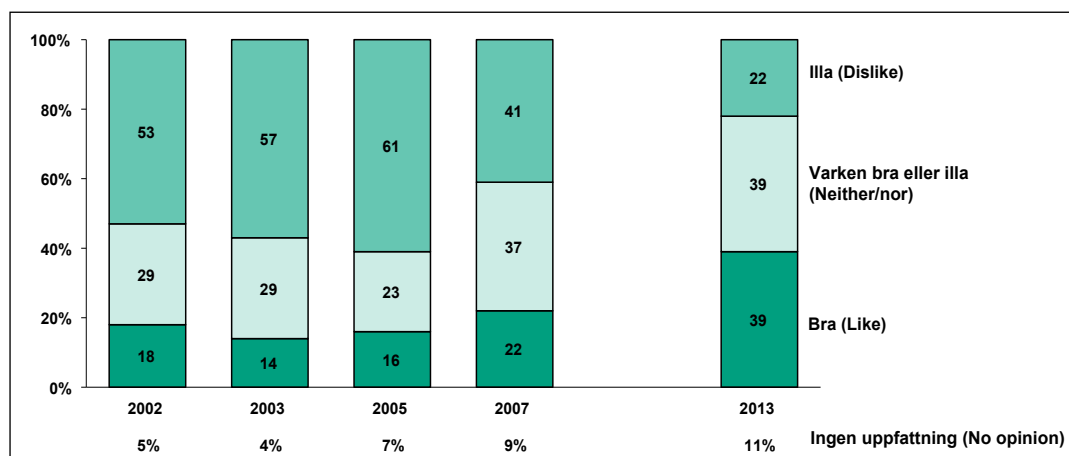

Källa: SKV Rapport 2012:1

5.2 Diagram

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? jämförelse åren 2002-2013, företag, procent

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules? Businesses 2002-2013, percent

Källa: SKV Rapport 2013:3

5.3 Hur man tycker det är att deklarerera

Allt fler medborgare tycker att det är enkelt att deklarerera. Mellan 2001 och 2012 har andelen som tycker det är enkelt att deklarerera ökat från 60 till 72 procent samtidigt som andelen som inte tycker det är enkelt har minskat från 20 till 11 procent. Överslagsmässigt innebär detta att under den senaste tioårsperioden har antalet personer som tycker det är enkelt att deklarerera ökat

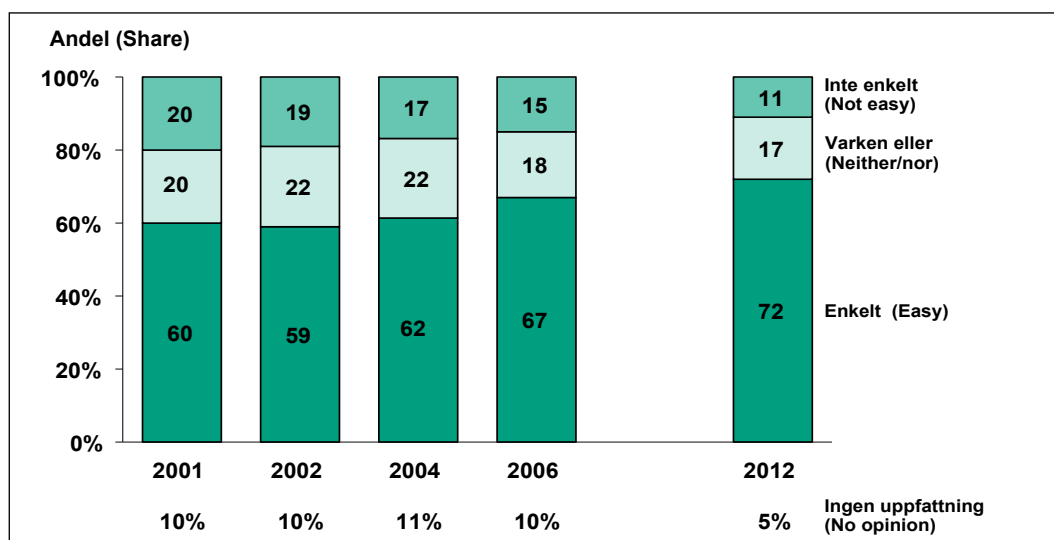
med nästan 1,2 miljoner samtidigt som de som tycker det är svårt har minskat med cirka en halv miljon. Uppfattningen om hur enkelt det är att deklarerera är likartad i olika ålders- och utbildningsgrupper.

Andelen som tycker det är svårt att deklarerera är högre bland företagen, men har på tio år i stort sett halverats. I 2013 års undersökning var det 23 procent av företagen som svarade att det inte är enkelt att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter.

5.3 Diagram

Det är enkelt att deklarerera, medborgare, procent

It is easy to file tax returns, the general public, percent

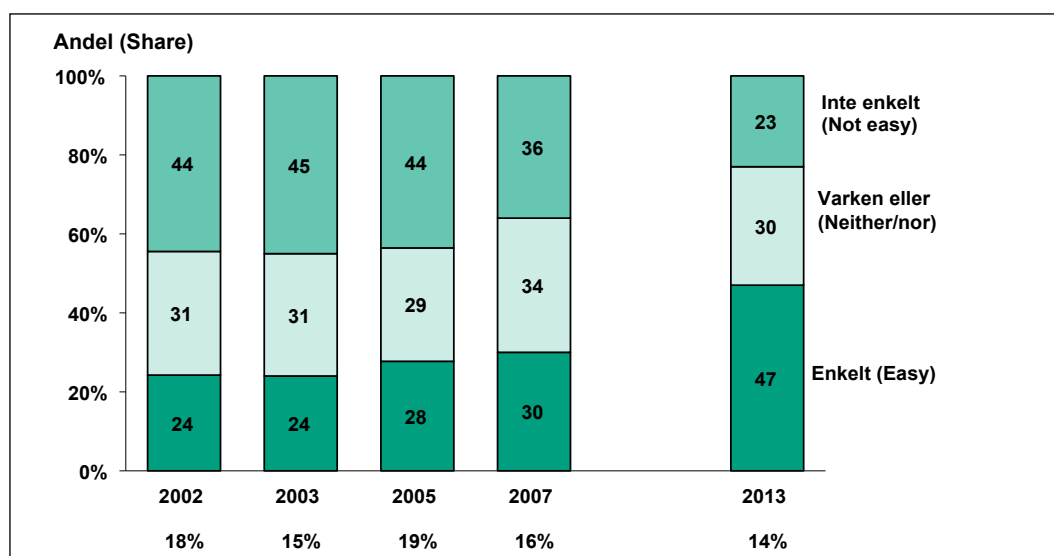

Källa: SKV Rapport 2012:1

5.4 Diagram

Det är enkelt att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter, företag, procent

It is easy to file tax returns and provide information on various taxes, businesses, percent

Källa: SKV Rapport 2013:3

5.4 Förtroendet för Skatteverket

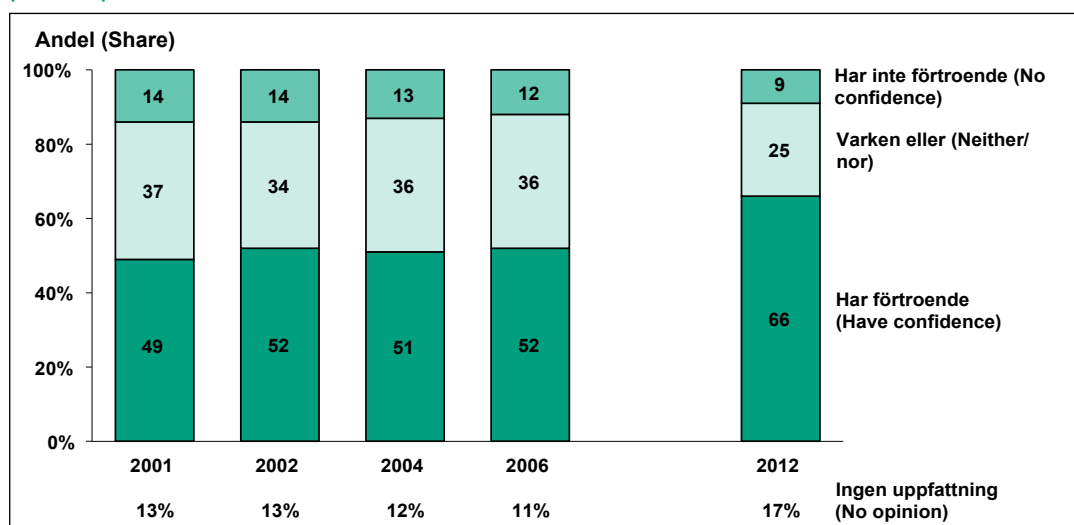
Andelen medborgare som svarade att de har förtroende för Skatteverket ökade från 52 till 66 procent mellan 2006 och 2012, samtidigt som de som uppger sig inte ha förtroende minskade från 12 till 9 procent. År 2012 var förtroendet lägst bland de unga och de äldsta. Förtroendet har ökat i samtliga åldersgrupper utom pensionärer. En viss försiktighet bör iaktas vid tolkningen av resultatet eftersom frågeformuleringen ändrats från ”Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket” till ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift”, men vi bedömer ändå att förtroendet för Skatteverket sätt att sköta sin uppgift har ökat mellan 2006 och 2012.

Den positiva trenden är ännu tydligare i Företagsundersökningen. En förbättring kunde noteras redan i undersökningen 2007 och mellan 2007 och 2013 har förtroendet fortsatt att öka. I undersökningen 2013 uppgav endast 5 procent av företagen att de inte har förtroende för Skatteverket.

Den positiva trenden är ännu tydligare i Företagsundersökningen. En förbättring kunde noteras redan i undersökningen 2007 och mellan 2007 och 2013 har förtroendet fortsatt att öka. I undersökningen 2013 uppgav endast 5 procent av företagen att de inte har förtroende för Skatteverket.

5.5 Diagram

Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, medborgare, procent
I have confidence in the way the Tax Agency is carrying out its duty, the general public, percent

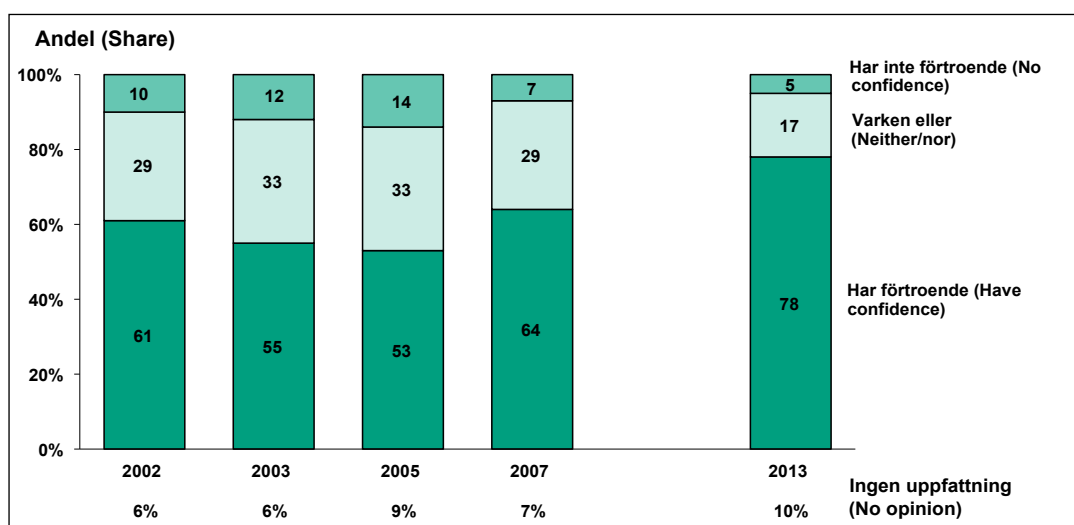
Formulering 2001-2006: ”Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket”.

Formulering 2012: ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift”

Källa: SKV Rapport 2012:1

5.6 Diagram

Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, företag, procent
I have confidence in the way the Tax Agency is carrying out its duty, businesses, percent

Formulering 2002-2007: ”Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket”.

Formulering 2013: ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift”

Källa: SKV Rapport 2013:3

5.5 Kännedom om fusk hos andra

Kännedom om fusk hos andra och hur detta förändras över tiden kan ge indikation på hur skattefelet utvecklas – även om det bör finnas med i bilden att mycket av skattefusket sker i former som allmänheten inte direkt är medveten om. Benägenheten att själv skattefuska kan också antas vara större om man personligen känner andra som fuskar. Skatteverket kan i de undersökningar som gjorts under 2000-talet följa utvecklingen av upplevt fusk i bekantskapskretsen.

Erfarenhetsmässigt vet vi att folk inte alltid uppfattar frågor om ”skattefusk” såsom inkluderande svartarbete. Skattefusk förknippas med att man fuskar i själva deklarationen medan att utelämnat inkomster – som med svartarbete – för många ses som något annat. Denna distinktion mellan skattefusk och svartarbete, som förekommer bland allmänheten, illustreras också av resultatet i 2012 års undersökning där

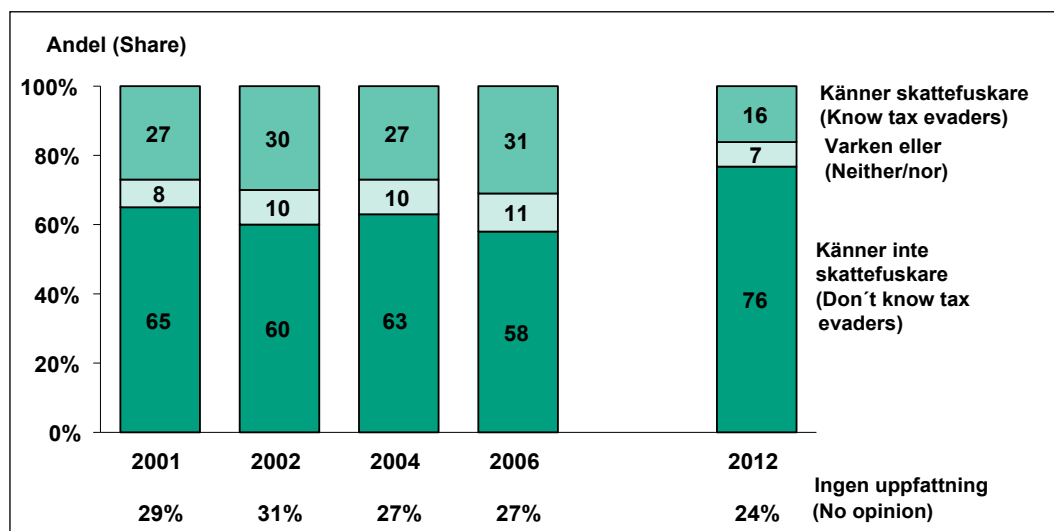
bara 16 procent känner någon som skattefuskar medan 27 procent känner någon som arbetat svart.

Mellan 2002 och 2006 skedde en liten ökning av andelen som känner folk som skattefuskar, arbetar svart eller anlitar svart arbetskraft. Men mellan 2006 och 2012 har utvecklingen vänt. År 2012 är det väsentligt färre som känner folk som skattefuskar, arbetar svart eller anlitar svart arbetskraft än 2006. Resultatet kan vara en indikation på att åtgärder som vidtagits med syfte att bl.a. motverka skattefusk har haft genomslag. Sannolikt har de under denna period införda rut- och rot-avdragen bidragit till den förändring som skett.

Vi ser en liknande – och minst lika stark – trend i Företagsundersökningarna. Andelen som känner skattefuskar har alltid varit något lägre jämfört med Medborgarundersökningarna, vilket kan bero på att påståendet är begränsat till om man känner *företagare* istället för Medborgarundersökningens mer allmänna *någon eller några*.

5.7 Diagram

Jag känner personligen någon eller några som skattefuskar, medborgare, procent
I personally know people that evaded taxes, the general public, percent

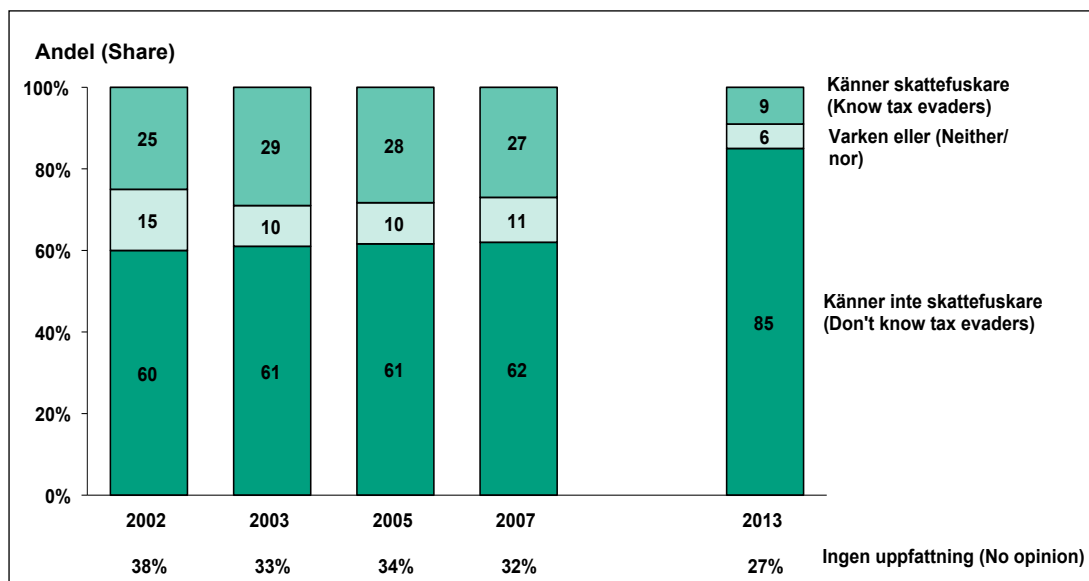

Källa: SKV Rapport 2012:1

5.8 Diagram

Jag känner personligen företagare som skattefuskar, företag, procent

I personally know businesses that evade taxes, businesses, percent

Källa: SKV Rapport:2013:3

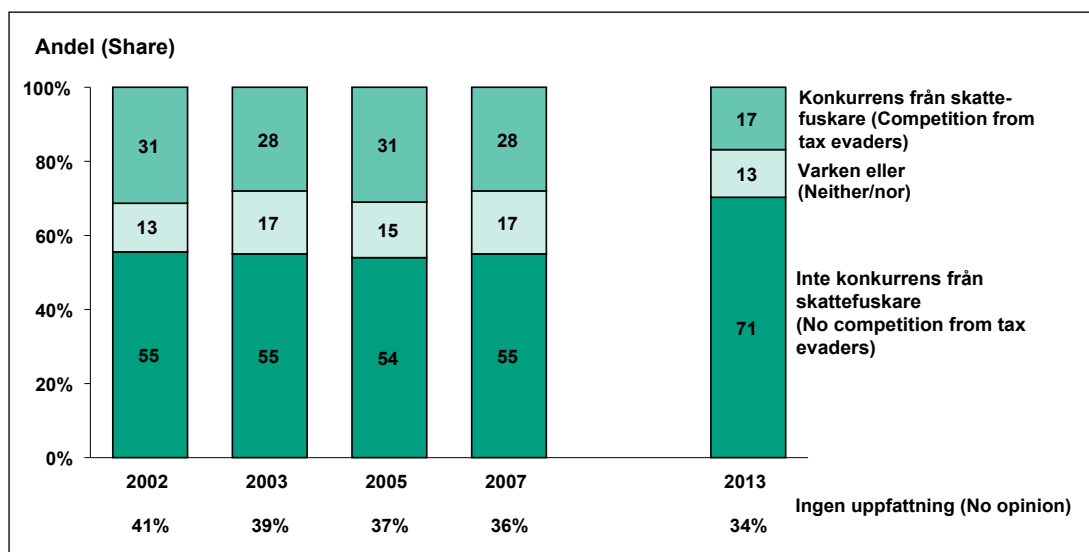
I Företagsundersökningarna har företagen fått svara på i vilken utsträckning de anser sig vara utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar. Andelen som instämde i att de var utsatta för konkurrens från företag som skattefuskar var stabil mellan 2002 och 2007, men mellan 2007 och 2013 har andelen minskat från

28 till 17 procent och andelen som svarar att de inte upplever konkurrens från skattefusande företag i branschen har ökat från 55 till 71 procent. Jämfört med övriga branscher har hotell/restaurang, transport och bygg en högre andel som upplever att de är utsatta för konkurrens från företag i branschen som skattefuskar.

5.9 Diagram

Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar, företag, procent

Our company is heavily exposed to competition from companies within the line of business that evade tax, businesses, percent

Källa: SKV Rapport:2013:3

Källor och lästips:

- *Medborgarnas synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll, SKV Rapport 2012:1 ; www.skatteverket.se/rapporter*
- *Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll, SKV Rapport 2013:3; www.skatteverket.se/rapporter*

Riksstat för budgetåret 1949/50.

Driftbudgeten.

		Kronor
A. Egentliga statsinkomster:		
I. Skatter.....	4 451 850 000	
II. Uppbörd i statens verksamhet	74 984 000	
III. Folkpensionsavgifter	140 000 000	
IV. Diverse inkomster.....	120 000 000	4 786 834 000
B. Inkomster av statens kapitalfonder:		
I. Statens affärsverksfonder	157 000 000	
II. Riksbanksfonden	100	
III. Statens allmänna fastighetsfond.....	14 182 000	
IV. Försvarets fonder	20 585 000	
V. Statens utlåningsfonder	29 653 300	
VI. Fonden för låneunderstöd.....	23 695 000	
VII. Fonden för statens aktier.....	30 000 000	
VIII. Statens pensionsfonder	31 690 000	
IX. Diverse kapitalfonder	22 300 000	329 105 400
Säger för inkomster å driftbudgeten		5 115 939 400
Summa		5 115 939 400

		Kronor
A. Egentliga statsutgifter:		
I. Kungl. hov- och slottsstaterna	2 610 800	
II. Justitiedepartementet	38 764 500	
III. Utrikesdepartementet	23 887 000	
IV. Förvarsdepartementet.....	793 453 100	
V. Socialdepartementet	1 388 805 300	
VI. Kommunikationsdepartementet	258 427 100	
VII. Finansdepartementet.....	95 044 800	
VIII. Ecklesiastikdepartementet	518 677 900	
IX. Jordbruksdepartementet	347 803 700	
X. Handelsdepartementet	49 507 900	
XI. Inrikesdepartementet	290 600 700	
XII. Folkhushållningsdepartementet.....	28 946 300	
XIII. Pensionsväsendet	164 456 000	
XIV. Oförutsedda utgifter.....	1 000 000	
XV. Riksdagen och dess verk m. m.	10 515 700	4 012 500 800
B. Utgifter för statens kapitalfonder:		
I. Luftfartsfonden	6 700 000	
II. Riksgäldsfonden	316 000 000	
III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	34 609 800	
IV. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsför- luster	25 000 000	382 309 800
Säger för utgifter å driftbudgeten		4 394 810 600
Beräknat överskott å statsregleringen		721 128 800
Summa		5 115 939 400

Totala skatter i Sverige

6.1 Totalt fastställda skatter i Sverige 1 555 miljarder år 2011

I detta kapitel förs uppgifterna från kapitlen om skatt på arbete (kapitel 7), skatt på kapital (kapitel 8) och skatt på konsumtion och insatsvaror (kapitel 9) samman och en översikt ges över de totala skatteintäkterna.

De totalt fastställda skatterna för år 2011 summerade till 1 555 miljarder kronor (6.1 Tabell). Utslaget per invånare motsvarar detta 164 600 kr.

6.1 Tabell Översikt över totala skatter i Sverige 2002-2011 Overview of total taxes in Sweden 2002-2011

	Inkomståret Income year									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Belopp, mdkr (Amount, BSEK):										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	747	783	807	828	857	875	910	869	878	911
Skatt på kapital (Taxes on capital)	101	107	136	168	192	208	163	160	191	183
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	316	329	341	360	378	403	422	428	451	461
Totala skatter (Total taxes)	1 164	1 219	1 283	1 357	1 427	1 486	1 495	1 457	1 520	1 555
varav (of which)										
EU-skatter (taxes belonging to EU)	9	9	7	8	9	7	7	7	7	7
Offentliga sektorns skatter (public sector taxes)	1 155	1 210	1 276	1 349	1 418	1 479	1 488	1 450	1 513	1 548
- kommunalskatt (local income tax)	378	403	420	436	454	479	503	511	523	538
- avgifter till ålderspensionssystemet* (fees for the old age pension system)	140	143	147	151	160	169	178	179	183	195
- statens skatteintäkter (state taxes)	637	664	709	762	804	831	806	760	807	815
Sammansättning - andel av totala skatter, procent (Composition - share of total taxes, in percent)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	64	64	63	61	60	59	61	60	58	59
Skatt på kapital (Taxes on capital)	9	9	11	12	13	14	11	11	13	12
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	27	27	27	27	26	27	28	29	30	30
Totala skatter (Total taxes)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Andel av BNP, procent (As percentage of GDP)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	30,6	30,8	30,3	29,9	29,1	28,0	28,4	28,0	26,3	26,0
Skatt på kapital (Taxes on capital)	4,2	4,2	5,1	6,1	6,5	6,7	5,1	5,2	5,7	5,2
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	12,9	12,9	12,8	13,0	12,8	12,9	13,2	13,8	13,5	13,2
Totala skatter (Total taxes)	47,6	47,9	48,2	49,0	48,5	47,5	46,7	46,9	45,5	44,4
Skatter per invånare, tkr (Taxes per inhabitant, KSEK)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	84	87	90	92	94	96	99	93	94	96
Skatt på kapital (Taxes on capital)	11	12	15	19	21	23	18	17	20	19
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	35	37	38	40	42	44	46	46	48	49
Totala skatter (Total taxes)	130	136	143	150	157	162	162	157	162	165

* Den del av socialavgifterna som överförs till premiepensionssystemet ingår inte i beloppen för ålderspensionssystemet utan betraktas i enlighet med Eurostats principer som ingående i individernas sparande.
Källa: Skatteverket och Ekonomistyrningsverket, Taxeringsutfallet, riksbokföringen samt statistikdatabasen GIN-skatt.

Skatterna uttryckt som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2011 till 44,4 procent. Skatt på arbete svarade detta år för ca 59 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för inemot 12 procent och skatt på konsumtion och insatsvaror för nästan 30 procent. Störst variation över åren uppvisar skatt på kapital. Orsaken till denna variation är främst skatt på hushållens kapitalvinster samt skatt på bolagens vinster.

En del av de skatter som tas ut i Sverige är definitionsmässigt skatter som tillhör EU. Det gäller den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU. Skatteintäkterna som disponeras av offentlig sektor är därför något lägre än de totala skatterna. Av de totala skatterna 2011 avsåg 7 miljarder kronor (0,5 procent) EU-skatter, 538 miljarder kronor (35 procent) kommunalskatt och 195 miljarder kronor (13 procent) avgifter till pensions-systemet. Resten, 815 miljarder kronor (52 procent), kan sägas vara statliga skatter.

6.2 Fastställda skatter och betalda skatter

Beroende på vad man är ute efter kan skatteintäkter presenteras på olika sätt. Olika intressenter har olika intressen. Ska man analysera regelsystem och förstå orsakerna till att skatter utvecklas på ett visst sätt är det bäst att periodisera skatteintäkterna efter den period den händelse inträffade som

gav upphov till skatten. Denna presentationsmetod brukar kallas ”periodiserade skatter”. I andra sammanhang, t.ex. när man planerar statens upplåning, står de faktiska kassamässiga betalningsflödena i fokus. Alla skatter som fastställs blir ju inte betalda och betalningar sker med viss eftersläpning i förhållande till de händelser som orsakade skatten. Nationalräkenskaperna presenterar i sin tur skatter utifrån internationellt överenskomna principer för att möjliggöra jämförelser mellan länder. Det kan verka förvirrande att det förekommer olika belopp för skatter för ett och samma år. Men förstår man de olika syften som finns kan man hysa förståelse för att det förekommer olika värden.

Ett par exempel på skillnaden mellan skatter periodiserade till intjänandetidpunkt och kassamässigt betalda är de respittider för betalning som finns för olika skatter. T.ex. betalar arbetsgivare in arbetsgivaravgifter och preliminärt avdragen skatt för sina anställda med en månads eftersläpning i förhållande till när den anställda fick lönen för sitt arbete. De inkomster individerna har ett visst år deklarerats i maj året efter och betalningen slutregleras först under sommaren eller hösten efter intjänandeåret.

I årsboken är infallsvinkeln så långt möjligt skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod. Utgångspunkten är också att presentationen ska avse fastställda skatter.

6.2 Tabell

Fastställda skatter och uppbördsförluster 2002-2011, mdkr Settled taxes and collection losses 2002-2011, BSEK

	Inkomståret Income year									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Skatter enligt presentationen i Årsboken (<i>Taxes as presented in this Yearbook</i>)	1 163,8	1 218,9	1 283,3	1 356,7	1 426,9	1 485,9	1 495,1	1 456,8	1 520,1	1 555,4
Avgår uppbördsförlust (<i>Deduction for collection losses</i>)	-6,3	-5,2	-5,0	-4,6	-4,5	-4,4	-7,4	-7,6	-5,4	-6,0
Dito skatter efter uppbördsförlust (<i>Settled taxes net for collection losses</i>)	1 157,5 47,4%	1 213,7 47,7%	1 278,3 48,0%	1 352,1 48,8%	1 422,4 48,3%	1 481,5 47,4%	1 487,7 46,4%	1 449,2 46,7%	1 514,8 45,4%	1 549,3 44,3%
Uppbördsförlust i % av totalt fastställda skatter (<i>Collection loss in % of total settled taxes</i>)	-0,5%	-0,4%	-0,4%	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,5%	-0,5%	-0,4%	-0,4%

Källa: Skatteverket och Kronofogden

Med detta angreppssätt kan skatteinkomster relateras till relevant skatteunderlag och till händelser/ekonomisk utveckling under den aktuella tidsperioden.

Av de skatter som fastställs blir en del aldrig betalda. Då uppstår uppbördsförluster (6.2 Tabell). Dessa brukar ligga i snitt kring 5 miljarder kronor eller ca 0,4 procent av den fastställda skatten. Uppbördsförlusterna beskrivs mer ingående längre fram i detta kapitel (avsnittet 6.5 Skatteskulder och uppbördsförluster), Skattekvoten, dvs. skatter som andel av BNP, brukar i allmänhet avse skatter efter uppbördsförluster.

Ambitionen att i årsboken utgå från fastställda skatter är orsaken till att statistiken kanske inte alltid uppfattas som aktuell. I denna årsbok, som skrivs 2013, är slutåret i de flesta tabeller aktivitetsåret 2011. Orsaken till eftersläpningen är att vissa av skatterna fastställs först i månadskiftet november/december året efter inkomståret. Det gäller t.ex. skatter som fastställs på basis av den årliga inkomstdeklarationen.

6.3 Beskattning i tre stationer

Skatter kan delas in på olika sätt. I årsboken presenteras skatterna utifrån den bas som ligger till grund för skatteuttaget – arbete, kapital och konsumtion/insatsvaror. Men skatter kan grupperas även efter andra linjer. Ett annat sätt att sortera skatter knyter an till de skattebaser som uppkommer när inkomsterna strömmar genom ekonomin från produktion till konsumtion.¹

När en inkomst uppstår och genomflyter det ”ekonomiska kretsloppet” beskattas den i normalfallet tre gånger – vid tre ”stationer”:

1. Först beskattas inkomsten där den uppstår – i produktionsledet. Om inkomsten är lön beskattas den med arbetsgivaravgifter och om den är vinst med bolagsskatt.
2. När sedan de resterande produktionsinkomsterna betalas ut till hushållen sker nästa beskattning i form av den vanliga inkomstbeskattningen.
3. När hushållen sedan använder sina nettoinkomster för att konsumera utgår skatt i form av moms och punktskatter.

6.3 Diagram visar skatteintäkterna 2011 kategoriserade enligt denna kretsloppsprincip. Uppdelningen av skatterna mellan de tre stationerna är inte självklar. Syftet är dock endast att ge en grov illustration av hur vi i Sverige har valt att kanalisera skatteuttaget i olika faser och mellan olika aktörer i samhällsekonomin. Olika länder har valt olika tyngdpunkt på hur skatteuttaget är fördelat. Dessa olikheter mellan länderna kommenteras i kapitlet ”Svenska skatter i internationell jämförelse” (kapitel 4).

Skatterna vid de tre stationerna är olika synliga för medborgarna. Skatterna på produktionen (550 miljarder kronor) och på konsumtion/förbrukning (464 miljarder kronor) kallas också indirekta skatter. Beteckningen ”indirekt” syftar på att den som ansvarar för betalningen av skatten avviker från den som bär den faktiska bördan av skatten. Skatten övervältras från den formellt betalningsskyldige via löner, priser eller vinster.

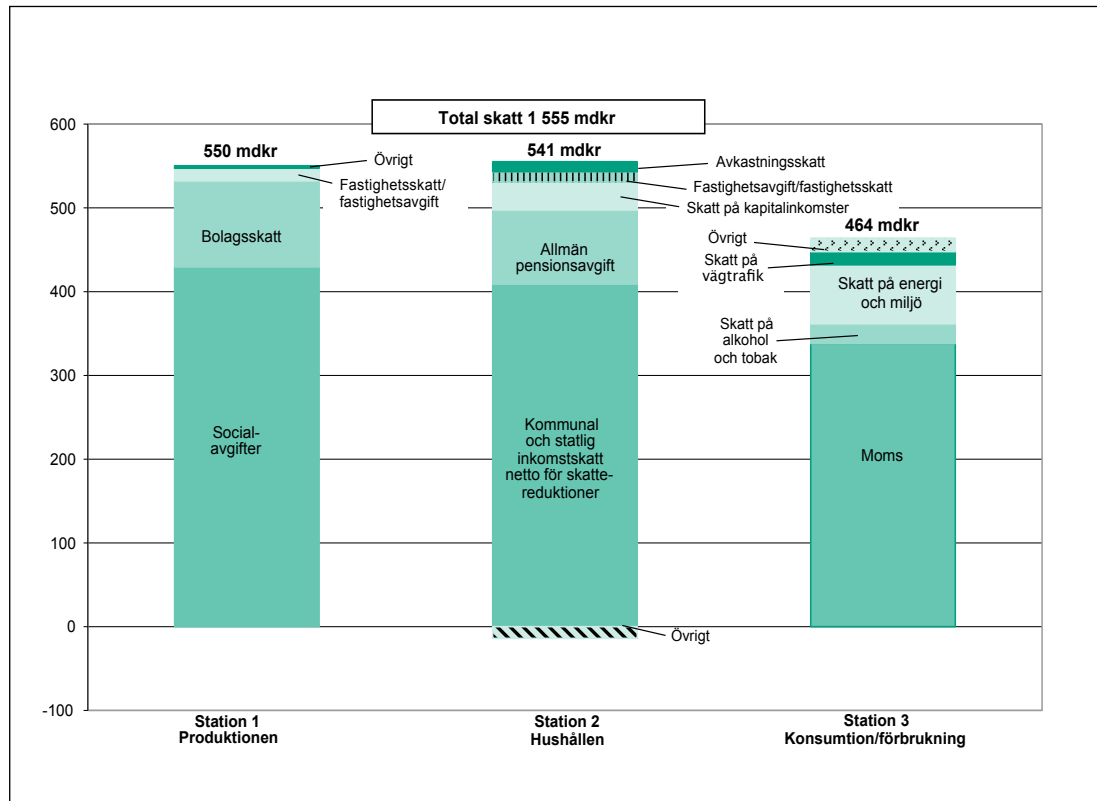
Skatten som betalas av hushållen (station 2) – 541 miljarder kronor – är den som är mest iögonenfallande för gemene man. För dessa skatter är bilden att det inte förekommer någon övervältring på andra aktörer. Den person som står för betalningen av skatten bär också i slutändan bördan av skatten. Dessa skatter kallas också för direkta skatter. Skatten vid denna station överensstämmer i stort med den skatt som fastställs i anslutning till den inkomstdeklaration individerna lämnar en gång om året.

¹ Betänkande från Skattebasutredningen: *Våra Skatter* SOU 2002:47, sid. 53ff

6.3 Diagram

Skatteuttaget fördelat på tre stationer – produktion, hushåll, konsumtion/ förbrukning – år 2011, mdkr

Taxes distributed into three stations – production, households, consumption - year 2011, BSEK

Note: Showing from bottom to top of the staples:

Production: Employers' and self-employed persons' social security fees, company profit tax, real estate tax/fee, other taxes.

Households: Other taxes (negative value; includes reduction for housing improvements and household services), central and local income tax of individuals incl. tax reductions, general pension fee paid by individuals, tax on income from capital, real estate tax/fee, tax on pension fund earnings.

Consumption: VAT, alcohol and tobacco tax, energy and environment taxes, tax on road traffic, other taxes.

6.4 Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen

Ofta talas om hur skatteuttaget omfördelar ekonomiska resurser mellan hushållen. Omfördelning av ekonomiska förhållanden uppstår emellertid inte bara genom hur uttaget av skatter ser ut. *Hur skatterna används* är väl så viktigt när man ska bedöma fördelningseffekterna av skatteuttaget. Skattefinansierade *offentliga transfereringar* såsom barnbidrag, socialbidrag, sjukförsäkring, pensionssystem m.m. lik-

som *offentligt subventionerade verksamheter* som daghem, skolor, sjukvård, tandvård för barn m.m. har stor betydelse för att utjämna ekonomiska förhållanden mellan hushållen.

Tabell 6.4 illustrerar olika komponenter i omfördelningen av ekonomiska resurser mellan hushållen år 2010. Inkomstspridningen mäts med Gini-koefficienten. Gini-koefficienten är ett vanligt sammanfattande mått på ojämnheten i inkomstfördelningen. Gini-koefficienten antar värdet noll när inkomsten är lika för alla och värdet 1 vid maximal ojämnhet, dvs. när en person får alla inkomster. Lägre värde

anger således en mer jämn fördelning. Tabellen visar att Gini-koefficienten sjunker från 0,507 till 0,238 på grund av offentliga transfereringar, skatt och offentligt subventionerade tjänster. Som framgår av tabellen svarar skatteeffekten för en mindre del av den samlade utjämnings-effekten. Användningen av skatterna till transfereringar och offentliga välfärdstjänster ger en större utjämnande effekt.

Fördelningseffekterna av skatter och transfereringar för hushållen beskrivs mer utförligt i kapitlet ”Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet” (kapitel 3).

Station 2 - Beskattningen av hushållens inkomster

Vi tittar nu närmare på skatterna vid station 2 – den direkta beskattningen av hushållen. De skatter som individerna påförs i anslutning till sin inkomstdeklaration svarar 2011 för 542 miljarder eller 35 procent av de totala skatterna. I beloppet ingår kommunal och statlig inkomstskatt, allmän pensionsavgift, skatt på inkomst

av kapital och fastighetsavgift. Hur dessa skatter fördelar sig på olika inkomstlagen framgår av 6.5 Tabell.

År 2011 fanns det 517 000 personer med förvärvsinkomster över en halv miljon. Dessa inkomsttagare utgjorde 6,8 procent av den vuxna befolkningen och hade 20 procent av förvärvsinkomsterna och betalade ca 29 procent av de skatter som tas ut på arbete och ca 36 procent av skatten på kapital.

Vi ger också en översikt över hur dessa skatter fördelar sig på åldersgrupper (6.6 Tabell). Det finns ett tydligt livscykelmönster för inkomster och skatter. Förvärvsinkomster och skatt på arbete har en övervikt (andelen av inkomsterna och skatten är högre än befolkningsandelen) i åldersgrupperna 35-64 år. Skatten på kapital är starkt koncentrerad till personer i övre medelåldern och pensionärer. Personer över 55 år utgjorde 40 procent av den vuxna befolkningen och svarade för 84 procent av den direkta skatt som togs ut på kapital år 2011.

6.4 Tabell

Inkomstspridning 2010 för olika inkomstbegrepp mätt med Gini-koefficienten.

Ginikoefficienten är justerad med hänsyn till hushållets sammansättning

Distribution of income 2010 for different types of income measured by the Gini-coefficient. The Gini-coefficient is adjusted for dependents to provide for

Inkomst Type of income	Gini-koefficient
Inkomstbegrepp (Income concept)	
F Faktorinkomst (dvs. inkomst av lön, näringsverksamhet och kapital) (Primary income [i.e. income from salary, enterprenuerial income and capital])	0,507
B Bruttoinkomst (dvs. faktorinkomst + transfereringar) (Gross income [i.e. primary income + transfers])	0,330
D Disponibel inkomst (Disposable income)	0,301
U Utökad inkomst (Disponibel inkomst justerad med välfärdstjänster) (Disposable income adjusted for welfare services)	0,238
U - F Samlad effekt på Gini-koefficienten (Total effect on the Gini-coefficient)	-0,269
B - F Transfereringseffekt (Effect of transfers)	-0,177
D - B Skatteeffekt (Effect of taxes)	-0,029
U - D Välfärdseffekt (Effect of welfare services)	-0,063

Källa: 2013 års ekonomiska vårproposition. Bilaga 2. Fördelningsspolitisk redogörelse. Beräkningarna baseras på inkomster som har beräknats med simuleringssmodellen FASIT.

6.5 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade efter förvärvsinkomstens storlek. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital, inkomståret 2011

Taxes paid directly by individuals by the size of assessed income from earnings showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital, income year 2011

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Amounts, BSEK			Andel (%) av samtliga Share in % of total			
		Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antal personer	Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of per- sons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
0	424	0	0,0	1,2	5,6	0,0	0,0	3,2
-100	1 029	53	6,7	4,1	13,5	2,8	1,3	11,0
100-200	1 881	284	59,2	7,7	24,7	15,0	11,8	20,5
200-300	1 878	470	108,9	4,8	24,7	24,9	21,8	12,9
300-400	1 357	466	114,6	3,3	17,8	24,7	22,9	8,9
400-500	530	234	65,4	2,8	7,0	12,4	13,1	7,4
500-1000	463	295	104,9	7,2	6,1	15,6	21,0	19,3
1000-	54	85	40,3	6,2	0,7	4,5	8,1	16,7
Samtliga (All)	7 616	1 887	500,0	37,4	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer (To be added):								
- personer 0-17 år (persons 0-17 years)	1 776	2	0,1	0,4				
- Övrigt* (Remainder)		9	2,4	2,0				
Totalt (Total)		1 899	502,5	39,8				

* Avser icke folkbokförda och dödsbon (Persons not registered in Sweden and estates of deceased persons).

Anm: I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsavgift och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB. Inkomst och taxeringsregistret.

Station 3 – Beskattningen när hushållen använder sina inkomster – konsumtion, förbrukning

Skattebasen vid station 3 utgörs nästan uteslutande av hushållens konsumtion och byggnadsinvesteringar. Med konsumtions-skatter avses moms och punktskatter, till vilka räknas t.ex. energi- och alkoholskatter.

Alla konsumtionsskatter har inte samma syfte. Vissa skatter är rent fiskala, dvs. deras syfte är statsfinansiella, medan andra har som primärt syfte att styra konsumtionen eller resursförbrukningen. Till de i första hand fiskala hör mervärdesskatten och den rena energiskatten. Till de som syftar till att styra förbrukningen hör koldioxid- och svavelskatterna.

Mervärdesskatten har olika skattesatser för olika varor och tjänster. Normalskat-

tesatsen är 25 procent. Därutöver finns två lägre skattesatser. Livsmedel och restaurangtjänster har t.ex. en skattesats om 12 procent och böcker beskattas med 6 procent. Vissa tjänster, t.ex. banktjänster och sjukvårdstjänster, momsbeskattas överhuvudtaget inte. Punktskatterna tas i regel ut med ett fast belopp per enhet.

De olika momsskattesatserna tillsammans med att vissa varor beläggs med punktskatter gör att variationen i konsumtionsbeskattningen är stor. Hur bördan av olika konsumtionsskatter fördelas beror i första hand på konsumtionens sammansättning i olika hushåll. Ju större andel av de totala konsumtionsutgifterna som går till högbeskattad konsumtion, desto högre skattebördan.

6.6 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade på åldersintervall. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital, inkomståret 2011

Taxes paid directly by individuals by age showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital, income year 2011

Taxerad förvärvsin- komst, tkr	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Amounts, BSEK			Andel (%) av samtliga Share in % of total			
		Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antal personer	Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of per- sons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
18 - 24	899	86	16,5	0,2	11,8	4,6	3,3	0,7
25 - 34	1 165	260	63,1	-1,1	15,3	13,8	12,6	-2,9
35 - 44	1 265	393	109,0	0,7	16,6	20,8	21,8	1,9
45 - 54	1 246	409	116,7	6,0	16,4	21,7	23,3	16,0
55 - 64	1 177	361	101,9	11,5	15,5	19,1	20,4	30,9
65 - 74	993	235	61,2	11,0	13,0	12,5	12,2	29,5
75 -	870	142	31,6	8,9	11,4	7,5	6,3	23,9
Samtliga (All)	7 616	1 887	500,0	37,4	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer (To be added):								
- personer 0-17 år (persons 0-17 years)	1 776	2	0,1	0,4				
- Övrigt* (Remainder)		9	2,4	2,0				
Totalt (Total)		1 899	502,5	39,8				

* Avser icke folkbokförda och dödsbon (Persons not registered in Sweden and estates of deceased persons).

Anm: I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsavgift och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret (IoT).

Konsumtionsskatterna är som redan nämnts indirekta skatter, med vilket menas att de som belastas av skatten inte är samma personer som redovisar och betalar in skatten. Detta gör samtidigt att konsumtionsskatternas fördelning på olika grupper i samhället inte blir lika tydlig som t.ex. beskattningen av inkomster. Konsumtionsskatternas fördelningseffekter har dock i olika sammanhang kartlagts. T.ex. gäller generellt att energiskatter är regressiva, dvs. de drabbar

hushåll med lägre inkomster mer än hushåll med högre inkomster, flerbarnshushåll mer än barnlösa hushåll samt glesbygdshushåll mer än stadshushåll.¹ Dagens momsstruktur ger ett momsuttag som är progressivt, dvs. det genomsnittliga momsuttaget stiger med ekonomisk standard.² Detta beror på att hushållens konsumtionsmönster varierar och att momsattserna inte är enhetliga.

1 SOU 2003:38, *Svåra skatter!*, betänkande från Skattenedsettningskommittén.

2 SOU 2005:57, *Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt*. Delbetänkande av Mervärdesskattesatsutredningen.

6.5 Skatteskulder och uppbördsförluster

En viss del av de skatter som påförs landets skattebetalare betalas aldrig, av olika skäl. Detta betyder att det finns en differens mellan totalt fastställda skatter och totalt inbetalda skatter. Denna differens brukar med ett ord kallas uppbördsförlust. Till skillnad mot betalningar som uteblir pga. skattefel, med vilket avses såväl medvetet fusk som oavsiktliga fel i uppgiftslämnandet, går det att exakt beräkna uppbördsförlustens storlek.

6.5.1 Uppbördsförlusternas storlek och sammansättning

Fastställda skatter som inte betalas restförs, dvs. det administrativa ansvaret att driva in skulden tas över av Kronofogdemyndigheten. Indrivningen kan i vanliga fall fortgå under en tidsperiod av fem år, var-

efter skatteskulder normalt preskriberas.

En del av de skatteskulder som från början restförts återkallas från indrivning. Det vanligaste skälet till återkallelse är att ett tidigare fattat beslut av någon anledning ändrats av Skatteverket. Därför bör man, som görs i tabellerna nedan, skilja på det sammanlagda belopp som restförs brutto och det som återstår netto efter det att vissa belopp återkallats. Uppbördsförlusten utgörs av nettobeloppet sedan detta reducerats med de inbetalningar som gjorts till Kronofogdemyndigheten.

De belopp som restförs hos Kronofogdemyndigheten har de senaste åren motsvarat cirka 1 procent av fastställda skatter. Efter korrigerig för belopp som återkallats och betalats till Kronofogdemyndigheten har uppbördsförlusten under de senaste åren uppgått till mellan 0,3 och 0,5 procent av den totala skatteuppbörden (6.7 Tabell).

6.7 Tabell

Restföring och uppbördsförluster för skatter (exkl. dröjsmålsavgifter m.m.), löpande priser, mdkr

Tax arrears and collection losses (excl. penalty interest etc.), current prices, BSEK

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totala skatter och avgifter (Total taxes)	1 164	1 219	1 283	1 357	1 427	1 486	1 495	1 457	1 520	1 555	1 567
Ackord/skuldсанering före restföringsledet ¹ (Accord/debt restructuring)						0,03	0,12	0,22	0,22	0,18	0,09
Nyrestfört brutto (New arrears for the year)	15,5	13,6	12,8	13,1	11,0	11,3	14,4	15,2	12,7	13,6	13,1
Återkallat (Arrears withdrawn)	-4,1	-3,5	-3,1	-3,7	-2,2	-2,6	-2,7	-2,9	-2,8	-2,6	-2,7
Restfört netto (Arrears net)	11,4	10,1	9,6	9,3	8,9	8,7	11,7	12,3	9,8	11,0	10,3
Betalt (Paid)	-5,0	-5,0	-4,6	-4,7	-4,3	-4,3	-4,5	-4,9	-4,7	-5,2	-4,8
Uppbördsförlust (Collection loss)	6,3	5,2	5,0	4,6	4,5	4,4	7,2	7,4	5,2	5,9	5,5
Uppbördsförlust inkl. ackord/skuldсанering² (Collection loss incl. accord-/debt restructuring)						4,4	7,4	7,6	5,4	6,0	5,6
Uppbördsförlust i % av totalt fastställda skatter (Collection loss in % of total settled taxes)	0,5%	0,4%	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%

Källa: Skatteverket, bearbetning av Kronofogdemyndighetens indrivningsstatistik. För statistik år 2007-2012 har uppgifterna hämtats från Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt.

Not 1) Beräkningen av uppbördsförlusterna har reviderats med beaktande av vissa transaktionstyper som är att jämställa med andra betalningar till Kronofogden. Revideringen omfattar år 2009-2012. Revideringen sänker nivån på uppbördsförlusterna med förändringen mellan åren är i stort densamma.

Not 2) Uträkningen bygger på uppgifter hämtade enbart från Skattekontot genom Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt. Den skillnad som finns mot Kronofogdens indrivningsstatistik ses som mycket liten i sammanhanget.

6.8 Tabell

Fördelning av uppbördsförlusterna mellan fysiska och juridiska personer 1996-2012, mnkr

Distribution of tax arrears and collection losses on individuals and legal entities 1996-2012, MSEK

År	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt
Year	Individuals	Legal entities	Total
1996	1 473	4 249	5 722
1997a	1 777	3 449	5 226
1997b	1 813	3 536	5 349
1998	2 179	2 993	5 172
1999	1 848	3 835	5 683
2000	1 997	2 532	4 529
2001	1 929	2 913	4 842
2002	2 152	4 181	6 333
2003	1 541	3 610	5 151
2004	1 392	3 614	5 006
2005	1 347	3 280	4 627
2006	1 679	2 852	4 531
2007	1 642	2 715	4 357
2008	2 122	5 122	7 245
2009	2 891	4 530	7 421
2010	1 843	3 329	5 172
2011	2 251	3 609	5 860
2012	2 787	2 755	5 542

Anm: Beloppen avser "de stora skatteslagen". För året 1996 avser de inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms. Fr.o.m. 1998 har även punktskatterna förts till de stora skatteslagen. För att uppnå jämförbarhet med tidigare år redovisas vid 1997a uppbördsförlusten exkl. punktskatter, vid 1997b redovisas den inkl. punktskatter.

Källa: Skatteverket, Kronofogdemyndighetens indrivningsstatistik. Från år 2007 bygger uträkningen på uppgifter hämtade enbart från Skattekontot genom Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt. Den skillnad som finns mot Kronofogdens indrivningsstatistik ses som mycket liten i sammanhanget.

Uppbördsförlusternas förändring på lång sikt

I 6.8 Tabell visas uppbördsförlusternas fördelning mellan fysiska och juridiska personer.

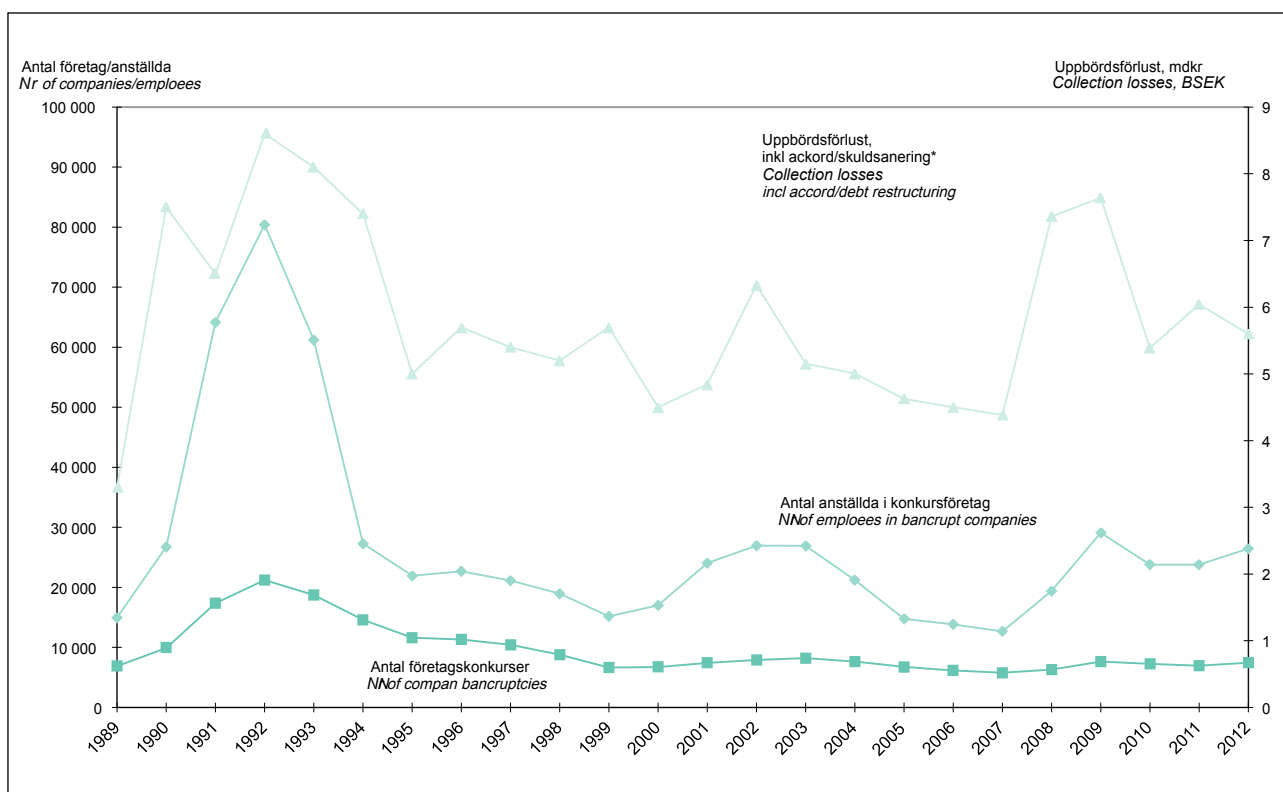
I 6.9 Diagram visas utvecklingen av antalet konkurser och antalet anställda i konkursdrabbade företag. I början av 1990-talet ökade konkurserna kraftigt som en

följd av finanskrisen och lågkonjunkturen. Därefter minskade konkurserna successivt från cirka 21 200 år 1992 till cirka 6 600 år 1999. Antalet anställda i konkursföretag minskade på samma sätt, från cirka 80 000 år 1992 till cirka 15 000 år 1999. År 2000 började antalet konkurser öka igen och antalet företag i konkurs ökade kontinuerligt under 2000-talets fyra första år.

6.9 Diagram

Uppbördsförluster och företagskonkurser, belopp, antal konkurser och antal anställda i konkursföretag, 1989-2012

Collection losses and company bankruptcies, amount, number of bankruptcies and number of employees in bankrupt companies, 1989-2012

* Från år 2007 visas uppborädsförlusten inklusive ackord/skuldсанering. Förändringen visas i 6.7. Tabell.

Källa: Uppbörädsförluster: bearbetning av Kronofogdemyndighetens inärvningsstatistik. Antalet konkurser och antalet anställda: Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

Den uppätgående trenden bröts år 2004 och sedan dess har siffrorna fortsatt nedåt. År 2008 har dock konkurserna ökat och ökningen fortsatte under år 2009. Framför allt har antalet berörda anställda ökat betydligt som en följd av den ekonomiska krisen. År 2010 har antalet konkurser och antalet berörda anställda minskat igen men år 2011-2012 har det ökat något igen.

Vid utgången av år 2012 avsåg 22 procent av de totala skatteskulderna för fysiska personer forädringar på grund av konkurser. För juridiska personer var motsvarande

andel 81 procent (framgår av 6.10 Tabell). Konkurser står alltså för en stor del av uppborädsförlusterna för juridiska personer, medan sådana endast förklarar en mindre del av uppborädsförlusterna för fysiska personer. Eftersom juridiska personer står för en större del av variationen av uppborädsförlusterna ligger det nära till hands att anta att denna variation till del förklaras av konkursutvecklingen både när det gäller antalet konkurser och antal anställda som är berörda av konkurserna.

6.5.2 Skuldbalansen

Skatt som restförs men inte betalas ligger normalt kvar i Kronofogdemyndighetens register under fem år. Därefter preskriberas beloppen och indrivningsåtgärderna upphör. Inom femårsperioden överförs skulder till passiv indrivning om den aktiva indrivningen inte längre ger några resultat, dvs. då det konstateras att gäldenären saknar utmättningsbara tillgångar. Skulder som förts över till passiv indrivning bevakas dock i samband med t.ex. utbetalning av överskjutande skatt eller annan återbetalning. Det kan även leda till aktiv indrivning om det framkommer att nya omständigheter föreligger. I särskilda fall kan indrivningsperioden förlängas. T.ex. kan det hända om någon gjort egendom oåtkomlig för indrivning genom att föra den utomlands. Något förenklat kan de skatteskulder som finns i balans hos Kronofogdemyndigheten sägas bestå av de fem senaste årens restföringar som inte blivit betalda.

Skatteskulderna ca 37 miljarder

6.10 Tabell visar statens samlade fordringar för skatter vid utgången av år 2012. De samlade fordringarna för skatter uppgick till 37,4 miljarder kronor. Av detta belopp avser 16,1 miljarder kronor individer och

21,4 miljarder kronor aktiebolag och andra juridiska personer. På beloppen för skatter tillkommer 0,7 miljarder kronor för dröjsmålsavgifter, kostnadsränta m.m. som påförts under den tid skatterna eller avgifterna varit obetalda. Inklusive dröjsmålsavgifter m.m. uppgick skattefordringarna vid utgången av år 2012 till 38,1 miljarder kronor.

Tabellen är uppdelad efter fordringar som avser konkurser och övriga fordringar. Konkursfordringarna är i sin tur uppdelade efter om konkursen är avslutad eller inte, medan övriga fordringar är uppdelade efter om de är föremål för aktiv eller passiv indrivning. Fordringar som avser ännu inte avslutade konkurser kan fortfarande bli aktuella för konkursutdelning, medan utdelning på fordringar som avser avslutade konkurser är att betrakta som betydligt mer osannolik. Vad gäller övriga fordringar är utsikterna för betalning betydligt större om de är föremål för aktiv indrivning än passiv.

Av de totala skattefordringarna avser 37 procent avslutade och 18 procent ej avslutade konkurser. Övriga aktiva fordringar utgör 44 procent av skattefordringarna.

6.10 Tabell

Skuldbalansen för skatter (exkl. preskriberade belopp), sammansättning vid utgången av år 2012, mdkr

Closing balances of tax receivables (excl. statute-barred amounts), at the end of year 2012 by status, BSEK

	Skatter exkl. dröjsmålsavgifter m.m.			Dröjsmålsavg. m.m.	Summa inkl. dröjsmålsavg. m.m.	Andel i %
	Taxes excl. penalty interest on arrears					
	Fysiska personer	Juridiska personer	Summa skatter			
Individuals	Legal entities	Total taxes	Penalty interest	Sum incl. penalty interest	Share in %	
Konkurser avslutade (Bankruptcies concluded)	2,5	11,6	14,1	0,1	14,2	37%
varav bolagskonkurser (of which company bankruptcies)		10,8	10,8	0,0	10,9	29%
Konkurser ej avslutade (Bankruptcies not yet concluded)	1,1	5,7	6,8	0,0	6,8	18%
Övriga passiva (Others, passive collection)	0,2	0,0	0,2	0,1	0,2	1%
Övriga aktiva (Others, active collection)	12,3	4,0	16,3	0,5	16,8	44%
Summa (Total)	16,1	21,4	37,4	0,7	38,1	100%

Källa: Kronofogdemyndigheten, bearbetning av indrivningsstatistiken.

Gamla fordringar är osäkra fordringar

Varje år görs, bl.a. för Skatteverkets bokslut, en värdering av hur stor del av den totala skulden som kan förväntas bli betald under de år som återstår för indrivning. Värderingen utgår från det betalningsmönster som funnits tidigare. Av skuldbalansen vid utgången av år 2012 om 38,1 miljarder kronor (skatter inkl. dröjsmålsavgifter) beräknas cirka 4,5 miljarder kronor bli betald innan preskription.

När man ser närmare på betalningsmönstret visar det sig att betalningarna av skatteskulden är koncentrerad till de första åren efter restföring. 6.11 Tabell visar fordringarna avseende skatter fördelat efter restföringsår. I samma tabell visas hur de betalningar som gjorts till Kronofogdemyndigheten under år 2012 fördelar sig på

de olika årgångarna. Genom att relatera betalningarna till fordringarna får man en betalningskvot som visar hur stor andel av den återstående skulden som blivit betald under året. Restföringsåret betalades 29 procent och året därpå 7 procent av återstående skuld. Efter dessa båda år minskade betalningarna till några få procent om året. Denna fördelning visar således att fordringarna, totalt sett, är att betrakta som mer osäkra ju äldre de är. Förutsatt att betalningarna inte permanent antar ett annat mönster, än det som kunnat iakttagas de senaste åren, kommer sammantaget ungefär 40 procent av den skatteskuld som restförs hos Kronofogdemyndigheten att bli betald innan den preskriberas.

6.11 Tabell

Skuldbalans, betalningar och betalningsandel efter preskriptionsår, exkl. dröjsmålsavgifter m.m., mdkr

Balances of tax receivables and payments to the enforcement service by the year the arrears arose, excl. penalty interests etc., BSEK

Huvudsakligt restföringsår	Preskriptionsår	Skulder ackumulerade under 2012	Fordringar skatter per 2012-01-01	Betalt till KFM avseende skatter under 2012	Betalningskvot i %
Year the arrears arose	Year the debt lapses	Claims accumulated 2012	Claims as per 2012-01-01	Paid debt during 2012	Payment, fraction in %
2012	2017	12,0		3,5	29%
2011	2016		7,8	0,6	7%
2010	2015		6,5	0,1	2%
2009	2014		7,9	0,1	1%
2008	2013		7,6	0,1	1%
2007	2012		5,5	0,1	1%
2006	preskriberat innan 2012		1,7	0,1	4%

Källa: Kronofogdemyndigheten, bearbetning av indrivningsstatistiken.

6.5.3 Antal med skatteskulder

Antalet fysiska och juridiska personer som fanns restförda för skulder hos Kronofogdemyndigheten uppgick den 31 december 2012 till 507 000 (6.12 Tabell). Av dessa skuldsatta s.k. gäldenärer ingick skatteskulder i cirka 167 000 fall, varav 119 000 avsåg fysiska och 48 000 juridiska personer. Antalet gäldenärer med skatte-

skulder har minskat under 2000-talet. Av den vuxna befolkningen hade drygt 1,5 procent restförda skatteskulder 2012. För juridiska personer är det svårare att ange ett relevant andelstal på grund av att många juridiska personer har en vilande verksamhet – detta gäller i särskilt hög grad konkursföretagen. Antalet juridiska personer som faktiskt debiterats inkomstskatt var det senaste året cirka 343 000.

6.12 Tabell

Antal gäldenärer i slutet av året, tusental

Number of debtors at the end of the year, thousands

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt (A- och E-mål) (All claims incl. private)	541	521	513	497	486	480	479	492	492	495	507
varav med skuld i A-mål (of which public claims)	468	446	431	411	400	392	386	392	394	395	403
varav med skatteskuld (of which tax claims)	243	221	200	188	182	171	169	169	166	167	167
varav fysiska personer (of which individuals)	186	167	148	138	135	126	123	123	120	119	119
varav juridiska personer (of which legal entities)	57	54	52	50	47	45	46	47	46	48	48

Anm: E-mål avser "enskilda mål" dvs. skulder till "privata sektorn" (t.ex. leverantörsskulder och bankskulder). A-mål omfattar skulder till "det allmänna". Bland A-målen återfinns utöver skatter bl.a. parkeringsböter, obetalda TV-licenser och studiemedel.

Källa: Kronofogdemyndigheten.

Skatteskulderna ojämnt fördelade

Av de fysiska personerna med skatteskuld kan 17 400 räknas som näringsidkare. Den genomsnittliga skulden för dessa var ca 248 000 kr. Motsvarande siffra för övriga privatpersoner var ca 115 000 kr. För juridiska personer var genomsnittet ca 447 000 kr. Fördelningen av skuldbeloppen på storlek är dock skev och genomsnittsvärden kan vara missledande. Av tabellerna 6.13 och 6.14 framgår andelarna för gäldenärernas skatteskulder fördelade efter beloppsintervall.

Bland individer med skatteskuld är skulden mindre än 5 000 kr i 41 procent av

skuldfallen. Dessa skuldfall svarade emellertid för knappt en procent av den samlade skatteskulden för individerna. Det är 1,8 procent av individerna som har skatteskulder över 1 miljon kronor och andelen av skuldsumman för dessa uppgick till 57 procent. För juridiska personer är de stora skuldbeloppen något mer framträdande. Det fanns knappt 3 700 juridiska personer (knappt åtta procent av gäldenärerna) med miljonskulder i skatter som svarar för 75 procent av de juridiska personernas samlade skatteskulder.

6.13 Tabell

Fysiska personer med skatteskuld i utsökningsregistret den 31 december 2012 fördelade efter beloppsintervall

Individuals – distribution of tax debtors and of total amounts claimed, 31 December 2012

Beloppsintervall, tkr Amount between, KSEK	Fördelning Distribution		Fördelning Distribution	
	antal number	andel i % share, %	mnkr MSEK	andel i % share, %
- 1	17 124	14,4%	8	0,0%
1 - 5	31 606	26,5%	80	0,5%
5 - 25	29 193	24,5%	345	2,1%
25 - 100	20 565	17,3%	1 111	6,9%
100 - 200	8 580	7,2%	1 222	7,6%
200 - 1000	9 918	8,3%	4 092	25,5%
1000 -	2 140	1,8%	9 193	57,3%
Summa (Total)	119 126	100,0%	16 051	100,0%
varav näringsidkare (of which self-employed)	17 411	14,6%	4 324	26,9%
varav övriga personer (of which other persons)	101 715	85,4%	11 727	73,1%

Källa: Kronofogdemyndigheten. Bearbetning av indrivningsstatistiken.

6.14 Tabell

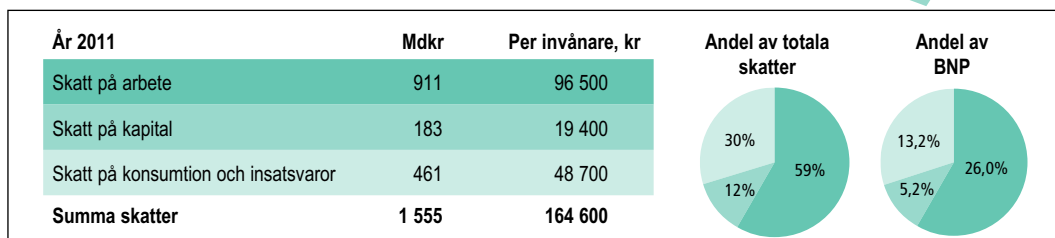
Juridiska personer med skatteskuld i utsökningsregistret den 31 december 2012 fördelade efter beloppsintervall

Legal entities – distribution of tax debtors and of total amounts claimed, 31 December 2012

Beloppsintervall, tkr Amount between, KSEK	Fördelning Distribution		Fördelning Distribution	
	antal number	andel i % share, %	mnkr MSEK	andel i % share, %
- 1	3 405	7,1%	2	0,0%
1 - 5	7 661	16,0%	20	0,1%
5 - 25	9 709	20,3%	122	0,6%
25 - 100	9 593	20,1%	530	2,5%
100 - 200	4 917	10,3%	706	3,3%
200 - 1000	8 859	18,5%	4 045	18,9%
1000 -	3 698	7,7%	15 956	74,6%
Summa (Total)	47 842	100,0%	21 381	100,0%

Källa: Kronofogdemyndigheten. Bearbetning av indrivningsstatistiken.

Skatt på arbete

Skatt på arbete tas ut dels som inkomstskatt, dels som socialavgifter. År 2011 inbringade dessa skatter sammanlagt 911 miljarder kronor vilket utslaget per invånare motsvarar ca 96 500 kr.

- Skatten på arbete motsvarade 2011 26,0 procent av BNP och utgjorde 59 procent av totala skatteuttaget.
- Ca 1,1 miljon personer eller 16 procent av inkomsttagarna hade inkomster som översteg skiktgränsen för statlig skatt år 2011. Bland de heltidsanställda var andelen 29 procent.
- 38 procent av personerna i aktiv ålder pensionssparar. Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män.
- Kommunal skatten i kommunerna varierar år 2013 mellan som lägst 28,89 procent och som högst 34,52 procent. Skattekraften varierar från som högst 178 procent och som lägst 72 procent av riksgenomsnittet.

7.1 Historik

Skatt i form av arbete utkrävdes tidigt i form av natura- och arbetsprestationer för krig och stormansvälde i form av vårdkasar, fartyg och manskap i ledungsflottor och motsvarande. Dagsverken och natura-prestationer var under tidig medeltid en vanlig skattepåлага dels till världsliga herrar för brukande av åker och byggande av borgar samt gästning, dels till kyrkan för kyrkobyggande och i form av tionde av

all säd (varav 3/10 till prästen och i övrigt andelar till biskopen, kyrkan och socknens fattiga). Skattetrycket uppfattades som högt – då på samma sätt som nu. Åren 1356 och 1434 ledde det växande skattetrycket till skatteuppror, år 1356 mot Magnus Eriksson och år 1434 mot Erik av Pommern, det sistnämnda lett av Engelbrekt.

År 1810 infördes progressiv inkomstskatt första gången, en skatteform som avskaffades efter ett par år. År 1812 tillkom istället skatter i form av person-, objekt- och klasskatter. Klasskatterna var kopplade till yrkesklass och därpå förmodad åtföljande skattekraft. År 1861 slopades klasskatterna och ersattes med en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av arbete och kapital.

Grundstenen för den beskattning av arbete vi har idag lades 1903, då man införde en progressiv statlig inkomstskatt och systemet med självdeklaration. Källskattesystemet, dvs. att skatten på arbete betalas in löpande under året av arbetsgivaren, infördes först 1947.

Kommunal skatten fick sin nuvarande utformning genom den skattereform som genomfördes 1928. Fram till rösträttsreformen 1918 var den kommunala rösträtten satt i förhållande till den kommunalskatt man betalade.

Arbetsgivaravgifter introducerades första gången 1960 i samband med införandet av ATP. Under 1970-talet höjdes avgifterna successivt och uppgick i slutet av 1970-talet till ca 35 procent av lönesumman.

Fram till 1970 sambeskattades makar dvs. deras inkomster lades samman och

skatten togs ut på den samlade hushålls-inkomsten och inte i förhållande till de enskilda individernas inkomst. År 1971 infördes särbeskattning av makars inkomster. Ökande förvärvsintensitet bland kvinnor och jämställdhetsaspekter drev fram förändringen.

En stor genomgripande reform av stora delar av det svenska skattesystemet genomfördes åren 1990-1991. Reformen innebar breddade skattebaser och sänkta formella skattesatser. De indirekta skatterna fick ökad vikt. Syftet med reformen var att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektivare beskattning genom minskade skatteklar¹ och en mer likformig beskattning. Inriktningen under senare år har varit att minska den skatt som tas ut på inkomster från aktivt arbete.

7.2 Skatt på arbete idag

Skatt på arbete tas idag ut i form av statlig och kommunal inkomstskatt på individernas arbetsrelaterade inkomster samt som olika former av avgifter som antingen betalas direkt av företagen (arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, egenavgifter) eller av individerna (allmänna egenavgifter). Underlaget för beskattning av arbete är löner eller andra förmåner man erhåller som anställd, egenföretagares inkomst av näringsverksamhet samt de ersättningar individerna får via socialförsäkringarna vid utebliven arbetsinkomst t.ex. sjukförsäkring, föräldraförsäkring och pension. Socialförsäkringsersättningarna kan ses som i tiden omfördelade arbetsinkomster.

Inkomståret 2011 uppgick skatt på arbete till totalt 911 miljarder kronor (7.1 Tabell) vilket motsvarar 26,0 procent av BNP.

7.1 Tabell

Skatt på arbete åren 2002-2011, mnkr Overview of taxes on labour 2002-2011, MSEK

	Inkomståret Income year									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax for individuals)	33 108	32 662	34 023	38 308	41 005	44 799	47 953	40 087	42 475	44 649
Kommunal inkomstskatt (Local income tax for individuals)	378 492	403 077	419 839	435 577	454 117	479 068	503 423	511 150	522 850	538 227
Skattereduktioner (Tax reductions)	-59 002	-56 223	-59 070	-68 587	-81 182	-121 614	-138 679	-152 087	-166 028	-173 898
Delsumma inkomstskatt på arbete (Total income tax on labour)	352 598	379 516	394 792	405 298	413 940	402 254	412 696	399 149	399 297	408 978
Arbetsgivaravgifter (Employers' social sec. contributions)	309 508	316 338	323 006	333 151	349 813	374 386	393 827	375 501	386 255	406 363
Egenavgifter (Social sec. contributions for self-employed)	7 692	7 756	8 031	8 790	9 536	11 061	11 958	11 464	10 928	10 882
Allmän pensionsavgift (General pension contribution)	68 137	70 296	72 115	74 178	77 329	81 088	85 162	86 845	89 175	93 500
Särskild löneskatt (Special tax on certain earned income and pension costs)	27 540	27 023	28 385	29 605	29 601	31 014	32 499	32 583	33 080	36 268
Avgår avgifter till premiepensionssystemet* (Deduction for the premium pension system)	-18 392	-17 525	-17 821	-20 287	-22 321	-23 920	-25 111	-25 350	-26 424	-28 877
Delsumma sociala avgifter (Total social security contributions)	394 485	403 888	413 715	425 437	443 959	473 629	498 334	481 044	493 014	518 135
Beskattning av tjänstegruppliv (Tax levied on benefits of occupational group insurance)	1 176	1 235	1 350	1 037	1 233	932	1 152	1 131	856	1 063
Skattereduktion för rut- och rotarbeten (Tax reduction for household services and house repairs and maintenance)	-	-	-1 572	-1 933	-	-120	-442	-10 355	-13 733	-15 044
Sjöfartsstöd (Shipping support)	-1 390	-1 537	-1 677	-1 699	-1 705	-1 772	-1 892	-1 926	-1 819	-1 712
Total skatt på arbete (Total tax on labour)	746 870	783 102	806 609	828 140	857 426	874 923	909 848	869 043	877 614	911 421
Dito i procent av BNP (As percentage of GDP)	30,6%	30,8%	30,3%	29,9%	29,1%	28,0%	28,4%	28,0%	26,3%	26,0%

* I enlighet med Eurostats principer för redovisning av skatter betraktas den del av socialavgifterna som överförs till premiepensionssystemet inte som skatt utan som tillhörande individerna.

Källa: Skatteverket och ESV. Taxeringsutfallet, riksbokföringen samt statistikdatabasen GIN-Skatt.

¹ Med skatteklar avses ett marginalskattebegrepp som utöver den inkomstskatt och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionsskatter.

7.3 Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna

7.3.1 Omfördelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet

Ingen människa kan ta hand om sig själv och försörja sig genom eget arbete i livets alla skeden. Vi arbetar ungefär halva livet men måste ha försörjning hela. För att trygga uppehållet i barndom, ålderdom, vid arbetslöshet och sjukdom m.m. måste en omfördelning ske mellan aktiva och passiva

perioder i människornas livscykel. Omfördelningen organiseras på olika sätt. En del löses inom familjen. Försäkringslösningar, avtal mellan arbetsmarknadens parter, lån och eget sparande är andra vägar. Skattefinansiering är en annan lösning. Var tyngdpunkten lagts varierar mellan olika länder. Sverige har via de lagstadgade socialförsäkringsavgifterna en förhållandevis hög skattefinansiering av den sociala tryggheten.

Trygghetsarrangemangen – oavsett om de löses via skatter eller på annat sätt – tar i anspråk närmare halva nationalinkomsten. Mindre än halva befolkningen är sysselsatt med förvärvsarbete (7.2 Tabell).

7.2 Tabell

Befolkning och sysselsättning vissa år under perioden 1993-2012, tusental personer och arbetade timmar

Population and employment some of the years 1993-2012, number of persons (thousands) and hours worked

	1993	1995	2000	2005	2010	2011	2012	Förändring 1993-2012	
								Change 1993-2012	
								abs. tal	%
								abs. figures	%
Befolkning (Total population)	8 719	8 827	8 872	9 030	9 378	9 449	9 519	+801	+9,2
Personer 16-64 år (persons 16-64 years)	5 461	5 523	5 602	5 770	5 990	6 006	6 010	+549	+10,1
- tillhörande arbetskraften (belonging to the labour force)	4 461	4 480	4 501	4 622	4 838	4 873	4 895	+434	+9,7
- utanför arbetskraften (not in the labour force)	1 000	1 043	1 101	1 148	1 178	1 132	1 115	+115	+11,5
- reguljärt sysselsatta (economically active population)	3 974	4 004	4 193	4 263	4 395	4 491	4 502	+528	+13,3
- öppet arbetslösa (unemployed)	487	476	308	360	417	383	394	-93	-19,2
- i arbetsmarknadspolitiska program (engaged in labour market measures)	191	196	113	123	186	178	187	-4	-2,1
Andel av totala befolkningen i % (Share of total population in percent):									
- personer 16-64 år (persons 16-64 years)	63	63	63	64	64	64	63		
- tillhörande arbetskraften 16-64 år (belonging to the labour force)	51	51	51	51	52	52	51		
- reguljärt sysselsatta (economically active population)	46	45	47	47	47	48	47		
Arbetade timmar (Number of hours worked):									
- total antal i miljoner (in millions)	6 540	6 778	7 069	6 948	7 320	7 495	7 542	+1 002	+15,3
- per reguljärt sysselsatt (per person economically active)	1 646	1 693	1 686	1 630	1 666	1 669	1 675	+30	+1,8
- per invånare 16-64 år (per person aged 16-64)	1 198	1 227	1 262	1 204	1 222	1 248	1 255	+57	+4,8
- per invånare (per person)	750	768	797	769	781	793	792	+42	+5,6

Anm: Sysselsättningen avser förhållandena under en genomsnittlig mätvecka enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

7.3.2 Förändringen av antalet arbetade timmar av betydelse för skattepolitiken

Förändringar i antalet arbetade timmar har betydelse för skattepolitiken och omfördelningstrycket mellan de som arbetar och de som inte har arbete. Från högkonjunkturåret 1990 till lågkonjunkturåret 1993 minskade antalet arbetade timmar med nio procent. Antalet totalt arbetade timmar var som lägst år 1993. Sett över perioden 1993 till 2012 ökade antalet arbetstimmar med 15 procent. Återhämtningen sedan 1993 kan i första hand hänföras till en ökad befolkning med fler sysselsatta. Slås de arbetade timmarna ut per invånare har antalet arbetade timmar ökat med 5,6 procent mellan 1993 och 2012 – från 750 till 792 timmar.

7.3.3 Ca 517 000 individer har förvärvsinkomster över 500 000 kr

Ser man till befolkningen över 18 år inklusive pensionärer och egenföretagare, totalt 7,6 miljoner individer, fördelar sig de taxerade förvärvsinkomsterna år 2011 på sätt som framgår av 7.3 Tabell.² Ca 424 000 individer har ingen eller så låg förvärvsinkomst att de inte behöver deklarerat. Drygt 2,9 miljoner inkomsttagare har förvärvsinkomster som understiger 200 000 kr, 1,9 miljoner har inkomster mellan 200–300 000 kr och nästan 1,9 miljoner har inkomster mellan 300–500 000 kr. Det finns 463 000 personer med inkomster mellan en halv och en miljon och 54 000 som får mer än en miljon i inkomst

från förvärvsarbete. Inkomsttagare med inkomst över en halv miljon utgjorde 6,8 procent av antalet personer, hade 20,2 procent av de taxerade förvärvsinkomsterna och betalade 29,0 procent av de direktdebiterade skatter som tas ut på arbetsinkomster.

Medelinkomst för heltidsarbetande ca 383 000 kr

Av de förvärvsarbetande 2011 kan ca 3,9 miljoner karakteriseras som anställda. Antalet egenföretagare som går med över-skott och har sin huvudsakliga inkomst från näringsverksamhet uppgår till drygt 150 000. Av de anställda i åldern 20–64 år arbetade 73 procent heltid, 20 procent lång deltid och 7 procent kort deltid (7.4 Tabell). Av de drygt 1,9 miljoner anställda männen arbetade 81 procent heltid och 19 procent deltid. Av de drygt 1,9 miljoner anställda kvinnorna arbetade 65 procent heltid och 35 procent deltid. De heltidsanställda utgjorde 73 procent av de anställda och svarade för 86 procent av de sammanlagda arbetsinkomsterna för anställda. Den genomsnittliga arbetsinkomsten för de heltidsanställda var 383 000 kr.

Av de 2,8 miljoner heltidsarbetande anställda (7.5 Tabell) hade 34 procent inkomster under 300 000 kr, 31 procent inkomster i intervallet 300 000–380 000, 20 procent inkomster i intervallet 380 000–500 000 och drygt 14 procent inkomster över en halv miljon. De heltidsarbetande företagarna redovisar medelinkomster som uppgår till ungefär 73 procent av de heltidsanställdas.

² Samma uppgifter med en mer detaljerad inkomstklassindelning återfinns i 7.38 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

7.3 Tabell

Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på inkomstintervall, inkomståret 2011. Befolkningen 18 år eller äldre.

Assessed income from work and direct tax on labour income distributed into income intervals, income year 2011. Population aged 18 years or over.

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr Assessed income from work, KSEK	Antal personer, tusental Number of persons, thousands	Taxerad förvärvs- inkomst mdkr Assessed inc. from work, BSEK	Skatt på arbete (mdkr) i form av Taxes on labour (BSEK) in form of			Skattereduktion (mdkr) för Tax reduction (BSEK) for		Summa, mdkr Total, BSEK
			Statlig inkomst- skatt Central gov. inc. tax	Kommunal inkomst- skatt Local inc. tax	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Arbets- inkomster Incomes from work	
0	424	0	0	0	0	0	0	0
-100	1 029	53	0	9	2	-2	-2	7
100-200	1 881	284	0	65	8	-8	-6	59
200-300	1 878	470	0	133	26	-26	-24	109
300-400	1 357	466	0	141	30	-30	-26	115
400-500	530	234	5	71	14	-14	-11	65
500-1000	463	295	24	90	12	-12	-9	105
1000-	54	85	15	26	1	-1	-1	40
Samtliga (All)	7 616	1 887	44	536	93	-93	-80	500
Icke folkbokförda (not registered in Sweden)	163	9	0	3	0	0	0	2
Totalt (Total)	7 779	1 897	45	538	93	-93	-80	502
varav för följande kategorier, endast folkbokförda (by categories, only registered)								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 863	377	5	92	2	-2	-4	93
2. 18-24 år (18-24 years)	899	86	0	22	6	-6	-6	17
3. Egenföretagare (Self-employed)	154	36	1	10	2	-2	-2	9
4. Löntagare (Employees)	3 863	1 311	38	391	81	-81	-68	362
5. Övriga (Others)	836	77	0	20	2	-2	0	20

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare, i annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i gruppen övriga.

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret.

7.4 Tabell

Antal anställda och genomsnittlig och medianarbetsinkomst 2011 för anställda som inte har företagareinkomst i åldersgruppen 20-64 år, efter sysselsättningsnivå och kön

Total numbers of employees and average and median employment income 2011, employees aged 20-64 with no entrepreneurial income, by activity level and gender

	Antal anställda Number of employees		Medelinkomst, tkr	Medianinkomst, tkr	Total arbetsinkomst för resp. kategori, mdkr	Dito i % av arbetsinkomsten för samtliga anställda
	tusental	i % av samtliga anställda	Average income, KSEK	Median income, KSEK	Total employment income by category, BSEK	Do. in % of all employment income
	thousands	share (%) of all employees				
Helårs- och heltidsanställda 90-100 procent av årsarbetstiden (Year-round full-time [90-100 per cent] employees)						
Män (Men)	1 562	40	420,8	364,4	658	52
Kvinnor (Women)	1 250	32	335,8	306,1	420	34
Samtliga (Total)	2 813	73	383,0	334,4	1 077	86
Deltidsanställda 50-89 procent av årsarbetstiden (Part-time [50-89 per cent] employees)						
Män (Men)	250	6	179,8	168,2	45	4
Kvinnor (Women)	540	14	191,2	188,2	103	8
Samtliga (Total)	790	20	187,6	180,3	148	12
Deltidsanställda 1-49 procent av årsarbetstiden (Part-time [1-49 per cent] employees)						
Män (Men)	112	3	101,1	73,3	11	1
Kvinnor (Women)	147	4	110,8	78,5	16	1
Samtliga (Total)	259	7	106,6	76,0	28	2
Samtliga anställda (All employees)						
Män (Men)	1 924	50	371,0	336,0	714	57
Kvinnor (Women)	1 937	50	278,4	268,4	539	43
Samtliga (Total)	3 861	100	324,5	298,3	1 253	100

Källa: SCB. Bearbetning av HEK 2011.

7.5 Tabell

Helårs- och heltidsarbetande anställda och företagare i åldersgruppen 20-64 år med fördelning på inkomstklasser och kön år 2011

Full-year and full-time workers (employees and entrepreneurs) 2011, in the 20-64 age group, by income from work and gender

Kön Gender	Antal (tusental) i inkomstklasser (tkr) Number (thousands) by income interval (KSEK)										Samtliga All	Arbetsinkomst, tkr Income from work, KSEK	
	<100 140	100- 140	140- 180	180- 220	220- 260	260- 300	300- 380	380- 500	500- 1000	1000-		medel- inkomst average income	median- inkomst median income
Anställda (Employees)													
Män (Men)	9	7	10	27	114	216	491	387	268	34	1 562	420,8	364,4
Kvinnor (Women)	7	10	16	43	210	293	390	179	97	5	1 250	335,8	306,1
Samtliga (Total)	16	17	26	70	324	508	881	567	365	39	2 813	383,0	334,4
Företagare (Entrepreneurs)													
Lantbrukare och övriga företagare (Farmers and other entrepreneurs)	29*	11	11	11	17	10	23	19	10	1	143	279,1**	251,1**

* Inklusive ca 7 300 företagare som har negativa inkomster (underskott).

** Beräknat för företagare med överskott.

Källa: SCB. Bearbetning av HEK 2011.

7.4 Administrativa uppgifter kring skatt på arbete

7.4.1 Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration

Beskattningen av fysiska personers (individer och dödsbon) arbets- och kapitalinkomster sker per inkomstår. Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration ("Inkomstdeklaration 1") som lämnas in till Skatteverket på våren efter inkomståret ("taxeringsåret"). Deklarationen är på två sidor. Den första sidan räcker för personer som ska redovisa anställningsinkomster, pension och kapital. Personer som ska redovisa näringsverksamhet får även fylla i uppgifter på blankettens baksida. Skatteverket skickar ut deklaraionsblanketten med förtryckta inkomstuppgifter samt en specifikation över kontrolluppgifter och en preliminär skatteuträkning till dem som ska deklarerat. De förtryckta uppgifterna har

lämnats till Skatteverket som kontrolluppgifter från arbetsgivare, pensionsinstitut, banker m.fl. Inför deklaraionen av 2012 års inkomster har lämnats 74 miljoner kontrolluppgifter (se sammanställning i 7.7 Tabell) varav 17,5 miljoner avseende löner, pensioner och andra sociala ersättningar och 56,5 miljoner avseende kapital m.m. Stämmer uppgifterna på den förtryckta deklaraionsblanketten behövs bara ett godkännande av att uppgifterna är riktiga. I annat fall kompletterar deklaraionten blanketten med tilläggsuppgifter. De vanligaste orsakerna till att tilläggsuppgift lämnas är yrkande om avdrag för arbetsresor och redovisning av vinst/förlust vid försäljning av värdepapper och småhus.

År 2002 kunde individer för första gång lämna deklaraion elektroniskt. År 2013 utnyttjade drygt 5,0 miljoner individer denna möjlighet (67 procent av deklaraionterna). Drygt 3,2 miljoner använde sig av Internet och 1,8 miljoner av telefon/SMS.

Ca 7,5 miljoner deklARATIONER

Vid 2012 års taxering lämnades 7,5 miljoner deklARATIONER avseende fysiska personer varav drygt 6,1 miljoner löntagare och nästan 1,4 miljoner näringsidkare/fåmansbolagsdelägare (7.6 Tabell). Av löntagardeklARATIONERNA hade 28 procent tilläggsuppgifter. 52 000 personer som inte lämnade in deklARATION skönsbeskattades. Därutöver har 771 000 personer, i första hand barn, blivit maskinellt beskattade för kapital utan att ha lämnat deklARATION. Av de deklARATIONER som lämnades av individerna ändrades drygt tre procent vid Skatteverkets deklARATIONsgranskning.

Lite kontrolluppgiftshistoria

Kontrolluppgiften har en gammal historia, men det är under de senaste två till tre decennierna som antalet kontrolluppgifter ökat och fått en större täckning och betydelse.

Kontrolluppgift för lön m.m. infördes redan 1935. Sedan 1981 tillgodoförs deklARATIONEN den avdragna preliminärskatten via kontrolluppgiften. I samband med att den förenklade deklARATIONEN infördes 1987 tillkom kontrolluppgift på inkomsträntor, aktieutdelningar m.m.

Nästa stora expansion i antalet kontrolluppgifter inträffade i samband med att den nya förenklade deklARATIONEN med ett förslag till taxering infördes vid 1995 års taxering. För att göra taxeringsförslaget så fullständigt som möjligt infördes kontrolluppgifter på utgiftsräntor, tomträttsavgälder, överlåtelse av andel i allemansfonder och pensionssparande. Vid 1997 års taxering kom för första gången kontrolluppgifter avseende försäljningar av aktier och andra värdepapper. Vid 1998 års taxering infördes kontrolluppgift på skuldbeloppets storlek. Vid 2003 års taxering tillkom kontrolluppgifter på options- och terminsaffärer och bostadsrätters förmögenhetsvärde. Fr.o.m. taxeringen 2009 innehåller kontrolluppgifterna inte längre uppgifter om tillgångar och skulder. Att uppgifter om tillgångar och skulder inte längre ska lämnas sammanhänger med att förmögenhetsskatten avskaffats. Vid taxeringen 2013 har tillkommit kontrolluppgifter för den nya sparformen investeringssparkonton och för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet.

7.6 Tabell

Antal inkomstdeklARATIONER från individer och dödsbon 2004-2012, tusental
Number of income tax returns for individuals 2004-2012, thousands

Taxeringsår Assessment year	"Löntagare" "Employees"			Egenföretagare/ fåmansbolags/delägare Self-employed/part-ownership in close company			Sköns- taxerade	Totalt antal
	utan tillägg	med tillägg	Delsumma	utan tillägg	med tillägg	Delsumma	Discretionary assessments	Total number
	without addition	with additions	Subtotal	without addition	with additions	Subtotal		
2004	3 009	2 781	5 790	138	1 126	1 264	56	7 110
2005	3 227	2 610	5 837	130	1 130	1 259	49	7 146
2006	3 269	2 611	5 880	137	1 146	1 283	49	7 212
2007	3 334	2 627	5 961	129	1 157	1 287	46	7 294
2008	3 455	2 583	6 038	130	1 167	1 297	51	7 386
2009	4 308	1 723	6 032	224	1 089	1 313	51	7 396
2010	4 368	1 630	5 998	205	1 120	1 324	45	7 368
2011	4 371	1 702	6 073	173	1 163	1 336	49	7 458
2012	4 384	1 742	6 126	173	1 179	1 352	52	7 530

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik.

7.7 Tabell

Kontrolluppgifter av olika slag vid taxeringen 2013

Statements of income from third party at assessment, 2013

Typ av kontrolluppgift		Antal, tusental	Belopp, mdkr
Type of statement		Number, thousands	In BSEK
Löne- och sociala kontrolluppgifter (From employer etc)			
KU 10	Lön, förmåner m.m.	8 055	1 432,3
KU 13	Särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK)	30	
KU 14	Särskild KU - pensionsgrundande inkomst (s.k. Gul KU)	15	
KU 16	Sjöinkomst m.m.	13	
KU 17	Sjöinkomst SINK	4	
KU 18	Pension, försäkring m.m.	9 142	
KU 19	Pension, försäkring SINK	198	
Summa (Total)		17 457	
Kapitalkontrolluppgifter m.m. (From financial institutions etc)			
KU 20	Inkomsträntor, konton	5 919	20,3
KU 21	Obligationer	179	1,3
KU 25	Utgiftsräntor	14 078	116,6
KU 26	Tomträttsavgäld	80	0,5
KU 30	Investeringssparkonto schablonintäkt	231	0,7
KU 31	Utdelning m.m. på delägarätter	14 530	69,1
KU 32	Avyttring av delägar-/fordringsrätter	3 059	241,5
KU 34	Avyttring/utfärdande/slutförande av optioner	303	
KU 35	Slutförande av terminer	859	
KU 40	Avyttring av andel i investeringsfond	2 815	
	Beräknad kapitalvinst vid försäljning av andel i fond		11,7
	Beräknad kapitalförlust vid försäljning av andel i fond		2,2
KU 41	Investeringsfonder schablonintäkt	10 765	2,1
KU 50	Pensionssparande	2 449	13,4
KU 52	Utländsk försäkring (värde på försäkring vid årets utgång)	29	53,7
KU 55	Överlåtelse av bostadsrätt - överlåtelsepris	142	200,2
	Överlåtelse av bostadsrätt - förvärvspris		149,3
KU 65	Gåva	862	1,0
KU 70	Näringsbidrag och royalty	101	14,1
KU 71	Uttag från bl.a. skogskonto	32	1,6
KU 73	Utdelning m.m. till delägare i samfällighet	18	0,1
Summa (Total)		56 451	
Totalt antal KU (Total number of statements)		73 908	

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

7.4.2 Individernas inkomstskatt slutregleras en gång per år

Skatten på löntagarnas och pensionärer-
nas inkomster betalas i allt väsentligt in
under inkomståret genom arbetsgivarens
eller pensionsutbetalarens försorg genom
att preliminärskatt dras av före löne- el-
ler pensionsutbetalningen. Egenföretagarna
betalar själva in preliminär inkomstskatt
en gång per månad baserat på tidigare års
inkomstnivå eller en preliminär deklara-
tion. Den preliminära skatten avräknas
från den skatt som debiteras vid taxeringen
(slutskatten). Flertalet personer får besked
om sin slutskatt redan under sommaren
efter inkomståret. För personer med mer
komplikerade inkomstförhållanden lämnas
besked om slutskatten i december efter in-
komståret. Hur betalningsmönstret såg ut

för de skatter som fastställdes i den dekla-
ration som lämnades av individerna 2012
framgår av 7.8 Tabell.

Den slutliga skatten fastställdes i taxering-
en till nästan 560 miljarder kronor. Arbets-
givare, banker m.fl. betalade in 535 miljar-
der kronor genom preliminärskatteavdrag
för sina anställda och för räntor, utdelning-
ar. Egenföretagare m.fl. betalade in 24 mil-
jarder genom egna månatliga inbetalningar.
I preliminärskatterna har också reglerats
för statens förskottering av skattereduktion
som görs av företagen direkt på fakturan i
samband med utförda rut- och rotarbeten.
Individerna gjorde därutöver själva 61 mil-
jarder i kompletterande inbetalningar och
45 miljarder betalades tillbaka till indivi-
derna på grund av att för stora belopp bli-
vit inbetalda till Skatteverket.

7.8 Tabell

Betalningsmönstret för den skatt som fastställts i inkomstdeklarationen för inkomståret 2011 (taxeringsåret 2012) för individer

Collection of income tax debited on basis of personal tax return for income year 2011 (assessment year 2012), individuals, BSEK

	Antal, tusental	Belopp, mdkr	Belopp i % av fastställd skatt
	Number, thousands	Amount, BSEK	Amount in % of final tax
Summa skatt fastställd i den årliga inkomstdeklarationen (Total tax debited on basis of personal tax return)	8 005	559,5	100%
varav inbetalt via (of which paid by)			
- arbetsgivare, banker m.fl. genom preliminärskatteavdrag (employers, banks etc. by means of withdrawal)	8 315	534,7	96%
- egenföretagare m.fl. genom fördebiterad preliminär skatt (preliminary tax paid by entrepreneurs)	333	24,4	4%
- justering för statens förskottering till utförare enligt fakturamodellen för rut- och rotarbeten (adjustment of state prepayments to companies in connection with the tax reduction for household services and repairs)	1 232	-15,6	-3%
Återstående differens som regleras genom skattskyldigas egna betalningar (Remaining amount regulated by individuals' own payment)		15,9	3%
fördelat på skattskyldiga som (of which tax payers)			
- har en differens på 100 kr eller mindre (having a discrepancy of 100 SEK or less)	790	0,0	0%
- får göra kompletterande inbetalningar med mer än 100 kr (making additional payments of more than 100 SEK)	1 935	60,6	11%
- har belopp att återfå på mer än 100 kr (having more than 100 SEK to be refunded)	5 280	-44,7	-8%

Anm: Den fastställda skatten i denna tabell omfattar utöver inkomstskatt på individernas förvärvsinkomster även skatt på inkomst av kapital, fastighetsskatt/avgift och kyrko- och begravningsavgift.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

Alla har ett eget skattekonto

Fr.o.m. 1999 har alla som betalar skatt ett eget skattekonto hos Skatteverket. På kontot bokförs både de betalningar de skattskyldiga själva gör och det som arbetsgivare, pensionsutbetalare och banker m.fl. dragit av som preliminär skatt. Egna inbetalningar kan göras till kontot när som helst under året. Intäkts- respektive kostnadsränta på över- och underskott räknas dag för dag precis som på ett vanligt bankkonto. När den slutliga skatten fastställts för en person jämförs detta belopp med de betalningar som kommit in från olika håll. Beroende på hur mycket som betalats uppstår därvid över- eller underskott på kontot. Den som fått ett överskott får tillbaka det som betalats in för mycket och den som har underskott får ett betalningskrav.

7.4.3 Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad

Som framgått ovan ombesörjer arbetsgivare och pensionsutbetalare m.fl. att skatt dras på de anställdas löner, pensioner m.m. och skatten betalas in till Skatteverket löpande under året. Arbetsgivarna betalar dessutom in arbetsgivaravgifter. Underlaget för arbetsgivaravgifter är i princip lönesumman inkl. beskattade förmåner. Arbetsgivaravgifterna och det preliminär-

skatteavdrag arbetsgivarna gör för sina anställda deklarerar och betalas in en gång i månaden. Denna inbetalning skall vara gjord den 12:e i månaden efter den månad lönen betalades ut till den anställde.

Antalet arbetsgivare i Sverige uppgår till drygt 370 000. Den svenska ekonomin domineras av stora arbetsgivare. Arbetsgivare med en lönesumma över fem miljoner utgör 7 procent av arbetsgivarna och svarar för 84 procent av lönesumman (7.9 Tabell).

7.5 Direkt skatt på individernas inkomster av förvärvsarbete

7.5.1 De taxerade förvärvsinkomsterna 1 897 miljarder kronor år 2011

Sammansättningen av den taxerade förvärvsinkomsten inkomståret 2011 framgår av 7.10 Tabell. I tabellen ingår inte inkomster för personer som haft så låga inkomster att de inte behövt lämna deklaration (ca 250 000 à 300 000 personer). Sammantaget kan dessa inkomster för icke-deklaranterna beräknas till ca 2 miljarder kronor.

7.9 Tabell

Arbetsgivarna fördelade efter lönesumma 2012 (enligt kontrolluppgifter för inkomståret 2012)

Employers by total wages paid in 2012

Lönesumma, mnkr	Antal arbetsgivare		Lönesumma	
	Number of employers		Total wage sum	
Total wages, MSEK	antal	fördelning i %	mdkr	fördelning i %
	number	share in %	BSEK	share in %
- 0,2	139 078	37	9	1
0,2 - 0,5	79 733	21	27	2
0,5 - 1,0	53 345	14	38	3
1,0 - 5,0	73 096	20	159	11
5,0 - 10,0	13 022	3,5	91	6
10,0 - 20,0	6 924	1,9	96	7
20,0 - 50,0	4 029	1,1	122	9
50,0 - 100,0	1 345	0,4	92	6
100,0 -	1 532	0,4	798	56
Summa (Total)	372 104	100	1 432	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

7.10 Tabell

Den taxerade förvärvsinkomstens sammansättning inkomståret 2011 för individer och dödsbon

The structure of assessed earned income, income year 2011, individuals and deceased persons' estates

Delposter under inkomst av tjänst m.m.	Antal som deklarerat på resp. post, tusental	Belopp, mdkr
Structure of assessed income	Number of persons, thousands	Amounts, BSEK
A. Inkomst av tjänst (Income from employment)	7 066	1 859,7
A.1 Delsumma inkomstposter (Subtotal for incomes)		1 877,9
Löner, skattepliktiga förmåner, sjukpenning m.m. (Wages and social benefits)	5 367	1 481,1
Kostnadsersättning (Compensation for costs)	115	1,4
Allmän pension, tjänstepension (General pensions)	2 415	357,9
Privat pension och livränta (Private pensions)	692	24,1
Skattepliktiga ersättningar som ej är pensionsgrundande (Other taxable compensations not entitling to pension)	228	10,4
Ersättningar från fåmansföretag/handelsbolag (Remuneration from close company/partnership)	13	2,4
Övrigt t.ex. hobbyverksamhet (Other income e.g. from hobby)	22	0,7
A.2 Delsumma avdragsposter (Subtotal for deductions)		-18,2
Resor till och från arbetet (Travel between home and work)	952	-14,3
Tjänsteresor (Travel in business)	42	-0,6
Dubbel bosättning (Dual residence)	75	-2,2
Övriga utgifter (Other expenditure)	61	-1,2
B. Inkomst av näringsverksamhet (egenföretagare) (Income from personal business)	410	49,4
Aktiv näringsverksamhet (For persons active in business)	366	47,5
Passiv näringsverksamhet (For persons not active in business)	45	1,9
C. Allmänna avdrag (General exemptions)		-12,0
Pensionssparande m.m. (Private saving for pension etc.)	2 016	-11,4
Kvittning av underskott av näringsverksamhet mot inkomst av tjänst (Deduction of deficit in business from income from employment)	18	-0,6
D. Taxerad förvärvsinkomst (A+B-C) (Assessed income [A+B-C])	7 172	1 896,8

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet.

Den taxerade förvärvsinkomsten som är summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet, men efter allmänna avdrag, uppgick 2011 till 1 897 miljarder kronor. Den taxerade inkomsten utgör basen för skatteberäkningen. I taxeringsunderlaget ingår inkomst av tjänst med 1 860 miljarder kronor. Härav utgjorde löner, skattepliktiga förmåner och vissa socialförsäkringsförmåner sammanlagt 1 481 miljarder kronor varav 117 miljarder avseende socialförsäkringar (t.ex. sjuk- och föräldrapenning, arbetslöshetsersättning). De

allmänna pensionerna och tjänstepensionerna svarade för 358 miljarder kronor. Egenföretagarnas inkomst av näringsverksamhet var 49 miljarder kronor.³ Individerna erhöll 24 miljarder i privata pensioner och livräntor. Avdraget för pensionssparande var 11 miljarder kronor. Avdrag för resor till och från arbetet gjordes av 952 000 personer till ett sammanlagt belopp på 14 miljarder. Avdrag för arbetsresor och för pensionssparande är de vanligaste avdragen.

³ Näringsidkarnas inkomster och principerna för hur de beskattas behandlas samlat i kapitel 10 "Företagsbeskattning".

7.5.2 Avdrag för arbetsresor görs av 952 000 personer

Hur de förvärvsarbetande tar sig till och från jobbet kartläggs genom s.k. resvaneundersökningar. Resvaneundersökningen som gjordes 2011 visade att vanligaste sättet att ta sig till och från arbetet var med bil.⁴ Antalsmässigt fördelade sig arbetsresorna på 63 procent med bil, 14 procent med kollektivtrafik och 22 procent till fots eller med cykel. Arbetsresorna (enkelresa) var i genomsnitt 20 kilometer och tog i genom-

snitt 31 minuter. Mätt i kilometer var reslängden kortast för boende i storstäder och i varuproducerande kommuner⁵ och längst för boende i pendlingskommuner (kommuner med hög andel pendlare till annan kommun). Räknat i tidsåtgång tog arbetsresorna mest tid i storstäder, förortskommuner till storstäder samt i glesbygdskommuner. År 2011 distansarbetade 18 procent av de förvärvsarbetande. De som distansarbetade höll i snitt till 7 dagar i månaden på annan plats än sin ordinarie arbetsplats.

7.11 Tabell

Resor till och från arbetet. Antal resor per dag, reslängd och fördelning på färd-sätt i olika boenderegioner 2011

Travels to and from work. Number of trips per day, length of trips and distribution by mode of travel in different living regions 2011

Boendekommun* Municipality of living	Antal resor (enkelresor) per dag		Genomsnittlig reslängd		Fördelning av resorna (%) på färd-sätt inom resp. boenderegion				
	Number of trips (single trips) per day		Average length of trip		Distribution of trips (%) by mode of travel within region of living				
	tusental	andel (%) av arbets- resorna i riket	km	minuter	Bil	Kollektivt	Till fots, cykel	Övriga färd- sätt*	Totalt
thousands	share (%) of total trips	km	minutes	Car	Public transport	By foot, bicycle	Other mode of travel*	Total	
Storstäder (Metropolitan municipalities)	832	19	14	35	39	34	26	2	100
Förortskommuner till storstäderna (Suburban municipalities)	730	16	23	40	64	25	10	1	100
Större städer (Large cities)	1 324	29	19	28	63	7	29	1	100
Förortskommuner till större städer (Suburban munic- ipalities to large cities)	181	4	25	33	72	9	15	3	100
Pendlingskommuner (Commuter municipalities)	297	7	27	31	79	9	12	0	100
Turism- och besöksnäring- kommuner (Tourism and tra- vel industry municipalities)	145	3	22	29	77	5	15	3	100
Varuproducerande kommuner (Manufacturing municipalities)	416	9	14	21	73	2	23	2	100
Glesbygdskommuner (Sparsely populated municipalities)	75	2	19	41	78	5	17	0	100
Kommuner i tätbefolkad region (Municipalities in densely populated regions)	348	8	25	31	70	5	24	1	100
Kommuner i glesbefolkad region (Municipalities in spar- sely populated regions)	142	3	16	21	68	6	23	2	100
Hela riket (Total)	4 489	100	20	31	63	14	22	1	100

* Enligt indelning av Sveriges Kommuner och Landsting.

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/kommungruppsindelning.

Källa: Trafikanalys. RVU Sverige – den nationella resvaneundersökningen 2011.

⁴ RVU Sverige - den nationella resvaneundersökningen 2011. Myndigheten Trafikanalys.

⁵ Enligt den kommungruppsindelning som tillämpas av Sveriges Kommuner och Landsting. http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/kommungruppsindelning "Varuproducerande kommuner" omfattar kommuner där 34 procent eller mer av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år är sysselsatta inom tillverkning och utvinning, energi och miljö samt byggverksamhet.

Jämfört med den resvaneundersökning som gjordes 2005-2006 har arbetsresorna 2011 blivit signifikant längre både räknat i kilometer och i tid. Arbetsresornas medellängd (enkelresa) har ökat från 17 till 20 kilometer och genomsnittliga restiden från 27 till 31 minuter. Andelen som distansarbetar har under samma period ökat från 11 till 18 procent. Det genomsnittliga antalet dagar med distansarbete är oförändrat 7 dagar per månad.

Men det är bara i vissa fall som kostnaderna för arbetsresor får dras av vid inkomstbeskattningen. För att få göra avdrag för resor med kollektivtrafik ska arbetsplatsen vara belägen minst 2 km från bostaden. För att få göra avdrag för resa med bil istället för kollektivtrafik krävs dels att avståndet mellan bostad och arbetsplats är minst 5 km, dels att man tjänar minst 2 timmar sammanlagt för fram- och återresa genom att använda bil istället för kollektivtrafik. Avdrag för arbetsresor får fr.o.m. inkomståret 2012 göras för kostnader som överstiger 10 000 kr. Avdraget för resor med bil är 18,50 kr per mil.

Inkomstår	Gräns för att göra avdrag	Avdrag vid resor med egen bil
1993-1994	4 000 kr	13 kr/mil
1995-1997	6 000 kr	13 kr/mil
1998-2000	7 000 kr	15 kr/mil
2001-2004	7 000 kr	16 kr/mil
2005	7 000 kr	17 kr/mil
2006	7 000 kr	18 kr/mil
2007	8 000 kr	18 kr/mil
2008	8 000 kr	18,50 kr/mil
2009-2011	9 000 kr	18,50 kr/mil
2012-	10 000 kr	18,50 kr/mil

År 2011 har 952 000 inkomsttagare gjort avdrag för arbetsresor (7.12 Tabell). Avdragsbeloppet var 14,3 miljarder kronor.

Inkomståret 2011, som den senaste statistiken avser, var avdraget i genomsnitt 15 000 kr. För 166 000 personer översteg avdraget 25 000 kr (7.13 Tabell).

Ca 17 procent av inkomsttagarna gör reseavdrag (7.14 Tabell). Vanligast är reseavdrag i pendlingslänen Halland och Uppsala. Det genomsnittliga avdraget för dem som gör avdrag är högst i Södermanlands och Uppsala län.

7.12 Tabell
Reseavdraget 1993-2011
Deduction for expenses for travelling between home and place of work 1993-2011

Inkomstår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnkr	Medelbelopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1993	1 291	8 821	6,8
1994	1 153	8 926	7,7
1995	805	7 341	9,1
1996	815	7 637	9,4
1997	872	8 256	9,5
1998	880	9 653	11,0
1999	904	10 117	11,2
2000	934	10 480	11,2
2001	957	11 670	12,2
2002	925	11 390	12,3
2003	934	11 605	12,4
2004	948	11 886	12,5
2005	1 005	13 299	13,2
2006	1 025	14 583	14,2
2007	993	14 097	14,2
2008	1 008	15 012	14,9
2009	937	13 690	14,6
2010	934	13 796	14,8
2011	952	14 272	15,0

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet.

7.13 Tabell
Antal reseavdrag fördelade efter storlek inkomståret 2011
Number of deductions for expenses for travelling between home and place of work income year 2011

Avdrag, tkr	Antal tusental	andel, %	Belopp, mnkr
Deduction, KSEK	thousands	share, %	Amount, MSEK
0 - 2	56	6	64
2 - 4	99	10	298
4 - 6	96	10	477
6 - 8	87	9	609
8 - 10	83	9	742
10 - 12	72	8	797
12 - 15	90	9	1 206
15 - 20	122	13	2 105
20 - 25	80	8	1 773
25 - 30	55	6	1 496
30 - 40	62	7	2 134
40 -	49	5	2 572
Summa (Total)	952	100	14 272

Källa: SCB, Taxeringsregistret.

7.14 Tabell Reseavdraget i olika län inkomståret 2011

Deduction for expenses for travelling between home and place of work in the different counties in 2011

Län	Antal som gjort avdrag	% av de som haft lön m.m.	Genomsnittligt avdragsbelopp, tkr
County	Number of persons with deductions	In % of the income earners	Average amount deducted, KSEK
Stockholm	121 952	9,7	15,5
Uppsala	47 815	23,2	18,2
Södermanland	32 348	20,7	19,0
Östergötland	42 729	16,9	14,4
Jönköping	35 660	17,4	13,3
Kronoberg	20 989	19,0	13,8
Kalmar	25 711	18,8	14,3
Gotland	6 078	17,9	13,5
Blekinge	16 574	19,1	13,4
Skåne	134 357	19,0	15,0
Halland	41 506	23,4	14,8
Västra Götaland	186 857	19,7	14,5
Värmland	31 526	19,9	14,7
Örebro	29 879	17,9	14,4
Västmanland	26 885	18,3	16,4
Dalarna	31 512	19,4	14,4
Gävleborg	28 077	17,4	14,4
Västernorrland	27 012	19,0	13,3
Jämtland	12 349	16,2	14,9
Västerbotten	26 712	16,7	13,9
Norrbottn	25 398	16,8	15,9
Riket (Total)	951 942	17,0	15,0

Källa: SCB, Taxeringsregistret.

7.5.3 Fler kvinnor än män pensionssparar

Från att tidigare ha ökat har antalet som privatpensionssparar under 2000-talet stabiliserats kring 2 miljoner. Inkomståret 2011 gjordes avdrag för pensionssparande med ett totalt belopp på 11,4 miljarder kronor. Detta innebär att 38 procent av personerna i aktiv ålder kompletterar sin lagstadgade pension med ett eget pensionsparande. Beloppet som drogs av uppgick i snitt till 5 600 kr. Antalet personer som pensionssparar har fördubblats sedan 1991. Pensionsspararna sparar dock i genomsnitt mindre än 1991. Avdraget för pensionssparande begränsades 1995 från ett helt till ett halvt basbelopp. Fr.o.m. in-

komståret 2008 har avdraget begränsats till 12 000 kr per år som en del i finansieringen av avskaffandet av förmögenhetsskatten. Näringsidkare och andra som helt saknar rätt till tjänstepension får dock liksom tidigare dra av ett större belopp. Begränsningen ska också bidra till att göra systemet mera robust genom att minska risken för förlust av framtida skatteintäkter eftersom avdrag för pensionssparande enligt dom i EG-domstolen inte längre kan begränsas till att avse sparande i Sverige.

7.15 Tabell Avdrag för pensionssparande 1991-2011

Deduction for savings for individual private pension 1991-2011

Inkomstår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnkr	Medelbelopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1991	966	9 076	9,4
1992	1 018	8 242	8,1
1993	1 070	8 795	8,2
1994	1 235	10 551	8,5
1995	1 363	9 144	6,7
1996	1 478	9 797	6,6
1997	1 576	10 415	6,6
1998	1 678	11 053	6,6
1999	1 803	12 185	6,8
2000	1 903	12 861	6,8
2001	1 959	13 048	6,7
2002	2 027	13 035	6,4
2003	2 041	12 523	6,1
2004	2 004	12 414	6,2
2005	1 981	12 519	6,3
2006	1 998	12 852	6,4
2007	2 057	13 424	6,5
2008	2 058	10 804	5,2
2009	2 043	11 051	5,4
2010	2 035	11 378	5,6
2011	2 014	11 416	5,7

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män (7.16 Tabell). I åldrarna 20-64 år pensionssparar 41 procent av kvinnorna mot 34 procent av männen. Men sparatet är genomsnittligt sett lägre bland de kvinnor som gör pensionsavdrag.⁶ Pen-

sionssparandet börjar tidigt. Av dem som har förvärvsinkomster och är under 25 år pensionssparar 5 procent med i genomsnitt 2 800 kr. Av dem som är i åldrarna 35-54 år och har förvärvsinkomst pensionssparar 46 procent.

7.16 Tabell

Avdraget för pensionssparande fördelat på ålder och kön 2011 (exkl. dödsbon) Deduction for savings for individual private pension 2011 by age and gender (excl. deceased persons' estates)

Ålder Age	Kvinnor Women			Män Men			Samtliga All		
	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK
0-24	20 313	4	2,5	23 454	5	3,1	43 767	5	2,8
25-34	175 131	33	3,7	164 843	30	4,3	339 974	31	4,0
35-44	298 819	50	4,7	264 851	43	5,3	563 670	46	5,0
45-54	303 015	51	5,8	246 062	40	6,4	549 077	46	6,1
55-64	263 430	46	7,1	200 030	35	7,8	463 460	41	7,4
65-	26 643	3	5,8	27 092	3	8,2	53 735	3	7,0
Samtliga (Total)	1 087 351	29	5,4	926 332	25	6,0	2 013 683	27	5,7
varav i åldern 20-64 år (of which by age 20-64 years)	1 060 304	41	5,4	898 755	34	5,9	1 959 059	38	5,6

* Andel av personer med förvärvsinkomst.

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

7.5.4 Skatteberäkningen grundas på taxerad förvärvsinkomst

Den taxerade förvärvsinkomsten utgör bas för skatteberäkningen av skatt på arbete. Skatten tas ut som kommunal och statlig inkomstskatt. Dessutom tas för personer i aktiv ålder ut en allmän pensionsavgift. Fr.o.m. 2006 motsvaras dock den allmänna pensionsavgiften av en lika stor skattereduktion. För att få den beskattningsbara förvärvsinkomsten görs grundavdrag. Den beskattningsbara förvärvsinkomsten utgör den bas på vilken den statliga och kommunala inkomstskatten tas ut. För dem som har inkomster från aktivt förvärvsarbete tillkommer fr.o.m. 2007 en skattelättnad i form av ett s.k. jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdra-

get ges i form av en skattereduktion.

7.17 Tabell visar skatternas och avgifternas storlek vid vissa inkomstnivåer år 2013. I tabellen anges också hur stor arbetsgivaravgift som normalt betalas vid respektive nivå.

7.5.5 Grundavdraget är "puckelformat"

Någon form av grundavdrag har funnits i skattelagstiftningen sedan lång tid tillbaka. Grundavdraget har varit lika stort vid den statliga och kommunala taxeringen sedan 1991 utom 1994 då grundavdraget tillfälligt slopades vid den statliga taxeringen. Grundavdraget har tidigare utgått från en grundnivå som därefter trappats upp för att sedan åter trappas ned till samma grund-

⁶ Mer detaljerade uppgifter om storleken på pensionsavdraget för kvinnor och män återfinns i 7.42 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

7.17 Tabell

Skatt på arbete för löntagare i aktiv ålder vid några olika inkomstnivåer 2013, inga avdrag, kommunalskatt = 31,73 % (motsvarar medelskattesats för primärkommuner och landsting)

Tax paid for wage earners of active ages at different income levels (SEK) in year 2013, no deductions, local tax rate = 31,73 % (equal to the average charge for municipalities and county councils)

Inkomst och skatt Income and tax	Lönenivå, kr Wage level, SEK									
	50 000	100 000	150 000	200 000	250 000	300 000	350 000	400 000	500 000	1 000 000
Grundavdrag (Basic deduction)	-20 100	-30 100	-33 200	-28 200	-23 200	-18 200	-13 200	-13 100	-13 100	-13 100
Beskattningsbar inkomst (Taxable income)	29 900	69 900	116 800	171 800	226 800	281 800	336 800	386 900	486 900	986 900
Kommunalskatt (31,60%) (Local tax)	9 487	22 179	37 060	54 512	71 963	89 415	106 866	122 763	154 493	313 143
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax)	0	0	0	0	0	0	0	0	14 740	134 505
Allmän pensionsavgift (General pension contr.)	3 500	7 000	10 500	14 000	17 500	21 000	24 500	28 000	32 000	32 000
Skattereduktion allmän pensionsavgift (Tax reduction for general pension contr.)	-3 500	-7 000	-10 500	-14 000	-17 500	-21 000	-24 500	-28 000	-32 000	-32 000
Skattereduktion för aktiv arbetsinkomst (Tax reduction for incomes from active work)	-5 987	-9 038	-10 967	-14 061	-17 155	-20 248	-22 187	-22 219	-22 219	-22 219
S:a direktdebiterad skatt (Direct income tax)	3 500	13 141	26 093	40 451	54 808	69 167	84 679	100 544	147 014	425 429
Arbetsgivaravg. (31,42%)* (General payroll tax)	15 710	31 420	47 130	62 840	78 550	94 260	109 970	125 680	157 100	314 200
Skatt+arbetsgiv.avg. (Total tax on labour)	19 210	44 561	73 223	103 291	133 358	163 427	194 649	226 224	304 114	739 629
Arbetsgivarkostnad (Total wage cost for the employer)	65 710	131 420	197 130	262 840	328 550	394 260	459 970	525 680	657 100	1 314 200
Behållen lön efter skatt (Remaining wage after taxes being paid)	46 500	86 859	123 907	159 549	195 192	230 833	265 321	299 456	352 986	574 571

*Avgiftsuttaget varierar med individernas ålder. Den avgiftssats som använts i tabellen avser den som tillämpas för åldersgruppen 27-65 år. För ungdomar upp till 26 år är avgiftsuttaget lägre (se tabell 7.35).

Källa: Skatteverket.

nivå. Fr.o.m. inkomståret 2003 har skett en differentiering så att avdraget blir större i låga inkomstlägen än i de högre. Grundnivån i botten är 0,423 prisbasbelopp (avrundning uppåt till närmaste hundratal kronor). I de höga inkomstlägena är nivån 0,293 prisbasbelopp. Däremellan varierar grundavdraget och är som högst 0,77 prisbasbelopp. Grundnivån uttryckt i kronor vid den statliga och kommunala beskattningen inkomståren 1991-2013 framgår av sammanställningen i 7.18 Tabell. Uttryckt i kronor är grundavdraget år 2013 18 900 kr vid låga inkomstnivåer och 13 100 kr vid höga inkomstnivåer.

Reglerna för grundavdrag i olika inkomstlägen innebär att grundavdraget blir ”puckelformat” (se diagram i anslutning till 7.19 Tabell). Inkomståret 2013 är grundavdraget för personer under 65 år 18 900 kr vid taxerad inkomst under 44 400 kr och 13 100 kr vid taxerad inkomst över 350 100. I inkomstlägena däremellan varierar grundavdraget med ett högsta värde på 34 300 kr vid taxerad inkomst mellan 121 000 och 139 000 kr. Puckeln har ursprungligen tillkommit i syfte att låg- och medelinkomsttagare ska få lägre skatt än om grundavdraget ges med samma belopp oberoende av inkomstnivån.

7.18 Tabell

Grundavdragets grundnivå, maxnivå och slutnivå inkomståren 1991-2013
Basic deduction; standard level, maximum and end level in SEK 1991-2013

Inkomstår Income year	Grundavdrag, kr Basic deduction, SEK
1991	10 300 - 18 500 - 10 300
1992	10 700 - 19 400 - 10 700
1993	11 000 - 19 800 - 11 000
1994*	8 800 - 17 800 - 8 800
1995	8 900 - 18 100 - 8 900
1996	8 600 - 18 000 - 8 600
1997	8 700 - 18 000 - 8 700
1998	8 700 - 18 100 - 8 700
1999	8 700 - 18 100 - 8 700
2000	8 700 - 18 200 - 8 700
2001	10 000 - 19 500 - 10 000
2002	11 200 - 20 900 - 11 200
2003	16 400 - 25 900 - 11 400
2004	16 700 - 26 400 - 11 600
2005	16 700 - 28 800 - 11 600
2006**	16 800 - 30 600 - 11 700
2007	17 100 - 31 100 - 11 900
2008	17 400 - 31 600 - 12 100
2009	18 200 - 33 000 - 12 600
2010	18 000 - 32 700 - 12 500
2011	18 200 - 33 000 - 12 600
2012	18 700 - 33 900 - 12 900
2013	18 900 - 34 300 - 13 100

* 1994 medgavs inte grundavdrag vid den statliga taxeringen.

**Grundavdraget inom stödområde A var år 2006 högre än i övriga landet.

Personer över 65 år får fr.o.m. 2009 genom ett särskilt tillägg ett högre grundavdrag än andra inkomsttagare. Detta s.k. förhöjda grundavdrag förstärktes år 2010, 2011 och 2013 i syfte att förbättra välfärden för pensionärerna och mildra finanskrisens och den efterföljande lågkonjunktens efterverkningar för denna grupp. Grundavdragsbeloppet år 2013 för personer över 65 år uppgår 2013 till hela den taxerade inkomsten upp till 44 900 kr och trappas sedan upp i inkomstintervallet 45 000-166 800 kr. För inkomster mellan 166 900 och 212 200 kr är avdraget konstant 58 500 kr. Avdraget trappas sedan av för inkomster mellan 212 300 och 538 600 kr. För inkomster över 538 700 kr är det förhöjda avdraget konstant 29 000 kr. I budgetpropositionen hösten 2013 har föreslagits en ytterligare höjning av det särskilda grundavdraget för personer över 65 år till inkomståret 2014.

7.19a Tabell

Beräkning av ordinarie grundavdrag (personer under 65 år) i olika inkomstlagen år 2013

Calculation of normal basic deduction (for persons under 65 years) at different levels of earned income year 2013

Fastställd förvärsinkomst, kr Earned income, SEK	Grundavdrag Basic deduction
Regelsystemet uttryckt i prisbasbelopp (pbb = prisbasbelopp, FFI = Fastställd förvärsinkomst)	
- 0,99 pbb	0,423 pbb
0,99 pbb - 2,72 pbb	0,423 pbb + 0,20*(FFI - 0,99 pbb)
2,72 pbb - 3,11 pbb	0,77 pbb
3,11 pbb - 7,88 pbb	0,77 pbb - 0,10*(FFI - 3,11 pbb)
7,88 pbb -	0,293 pbb
Inkomståret 2013, kr (Income year 2013, SEK)	
- 44 400	18 900
44 500 - 120 900	19 000 upp till 34 200
121 000 - 139 000	34 300
139 100 - 350 000	34 200 ner till 13 200
350 100 -	13 100

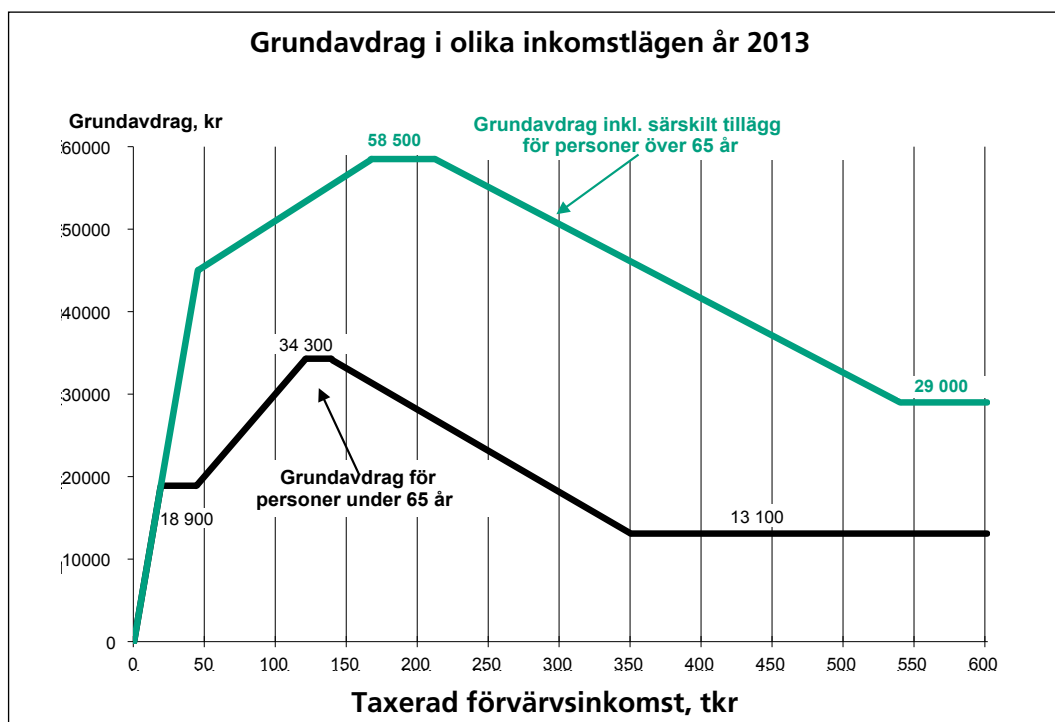
7.19b Tabell

Beräkning av förhöjt grundavdrag för personer över 65 år i olika inkomstlagen år 2013

Calculation of enhanced basic deduction for individuals over 65 years at different levels of earned income year 2013

Fastställd förvärsinkomst, kr Earned income, SEK	Förhöjt grundavdrag Enhanced basic deduction
Regelsystemet uttryckt i prisbasbelopp (pbb = prisbasbelopp, FFI = Fastställd förvärsinkomst)	
- 1,01 pbb	1,01 pbb
1,01 pbb - 3,75 pbb	0,899 pbb + 0,11*FFI
3,75 pbb - 4,77 pbb	1,314 pbb
4,77 pbb - 12,12 pbb	1,741 pbb - 0,09*FFI
12,12 pbb -	0,65 pbb
Inkomståret 2013, kr (Income year 2013, SEK)	
- 45 400	45 000
45 500 - 166 800	45 100 upp till 58 400
166 900 - 212 200	58 500
212 300 - 538 600	58 400 ner till 29 100
538 700 -	29 000

Anm: Prisbasbeloppet för 2013 är fastställt till 44 500 kr. FFI=Fastställd förvärsinkomst. Avrundningsreglerna medför att de formella gränserna i den övre delen av tabellerna inte direkt kan översättas till de kronantal som anges i den nedre delen av tabellerna.

7.5.6 Statliga och kommunala inkomstskatten

Fysiska personer betalar kommunal och statlig inkomstskatt på den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Samtliga skatte-

betalare med beskattningsbar förvärvsinkomst påförs kommunal inkomstskatt. Statlig inkomstskatt tas ut först när förvärvsinkomsten blir högre och överstiger den s.k. brytpunkten.

7.20 Tabell

Skiktgräns för statlig inkomstskatt, 1991-2013

Income level at which central government income tax is to be paid, 1991-2013

Inkomstår Income year	Inkomstnivå, kr / Income level, SEK				Skattesats / Tax rate	
	Beskattningsbar inkomst / Taxable income		Dito uttryckt som taxerad förvärvsinkomst (se anm) / Do. in terms of assessed income		nedre skiktet / lower level	övre skiktet / upper level
	nedre skiktet / lower level	övre skiktet / upper level	nedre skiktet / lower level	övre skiktet / upper level		
1991	170 000		180 300		20%	
1992	186 600		197 300		20%	
1993	190 600		203 500		20%	
1994	198 700		202 700		20%	
1995	203 900		221 600		25%	
1996	209 100		229 000		25%	
1997	209 100		231 600		25%	
1998	213 100		238 400		25%	
1999	219 300	360 000	245 000	389 500	20%	25%
2000	232 600	374 000	254 700	398 600	20%	25%
2001	252 000	390 400	271 500	411 100	20%	25%
2002	273 800	414 200	290 100	430 900	20%	25%
2003	284 300	430 000	301 000	447 200	20%	25%
2004	291 800	441 300	308 800	458 900	20%	25%
2005	298 600	450 500	313 000	465 200	20%	25%
2006	306 000	460 600	317 700	472 300	20%	25%
2007	316 700	476 700	328 600	488 600	20%	25%
2008	328 800	495 000	340 900	507 100	20%	25%
2009	367 600	526 200	380 200	538 800	20%	25%
2010	372 100	532 700	384 600	545 200	20%	25%
2011	383 000	548 300	395 600	560 900	20%	25%
2012	401 100	574 300	414 000	587 200	20%	25%
2013	413 200	591 600	426 300	604 700	20%	25%

Anm: Brytpunkten uttryckt i taxerad förvärvsinkomst har beräknats utifrån beskattningsbar inkomst med tillägg för grundavdrag och avdrag för allmän egenavgift för icke-pensionär.

Genomsnittlig kommunalskatt 31,73 procent 2013

Fram t.o.m. 1999 bestod kommunalskatten av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting samt församlingsskatt. I och med kyrkans skiljande från staten har församlingsskatten ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som skatt. Kommunalskatten består därför fr.o.m. år 2000 av skatteuttag för kommunen och för landstinget. Kommunalskattesatsen varierar mellan kommuner, men landets genomsnittliga kommunalskattesats är 31,73 procent inkomståret 2013.

Statlig inkomstskatt i två skikt fr.o.m. 1999

Åren 1991–1994 utgick, utöver kommunalskatten, statlig inkomstskatt om ytterligare 20 procent på den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger skiktgränsen för statlig skatt. Åren 1995–1998 fanns en s.k. värnsskatt i form av en temporär höjning av den statliga inkomstskatten från 20 till 25 procent. Skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1991–2013 redovisas i 7.20 Tabell.

År 1999 togs den s.k. värnsskatten bort och ersattes av en statlig inkomstskatt som tas ut i två skikt. I det första skiktet är den statliga skatten 20 procent och gäller för år 2013 för inkomster över 426 300 kr. I det andra skiktet tas ytterligare fem procent ut i skatt. Det gäller år 2013 för inkomster över 604 700 kr. Som ett reallöneskydd indexuppräknas skiktgränserna för statliga skatten mellan åren med inflationen plus två procentenheter. I praktiken har dock skiktgränsernas nivåer många år kommit att fastställas genom separata beslut. Mellan 1999 och 2013 har den nedre skiktgränsen uttryckt i beskattningsbar inkomst justerats upp från 219 300 kr till 413 200 kr dvs. med 193 900 kr. Sett över hela tidsperioden är detta mer än vad som följer av uppräkningsregeln. Uppjusteringen fördelar sig på 148 500 kr för indexregeln, 19 400 kr för att tekniskt kompensera för begränsningen av avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften och 26 000 kr i extra höjning för att få ned andelen inkomsttagare som har inkom-

ster över brytpunkten.⁸ Uppräkningen av den övre skiktgränsen är sett över samma tidsperiod lägre än vad som följer av indexregleringen. Regeringen har i budgetpropositionen hösten 2013 föreslagit en extra höjning av den nedre skiktgränsen inkomståret 2014.

Jobbskatteavdrag i fyra steg 2007-2010

Inkomståret 2007 infördes en skattelättnad i form av en skattereduktion för personer som har inkomster från aktivt förvärvsarbete. Jobbskatteavdraget förstärktes i ytterligare tre steg inkomståren 2008, 2009 och 2010. Regeringen har i budgetpropositionen hösten 2014 föreslagit att jobbskatteavdraget höjs i ett ytterligare steg inkomståret 2014. Syftet med jobbskatteavdraget är att göra det mer lönsamt att arbeta och att därigenom öka arbetskraftsdeltagandet. Jobbskatteavdraget är högre för dem som fyllt 65 år än för övriga åldrar. Skattereduktionen är utformad så att större delen av skattelättnaden tillfaller låg- och medelinkomsttagare. För att jobbskatteavdraget ska hålla takt med prisutvecklingen är det knutet till prisbasbeloppet. Inkomståret 2011 uppgick skattereduktionen till 80 miljarder kronor (7.21 Tabell).

7.22 Tabell visar hur stor skattesänkning jobbskatteavdraget ger vid olika arbetsinkomst inkomståret 2013. Dessutom visas skattesänkningen som procent av arbetsinkomsten. Den skattesänkning som redovisas i tabellen gäller för personer som har hela sin inkomst från arbete samt är under 65 år. Av tabellen framgår att det ekonomiska utbytet av att gå från t.ex. heltidsarbetslöshet till heltidsarbete med en årsinkomst på 250 000 kr ökar, på grund av jobbskatteavdraget, med ca 17 000 kr. Den genomsnittliga skatten, räknat i antal procentenheter, sjunker mest för låginkomsttagare. Därefter minskar skillnaden gradvis för högre inkomster. Jobbskatteavdraget är konstruerat så att det ska uppväga den ökning av marginaleffekterna som avtrappningen av grundavdraget annars ger i intervallet 139 100-350 000 kr (jämför 7.19 Tabell).

⁸ I tabellbilagan (7.40 Tabell) redovisas uppjusteringen fördelad på respektive år.

7.21 Tabell Jobbskatteavdraget inkomståren 2007-2011, mnkr

Tax reduction for persons having income, from active work 2007-2011, MSEK

År Year	Skattereduktion, mnkr Tax reduction, MSEK
2007	40 475
2008	53 467
2009	65 195
2010	76 812
2011	80 359

7.22 Tabell Skattesänkning i kronor till följd av jobbskatteavdraget för personer som inte fyllt 65 år med inkomster från aktivt förvärvsarbete.

Inkomståret 2013

Tax reduction (SEK) for persons less than 65 years having incomes from active work, income year 2013

Arbetsinkomst per år, kr Income from active work per year, SEK	Jobbskatteavdrag, kr Tax reduction, SEK	Jobbskatteavdrag i procent av inkomsten Tax reduction as percentage of income
100 000	9 038	9,0
150 000	10 968	7,3
200 000	14 061	7,0
250 000	17 155	6,9
300 000	20 249	6,7
350 000	22 188	6,3
400 000	22 219	5,6
500 000	22 219	4,4
1 000 000	22 219	2,2

Anm. Egna beräkningar. I beräkningen har använts en kommunalskattesats på 31,73 procent.

7.5.7 Marginalskatt och marginaeffekter

I kapitel 1 beskrivs olika marginalskattebegrepp. Det marginalskattebegrepp som används nedan – den synliga marginalskatten – inkluderar den inkomstskatt och de egenavgifter som träffar en viss inkomstökning som en individ får. Ett annat mer omfattande marginalskattebegrepp är den s.k. skattekillen som utöver den inkomstskatt

och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionskatter.

Ett annat begrepp som förekommer i diskussionerna är marginaeffekten. Marginaeffekten brukar utöver marginafskatten beakta de effekter en inkomstökning ger på olika inkomstberoende bidrag och avgifter. De man vanligen tänker på är bostadsbidrag, barnomsorgsavgifter, underhållsbidrag, återbetalning av studielån och socialbidrag.

Högsta marginalskatten 56,73 procent

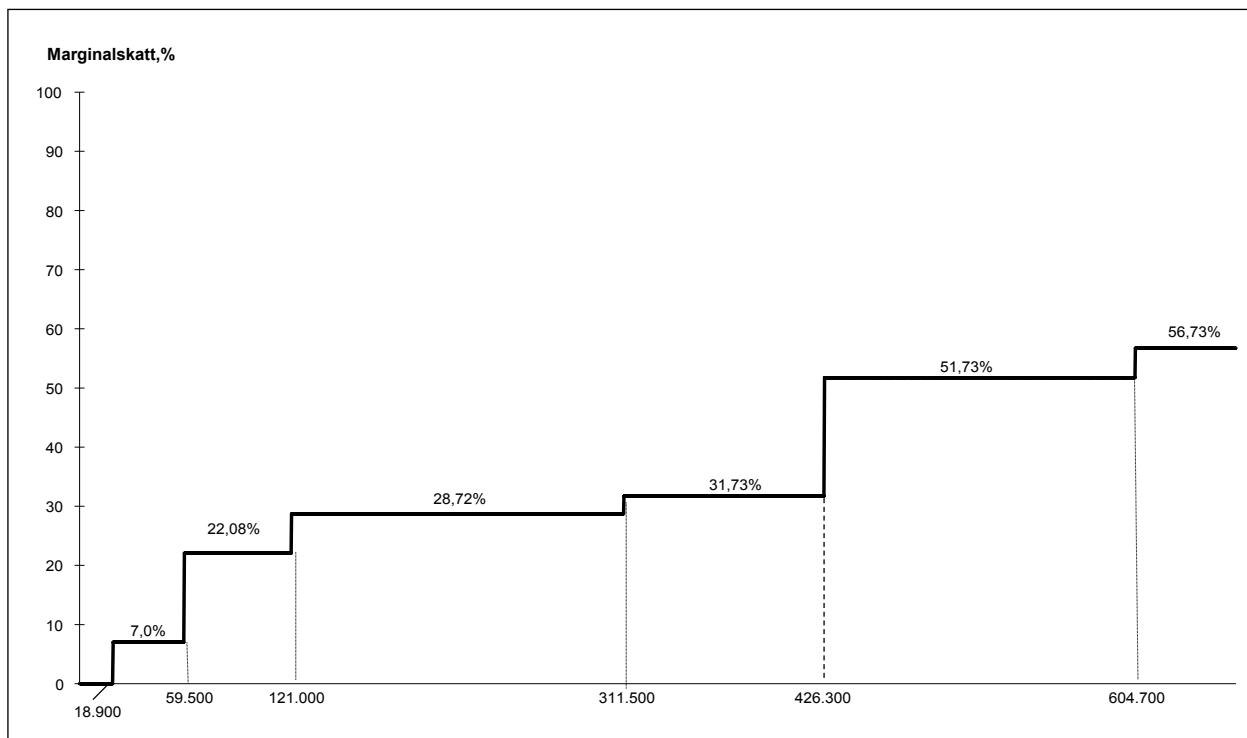
Den sammanlagda marginalskatt som uppstår i olika inkomstlagen år 2013 för en person med inkomst från aktivt förvärvsarbete illustreras i 7.23 Diagram. I beräkningarna har tagits hänsyn till grundavdraget, en kommunalskattesats på 31,73 procent (= medelutdebiteringen), den statliga inkomstskatten, den allmänna pensionsavgiften samt skattereduktionerna för allmän pensionsavgift och jobbskatteavdraget. Genom att den allmänna pensionsavgiften fr.o.m. 2006 i princip motsvaras av en lika stor skattereduktion påverkar den numera marginalskatten endast i de allra lägsta inkomstskikten.

Den som har inkomster under 18 900 kr betalar ingen skatt. På inkomster mellan 18 900-59 500 kr ska ett belopp motsvarande allmän pensionsavgift om 7 procent betalas men övrig skatt "kvittas bort" mot skattereduktionerna för allmän pensionsavgift och jobbskatteavdrag. Marginalskatten på inkomster däröver beror på skattesatserna för kommunal och statlig skatt och hur dessa samvarierar med storleken på grundavdrag och jobbskatteavdrag i olika inkomstlagen. På inkomster mellan 59 500-121 000 är marginalskatten 22,08 procent och på inkomster mellan 121 000-311 500 är den 28,72 procent dvs. lägre än kommunalskattesatsen. På inkomster mellan 311 500-426 300 kr är marginalskatten lika med kommunala skattesatsen 31,73 procent. I inkomstskiktet mellan 426 300 och 604 700 kr betalas utöver kommunalskatt även statlig inkomstskatt

7.23 Diagram

Marginalskatt i olika inkomstlägen inkomståret 2013. Individer i aktiv ålder (under 65 år) med inkomst från aktivt förvärvsarbete (har jobbskatteavdrag)

Marginal tax rate at different income levels in 2013. Persons of active ages (less than 65 years) having incomes from active work

Anm: I diagrammet bortses från den effekt som uppträder vid uttag av allmän pensionsavgift vid den inkomstgräns som man överskrider gränsen för deklareringsplikt.

med 20 procent och marginalskatten hamnar på 51,73 procent. När gränsen för statsskattens övre skikt överskrids, vilket inträffar vid inkomster på 604 700 kr, blir marginalskatten 56,73 procent.

16 procent över brytpunkten 2011

I utredningsskedet för den stora skattereformen i början av 1990-talet föreslogs att skiktgränsen vid genomförandet 1991 skulle sättas vid en inkomst på 200 000 kr

och man räknade då med att tio procent av de skattskyldiga skulle hamna över brytpunkten. Vid riksdagsbehandlingen och beslutet om skattereformen sänktes gränsen. Skiktgränsen fastställdes därvid med inriktning att 15 procent av de skattskyldiga skulle betala statlig skatt. Inkomstskatte-reglerna har därefter ändrats i olika avseenden.

Ser man till utfallet 2011 för samtliga inkomstagare över 20 år (inkl. pensionärer) hade 16 procent eller ca 1,1 miljoner perso-

7.24 Tabell

Procentandelen inkomstagare över skiktgränsen för statlig inkomstskatt Share of persons with income level above the threshold for central government income tax

	Andel, procent Share in %					
	Samtliga över 20 år (inkl. pensionärer)			Heltidsanställda 20-64 år		
	All persons above 20 years			Full-time employees 20-64 years		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
Men	Women	All	Men	Women	All	
Nivå 1 (Level 1)						
1991	34	9	21	53	24	42
1992	28	6	17	43	16	33
1993	27	7	17	47	19	35
1994	30	9	19	52	24	40
1995	25	6	15	42	15	31
1996	26	7	16	44	19	34
1997	28	9	18	47	23	37
1998	29	9	19	48	22	38
1999	30	10	20	48	23	37
2000	30	10	20	47	24	38
2001	28	9	18	44	22	35
2002	25	8	17	41	20	32
2003	25	8	16	39	20	31
2004	24	9	16	40	20	31
2005	25	9	17	42	22	34
2006	26	10	18	43	24	35
2007	29	11	20	45	25	36
2008	28	10	19	45	23	36
2009	21	7	14	36	17	28
2010	22	8	15	36	18	28
2011	23	8	16	37	19	29
Nivå 2 (Level 2)						
1999	7	1	4	12	3	8
2000	9	2	5	14	4	10
2001	9	2	5	13	4	10
2002	8	2	5	13	4	9
2003	8	2	5	12	4	9
2004	8	2	5	12	3	8
2005	8	2	5	13	5	9
2006	8	2	5	13	6	10
2007	9	2	6	14	5	10
2008	9	2	5	14	5	10
2009	7	2	5	13	5	9
2010	7	2	5	12	4	9
2011	8	2	5	13	5	10

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna och HEK.

ner inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Bland helårs- och heltidsanställda hade 29 procent inkomster över nedersta skiktgränsen (7.24 Tabell samt 7.41 Tabell i tabellbilagan). Bland heltidsanställda män var det 37 procent och bland heltidsanställda kvinnor 19 procent.

Åren 2000-2002 har extra höjningar av den nedre skiktgränsen gjorts i syfte att få ned andelen som betalar statlig skatt. Åren 2004-2006 har däremot uppräknin- gen av skiktgränsen begränsats i förhållande till indexeringen. År 2009 har skiktgränsen höjts med 18 100 kr utöver indexeringen. I budgetpropositionen hösten 2013 har re-

geringen föreslagit en extra höjning av den nedre skiktgränsen till inkomståret 2014.

Marginal effekter av inkomstprövade system

För att ge en uppfattning om effekterna av några av de inkomstprövade systemen vid sidan av inkomstskatten redovisas i 7.25 Tabell antal berörda hushåll och vilka belopp som omsätts när det gäller barnomsorgsavgifter, återbetalning av studielån och bostadsbidrag år 2011.

Antalet hushåll som betalar barnomsorgsavgifter var 2011 ca 540 000 och det belopp som betalades var 5,7 miljarder kronor. En för riket gemensam maxtaxa

7.25 Tabell

Vissa inkomstberoende system vid sidan av skattesystemet 2011

Some means tested systems outside the tax system 2011

	Antal, tusental	Belopp, mdkr
	Number thousands	Amounts, BSEK
Barnomsorgsavgift (Day care fee)		
Ensamstående hushåll (<i>Singles</i>)	93	0,5
Gift/sambohushåll (<i>Cohabiting</i>)	450	5,2
Summa hushåll (<i>Total households</i>)	542	5,7
Antal "berörda vuxna" (<i>Number of affected adults</i>)	992	
Återbetalning av studielån m.m. (Repayment of study loan)		
Berörda individer (<i>Affected persons</i>)	1 098	12,8
Bostadsbidrag till barnfamiljer och unga (Accommodation allowances for families with children and young people)		
Ensamstående hushåll (<i>Singles</i>)	173	2,5
Gift/sambohushåll (<i>Cohabiting</i>)	56	1,0
Summa hushåll (<i>Total households</i>)	229	3,5
Antal "berörda vuxna" (<i>Number of affected adults</i>)	284	
Bostadsbidrag till pensionärer (BTP) (Accommodation allowances for pensioners)		
Ensamstående hushåll (<i>Singles</i>)	384	11,1
Gift/sambohushåll (<i>Cohabiting</i>)	34	1,0
Summa hushåll (<i>Total households</i>)	418	12,1
Antal "berörda vuxna" (<i>Number of affected adults</i>)	452	

Källa: SCB. Specialuttag ur HEK.

i barnomsorgen infördes år 2002 vilket har lindrat marginaleffekterna. Barnomsorgstaxorna hade tidigare skiftande utformning mellan kommunerna.

Återbetalning av studielån m.m. gjordes av nästan 1,1 miljon personer. Det återbetalda beloppet var 12,8 miljarder kronor. Reglerna för återbetalning har varierat över tiden. För studielån tagna fr.o.m. hösten 2001 gäller att lånet ska betalas tillbaka under längst 25 års tid, eller till och med det år man fyller 60. Återbetalningstiden blir kortare om skulden är liten. Det lägsta belopp man betalar per år är 15 procent av prisbasbeloppet (6 660 kr för år 2014). Beloppet som betalas tillbaka kan minskas om inkomsten är låg. För studielån som är tagna mellan 1989 och vårterminen 2001 gäller att återbetalning ska göras med fyra procent av inkomsten om denna överstiger en viss undre gräns.

Bostadsbidrag till ungdomar och barnfamiljer berörde ca 230 000 hushåll som fick 3,5 miljarder i bostadsbidrag. För barnfamiljer gäller att bostadsbidraget minskas med 20 procent av inkomsten över viss nivå. För ungdomar minskas bostadsbidraget med en tredjedel av inkomsten som överstiger viss nivå.

Bostadsbidraget till pensionärer berörde ca 420 000 hushåll och uppgick till 12,1 miljarder kronor.

7.6 Mer om kommunalskatten

I detta avsnitt behandlas kommunalskatterna översiktligt. Huvudkällan till de uppgifter om kommunalskatterna som redovisas nedan är Statistiska centralbyråns tabeller och databaser under ämnet ”Of-fentlig ekonomi”.

7.6.1 Kommunalskatten proportionell

Kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt samt att bestämma skattesatsens storlek. Fram till år 2000 bestod den totala skattesatsen av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting och skattesats för kyrkliga kommuner. I och med kyrkans skiljande från staten utgörs den totala skattesatsen fr.o.m. år 2000 av summan av skattesatsen för kommunen och skattesatsen för landstinget.

Den tidigare församlingsskatten har ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som en skatt. Förändringen sammanhänger med att Svenska kyrkan frigjordes från staten den 1 januari år 2000. Kyrkoavgiften inkluderar en avgift till begravningsverksamheten. De som inte tillhör Svenska kyrkan eller bor i en kommun som är huvudman för begravningsverksamheten betalar en separat begravningsavgift.⁹

Kommunalskatt betalas sedan mitten av 1980-talet endast av fysiska personer. Den kommunala inkomstskatten är proportionell, dvs. den utgår med samma procentuella andel av den beskattningsbara förvärvsinkomsten oavsett inkomstens storlek. Alla skattskyldiga betalar skatt till den kommun och det landsting där de är folkbokförda.

7.6.2 Utveckling av kommunalskatten

Utvecklingen av de kommunala skattesatserna i medeltal åren 1960-2013 redovisas i 7.26 Tabell. Den genomsnittliga kommunala skattesatsen i landet uppgår år 2013 till 31,73 procent. För att få en riktig bild av utvecklingen före och efter år 2000 måste församlingsskatten exkluderas.

År 1990 beslutade riksdagen om kommunalt skattestopp. Den successiva ökningen

⁹ Den kyrkoavgift inkl. begravningsavgift, som erläggs av dem som tillhör Svenska kyrkan, är år 2013 i genomsnitt 1,23 procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten. Den obligatoriska begravningsavgiften, som betalas av alla i landet, har beräknats till 0,22 procent i genomsnitt.

av kommunalskattesatsen sedan decennier tillbaka stoppades upp åren 1990-1994. Inom ramen för skattestoppet gjordes dock skatteväxling mellan kommuner och lands-
ting i samband med ändrat huvudmannas-
skap för viss verksamhet. Skattestoppet
hävdes 1995 med vissa reservationer. Åren
1997-1999 fanns bestämmelser som inne-
bar att höjningar av kommunalskatten i
särskilda fall skulle reducera det generella
statsbidraget med hälften av den ökning
i skatteintäkterna som skattehöjningen
medförde. Den tillfälliga lagen om redu-
cering av statsbidraget vid skattehöjningar
upphörde att gälla i och med utgången av
1999. Från 1999 till 2013 ökade medel-
skattesatsen med 1,44 procentenheter.

7.6.3 Kommunalskatten varierar med drygt fem procentenheter

Det totala kommunala skatteuttaget va-
rierar mycket mellan olika kommuner
och olika delar av landet. Skillnaden mel-
lan den kommun som 2013 har lägst total
kommunal skatt (Vellinge kommun i Skåne
28,89 procent) och den som har högst
skatt (Hofors kommun i Gästrikland 34,52
procent) uppgår till 5,63 procentenheter.

7.27 Tabell Högsta och lägsta kommunalskatten 2013, procent Highest and lowest local income tax rates in 2013, percent

Kommun	Procent
Local authority area	Percent
Hofors	34,52
Ragunda	34,42
Dals-Ed	34,34
Ockelbo	34,27
Dorotea	34,20
Bräcke	34,17
Nordanstig	34,12
Smedjebacken	34,09
Sollefteå	34,08
Orsa, Borlänge	34,05
..	
..	
..	
Täby	29,73
Lomma	29,63
Danderyd	29,45
Stockholm	29,43
Ängelholm	29,43
Solna	29,22
Staffanstorps	29,18
Örkelljunga	29,15
Kävlinge	28,90
Vellinge	28,89

Källa: SCB:s databaser. Offentlig ekonomi.

7.26 Tabell

Kommunala medelskattesatser vissa år under perioden 1960-2013

Mean local tax rates, certain years 1960-2013

År	Antal kommuner	Folkmängd, tusental	Medelskattesats*, %					Skatteunderlag***
			Mean local tax rate, %					Tax base
Year	Number of municipalities	Population, thousands	Total kommunal	Total exkl. församlings-skatt	Primär-kommun	Lands-ting**	För-samlingar	Kr per invånare
			Total	Total excl. parishes	Municipalities	County councils	Parishes	SEK per inhabitant
1960	1 031	7 471	14,63	13,86	10,85	4,38	0,77	..
1965	995	7 695	17,25	16,45	12,18	5,95	0,80	..
1970	848	8 014	21,00	20,18	14,18	8,06	0,82	9 601
1975	278	8 177	25,23	24,35	15,23	10,21	0,88	14 689
1980	279	8 303	29,09	28,09	16,68	12,61	1,00	27 821
1985	284	8 343	30,38	29,28	17,20	13,30	1,10	41 797
1990	284	8 527	31,16	30,01	17,31	13,96	1,15	65 642
1995	288	8 816	31,50	30,33	20,20	11,05	1,17	92 260
2000	289	8 861	30,38	30,38	20,57	9,87	.	109 796
2001	289	8 883	30,53	30,53	20,57	10,02	.	115 903
2002	289	8 909	30,52	30,52	20,53	10,05	.	124 256
2003	290	8 941	31,17	31,17	20,70	10,53	.	131 770
2004	290	8 976	31,51	31,51	20,80	10,76	.	138 239
2005	290	9 011	31,60	31,60	20,84	10,81	.	143 531
2006	290	9 048	31,60	31,60	20,83	10,82	.	147 381
2007	290	9 113	31,55	31,55	20,78	10,84	.	152 373
2008	290	9 183	31,44	31,44	20,71	10,79	.	157 764
2009	290	9 256	31,52	31,52	20,72	10,86	.	165 397
2010	290	9 341	31,56	31,56	20,74	10,87	.	173 027
2011	290	9 416	31,55	31,55	20,73	10,88	.	173 718
2012	290	9 483	31,60	31,60	20,59	11,07	.	176 054
2013	290	9 556	31,73	31,73	20,62	11,17	.	180 028

* Med total skattesats avses den procentuella andel av den beskattningsbara inkomsten som en skattskyldig påförs i kommunal inkomstskatt. Genomsnittliga skattesatser, medelskattesatser, är beräknade som vägda medelvärden med det kommunala skatteunderlaget som vikter. Från och med år 2000 ingår inte längre någon församlingsskatt i den kommunala skattesatsen, eftersom församlingarna inom Svenska kyrkan inte längre är kommuner.

** Exklusive kommuner utanför landsting, s.k. landstingsfria kommuner.

*** Skatteunderlaget avser den kommunalt beskattningsbara förvärsinkomsten två år före aktuellt år (=senast kända taxeringsutfall) dividerat med den totala folkmängden.

Källa: SCB:s databaser. Offentlig ekonomi.

Av landets 290 kommuner hade 10 stycken en kommunal skattesats under 30 procent. Utdebitering på 33,50 procent och däröver fanns i 54 kommuner. Ser man till hur stor andel av befolkningen (7.28 Diagram) som bor i kommuner med olika skattesats finner man att kommuner med skattesats under 30 procent omfattar 12,6 procent av befolkningen och ca 7 procent bor i kommuner med utdebitering 33,50 procent eller mer.

7.6.4 Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Årjäng

Förvärvsinkomsterna och därmed det kommunala beskattningsunderlaget varierar över landet. Skattekraft är ett mått som används som beteckning på det skatteunderlag som härrör från kommunens egna invånare. I genomsnitt för riket var skattekraften 2013 180 028 kr per invånare.¹⁰ Av kommunerna hade Danderyd i Stockholms län den högsta skattekraften med 178 procent av riksgenomsnittet och Årjäng i Värmlands län den lägsta med 72 procent av riksgenomsnittet¹¹.

7.6.5 Kommunalskatten vidarebefordras från staten till kommunerna

Kommunalskatten fastställs av kommunfullmäktige men tas administrativt in av staten tillsammans med annan inkomstskatt. Kommunalskatten vidarebefordras sedan från staten till kommunerna. År 1993 infördes nuvarande system för hur staten betalar ut kommunalskattemedel till kommunerna. Utbetalningen grundas på det senast kända skatteunderlaget som räknas upp med av regeringen bestämda faktorer som motsvarar den beräknade ökningen av skatteunderlaget de två efterföljande åren. Den prognostiserade utvecklingen följs upp och när det slutliga taxeringsutfallet är känt görs en slutreglering. Fr.o.m. 1998 reviderades systemet för utbetalning av skattemedel till kommuner och landsting genom att slutavräkningen

ändrades från en individuell slutavräkning på kommun- eller landstingsnivå till en kollektiv slutavräkning. Detta innebär att skillnaden mellan preliminära och slutliga kommunal- och landstingsskattemedel på riksnivå regleras med ett enhetligt belopp per invånare i kommunen och landstinget.

7.6.6 Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting

Ett nytt system för kommunalekonomisk utjämning infördes 2005. Det nya systemet innebär bland annat att de generella statsbidragen upphörde och att staten i stället bidrar genom att motsvarande belopp läggs in i en statligt finansierad inkomstutjämning. I samband med det nya utjämningsystemet ökade statens generella anslag dels genom att vissa riktade statsbidrag fördes till utjämningen och dels genom att sektorn tillfördes nya pengar. Fr.o.m. år 2008 infördes den kommunala fastighetsavgiften. I samband därmed sänktes de generella statsbidrag som kommunerna fått från staten med motsvarande belopp.

Det finns ett delsystem för kommuner och ett för landsting. Utjämningsystemet syftar till att garantera alla kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar oavsett strukturella förhållanden. Utjämningsystemet innehåller ett system för inkomstutjämning, ett system för kostnadsutjämning samt inslag i form av strukturbidrag och regleringspost. Staten finansierar inkomstutjämningen till större delen. Kommuner garanteras genom inkomstutjämningsbidraget 115 procent och landstingen 110 procent av en uppräknad medelskattekraft. Kommuner och landsting som har en skattekraft över respektive nivå betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Kostnadsutjämningen syftar till att utjämna för strukturella behovs- och kostnadsskillnader och finansieras genom en omfördelning mellan kommunerna. Strukturbidraget finansieras av staten och ges bl.a. till kommuner med hög arbetslöshet och svagt befolkningsunderlag.

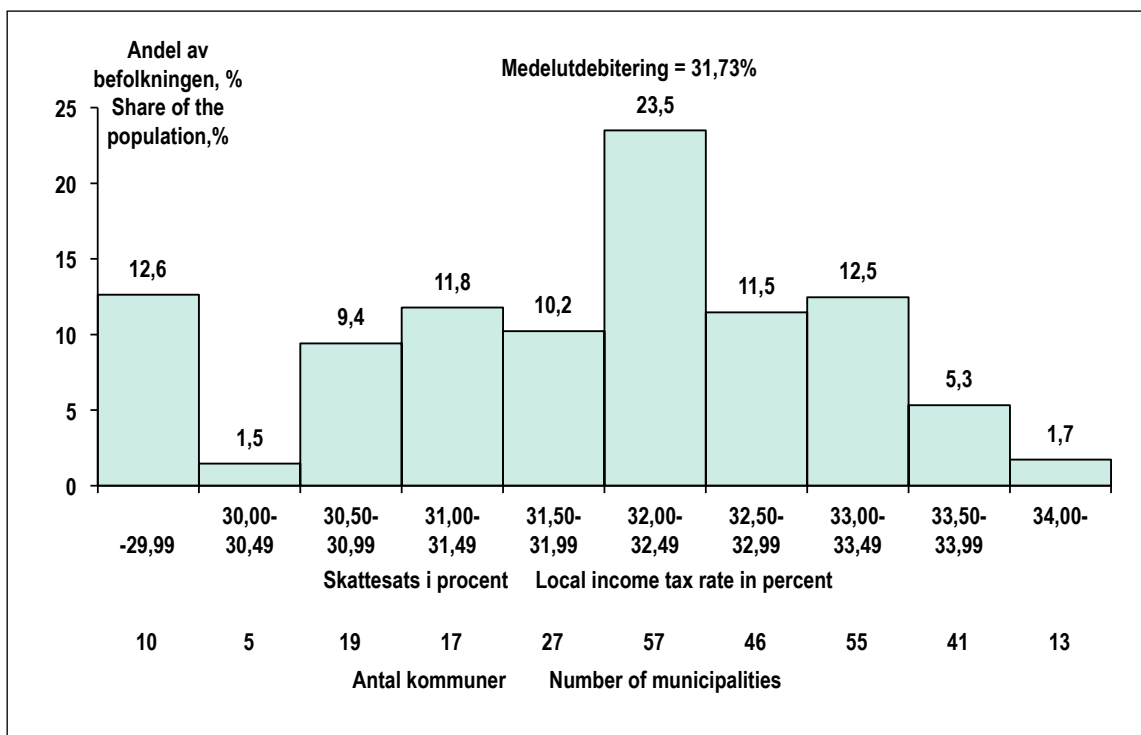
¹⁰ Avser de inkomster som intjänades två år tidigare dvs. inkomståret 2011.

¹¹ Uppgifter om skattesatser och skattekraft för enskilda kommuner finns på SCB:s hemsida under ämnesområdet Offentlig ekonomi. http://www.scb.se/Pages/SubjectArea___11842.aspx

7.28 Diagram

Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats 2013

Population by total local income tax rate 2013

Källa: SCB:s databaser; Ämnesområde: Befolkning samt Offentlig ekonomi.

7.29 Tabell

Kommunalekonomisk utjämning för kommuner och landsting utjämningsåret 2013, mdkr

Economic equalisation for municipalities and county councils year 2013, BSEK

	Kommuner Municipalities	Landsting County councils	Totalt Total
Inkomstutjämning (Equalisation of revenues)			
Statsbidrag (State grant)	60,1	26,6	86,7
Kommunal avgift (Municipal fee)	-4,8	-0,5	-5,4
Inomkommunal kostnadsutjämning (Intramunicipal equalisation of costs)			
Bidrag (Contribution)	6,8	1,6	8,5
Avgifter (Fees)	-6,8	-1,6	-8,4
Övriga poster i utjämningsystemet (Other items of the equalisationsystem)			
Strukturbidrag (Structural grant)	1,5	0,7	2,2
Regleringspost (Regulation amount)	4,4	-2,3	2,1
Summa (Sum)	61,2	24,5	85,6

Källa: SCB, offentlig ekonomi.

Det utjämningsbelopp som omfördelas år 2013 uppgår till totalt nästan 86 miljarder kronor. Av beloppet avser drygt 61 miljarder kronor kommunerna och 24,5 miljarder landstingen.

Nedanstående exempel för Sollentuna och Dorotea visar hur den kommunalekonomiska utjämnningen fungerar i det enskilda fallet år 2013. Värdena i sammanställningen avser kronor per invånare.

7.30 Tabell

Exempel på utjämnning av inkomster och kostnader 2013, Sollentuna och Dorotea, kr/invånare

Examples of equalisation of revenues and costs 2013, Sollentuna and Dorotea, SEK per capita

	Sollentuna	Dorotea
Inkomstutjämnning (Equalisation of revenues)		
Statsbidrag (State grant)	-	+11 307
Kommunal avgift (Municipal fee)	-4 091	-
Inomkommunal kostnadsutjämnning (Intramunicipal equalisation of costs)		
Bidrag (Contribution)	+5 006	+10 578
Avgift (Fee)	-	-
Övriga poster i utjämnningssystemet (Other items of the equalisationsystem)		
Strukturbidrag (Structural grant)	-	+2 539
Regleringspost (Regulation amount)	+456	+456
Summa utfall av utjämnningssystemet, kr/inv (Total outcome of the system, per capita SEK)	+1 371	+24 880

Källa: SCB:s databaser. Offentlig ekonomi.

Sollentuna är en kommun som har en skattekraft som ligger 28 procent över riksgenomsnittet (dvs. över den garanterade nivån på 115 procent) och får betala en avgift till inkomstutjämnningen. Doroteas skattekraft ligger 16 procent under riksgenomsnittet och får via ett positivt inkomstutjämningsbidrag en utfyllnad upp till den garanterade nivån på 115 procent av medelskattekraften. Båda kommunerna har strukturella förhållanden som ligger sämre till än snittet vilket innebär att de får ett positivt bidrag inom ramen för kostnadsutjämnningssystemet. Kostnadsstrukturen i Dorotea är dock betydligt mer oförmånlig än i Sollentuna. Dorotea får därutöver ett strukturbidrag. Sammantaget får Sollentuna ett bidrag på 1 371 kr per invånare och Dorotea ett bidrag på 24 880 kr per invånare.

7.7 Socialavgifter

Socialavgifterna är i ekonomisk mening till viss del avgifter, som till denna del grundar förmåner i form av rätt till sjukpenning, pensioner m.m. Till resterande del är dessa avgifter i ekonomisk mening att betrakta som skatter eftersom de inte finansierar förmåner som är relaterade till individens inkomst.

7.7.1 Olika former av socialavgifter

En av grundtankarna i skattereformen i början 1990-talet var att all arbetsersättning oavsett vilken form den har och all inkomst av näringsverksamhet skulle beläggas med någon typ av socialavgifter eller motsvarande skatt. För att uppnå detta tas socialavgifter ut i olika former.

Den första typen är de avgifter som betalas in av arbetsgivarna och som kallas för arbetsgivaravgifter. Egenföretagarnas motsvarande avgifter kallas för egenavgifter. Den andra formen är den allmänna pensionsavgift som betalas direkt av både anställda och egenföretagare.

En tredje typ är den särskilda löneskatten som är att betrakta som en renodlad skatt. Den särskilda löneskatten tillkom i samband med skattereformen i syfte att ge inkomsterna en mer likformig beskattning. Nivån på den särskilda löneskatten sattes att motsvara skattedelen av socialavgifterna såsom avgifterna var utformade vid tiden för skattereformen. Särskild löneskatt betalas på vissa förvärvsinkomster som inte är förmånsgrundande, på vissa försäkringssättningar och på pensionskostnader.

Avgifter till premiepensionssystemet inte att betrakta som skatt

År 1998 beslutade riksdagen om ett reformerat ålderspensionssystem. Ett inslag i det nya pensionssystemet är den s.k. premiepensionen. Avsättningen av medel i premiepensionssystemet registreras på enskilda konton där pensionsspararna själv väljer vem som ska förvalta sparandet. För att kunna jämföra skatterna i EU-länderna fastlägger Eurostat (EU:s statistikorgan) principer för hur skatter ska redovisas. Eurostat har beslutat att pensionssystem, av den karaktär som premiepensionssystemet har, inte ska ingå som en del i offentliga sektorns skatteintäkter. Omläggningen innebär att de avgifter som betalas till premiepensionssystemet inte längre anses tillhöra den offentliga sektorn utan hushållssektorn. I redovisningen av totala socialav-

7.31 Tabell

Socialavgifter för olika huvudgrupper 2002-2011, mnkr

Compulsory social security contributions by main group 2002-2011, MSEK

Inkomstår	Avgiftsslag Main group						Andel av BNP As percentage of GDP
	Arbetsgivaravgifter	Egenavgifter	Allmänna egenavgifter	Särskild löneskatt	Avgår avgifter till premiepensionssystemet	Summa sociala avgifter	
Income year	Employers' social sec. contributions	Social sec. contributions for self-employed	General social sec. contributions	Special tax on certain earned income and pension costs	Deduction for the premium pension system	Total social sec. contributions	
2002	309 508	7 692	68 137	27 540	-18 392	394 485	16,1%
2003	316 338	7 756	70 296	27 023	-17 525	403 888	15,9%
2004	323 006	8 031	72 115	28 385	-17 821	413 715	15,5%
2005	333 151	8 790	74 178	29 605	-20 287	425 437	15,4%
2006	349 813	9 536	77 329	29 601	-22 321	443 959	15,1%
2007	374 386	11 061	81 088	31 014	-23 920	473 629	15,2%
2008	393 827	11 958	85 162	32 499	-25 111	498 334	15,6%
2009	375 501	11 464	86 845	32 583	-25 350	481 044	15,5%
2010	386 255	10 928	89 175	33 080	-26 424	493 014	14,8%
2011	406 363	10 882	93 500	36 268	-28 877	518 135	14,8%

Källa: Skatteverket och ESV. Taxeringsutfallet, riksbokföringen samt statistikdatabasen GIN-Skatt.

gifterna har därför fr.o.m. 1999 avräknats ett belopp motsvarande de årliga avgifterna till premiepensionssystemet.

Socialavgifterna 518 miljarder kronor 2011

År 2011 uppgick socialavgifterna inkl. den särskilda löneskatten totalt till 518 miljarder kronor vilket innebär att de svarade för 57 procent av de skatter som tas ut på arbete (7.31 Tabell). Arbetsgivaravgifterna har uttryckt som andel av bruttonationalprodukten minskat under de senaste tio åren.

7.7.2 Underlag och avgiftssatser

År 2013 gäller i korthet följande för beräkning av underlaget för socialavgifterna.

- Avgiftspliktigt underlag för arbetsgivaravgifterna är löntagarens bruttoersättning inkl. skattepliktiga förmåner och exkl. kostnadsavdrag. Om den utbetalda ersättningen till en person är mindre än 1 000 kr under ett år är denna avgiftsfri.
- Underlaget för egenföretagarnas egenavgifter är i huvudsak nettointäkten av näringsverksamhet.
- Underlaget för den särskilda löneskatten är sådan näringsverksamhet där den skattskyldige inte själv är aktiv (s.k. passiv näringsverksamhet). Särskild löneskatt tas också ut på vissa försäkringsersättningar som inte kan anses ersätta förlorad arbetsinkomst (t.ex. avtalsreglerad avgångsersättning) och på bidrag till vinstandelsstiftelse. Vidare tas ut särskild löneskatt på de kostnader som en arbetsgivare har för pensionsutfästelser till anställda samt på egenföretagares pensionsförsäkringspremier.
- För den allmänna pensionsavgiften som fastställs i samband med individernas egen inkomstdeklaration är det avgiftspliktiga underlaget inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp (år 2013 = 456 762).¹² Inkomster därutöver är avgiftsfria och berättigar inte heller till pensionsförmåner.

¹² Inkomstbasbeloppet används för beräkning av det s.k. taket för pensionsgrundande inkomst och beräkning av den allmänna pensionsavgiften. Uppräkningen av inkomstbasbeloppet utgår från ett inkomstindex som har koppling till utvecklingen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst. För inkomståret 2013 är inkomstbasbeloppet 56 600 kr.

7.32 Tabell

Avgiftssatser för socialavgifter för olika huvudgrupper i procent av avgiftspliktig ersättning/inkomst Compulsory social security contributions by main group as percentages of earnings liable for charges

År Year	Avgiftsslag Main group			
	Arbetsgivaravgifter Employers' social sec. contributions	Egenavgifter Social sec. contributions for self-employed	Allmänna egenavgifter General social sec. contributions	Särskild löneskatt Special tax on certain earned income and pension costs
1990	38,97	34,19	-	-
1991*	38,02	34,75	-	22,20
1992	34,83	33,85	-	21,85
1993	31,00	29,55	0,95	17,69
1994	31,36	29,75	1,95	17,89
1995	32,86	31,25	3,95	21,39
1996	33,06	31,25	4,95	21,39
1997	32,92	31,25	5,95	22,42
1998	33,03	31,25	6,95	24,26
1999	33,06	31,25	6,95	24,26
2000	32,92	31,11	7,00	24,26
2001-2003	32,82	31,01	7,00	24,26
2004	32,70	30,89	7,00	24,26(16,16)**
2005	32,46	30,89	7,00	24,26(16,16)**
2006	32,28	30,71	7,00	24,26(16,16)**
2007-2008	32,42	30,71	7,00	24,26
2009	31,42	29,71	7,00	24,26
2010	31,42	29,71/28,97***	7,00	24,26
2011-2014	31,42	28,97	7,00	24,26

* Genomsnitt för året. Olika avgifter gällde före och efter halvårsskiftet.

** Procentsatsen inom parentes åren 2004-2006 avser särskilda bestämmelser för personer som omfattas av det nya pensionssystemet dvs. personer som är födda 1938 eller senare och är över 65 år (dvs. för år 2004 personer födda 1938, år 2005 personer födda 1938-1939, år 2006 personer födda 1938-1940). Fr.o.m. 2007 tas särskild löneskatt inte längre ut på arbetsinkomster för de som är över 65 och omfattas av nya pensionssystemet (dvs. år 2014 åldrarna 66-76 år). Däremot betalas liksom tidigare en ålderspensionsavgift för denna åldersgrupp. Fr.o.m. år 2008 är den särskilda löneskatten slopad även för dem som omfattas av det äldre pensionssystemet.

*** Ändrat avgiftsuttag vid halvårsskiftet.

Av 7.32 Tabell framgår avgiftsuttagets sammansättning sett över en längre tidsperiod.

Arbetsgivar- och egenavgifter efter ändamål

Arbetsgivar- och egenavgifterna är sammansatta av olika delavgifter avsedda för olika ändamål (7.33 Tabell). Det finns sex avgifter som tillsammans utgör "socialavgifterna". Därutöver finns en allmän löneavgift utan koppling till ett specifikt ändamål. Avgiftsuttaget domineras av avgifter för finansiering av sjukförsäkring och ålderspension. Avgiftsnivån har totalt sett varit oförändrad de senaste åren (för anställda 31,42%). Det finns emellertid avvikelser

från den generella avgiftsnivån för vissa åldersgrupper samt vissa nedsättningar av arbetsmarknads- och regionalpolitiska skäl.

Särskild löneskatt

Särskild löneskatt tas ut på inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsförmåner t.ex. vissa försäkringsersättningar. Nivån på den särskilda löneskatten är schablonmässigt beräknad baserat på de avgifter som gällde vid tiden för skattereformen i början av 1990-talet. Skattesatsen är 24,26 procent av underlaget. Denna procentsats tillämpas på inkomster av passiv näringsverksamhet och på vissa försäkringsersättningar och på pensionsutfästelser.

7.33 Tabell

Avgiftssatser för arbetsgivaravgifter och egenavgifter efter ändamål åren 2012-2014 Compulsory social security contribution rates by purpose 2012-2014

Ändamål Purpose	Arbetsgivaravgifter, % Employers' social security contributions, %			Egenavgifter, % Social sec.contributions for self-employed, %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
	Sjukförsäkringsavgift (<i>Health insurance</i>)	5,02	4,35	4,35	5,11	4,44
Föräldraförsäkringsavgift (<i>Parental insurance</i>)	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift (<i>Old age pension</i>)	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift (<i>Survivor's pension</i>)	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift (<i>Labour market</i>)	2,91	2,91	2,91	0,37	0,37	0,37
Arbets-skadeavgift (<i>Occupational injuries</i>)	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
S:a socialavgifter (Total social sec. contrib.)	22,21	21,54	21,54	19,76	19,09	19,09
Allmän löneavgift (<i>General wage fee</i>)	9,21	9,88	9,88	9,21	9,88	9,88
S:a socialavgifter och allmän löneavgift (Total social sec. contrib. and general wage fee)	31,42	31,42	31,42	28,97	28,97	28,97

Allmän pensionsavgift

De allmänna egenavgifter för löntagare och företagare som fastställs i samband med den egna inkomstdeklarationen har varierat i sammansättning över åren (7.34 Tabell). Fr.o.m. år 1998 finns bara en pensionsavgift. Avgiftsunderlaget för denna är fr.o.m. år 2000 inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp och avgiftssatsen är 7,00 procent av avgiftsunderlaget. Den högsta avgiften år 2013 blir med dessa regler 32 000 kr vilket inträffar vid en förvärvsinkomst på 456 762 kr. Inkomster därutöver berättigar inte till pensionsförmåner.

Fram t.o.m. 1999 var pensionsavgiften avdragsgill. År 2000 inleddes en reform av förvärvsinkomstbeskattningen som innebar att de förvärvsarbetande genom en skattereduktion successivt kommit att kompenseras för effekterna av den allmänna pensionsavgift som infördes under 1990-talets budgetsanering. Fr.o.m. 2006 är kompensationen fullt genomförd och avdragsrätten är i sin helhet ersatt av en skattereduktion. Detta innebär att den allmänna pensionsavgift som fastställs numera i normalfallet motsvaras av en lika stor fastställd skattereduktion. Det kan kanske vid en

7.34 Tabell

Allmänna egenavgifter i procent av avgiftspliktig inkomst

General social security contributions by purpose, rates in percent of earnings liable for charges

År Year	Avgift efter ändamål, procent Charges by purpose, percent			
	Allmän sjukförsäkringsavgift	Allmän arbetslöshetsförsäkringsavgift	Allmän pensionsavgift	Samtliga allmänna egenavgifter
	General health insurance	General unemployment insurance	Pension contribution	Total general social sec. contributions
1993	0,95			0,95
1994	0,95	1,00		1,95
1995	2,95	-	1,00	3,95
1996	3,95	-	1,00	4,95
1997	4,95	-	1,00	5,95
1998 - 1999	-	-	6,95	6,95
2000 -	-	-	7,00	7,00

första anblick te sig underligt att fastställa en avgift samtidigt som reduktion ges med ett lika stort belopp. Konstruktionen har att göra med uppdelningen av skatteuttaget mellan socialavgifter och inkomstskatt och dithörande beräkningar av storleken på avsättningarna till pensionssystemet.

Avgiftssatserna olika för olika åldersgrupper

Beskrivningen av avgiftssatserna ovan avser de regler som normalt sett gäller. Det finns emellertid avvikelser för vissa åldersgrupper. Reglerna innebär därför att avgiftsuttaget på arbetsinkomster varierar beroende på den anställdes eller egenföretagarens ålder. Följande gäller för 2013 (7.35 Tabell). För anställda mellan 26-65 år betalas "normal" avgiftssats vilket innebär 31,42 procent. I syfte att stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft tas för anställda som vid årets ingång inte fyllt 26 år ut en lägre avgift än den normala. Arbetsgivaravgiften för denna åldersgrupp uppgår 2013 till 15,49 procent och består av ålderspensionsavgift och en fjärdedel av de övriga avgifterna. I budgetpropositionen hösten 2013 har regeringen aviserat att man kommer att föreslå att nedsättningen av socialavgifterna för unga ändras och riktas mer mot de yngre.

För personer över 65 år som är kvar i arbetslivet gäller olika regelsystem beroende på om man omfattas av det nya eller det gamla pensionssystemet. De som omfattas av det nya pensionssystemet tjänar in pensionsrätt även i de fall de fortsätter att arbeta efter att personen fyllt 65 år. En successiv infasning i det nya systemet sker över åren. År 2013 omfattas personer i åldersgruppen 66-75 år av det nya pensionssystemet. För personer i detta åldersintervall avgiftsbeläggs arbetsinkomsten med ålderspensionsavgift på 10,21 procent. För förvärvsaktiva

personer som är 76 år eller mer, och som därför omfattas av det gamla pensionssystemet, är avgiftsuttaget helt slopat.

7.7.3 Andra undantagsregler för avgiftsuttaget än åldersbaserade

Utöver den differentiering av arbetsgivaravgifterna efter ålder som tillkommit för att stimulera arbetsmarknaden finns vissa andra undantag från de grundläggande reglerna för avgiftsuttaget som tillkommit av arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska skäl. Dels finns en nedsättning inom stödområde A, dels en nedsättning för egenföretagare. I budgetpropositionen hösten 2013 föreslås att det från 2014 även införs ett incitament för forskning och utveckling genom ett avdrag vid beräkningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling. I budgetpropositionen har regeringen också aviserat att man kommer att föreslå ett system med nystartszoner för att öka sysselsättningen i områden där utanförskapet är utbrett. Företag inom nystartszonerna ska få göra avdrag vid beräkningen av socialavgifterna.

Regional nedsättning i stödområde A

I stödområde A ges en nedsättning om 10 procent av avgiftsunderlaget upp till 852 000 kr vilket innebär en maximal nedsättning om 85 200 kr. Nedsättningen omfattar inte offentliga arbetsgivare, transportverksamhet och jordbruk. I stödområde A ingår särskilt utsatta kommuner och delar av kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län. Nedsättningen är begränsad till belopp och faller under EU-kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse, s.k. försumbart stöd. Värdet på nedsättningen kan beräknas till ca 0,6 miljarder kronor.

7.35 Tabell

Avgiftssatser i olika åldersgrupper 2013. Anställda Compulsory social security contributions by age groups 2013. Employees

Personer som under år 2013 fyller	Födelsår Year of birth	Arbetsgivaravgift, avgiftssats Social security contribution, rates		Summa Total
		Ålderspensionsavgift Old age pension	Övriga avgifter Other social security contributions	
Persons who reach following age during the year 2013				
-26 år	1987-	10,21%	5,28%	15,49%
27-65 år	1948-1986	10,21%	21,21%	31,42%
66-75 år	1938-1947	10,21%	-	10,21%
76- år	-1937	-	-	-

Nedsättning med 5 procentenheter för egenföretagare fr.o.m. 2010

I syfte att förbättra de små företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt kan enskilda näringsidkare fr.o.m. 2010 få göra ett avdrag med 5 procent av underlaget för inkomst av näringsverksamhet. Nedsättningen får uppgå till högst 10 000 kr per år. Det innebär att marginals-katten för egenföretagare minskar för inkomster upp till 200 000 kr. Nedsättningen gäller för näringsidkare i åldern 26-64 år (för övriga åldersgrupper är egenavgifterna redan nedsatta med betydligt mer än 5 procentenheter). En förutsättning är dock att över-skottet av näringsverksamheten överstiger 40 000 kr. Inkomståret 2011 fick 191 000 egenföretagare ett nedsättningsbelopp med sammanlagt 1,4 miljarder kronor.

7.8 Beskattning av tjänstegruppliv

Särskild premieskatt betalas på premie för grupplivförsäkring och för utbetalt belopp som motsvarar ersättning på grund av sådan försäkring. Beskattningen av tjänstegruppliv i dess nuvarande form kom till i samband med skattereformen i början av 1990-talet som en del av de basbreddningar som syftade till en mer likformig och neutral beskattning av löneförmåner. Tidigare hade förmånen av tjänstegruppliv inte beskattats. Istället för att direkt förmånsbeskatta individerna valdes som teknisk lösning att ta ut skatten av svenska försäkringsföretag, utländska försäkringsföretag ifråga om verksamhet som bedrivs här i landet och i vissa fall av arbetsgivare och näringsidkare. Skatten på tjänstegruppliv har satts att motsvara genomsnittlig kommunal-skattesats och uttaget av särskild löneskatt.

År 2012 gav beskattningen av tjänstegruppliv skatteinkomster på 764 miljoner kronor.

7.36 Tabell

”Slutfacit” för rotavdraget åren 1993-1999 samt 2004-2005

Special tax reduction for housing improvements, 1993-1999 and 2004-2005

	Antal beslut			Skattereduktion, mnkr		
	Number of decisions			Tax reduction, MSEK		
	1993-1999	2004-2005	Totalt	1993-1999	2004-2005	Totalt
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	978 645	465 585	1 444 230	4 399	2 174	6 573
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	52 150	17 942	70 092	6 192	1 331	7 523
Summa (Total)	1 030 795	483 527	1 514 322	10 591	3 505	14 096

Källa: Skatteverkets debiteringssammandrag.

7.9 Andra nedsättningar m.m.

7.9.1 Tidigare skattereduktion för byggnadsarbeten – 30 procent

I syfte att stimulera byggarbetsmarknaden har under vissa perioder under 1990-talet och början av 2000-talet funnits en skattereduktion, s.k. rotavdrag, när man anlitar någon för att reparera, bygga om eller bygga till sitt hus. Rotavdraget har varit kopplat till arbetskostnaden. Åren 1993-1999 gavs rotavdrag med vissa kortare avbrott. Skattereduktionen för ägare till villor, fritidshus och bostadsrättslägenhet var 30 procent av arbetskostnaden (inklusive moms) upp till viss nivå. För hyreshus och bostadsrättsföreningar gällde särskilda regler för rotavdrag. Rotavdrag har också givits för arbeten utförda mellan 15 april 2004 och 30 juni 2005. Sammantaget har rotavdrag under dessa år givits med 14,1 miljarder kronor (7,36 Tabell) varav 6,6 miljarder till fysiska personer och 7,5 miljarder till juridiska personer.

7.9.2 En ny permanent skattereduktion för ”husarbete” – 50 procent

Omfattade typer av arbeten

Den 1 juli 2007 infördes regler som innebär att privatpersoner kan ansöka om skattereduktion när man anlitar någon att utföra hushållstjänster. Fram till början av december 2008 omfattade reduktionen enbart hushållsarbete t.ex. städning, snöskottning, gräsklippning, barnpassning. Skattereduktion för hushållsarbete kan fås även i de fall man betalar för arbete som utförs i föräldrarnas hushåll. Från 8 december 2008 utvidgades reduktionen till att även omfatta rotarbeten dvs. reparation, underhåll, om- och tillbyggnad av ägd bostad. I samband därmed infördes också termen ”husarbete” som sammanfattande beteckning för hushållstjänster och rotarbete.

Syftet med husavdraget är att skapa fler arbeten och samtidigt göra fler jobb vita.

Översikt regelsystemet för husarbete – typ av arbeten och utförare

Period	Omfattning	
	Typ av arbeten	Utförare
2007 juli-dec	Hushållstjänster	Näringsidkare (F-skatt)
2008	Hushållstjänster	Näringsidkare (F-skatt)
2009	Husarbete (dvs. hushållstjänster och rotarbeten)	jan-juni: Näringsidkare (F-skatt) juli-dec: Näringsidkare och privatpersoner
2010-	Husarbete	Näringsidkare och privatpersoner

Omfattade utförare

Skattereduktion för rut- och rotarbeten gavs perioden fram till juli 2009 enbart i de fall utföraren hade F-skattsedel. Fr.o.m. 1 juli 2009 ges reduktion även i de fall arbetet utförs av person som inte är näringsidkare. I detta fall tillgodoräknas skattereduktion med ett belopp som motsvarar de arbetsgivaravgifter som köparen redovisat i en förenklad skattedeclaration. I de fall utföraren har F-skatt gäller att skattereduktionen är 50 procent av arbetskostnaden inklusive moms. Skattereduktionen är dock begränsad till högst 50 000 kr per sökande och år. Om utföraren har F-skattsedel innebär detta att reduktion ges för arbetskostnader upp till 100 000 kr per år.

Hur köparen får reduktionen

För arbeten utförda t.o.m. juni 2009 har köparen fått reduktionen genom att själv ansöka hos Skatteverket. Från 1 juli 2009 har införts den s.k. fakturamodellen vilket innebär att om arbetet utförs av näringsidkare drar näringsidkaren av hälften av arbetskostnaden redan på fakturan – näringsidkaren får sedan begära utbetalning från Skatteverket med den del av arbetskostnaden som köparen inte har betalat. Köps arbetet av en utförare som inte är näringsidkare lämnar köparen en förenklad skattedeclaration. Den arbetsgivaravgift som enligt den förenklade skattedeclarationen betalats av köparen får köparen tillgodoräkna sig direkt i samband med att man lämnar den förenklade skattedeclarationen.

Volymen

Under 2011 fick 412 000 personer skattereduktion för rotarbeten med sammanlagt

1,8 miljarder kronor – vilket innebär i genomsnitt 4 300 kr per köpare (7.37 Tabell). Antalet personer som fick reduktion för rotarbeten uppgick till 923 000 med ett sammanlagt belopp på 13,3 miljarder kronor (genomsnitt ca 14 400 kr).

7.37 Tabell Skattereduktion för rut- och rotavdrag Tax reduction for household services and house repairs

År Year	Antal personer med skattereduktion Number of persons with deduction		Reduktionens storlek Size of reduction	
	Tusental Thousands	Andel av samtliga i resp. åldersgrupp* Share of all in the age group	Total, mnkr Total reduction, MSEK	Genomsnittlig för de med reduktion, tkr Average among those with reduction, KSEK
Skattereduktion för hushållstjänster "rutavdrag" (Tax reduction for purchase of household services)				
2007 juli-december	46	0,6%	120	2,6
2008	92	1,3%	442	4,8
2009	186	2,5%	753	4,1
2010	321	4,3%	1 317	4,1
2011	412	5,5%	1 761	4,3
varav i åldersgruppen				
20-64 år	261	4,6%	1 313	5,0
65- år	151	8,1%	449	3,0
Skattereduktion för renoveringsarbeten "rotavdrag" (Tax reduction for house repairs and maintenance)				
2009	644	8,8%	9 600	14,9
2010	850	11,4%	12 416	14,6
2011	923	12,3%	13 282	14,4
varav i åldersgruppen				
20-64 år	681	12,1%	10 608	15,6
65- år	241	12,9%	2 674	11,1

*Det finns ett litet antal personer under 20 år som fått reduktion. Andelstalen i tabellen har beräknats exkl. personer under 20 år.

Källa: SCB:s databaser. Inkomster och skatter.

7.9.3 Sjöfartsstöd

Sjöfartsstöd lämnas bl.a. till rederier med svensksregistrerade fartyg som används i utrikestrafik av betydelse för den svenska utrikeshandeln eller den svenska tjänsteexporten. Stödet motsvarar den preliminärskatt och arbetsgivaravgift som betalats för de sjömän som är anställda. Sjöfartsstödet tillgodoförs redarna genom kreditering på redarnas skattekonto. År 2012 uppgick krediteringen för sjöfartsstöd till 1 672 miljoner kronor.

Tabellbilaga:

7.38 Tabell	Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på inkomstintervall. Befolkningen 18 år eller äldre. Inkomståret 2011
7.39 Tabell	Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på åldersgrupper. Befolkningen 18 år eller äldre. Inkomståret 2011
7.40 Tabell	Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999-2013 fördelat på orsak
7.41a Tabell	Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2011. Samtliga 20 år eller äldre
7.41b Tabell	Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2011. Heltidsanställda 20-64 år
7.42 Tabell	Avdraget för pensionssparande 2011 fördelat på intervall och kön (exkl. dödsbon).

7.38 Tabell

Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på inkomstintervall. Befolkningen 18 år eller äldre. Inkomståret 2011

Assessed income from work and direct tax on labour distributed by income intervals. Population aged 18 years or more. Income year 2011

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr Assessed inc. from work, KSEK	Antal personer Number of persons	Taxerad för- värvs- inkomst mnkr Assessed inc. from work, MSEK	Skatt på arbete (mnkr) i form av Taxes on labour (MSEK) in form of			Skattereduktion (mnkr) för Tax reduction (MSEK) for		Summa, mnkr Total, MSEK
			Statlig inkomst- skatt Central gov. inc. tax	Kommunal inkomst- skatt Local inc. tax	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Arbets- inkomster Incomes from work	
0	423 612	0	0	0	2	-1	0	1
- 20	235 372	2 146	0	5	23	-9	-1	19
20 - 40	181 857	5 425	0	608	326	-317	-258	359
40 - 60	168 799	8 388	0	1 489	489	-489	-695	794
60 - 80	146 425	10 226	0	1 995	563	-563	-726	1 269
80 - 100	296 901	26 899	0	5 010	682	-682	-721	4 289
100 - 120	365 848	39 966	0	8 144	848	-848	-773	7 371
120 - 140	351 574	45 726	0	9 764	1 096	-1 096	-875	8 889
140 - 160	381 380	57 258	0	12 976	1 445	-1 445	-1 092	11 884
160 - 180	402 416	68 421	0	16 405	2 029	-2 029	-1 461	14 944
180 - 200	379 872	72 129	0	18 166	2 442	-2 442	-2 102	16 065
200 - 220	372 613	78 204	0	20 624	3 189	-3 189	-2 938	17 685
220 - 240	365 895	84 103	0	23 085	4 058	-4 058	-3 815	19 270
240 - 260	370 920	92 718	0	26 323	5 167	-5 167	-4 889	21 434
260 - 280	385 732	104 137	0	30 245	6 268	-6 268	-5 938	24 307
280 - 300	382 457	110 863	0	32 714	6 917	-6 917	-6 548	26 165
300 - 320	356 422	110 391	0	32 959	6 993	-6 993	-6 542	26 417
320 - 340	312 102	102 894	0	31 004	6 552	-6 552	-5 986	25 018
340 - 360	266 469	93 180	0	28 211	5 948	-5 948	-5 223	22 987
360 - 400	421 646	159 819	16	48 507	10 177	-10 177	-8 330	40 192
400 - 500	529 984	234 170	4 718	71 259	13 899	-13 899	-10 532	65 445
500 -1000	463 198	295 034	24 170	90 011	12 424	-12 424	-9 281	104 901
1000 -	54 273	85 352	15 389	26 007	1 473	-1 473	-1 112	40 284
Samtliga (All)	7 615 767	1 887 452	44 292	535 512	93 010	-92 986	-79 840	499 988
Icke folkbokförda (not registered in Sweden)	162 742	9 392	342	2 573	457	-456	-480	2 436
Totalt (Total)	7 778 509	1 896 844	44 634	538 085	93 467	-93 442	-80 320	502 424
varav för följande kategorier, endast folkbokförda (by categories, only registered)								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 862 879	377 418	5 026	91 730	2 354	-2 354	-3 946	92 811
2. 18-24 år (18-24 years)	899 151	86 420	77	22 399	5 888	-5 875	-5 987	16 502
3. Egenföretagare (Self-employed)	154 338	35 969	548	10 267	2 284	-2 283	-2 072	8 744
4. Löntagare (Employees)	3 863 030	1 310 940	38 254	391 225	80 696	-80 690	-67 556	361 929
5. Övriga (Others)	836 369	76 706	386	19 891	1 789	-1 784	-279	20 002

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare. I annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i gruppen övriga.

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret.

7.39 Tabell

Taxerad förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på åldersgrupper. Befolkningen 18 år eller äldre. Inkomståret 2011

Assessed income from work and direct tax on labour distributed by age groups. Population aged 18 years or more. Income year 2011

Ålder	Antal personer	Taxerad förvärvsinkomst, mnkr	Skatt på arbete (mnkr) i form av			Skattereduktion (mnkr) för		Summa, mnkr Total, MSEK
			Statlig inkomstskatt	Kommunal inkomstskatt	Allmän pensionsavgift	Allmän pensionsavgift	Arbetsinkomster	
Age	Number of persons	Assessed inc. from work, MSEK	Central gov. inc. tax	Local inc. tax	Pension contribution	Pension contribution	Incomes from work	
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
18 - 24	899 151	86 420	77	22 399	5 888	-5 875	-5 987	16 502
25 - 34	1 165 152	260 300	2 688	75 123	17 511	-17 506	-14 698	63 120
35 - 44	1 264 973	393 334	11 709	116 858	24 180	-24 177	-19 603	108 966
45 - 54	1 246 499	408 751	14 257	122 085	23 998	-23 996	-19 660	116 684
55 - 64	1 177 113	361 229	10 534	107 316	19 080	-19 079	-15 947	101 905
65 - 74	993 019	235 092	4 464	60 363	2 354	-2 354	-3 627	61 200
75 -	869 860	142 326	562	31 367	0	0	-318	31 611
Samtliga (All)	7 615 767	1 887 452	44 292	535 512	93 010	-92 986	-79 840	499 988
Tillkommer personer under 18 år (To be added for persons under 18 years old)								
-17	1 776 494	1 920	0	157	43	-39	-41	119
Totalt alla åldrar (Sum all ages)	9 392 261	1 889 372	44 292	535 669	93 053	-93 025	-79 881	500 107

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret.

7.40 Tabell

Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999-2013 fördelat på orsak, kr

Adjustment of level at which central government income tax is to be paid distributed by cause, 1999-2013, SEK

Inkomstår Income year	Nivå taxerad förvärsinkomst Level assessed income	Nivå beskatt- ningsbar inkomst Level taxable income	Uppräkning av beskattningsbar inkomst på grund av Adjustment of taxable income due to			
			Indexering	Teknisk höjning*	Justering av skikt- gränsen därutöver	Total nominell uppräkning
			Indexation	Technical adjustment*	Adjustment of level in addition	Total nominal adjustment
Nedre skiktgränsen (Lower level)						
1999	245 000	219 300				
2000	254 600	232 600	+5 300	+4 400	+3 600	+13 300
2001	271 500	252 000	+6 900	+4 500	+8 000	+19 400
2002	290 100	273 800	+11 800	+5 000	+5 000	+21 800
2003	301 000	284 300	+10 500	0	0	+10 500
2004	308 800	291 800	+10 300	0	-2 800	+7 500
2005	313 000	298 600	+7 000	+2 700	-2 900	+6 800
2006	317 700	306 000	+7 600	+2 800	-3 000	+7 400
2007	328 600	316 700	+10 700	0	0	+10 700
2008	340 900	328 800	+12 100	0	0	+12 100
2009	380 200	367 600	+20 700	0	+18 100	+38 800
2010	384 600	372 100	+4 500	0	0	+4 500
2011	395 600	383 000	+10 900	0	0	+10 900
2012	414 000	401 100	+18 100	0	0	+18 100
2013	426 300	413 200	+12 100	0	0	+12 100
Total förändring 1999-2013 (Total change 1999-2013)	+181 300	+193 900	+148 500	+19 400	+26 000	+193 900
Övre skiktgränsen (Upper level)						
1999	389 500	360 000				
2000	398 600	374 000	+8 700	+5 300	0	+14 000
2001	411 100	390 400	+11 100	+5 300	0	+16 400
2002	430 900	414 200	+18 300	+5 500	0	+23 800
2003	447 200	430 000	+15 800	0	0	+15 800
2004	458 900	441 300	+15 600	0	-4 300	+11 300
2005	465 200	450 500	+10 600	+3 000	-4 400	+9 200
2006	472 300	460 600	+11 400	+3 200	-4 500	+10 100
2007	488 600	476 700	+16 100	0	0	+16 100
2008	507 100	495 000	+18 300	0	0	+18 300
2009	538 800	526 200	+31 200	0	0	+31 200
2010	545 200	532 700	+6 500	0	0	+6 500
2011	560 900	548 300	+15 600	0	0	+15 600
2012	587 200	574 300	+26 000	0	0	+26 000
2013	604 700	591 600	+17 300	0	0	+17 300
Total förändring 1999-2013 (Total change 1999-2013)	+215 200	+231 600	+222 500	+22 300	-13 200	+231 600

* Som kompensation för effekterna av den avdragsbegränsning för den allmänna pensionsavgiften som genomförts dessa år.

7.41a Tabell

Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2011. Samtliga personer 20 år eller äldre

Number of persons and share of persons with income level above the threshold for central government income tax 1991-2011. All persons aged 20 years or over

	Antal, tusental			Andel, procent		
	Number, thousands			Share in %		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
	Men	Women	All	Men	Women	All
Samtliga 20- år (All age 20-)						
Nivå 1 (Level 1)						
1991	1052	308	1 360	34	9	21
1992	876	213	1 088	28	6	17
1993	839	230	1 068	27	7	17
1994	930	284	1 214	30	9	19
1995	791	193	984	25	6	15
1996	821	231	1 052	26	7	16
1997	888	292	1 180	28	9	18
1998	934	286	1 220	29	9	19
1999	941	331	1 272	30	10	20
2000	952	337	1 289	30	10	20
2001	892	319	1 212	28	9	18
2002	816	277	1 093	25	8	17
2003	799	290	1 089	25	8	16
2004	793	299	1 092	24	9	16
2005	830	306	1 136	25	9	17
2006	856	345	1 202	26	10	18
2007	952	374	1 326	29	11	20
2008	947	353	1 300	28	10	19
2009	731	260	991	21	7	14
2010	752	279	1 031	22	8	15
2011	784	302	1 086	23	8	16
Nivå 2 (Level 2)						
1999	237	44	281	7	1	4
2000	267	56	323	9	2	5
2001	272	60	332	9	2	5
2002	257	54	311	8	2	5
2003	251	54	305	8	2	5
2004	246	51	297	8	2	5
2005	259	64	322	8	2	5
2006	266	77	343	8	2	5
2007	293	80	374	9	2	6
2008	291	74	366	9	2	5
2009	254	72	326	7	2	5
2010	254	69	323	7	2	5
2011	282	81	363	8	2	5

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna samt HEK.

7.41b Tabell

Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2011. Heltidsanställda 20-64 år

Number of persons and share of persons with income level above the threshold for central government income tax 1991-2011. Full-time employees 20-64 years

	Antal, tusental			Andel, procent		
	Number, thousands			Share in %		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
	Men	Women	All	Men	Women	All
Heltidsanställda 20-64 år (Full-time employees 20-64 years)						
Nivå 1 (Level 1)						
1991	789	230	1 019	53	24	42
1992	625	147	772	43	16	33
1993	598	162	760	47	19	35
1994	679	210	889	52	24	40
1995	577	138	715	42	15	31
1996	610	170	780	44	19	34
1997	657	218	874	47	23	37
1998	683	210	893	48	22	38
1999	684	236	920	48	23	37
2000	715	248	963	47	24	38
2001	673	238	911	44	22	35
2002	612	209	820	41	20	32
2003	591	219	810	39	20	31
2004	588	224	812	40	20	31
2005	628	239	867	42	22	34
2006	635	263	898	43	24	35
2007	700	284	984	45	25	36
2008	718	265	983	45	23	36
2009	544	196	739	36	17	28
2010	538	214	752	36	18	28
2011	580	235	814	37	19	29
Nivå 2 (Level 2)						
1999	174	31	205	12	3	8
2000	203	42	246	14	4	10
2001	204	45	250	13	4	10
2002	190	42	231	13	4	9
2003	185	42	227	12	4	9
2004	178	38	216	12	3	8
2005	194	48	242	13	5	9
2006	197	61	258	13	6	10
2007	217	61	278	14	5	10
2008	221	56	276	14	5	10
2009	191	55	246	13	5	9
2010	181	52	232	12	4	9
2011	207	65	273	13	5	10

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna samt HEK.

7.42 Tabell

Avdraget för pensionssparande 2011 fördelat på intervall och kön (exkl.dödsbon) Deduction for savings for individual private pension 2011 by size of deduction and gender

tkr KSEK	Antal inkomsttagare i nedanstående klasser av pensionssparande		
	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga Total
- 2	139 688	109 957	249 645
2 - 4	390 188	303 021	693 209
4 - 6	136 233	112 296	248 529
6 - 8	171 132	144 472	315 604
8 - 10	50 503	42 502	93 005
10 - <12	37 620	36 371	73 991
Exakt 12	160 773	174 445	335 218
>12-16	253	419	672
16 - 20	156	231	387
20 - 24	114	223	337
24 - 30	172	400	572
30 - 40	205	514	719
40 -	314	1 481	1 795
Samtliga (All)	1 087 351	926 332	2 013 683

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

Utvärderades skattskyldig kostnadsfritt jämfört 53 § taxeringsförordningen. Vinstingar för deklarationsblankettens ifyllande tillhandahållas särskilt.

Formulär nr 1

Deklaration enligt denna blankett avgives till ledning för taxeringen till årlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till ledning för övrig taxering för inkomst, som skall äga rum å samma ort.

Deklarationsblankett nr 1

**Allmän självdeklaration att avlämnas år 19... för taxering
i... kommun av:**

Fullständiga för- och tillnamn:

Födelseår: Yrke (eller titel och anställning):

Hemortskommun och hemvist därstüdes:

Län: Stad: Rote:

Socken, köping: Församling (i stad):

Municipalsamhälle: Kvarter: tomtur:

By, gård, hemman och nr: Stadsåga nr:

Lägenhet, torp: Adressnr: vid:

Uppgifterna avse kalenderåret 19 (räkenskapsåret fr. o. m. den 19 t. o. m. den 19).

	Inkomsten här ej överstigit Kronor	Taxeringsnämndens autteckningar Kronor
A. Inkomst av jordbruksfastighet (se 1).		
Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från följande fastigheter:		
..... i (fastighetens namn och nummer)		
kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med		
..... i (fastighetens namn och nummer)		
kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med		
Inkomst under A		
B. Inkomst av annan fastighet.		
I. Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från följande fastigheter:		
..... i (fastighetens beteckning)		
kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med		
..... i (fastighetens beteckning)		
kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med		
II. Inkomst av frälseränta från fastigheten i kommun:		
Intäkt	kr.	
Anmär: ränta å gäld, som hänföres sig till frälseräntan		
Inkomst under B		
C. Inkomst av rörelse (även såsom delägare i enkelt bolag).		
Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från nedannämnda företag (även hantverk, s. k. fria yrken samt rätt till royalty o.d., som ej utgår av fastighet; se 27):		
..... inom (rörelsens namn)		
kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med		
..... inom (rörelsens namn)		
kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr utföres (se 22) med		
Inkomst under C		
D. Inkomst såsom delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi.		
Under året har jag varit delägare för i (andelens storlek) (företagets namn)		
Företagets hela inkomst utgjorde kr.; härav belöper på min andel		
Inkomst under D (se 49)		

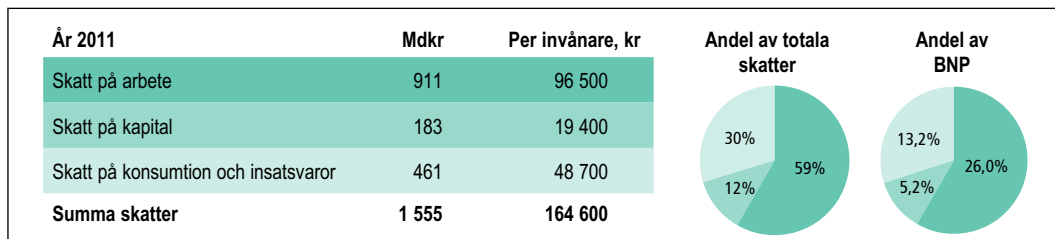
Den till kommunal inkomstskatt skattepliktiga inkomsten inom denna kommun för här ovan under D angivna företag utgjorde i sin helhet kr. På min andel belöper kr.

* 270—280024. Svensk författningssamling 1928, Nr 383 och 384.

Kommunalskattelagen infördes 1928 och är alltjämt gällande. Trots en mängd ändringar och tillägg har grundstrukturen bibehållits. Införandet av kommunalskattelagen innebar inte några principiella ändringar av de materiella skattereglerne. Viktigast var att kontantprincipen blev lagfäst. Tidigare hade inkomst även om den inte var bokföringsmässigt beräknad ofta beskattats när den uppkommit.

Källa: Carsten Welinder, Kommunalskattelagen 50 år, Svensk Skattetidning 1978 sid 535-544.

Skatt på kapital

- Individerna hade vid slutet av 2012 finansiella tillgångar på 7 410 miljarder kronor och skulder på 3 137 miljarder kronor, vilket motsvarar en finansiell nettoförmögenhet på 447 000 kr per invånare. Permanenta småhus och fritidshus har ett sammanlagt taxeringsvärde på 2 950 miljarder kronor.
- De olika kapitalskatterna uppgick år 2011 till 183 miljarder kronor eller ca 19 400 kr per invånare.
- Kapitalskatterna motsvarade 5,1 procent av BNP och utgjorde 12 procent av totala skatteuttaget.
- Skatten på företagets vinster, bolagskatten, uppgick 2011 till 103 miljarder kronor och svarade därmed för drygt hälften av kapitalskatterna.

8.1 Historik

Beskattning av kapital förekom tidigt, främst i samband med krig eller speciella krissituationer. Hit hör t.ex. de förmögenhetsskatter som utgick på 1570- och 1610-talen för att lösa in Älvsborgs fästning efter krig med Danmark liksom Karl XII:s förmögenhetsskatter på 1710-talet. Även år 1800 fanns en typ av förmögenhetsskatt när man ville lösa en samhälls-ekonomisk kris. År 1861 infördes en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av kapital och arbete. År 1903 ersattes denna av en progressiv inkomstskatt. År 1911 infördes förmögenhetsskatt samordnad med den statliga inkomstskatten. I samband med skattereformen 1990-1991 separerades skatt på inkomst av kapital

från beskattningen av arbetsinkomster. Skatt på inkomst av kapital bildar således ett eget inkomstslag som numera beskattas fristående och enbart med en proportionell skattesats.

Arvsskatt i form av arvslottsbeskattning infördes 1895 som ersättning för en tidigare kvarlåtenskapsskatt. Gåvoskatten tillkom 1915. Arvs- och gåvoskatten avskaffades i december 2004. Förmögenhetsskatten avskaffades fr.o.m. 2007.

8.2 Skatt på kapital idag

Skatt på kapital kan ses som skatt på avkastningen på kapitalinnehav. Ägande av kapital delas upp i reala och finansiella tillgångar som kan ägas direkt av hushållen eller indirekt via investeringsfonder¹ och investmentföretag. Kapitalbeskattningen består av fastighetsavgift och fastighetsskatt, skatt på avkastningen på individernas kapitalinnehav, avkastningsskatt på pensionsmedel och kapitalförsäkringar samt skatt på företagets vinster. Kapitalskatterna betalas i vissa delar direkt av hushållen. Andra delar av kapitalskatterna betalas administrativt via företagen men belastar slutligt hushållen. Exempel på det senare är avkastningsskatten på pensionsmedel som betalas av försäkringsbolagen men är en skatt på hushållens pensionssparande. Ett annat exempel är fastighetsavgiften på hyreshus som betalas av fastighetsägaren men belastar hushållen via hyran. Den del av kapitalbeskattningen som avser företagets vinster, bolagskatten, behandlas mer i detalj i kapitel 10.

¹ Begreppet investeringsfonder används som samlingsnamn för värdepappers- och specialfonder.

8.1 Tabell

Översikt över kapitalbeskattningen 2002-2011 (inkl. bolagsskatten), mnkr

Overview of taxes on capital 2002-2011 (incl. company profit tax), MSEK

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Statlig fastighetsskatt på småhus/tomt och bostadsdel i hyreshus* (<i>State real estate tax on one- and two-dwelling buildings and apartments</i>)	16 592	16 998	17 583	18 366	16 893	16 504	935	931	610	623
Kommunal fastighetsavgift på småhus och bostadsdel i hyreshus* (<i>Local real estate fee on one- and two-dwelling buildings and apartments</i>)	-	-	-	-	-	-	12 382	13 966	14 361	14 689
Statlig fastighetsskatt på lokaler, industrier m.m. (<i>State real estate tax on premises, industries etc.</i>)	6 568	6 640	6 420	6 398	7 836	9 097	10 569	10 323	11 284	12 088
Skatt på kapitalinkomst, netto** (<i>Net tax on income from capital</i>)	6 225	6 708	11 776	22 719	37 144	49 335	26 081	25 175	34 430	28 648
Expansionsfondsskatt, netto (<i>Alternative tax for self-employed on funds retained for expansion</i>)	89	86	162	211	279	372	220	-254	113	128
Kupongskatt för utomlands boende (<i>Tax on dividends to non-residents</i>)	1 929	1 838	2 480	2 819	3 880	6 340	5 520	3 089	3 064	4 580
Avkastningsskatt på pensions- och kapitalförsäkringskapital (<i>Tax on pension- and capital insurance fund earnings</i>)	13 412	12 648	11 303	11 939	11 077	12 706	15 157	12 428	11 829	11 856
Stämpelskatt (<i>Stamp duty</i>)	5 780	5 953	7 118	7 828	9 471	9 414	9 423	8 064	8 968	7 989
Förmögenhetsskatt för individer (<i>Recurrent tax on wealth for individuals</i>)	3 818	4 714	5 141	4 781	5 871	-	-	-	-	-
Förmögenhetsskatt för företag (<i>Recurrent tax on wealth for companies</i>)	116	130	142	175	192	-	-	-	-	-
Arvsskatt (<i>Inheritance tax</i>)	2 643	2 175	2 074	870	110	15	14	2	9	4
Gåvoskatt (<i>Gift tax</i>)	332	315	478	223	9	8	2	0	0	0
Bolagsskatt (<i>Company profit tax</i>)	43 928	48 924	71 510	91 986	99 217	104 612	83 042	86 519	106 631	102 773
Totalt exkl. bolagsskatt (<i>Total excl. company profit tax</i>)	57 503	58 206	64 676	76 328	92 764	103 790	80 304	73 723	84 668	80 604
Totalt inkl. bolagsskatt (<i>Total incl. company profit tax</i>)	101 431	107 130	136 186	168 314	191 981	208 402	163 346	160 242	191 299	183 377
Dito som andel av BNP (<i>Share of GDP</i>)	4,2%	4,2%	5,1%	6,1%	6,5%	6,7%	5,1%	5,2%	5,7%	5,1%

*Skattereduktion för fastighetsskatt/fastighetsavgift är frändragen i det redovisade beloppet.

**Skatt på kapitalinkomst omfattar individers skatt på räntor och utdelningar efter avdrag för skuldräntor samt med tillägg för kapitalvinster (netto för förluster) vid försäljning av värdepapper, fastigheter m.m.

Källa: Skatteverket Taxeringsutfallet, Ekonomistyrningsverket (ESV) Statsbudgetens utfall

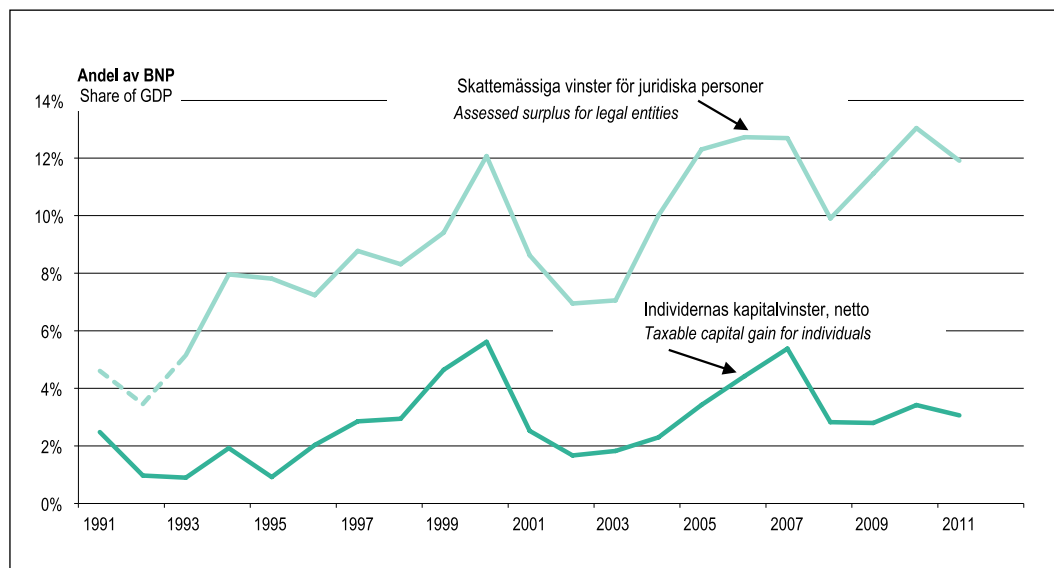
Redovisningen i detta kapitel baseras i första hand på utfallet av den taxering som gjordes år 2012, dvs. inkomster och skatter hänförliga till inkomståret 2011. Kapital-skatterna inklusive bolagsskatten uppgick 2011 till 183 miljarder kronor varav 103 miljarder kronor avseende bolagsskatt. I 8.1 Tabell ges en översikt av intäkterna från kapitalskatterna för perioden 2002-2011.

Av 8.1 Tabell framgår att intäkterna av skatten på kapital har varierat kraftigt mellan åren. Detta beror framför allt på variationer i hushållens kapitalvinster och bolagens vinster. 8.2 Diagram visar vinsterna för individer och företag som andel av BNP under en längre period (obs. diagrammet avser underlaget som beskattas; inte skatten).

8.2 Diagram

Skattemässiga kapitalvinster för individer och skattemässiga vinster för juridiska personer sett över en längre period

Taxable capital gain for individuals and assessed surplus for legal entities during a longer time span

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet

En mer detaljerad redogörelse för beskattningen av kapital följer nedan.

8.3 Tillgångar och skulder

Det finns en strävan att olika former av kapitalplaceringar ska ha en likvärdig beskattning för att motverka sådan skatteplanering som uppstår om olika sätt att placera kapital beskattas olika hårt. Denna ambition gör att kapitalbeskattning förekommer i flera olika former beroende på typ av tillgång/skuld och kapitalförvaltare.

Kapital brukar delas in i realkapital (bl.a. fastigheter) och finansiellt kapital (t.ex. sparande i bank och värdepapper och pensionssparande). Beskattningen av bostäder är att se som en integrerad del av kapitalinkomstbeskattningen. Nivån på fastighets-skatten har ursprungligen valts bl.a. i perspektiv av att uppnå en likformighet mellan hushållens alternativa sparformer. Fastighetsavgiften på bostäder, som infördes 2008, innebär att även andra överväganden kommit med i bilden.

8.3 Tabell

Olika typer av kapitalplaceringar vid slutet av 2012

Capital form and capital base at the end of 2012

Kapitalplacering	Kapitalunderlag, mdkr	Per invånare, tkr
Capital form	Capital base, BSEK	Per habitant, KSEK
Rikets fastighetsbestånd* till taxeringsvärde (enligt 2012 års taxering). (Real estate at assessed value, 2012)	6 737	713
Hushållens finansiella tillgångar exkl. pensionssparande (Financial assets for households excl. insurance technical reserves)	4 293	454
Indirekt sparande i form av pensionssparande och kapitalförsäkringar (tjänstepension, privat pensionskapital) (Indirect savings in form of insurance technical reserves for households)	3 117	330
Hushållens finansiella skulder (Total liabilities for households)	3 137	332

* Småhus, hyreshus, lantbruk, industrier, täkter och elproduktionsenheter

Källor: SCB Rikets fastigheter, SCB Finansräkenskaper

8.4 Fastighetskatt och fastighetsavgift

Fastighetskatt med den principiella utformning den har idag introducerades i samband med skattereformen 1991. Fastighetskatten tas ut i procent av ett fastställt taxeringsvärde. Småhusen hade tidigare, från mitten av 1950-talet, beskattats som en särskild egen förvärvskälla enligt en schablonmetod som innebar att en schablonberäknad avkastning beroende på taxeringsvärdet togs upp på inkomstsidan och att avdrag gavs för räntekostnader kopplade till fastighetsinnehavet. Från 2008 har den statliga fastighetskatten på bostäder ersatts av en kommunal fastighetsavgift. Fastighetsavgiften tas ut med ett fast maxbelopp som är indexbundet. Vid låga taxeringsvärden tas ut en lägre avgift som – liksom fastighetskatten – är satt i relation till taxeringsvärdet.

Fastigheter beskattas även för den vinst/förlust som ägaren gör när fastigheten säljs. Om det är individer som säljer sker beskattningen av vinsten som inkomst av kapital. Dessa vinster beskrivs i avsnittet 8.5. Om det är ett bolag eller annan juridisk person kommer vinsten/förlusten vid försäljning in i resultatet av verksamheten som beläggs med bolagsskatt.

8.4.1 Fastställande av taxeringsvärde

Taxeringsvärdena fastställs genom s.k. fastighetstaxering. Taxeringsvärdet ska motsvara 75 procent av fastighetens marknadsvärde två år före fastighetstaxeringen. Med

marknadsvärde menas i detta sammanhang det sannolika försäljningspriset vid en försäljning på den allmänna marknaden. Detta sannolika försäljningspris grundas på analys av statistik över gjorda försäljningar och marknadsvärderingar som Skatteverket genomför tillsammans med Lantmäteriet. Underlaget för fastighetstaxeringarna är dels uppgifter om fastigheternas beskaffenhet dels s.k. värdeområden som bestämts så att värdeförhållandena inom ett område är likartade. Fastigheter som inte är skatte- eller avgiftspliktiga får inget taxeringsvärde.

Fastighetstaxering förekommer i två former – *allmän* fastighetstaxering respektive *förenklad* fastighetstaxering. Allmän fastighetstaxering innebär en grundlig genomgång av modellerna för värdering samt indelningen i värdeområden. Det främsta syftet med den förenklade fastighetstaxeringen är att anpassa taxeringsvärdena till förändringarna i fastighetspriserna. Några ändringar i sättet att värdera fastigheterna görs i princip inte i samband med en förenklad fastighetstaxering. För ny tillkomna fastigheter som tillkommit mellan fastighetstaxeringarna eller fastigheter där något särskilt har hänt (t.ex. nybyggnad, rivning, brand m.m.) görs en s.k. särskild fastighetstaxering för att fastställa taxeringsvärde. Skatteverket genomför fastighetstaxeringar varje år efter ett rullande schema för olika typer av taxeringsenheter, främst småhus, hyreshus, lantbruk, industri och elproduktion (8.4 Tabell).

Bostadstaxeringsutredningen, som haft i

8.4 Tabell

Tidsschema för fastighetstaxeringarna

Time schedule for general real estate assessment by type of assessed unit

År	Typ av taxeringsenhet	Type of assessed unit
Year	Småhusenhet One- or two-dwelling buildings	Hyreshusenhet Apartment buildings
		Lantbruksenhet Unit for agriculture and forestry
		Industri- och elproduktionsenheter Industries and electric power units
2010	Förenklad	
2011		Allmän
2012	Förenklad	
2013		Allmän
2014		Förenklad
2015	Allmän	
2016		Förenklad
2017		Allmän
2018	Förenklad	
2019		Allmän

8.5 Tabell

Fastighetsskatt och fastighetsavgift år 2011 med fördelning på typ av taxeringsenhet

Real estate tax and local real estate fee 2011 by type of unit

Type av taxeringsenhet	Beskattningsunderlag, mdkr	Statlig fastighetsskatt, mnkr	Kommunal fastighetsavgift, mnkr	Total skatt och avgift, mnkr	Andel av total skatt och avgift
Type of unit	Taxable value, BSEK	State real estate tax, MSEK	Local real estate fee, MSEK	Total tax and fee, MSEK	Share of total tax and fee
Bostäder (Accommodations):					
Småhus/ägarlägenhet/tomt inkl. bostadshus på lantbruk (One- and two-dwelling buildings)	1 675	531	11 982	12 513	46%
Hyreshus bostadsdel (Apartment buildings)	742	92	2 836	2 928	11%
Skattereduktion vid låg inkomst (Tax reduction at low income)			-129	-129	0%
Delsumma bostäder (Subsum accommodations)	2 417	623	14 689	15 312	56%
Övriga fastigheter (Other real estate):					
Hyeshus lokaldel (Premises)	679	6 784		6 784	25%
Industrier* (Industries)	319	1 590		1 590	6%
Elproducerande vattenkraftverk (Hydro-electric power plant)	132	3 695		3 695	13%
Elproducerande vindkraftverk (Electricity-producing wind turbines)	9	19		19	0%
Delsumma övriga taxeringsenheter (Subsum other real estate units)	1 139	12 088		12 088	44%
Ofördelat** (Not allocated)		11		11	0%
Summa (Total)	3 556	12 722	14 689	27 411	100%

* Inklusive värmekraftverk.

**Avser manuella debiteringar där fastighetstyp är okänd

Källa: Skatteverket Taxeringsutfallet

uppdrag att utreda hur fastighetstaxeringen av bostäder kan avskaffas eller avsevärt förenklas, överlämnade i augusti 2012 sitt betänkande (SOU 2012:52).

8.4.2 Fastighetsskatt och fastighetsavgift 27 miljarder år 2011

8.5 Tabell visar underlaget för fastighetsskatt/fastighetsavgift samt fastställd skatt/avgift inkomståret 2011 fördelat på olika typer av taxeringsenheter. Privatpersoner står som ägare i första hand till småhus. Fastighetsskatten på hyreshus bärs av hus-

hållen via hyran. Fastighetsskatten på lokaler och industrier inverkar på företagets vinster (och därmed på intäkterna av bolagsskatten) och påverkar priserna på företagets produkter.

Fastighetsskatt och fastighetsavgift gav inkomståret 2011 ca 27 miljarder kronor i intäkter varav för bostäder 15,3 miljarder kronor och övriga fastigheter (lokaler, industrier, vatten- och vindkraftverk) 12,1 miljarder kronor. Beloppet för bostäder fördelar sig med 12,5 miljarder på småhus och 2,9 miljarder kronor på hyreshus.

8.4.3 Utveckling av skattesatser för olika fastighetstyper

Fastighetsavgift på småhus och hyreshus

Fastighetsskatten på småhus och hyreshus ersattes år 2008 med en kommunal fastighetsavgift (8.6 Tabell). Den kommunala fastighetsavgiften är indexerad genom knytning till förändringen av inkomstbasbeloppet. Statlig fastighetsskatt finns kvar för obebyggd tomtmark och hus som är under uppförande.

Fastighetsavgiften för *småhus* hade införandeåret 2008 en fast maxavgift på 6 000 kr för varje färdigbyggt småhus. Men om 0,75 procent av taxeringsvärdet gav en lägre avgift betalades istället detta belopp. Införandeåret innebar detta att alla som hade småhus med taxeringsvärde på 800 000 kr eller mer betalade samma avgift. Indexeringen medför för inkomståret 2013 ett maxbelopp på 7 074 kr (inträffar vid taxeringsvärde över 943 000 kr).

Den fasta maxavgiften för *lägenhet i flerbostadshus* var införandeåret 2008 1 200 kr per lägenhet dock högst 0,4 procent av

taxeringsvärdet. Från och med 2013 har fastighetsavgiften för flerbostadshus sänkts till 0,3 procent. Samtidigt sänks takbeloppet till 1 027 kr för 2008, vilket motsvarar 1 210 kr per lägenhet år 2013. Syftet med sänkningen är att stimulera nyproduktion av bostäder.

Nybyggda bostäder har haft avgiftsnedläggning i tio år. De första fem åren har varit helt befriade från fastighetsavgift och följande fem år har betalats halv avgift. I syfte att stimulera nybyggnation av bostäder har från 2013 införts en avgiftsbefrielse i 15 år för byggnader som färdigställs 2012 eller senare.

För pensionärer finns en begränsningsregel som innebär att högst 4 procent av inkomsten ska betalas i fastighetsavgift för permanentbostad i småhus.

Totalt fanns 2012 i landet 2,1 miljoner småhus med byggnadsvärde på minst 50 000 kr. Av dessa hade 62 procent ett taxeringsvärde över 800 000 kr (8.7 Tabell).

Det genomsnittliga småhuset för permanentboende har ett taxeringsvärde på

8.6 Tabell

Fastighetsskatt och fastighetsavgift för bostäder. Skattesatser och maxavgift 1994-2013

Real estate tax and real estate fee for accommodations. Tax rates (%) and maximum fee. 1994-2013

År Year	Småhus inkl. mangårdsbyggnad på lantbruk	Hyreshus, bostadsdel
	One and two-dwelling buildings	Apartment buildings, dwellings
	Statlig fastighetsskatt	State real estate tax
1994-1995	1,5%	1,5%
1996-1997	1,7%	1,7%
1998	1,5%	1,5%
1999	1,5%	1,3%
2000	1,5%	1,2%
2001-2006	1,0%	0,5%
2007	1,0%	0,4%
	Kommunal fastighetsavgift	Local real estate fee
2008	6 000 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 200 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2009	6 362 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 272 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2010	6 387 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 277 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2011	6 512 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 302 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2012	6 825 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 365 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2013	7 074 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 210 kr per lägenhet eller 0,3% av taxvärdet om lägre

1 494 000 kr. Fritidshuset har ett genomsnittligt taxeringsvärde på 1 013 000 kr.

Fastighetsskatt på lokaler och industrier

Sedan 1996 tas fastighetsskatt också ut på kommersiella lokaler, industrifastigheter och elproduktionsenheter. Skattesatsen

för kommersiella lokaler är 1,0 procent och för industrienheter 0,5 procent. För elproduktionsenheter i form av vattenkraft har skattesatsen varierat över åren och uppgår fr.o.m. 2011 till 2,8 procent av taxeringsvärdet.

8.7 Tabell

Bebyggda småhusenheter (1-2 familjshus och fritidshus, byggnadsvärde minst 50 tkr), 2012

Number of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use (value of building at least 50 KSEK), 2012

	Taxeringsvärdeklass, tkr Interval assessed value, KSEK					Totalt Total	Medelvärde, tkr Average value, KSEK
	-400 800	401- 800	801- 2000	2001- 3500	3500- 7000		
Småhus helårsbostad One- and two-dwelling buildings for permanent use							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	181	378	712	320	97	1 688	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	50	227	948	820	477	2 521	1 494
Fritidshus Buildings for seasonal use							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	115	122	137	35	13	423	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	30	71	173	91	64	429	1 013
Samtliga All							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	296	500	850	355	110	2 111	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	79	298	1 122	911	541	2 950	1 397

Källa: SCB Fastighetstaxeringar

8.8 Tabell

Skattesatser för fastighetsskatt på lokaler, industrier och elproduktionsenheter 1996- 2013

Tax rate (%) on real estate for commercial premises, industries and electricity producing units 1996-2013

År Year	Kommersiella lokaler Commercial premises	Industrienheter * Industries	Vattenkraftverk Hydro-electric power stations	Vindkraftverk Wind turbines
1996	1,00	0,50	0,50	***
1997	1,00	0,50	3,42**	***
1998	1,00	0,50	2,21**	***
1999-2005	1,00	0,50	0,50	***
2006	1,00	0,50	1,70	***
2007	1,00	0,50	1,70	0,20
2008-2010	1,00	0,50	2,20	0,20
2011-	1,00	0,50	2,80	0,20

* inkl. värmekraftverk och t.o.m. 2006 även vindkraftverk

** Inkomståret 1997 infördes en särskild fastighetsskatt på markvärdet för vattenkraftverk på 3,42 procent. Denna skatt ersatte en tidigare produktionskost på el från vattenkraftverken. Den särskilda fastighetsskatten på markvärdet för vattenkraftverk sänktes till 2,21 procent 1998 och till 0,50 procent från 1999 dvs. till samma skattesats som för industrienheter.

***Samma skattesats som industrienheter i övrigt

8.5 Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder

8.5.1 Skatt på finansiella kapitalinkomster

I samband med skattereformen 1991 fick beskattningen av inkomster från kapital den utformning den har idag – ibland kallad den duala eller den skandinaviska modellen. Det innebär att man beskattar inkomster av kapital separerat från den generella inkomstbeskattningen. Inkomsträntor, utdelningar samt kapitalvinster vid försäljning av aktier, andelar, fastigheter, bostadsrätter och övrig lös egendom förs i individbeskattningen samman till ett eget inkomstslag ”inkomst av kapital”. I inkomstslaget kapital beskattas även inkomster av uthyrning av privatbostad. För näringsidkare görs s.k. räntefördelning för att få en riktig fördelning av beskattningen

av näringsidkares egna kapital mellan inkomstslagen kapital och näringsverksamhet. Avdrag i inkomstslaget kapital får göras på skuldräntor för lån på fastighet och andra lån, tomträttsavgäld, kapitalför-luster samt vissa förvaltningskostnader.

Skatten på kapitalinkomsten är proportionell med 30 procent. Om inkomsterna är större än utgifterna utgår skatt på nettobeloppet. Är däremot utgifterna större än inkomsterna fås på motsvarande sätt en skattereduktion. Dock finns en begränsning som innebär att skattereduktionen i de fall underskottet överstiger 100 000 kr endast görs med 21 procent för den över-skjutande delen.

Individernas inkomster av kapital växlar stort beloppsmässigt mellan åren. Under de senaste tio åren har underlaget varierat mellan 18 och 163 mdkr och den fastställda skatten från 6 till 49 mdkr. Det är i första hand kapitalvinsterna (dvs. de vinster som uppkommer vid försäljning av tillgångar) som orsakar variationerna.

8.9 Tabell

Hushållssektorns finansiella förmögenhetsstruktur 1970-2012, procentuella andelar av BNP

Households, financial wealth structure 1970-2012, percentage of GDP

	Tillgångar Assets					Summa Total	Skulder Liabilities	Finansiell förmögenhet Net financial wealth
	Sedlar, mynt och inlåning Currency and deposits	Obligationer Bonds	Aktier och andelar Shares and other equity	Försäkringssparande m.m. Insurance technical reserves	Övrigt (främst bostads-rättsandelar) Other assets (incl. tenant ownership rights)			
Äldre definition/statistik (Old definition/statistics)								
1970	48,2	5,0	7,5	24,7	..	85,4	46,5	38,9
1975	45,2	5,9	8,3	19,1	..	78,5	51,5	26,9
1980	39,8	8,2	5,3	16,4	..	69,7	54,3	15,3
1985	36,8	9,0	15,0	21,4	..	82,2	54,2	28,1
1990	35,8	6,7	17,4	25,1	..	85,0	63,2	21,8
Ny definition* (New definition)								
1995	28,8	9,3	22,1	36,9	8,3	105,5	46,4	59,1
2000	22,9	4,7	48,7	62,7	15,9	154,9	51,0	104,0
2001	25,1	4,0	40,9	66,4	19,1	155,5	58,6	96,8
2002	25,8	3,9	27,3	59,4	20,7	136,9	59,7	77,2
2003	26,3	4,0	32,7	62,7	22,7	148,5	62,5	86,0
2004	25,7	4,0	36,5	67,8	24,1	158,1	65,4	92,7
2005	30,2	4,4	43,6	74,5	28,7	177,8	69,6	108,2
2006	28,4	4,6	50,0	73,0	31,1	187,1	72,6	114,5
2007	31,8	5,4	42,6	67,5	32,3	179,6	75,0	104,5
2008	34,0	5,2	27,8	62,8	31,3	161,1	77,7	83,4
2009	36,4	5,6	38,6	77,8	38,0	196,3	86,2	110,1
2010	36,4	4,3	41,1	80,2	44,3	206,2	86,6	119,6
2011	37,3	3,5	31,2	83,0	41,7	196,7	86,3	110,4
2012	39,3	3,3	34,4	87,5	43,6	208,0	88,1	120,0

* Finansräkenskapsstatistiken har anpassats till ENS 95, en EU-förordning som likriktar sektorsavgränsningar och definitioner i det europeiska nationalräkenskapssystemet. Revideringen av statistik för tidigare år täcker perioden tillbaka till 1995. En av de större förändringarna i förhållande till tidigare definition är att det kollektiva försäkringssparandet (som följer av kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter) nu tas med bland hushållssektorns tillgångar.

Källa: SCB, Finansräkenskaper

8.10 Tabell

Taxeringsunderlag och skatt på inkomst av kapital för fysiska personer inkomståren 2002-2011, mdkr

Assessed tax base and assessed tax on income from capital for individuals 2002-2011, BSEK

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	I snitt per år Average per year
Inkomst ränta/utdelningar/positiv räntefördelning* (Income from interest and dividends)	44	41	41	43	60	79	99	76	73	89	64
Skuldränta/negativ räntefördelning (Interest on debts)	-66	-67	-64	-63	-66	-83	-106	-81	-73	103	-57
Netto räntor/utdelningar (Net interest)	-23	-26	-23	-19	-7	-5	-8	-5	0	-14	-13
Kapitalvinst (Capital gain)	53	56	68	100	134	172	102	94	120	115	101
Kapitalförlust (Capital loss)	-12	-10	-7	-5	-4	-4	-11	-7	-6	8	-6
Nettokapitalvinst (Net capital gain)	41	46	61	95	130	168	90	87	114	107	94
Förvaltningskostnader m.m. (Administration cost)	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,4
Summa inkomst av kapital (Total income from capital)	18	20	38	75	123	163	82	82	113	93	81
Nettoskatt på inkomst av kapital (Net tax on income from capital)	6	7	12	23	37	49	26	25	34	29	25

* I detta underlag ingår även överskott vid uthyrning av privatbostad och fr.o.m. 2008 även ränta på uppskovsbelopp för fastigheter

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet

8.5.2 Sammansättningen har ändrats över tiden

Hushållens finansiella tillgångar har ändrat sammansättning över åren. 8.9 Tabell visar hushållens finansiella tillgångar och skulder uttryckt som andel av bruttonationalprodukten. Jämfört med 1970- och 1980-talen har hushållen numera betydligt mer av sitt finansiella kapital placerat i aktier, fondandelar och försäkringssparande.

Beskattningen av hushållens kapitalinkomster påverkas av förändringen. Med förskjutningen av sparandet från bank till värdepapper blir beskattning av värdestegringar, kapitalvinster, en mer central komponent i kapitalbeskattningen än tidigare. Avkastningsskatten på avsatta pensionsmedel och kapitalförsäkringar, som infördes i samband med skattereformen 1991, är en annan beståndsdel i kapitalbeskattningen som blivit viktigare. Denna skatt syftar till att göra beskattningen mer likformig mellan det direkta sparandet och försäkringssparandet i pensioner. För att upprätthålla likformigheten i beskattningen av hushållens olika tillgångstyper med

den sammansättning som numera finns har utbyggnaden av systemet med kontrolluppgifter från banker m.fl. varit väsentlig (se beskrivning i kapitel 7).

8.5.3 Stora variationer i taxeringsunderlagen över tiden

8.10 Tabell visar taxeringsunderlag och skatten på kapitalinkomst för fysiska personer (individer och dödsbon) inkomståren 2002-2011. Det bör observeras att beloppen i tabellen avser taxeringsmässiga skatteunderlag. Både *intäktsräntor/utdelningar* och *skuldräntor* har ändrats över åren men på det hela taget parallellt varför förändringen av nettot dem emellan är förhållandevis begränsat. Kapitalvinsterna (netto för förluster) har under denna tioårsperiod varierat mellan som lägst 41 miljarder kronor år 2002 och som högst 168 miljarder kronor år 2007. År 2011 blev det sammanlagda nettot av dessa olika underlag 92,8 mdkr och fastställd skatt på detta underlag 28,6 mdkr.

Underlagen för inkomståret 2011 framgår mer i detalj i 8.11 Tabell.

8.11 Tabell

Inkomst av kapital 2011 mer i detalj, taxeringsmässiga begrepp, antal och belopp Assessed income from capital 2011 in more detail, assessment concepts, numbers and amounts

Skatteunderlag Tax base	Antal, tusental Number of persons, thousands	Totalt belopp, mdkr Total amount, BSEK	Genomsnitt, tkr Average amount, KSEK
Ränta, utdelning m.m. (<i>Income from interest and dividend</i>)	6 293	81	12,9
Uthyrning privatbostad (<i>Letting of private residence</i>)	61	1	23,5
Positiv räntefördelning (<i>Positive interest adjustment for self-employed</i>)	110	7	60,2
Delsumma inkomstränta m.m. (<i>Sub sum income from interest etc</i>)		89,0	
Utgiftsränta (<i>Interest on debts</i>)	5 104	-102,0	-20,0
Negativ räntefördelning (<i>Negative interest adjustment for self-employed</i>)	44	-0,7	-15,2
Delsumma skuldräntor m.m. (<i>Sub sum interest on debt etc</i>)		-102,7	
Kapitalvinst (<i>Capital gain</i>)	1 497	114,6	76,6
Kapitalförlust (<i>Capital loss</i>)	701	-7,7	-11,0
Delsumma kapitalvinst netto (<i>Sub sum net capital gain</i>)	2 198	106,9	48,6
Förvaltningskostnad (<i>Administration cost</i>)	56	-0,5	-8,6
Totalt sammanlagt netto (<i>Net capital income</i>)	7 843	92,8	11,8
varav överskott (<i>of which surplus</i>)	3 758	177,3	47,2
varav underskott (<i>of which deficit</i>)	4 085	-84,5	-20,7

Källa: Skatteverket. Sammandrag över taxeringar.

I posten "ränta, utdelning m.m." ingår fr.o.m. 2008 den schablonintäkt som beräknas på *uppskottsbelopp vid bostadsbyte*. Denna schablonintäkt svarar för 4,2 mdkr av beskattningsunderlaget (motsvarande 1,3 mdkr i skatt).

Även *överskott vid uthyrning av privatbostad (villa, lägenhet eller fritidshus)* beskattas som inkomst av kapital. Från den hyra man får vid uthyrning av privatbostad fick t.o.m. 2008 göras ett schablonavdrag med 4 000 kr. För att stimulera till uthyrning har detta schablonavdrag höjts i flera steg under åren 2009 – 2013 och uppgick 2013 till 40 000 kr². Det deklarerade överskottet vid uthyrning av privatbostad uppgick 2011 till 1,4 mdkr.

Möjligheten att genom reglerna för *räntefördelning* beskatta en del av näringsinkomsterna som avkastning på kapitalet, istället för som förvärvsinkomst, utnyttjades 2011 av 110 000 näringsidkare. Totalt beskattades 6,6 mdkr som "positiv räntefördelning" i inkomstslaget kapital istället för inkomstslaget näringsverksamhet. *Utgiftsräntorna* uppgick 2011 till 102 mdkr.

Under perioden 2000-2012 har hushållen nästan tredubblat sina lån – från 1 137 miljarder kronor år 2000 (50% av BNP) till 2 966 mdkr år 2012 (83% av BNP). Hur utgiftsräntorna utvecklas över åren beror också på utvecklingen av räntesatserna för upplåning (tabellbilaga 8.23 Diagram).

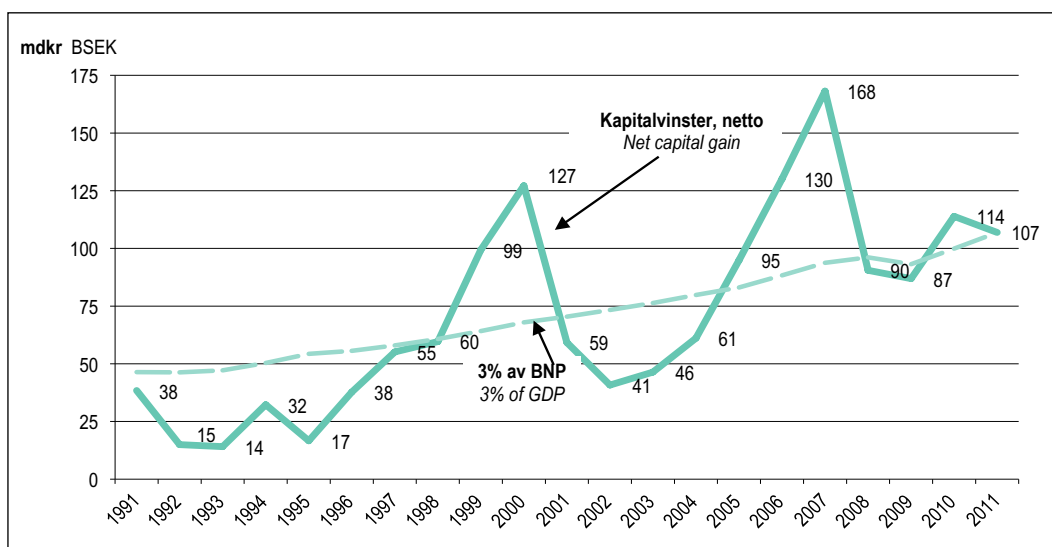
Kapitalvinsterna har varierat kraftigt mellan åren beroende på läget på fastighetsmarknaden och börsutvecklingen. Åren 2001-2003 var kapitalvinsterna låga som en följd av den börsnedgång som inleddes år 2000 (tabellbilaga 8.24 Diagram). År 2007 noterades högsta nivå sedan den fristående kapitalinkomstbeskattningen infördes. Sett mer långsiktigt har hushållens ändrade sparbetende, som innebär att man i ökad utsträckning sparar i värdepapper, betydelse för utvecklingen av kapitalvinsterna.

8.12 Diagram visar hur kapitalvinsterna (netto för förluster, efter kvotering) förändrats sedan 1991. Man brukar som en sorts tumregel säga att kapitalvinsterna sett över en längre tidsperiod ligger i storleksordningen 3 procent av bruttonationalprodukten.

² Utöver schablonavdraget får avdrag göras för villa med 20 procent av betald hyra och för bostadsrätt/hyresrätt med den avgift man själv betalar till bostadsrättsföreningen och som motsvarar den del av bostadsrätten/hyresrätten som hyrts ut.

8.12 Diagram

Kapitalvinster för fysiska personer jämfört med 3 procent av BNP åren 1991-2011 Net capital gain for individuals compared to 3 per cent of GDP 1991-2011

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet

8.5.4 Mer om kapitalvinster

Statistik över kapitalvinster sammanställning har tidigare bara funnits vissa år i samband med specialundersökningar gjorda av SCB. Från 2007 har deklara-tionsblanketten gjorts om och det går att löpande skapa statistik över kapitalvin-ster nas sammansättning utifrån redovis-ningen på deklara-tionsblanketten. 8.13 Tabell visar kapitalvinster (netto för förluster) 2007-2011 med uppdelning på försäljning av värdepapper, bostäder och

näringsfastigheter.

År 2011 redovisade 2,2 miljoner perso-ner kapitalvinst eller kapitalförlust. Anta-let personer som redovisade kapitalvinst/ förlust på fonder/aktier var 2,0 miljoner och vinst/förlust vid försäljning av bostad (inklusive återförda uppskov) 220 000.

Vinsterna före kvotering var 2011 126 miljarder kronor. Nettovinsterna för fonder, aktier och andelar i fåmansföretag svarade för 32 miljarder kronor och nettovinsterna vid försäljning av bostäder (inkl. återförda

8.13 Tabell

Sammansättning av fysiska personers kapitalvinster 2007-2011 Composition of net capital gains for individuals 2007-2011

År Year	Nettovinst före kvoteringar och kvittningar Net capital gain before quotas and offsets					Avgår pga kvotering och kvittning Reductions due to quota and offsets	Taxeringsmässigt skatteunderlag Assessed tax base
	Fonder/ aktier/ andelar fåmansföretag m.m. Mutual funds, shares	Onoterade fonder, valuta, övriga tillgångar m.m. Non-quoted funds, currency, other assets etc.	Försäljning av småhus, bostadsrätt, återfört uppskov Sale of houses and tenant ownership rights incl. reversed deferral amounts	Försäljning av näringsfastighet Sale of business property	Sammanlagt för alla typer före kvotering och kvittning Total all kinds before quota and offsets		
	Antal personer, tusental*		Number of persons, thousands				
2007	2 202	47	252	24	2 384		
2008	1 881	46	205	20	2 049		
2009	1 651	51	214	19	1 832		
2010	1 742	43	226	21	1 923		
2011	2 035	40	220	19	2 198		
	Belopp, mdkr		Amount, BSEK				
2007	82,4	2,5	97,8	17,6	200,3	-32,1	168,2
2008	22,1	0,9	67,3	13,9	104,2	-13,7	90,5
2009	20,0	-0,6	72,6	11,9	103,8	-16,9	86,9
2010	32,7	-0,3	87,0	16,4	135,8	-21,9	113,9
2011	31,4	0,3	78,9	15,0	125,6	-18,7	106,9

* Personer kan för samma typ av tillgång ha redovisat i både vinst- respektive förlustrutan på deklara-tionsblanketten. I antalsredovisningen i denna tabell har hänsyn tagits till "snittmängden" för att undvika dubbelräkning av antalet personer.

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet och specialbearbetningar

uppskov) 79 miljarder kronor. Efter de kvoterings- och kvittningar som görs för att få fram det taxeringsmässiga skatteunderlaget (dvs. det underlag som skattesatsen 30% tillämpas på) blev kapitalvinsterna 2011 ca 107 miljarder kronor vilket motsvarar 3,0 procent av BNP.

Investeringsparkonto – ny sparform från 2012

En ny schablonbeskattad sparform benämnd ”investeringsparkonto” infördes från 2012. Syftet med investeringsparkontot är att ge individerna möjlighet att på ett enkelt sätt spara i finansiella instrument som aktier och fonder. Ett investeringsparkonto är en schablonbeskattad sparform, vilket betyder att skatten inte baseras på den faktiska avkastningen utan på en årlig skatt beräknad på värdet av tillgångarna på kontot, precis som avkastningsskatten för pensions- och kapitalförsäkringar.

Kontoinnehavaren ska kunna sätta in pengar på kontot, handla med finansiella instrument och omplacera dessa utan att behöva redovisa varje kapitalvinst och kapitalförlust i sin inkomstdeklaration. Inte heller ränta och utdelning behöver redovisas. Syftet är att göra det enklare för den enskilde att äga finansiella instrument.

Skatten på investeringsparkontot ska beräknas utifrån ett så kallat kapitalunderlag. Underlaget baseras på ett framräknat värde på tillgångarna på kontot vid fyra tillfällen under året samt överföringar och inbetalningar som görs till kontot under året. Schablonintäkten räknas fram genom att underlaget multipliceras med statslåneräntan. Intäkten ska tas upp som en kapitalinkomst och beskattas med den vanliga

skattesatsen för kapitalinkomster, dvs. 30 procent. Det är institutet som tillhandahåller investeringssparkontot som ska beräkna och rapportera schablonintäkten till Skatteverket.

Vinst vid försäljning av fastigheter

Av den nominella vinst som räknas fram vid försäljning av privatbostäder (småhus och bostadsrätter) tas endast en viss del upp till beskattning. Denna del brukar kallas den skattepliktiga vinsten och på denna tillämpas skattesatsen 30 procent. Detta innebär att den faktiska skattesatsen i förhållande till framräknad vinst i praktiken är lägre än 30 procent. Regeln om att endast del av vinsten är skattepliktig har sin grund i de avvägningar som gjordes i samband med sloandet av de s.k. takreglerna som infördes i samband med skattereformen i början av 1990-talet. T.o.m. år 2000 togs hälften av den framräknade vinsten upp till beskattning vilket innebar att skatten, som andel av den nominella vinsten, var 15 procent. År 2001 skärptes kapitalvinstbeskattningen vid försäljning av privatbostäder genom att den andel av vinsten som var skattepliktig höjdes till två tredjedelar. Skatten som andel av nominella vinsten har åren 2001-2007 varit 20 procent. I samband med att fastighetskatten fr.o.m. 2008 ersattes av fastighetsavgift, höjdes skatten på den framräknade kapitalvinsten från 20 till 22 procent. För kapitalvinst vid försäljning av närings- och hyresfastigheter är beskattningsunderlaget 90 procent av vinsten.

Den som sålt en permanentbostad och därefter köpt en annan bostad har vissa möjligheter att skjuta upp beskattningen av en eventuell kapitalvinst i samband med

8.14 Tabell

Kvarstående uppskov för privatbostäder i Skatteverkets uppskavsregister per december 2005-2012

Remaining deferrals for private residences according to the records of the Tax Agency in December 2005-2012

Tidpunkt Time	Antal återstående uppskov Number of remaining deferrals	Återstående uppskavsbelopp, mdkr Remaining deferral amounts, BSEK
2005 december	362 479	126,3
2006 december	424 891	149,0
2007 december	523 145	187,4
2008 december	550 694	216,5
2009 december	575 410	233,3
2010 december	585 712	241,7
2011 december	597 132	249,9
2012 december	606 850	256,6

Anm: Utläsning av uppskavsstocken har gjorts i december respektive år efter det att inkomsttaxeringen är fastställd. Värdena för december 2012 avser sålunda tillståndet efter 2012 års taxering som avsåg inkomståret 2011.

Källa: Skatteverket

8.15 Tabell

Kvarstående uppskov för privatbostäder december 2012 efter uppskovets storlek och individens ålder

Remaining deferrals for private residences December 2012 by size of deferral amount and age of the individual

	Antal uppskov Number of remaining deferrals	Uppskovsbelopp, mdkr Remaining deferral amounts, SEK	Genomsnitt, tkr Mean value, SEK
Uppskovets storlek, tkr (Size of deferral, KSEK)			
- 100	93 021	6,0	64
100 - 500	329 728	87,5	265
500 - 1 000	139 384	96,5	693
1 000 - 1 450	29 314	35,4	1 209
1 450 - 1 600	5 661	8,8	1 548
>1600 -	9 742	22,4	2 299
Totalt (Total)	606 850	256,6	423
Ålder för den som har uppskovet (Age of person with the deferral)			
- 34	64 475	19,2	297
35 - 44	187 993	76,0	404
45 - 54	144 993	62,6	432
55 - 64	110 828	48,9	441
65 - 74	68 546	33,8	492
75 -	29 981	16,2	540
Dödsbon	34	0,0	282
Totalt (Total)	606 850	256,6	423

Källa: Skatteverket

försäljningen av ursprungsbostaden. Fram t.o.m. 2007 fick hela vinsten skjutas upp om priset på den nya bostaden var minst lika högt som för den sålda bostaden. Från 2008 har satts ett tak för nya uppskov. Nya uppskov har åren 2008-2009 varit maximerade till 1,6 miljoner kronor per bostad. År 2010 har taket för nya uppskov sänkts ytterligare till 1,45 miljoner kronor. I december 2012 hade 607 000 individer ett kvarstående uppskov i Skatteverkets register. Den uppskjutna vinsten för dessa var totalt 257 miljarder kronor.

År 2009 infördes en årlig skatt på uppskovet. Praktiskt sker detta genom att den som har uppskov påförs en schablonintäkt i inkomstslaget kapital som är 1,67 procent av uppskovsbeloppet. Skatten tas ut med 30 procent av schablonintäkten (motsvarar en skatt på cirka 0,5 procent av uppskovsbeloppet). Ett uppskovsbelopp av den storlek som fanns i december 2011 – 250 miljarder kronor – innebär att de som har uppskov får skatta för en schablonintäkt på 4,2 miljarder kronor ($250 * 1,67\%$) vilket innebär att de betalar en skatt på 1,3 miljarder kronor ($4,2 * 30\%$) på sina uppskovsbelopp.

Det genomsnittliga uppskovsbeloppet låg 2011 på 419 000 kr. Ca 17 800 individer hade uppskov på 1,45 miljoner kronor eller mer (8.15 Tabell).

Omsättning och prisutveckling för privatbostäder

Kapitalvinsterna vid försäljning av privatbostäder är beroende av volymen sålda bostäder och prisutvecklingen. Under treårsperioden 2010-2012 har i genomsnitt per år genomförts ca 51 600 marknadsmässiga köp av permanentbostäder och fritidshus (tabellbilaga 8.25 Tabell). Det motsvarar drygt tre procent av småhusbeståndet. Därutöver försäljs också en del småhus genom icke marknadsmässiga köp. Ägarförhållanden ändras också genom arv och gåva.

Småhus – typ av ägarbyten 2012

Typ av ägarbyte	Permanentbostad	Fritidshus	Summa
Antal köp till normalt marknadspris	49 534	8 826	58 360
Antal med köpeskilling men ej normalt marknadspris (bl.a. släktköp)	10 032	2 278	12 310
Utan köpeskilling (t.ex. arv, gåva)	22 303	5 380	27 683
Samtliga lagfarter	81 869	16 484	98 353

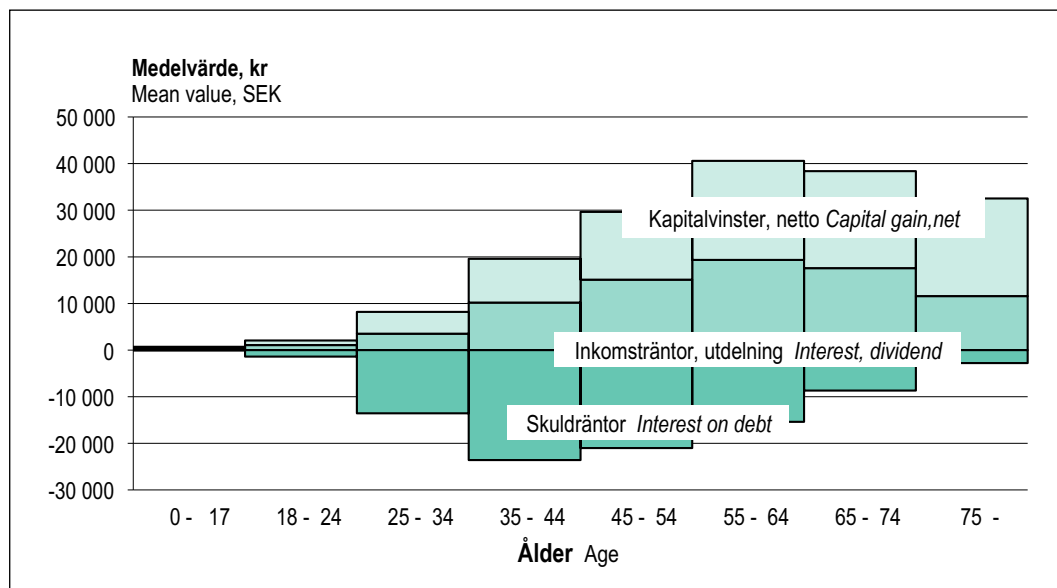
Källa: SCB Fastighetsprisstatistik

Antalet försålda bostadsrätter (exkl. nyproduktion) har under perioden 2010-2012 uppgått till i genomsnitt 95 000 per år (tabellbilaga 8.26 Tabell). Den totala köpe-

8.16 Diagram

Genomsnittligt underlag ("skattebas") för beskattning av finansiellt kapital i olika åldersgrupper år 2011, kr per invånare

Average net income from financial capital ("tax base") for individuals by age group in 2011, SEK per capita

Anm: Sifferunderlaget till diagrammet återfinns i 8.19 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

Källa: SCB, inkomst- och taxeringsregistret

skillingen för de försålda privatbostäderna (småhus+bostadsrätter) uppgick till i genomsnitt 247 miljarder kr per år under perioden 2010-2012 (exkl. nyproducerade bostadsrätter). Under 2012 uppgick den totala köpeskillingen för privatbostäderna till ca 247 miljarder kronor.

Utvecklingen av priserna på småhus har varierat i olika perioder (tabellbilaga 8.27 Tabell). En viktig orsak har varit läget på kreditmarknaden och konjunkturläget. Sett från början av 1990 fram t.o.m. 2012 har priserna på småhus ökat betydligt snabbare än KPI. Mellan 1990 och 2012 ökade priserna på permanentbostäder med 164 procent och fritidshus med 207 procent. Under samma period ökade KPI med 51 procent.

8.6 Fördelningsprofilen för direkt skatt på kapital

Skattebasen för finansiellt kapital som störst i övre medelåldern

Inkomsterna från räntor, utdelningar samt kapitalvinster ökar med individens ålder och är som störst i övre medelåldern (8.16 Diagram). Mest skuldtyngda är hushållen i åldersgruppen 35-44 år med genom-

snittliga skuldräntor på nästan 24 000 kr. Mest kapitalvinster och ränteinkomster har åldersgruppen 55-64 år.

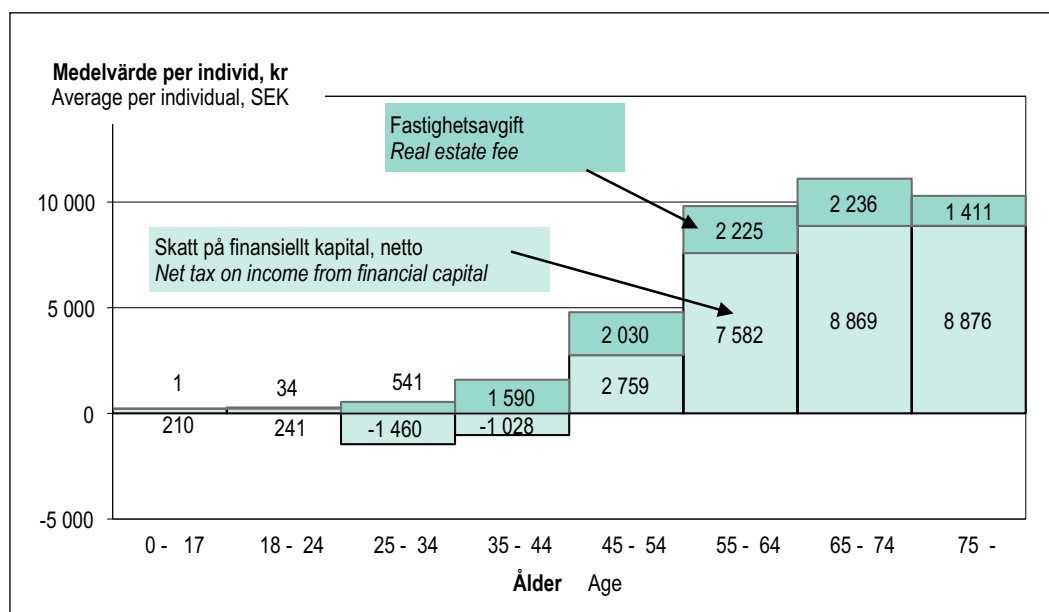
Den direkta skatten som betalas av individerna har en klar livscykelprofil

Den skatt på kapital som direktdebiteras hushållen består i första hand av fastighetsavgift för småhus, skatt på räntor, utdelningar och kapitalvinster. Sammantaget uppgick dessa skatter 2011 till ca 40 miljarder kronor. 8.17 Diagram visar hur stora dessa skatter i genomsnitt är i olika åldersgrupper. Genomsnittet för hela befolkningen är 4 000 kr.

Skatten på kapital som debiteras individerna har en klar livscykelprofil. I ungdomsåren är skatten på kapital liten. I trettioårsåldern börjar man köpa fastigheter och skuldsätter sig. Därefter kommer individerna in i en konsolideringsfas och skatten som tas ut på deras kapital ökar. För pensionärerna kan noteras en nedgång i fastighetsavgift beroende på att man byter boendeform. Man bör dock hålla i minnet att de som bor i hyreslägenhet eller bostadsrätt belastas med fastighetsavgift indirekt via den hyra de betalar vilket inte kommer med i diagrammet.

8.17 Diagram

Direkt skatt på kapital för individer i olika åldersgrupper år 2011, medelvärden, kr
Average direct taxes on capital for individuals by age group in 2011 in SEK per capita

Anm: Underlaget till diagrammet återfinns i tabell 8.21 (i tabellbilagan till detta kapitel)

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret

Kapitalavkastningen och skatten på kapital för individer är starkt koncentrerad till höginkomsttagare (se tabellerna 8.20 samt 8.22 i tabellbilagan). Av totala antalet inkomsttagare 2011 hade 5,5 procent förvärvsinkomster över en halv miljon kronor. Dessa inkomsttagare hade 20 procent av förvärvsinkomsterna i landet och betalade 36 procent av de skatter som tas ut på individernas kapital.

8.7 Kupongskatt för bosatta i utlandet

Kupongskatt utgår på utdelning på aktier i svenska aktiebolag och andelar i svenska aktiefonder. Den är en definitiv källskatt och erläggs med 30 procent av utdelningen till i utlandet bosatta personer och av vissa med dem likställda utdelningsberättigade. Från huvudregeln om 30 procent kupongskatt förekommer undantag. Till följd av ingångna avtal med olika länder kan kupongskatten sättas ned med varierande skattesatser för att undvika dubbelbeskattning med hänsyn till beskattningen i hem-

landet. Kupongskatten resulterade 2011 i skatteinkomster på 3,8 miljarder kronor.³

8.8 Avkastningsskatt på indirekt ägande i pensionsfonder m.m.

Avkastningsskatt tas ut på kapital avsatt för tjänstepension, kapital i form av privat pensionssparande och på kapitalförsäkringar. Skatten betalas in av dem som förvaltar de avsatta medlen dvs. av försäkringsföretag, banker, pensionsstiftelser, företag och pensionssparinstitut. Om en individ har köpt en utländsk kapital- eller pensionsförsäkring betalar individen själv skatten. Avkastningsskatten infördes i samband med skattereformen 1991. Syftet med skatten är att göra beskattningen av kapitalavkastning mer likformig mellan privatpersoners direkta sparande i bank etc. och försäkringsparande i pensions- och kapitalförsäkringar.

Det totala kapitalunderlaget uppskattas vid ingången av 2013 uppgå till 3 040

³ Källa: Ekonomistyrningsverket: Rapport Utfallet för statens budget –del av ESV:s underlag för årsredovisning för staten 2012, ESV 2013:23

miljarder kronor.⁴ Av detta underlag beräknas pensionskapitalet svara för 2 748 miljarder kronor och kapitalförsäkringskapitalet för 291 miljarder. En uppskattning av fördelningen av pensionskapitalet på privat pensionskapital och tjänstepensionskapital visar att det privata pensionskapitalet står för runt en femtedel och tjänstepensionskapitalet för ca fyra femtedelar av det samlade pensionskapitalet.

Genom avkastningsskatten begränsas i princip den del av tillväxten (avkastningen) av pensionskapitalet som kommer den pensionsförsäkrade till godo.

Avkastningsskatten baseras på en schab-lonmässigt beräknad avkastning som beräknas utifrån kapitalunderlaget. Skatteunderlaget beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med den genomsnittliga stats-låneräntan. *Pensionsförsäkringskapital* beskattas sedan med en skattesats på 15 procent. Avkastningen på *kapitalförsäkringar* beskattades tom 2011 med 27 procent. För att skapa neutralitet i beskattningen med den nya sparformen investeringssparkonton har skattesatsen för kapitalförsäkringar och avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkringar från 2012 höjts till 30 procent.

Inkomståret 2012 debiterades totalt 11,9 miljarder kronor i avkastningsskatt (se 8.1 Tabell).

8.9 Stämpelskatt

Stämpelskatt är en avgift som tas ut vid förvärv av fast egendom (lagfart) eller tomträtter. Skatten beräknas på köpeskillingen men om köpeskillingen understiger taxeringsvärdet så beräknas stämpelskatten på taxeringsvärdet. Vid förvärv som görs av privatpersoner, stiftelser och ideella föreningar samt bostadsrättsföreningar tas stämpelskatt ut med 1,5 procent av egendomens värde. Förvärvas egendomen av andra juridiska personer (bolag m.fl.) har skatten tidigare tagits ut med 3 procent men denna skattesats är från 2011 höjd till 4,25 procent.

Även vid inteckning av fast egendom tas ut stämpelskatt. Vid inteckning är skatten 2 procent av inteckningsbeloppet för fast

egendom och tomträtt, 1 procent för luftfartyg och näringsverksamhet samt 0,4 procent för skepp.

År 2011 inbringade stämpelsakten 8,0 miljarder kronor.⁵

8.10 Skattereduktion för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet

Som ett led i att stärka den ideella sektorn infördes 2012 en skattereduktion för privatpersoners penninggåvor till ideell verksamhet. För att skattereduktion ska ges måste verksamheterna ansöka om och bli godkända som gåvomottagare av Skatteverket utifrån vissa bestämda kriterier. Varje gåva ska uppgå till minst 200 kr för att räknas in i underlaget för reduktionen. Om det sammanlagda underlaget understiger 2 000 kr/år fås ingen skattereduktion. Skattereduktion ges med 25 procent av gåvobeloppet och får uppgå till högst 1 500 kr/år. Det innebär att maximal skattereduktion ges vid lämnade gåvor på 6 000 kr/år.

8.11 Bolagsskatt

Inkomståret 2009 sänktes den statliga inkomstskatten för juridiska personer, eller som den populärt kallas ”bolagsskatten” eller ”skatt på företagsvinster”, från 28 till 26,3 procent och 2013 sänktes den ytterligare till 22 procent. Skatteunderlaget, den taxerade inkomsten, räknas fram som det bokföringsmässiga resultatet korrigerat för skattemässiga justeringar. År 2011 uppgick den totala taxerade inkomsten ”den skattemässiga vinsten” för juridiska personer till 406 miljarder kronor (se 10.7 Tabell) och skatten för dessa till 103 miljarder kronor (se 10.4 Tabell). Aktiebolagen står för en dominerande del av de juridiska personernas ekonomiska aktivitet.

En stor andel av den redovisade beskattningsbara inkomsten är hänförlig till en mindre mängd mycket stora företag. Två procent av de bolag som redovisade överskott svarade för 80 procent av bolagsskatten.

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först ska betala skatt på sin vinst. Därefter ska aktie- eller andelsägar-

⁴ Källa: Beräkningskonventioner 2013. Rapport från skatteeconomiska enheten i Finansdepartementet.

⁵ Källa: Ekonomistyrningsverket: Rapport Utfallet för statens budget –del av ESV:s underlag för årsredovisning för staten 2012, ESV 2013:23

na betala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag i princip inte får göra avdrag för vinstutdelning uppkommer dubbelbeskattning.

Företagsbeskattningen behandlas utförligare i kapitel 10.

8.12 Avskaffade skatter

8.12.1 Förmögenhetsskatten

T.o.m. 2006 togs skatt ut på förmögenhet. Sista året med skatten betalade 284 000 individer tillsammans 5,9 miljarder kronor i förmögenhetsskatt. Den skatt som debiterades varierade dock kraftigt över åren bl.a. som en följd av ändringar av skattepliktsgränsen. Sista tioårsperioden med skatten var spannet i antal personer som betalade förmögenhetsskatt från 229 000 till 713 000 personer och beloppet som debiterades varierade från 3,8 till 8,4 miljarder kronor (8.18 Tabell)

8.18 Tabell

Förmögenhetsskatt för individer åren 1997-2006 – de sista tio åren Recurrent tax on wealth for individuals 1997-2006 – the last ten years

	Antal, tusental Number, thousands	Belopp, mnr Amount, MSEK
Sista året 2006 (The last year 2006)	284	5 949
Genomsnitt för tioårsperioden (Average for the ten-year period)	450	5 855
Maxvärde under tioårsperioden (Maximum for the ten-year period)	713 (År 1999)	8 428 (År 1999)
Minvärde under tioårsperioden (Minimum for the ten-year period)	229 (År 2005)	3 818 (År 2002)

Källa: Skatteverket, Debiteringsstatistik

Sista året skatten gällde var gränsen för att betala skatt 1,5 miljoner kronor för ensamstående individer och 3 miljoner kronor för sambeskattade (gifta och sambor med barn). Skatten var proportionell och utgick med 1,5 procent av den del av förmögenheten som översteg gränsen.

Förmögenhetsskatt betalades även av vissa juridiska personer, i första hand

ekonomiska föreningar och vissa stiftelser.⁶ Förmögenhetsskatten för dessa var år 2006 192 miljoner kronor.

En utförligare beskrivning av värderingsreglerna och förmögenhetsskattens sammansättning återfinns i Skatter i Sverige, årgång 2008.

8.12.2 Arv- och gåvoskatten

Tidigare har man i Sverige tagit ut skatt på arv och gåva. I början av 2000-talet inbringade skatten drygt 2 miljarder kronor per år. År 2004 avskaffades arvsskatten mellan makar och Riksdagen beslutade hösten 2004 att arvs- och gåvoskatten skulle tas bort helt från och med 1 januari 2005. Flodvågskatastrofen i Asien under julhelgen 2004 gjorde dock att man beslutade tidigarelägga avskaffandet till den 17 december 2004. Även om skatterna slopats kommer det fortfarande in smärre belopp från dem (se 8.1 Tabell). Detta rör sig om gåvor och arv från tiden innan skatternas avskaffande.

Den svenska arvsskatten var utformad som en arvslottsbeskattning dvs. den beräknades utifrån storleken på det arv som tillföll varje arvtagare. Skatten var beroende både av släktskap (skatteklass) och av arvslottens storlek. Innan arvsskatten avskaffades mellan makar gällde för arv som tillföll make eller sambo (skatteklass 1) att det fanns ett grundavdrag på 280 000 kr. För arvslott till barn/barnbarn (skatteklass 1) var grundavdraget 70 000 kr. För belopp som låg utöver dessa fribelopp var skatten 10 procent upp till 300 000 kr, 20 procent på belopp mellan 300 000-600 000 kr och 30 procent på det som översteg 600 000 kr. På en arvslott på 500 000 kr betalades således ett barn eller barnbarn 56 000 kr.

För en mer utförlig beskrivning av reglerna för arvs- och gåvoskatten under dess sista år hänvisas till Skatter i Sverige, årgång 2005.

⁶ För dessa uppgick fribeloppet till 25 000 kr och skattesatsen till 1,5 promille.

Tabellbilaga:

- 8.19 Tabell Avkastning på finansiellt kapital år 2011 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.
- 8.20 Tabell Avkastning på finansiellt kapital år 2011 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.
- 8.21 Tabell Skatt på kapital år 2011 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.
- 8.22 Tabell Skatt på kapital år 2011 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.
- 8.23 Tabell Villaränta 1990 och framåt, för rörlig ränta respektive femårig bunden
- 8.24 Tabell Generalindex på Stockholms fondbörs
- 8.25 Tabell Normala köp av småhus åren 1982 - 2012, antal samt köpeskilling, belopp i löpande priser
- 8.26 Tabell Normala överlåtelser av bostadsrätter 2000-2012, antal samt överlåtelsepriser, belopp i löpande priser
- 8.27 Tabell Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1990 - 2012

8.19 Tabell

Avkastning på finansiellt kapital år 2011 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.

Yield on financial capital 2011 for individuals by age group and for deceased persons' estates etc.

Ålder	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Räntein- komster, utdelningar m.m.	Kapital- vinster netto för förluster	Skuld- räntor m.m.	Avdrag för förvalt- nings- kostnad	Summa underlag	Räntein- komster, utdelningar m.m.	Kapital- vinster netto för förluster	Skuld- räntor m.m.	Avdrag för för- valtnings- kostnad	Summa underlag
Age	Number of persons	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base	Income from inter- est and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base
0 - 17	1 776 494	820	405	-4	-2	1 218	462	228	-2	-1	686
18 - 24	899 151	971	892	-1 266	-4	594	1 080	992	-1 408	-4	660
25 - 34	1 165 152	4 089	5 463	-15 805	-17	-6 269	3 509	4 689	-13 565	-15	-5 381
35 - 44	1 264 973	12 898	11 854	-29 827	-36	-5 110	10 196	9 371	-23 579	-28	-4 040
45 - 54	1 246 499	18 846	18 105	-26 180	-71	10 700	15 119	14 525	-21 003	-57	8 584
55 - 64	1 177 113	22 786	24 972	-18 104	-119	29 535	19 358	21 215	-15 380	-101	25 091
65 - 74	993 019	17 457	20 645	-8 632	-131	29 338	17 580	20 790	-8 693	-132	29 545
75 -	869 860	10 079	18 205	-2 410	-97	25 777	11 587	20 929	-2 771	-112	29 634
Samtliga	9 392 261	87 946	100 541	-102 228	-476	85 782	9 364	10 705	-10 884	-51	9 133
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	674 170	1 024	5 695	-537	-8	6 173	1 519	8 447	-797	-12	9 158
Totalt (Total)	10 066 431	88 970	106 236	-102 765	-484	91 955					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret

8.20 Tabell

Avkastning på finansiellt kapital år 2011 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.

Yield on financial capital 2011 for individuals by assessed income from earnings and for capital of deceased persons' estates etc.

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag	Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
Assessed income from work, KSEK	Number of persons	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base
0	2 021 146	2 612	2 722	-1 438	-27	3 869	1 292	1 347	-711	-13	1 914
1 - 20	389 450	1 115	1 791	-504	-10	2 391	2 863	4 599	-1 294	-26	6 142
20 - 40	199 562	844	1 704	-445	-6	2 096	4 229	8 539	-2 230	-30	10 508
40 - 60	173 089	1 219	1 326	-535	-10	1 999	7 043	7 661	-3 091	-58	11 555
60 - 80	147 886	707	1 419	-600	-4	1 521	4 781	9 595	-4 057	-27	10 292
80 - 100	297 495	1 448	2 511	-950	-9	2 999	4 867	8 440	-3 193	-30	10 084
100 - 120	366 184	1 928	3 024	-1 410	-11	3 531	5 265	8 258	-3 851	-30	9 643
120 - 140	351 742	1 892	3 343	-1 757	-9	3 469	5 379	9 504	-4 995	-26	9 862
140 - 160	381 473	2 297	3 834	-2 231	-16	3 884	6 021	10 051	-5 848	-42	10 182
160 - 180	402 488	2 346	4 336	-2 816	-13	3 853	5 829	10 773	-6 996	-32	9 573
180 - 200	379 905	2 441	4 103	-3 167	-15	3 362	6 425	10 800	-8 336	-39	8 850
200 - 220	372 646	2 522	4 034	-3 679	-15	2 862	6 768	10 825	-9 873	-40	7 680
220 - 240	365 917	2 409	3 838	-4 166	-16	2 065	6 583	10 489	-11 385	-44	5 643
240 - 260	370 937	2 351	3 647	-4 875	-14	1 110	6 338	9 832	-13 142	-38	2 990
260 - 280	385 754	2 385	3 300	-5 582	-12	90	6 183	8 555	-14 470	-31	236
280 - 300	382 459	2 447	3 396	-6 015	-14	-186	6 398	8 879	-15 727	-37	-486
300 - 320	356 429	2 673	3 430	-6 170	-14	-81	7 499	9 623	-17 311	-39	-227
320 - 340	312 111	2 488	3 056	-5 855	-14	-325	7 972	9 791	-18 759	-45	-1 041
340 - 360	266 473	2 398	2 820	-5 347	-14	-142	8 999	10 583	-20 066	-53	-537
360 - 400	421 649	6 219	5 928	-9 422	-26	2 699	14 749	14 059	-22 346	-62	6 401
400 - 500	529 993	9 988	9 250	-14 244	-48	4 946	18 846	17 453	-26 876	-91	9 332
500 -1000	463 200	22 686	14 236	-17 366	-99	19 458	48 977	30 734	-37 491	-214	42 006
1000 -	54 273	10 534	13 493	-3 653	-59	20 314	194 093	248 613	-67 308	-1 087	374 311
Samtliga (All)	9 392 261	87 946	100 541	-102 228	-476	85 782	9 364	10 705	-10 884	-51	9 133
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	674 170	1 024	5 695	-537	-8	6 173	1 519	8 447	-797	-12	9 158
Totalt (Total)	10 066 431	88 970	106 236	-102 765	-484	91 955					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret

8.21 Tabell

Skatt på kapital år 2011 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.

Taxes on capital 2011 for individuals by age group and for deceased persons' estates etc.

Ålder Age	Antal individer Number of persons	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Fastighetsavgift Real estate fee	Nettoskatt på finansiellt kapital Net tax income from financial capital	varav Skatt på kapital-överskott of which Tax on capital surplus	Skatte-reduktion för underskott Tax reduc-tion for capital deficit	Summa direkt skatt på kapital för individer Sum direct capital tax	Fastighetsavgift Real estate fee	Nettoskatt på finansiellt kapital Net tax income from financial capital	varav Skatt på kapital-överskott of which Tax on capital surplus	Skatte-reduktion för underskott Tax reduc-tion for capital deficit	Summa direkt skatt på kapital för individer Sum direct capital tax
0 - 17	1 776 494	2	373	373	0	375	1	210	210	0	211
18 - 24	899 151	31	217	541	323	248	34	241	602	359	276
25 - 34	1 165 152	630	-1 701	2 371	4 072	-1 071	541	-1 460	2 035	3 495	-919
35 - 44	1 264 973	2 011	-1 301	5 993	7 293	710	1 590	-1 028	4 738	5 765	296
45 - 54	1 246 499	2 531	3 439	9 540	6 101	5 970	2 030	2 759	7 653	4 895	4 789
55 - 64	1 177 113	2 619	8 925	12 872	3 947	11 545	2 225	7 582	10 935	3 353	9 808
65 - 74	993 019	2 220	8 807	10 629	1 822	11 026	2 236	8 869	10 704	1 835	11 104
75 -	869 860	1 227	7 721	8 236	515	8 949	1 411	8 876	9 468	592	10 288
Samtliga (All)	9 392 261	11 270	26 481	50 554	24 073	37 751	1 200	2 819	5 383	2 563	4 019
Andel % (Share,%)		30%	70%	134%	64%						
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	674 170	115	1 911	1 983	72	2 026	171	2 835	2 941	107	3 005
Totalt (Total)	10 066 431	11 385	28 392	52 537	24 145	39 777					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret

8.22 Tabell

Skatt på kapital år 2011 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.

Taxes on capital 2011 for individuals by assessed earned income and for deceased persons' estates etc.

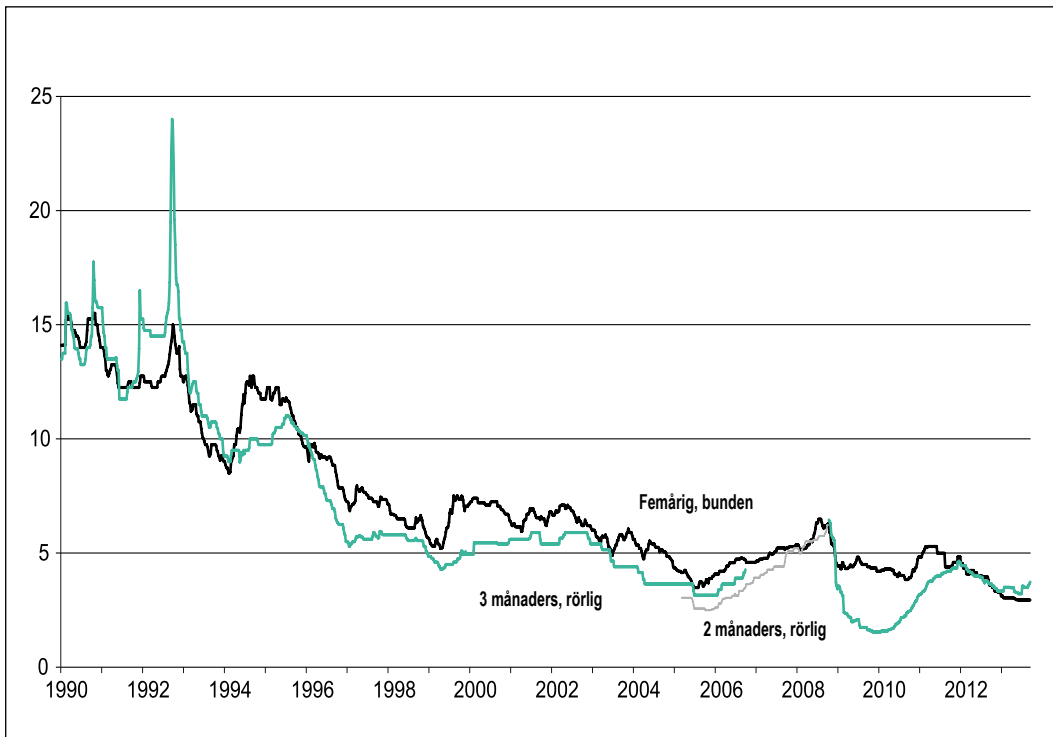
Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Fastighetsavgift	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer	Fastighetsavgift	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer
				Skatt på kapitalöver-skott	Skatte-reduktion för under-skott				Skatt på kapitalöver-skott	Skatte-reduktion för under-skott	
Assessed income from work, KSEK	Number of persons	Real estate fee	Net tax income from financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax	Real estate fee	Net tax income från financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax
0	2 021 146	158	1 407	1 500	93	1 566	78	696	742	-46	775
1 - 20	389 450	72	807	834	27	879	185	2 072	2 141	-69	2 257
20 - 40	199 562	59	714	742	27	774	296	3 578	3 718	-135	3 878
40 - 60	173 089	69	679	731	52	747	399	3 923	4 223	-300	4 316
60 - 80	147 886	80	510	606	96	590	541	3 449	4 098	-649	3 990
80 - 100	297 495	203	936	1 140	205	1 139	682	3 146	3 832	-689	3 829
100 - 120	366 184	279	1 087	1 424	337	1 366	762	2 968	3 889	-920	3 730
120 - 140	351 742	345	1 064	1 495	430	1 410	981	3 025	4 250	-1 222	4 009
140 - 160	381 473	427	1 187	1 748	561	1 614	1 119	3 112	4 582	-1 471	4 231
160 - 180	402 488	522	1 171	1 889	718	1 693	1 297	2 909	4 693	-1 784	4 206
180 - 200	379 905	559	1 020	1 821	801	1 579	1 471	2 685	4 793	-2 108	4 156
200 - 220	372 646	581	869	1 812	943	1 450	1 559	2 332	4 863	-2 531	3 891
220 - 240	365 917	573	626	1 703	1 077	1 199	1 566	1 711	4 654	-2 943	3 277
240 - 260	370 937	580	339	1 606	1 267	919	1 564	914	4 330	-3 416	2 478
260 - 280	385 754	618	56	1 510	1 455	673	1 602	145	3 914	-3 772	1 745
280 - 300	382 459	633	-50	1 519	1 569	583	1 655	-131	3 972	-4 102	1 524
300 - 320	356 429	629	-14	1 579	1 593	615	1 765	-39	4 430	-4 469	1 725
320 - 340	312 111	585	-87	1 417	1 504	498	1 874	-279	4 540	-4 819	1 596
340 - 360	266 473	531	-43	1 311	1 354	488	1 993	-161	4 920	-5 081	1 831
360 - 400	421 649	928	816	3 092	2 276	1 744	2 201	1 935	7 333	-5 398	4 136
400 - 500	529 993	1 265	1 512	4 877	3 366	2 777	2 387	2 853	9 202	-6 351	5 240
500 -1000	463 200	1 352	5 868	9 557	3 688	7 221	2 919	12 668	20 633	-7 962	15 589
1000-	54 273	221	6 007	6 639	632	6 228	4 072	110 681	122 326	-11 645	114 753
Samtliga (All)	9 392 261	11 270	26 481	50 554	24 073	37 751	1 200	2 819	5 383	-2 563	4 019
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	674 170	115	1 911	1 983	72	2 026	171	2 835	2 941	-107	3 005
Totalt (Total)	10 066 431	11 385	28 392	52 537	24 145	39 777					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret

8.23 Diagram

Villaränta 1990-2013, för rörlig ränta respektive femårig bunden, procent

Lending rate for family houses, 1990 -2013, showing floating interest rate and interest rate for five-year fixed-term loan, percent

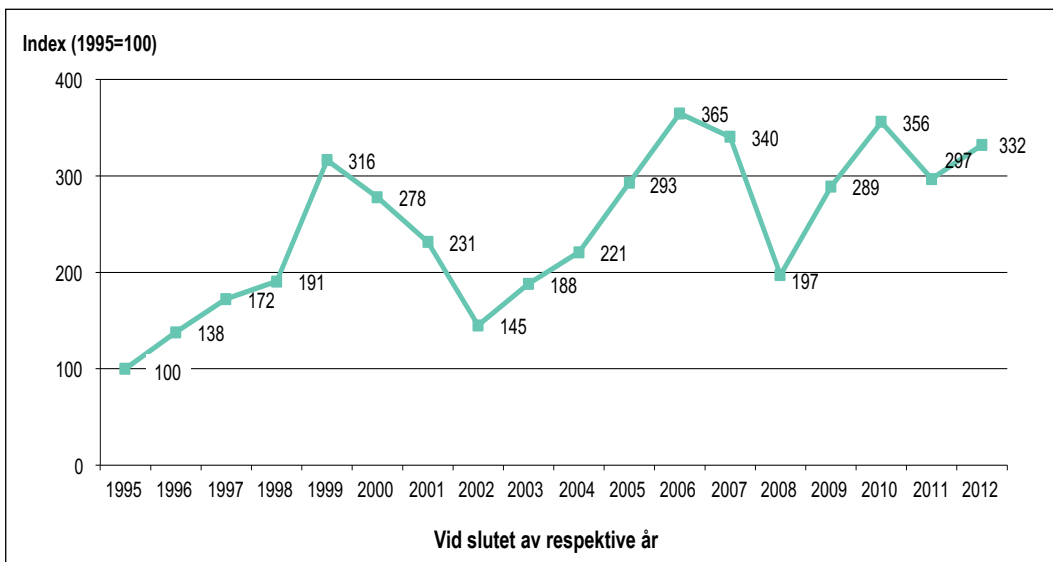

Källa: Boverket, Swedbank

8.24 Diagram

Generalindex på Stockholms fondbörs, aktieindex 29/12 1995=100

The Stockholm Stock Exchange share index, index 29/12 1995=100

Källa: Affärsvärldens hemsida: www.affarsvarlden.se

8.25 Tabell

Normala köp av småhus åren 1982-2012, antal samt köpeskilling, belopp i löpande priser

Normal purchases of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use 1982-2012, numbers and purchase price, amounts in current prices

År Year	Antal försäljningar Number of sales			Köpeskilling, medelvärde, tkr Purchase price, mean value, KSEK		Total köpeskilling, mdkr Total purchase price, BSEK		
	Permanent- bostad	Fritidshus	Summa	Permanent- bostad	Fritidshus	Permanent- bostad	Fritidshus	Summa löpande priser
2000	50 946	9 857	60 803	951	596	48,4	5,9	54,3
2001	50 674	9 367	60 041	1 049	637	53,2	6,0	59,1
2002	51 615	9 442	61 057	1 113	679	57,4	6,4	63,9
2003	54 253	9 231	63 484	1 223	792	66,4	7,3	73,7
2004	56 248	9 699	65 947	1 340	838	75,4	8,1	83,5
2005	59 224	10 226	69 450	1 455	916	86,2	9,4	95,5
2006	58 751	9 654	68 405	1 625	1 084	95,5	10,5	105,9
2007	64 221	10 629	74 850	1 782	1 140	114,4	12,1	126,6
2008	56 983	9 090	66 073	1 878	1 213	107,0	11,0	118,0
2009	51 865	8 755	60 620	1 911	1 337	99,1	11,7	110,8
2010	53 869	9 328	63 197	2 022	1 408	108,9	13,1	122,1
2011	51 437	8 948	60 385	2 050	1 417	105,4	12,7	118,1
2012	49 534	8 826	58 360	2 102	1 370	104,1	12,1	116,2
Genomsnitt per år (Annual average):								
1982-1989	52 872	12 909	65 781	405	207	21,4	2,7	24,1
1990-1999	52 063	10 980	63 043	642	365	33,4	4,0	37,5
2000-2004	52 747	9 519	62 266	1 140	708	60,2	6,7	66,9
2005-2009	58 209	9 671	67 880	1 725	1 131	100,4	10,9	111,4
2010-2012	51 613	9 034	60 647	2 057	1 399	106,2	12,6	118,8

Anm. Statistiken över antalet försäljningar av småhus omfattar "vanliga köp" vilket innebär att slätköp och andra speciella köp som inte är representativa för marknadsvärdet är exkluderade.

Källa: SCB Fastighetsprisstatistik

8.26 Tabell

Normala överlåtelse av bostadsrätter 2000-2012, antal samt överlåtelsepriser, belopp i löpande priser. Exkl. nyproduktion.

Normal purchases of condominium apartments 2000-2012, numbers and purchase price, amounts in current prices. Excl. sale of production of new apartments

År	Antal försäljningar	Överlåtelsepris Purchase price		Total köpeskilling, mdkr
		Medelvärde, tkr	Medianpris, tkr	
Year	Number of sales	Mean price, KSEK	Median price, KSEK	Total purchase price, BSEK
2000	72 392	390	173	28,2
2001	72 096	441	225	31,8
2002	76 297	526	295	40,1
2003	81 161	571	360	46,3
2004	84 787	671	455	56,9
2005	89 848	776	530	69,7
2006	92 697	933	650	86,5
2007	99 455	1 117	795	111,1
2008	89 899	1 080	800	97,1
2009	94 717	1 193	880	113,0
2010	98 203	1 312	995	128,8
2011	92 628	1 350	1 030	125,0
2012 prel.	93 373	1 404	1 100	131,1
Genomsnitt per år (Annual average):				
2000-2004	77 347	526		40,7
2005-2009	93 323	1 023		95,5
2010-2012	94 735	1 355		128,3

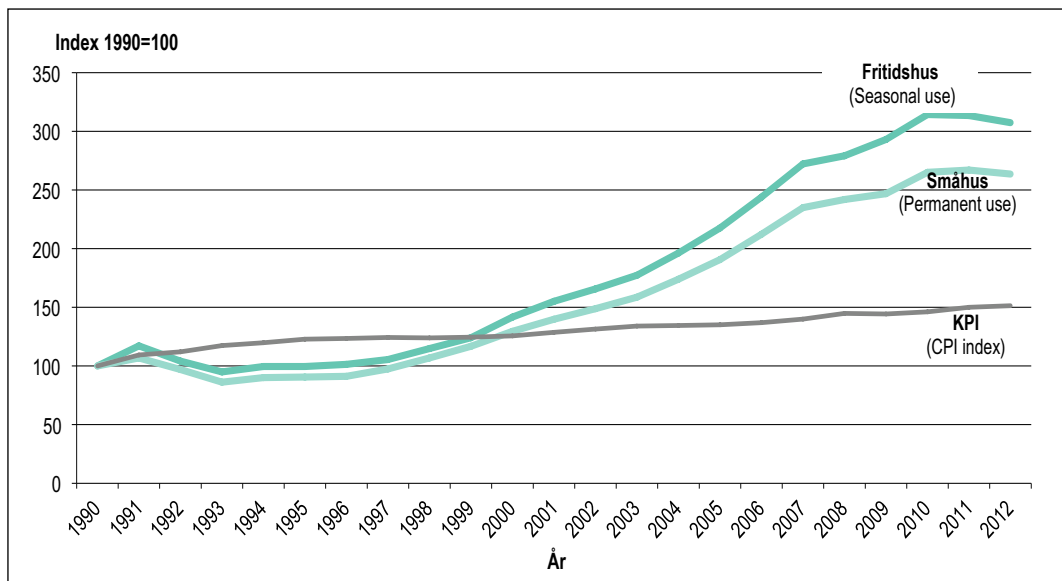
Anm. Underlag för beräkningarna av försäljningspriserna är de kontrolluppgifter som bostadsrättsföreningarna lämnar till Skatteverket i samband med en överlåtelse/försäljning av en bostadsrätt. Statistiken omfattar således endast begagnatmarknaden och inte nyproduktion. I denna redovisning ingår alla försäljningar oavsett lägsta pris upp till ett högsta pris på 20 miljoner kronor. Dock ingår inga överlåtelse som skett genom arv, gåva, bodelning eller liknande. Dessutom ingår bara försäljningar som gjorts av fysiska personer och där hela lägenheten sålts. Det bör påpekas att det är vanskligt att med stöd av siffrorna dra någon slutsats om prisutvecklingen på bostadsrätter. För att kunna göra detta krävs ett bättre mått än enbart medel- eller medianpris vilket inte tar hänsyn till storlek, belägenhet eller andra faktorer som påverkar marknadspriset. Ett kvadratmeterpris går dock inte att beräkna eftersom uppgift om storlek/yta saknas i underlaget.

Källa: SCB:s databaser, boende, byggande, bebyggelse

8.27 Diagram

Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1990-2012, index 1990=100

Real estate price index for one- and two-dwelling buildings 1990-2012, index 1990=100

Källa: SCB, Fastighetsprisstatistik

Ordinarie inkomster:

Grundskatt	kronor	480,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	»	280,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	38,000: —
Trosspassevolansafgift	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	150,000: —
Soldatvakansafgift	»	19,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,100,000: —
Mantalspenningar	»	750,000: —
Bötesmedel	»	400,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	60,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,500,000: —
Telegrafmedel	»	6,500,000: —
Jernvägstrafikmedel	»	7,000,000: —
Skogsmedel	»	7,500,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —

säger 27,046,000: —

Bevillningar:

Tullmedel	kronor	49,000,000: —
Postmedel	»	13,340,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	300,000: —
Stämpelmedel	»	6,500,000: —
Bränvinstillverkningsskatt	»	20,500,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	»	11,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	8,500,000: —
Tilläggsbevillning till bevillningen af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	7,650,000: —
Inkomstskatt för år 1903	»	10,500,000: —

säger 127,290,000: —

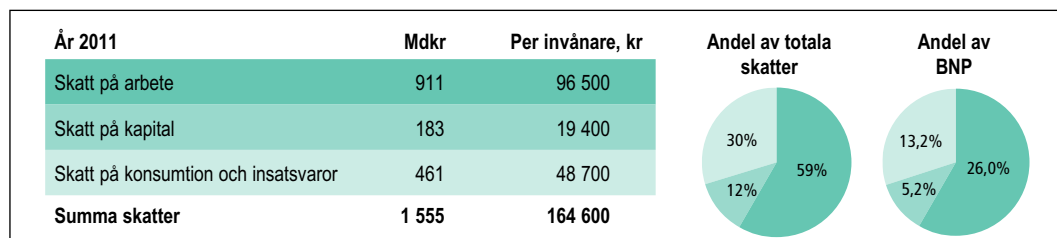
summa kronor 154,336,000: —

Kongl. Maj:t föreslår vidare enligt ofvan nämnda protokoll öfver finansärenden för den 11 innevarande månad:

Transport kronor 154,336,000: —

*Vid sekelskiftet fanns två punktskatter eller acciser,
en på brännvin och en på socker.
Dessa två punktskatter stod för ca 20 procent av statens inkomster.*

Skatt på konsumtion och insatsvaror

- De olika skatterna på konsumtion och insatsvaror inbringade år 2011 sammanlagt 461 miljarder kronor eller utslaget per invånare 48 700 kr.
- Skatt på konsumtion och insatsvaror utgjorde år 2011 cirka 30 procent av det totala skatteuttaget och motsvarade 13,2 procent av BNP.

9.1 Inledning

9.1.1 Moms och punktskatter

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, import, försäljning och konsumtion av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, som tas ut på nästan all omsättning av varor och tjänster, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster.

En vedertagen term sedan 1940-talet för de sistnämnda skatterna är punktskatter. Historiskt har dessa funnits i Sverige i mer än 400 år. Punktskatterna är ett uttryck för den rådande samhällsstrukturen och har långt in i modern tid, tillsammans med tullavgifterna, varit den dominerande inkomstkällan för staten. Punktskatter skiljer sig från mervärdesskatten på så sätt att de oftast är baserade på kvantitet istället för pris.

Differentierade mervärdesskattesatser eller punktskatter på specifika varor eller tjänster är i vissa fall ett uttryck för en ambition att styra efterfrågan. Förändringar i skattesatserna slår dock inte nödvändigtvis igenom fullt ut på konsumentpriserna. Hur stor del av skatten som övervältras på konsumenten beror på hur efterfrågan påverkas av prisförändringar, dvs. på priskän-

ligheten (se vidare kapitel 1).

Skatt på konsumtion och insatsvaror är ofta så kallade indirekta skatter. Med detta menas skatter som normalt sett belastar konsumenterna men tas ut och betalas in av producenterna eller säljarna (se vidare kapitel 1). Det finns i regel en administrativ fördel med detta. Antalet skattskyldiga som ska hanteras av skatteadministrationen blir betydligt färre än de som är avsedda att träffas av skatten. Alla punktskatter behöver dock inte vara indirekta skatter. Definitionsmässigt har det ingen betydelse vem som redovisar och betalar in skatten. Ett exempel på en punktskatt som betalas direkt av dem som belastas av den är fordonsskatten.

För en internationell jämförelse av skatterna på konsumtion och insatsvaror hänvisas till kapitel 15.

9.1.2 Harmonisering inom EU

Inom EU finns en strävan att skapa vissa gemensamma regler inom skatteområdet. Framförallt har inriktningen varit att harmonisera de indirekta skatterna. När den s.k. inre marknaden infördes 1993 avskaffades i princip alla gränskontroller för handel mellan medlemsstaterna. Detta innebär att inga indirekta skatter, importavgifter eller tullar längre får tas ut vid gränspassage.

För att den gemensamma marknaden ska fungera så effektivt som möjligt och för att säkerställa medlemsländernas skatteintäkter har man inom EU beslutat om ett antal direktiv, som sammantaget innebär att mervärdesskatten och punktskatterna på alkohol, tobak samt energi harmoniseras. Harmoniseringen innebär att skattebaserna definierats på ett enhetligt sätt och att mini-

minivåer fastställts. Det finns dock inga restriktioner vad avser maximala skattesatser.

Beskattningsförfarandet vid handel mellan EU-länder beskrivs närmare i avsnitten 9.2.3 och 9.3.1.

9.1.3 Skatter på konsumtion och insatsvaror utgör en fjärdedel av alla skatter

Skatterna på konsumtion och insatsvaror uppgick år 2011 till sammanlagt 461 miljarder kronor eller 13,2 procent av den beräknade bruttonationalprodukten (BNP)

för det året. Av denna skatteuppbörd hänför sig 73 procent till mervärdesskatten (momsen) och resterande 27 procent till punktskatterna.

I och med skattereformen 1990-91 bredades underlaget för momsen vilket medförde att skatten på konsumtion och insatsvaror som andel av de totala skatterna ökade till omkring en fjärdedel. De senaste åren har denna andel ökat ytterligare och ligger nu på närmare 30 procent. Momsens andel av konsumtionsskatterna har de senaste åren legat på cirka 70 procent.

9.1 Tabell

Skatter på konsumtion och insatsvaror 2002-2011, mnkr

Taxes on consumption and input goods 2002-2011, MSEK and percent

Skatteslag	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Andel av total, %
Nature of tax											Share of total
Mervärdesskatt (VAT)	218 604	227 827	238 103	253 252	267 333	287 737	303 432	306 225	326 236	338 014	73
Punktskatter (Excise duties)	96 930	100 837	102 399	107 043	110 208	114 791	118 471	121 340	125 000	122 559	27
Totalt (Total)	315 534	328 664	340 502	360 295	377 542	402 528	421 902	427 564	451 236	460 572	100
Andel av BNP, % (Share of GDP)	12,9	12,9	12,8	13,0	12,8	12,9	13,2	13,8	13,5	13,2	

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

9.2 Mervärdesskatt (moms)

Mervärdesskatten (momsen) föregicks av en allmän varuskatt (omsättningsskatt) som endast togs ut i detaljledet och uppgick till fyra procent av försäljningspriset. Omsättningsskatten ersattes år 1969 av momsen. Vid införandet var moms-skattesatsen tio procent men höjdes redan efter två år till 15 procent. Moms utgår på värdet av skattepliktig omsättning av varor och tjänster. Varje enskild transaktion som innefattar försäljning eller uttag av varor och tjänster räknas som omsättning.

9.2.1 Moms betalas på det egna mervärdet

Enligt huvudregeln föreligger skattskyldighet för skattepliktig omsättning inom landet av vara eller tjänst som sker i en yrkesmässig verksamhet. Dessutom föreligger skattskyldighet för skattepliktig import av varor från land utanför EU samt för s.k. gemenskapsinterna förvärv inom EU. Med det sistnämnda menas skattepliktig införsel av vara mellan två momspliktiga parter

från en medlemsstat till en annan (se vidare avsnitt 9.2.3). Export av varor till länder utanför EU är momsbefriad.

Momsen tas ut på privat och offentlig konsumtion av varor och tjänster. Momsen tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den som är skattskyldig betalar skatt på den omsättning som sker i ledet och har rätt till avdrag för den skatt som påförts av eller betalats till leverantör i tidigare led. I varje led betalar sålunda den skattskyldige företagaren moms till staten på det egna mervärdet (moms på mervärdet = utgående moms - ingående moms). Därav följer benämningen mervärdesskatt. Summan av all påförd moms i alla leden övervältras på slutkonsumenten eller användaren av varan eller tjänsten. Den totala momsen påverkas inte av antalet led i kedjan.

I följande exempel visas schematiskt hur företag i olika led tar ut moms från nästa led och drar av momsen från det föregående ledet samt betalar in mellanskillnaden till staten. I exemplet används skattesatsen 25 procent.

9.2 Tabell

Totala skatter relaterade till skatt på konsumtion och insatsvaror, 1989/90-2011, mdkr och procent

Total tax revenue and revenues from taxes on consumption and input goods, 1989/90-2011, BSEK and percent

Budgetår	Totala skatter*	Skatt på konsumtion och insatsvaror	därav moms**	Andel skatt på konsumtion och insatsvaror av totala skatter, %
Fiscal year	Total tax revenue	Taxes on consumption and input goods	VAT	Taxes on consumption and input goods share of total tax revenue, %
89/90	726	169	100	23,3
90/91	762	191	123	25,1
91/92	750	190	120	25,3
92/93	731	187	118	25,6
1993	723	195	123	27,0
1994	756	188	116	24,9
1995	815	188	116	23,1
1996	929	259	176	27,9
1997	978	253	169	25,9
1998	1 025	267	181	26,1
1999	1 090	278	192	25,5
2000	1 154	290	201	25,2
2001	1 150	303	210	26,4
2002	1 151	316	219	27,4
2003	1 207	329	228	27,2
2004	1 271	341	238	26,8
2005	1 345	360	253	26,8
2006	1 413	378	267	26,7
2007	1 472	403	288	27,3
2008	1 480	422	303	28,5
2009	1 439	428	306	29,7
2010	1 509	451	326	29,9
2011	1 540	461	338	29,9

* Uppgifterna om totala skatter är reviderade från och med 1993 p.g.a. omläggning av nationalräkenskaperna. Skillnaden i totala skatter för år 2008 mellan 6.2 Tabell och den inledande tabellen i kapitel 6 beror på skillnader i definitioner mellan nationalräkenskaperna och Skatteverkets statistik.

**Beloppen avser till och med 1995 nettomomsen efter avräkning för statens, kommunernas och landstingens kompensation för betald moms. Från och med 1996 ingår inga sådana kompensationer. Till och med 1997 avser beloppen betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna, Ekonomistyrningsverket och Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Trävarufirman A säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning		
Trävaror	500	Utgående moms	125
Moms 25 %	125	Ingående moms	0
Fakturasumma	625	Till staten (125-0)	125

Möbelfabriken B säljer till möbelfabriken C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Ingående moms	125
Fakturasumma	1 750	Till staten (350-125)	225

Möbelfabriken C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

9.2.2 Nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga

I princip alla varor och tjänster är skattepliktiga sedan skattereformen 1990-1991. Det finns dock sådant som fortfarande är undantaget från skatteplikt, bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet. Producenterna av de uppräknade varorna och tjänsterna har inte rätt att dra av den ingående momsen. Detta innebär att priset som konsumenten betalar påverkats av den moms producenten betalat till tidigare led. Det finns således en s.k. dold moms även i priset för varor och tjänster som är undantagna från skatteplikt. Ett fåtal varor och tjänster

är dock s.k. kvalificerat undantagna från moms. Detta innebär att den som omsätter sådan vara eller tjänst har rätt till återbetalning av moms på inköp i verksamheten, vilket medför att konsumentpriset inte påverkas av någon moms. Så är fallet för t.ex. receptbelagda läkemedel och flygbränsle.

Huvudregeln är att moms utgår med 25 procent av beskattningsunderlaget. Skattesatsen är sålunda en påläggsprocent på priset före moms. Detta motsvarar 20 procent av priset inklusive moms. Minimnivån i EU för "normalskattesatsen" är 15 procent. Det tillåts dock två lägre skatte-

satser med en miniminivå på fem procent. I Sverige beskattas bland annat livsmedel och hotelltjänster med en skattesats på tolv procent. Nyhetstidningar och entréavgifter till exempelvis bio- och teaterföreläsningar beskattas med sex procent, liksom böcker och tidskrifter samt persontransporter. Som framgår av tabell 9.3 har skattesatsstrukturen förändrats ett flertal gånger sedan skattereformen 1991. Den senaste förändringen gäller restaurang- och cateringtjänster, som från och med 2012 beskattas med 12 procent. Tidigare var momsen på sådana tjänster 25 procent.

9.3 Tabell

Skattesatser för mervärdesskatt från 1991 och framåt, procent VAT rates for 1991 and further, percent

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997-2000	2001	2002-2006	2007-2011	2012
Generellt (<i>General</i>)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Receptbelagda läkemedel, flygbränsle mm (<i>Pharmaceuticals sold on prescription, aviation fuel etc.</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Livsmedel m.m. (<i>Food etc.</i>)	25	18	21	21	21	12	12	12	12	12	12
Restaurang (<i>Restaurants</i>)	25	18	21	21	25	25	25	25	25	25	12
Hotell och camping (<i>Hotel and camping</i>)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12	12
Personbefordran (<i>Passenger transport</i>)	25	18	21	12	12	12	12	6	6	6	6
Transport i skidliftar (<i>Transport in skilifts</i>)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	6	6
Dagstidningar (<i>Newspapers</i>)	0	0	0	0	0	6	6	6	6	6	6
Bio (<i>cinemas</i>)	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6	6
Konserter, opera, balett mm (<i>concerts, opera and ballet etc.</i>)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6
Idrott (<i>sports</i>)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6
Inträde djurparker (<i>Entrance fee zoological gardens</i>)	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6	6
Böcker och tidskrifter (<i>Books and magazines</i>)	25	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6

Källa: Skatteverket.

9.2.3 Omvänd skattskyldighet

I vissa fall tillämpas i momssystemet så kallad omvänd skattskyldighet. Detta innebär att det är köparen och inte säljaren som är skattskyldig. Det är alltså köparen som ska redovisa och betala moms när denne köpt en vara eller tjänst. Omvänd skattskyldighet gäller exempelvis vid s.k. gemenskapsinterna förvärv, dvs. vid köp av varor från ett annat EU-land, vid köp av vissa tjänster från andra länder och även vid omsättning av vissa specifika varor och tjänster mellan företag inom landet.

Gemenskapsinterna förvärv (GIF)

Som tidigare nämnts i avsnitt 9.1.2 medförde införandet av den s.k. inre marknaden inom EU att mervärdesskatt inte längre får tas ut vid gränsen när varor förs mellan

två medlemsländer. Beskattningen sker dock fortfarande i huvudsak enligt den s.k. destinationsprincipen, som innebär att momsen tillfaller destinationslandet för varan. Sveriges medlemskap i EU medförde därför att ett nytt förfarande fick införas vid införsel av varor från annat EU-land. Förfarandet innebär att beskattningen av gemenskapsinterna förvärv sker inom det ordinarie mervärdesskattesystemet istället för som tidigare genom en särskild gränsuppbörd. Detta görs genom tillämpning av omvänd skattskyldighet på så sätt att köparen får redovisa en förvärvsskatt i sin skattedeclaration. Avdrag får sedan göras för denna skatt enligt samma regler som vid inköp inom landet.

I nedanstående exempel visas hur mervärdesskatten tas ut från olika led när inköp sker från ett annat EU-land.

Trävarufirman Holzmann & Sohn i Tyskland säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning
Trävaror	500
Fakturasumma	500

Möbelfabriken B säljer till möbelfärens C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Utgående moms (förvärvsskatt, 25% av 500)	125
Fakturasumma	1 750	Ingående moms	125
		Till staten (350+125-125)	350

Möbelfärens C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143

Kunden D	2 469	Summa	493
-----------------	--------------	--------------	------------

Den som omsätter varor med leverans till annat EU-land, som föranleder beskattning hos köparen enligt ovan beskrivna regler, ska lämna en periodisk sammanställning, en s.k. kvartalsredovisning (KVR). I denna ska uppgifter lämnas om bl.a. värdet av leveranserna och köparens registreringsnummer till moms. KVR ska i vissa fall även lämnas då ett företag för över eller låter föra över varor mellan EU-länder utan att omsättning föreligger.

Inköp av tjänster från andra länder

Omvänd skattskyldighet gäller även den som köper tjänster från en utländsk företagare och är momsregistrerad i Sverige. Detta gäller de flesta tjänster. Några undantag finns dock, t.ex. vissa kulturella och idrottsliga aktiviteter samt vetenskapliga tjänster.

Omsättning av vissa varor och tjänster

Omvänd skattskyldighet tillämpas också vid omsättning av vissa varor och tjänster mellan företag. Sedan 2007 tillämpas omvänd skattskyldighet inom byggsektorn. Den omvända skattskyldigheten gäller när byggtjänstentreprenör köper vissa byggtjänster från en underentreprenör, dvs. det gäller situationer där byggföretag säljer tjänster till ett annat byggföretag som i sin tur säljer sådana tjänster.

Sedan 1 januari 2013 ska även företag som bedriver handel med avfall och skrot av vissa metaller tillämpa omvänd skattskyldighet. Bestämmelsen gäller bara vid handel mellan företag.

Syftet med dessa regler är att försvåra möj-

ligheterna att utnyttja moms-systemet för fusk och ekonomisk brottslighet.

9.2.4 Distansförsäljning mellan EU-länder

Det finns särskilda bestämmelser om s.k. distansförsäljning. Dessa bestämmelser gäller främst postorder- och internetförsäljning till privatpersoner från ett EU-land till ett annat. Närmare bestämt krävs för att det ska vara fråga om distansförsäljning att ett företag i ett EU-land säljer varor till en person, som inte är skattskyldig, i ett annat EU-land och att säljaren står för transporten. Så länge försäljningen från ett företag i ett annat EU-land till Sverige inte överstiger 320 000 kr redovisas skatten i säljarens hemland. Om gränsen överskrids ska företaget registrera sig i Sverige och betala moms enligt svenska regler för den försäljning som sker här. Är det fråga om försäljning av alkohol, tobak eller mineralolja gäller inte beloppsgränsen. För dessa varor föreligger skatteplikt i köparens hemland från första kronan.

9.2.5 Redovisning, betalning, beskattningsunderlag och omsättning

Momsen redovisas i en momsdeklaration. Det finns tre olika redovisningsperioder som bestäms utifrån företagets beskattningsunderlag. Företag med ett beskattningsunderlag som uppgår till högst 1 miljon kronor per beskattningsår redovisar momsen en gång per år. Företag med en omsättning över 1 miljon men under 40 miljoner kronor per år redovisar momsen kvartalsvis. Företag med ett beskattningsunderlag över 40 miljoner kronor redovisar momsen månadsvis. Företag som redovisar momsen för en längre period än en månad kan på begäran redovisa momsen för en kortare period.

Tidigare kunde företag med en omsättning understigande 1 miljon kronor redovisa momsen i inkomstdeklarationen. Denna redovisningsform ersattes av den årliga momsdeklarationen från och med 2013.

Under år 2012 uppgick antalet skatte-deklarationer med moms till totalt ca 3,7 miljoner. Antalet skattskyldiga för moms uppgår till 1 025 000 (se 9.4 Tabell).

Beskattningsunderlaget är inte detsamma som företagets omsättning. Ett exempel på en transaktion som beskattas utan att vara omsättning är varuförvärv från annat EU-land. På motsvarande sätt är försäljning av varor till ett annat EU-land undantaget från moms samtidigt som det naturligtvis är en del av omsättningen. Cirka tre fjärdedelar av alla företag har en omsättning som är mindre än en miljon kronor (9.5 Tabell).

9.4 Tabell

Antalet mervärdesskatteregistrerade juni 2013

Number of enterprises registered for VAT in June 2013

Skattskyldiga	Beskattningsunderlag större än 40 mnkr	Beskattningsunderlag högst 40 mnkr	Helårsredovisning	Totalt	
Liable to tax	Turnover greater than 40 MSEK	Turnover of maximum 40 MSEK	Whole year accounting period	Total	
		1 månads redovisning Monthly reporting	3 månaders redovisning 3 month reporting		
Juridiska personer (Legal entities)	14 234	151 965	189 169	88 696	444 064
Fysiska personer (Private individuals)	495	66 397	104 966	409 507	581 365
Totalt (Total)	14 729	218 362	294 135	498 203	1 025 429

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

9.2.6 Momsuppbörden

Skatteverket är beskattningsmyndighet för all omsättning av varor och tjänster inom landet. Motsvarande funktion har Tullverket för import av varor från land utanför EU. I redovisningen av momsen skiljer man därför mellan inbetalningar till Skatteverket respektive Tullverket.

Inom momssystemet görs även utbetalningar. Sådana görs i de fall en skattskyldig under en redovisningsperiod deklarerar en större ingående än utgående moms. Utbetalningar i särskild ordning görs även till utländska företag som påförts moms i samband med förvärv från svenska skattskyldiga.

9.5 Tabell

Antalet företag efter omsättningens storlek 2011

Number of enterprises by turnover 2011

Omsättning	Antal företag	Andel i procent
Turnover	Number of enterprises	Share in percent
- 1 mnkr	703 965	74
1 - 10 mnkr	188 590	20
10 - 50 mnkr	39 273	4
50 - 100 mnkr	6 555	1
100 mnkr - 1 mdkr	6 935	1
1 mdkr -	954	0,1
Totalt (Total)	946 272	100

Anm: Antalet företag avser alla som redovisat något momsrelaterat belopp i skattedeklarationen eller inkomstdeklarationen avseende 2010. I omsättningen ingår momspliktig och momsfri omsättning inom Sverige samt omsättning till utlandet.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Skillnaden mellan inbetalningar och utbetalningar av moms redovisas som inkomst i statsbudgeten. Utöver de betalningar som redovisas i 9.6 Tabell påverkas statsbudgeten av den kompensation som statliga myndigheter får för den moms de betalar i sin verksamhet. Denna uppgick år 2011 till cirka 31 miljarder kronor. För kommuner och landsting finns ett liknande kompensationssystem för betald moms. Finansieringen av detta system sker genom en minskning av de generella statsbidragen till kommunerna. Syftet med kompensationerna till statliga myndigheter, kommunerna och landstingen är att eliminera momsens konkurrensnedvridande effekter. Momsen ska inte påverka valet mellan att utföra tjänster i egen regi eller att upphandla tjänster från privata entreprenörer.

Förslag i budgetpropositionen hösten 2013

I budgetpropositionen föreslås att Skatteverket övertar uppdraget som beskattningsmyndighet för mervärdesskatt vid import från Tullverket. Syftet med förslaget är att förbättra likviditeten och minska den administrativa bördan för företag som importerar varor till Sverige. Ändringen föreslås träda i kraft 1 januari 2015.

9.6 Tabell

Redovisning av mervärdesskatt 2002-2011, mdkr

VAT revenues and expenditures 2002-2011, BSEK

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Inbetalningar (Ingoing payments)										
Tullverket (<i>Customs authorities</i>)	44,9	46,9	43,7	44,4	48,6	52,7	55,2	49,2	58,6	60,0
Skatteverket (<i>Tax Agency</i>)	329,6	334,2	345,8	374,8	488,9	432,8	459,3	444,0	462,6	490,5
Summa (Sum total)	374,5	381,1	389,5	419,1	537,5	485,5	514,4	493,2	521,2	550,6
Utbetalningar (Outgoing payments)										
Skatteverket (<i>Tax Agency</i>)	159,3	158,1	156,4	170,9	275,5	203,6	216,4	190,9	200,8	219,0
Övriga utbetalningar* (<i>Other payments</i>)	2,3	1,1	1,0	1,2	1,7	1,8	1,9	2,2	1,2	1,0
Summa (Total)	161,7	159,2	157,4	172,1	277,2	205,4	218,4	193,1	202,0	220,0
Mervärdesskatt redovisad i inkomstdeklarationen (<i>VAT reported in annual income tax returns</i>)	5,7	5,7	5,7	5,7	6,6	7,2	7,1	6,1	7,0	7,3
Övriga betalningar** (<i>Other payments</i>)	0,0	0,3	0,3	0,5	0,3	0,4	0,3	0,1	0,1	0,1
Nettouppbörd (Net payments)	218,6	227,8	238,1	253,3	267,3	287,7	303,4	306,2	326,2	338,0

Anm: Beloppen avser för år 1997 betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

* Övriga utbetalningar avser till största delen återbetalningar av moms till ej skattskyldiga utländska företag.

** I övriga betalningar ingår moms redovisad i inkomstdeklaration, indrivning av restförd moms, återbetalningar till utländska företag m.m.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

9.2.7 Redovisning efter skattesats

I skattedeklarationen redovisas den utgående momsen efter skattesats. Den ingående momsen, som är avdragsgill, redovisas däremot inte efter skattesats. En sammanställning av omsättningen och momsen efter skattesats enligt skattedeklarationerna för 2012 lämnas i 9.7 Tabell.

Den allra största delen av utgående momsen hänförs till sådan skattepliktig omsättning som beskattas med 25 procent. Av den totala utgående momsen redovisas 349 miljarder kronor av köparna, dvs. momsen redovisas enligt någon av de regler om omvänd skattskyldighet som tillämpas inom momssystemet (avsnitt 9.2.3).

9.7 Tabell

Omsättning och moms efter skattesats 2012, mdkr

Total turnover and VAT revenues according to tax rate 2012, BSEK

	Omsättning Turnover	Utgående moms Output tax	Ingående moms Input tax	Nettouppbörd Net collection of taxes
Skattesats 25% (<i>Tax rate 25%</i>)	4 387	1 097		
Skattesats 12% (<i>Tax rate 12%</i>)	657	79		
Skattesats 6% (<i>Tax rate 6%</i>)	154	9		
Utgående moms på inköp (omvänd skattskyldighet) (<i>Output tax on purchases [Purchaser liable to VAT]</i>)		349		
Skattefri omsättning (<i>Turnover, tax free</i>)	975			
Omsättning till annat EG-land (<i>Turnover, other EC countries</i>)	824			
Exportomsättning (<i>Turnover, export</i>)	977			
Totalt (Total)	7 973	1 533	1 259	274

Anm: Sammanställningen inkluderar i princip endast vad som redovisats i skattedeklarationen. Uppgifterna om omsättning efter skattesats är framräknade från redovisad utgående skatt. Till skillnad mot 6.5 Tabell ingår inte tullmoms, moms i inkomstdeklarationen och återbetalningar till utländska företag.

Källa: SCB

9.2.8 Momsuppbörden per bransch

I 9.8 Tabell har den momsuppbörd som administreras av Skatteverket fördelats efter bransch. Varuhandeln svarar för cirka 40 procent av nettouppbödden, medan tillverkningsindustrin totalt sett redovisar en negativ nettomoms.

Som tidigare förklarats betalar varje skattskyldig moms på det mervärde som denne tillfört i produktions- och distributionskedjan. Tabellen nedan avspeglar dock inte helt detta mervärde, vilket förklaras av att moms endast betalas på omsättning som sker inom landet. När varor exporte-

ras, dvs. omsätts utanför landet, upphör beskattningskedjan. Detta innebär att det exporterande företaget endast drar av den moms som betalats för det mervärde som uppstått i tidigare led, utan att redovisa någon utgående moms. För det exporterande företaget betyder det att en negativ nettomoms redovisas för just denna affärstransaktion. Totalt sett innebär det dock endast att en utjämning sker av den moms som redovisats i tidigare led. Denna utjämning framgår dock inte av tabellen om tidigare led finns i en annan bransch än det exporterande företaget.

9.8 Tabell

Moms fördelad efter bransch 2012, mnkr VAT according to corporate sector 2012, MSEK

Bransch Corporate sector	Utgående moms Output tax		Ingående moms Input tax	Netto Net
	På omsättning	På inköp (omvänd skattskyldighet)		
	On turnover	On purchases (Purchaser liable to VAT)		
A Jordbruk, skogsbruk och fiske (<i>Agriculture, forestry and fishing</i>)	26 137	980	26 755	362
B Utvinning av mineral (<i>Mines and quarries</i>)	5 543	502	8 405	-2 360
C Tillverkning (<i>Manufacturing</i>)	170 801	97 037	295 523	-27 685
D Försörjning av el, gas, värme och kyla (<i>Electricity, gas, steam and hot water plants</i>)	57 542	13 240	52 105	18 677
E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering (<i>Water works; Sewage plants, waste-disposal plants</i>)	10 912	529	9 591	1 850
F Byggsamhet (<i>Construction industry</i>)	85 496	37 321	89 500	33 317
G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar (<i>Trade; repair establishments for motor vehicles and motorcycles</i>)	435 028	118 282	443 675	109 635
H Transport och magasinering (<i>Transport and storage companies</i>)	62 398	9 563	58 842	13 119
I Hotell- och restaurangverksamhet (<i>Hotels and restaurants</i>)	16 989	259	14 288	2 960
J Informations- och kommunikationsverksamhet (<i>Information and communication companies</i>)	82 674	19 269	67 387	34 556
K Finans- och försäkringsverksamhet (<i>Financial institutions and insurance companies</i>)	38 016	18 958	52 810	4 164
L Fastighetsverksamhet (<i>Real estate companies</i>)	44 570	3 184	33 725	14 029
M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (<i>Professional, scientific and technical companies</i>)	82 708	17 596	67 193	33 111
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stöd tjänster (<i>Administrative and support service companies</i>)	37 333	2 410	20 749	18 994
O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (<i>Public authorities and national defence</i>)	2 889	8 020	503	10 406
P Utbildning (<i>Educational establishments</i>)	5 929	366	3 047	3 248
Q Vård och omsorg; sociala tjänster (<i>Human health and social work establishments</i>)	6 823	406	4 811	2 418
R Kultur, nöje och fritid (<i>Establishments for arts, entertainment and recreation</i>)	4 796	326	4 906	216
S Annan serviceverksamhet (<i>Other service companies</i>)	7 482	305	4 398	3 389
Utan bransch/konkurser (<i>Without corporate sector/bankruptcy</i>)	629	293	889	33
Totalt (Total)	1 184 695	348 846	1 259 102	274 439

Källa: SCB

9.3 Punktskatter

9.3.1 Allmänt om punktskatter

Punktskatter är skatter på specifika varor och tjänster. Till skillnad från de flesta andra typer av skatter har punktskatterna ofta dubbla syften. Förutom det fiskala syftet, att ge inkomster till statskassan, används de ofta som ett ekonomiskt styrmedel. Inom områden där resursanvändningen eller konsumtionen har negativa effekter, t.ex. för miljön eller folkhälsan, kan punktskatterna användas som ett instrument för att korrigera marknaden. Korrigeringen sker på ett ekonomiskt effektivt sätt om skatten avspeglar de s.k. externa kostnader som konsumtionen medför. De negativa aspekterna blir på så sätt inkluderade i priset för den aktuella varan eller tjänsten, och därmed också beaktade när producenterna och konsumenterna fattar sina beslut.

Punktskatternas dubbla funktion gör att de inte enbart är intressanta ur ett statsfinansieringsperspektiv. De bör även betraktas utifrån sin funktion som ekonomiskt styr-

medel. Därför presenteras i detta avsnitt även statistik som speglar utvecklingen av de områden som skatterna är avsedda att påverka, t.ex. energiförbrukningen och alkoholkonsumtionen.

Energi- och miljöskatternas andel ökar

I tabellen nedan visas utvecklingen av punktskatterna sedan 1994 fördelad på de viktigaste grupperna. De energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse på senare år och svarade år 2012 tillsammans för cirka 60 procent av den totala punktskatteuppbörden. Även fordonsbeskattningens andel har ökat. Övriga punktskatters andel har i motsvarande grad successivt minskat. Importskatternas fiskala betydelse för svenska staten har helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Dessa skatter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

En mer detaljerad redovisning av de enskilda skatterna lämnas i respektive avsnitt nedan.

9.9 Tabell

Samtliga punktskatter efter grupp 1994-2012, mnkr

Revenues from different groups of excise duties 1994-2012, MSEK

År	Skatt på energi	Andra miljörelaterade skatter	Alkohol- och tobaksskatter	Skatt på vägtrafik	Skatt på import	Lotteri- och spelskatt samt överskott från statlig spelverksamhet	Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm	Totalt
Year	Energy taxes	Environment taxes	Alcohol and tobacco taxes	Tax on road traffic	Import tax	Lottery- and gambling taxes, profits from government owned gambling companies	Tax on advertising, concession fees for TV networks etc	Total
1994	40 383	517	18 933	5 788	5 505	5 039	1 036	77 200
1995	41 432	578	19 007	5 801	4 981	4 895	1 231	77 924
1996	48 031	593	18 669	6 871	3 625	4 134	1 516	83 439
1997	48 617	662	17 644	6 449	3 808	5 288	1 580	84 048
1998	51 348	634	17 583	6 903	3 765	4 796	1 770	86 799
1999	52 040	671	18 116	7 250	3 530	3 345	1 695	86 649
2000	52 464	1 132	18 737	7 691	3 806	4 182	1 756	89 767
2001	54 921	1 615	19 127	7 641	3 643	4 823	1 712	93 481
2002	58 304	1 511	19 531	8 188	3 476	4 511	1 409	96 930
2003	62 211	1 646	19 279	8 327	3 461	4 549	1 365	100 837
2004	63 525	1 457	18 509	8 781	3 787	4 950	1 391	102 399
2005	65 373	1 362	18 211	11 022	4 649	4 897	1 530	107 043
2006	66 281	1 387	19 515	11 784	5 160	4 737	1 343	110 208
2007	66 628	1 374	21 062	13 086	5 884	5 000	1 185	114 219
2008	68 532	1 165	21 512	16 027	5 874	4 905	455	118 471
2009	69 577	735	23 106	16 376	5 151	5 875	519	121 340
2010	72 531	640	23 022	16 400	5 674	6 170	564	125 000
2011	69 830	579	23 632	15 724	5 660	6 442	692	122 559
2012	69 330	550	24 294	15 603	5 255	6 494	500	122 026

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och Vägverket

9.10 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter 2012-12-31

Number of enterprises registered for excise duties 2012-12-31

Skattelag	Antal skattskyldiga
Type of tax	Number of taxpayers
El (<i>Electricity</i>)	1 137
Kärnkraft (<i>Nuclear power</i>)	3
Olja, gasol och metan* (<i>Oil, liquefied petroleum gas and methane*</i>)	227
Bensin* (<i>Petrol*</i>)	31
Svavel (<i>Sulphur</i>)	170
Råttalolja (<i>Crude tall oil</i>)	19
Alkohol* (<i>Alcohol*</i>)	793
Tobak* (<i>Tobacco*</i>)	58
Naturgrus (<i>Natural gravel</i>)	529
Deponering av avfall (<i>Deposition of waste</i>)	120
Bekämpningsmedel (<i>Pesticides</i>)	38
Trafikförsäkringsavgift (<i>Third party liability insurances</i>)	46
Reklam (<i>Advertising</i>)	4 767
Lotteri (<i>Lottery</i>)	1

*Antalet avser registrerade avsändare (Number of forwarders)

Källa: Skatteverket

Begränsat antal registrerade skattskyldiga för punktskatter

Jämfört med övriga skatter på arbete och kapital är antalet registrerade skattskyldiga för punktskatter få. Totalt uppgår de till cirka 8 000 näringsidkare, varav över hälften är registrerade för reklamskatt. För övriga punktskatter uppgår antalet skattskyldiga till endast några hundra eller i vissa fall några enstaka.

I 9.11 Tabell visas antalet skattskyldiga för vissa punktskatter efter storleken på den totala skatteuppbörden. Ett fåtal skattskyldiga svarar i allmänhet för merparten av uppbörden av respektive punktskatt. Extremfallet är tobaksskatten där en skattskyldig svarar för mer än 90 procent av skatteuppbörden.

Varorna beskattas i det land där de konsumeras

För varor som ingår i det harmoniserade punktskatteområdet – mineraloljor, alkohol och tobak – gäller, som tidigare beskrevs i avsnitt 9.1.2, gemensamma förfaranderegler inom EU. Reglerna innebär att varorna kan cirkulera fritt mellan medlemsländerna utan gränskontroller och beskattningskon-

sekvenser. Beskattningen inträder först när varan blir tillgänglig för konsumtion, dvs. i normalfallet när varan levereras till detaljistledet. För detta ändamål har det skapats en s.k. suspensionsordning med registrerade avsändare, godkända upplagshavare, och registrerade varumottagare (9.12 Tabell). Under den tid varan omfattas av suspensionsordningen kan den endast hanteras av en godkänd upplagshavare. En upplagshavare har tillstånd att ta emot obeskattade varor från en annan upplagshavare och att hantera obeskattade varor i ett godkänt lager (skatteupplag). Skattskyldigheten inträder när en varumottagare, eller i deras ställe skatterepresenteranter, tar emot en obeskattad vara från en avsändare i ett annat medlemsland.

De gemensamma förfarandereglerna bygger på den tidigare beskrivna destinationsprincipen för beskattning av konsumtion, dvs. att skatten tillfaller destinationslandet. Det finns ett undantag från destinationsprincipen. Varor som privatpersoner medför för eget bruk från ett medlemsland till ett annat beskattas i inköpslandet. För mineraloljeprodukter gäller att skatt då även tas ut i Sverige.

9.11 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter fjärde kvartalet 2012 efter nettouppbörd, mnkr

Number of enterprises registered for certain excise duties in the fourth quarter 2012 according to duty paid, MSEK

Mnkr MSEK	Skatt på Tax on			
	Olja, gasol och metan Oil, liquefied petroleum gas and methane	Bensin Petrol	Alkohol Alcohol	Tobak Tobacco
-1	165	15	1 207	104
1-5	36	2	45	6
5-10	7	2	14	3
10-25	13	2	19	1
25-50	8	-	16	0
50-100	5	1	8	0
100-	10	6	7	2
Totalt (Total)	244	28	1 316	116

Källa: Skatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

9.12 Tabell

Antal registrerade avsändare, upplagshavare och registrerade varumottagare för harmoniserade punktskatter 2012

Number of registered consignors, authorized warehousekeepers and registered consignees for harmonized excise duties 2012

Vara Goods	Registrerad avsändare Registered consignor	Godkänd upplagshavare Warehousekeepers	Registrerad varumottagare Registered consignee
Mineraloljor (<i>Mineral oil</i>)	227	230	28
Alkohol (<i>Alcohol</i>)	793	793	393
Tobak (<i>Tobacco</i>)	58	58	7
Bensin (<i>Petrol</i>)	31	31	4
Totalt (Total)	1 109	1 112	432

Källa: Skatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

9.3.2 Energiskatter

Energiskatt är en samlingsbeteckning för punktskatter på ett antal bränslen och elektrisk kraft. De olika energiskatterna kan lite grovt delas in i fiskala och resursstyrande skatter. Till resursstyrande skatter räknas koldioxid- och svavelskatterna. Den allmänna energiskatten betraktas normalt som en fiskal skatt, trots att även den till viss del har fått en resursstyrande utformning.

Den första energiskatten infördes i Sverige år 1929, då bensin och motoralkoholer började beskattas. Skatt på dieselolja för fordonsdrift infördes 1937. Konsumtionsskatt på el har funnits sedan 1951. År 1957 infördes den allmänna energiskatten. I samband med skattereformen åren 1990 och 1991 omstrukturerades energibeskattningen. Bland annat infördes nya

skattekomponenter i form av koldioxidskatt och svavelskatt på bränslen. År 1993 genomfördes en energiskattereform, som bl.a. innebar att tillverkningsindustrin befriades från energiskatten på bränslen och el samt fick reducerad koldioxidskatt. Motiven för införande av energiskatter var till en början främst fiskala. Under de senaste decennierna har dock de energi- och miljömässiga aspekterna börjat väga allt tyngre. Exempelvis har koldioxidskatten fått ökad tyngd i förhållande till den allmänna energiskatten i syfte att öka den allmänna miljöstyrningen.

Energi- och koldioxidskattesatserna räknas varje år upp med hänsyn till prisutvecklingen. Uppräkningen baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni månad andra året före beskattningsåret och juni månad året före beskattningsåret.

9.13 Tabell

Uppbörd av energiskatter 1994-2012, mnkr Revenues from energy taxes 1994-2012, MSEK

År	Bensinskatt*	Allmän energiskatt	Särskild skatt på elkraft från kärnkraftverk	Skatt på viss elkraft**	Koldioxidskatt	Svavelskatt	Skatt på råttallolja	Summa energiskatt
Year	Petrol tax*	General energy tax	Nuclear power tax	Tax on electricity from certain sources**	CO ₂ tax	Sulphur tax	Tax on crude oil	Total energy tax
1994	22 030	10 239	137	817	6 943	217	-	40 383
1995	1 711	27 456	133	908	11 078	146	-	41 432
1996	-2	30 371	974	1 423	15 053	212	-	48 031
1997	-	34 212	1 478	194	12 599	134	-	48 617
1998	-	36 900	1 537	-	12 796	115	-	51 348
1999	-	37 552	1 553	-	12 811	104	20	52 040
2000	-	38 389	1 726	-	12 245	75	30	52 464
2001	-	36 512	1 841	-	16 457	81	29	54 921
2002	-	36 979	1 796	-	19 373	131	24	58 304
2003	-	36 474	1 824	-	23 753	136	24	62 211
2004	-	35 357	1 860	-	26 193	93	22	63 525
2005	-	37 664	1 804	-	25 810	74	21	65 373
2006	-	38 244	3 198	-	24 743	80	16	66 281
2007	-	38 246	3 238	-	25 088	56	1	66 628
2008	-	38 791	3 975	-	25 745	20	1	68 532
2009	-	40 064	3 394	-	26 085	39	-5	69 577
2010	-	41 152	3 997	-	27 334	48	0	72 531
2011	-	40 583	3 852	-	25 368	27	0	69 830
2012	-	40 118	3 939	-	25 244	29	0	69 330

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

* Bensinskatten är från och med 1996 inkluderad i den allmänna energiskatten (From 1996 the petrol tax is included in the general energy tax).

** Den särskilda produktionsskatten på elkraft ersattes 1997 av en särskild fastighetsskatt (The tax on electricity from certain sources was in 1997 replaced by a real estate tax).

Källa: Ekonomistyrningsverket

Energiskatt på bränslen

Bränslen beskattas med flera olika skatter. Förutom allmän energiskatt och koldioxidskatt påförs svavelhaltiga bränslen en särskild svavelskatt. Storleken på det totala skattebeloppet styrs av många faktorer, såsom bränslets miljömässiga egenskaper, till vad det används och av vem.

Den allmänna principen är att skatt ska utgå på allt bränsle som används till uppvärmning eller för motordrift. Biobränslen och torv för uppvärmningsändamål undantas dock normalt från energi- och koldioxidskatt.

Tidigare beskattades även hushållsavfall som förbrändes för uppvärmning som ett bränsle. Denna skatt slopades 2010.

Koldioxid- och svavelskatterna beräknas utifrån en enhetlig grund. Koldioxidskat-

ten utgår med 112 öre per kilo utsläppt koldioxid. Svavelskatten uppgår för kol och torv till 30 kr per kilo utsläppt svavel och för olja till 27 kr per kubikmeter för varje tiondels viktprocent svavel i oljan.

Den allmänna energiskatten baseras inte på energivärdet eller efter någon annan enhetlig princip. Den allmänna energiskatten på bensin och dieselolja styrs dock av en miljöklassning, som bland annat bygger på bränslets innehåll av vissa kemiska ämnen och av dess kokpunkt. Eldningsolja miljöklassas inte på samma sätt. Anledningen är att förbränningen i dagens värmepannor är så effektiv att den miljömässiga skillnaden är liten mellan olika slags oljor. För att dieseloljan ska kunna skiljas från eldningsolja färgmärks den senare, lågbeskattade oljan.

9.14 Tabell

Allmänna energi- och miljöskattesatser för bränslen exkl. moms 2012 General energy and environmental duties for fuel excl. VAT 2012

Bränsleslag Type of fuel	Energiskatt Energy tax	Koldioxidskatt CO ₂ tax	Total skatt Total tax
Bensin, kr/l (Petrol, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	3,13	2,50	5,63
alkylatbensin (alkylate based petrol)	1,40	2,50	3,90
miljöklass 2 (environmental class 2)	3,16	2,50	5,66
annan bensin (other petrols)	3,91	2,50	6,41
Olja(Oil)			
för drift av motordrivna fordon samt av fartyg för privat ändamål (utan märkämnor), kr/l (for operation of motor-driven vehicle or vessel used for private purposes, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	1,762	3,093	4,855
miljöklass 2 (environmental class 2)	2,031	3,093	5,124
miljöklass 3 alt. saknar miljöklass (environmental class 3 or not classified)	2,172	3,093	5,265
för andra ändamål, t.ex. uppvärmning (med märkämnor), kr/m ³ (for other purposes, SEK/m ³)			
	817	3 093	3 910
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas, SEK/metric ton)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	2 603	2 603
för annat ändamål (for other purposes)			
	1 050	3 254	4 304
Naturgas och metan, kr/1000 m³ (Natural gas and methane, SEK/1000 m³)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	1 853	1 853
för annat ändamål (for other purposes)			
	903	2 316	3 219
Kol och koks, kr/ton (Coal and petroleum coke, SEK/metric ton)			
	621	2 691	3 312
Råtallolja, kr/m ³ (Crude tall oil, SEK/m ³)			
	3 910	-	3 910

Anm: Ovannämnda bränslen samt torvbränslen kan också belastas med svavelskatt. För petroleumkoks, kol- och torvbränsle tas skatt ut med 30 kr per kg svavel i bränslet. För flytande bränslen tas svavelskatt ut med 27 kr per m³ för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket

För företag inom tillverkningsindustrin, växthusnäringen samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna är skatten på andra bränslen än bensin och dieselolja för drift av fordon reducerad. För dessa företag är energiskatt och koldioxidskatt reducerad till 30 procent av annars gällande skatt. Det innebär att koldioxidskatt utgår med cirka 34 öre per kilo utsläppt koldioxid (9.15 Tabell). Industrianläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter av koldioxid medges skattebefrielse med 70 procent av koldioxidskatten och 100 procent av energiskatten.

För den energiintensiva industrin finns möjligheter till ytterligare nedsättning av koldioxidskatten som utgår på det bränsle som används i tillverkningsprocessen. Så-

dan nedsättning medges, efter ansökan till beskattningsmyndigheten, om koldioxidskatten överstiger en viss andel av de framställda produkternas försäljningsvärde.¹

För råttallolja som används som bränsle gäller särskilda regler. Trots att råttallolja är ett biobränsle omfattas det inte av undantaget från energibeskattnings. Motivet för detta är näringspolitiskt. Syftet är att hålla ner efterfrågan på råttallolja som bränsle. En ökad efterfrågan skulle driva upp priset, vilket i sin tur skulle medföra problem för den delen av den kemiska industrin som använder råttallolja som råvara.

Bränslen som används för att producera elektrisk kraft belastas inte med energi- eller koldioxidskatt. Beskattningsen av elektrisk kraft sker istället i konsumtionsledet.

¹ Överstiger den koldioxidskatt som belastar ett företag inom dess näringar 1,2 % av försäljningsvärdet får det överskjutande skattebeloppet sättas ned ytterligare. Möjligheterna till nedsättning begränsas dock av EU:s minimiskattesatser för vissa mineraloljor.

9.15 Tabell

Energi- och miljöskatter för bränslen som förbrukas inom industri, växthusnäring samt jord-, skogs- och vattenbruk, exkl. moms 2013

Energy and environmental duties for some special fuels in manufacturing, commercial greenhouses and farming excl. VAT 2013

Bränsleslag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO ₂ tax	Total tax
Olja (med märkämmen) kr/m ³ (Oil [low tax] SEK/m ³)	245	928	1 173
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas)	315	976	1 291
Naturgas och metan, kr/1000 kbm (Natural gas and methane)	271	695	966
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke)	186	807	994
Råtallolja, kr/m ³ (Crude tall oil)	1 173	0	1 173

Anm: Eventuellt svavelinnehåll beskattas med samma skattesatser oavsett vem som förbrukar bränslet, dvs. petroleumkoks, kol- och torvbränsle beskattas med 30 kr per kg svavel i bränslet, och flytande bränslen beskattas med 27 kr per kbm för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket

Skatt på elkraft

Elektrisk kraft beskattas, som nämns ovan, vid leverans till slutanvändare. Skatten är differentierad beroende på var i landet den konsumeras och, i likhet med energiskatten på bränslen, vem som konsumerar den.

Utöver den energiskatt som tas ut i användarledet vid konsumtion utgår även effektskatt på kärnkraftsreaktorer. Denna fasta skatt bestäms utifrån kärnkraftsreaktorernas termiska effekt och utgår med 12 648 kr per megawatt och månad. Tidigare betalades även en produktions-skatt på elkraft från vattenkraftverk. Denna är numera ersatt av en särskild fastighetsskatt (se kapitel 8).

Sveriges tillförsel och användning av energi

Den svenska energitillförseln var 2010 614 TWh inklusive en nettoimport av el

om 2 TWh (9.17 Tabell). Olja och kärnkraft stod för de största andelarna, följt av biobränsle och vattenkraft.

Sedan 1970 har energitillförselns sammansättning förändrats kraftigt. Tillförseln av råolja och oljeprodukter har minskat från 77 procent till 31 procent 2010. Oljan har främst ersatts av kärnkraft, biobränslen, torv och avfall. Kärnkraften stod år 2010 för 166 TWh av den totalt tillförda energin medan biobränslen, torv och avfall bidrog med 135 TWh, vilket är en ökning med 214 procent sedan år 1970. Vattenkraften har ökat med 66 procent sedan 1970 för att 2010 bidra med 68 TWh. Den tillförda energin från kol och koks har i stort sett varit oförändrad sedan 1970-talet. Tillförseln av naturgas har ökat till 18 TWh år 2010 sedan den introducerades 1986.²

9.16 Tabell

Skattesatser för elkraft 2013, öre/kWh

Excise duties for electric power 2013, öre/kWh

Ändamål	Södra Sverige*	Norra Sverige**
Purpose	Southern Sweden	Northern Sweden
Hushåll o icke-industriell verksamhet (Households and non-industrial activity)	29,3	19,4
Industri, växthus, jord- och skogsbruk (Industry, commercial greenhouses and farming)	0,5	0,5

*Med "Södra Sverige" avses alla kommuner som inte ingår i det område som beskrivs som "norra Sverige" nedan.

** Med "Norra Sverige" avses samtliga kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby.

Källa: Skatteverket

² Energimyndigheten, Energiläget 2012

9.17 Tabell

Sveriges energitillförsel efter energislag 2010, TWh

Energy supply in Sweden according to source 2010, TWh

Energislag	TWh
Source of energy	TWh
Råolja och oljeprodukter (Crude oil and oil products)	190
Kärnkraft (Nuclear power)	166
Biobränslen, torv m m (Biofuel, peat e.a.)	135
Vattenkraft (Hydroelectric power)	67
Kol och koks (Coal and coke)	26
Naturgas, stadsgas (Natural gas)	18
Värmepumpar i fjärrvärmeverk (Heat pumps in district heating plants)	5
Vindkraft (Wind power)	3
Nettoimport av el (Net import of electricity)	2
Totalt (Total)	614

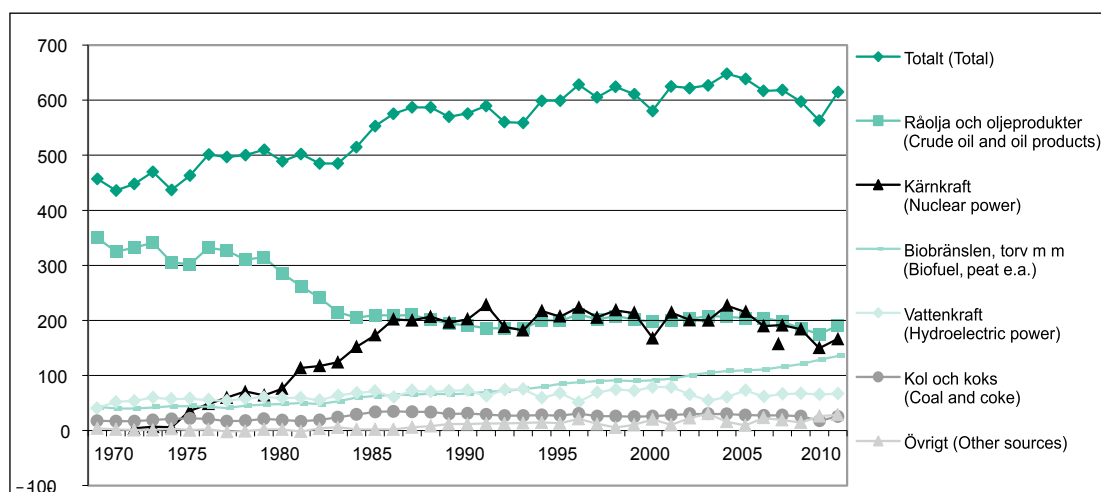
Anm: Energitillförseln från kärnkraftverken har beräknats inkl. energiomvandlingsförluster.
TWh = Terrawatt-timmar, d.v.s. 10 upphöjt till 12 watt-timmar.

Källa: Statens Energimyndighet, Energiläget i siffror 2012

9.18 Diagram

Sveriges energitillförsel efter energislag 1970-2010, TWh

Energy supply in Sweden according to source 1970-2010, TWh

Källa: Statens Energimyndighet, Skatteverkets bearbetning

I 9.19 Tabell visas den slutliga energianvändningen efter energislag och samhällssektor. Skillnaden mellan den totala energitillförseln i föregående tabell och den totala energianvändningen utgörs av distributions- och omvandlingsförluster, och användning för icke energiändamål. Den största delen består av omvandlingsförluster i kärnkraftverken som uppgick till 110 TWh år 2010.³

El och oljeprodukter står för 31 respektive 34 procent av den slutliga energianvändningen, medan biobränslen och fjärr-

värme uppgår till 16 respektive 13 procent. Övriga energislag har mindre betydelse. Bostäder och service förbrukar cirka 37 procent av den totala energin, medan industrin förbrukar cirka 35 procent. Restande 29 procent förbrukas av transportsektorn, som även inkluderar utrikes transporter. I bostadssektorn är el det viktigaste energislaget. I industrin är biobränslen det viktigaste energislaget, något större än el. Inom transportsektorn kommer nästan all energianvändning från oljeprodukter.

³ Energimyndigheten, Energiläget 2012

9.19 Tabell

Slutlig energianvändning efter energislag och samhällssektor 2010, TWh

Final energy consumption according to energy source and community sector 2010, TWh

Energislag	Bostäder, service m.m.	Industri	Transporter	Totalt
Energy source	Housing, service e.a	Industry	Transports	Total
El (<i>Electricity</i>)	74,6	53,4	2,4	130,4
Oljeprodukter (<i>Oil products</i>)	14,6	14,7	114,3	143,7
Biobränsle, torv mm (<i>Biofuel, peat e.a.</i>)	15,3	54,9		70,2
Fjärrvärme (<i>District heating</i>)	49,2	5,2		54,5
Kol, koks (<i>Coal, coke</i>)	-	16,2		16,2
Naturgas och stadsgas (<i>Natural gas and gasworks gas</i>)	2,5	3,8	0,4	6,7
Förnybara drivmedel (<i>Renewable motor fuels</i>)	-	-	5,0	5,0
Totalt (Total)	156,2	148,3	122,1	426,6

Anm: Den slutliga energianvändningen inkluderar ej distributions- och omvandlingsförluster.

Källa: Statens energimyndighet, Energiläget i siffror 2012

Energiskatternas fördelning

Av de totala energiskatternas 69,3 miljarder kronor hänförs sig större delen till skatter på bensin och olja (9.20 Tabell). Transportsektorn som står för den största förbrukningen av oljeprodukter svarar alltså för en stor del av den totala skatten.

Av de olika skatteslagen svarar den all-

männa energiskatten för 44,1 miljarder kronor, vilket motsvarar närmare två tredjedelar av den totala energiskatten. Koldioxidskatten uppgår till totalt 25,2 miljarder kronor. Svavelskatten, vilken uppgår till totalt 29 miljoner kronor, motsvarar endast 0,04 procent av den totala energiskatten.

9.20 Tabell

Uppbörd av energiskatter efter energi- och skatteslag 2011, mnkr

Revenues from energy taxes according to energy source and nature of tax 2011, MSEK

Energislag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Svavelskatt	Totalt
Energy source	Energy tax	CO ₂ tax	Sulphur tax	Total
Bensin (<i>Petrol</i>)	11 658	9 343		21 001
Oljeprodukter (<i>Oil products</i>)	7 760	14 751		22 511
Råttalolja (<i>Crude tall oil</i>)	0			
Övriga bränslen (<i>Other fuels</i>)	437	1 150		1 587
Samtliga bränslen (<i>All fuels</i>)			29	29
Elkraft (<i>Electricity</i>)	20 263			20 263
Produktionsskatt el från kärnkraftverk (<i>Nuclear power tax</i>)	3 939			3 939
Totalt (Total)	44 056	25 244	29	69 330

Källa: Ekonomistyrningsverket

9.21 Tabell
Exempel på elpris 2013 (nätavgifter tillkommer), öre/kWh och procent
Example of electricity price 2013 (supply network fees are not included), öre/kWh and percent

	Öre/kWh	Procent
	Öre/kWh	Percent
Elpris exkl skatt (Electricity price, excl tax)	50,7	51
Energiskatt (Energy tax)	29,3	29
Moms (VAT)	20,0	20
Konsumentpris (Consumer price)	100,0	100

Källa: Skatteverket

9.22 Tabell
Exempel på bensinpris (95 oktan blyfri) 2013, kr
Example of petrol price (95 octane, lead-free) 2013, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	6,12	42
Energiskatt (Energy tax)	3,13	21
Koldioxidskatt (CO ₂ tax)	2,50	17
Moms (VAT)	2,94	20
Pris per liter (Price per litre)	14,69	100

Källa: Skatteverket

Skatter och andra styrmedel i det internationella miljöarbetet

Det finns på FN:s initiativ en global klimatkonvention med åtgärder för att förhindra klimatförändringen. Klimatkonventionen ligger till grund för det så kallade Kyoto-protokollet som trädde i kraft i februari 2005. Kyoto-protokollet är en överenskommelse mellan ett stort antal länder om en gemensam minskning av utsläppen av växthusgaser, till vilka bland annat koldioxid räknas. Hittills har klimatkonventionen undertecknats av 194 länder medan Kyoto-protokollet har skrivits på av 192.

Kyoto-protokollet är indelat i olika åtagandeperioder. Under den första åtagandeperioden som löpte mellan åren 2008 och 2012 skulle industriländerna minska sina utsläpp med 5,2 procent jämfört med 1990 års utsläppsnivå.

EU har varit pådrivande för att skärpa utsläppsminskningarna ytterligare för

kommande åtagandeperioder. Medlemsländerna i EU har enats om att minska sina utsläpp av växthusgaser med 30 procent till år 2020 under förutsättning att andra industriländer förbinder sig till jämförbara minskningar. I avvaktan på en global uppgörelse åtar sig EU att minska utsläppen med minst 20 procent till år 2020. Sverige har som nationellt mål att minska klimatutsläppen med 40 procent till år 2020 och en vision att till år 2050 inte ha några nettoutsläpp alls.

För att minska klimatutsläppen används bland annat ekonomiska styrmedel. Ett viktigt sådant är energi- och koldioxidbeskattningen. De senaste årens förändringar av skattestrukturen har haft som syfte att öka skatternas effektivitet som styrmedel. Hur stor roll beskattningen i framtiden kommer att få för styrningen mot ett effektivare resursutnyttjande är ännu osäkert. Utöver skatterna har det på senare år införts ett antal alternativa styrmedel.

Ett exempel på ett sådant styrmedel är systemet med elcertifikat som skapats till stöd för elproduktion med förnybar energi. Systemet fungerar på så sätt att producenterna av förnybar el tilldelas ett antal certifikat. Elanvändarna måste sedan köpa dessa certifikat motsvarande en viss andel av konsumtionen. Inkomsterna från certifikaten tillfaller producenterna, som på så sätt får en extra ersättning för produktionen av den förnybara elen. I systemet ingår också en handel med elcertifikat, vilket medför att det skapas ett marknadsbaserat pris och på sikt en stimulans till effektivare produktion av förnybar el.

Ett annat system för begränsning av koldioxidutsläpp är den marknad för handel med utsläppsrätter som 2005 startade i EU. Systemet fungerar så att varje medlemsland får en utsläppskvot att fördela bland de anläggningar som berörs av systemet.⁴ Innehavarna av utsläppsrätterna kan sedan antingen välja att utnyttja sin rätt till utsläpp eller att sälja den på den marknad som inrättats. Tanken med detta är att utsläppsbegränsningarna ska ske där det kan göras till lägsta kostnad. Den utsläppsrättsinnehavare som kan minska sina utsläpp till ett lägre pris än vad utsläppsrätten är värd, säljer sin rätt. Den som å andra sidan inte kan reducera sina utsläpp till en kostnad under marknadspriset för en utsläppsrätt kan istället köpa en sådan, om så skulle

⁴ Systemet omfattar utsläpp av koldioxid från större förbränningsanläggningar inom industrin, kraft- och värmeverk, oljeraffinaderier samt anläggningar som producerar och bearbetar järn, stål, glas, glasfiber, cement, keramik, papper och pappersmassa.

behövas. Handeln med utsläppsrätter är således tänkt att styra koldioxidutsläppsreduceringarna på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Sveriges utsläpp av växthusgaser

I 9.23 Diagram visas de svenska utsläppen av växthusgaser under perioden 1990-2011 uttryckt i koldioxidekvivalenter.⁵ Utsläppen har varierat mellan 78 miljoner ton (1996) och 59 miljoner ton (2009). År 2011 uppgick utsläppen till 61 miljoner ton. Variationen mellan åren beror till viss del på förändringar i nederbörds mängd och vintertemperatur samt på konjunkturläget. Utsläppsnivåerna 2009 och 2010 var på olika sätt extrema. Under 2009 var det rekordlåga utsläpp till följd av den ekonomiska krisen och 2010 var utsläppen mycket höga till följd av en kall vinter, begränsad kärnkraftsproduktion och en ekonomisk återhämtning efter finanskrisen. Trots kraftiga variationer mellan enskilda år finns en tydlig trend att utsläppen minskar. De största minskningarna av utsläppen, i absoluta tal räknat, har skett främst till följd av att oljeeldning för uppvärm-

ning av bostäder och lokaler har ersatts med eldning av biobränsle.

Utsläppsförändringarna varierar dock mellan olika samhällssektorer

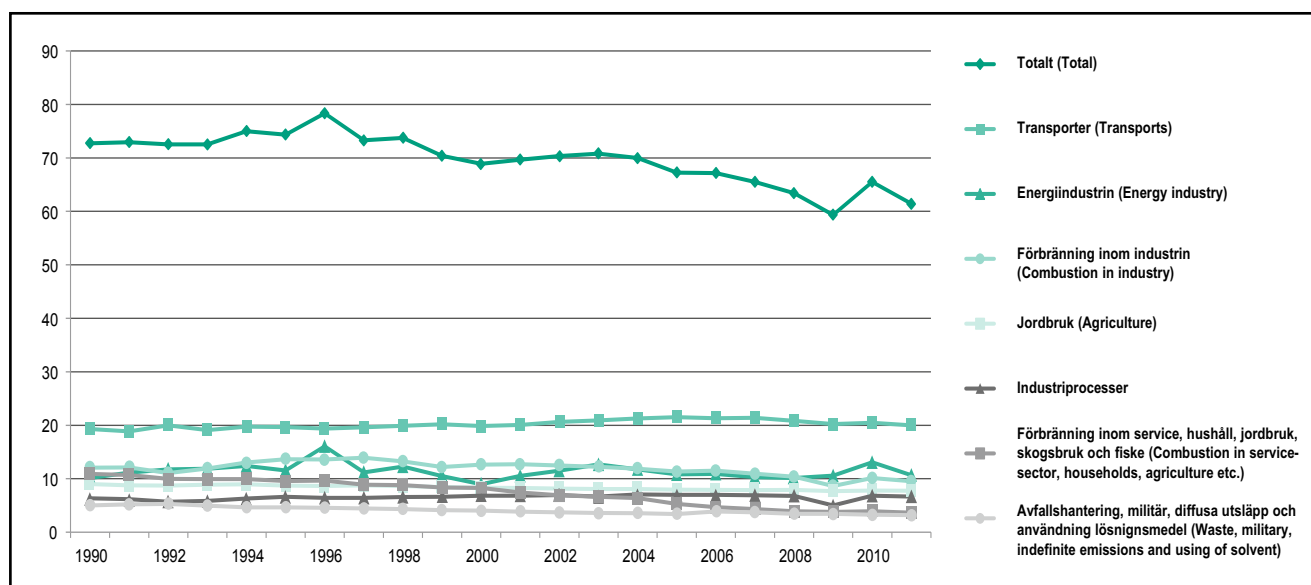
Transportsektorn står för en tredjedel av utsläppen och har 2011 ökat jämfört med 1990. Huvuddelen av dessa utsläpp kommer från personbilar och tunga fordon. Utsläppen från personbilar har minskat med 9 procent jämfört med 1990 trots att trafiken ökat. Det beror på att bilarna har blivit mer energieffektiva och att användningen av biobränslen har ökat. Denna minskning motverkas av att utsläppen från tunga fordon ökat med 44 procent under samma period.

För produktion av el och fjärrvärme har utsläppen varierat mellan åren och någon tydlig trend kan inte utläsas. Industrins energianvändning visar på en minskning sedan 1997. Utsläppen från jordbruk och avfall har också minskat betydligt sedan 1990, bland annat på grund av minskat antal djur och minskad deponering av organiskt avfall.⁶

9.23 Diagram

Utsläpp av växthusgaser i Sverige 1990-2011 uttryckt i koldioxidekvivalenter*, miljarder ton

Emissions of greenhouse gases in Sweden 1990-2011, Co₂ equivalents, billion tonnes

*Koldioxidekvivalent är en gemensam måttenhet för utsläpp av olika växthusgaser. I statistiken räknas som växthusgas förutom koldioxid även metan, dikväveoxid (lustgas) och sex olika fluorerade gaser.

Källa: Naturvårdsverket

5 Koldioxidekvivalent är en gemensam måttenhet för utsläpp av olika växthusgaser.

6 Naturvårdsverket (<http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser--nationella-utslapp/>)

Förslag i budgetpropositionen hösten 2013

Koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen och energiskattesatsen för el räknas om motsvarande konsumentprisindex.

Index har för den aktuella omräkningsperioden minskat med 0,15 procent. För 2014 medför indexomräkningen att skatten på bensin miljöklass 1 inte ändras på grund av avrundningsregler. Skatten på diesel miljöklass 1 sänks med 0,8 öre per liter.

9.3.3 Andra miljörelaterade skatter

Vid sidan av energiskatterna finns ett antal skatter som är mer eller mindre miljörelaterade. Skatt på bekämpningsmedel betalas av den som yrkesmässigt tillverkar eller importerar ämnen som är avsedda att skydda mot skador förorsakade av växter, djur, bakterier eller virus. Naturgrusskatten infördes med syftet att bidra till en bättre hushållning av naturgrus eftersom tillgången är begränsad. Skatten uppgår till 13 kr per ton naturgrus som tas ut. Avgifter till Kemikalieinspektionen betalas

för den prövning och tillsyn som görs av dem som tillverkar eller importerar vissa kemiska produkter. Denna avgift redovisades tidigare i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från 2006 behandlas den som en skatt. Avfallsskatten infördes för att öka lönsamheten för återanvändning och återvinning av avfall och genom detta åstadkomma en minskad mängd deponerat avfall. Skatten är för närvarande 435 kr per ton avfall som deponeras. Skatt mot försurning tas inte ut genom något särskilt förfarande. Den är en överföring av en del av energiskatten till en särskild inkomstitel i statsbudgeten. En miljöskatt som tagits bort är skatten på inrikesflyg som upphörde 1996. Ett av motiven till avskaffandet var att skatten inte ansågs överensstämma med EU:s regler om beskattning av mineraloljeprodukter.

Skatten på gödselmedel slopades år 2010. Skatten betalades av den som tillverkade eller importerade ämnen som enligt lagen var att betrakta som gödsel.

9.24 Tabell

Uppbörd av vissa miljörelaterade skatter 1994-2012, mnkr

Revenues from environment taxes 1994-2012, MSEK

År	Skatt på gödsel och bekämpningsmedel	Skatt på naturgrus	Avgifter till Kemikalieinspektionen*	Skatt på avfall	Särskild skatt mot försurning	Miljöskatt på inrikes flyg	Totalt
Year	Fees on fertilizers and biocides	Natural gravel tax	fees to The Swedish Chemicals Agency*	Tax on waste	Acidification tax	Fees on domestic flights	Total
1994	183	-	..	-	63	271	517
1995	332	-	..	-	69	177	578
1996	343	58	..	-	64	128	593
1997	427	121	56	-	58	-	662
1998	389	129	59	-	58	-	634
1999	399	145	62	-	65	-	671
2000	434	125	56	816	56	-355	1 132
2001	428	126	63	945	54	-	1 615
2002	366	114	64	907	60	-	1 511
2003	437	189	62	902	56	-	1 646
2004	370	202	67	765	53	-	1 457
2005	406	200	66	635	55	-	1 362
2006	376	251	67	646	48	-	1 387
2007	386	261	66	609	51	-	1 374
2008	455	254	71	333	52	-	1 165
2009	249	189	69	189	40	-	735
2010	85	173	35	289	57	-	640
2011	87	184	45	205	59	-	579
2012	93	165	44	198	51	-	550

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

*Avgifter till Kemikalieinspektionen redovisades t.o.m.2005 i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från och med 2006 redovisas de som skatt på konsumtion och insatsvaror. (Fees to The Chemicals agency were earlier accounted as public fees. From the fee is accounted as a tax on consumption and intermediate goods)

Källa: Ekonomistyrningsverket

9.25 Tabell

Uppbörd av alkohol- och tobaksskatter 1994-2012, mnkr Revenues from alcohol and tobacco taxes 1994-2012, MSEK

År	Skatt på öl	Skatt på vin	Skatt på spritdrycker	Skatt på mellan-klassprodukter	Summa alkoholskatt	Systembolagets överskott*	Tobaksskatt	Privatinförsel av alkohol och tobak**	Summa alkohol- och tobaksskatt
Year	Tax on beer	Tax on wine	Tax on ethyl alcohol	Tax on intermediate products	Total tax on alcohol	Profits on alcohol monopoly retailing*	Tobacco tax	Private import of alcohol and tobacco**	Alcohol and tobacco taxes total
1994	3 228	2 971	5 376	-	11 575	77	7 281	-	18 933
1995	3 162	2 901	5 483	-	11 546	215	7 246	-	19 007
1996	3 406	3 233	4 907	-	11 546	39	7 084	-	18 669
1997	2 079	3 094	4 686	-	9 859	90	7 695	-	17 644
1998	2 142	2 998	4 674	148	9 962	115	7 506	-	17 583
1999	2 430	3 313	4 723	133	10 599	122	7 396	-	18 116
2000	2 399	3 483	4 888	125	10 895	50	7 792	-	18 737
2001	2 381	3 635	4 861	127	11 004	80	8 043	-	19 127
2002	2 593	3 300	5 028	163	11 085	80	8 366	-	19 531
2003	2 599	3 330	4 794	234	10 957	80	8 242	-	19 279
2004	2 504	3 331	4 210	203	10 247	80	8 181	-	18 509
2005	2 549	3 407	3 921	187	10 064	90	8 056	-	18 211
2006	2 710	3 645	4 151	181	10 687	210	8 617	1	19 515
2007	2 773	3 818	4 249	183	11 023	296	9 742	1	21 062
2008	3 131	3 902	4 163	192	11 387	201	9 926	-1	21 512
2009	3 271	4 255	4 436	194	12 156	345	10 604	1	23 106
2010	3 219	4 411	4 324	177	12 132	302	10 588	0	23 022
2011	3 186	4 505	4 348	173	12 211	159	11 261	1	23 632
2012	3 237	4 593	4 326	175	12 330	162	11 799	3	24 294

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (To 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

*Systembolagets överskott redovisades under perioden 2003-2005 i statsbudgeten bland övriga utdelningar på statens aktier. Före och efter denna period redovisades och redovisas överskottet som skatt på konsumtion och insatsvaror. (The profit from the alcohol monopoly was during the period 2003-2005 accounted as dividend on state owned shares. Before and after that period the profit is accounted together with other excise duties)

**Skatt på privatinförsel av alkohol och tobak redovisades tidigare som en importskatt (tabell 6.40) (Taxes on alcohol and imports were earlier accounted as taxes on imports [table 6.40])

Källa: Ekonomistyrningsverket

9.3.4 Skatt på alkoholdrycker och tobak

Alkohol- och tobaksskatterna har både folkhälsopolitiska och statsfinansiella syften. Beskattningen av alkohol och tobak går så långt tillbaka i tiden som slutet av 1500-talet respektive mitten av 1600-talet. Motiven för beskattning var länge i första hand finansiella. Alkoholskatterna fick en uttalat hälsopolitisk betydelse först i samband med att motbokssystemet avskaffades år 1955.

Skatten på alkohol

Skattesatsen för alkoholhaltiga drycker är relaterad till alkoholhalten (9.26 Tabell).

För exempelvis etylalkohol (sprit) är skattesatsen 501,41 kr per liter ren alkohol, dvs. ju högre alkoholhalt i drycken, desto högre skatt. Principen är densamma för beskattningen av vin och öl. För alkoholdrycker som tas in från annat EU-land för privat bruk (utöver viss frikvantitet) tas skatt ut med ett bestämt belopp per volymenhet oavsett alkoholhalt. För spritdrycker är skattesatsen 253 kr per liter, för vin 30 kr per liter medan den för öl är 16 kr per liter.

Försäljningen av alkohol

Den beskattade försäljningen av alkohol har varierat en hel del under den senaste 20-årsperioden. År 1988 såldes alkohol

9.26 Tabell

Skattesatser för alkoholhaltiga drycker 1995-2013, kr Excise duties on alcohol 1995-2013, SEK

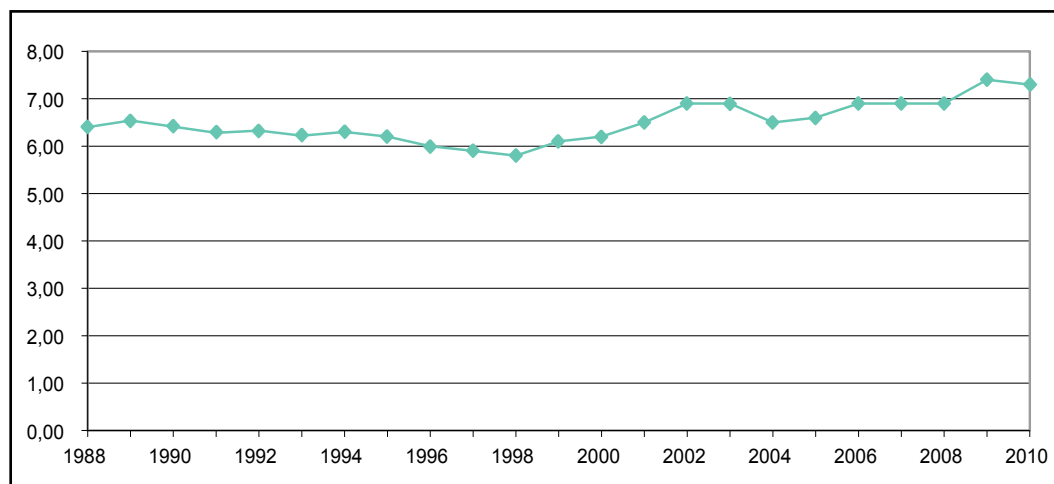
	Volympro- cent alkohol Percentage of alcohol by volume	1995	1996	1997	1998-2001	2002-2007	2008-
Sprit (skatt per liter ren alkohol) (Spirits [excise per litre pure alcohol])		474,00	485,00	494,00	501,41	501,41	501,41
Vin (skatt per liter) (Wine [excise per litre])	2,25 - 4,50	9,00	9,21	9,20	9,34	7,58	7,58
	4,50 - 7,00	13,30	13,61	13,60	13,80	11,20	11,20
	7,00 - 8,50	18,30	18,73	18,70	18,98	15,41	15,41
	8,50 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	22,08	21,58
	15,00 - 18,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17
Mellanklassprodukter (skatt per liter) (Intermediate products [excise per litre])	1,25 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	27,20	27,20
	15,00 - 22,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17
Maltdrycker* (skatt per liter och procentenhet alkohol) (Beer [excise per litre and percentage unit of alcohol])	2,80 - 3,50	0,91	1,21	1,45	1,47	1,47	1,66
	>3,50	2,33	2,38	1,45	1,47	1,47	1,66

* T.o.m. 961231 var gränsen 2,25 %.

Källa: Skatteverket

9.27 Diagram

Försäljning av alkohol 1988-2010, liter 100% alkohol per invånare över 15 år Sales in alcohol 1988-2010, litres 100% alcohol per head of pop. aged 15 and more

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Skatteverkets bearbetning

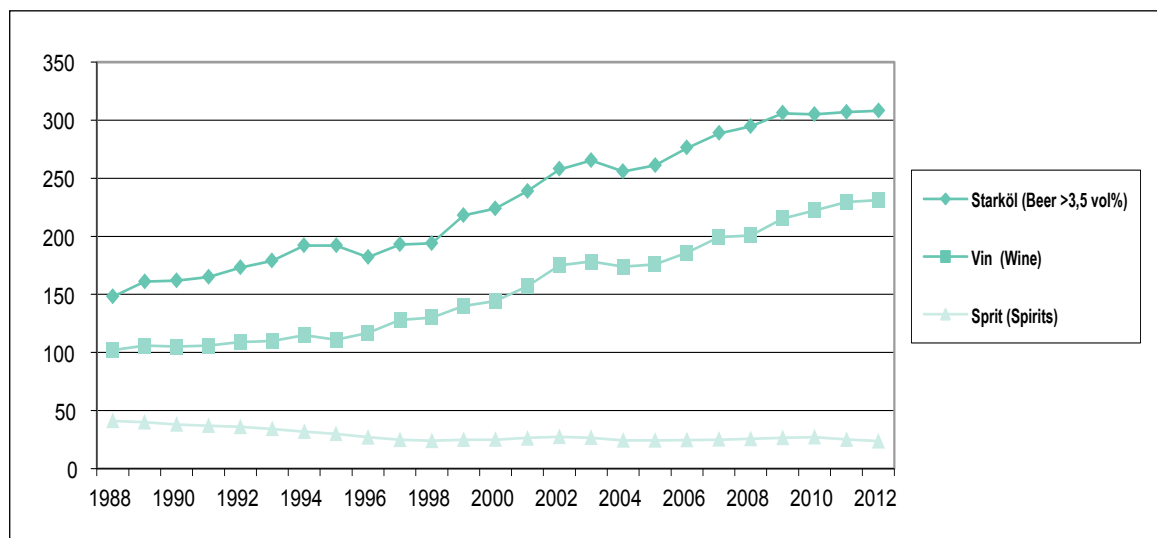
motsvarande 6,4 liter ren alkohol per person och år. Under den efterföljande tioårsperioden minskade försäljningen till som lägst 5,8 liter. Från denna nivå steg försäljningen till 6,9 liter år 2003. Efterföljande år minskade försäljningen återigen till 6,5 liter per år. Minskningen berodde till stor del på att det svenska undantaget

från EU:s införselbestämmelser upphörde, samtidigt som grannländerna Finland och Danmark kraftigt sänkte beskattningen av spritdrycker. De senaste åren har dock försäljningen ökat kraftigt. Totalt såldes år 2010 alkohol motsvarande 7,3 liter ren alkohol per person.

9.28 Diagram

Försäljning av alkoholhaltiga drycker åren 1988-2012, miljoner liter

Sales in alcoholic beverages 1988-2012, millions of litres

Anm: Statistiken omfattar Systembolagets och restaurangernas försäljning av alkoholdrycker. Den totala alkohol-försäljningen har omräknats till 100 % alkohol.

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Skatteverkets bearbetning

9.29 Tabell

Exempel på spritpris (700 ml, 40 %), 2013, kr

Example of liquor price (700 ml, 40 %) 2013, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	42,81	18
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	140,39	62
Moms (VAT)	45,80	20
Konsumentpris (Consumer price)	229,00	100

Källa: Skatteverket

Alkoholförsäljningens fördelning på olika drycker har förändrats en hel del under den senaste tjugoårsperioden. Både starkölsförsäljningen och vinförsäljningen har mer än fördubblats sedan 1988, medan försäljningen av spritdrycker under samma tid har minskat med cirka en tredjedel.

Systembolagets försäljningsstatistik till och med tredje kvartalet 2013 visar på en ökad försäljning av öl och vin medan försäljningen av sprit har minskat. Sammantaget har Systembolagets försäljning till och med tredje kvartalet 2013 omräknad till ren alkohol ökat med 0,3 procent jämfört med samma period 2012.⁷

9.30 Tabell

Exempel på vinpris (750 ml, alkoholhalt 12 %), 2013, kr

Example of wine price (750 ml, 12 % alc. by volume), 2013, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	39,82	57
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	16,19	23
Moms (VAT)	14,00	20
Konsumentpris (Consumer price)	70,00	100

Källa: Skatteverket

9.31 Tabell

Exempel på starkölspris (500 ml, 5,2 volym % alkohol), 2013, kr

Example of beer price (500 ml, 5,2 % alc. by volume), 2013, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	7,60	51
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	4,32	29
Moms (VAT)	2,98	20
Konsumentpris (Consumer price)	14,90	100

Källa: Skatteverket

⁷ Systembolagets försäljningsstatistik

Förslag i budgetpropositionen hösten 2013

För punktskatterna på öl, vin, andra jästa drycker och mellanklassprodukter föreslås en höjning med 7 procent. För punktskatten på sprit föreslås en höjning med 1 procent

Skatten på tobaksvaror

Principerna för beskattning av tobaksvaror skiljer sig mellan de olika produkterna. Snus, rök- och tuggtobak beskattas per

viktenhet medan cigarrer och cigariller beskattas med en styckeskatt. Skatten på cigarett består av två komponenter, en fast styckeskatt per cigarett och en procentandel av detaljhandelspriset inklusive moms. Skattesatsstrukturen för cigarett ändrades från 2011 så att styckeskatten numera utgör den dominerande delen av skatten. Samtidigt infördes en indexering av skatten så att den fortsättningsvis kommer att anpassas till konsumentprisindex.

9.32 Tabell

Skattesatser för tobak 1995-2013

Excise duties on tobacco 1995-2013

	1995	1996	1997	1998-01-- 1998-07	1998-08-- 2002	2003	2004- 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cigarett (Cigarettes)															
Per styck (kr) (Each [SEK])	0,75	0,53	0,66	0,85	0,2	0,2	0,2	0,2	0,28	0,31	0,31	0,31	1,27	1,40	1,41
Procent på detaljhandelspris (% of retail trading price)	-	15,2	16,4	17,8	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2	1	1	1
Alternativt:															
Minimiskatt per styck (öre) (Minimum duty each [öre])	-	-	-	-	-	84	86	98	1,14	1,24	1,27	1,29	-	-	-
Cigarrer och cigariller per styck (öre) (Cigars and cigarillos, each [öre])															
	35	35	44	56	56	56	56	56	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,24	1,25
Tobak (kr/kg) (Tobacco [SEK/kg])															
	384	384	489	630	630	630	630	770	975	1 560	1 560	1 560	1 560	1 718	1 735
Snus kr/kg (Moist snuff [SEK/kg])															
	75	75	96	123	123	123	123	123	246	336	336	336	336	382	386
Tuggtobak kr/kg (Chewing tobacco [SEK/kg])															
	123	123	156	201	201	201	201	201	402	402	402	402	402	444	449

Anm: 1998a avser t.o.m. 980731, 1998b avser fr.o.m. 980801.

Källa: Skatteverket

9.33 Tabell

Exempel på tobakspris (ett cigarettpaket), 2013, kr

Example of tobacco price (a packet of cigarettes), 2013, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Priset exkl skatt (Price excluding tax)	15,25	28
Fast tobaksskatt (Fixed tobacco tax)	28,20	51
Värderelaterad tobaksskatt (Value related tobacco tax)	0,55	1
Moms (VAT)	11,00	20
Detaljhandelspris (Retail trade price)	55,00	100

Källa: Skatteverket

9.3.5 Fordonsskatter

Fordonsskattningen har i likhet med andra punktskatter utformats med hänsyn till flera faktorer. Förutom de statsfinansiella motiven har miljöhänsyn och trafiksäkerhetsaspekter påverkat bestämmelserna om beskattning av fordon. Totalt omfattar fordonsskattningen ett antal skatter och avgifter på registrering, innehav och användning av fordon.

Från 1950- till slutet av 1990-talet fanns också en försäljningsskatt på motorfordon. Syftet med denna var från början att hämma bilismens snabba utveckling. Senare utformades skatten som ett styrmedel för att

9.34 Tabell

Uppbörd av fordonsskatter 1994-2012, mnkr

Revenues from taxes on road traffic 1994-2012, MSEK

År	Fordonsskatt	Försäljningsskatt på motorfordon	Väggavgifter	Trängselskatt	Skatt på trafikförsäkringspremier	Totala skatter på vägtrafik
Year	Vehicle tax	Sales tax	Road user charges	Congestion tax	Tax on premiums on third party liability insurances	Total tax on road traffic
1994	4 065	1 723	-	-	-	5 788
1995	4 049	1 752	-	-	-	5 801
1996	5 471	1 400	-	-	-	6 871
1997	6 242	207	-	-	-	6 449
1998	6 103	270	530	-	-	6 903
1999	6 421	230	600	-	-	7 250
2000	6 868	258	565	-	-	7 691
2001	7 017	-23	646	-	-	7 641
2002	7 429	15	743	-	-	8 188
2003	7 686	0	641	-	-	8 327
2004	8 062	0	720	-	-	8 781
2005	10 297	2	722	-	-	11 022
2006	10 572	2	718	492	-	11 784
2007	10 349	3	748	345	1 641	13 086
2008	11 288	0	782	687	3 270	16 027
2009	11 682	0	891	785	3 018	16 376
2010	11 875	0	778	799	2 948	16 400
2011	11 237	0	778	802	2 907	15 724
2012	11 191	0	771	812	2 828	15 603

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Ekonomistyrningsverket

gynna fordon med bättre miljöegenskaper. Skattens avskaffande berodde på en vilja att stimulera en förnyelse av den svenska fordonsparken.

Fordonsskatten betalning för rätten att trafikera allmän väg

Den årliga fordonsskatten på innehav av fordon infördes redan 1922. Genom skatten skulle fordonsägarna få svara för den kostnad för vägunderhåll och vägförstöring som fordonen orsakade. Under många år var också fordonsskatten specialdestinerad för detta ändamål. Numera kan fordonss-

skatten ses som en betalning för rätten att trafikera allmän väg. Fordonsskatten tas ut med belopp som varierar med bl.a. fordonsslag, fordonsvikt, drivmedelsslag och antal hjulaxlar (lastbilar och bussar).

År 2006 infördes en ny princip för beskattning av fordon. Beskattningen sker utifrån fordonets drivmedel och koldioxidutsläpp. Koldioxidkomponenten i beskattningen är olika beroende på om bilen drivs av bensin, diesel eller kan drivas med alternativa drivmedel.⁸ Syftet är att öka miljöstyrningen av fordonsskatten. Denna koldioxidbaserade fordonsskatt omfattar

⁸ Med alternativa drivmedel avses etanol, E85, naturgas eller biogas.

9.35 Tabell

Exempel på fordonsskattesatser 2013, kronor/år Examples of motor vehicle tax rates 2013, SEK/year

Fordonsslåg	Drivmedel	Koldioxidutsläpp, gram CO ₂ / km	Skattevikt, kg	Fordons- skatt
Type of vehicle	Fuel	Carbon dioxide emission, gram CO ₂ /km	Tax weight, kg	Vehicle tax
Nya systemet med koldioxidbaserad fordonsskatt				
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	214	-	2 300
Personbil skattepliktig före 2008 (Passenger car liable to tax before 2008)	diesel (diesel)	174	-	3 995
Personbil skattepliktig efter 2007 (Passenger car liable to tax after 2007)	diesel (diesel)	174	-	3 745
Personbil (Passenger car)	etanol (ethyl alcohol)	214	-	1 330
Gamla systemet med viktbaserad fordonsskatt				
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	-	1 650	2 306
Personbil (Passenger car)	diesel (diesel)	-	1 650	6 133
Dragbil (Lorry with attachment for semitrailer)	diesel (diesel)	-	19 000	6 416
Lastbil (Lorry)	diesel (diesel)	-	16 000	6 711
Släpvagn (Trailer)	-	-	20 000	4 670
Buss (Bus)	diesel (diesel)	-	16 000	9 171
Trafiktraktor (Road tractor)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	-	6 000	4 115

Källa: Skatteverket

endast nyare personbilar.

I vissa glesbygdskommuner ges ett avdrag på fordonsskatten med 384 kr per skatteår. För nya miljöbilar betalas ingen fordonsskatt de första fem åren.

Vägavgift för tyngre fordon

För tyngre fordon som trafikerar det svenska vägnätet finns en särskild vägavgift. Avgiften gäller för lastbilar och lastbilsekipage med en totalvikt på minst 12 ton och varierar beroende på vilken avgasklass fordonet tillhör. För år 2013 är vägavgiften för fordonkombinationer som uppfyller de högsta avgaskraven och har högst tre axlar 6 354 kr, för motsvarande fordon med fler axlar är avgiften 10 591 kr. I motsvarande mån är fordonsskatten sänkt för dessa lastbilar. Avgifterna ingår i ett europeiskt system, Eurovinjettsystemet, med för närvarande fem länder anslutna: Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Sverige. Bakgrunden till systemet är att flera länder med omfattande genomfarts- trafik inte anses få de vägstnader som denna medför täckta genom beskattningen

av drivmedel. Tyskland deltog tidigare i vägavgiftssamarbetet men har numera infört ett eget kilometerbaserat system.

Trängselskatter i Stockholm

Under första halvåret 2006 genomfördes ett försök med trängselskatt för biltrafik i Stockholm. Den 1 augusti 2007 återinfördes trängselskatten permanent, som en del i finansieringen av en kringfartsled runt Stockholm.

Under 2012 fattades 5,3 miljoner beslut om trängselskatt. Det totala skattebeloppet uppgick till 812 miljoner kronor.

Skatten är differentierad beroende på vilken veckodag och tid på dygnet som bilresan företas. Vissa fordonstyper är undantagna från trängselskatt, t ex utryckningsfordon, tyngre bussar och handikappanpassade fordon. Det tidigare undantaget för miljöbilar upphörde år 2009. Undantaget gällde dock för befintliga miljöbilar till och med den 31 juli 2012.

Trängselskatter i Göteborg

Från och med den 1 januari 2013 tas även

9.36 Tabell

Antalet fordon efter fordonsslag 2012, tusental

Number of motor vehicles according to type of vehicle 2012, thousands

Fordonsslag Type of vehicle	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total
Personbilar (Passenger cars)			
bensin, (petrol)	3 672	902	4 574
diesel (diesel)	894	90	984
ej bensin eller diesel (nor petrol or diesel)			7
Totalt personbilar (Passenger cars total)	4 566	992	5 565
varav alternativa drivmedel* (of which alternative fuel*)	277	8	285
Bussar (Buses)			
ej diesel, (not diesel)	2,6	0,5	3,1
diesel (diesel)	12,0	5,2	17,2
Totalt bussar (Buses total)	14,6	5,7	20,3
Lastbilar (Lorries)			
ej diesel (not diesel)	94	84	178
diesel (diesel)	488	115	603
Totalt lastbilar (Lorries total)	582	199	781
Motorcyklar (Motor bicycles)	309	184	493
Traktorer (Tractors)	322	114	436
Släpvagnar (Trailers)	1 010	222	1 232
Totalt (Total)	6 804	1 717	8 527

Anm: Uppgifterna avser antalet den 15 juni utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mättdpunkt.

*Avser fordon som drivs av antingen bensin eller diesel och samtidigt kan drivas med alternativa drivmedel (etanol, E85, naturgas eller biogas). Dessa kan inte särskiljas från övriga bensin och dieseldrivna fordon och ingår därför även i statistiken för dessa. (Vehicles which are either driven by petrol or diesel and in the same time can be driven by alternative fuel [ethyl alcohol, E85, natural gas or fossil gas]. These fuels can not be separated from other petrol or diesel driven vehicles and are therefore included those figures).

Källa: Vägverket

trängselskatt ut i Göteborg enligt ett system liknande det i Stockholm

Skatt på trafikförsäkringspremier

Sedan 2007 finns en skatt på trafikförsäkringspremier. Skattesatsen är 32 procent av premien och 22 procent av trafikförsäkringsavgiften. Syftet med skatten är att överföra en större del av samhällets kostnader för trafikskadades sjukersättning till trafikförsäkringen. Genom att hela skadekostnaden hanteras av försäkringsbolagen premieras försäkringstagare med lågt riskbeteende. Detta bedöms i sin tur ge samhällsekon-

miska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad och mer effektiv rehabilitering samt minskade skadekostnader.

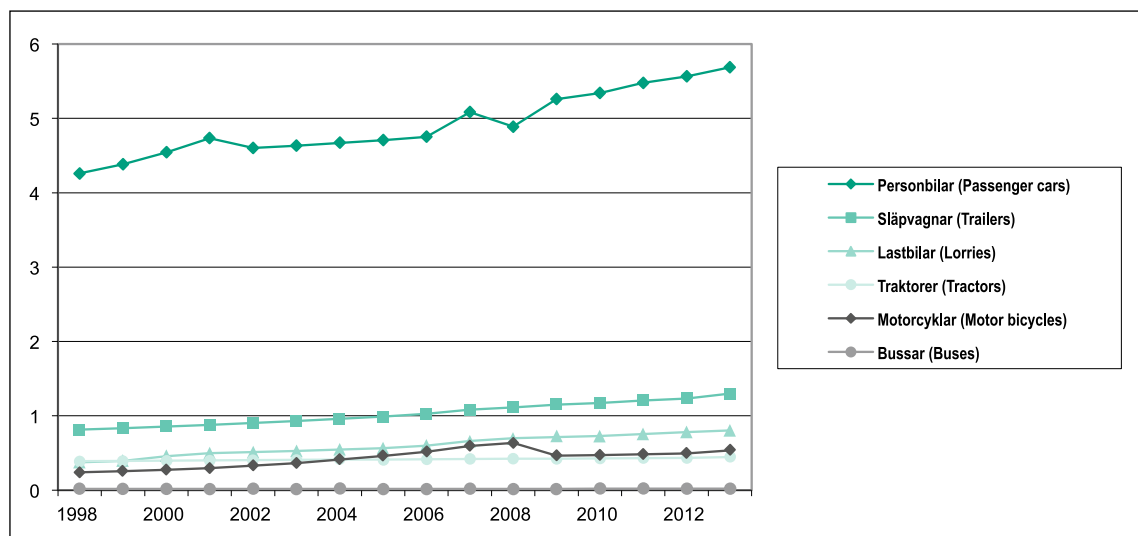
Två tredjedelar av alla fordon är personbilar

Totalt finns cirka 8,5 miljoner skattepliktiga fordon i Sverige. Av dessa utgör personbilar cirka två tredjedelar. Sedan 1998 har antalet personbilar ökat med en tredjedel. Totalt sett har antalet skattepliktiga fordon ökat med 44 procent under samma tid.

9.37 Diagram

Antalet fordon efter fordonsslag 1998-2013, miljoner

Number of motor vehicles according to type of vehicle 1998-2013, Millions

Anm: Uppgifterna avser antalet den 15 juni utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mättdpunkt.

Källa: Vägverket, Skatteverkets bearbetning

9.38 Tabell

Skatt per år i samband med fordonanvändning 2013, kr Annual taxes on vehicles 2013, SEK

	Kr
	SEK
Fordonsskatt (Vehicle tax)	2 300
Energi- och koldioxidskatt på bensin (Energy and CO ₂ tax on petrol)	6 756
Moms på bensin (VAT on petrol)	3 526
Totalt (Total)	12 582
Skatt kr/mil (Tax SEK/10 km)	8,39

Anm: Beräkningen avser en bensindriven personbil som släpper ut 214 g CO₂/km, bensinförbrukning 0,8 l/mil (miljöklass 1), bensinpris 14,69 kr/lit och årlig körsträcka 1 500 mil. (Petrol-powered passenger car with carbon dioxide emission 214 gram CO₂/km, petrol consumption 0,8 litre per 10 km (environmental class 1), petrol price 14,69 SEK per litre and annual driving distance 15 000 km.)

Källa: Skatteverket

9.3.6 Importskatter

Sedan Sveriges inträde i EU år 1995 tas tull och importavgifter bara ut på import från tredje land, dvs. länder utanför EU. Tull utgör tillsammans med särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter vad som brukar benämnas EU:s traditionella egna medel. De i Sverige och andra medlemsstater erlagda tullarna överförs till EU efter avdrag med 10 procent för kostnaderna för uppbörden. I regel utgår tull som värdetull, dvs. den står i ett visst förhållande till varans värde. Endast vissa varor är belagda med tullar som utgår efter kvantitet.

9.39 Tabell

Totala importskatter 1994-2012, mnkr Revenues from import taxes 1994-2012, MSEK

År	Tullmedel	Särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter	Övriga skatter m m på import	Avgifter till EUs omstrukturingsfond för sockerindustrin	Total skatt på import
Year	Customs duties	Certain agricultural duties	Other import taxes	Fees to the EU fund for restructuring of the sugar industry	Import tax total
1994	5 074	0	431	-	5 505
1995	4 447	385	149	-	4 981
1996	3 179	255	191	-	3 625
1997	3 467	343	-2	-	3 808
1998	3 356	403	6	-	3 765
1999	3 143	372	16	-	3 530
2000	3 449	349	9	-	3 806
2001	3 338	298	8	-	3 643
2002	3 217	254	5	-	3 476
2003	3 209	239	13	-	3 461
2004	3 504	281	3	-	3 787
2005	4 307	340	2	-	4 649
2006	4 704	233	-	224	5 160
2007	5 099	294	-	491	5 884
2008	5 212	277	-	385	5 874
2009	4 764	251	-	136	5 151
2010	5 412	261	-	0	5 674
2011	5 399	262	-	0	5 660
2012	4 995	260	-	0	5 255

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär attskatterna redovisas under det inkomståret de avser. (To 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Ekonomistyrningsverket

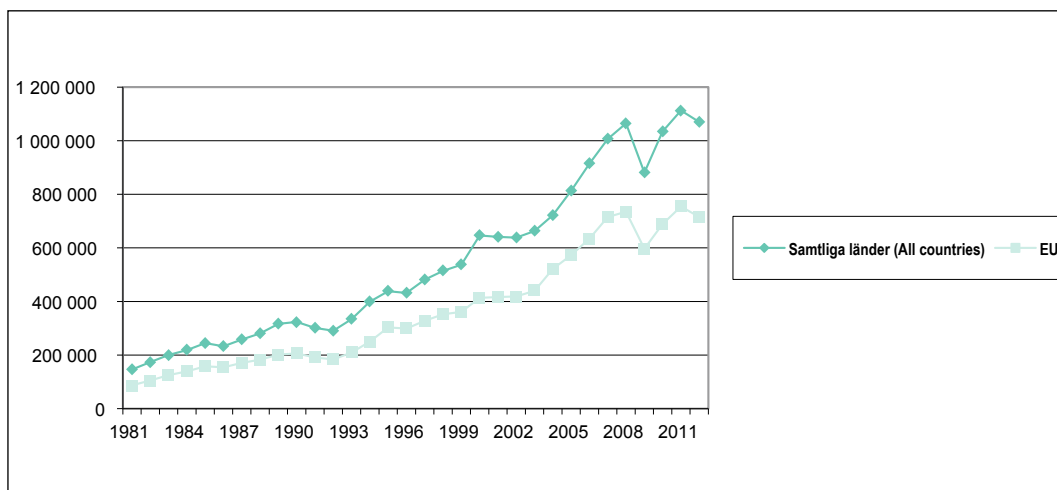
Trots kraftigt ökad import har det efter Sveriges inträde i EU år 1995 endast skett små förändringar av den totala importskatten. Orsaken till detta är, förutom EU:s utvidgning, att tullsatserna successivt har sänkts.

Under 2009 minskade importen, och därmed den totala importskatten, kraftigt. Orsaken till detta var den internationella finanskrisen. Under de efterföljande åren har det dock skett en återhämtning och ökning av importen.

9.40 Diagram

Importvärdet efter handelspartner åren 1981-2012, mnkr

Import value by region of origin 1981-2012, MSEK

Anm: I data ingår ej den icke-varufördelade EU-handeln vilket medför att uppgifterna avviker från totalsiffran i SCB:s statistik.

T.o.m. 1994 redovisades importen efter ursprungsland. Fr.o.m. 1995 redovisas den efter avsändningsland. Med EU avses samtliga nuvarande medlemsländer.

Källa: SCB, utrikeshandelsstatistiken, Skatteverkets bearbetning

9.3.7 Skatt på lotterier och spel

Lotteriskatt

Lotteriskatten omfattar lotterier och penningvinster vid vinstsparande i bank. Lotterier anordnade av ideella organisationer och AB Svenska spel är undantagna från lotteriskatt. Svenska spels andel av den totala spelomsättningen i Sverige uppgick under 2012 till cirka 50 procent.⁹ Detta innebär att hälften av de pengar svenska folket spelar för inte omfattas av lotteriskatt. Istället redovisar AB Svenska spel, som helstatligt bolag, in sitt överskott till statsbudgeten.

Lotteriskatten utgår med 36 procent av behållningen i svenskt lotteri när vinsten

utgörs av pengar. Skatten på vinstsparande tas ut med 30 procent av vinsten på sådant sparande i bank eller sparkassa. Samma skattesats gällde för lotterivinstskatten.

Skatt på spel

Skatt på spel erläggs sedan år 1973 av dem som har tillstånd att anordna roulettspel enligt lotterilagen. Till och med 1994 beskattades även bingospel och mellan 1998 och 2000 varuspelsautomater. Skatten på roulettspel utgår med ett visst belopp som är beroende av antalet spelbord. För t.ex. tillstånd som innebär rätt till spel på ett spelbord är beloppet 2 000 kr för varje månad.

⁹ Lotteriinspektionen, *Spelmarknadens utveckling i Sverige och internationellt 2012*

9.41 Tabell

Uppbörd av lotteriskatt och överskott från spelverksamhet 1990-2012, mnkr

Revenues from lottery tax and profits from government owned gambling companies 1990-2012, MSEK

	Lotteriskatt	Skatt på spel	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	Lotteriavgifter*	Totalt
	Lottery tax	Tax on gambling	Delivered profits from AB Svenska Spel	Lottery fees*	Total
1990	1 494	88	2 365	1	3 948
1991	2 175	98	3 433	2	5 708
1992	2 994	110	3 212	2	6 317
1993	3 076	117	1 593	2	4 788
1994	3 190	124	1 713	12	5 039
1995	3 223	57	1 594	20	4 895
1996	2 267	48	1 798	21	4 134
1997	1 078	44	4 142	24	5 288
1998	1 183	63	3 526	24	4 796
1999	1 201	103	2 018	24	3 345
2000	1 199	96	2 862	24	4 182
2001	1 198	40	3 561	24	4 823
2002	1 149	36	3 297	30	4 511
2003	1 184	33	3 300	32	4 549
2004	1 210	31	3 677	32	4 950
2005	1 202	30	3 634	31	4 897
2006	1 243	25	3 437	33	4 737
2007	1 295	22	3 657	27	5 000
2008	1 268	21	3 587	30	4 905
2009	1 351	19	4 477	28	5 875
2010	1 360	18	4 766	25	6 170
2011	1 394	17	5 006	25	6 442
2012	1 319	16	5 138	21	6 494

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

* Lotteriavgifter redovisades till och med 2005 i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från och med 2006 redovisas de tillsammans med skatter på konsumtion och insatsvaror (Lottery fees were earlier accounted together with other public fees. From 2006 the fees are accounted together with taxes on consumption and input goods).

Källa: Ekonomistyrningsverket

9.3.8 Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm

Skatt på annonser och reklam finansierar stödet till dagspressen

Skatt på annonser och reklam infördes i början på 1970-talet för att finansiera en ökning av det statliga stödet till dagspressen. Skatten tas ut på annons som är avsedd att offentliggöras i landet. Skattesatsen för annons i allmän nyhetstidning är tre procent av beskattningsvärdet och i övriga fall åtta procent. Skattskyldig är den som yrkesmässigt offentliggör reklam eller annons. År 1999 avskaffades reklamskatten på reklamtrycksaker. Anledningen till avskaffandet var svårigheter i tillämpningen och kontrollen av skatten på annonser och reklam.

9.4.2 Tabell

Uppbörd av skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm 1990-2012, mnkr

Revenues from tax on advertising, session fees for TV networks etc. 1990-2012, MSEK

	Skatt på annonser och reklam Tax on advertising	Koncessionsavgifter för TV-företag, lokalradioavgifter mm* Concession fees for TV and radio networks etc.*	Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror Other taxes on consumption and input goods	Totalt Total
1990	1 073	1 073
1991	999	999
1992	980	980
1993	973	973
1994	1 036	1 036
1995	1 072	159	..	1 231
1996	1 103	413	..	1 516
1997	1 163	417	..	1 580
1998	1 192	567	12	1 770
1999	1 037	652	6	1 695
2000	1 091	662	3	1 756
2001	955	756	0	1 712
2002	823	582	4	1 409
2003	753	586	26	1 365
2004	821	548	21	1 391
2005	875	554	100	1 530
2006	659	663	20	1 343
2007	657	528	-	1 185
2008	213	243	-	455
2009	292	227	-	519
2010	335	229	-	564
2011	390	302	-	692
2012	290	210	-	500

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

*Häri ingår koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter, avgifter till granskningsnämnden samt avgifter för telekommunikation. Dessa avgifter redovisades t.o.m. 2005 som offentlighetsrättsliga avgifter. Från och med 2006 redovisas de som skatt på konsumtion och insatsvaror. (Included are session fees for TV and radio networks, fees to the Swedish Broadcast Commission and permission fees to the electronic communication network)

Källa: Ekonomistyrningsverket

No I.

Berednings och Taxerings-Råd, hvaruti uppräknas Egare af Hemman, Vägneder, Wert och Användningar, samt Innehafvare af Befrivningsrätt å Skatte-Hemman, uti N. N. Socken för år 18 . .

Den Skattskyldiges Namn och Karakter.	Hemman, Vägneder, Wert och Användningar, m. m.	Hemman.		Berednings-Taxationens ägarar.		Taxerings-Commissionens förrättningar.		Befrivnings-lagar.											Taxerings-Commissionens underskrif.				
		Befrivnings-akt.	Skatt-Gemman.	Totalt värde.	Skatt-Gemman.	Skatt-Gemman.	Skatt-Gemman.	Förskotts- eller Skatt-Gemman.															
								Förskotts- eller Skatt-Gemman.															
		Förskotts- eller Skatt-Gemman.																					
Öfversten N. N.	Öfversten N. N.	1	20,000		20,000																		
N. N. Skogaren	N. N. Skogaren	2	5,000		5,000																		
Kamreraren P. P.	Kamreraren P. P.	3	4,000	45,000	49,000																		
						58,000	110	110															

[1853]

*I bevillningsförordning 1810 infördes
 för första gången skyldighet att avge skriftlig självdeklaration.
 Den skulle innehålla i huvudsak samma uppgifter som lämnades
 vid mantalsskrivningen, samt en summarisk uppgift om den
 skattskyldiges hela behållna inkomst för det föregående året.
 Någon rätt för taxeringsmännen att kontrollera på annat sätt än
 genom jämförelse med mantalslängden och eventuellt erhållna
 upplysningar fanns inte.*

Särskilt om företagsbeskattning

10.1 Inledning

Syftet med detta kapitel är att ge en samlad bild av området företagsbeskattning, eller inkomst av näringsverksamhet som är den skattemässiga termen. Dessutom ges en övergripande beskrivning av den svenska företagsstrukturen.

Den statliga inkomsts-katten för juridiska personer, populärt kallad bolagsskatten, hänförs till skatt på kapital och beskrivs översiktligt även i kapitel 8. Övriga skatter på inkomst av näringsverksamhet är hänförliga till skatt på arbete. Uppgifter om dessa skatter finns även i kapitel 7.

Under årens lopp har företagsbeskattningen genomgått ett antal förändringar vad gäller företagens möjligheter att själva reglera sitt skattemässiga resultat genom att göra olika typer av reserveringar. I och med skattereformen 1990/91 renodlades företagsbeskattningen så till vida att ett flertal reserveringsmöjligheter ändrades eller togs bort samtidigt som skattesatsen för bolag sänktes (se vidare avsnitt 10.4.1). För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag varierar skattesatsen beroende på den enskilda individens kommunalskatt och övriga inkomster. Detta behandlas närmare i kapitel 7. Olika reserveringsmöjligheter som fysiska näringsidkare kan använda för att påverka det skattemässiga resultatet beskrivs närmare i avsnitten 10.5.3 (expansionsmedel), 10.5.4 (räntefördelning) och 10.5.5 (periodiseringsfond).

10.2 Grundläggande principer

10.2.1 Det bokföringsmässiga resultatet utgångspunkten

En grundläggande princip inom företagsbeskattningen är att det skattemässiga resultatet utgår ifrån företagets bokföringsmässiga resultat. Dessa resultat utgör utgångspunkten för beskattningen och resultaten påverkas endast av vissa skattemässiga justeringar. Ytterligare en koppling mellan beskattning och redovisning är det krav som finns att vissa skattemässiga reserveringar endast godtas om avsättningen har gjorts i räkenskaperna.

Den ursprungliga reserveringsmöjligheten som fanns efter skattereformen, skatteutjämningsreserven, även kallad SURV, togs bort från och med 1995 års taxering och ersattes med periodiseringsfonder (se vidare avsnitten 10.4.6 och 10.5.5).

En annan princip som upprätthålls inom företagsbeskattningen är att den i möjligaste mån ska vara neutral i förhållande till den företagsform som verksamheten bedrivs i.

10.2.2 Kvittning och rullning

Förlustutjämning sker i ett rullande system som innebär att underskott i en förvärvskälla inom inkomstslaget näringsverksamhet får dras av vid beräkningen av inkomsten av samma förvärvskälla närmast följande beskattningsår. All inkomst av näringsverksamhet som bedrivs av en skattebetalare hänförs med några få undantag till en enda förvärvskälla. Kvittningssystemet innebär att underskottsavdrag rullas vidare från ett beskattningsår till nästa till dess att full kvittning uppnåtts. Det underskott som fastställs vid en taxering kan på så sätt bestå av ackumulerade underskott från flera beskattningsår, samtidigt som ett redovisat överskott kan ha reducerats av tidigare års underskott. Nedan ges ett exempel på hur ett underskott rullas vidare till dess ett överskott uppstår.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Verksamhetens resultat aktuellt år	-100	-50	50	200	300
Inrullat underskott	-	-100	-150	-100	-
Redovisat (ackumulerat) underskott	-100	-150	-100	-	-
Redovisat överskott	-	-	-	100	300

År ett uppstår ett underskott på 100 i förvärvskällan. Detta underskott rullas vidare till år två. Även år två medför ett underskott på 50. Det ackumulerade underskottet om 150 rullas vidare till år tre. År tre uppstår ett överskott på 50 som får kvittas mot tidigare års underskott. Det återstående underskottet om 100 rullas vidare till år fyra. År fyra ger verksamheten ett överskott på 200. Detta överskott får kvittas mot det inrullande underskottet, vilket

innebär att det skattemässiga resultatet uppgår till 100 samtidigt som tidigare års förluster utjämnats. År fem redovisas ett överskott på 300 som inte påverkas av tidigare års resultat.

Det finns vissa undantag från regeln om att underskott endast får kvittas mot överskott inom samma förvärvskälla. Ett av dessa undantag är nystartad verksamhet, där underskott de fem första åren får kvittas mot tjänsteinkomster. Ett annat undantag är underskott av konstnärlig och litterär verksamhet som också får kvittas mot tjänsteinkomster. Ingen tidsbegränsning gäller dock för kvittning av underskott i sådan verksamhet. Underskott som finns kvar när en förvärvskälla upphör behandlas som en realisationsförlust, vilken får kvittas mot andra kapitalinkomster.

10.3 Företagsstrukturen i Sverige

10.3.1 Företagens storlek

För att närmare beskriva svensk företagsstruktur och dess sammansättning görs en indelning av företag efter antalet anställda. I 10.1 Tabell ingår samtliga aktiva fysiska och juridiska personer, uppdelade efter antal anställda.

10.1 Tabell

Antal företag fördelade efter storlek (antal anställda), 2006-2012

Number of enterprises according to size (number of employees), 2006-2012

Antal anställda Number of employees	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
							Antal Number	Andel Share
0	680 850	699 936	700 336	720 733	717 697	841 559	845 016	74,32%
1-4	163 703	170 665	171 871	176 288	183 420	196 493	207 193	18,22%
5-9	36 418	37 100	37 168	39 351	40 272	41 429	42 256	3,72%
10-19	19 031	19 843	19 803	21 085	21 041	21 551	22 231	1,96%
20-49	11 035	11 445	11 439	12 180	11 895	12 411	12 890	1,13%
50-99	3 310	3 464	3 456	3 667	3 553	3 699	3 816	0,34%
100-199	1 505	1 587	1 585	1 642	1 626	1 663	1 746	0,15%
200-499	894	912	916	963	968	1 007	984	0,09%
500-	822	849	850	881	877	890	896	0,08%
Summa (Total)	917 568	945 801	947 424	976 790	981 349	1 120 702	1 137 028	100,00%

Anm: Tabellen avser aktiva företag. Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsregistret

Det svenska näringslivet domineras av små företag. 93 procent av alla företag har mindre än fem anställda och endast 0,1 procent av företagen har mer än 500 anställda. Av den totala arbetskraften i företag som bedriver affärsmässig verksamhet är dock 50 procent anställda i företag med minst 500 anställda, 13 procent är anställda i företag med mellan 100 och 499 anställda medan 38 procent arbetar i företag med mellan 1 och 99 anställda. Andelen anställda i de största företagen har trots det minskat under den senaste tjuugoårsperioden. Den största minskningen ägde dock rum under 1990-talet. 1993 arbetade 58 procent i företag med minst 500 anställda, 1995 var motsvarande andel 56 procent och 1999, var andelen 51 procent.¹

10.3.2 Olika företagsformer

Näringsverksamhet kan bedrivas av såväl fysiska som juridiska personer. Inkomst av näringsverksamhet beskattas på olika sätt beroende på om den skattskyldige är fysisk person, dödsbo eller juridisk person. All verksamhet som bedrivs av juridiska personer hänförs till inkomst av näringsverksamhet och den juridiska personen är skattesubjekt och beskattas själv för inkomsten. Beträffande handelsbolag, kommanditbolag och Europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG), som

¹ Beräkning efter uppgifter ur Statistiska centralbyråns statistikdatabas för näringsverksamhet.

civilrättsligt är juridiska personer, är det dock delägarna i bolaget som beskattas för näringsverksamhetens resultat. EEIG är en företagsform inom Europeiska unionen (EU). En EEIG kan närmast liknas vid ett handelsbolag över nationsgränserna. Näringsverksamhet bedrivna av fysisk person, även kallad enskild näringsverksamhet eller enskild firma, innebär att verksamheten bedrivs av fysisk person i eget namn. Den fysiska personen är skattesubjekt för den enskilda näringsverksamheten och redovisar dess inkomster tillsammans med sina övriga inkomster.

De vanligast förekommande företagsformerna i Sverige är enskild firma, aktiebo-

lag, handelsbolag och ekonomisk förening.

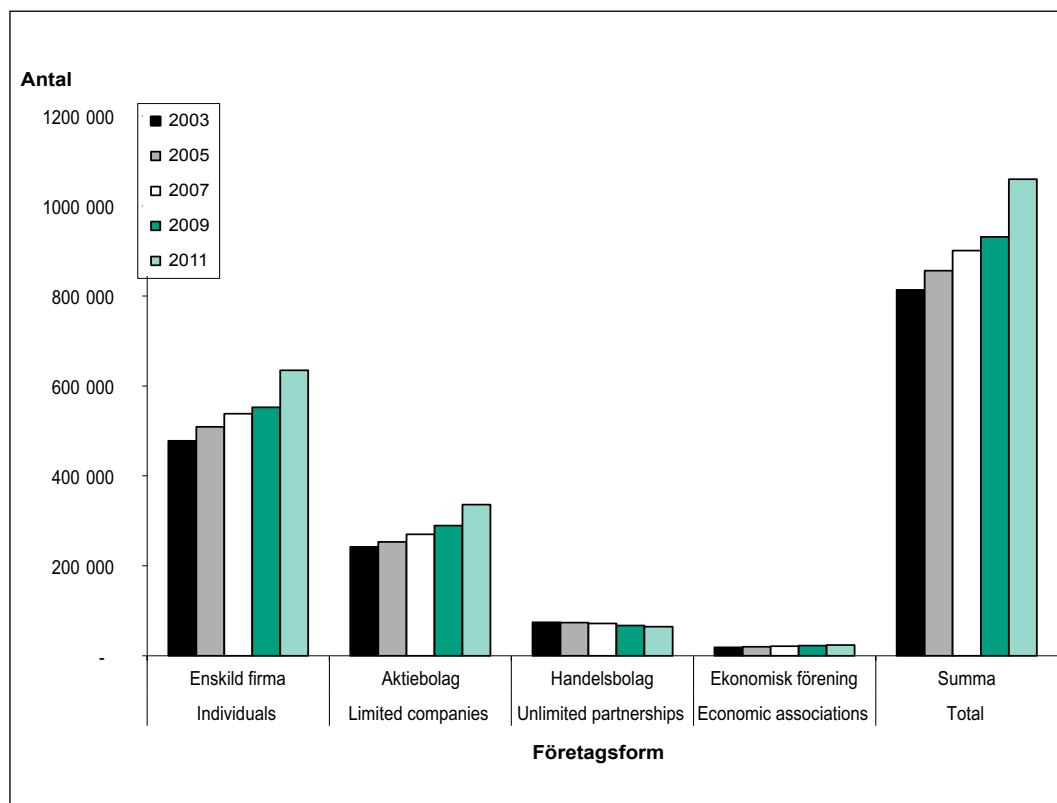
Såsom framgår av 10.2 Diagram är de enskilda firmorna och aktiebolagen de klart dominerande företagsformerna, sett till antalet företag. Antalet aktiva företag² har ökat något under de senaste åren. Det exakta antalet företag finns i tabellbilagan (10.21 Tabell).

Vad gäller ekonomisk aktivitet är aktiebolagen helt dominerande och svarar för 89 procent av den totala omsättningen inom området näringsverksamhet. Enskild näringsverksamhet, handelsbolag och ekonomiska föreningar svarar tillsammans för endast fyra procent av omsättningen.

10.2 Diagram

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 2003-2011

Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 2003-2011

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (10.21 Tabell).

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagsregistret, statistikdatabasen Näringsverksamhet

² Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

10.3 Tabell

Total omsättning per företagsform 2008-2012 enligt lämnade momsdeklarationer, mdkr och procent

Total turnover per legal form of enterprise 2008-2012 on the basis of VAT tax returns, BSEK and percent

Företagsform Legal form	2008		2009		2010		2011		2012	
	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share
Enskild närings- verksamhet (<i>Individuals</i>)	121	1,6	118	1,7	128	1,7	130	1,6	126	1,6
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	6 714	88,7	6 042	88,4	6 671	88,4	7 070	88,7	7 083	88,8
Handelsbolag (<i>Unlimited partnerships</i>)	121	1,6	115	1,7	117	1,5	117	1,5	115	1,4
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	103	1,4	97	1,4	95	1,3	96	1,2	91	1,1
Övriga (<i>Other</i>)	509	6,7	466	6,8	533	7,1	555	7,0	559	7,0
Summa (Total)	7 568	100,0	6 838	100,0	7 543	100,0	7 968	100,0	7 974	100,0

Anm: Omsättningen har beräknats utifrån uppgifter i lämnade momsdeklarationer. Det innebär en viss underskattning för enskild näringsverksamhet, eftersom momsen vid en omsättning under en miljon kronor redovisas i inkomstdeklarationen.

Källa: Statistiska centralbyrån

10.4 Juridiska personers skatt

10.4.1 Förändringar vid skatte- reformen

I samband med skattereformen 1990-1991 genomfördes en omfattande förändring av bolagsbeskattningen. Före skattereformen var skattesatsen 52 procent. Samtidigt var möjligheterna till s.k. skattemässiga reserveringar generösa, bl.a. i form av lagernedskrivning och avsättning till resultatutjämningsfond. Utöver bolagsskatten betalade större bolag även en särskild vinstdelningsskatt, vilken uppgick till 20 procent av ett underlag beräknat på särskilt sätt. Bolagsskattesatsen sänktes 1991 till 30 procent, samtidigt som rätten till lagernedskrivning och andra resultatreglerande åtgärder slopades. Vid samma tidpunkt togs även vinstdelningsskatten bort. Skattesatsen sänktes 1995 till 28 procent, 2009 till 26,3 procent och 2013 sänktes bolagsskatten till 22 procent.

10.4.2 Dubbelbeskattning

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först ska betala skatt för sin vinst. Därefter ska aktie- eller andelsägarna be-

tala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag inte får göra avdrag för vinstutdelningen uppkommer dubbelbeskattning. Vid 1995 års taxering var dubbelbeskattningen av svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar i princip avskaffad. Dubbelbeskattningen infördes åter fr.o.m. den 1 januari 1995. Olika invändningar har under årens lopp riktats mot systemet med dubbelbeskattning, och i vissa delar har dessa lett till att regler införts för att lindra effekten av dubbelbeskattningen. Praktiskt sett innebär dubbelbeskattningen att en bolagsvinst beskattas med 45 procent skatt. Först beskattas hela vinsten med 22 procent bolagsskatt hos bolaget, resterande 78 procent kan delas ut och beskattas då med 30 procent kapitalskatt hos mottagaren (om denne är en fysisk person). Den totala skatten på t.ex. 100 kronor blir därmed 45,40 kronor ($22,00 + 30\% * 78,00$).

10.4.3 Skatten för juridiska personer 162 miljarder kronor år 2011

Den totala skatt som debiteras aktiebolag och andra juridiska personer i samband med inkomsttaxeringen uppgick vid inkomståret 2011 (2012 års taxering) till

162 miljarder kronor. Detta motsvarar en ökning med 0,7 miljarder kronor jämfört med året innan. Av den samlade debiterade skatten svarar statlig inkomstskatt (bolags-skatt) för 103 miljarder kronor, vilket motsvarar cirka 64 procent. Det är en minskning med 3,9 miljarder kronor jämfört med året innan.

Avkastningsskatten, som betalas på inestående pensionsmedel hos försäkringsbolagen, minskade med 0,1 miljarder kronor, eller 4,7 procent. Avkastningsskatten bestäms av storleken på livförsäkringsföretagens förmögenheter vid beskattningsårets ingång och den genomsnittliga statslåneräntan året närmast före. Den genomsnittliga statslåneräntan sjönk mellan 2009 och 2010. Minskningen av avkastningsskatten

förklaras i huvudsak av den sjunkande statslåneräntan.

Den särskilda löneskatten på pensionskostnader ökade med 3,7 miljarder kronor till totalt 30,5 miljarder.

Fastighetsskatten för juridiska personer ökade med 0,9 miljarder kronor, till 15,3 miljarder, och moms redovisad i inkomstdeklarationen ökade med cirka 0,1 miljarder kronor, till 2,0 miljarder.

Om även fysiska personer inkluderas uppgick nettobeloppet av mervärdesskatt som redovisas i inkomstdeklarationen taxeringsåret 2012 till cirka 7,3 miljarder kronor. Detta är en ökning med 0,4 miljarder kronor eller 6 procent.

10.4 Tabell

Översikt av skatteutfallet för juridiska personer, 2005-2011, mdkr

Overview of taxes for legal entities, 2005-2011, BSEK

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Förändring 10-11	
								mdkr BSEK	%
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	92	99,2	104,6	83,0	86,5	106,6	102,8	-3,9	-3,6
Avkastningsskatt (Yield tax)	11,6	10,7	12,3	14,6	11,8	11,3	11,2	-0,1	-0,5
Särskild löneskatt på pensionskostnader (Special tax on pension costs)	22,1	21,6	24,1	26,2	26,3	26,8	30,5	+3,7	+13,7
Fastighetsskatt (Real estate tax)	10,3	11,8	12,8	13,5	13,4	14,4	15,3	+0,9	+6,1
Moms, netto (VAT, net)	1,6	1,7	1,9	1,9	1,8	1,9	2,0	+0,1	+5,5
Skattereduktioner för investeringar och reparationer (Special tax reduction on investments and housing improvements)	-0,9	-0,1	0	-	-	-	-	-	-
Övrigt (Others)	0,2	0,2	0,2	-	-	-	-	-	-
Summa (Total)	115,5	136,9	145	155,0	139,8	161,0	161,8	+0,7	+0,5

Källa: Skatteverkets debiteringsstatistik

Aktiebolagen svarar för 74 procent av den totala skatten

Av de juridiska personernas totala skatt svarar aktiebolagen för den största delen, 74 procent. Tillsammans med banker och försäkringsbolag står aktiebolagen för 89 procent av skatteinkomsterna. Avkastningsskatten betalas till största delen av försäkringsföretagen, medan den särskilda löneskatten till stor del betalas av aktiebolagen samt av myndigheter och andra offentliga organisationer, dvs. stora arbetsgivare. De totala inkomsterna av fastighets-skatt härrör i huvudsak från aktiebolag och bostadsrättsföreningar.

Ett fåtal stora bolag står för en mycket stor andel av den totala bolagsskatten. I

10.6 Diagram har samtliga aktiebolag, inklusive banker och försäkringsföretag, indelats i intervall efter hur mycket de betalade i bolagsskatt för inkomståret 2011. Av diagrammet framgår att en mycket liten andel av alla bolag, 0,02 procent, betalade 100 miljoner kronor eller mer i bolagsskatt, samtidigt som den sammanlagda bolagsskatten för dessa utgjorde cirka 44 procent av den totala bolagsskatten i Sverige. Andelen bolag som betalade 100 tusen kronor eller mindre i bolagsskatt utgjorde 84 procent av totala antalet bolag. Den sammanlagda bolagsskatten för dessa utgjorde 4,1 procent av den totala.

De exakta sifferuppgifterna finns i tabellbilagan (10.22 Tabell).

10.5 Tabell

Juridiska personers skatt fördelad efter juridisk form i procent, 2011, mnkr Legal entities' tax by legal form in percent 2011, MSEK

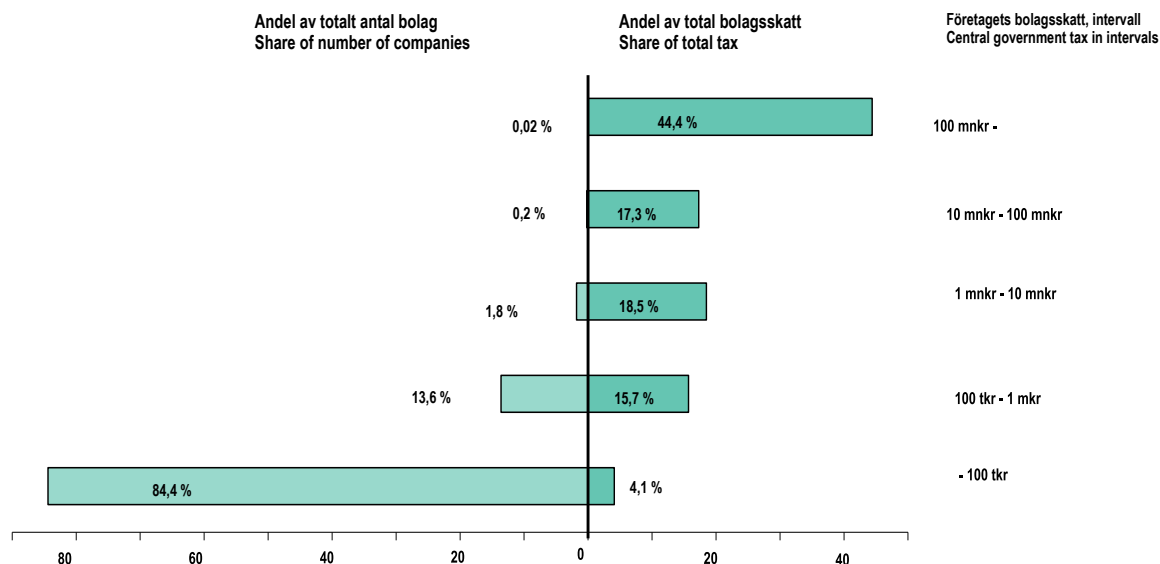
Juridisk form	Antal	Statlig inkomstskatt	Avkastnings-skatt	Särskild löneskatt på pensionskostnader	Fastighets-skatt	Moms, netto	Slutlig skatt	Andel av slutlig skatt %
Legal form	Number of entities	Central government income tax	Yield tax	Special tax on pension costs	Real estate tax	VAT, net	Total tax	Share of total tax %
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	402 382	85 007	381	20 834	9 631	1 933	119 324	73,8
Bankaktiebolag och sparbanker (<i>Bank companies and savings banks</i>)	97	9 626	14	760	36	0	10 437	6,5
Försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag (<i>Insurance companies</i>)	321	4 752	9 410	412	316	1	14 897	9,2
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	12 571	429	5	247	70	18	795	0,5
Handelsbolag (<i>Unlimited partnerships</i>)	100 978	0	1	134	1 092	0	1 349	0,8
Utländska juridiska personer (<i>Foreign legal entities</i>)	3 727	1 517	63	165	101	2	1 852	1,1
Bostadsrätts- och samfällighetsföreningar (<i>Tenant-owners' associations etc</i>)	28 628	68	0	5	379	45	1 917	1,2
Ideella föreningar (<i>Non-profit associations</i>)	76 139	685	61	509	71	21	1 360	0,8
Stiftelser (<i>Foundations</i>)	21 363	545	792	179	53	10	1 666	1,0
Statliga och kyrkliga enheter, kommuner och andra offentliga organisationer (<i>Government owned entities</i>)	2 873	42	0	7 079	239	7	7 419	4,6
Övriga (<i>Others</i>)	1 218	101	481	136	17	-1	739	0,5
Summa (Total)	650 297	102 773	11 209	30 459	12 006	2 038	161 756	100,0

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

10.6 Diagram

Fördelning av statlig inkomstskatt (bolagsskatt) för aktiebolag 2011, andel av total skatt och andel av totalt antal bolag

Division of taxes for limited companies 2011, share of total tax and share of total number

Anm: Som aktiebolag räknas här samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (10.22 Tabell).

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

10.4.4 Få företag står för större delen av överskottet

Av 10.7 Tabell framgår fördelningen av redovisade över- respektive underskott för samtliga aktiebolag inklusive banker, försäkringsföretag och utländska juridiska personer som lämnat en inkomstdeklaration för inkomståret 2011. Av alla bolag redovisar cirka 50 procent överskott, medan cirka 38 procent redovisar underskott. Resterande 12 procent redovisar ett nollresultat. De senare är till största delen bolag som bildats men ännu inte påbörjat någon verksamhet eller bolag som upphört med en tidigare bedriven verksamhet.

Det tidigare beskrivna förhållandet att

ett fåtal mycket stora företag betalar en stor del av den totala bolagsskatten framgår även här. 79 procent av det totala taxerade överskottet är hänförligt till ett fåtal mycket stora företag, vilka tillsammans utgör 3,0 procent av antalet bolag som redovisar överskott. Fördelningen av de samlade underskotten har en liknande struktur. Som förklarats i avsnitt 10.2.2 är dock en skillnad mellan redovisade underskott och överskott att de förra i många fall är ackumulerade underskott. Ett underskott som uppstår vid taxeringen får, om det inte kan kvittas mot en vinst, rullas vidare till kommande års taxeringar för att kvittas mot eventuella framtida överskott.

10.7 Tabell

Redovisade över- och underskott (ackumulerat) i olika intervall, antal bolag, andelar samt totala summor, 2011

Assessed surpluses and deficits (accumulated) for limited companies in different intervals, number of companies, shares and amounts, 2011

	Antal Number	Andel, % Share, %	Summa taxerad inkomst, mnkr Assessed income, MSEK	Andel Share
Taxerat överskott (Assessed surplus)				
1 kr - 10 tkr	23 606	11,6	77	0,0
10 tkr - 100 tkr	55 674	27,2	2 620	0,6
100 tkr - 1 mnkr	95 820	46,9	34 187	8,4
1 mnkr - 5 mnkr	23 045	11,3	47 936	11,8
5 mnkr - 10 mnkr	3 173	1,6	21 952	5,4
10 mnkr - 50 mnkr	2 428	1,2	47 740	11,7
50 mnkr - 100 mnkr	285	0,1	19 707	4,8
100 mnkr - 1 mdkr	283	0,1	70 672	17,4
1 mdkr -	37	0,0	161 586	39,8
Totalt (Total)	204 351	100,0	406 478	100,0
Taxerat underskott (ackumulerat) (Assessed deficit [accumulated])				
1kr - 10 tkr	23 883	15,7	88	0,0
10 tkr - 100 tkr	46 946	30,9	2 049	0,5
100 tkr - 1 mnkr	58 106	38,2	20 610	4,8
1 mnkr - 5 mnkr	16 050	10,6	34 471	8,0
5 mnkr - 10 mnkr	2 919	1,9	20 519	4,7
10 mnkr - 50 mnkr	3 100	2,0	65 414	15,1
50 mnkr - 100 mnkr	529	0,3	36 996	8,5
100 mnkr - 1 mdkr	549	0,4	134 663	31,1
1 mdkr -	39	0,0	118 287	27,3
Totalt (Total)	152 121	100,0	433 097	100,0
Nollresultat (Zero result)				
Totalt (Total)	49 711	100,0	0	100,0

Anm: I tabellen ingår samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer som lämnat en inkomstdeklaration taxeringsåret 2012.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

10.4.5 Branschvis fördelning av över- och underskott

Aktiebolagens samlade överskott uppgick inkomståret 2011 till ca 410 miljarder kronor. Av 10.8 Tabell framgår den branschvisa fördelningen av det sammanlagda överskottet. Bland huvudgrupperna återfinns det största överskottet bland företag inom finans- och försäkringsverksamhet. Dessa 6 500 företag, eller 3,2 procent av alla företag med överskott, redovisar ett sammanlagt överskott på 87 miljarder kronor, eller 21 procent av det totala överskottet. Inom tillverkningssektorn finns det 15 000 företag med ett sammanlagt överskott på 84 miljarder kronor. Bland samtliga aktiebolag med överskott är det genomsnittliga överskottet 1,99 miljoner kronor per företag. Det högsta genomsnittliga överskottet återfinns bland företag inom försäkrings- och pensionsfondsverksamhet. I genomsnitt har dessa företag ett överskott på 129 miljoner kronor. Andra branscher med relativt höga

genomsnittliga överskott är företag som tillverkar kemikalier och kemiska produkter, företag inom gruvbrytning och utvinning av mineraler, företag inom massa, pappers- och pappersvarutillverkning samt företag inom el-, gas-, värme- och vattenförsörjning med genomsnittliga överskott på 93, 62, 26 och 24 miljoner kronor.

Aktiebolagens ackumulerade underskott uppgick inkomståret 2011 till 433 miljarder kronor. Företagen inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik uppvisar det största samlade underskottet, 115 miljarder kronor. De näst största samlade underskotten har företag inom finans- och försäkringssektorn och tillverkningsföretag. De sammanlagda underskotten uppgår för dessa till 71 respektive 44 miljarder kronor. Störst genomsnittligt underskott har företag inom försäkrings- och pensionsfondsverksamhet, där det genomsnittliga underskottet är 116 miljoner kronor.

10.8 Tabell

Redovisat resultat i aktiebolag 2011 fördelat efter SNI*, mnkr Assessed income for limited companies 2011 according to SNI*, MSEK

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
A (01-03)	Jord-, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	4 390	3 050	2 455	2 894
B (05-09)	Gruvbrytning och utvinning av mineraler (Mining)	259	16 085	178	1 887
C (10-33)	Tillverkning (Manufacturing)	14 796	83 674	8 479	44 222
Varav: (From which:)	10-12 Livsmedels- och dryckesvaruförädling (Food manufacturing)	993	3 352	764	4 017
	13-15 Textil- och beklädnadsvarutillverkning; tillverkning av lädervaror (Textile and clothes manufacturing)	466	396	361	616
	16 Trävarutillverkning (Timber manufacturing)	1 158	1 467	779	2 580
	17 Massa-, pappers- och pappersvarutillverkning (Manufacturing of paper and paper goods)	171	4 457	107	1 813
	18 Förlagsverksamhet; grafisk produktion och reproduktion av inspelningar (Publishing)	884	786	613	723
	19 Stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle (Coal and mineral oil)	21	143	15	100
	20-21 Kemikalier och kemiska produkter (Chemicals)	357	33 322	235	2 684
	22-23 Gummi- och plastvaror; icke metalliska mineraliska produkter (t ex glas) (Plastic goods)	1 052	3 586	524	2 898
	24-25 Metallförädling och metallvarutillverkning (Metal industry)	3 636	5 548	1 607	7 208
	26 Precisionsinstrument, medicinska och optiska instrument samt ur (Medical instruments)	554	8 181	445	5 570
	27 Andra elektriska maskiner och artiklar (Electric machines)	402	6 022	191	1 365
	28 Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning (Machine manufacturing)	1 325	8 408	770	4 410
	29-30 Transportmedel (Transportation)	588	3 291	420	6 284
	31-32 Möbler m m samt återvinning (Furniture manufacturing)	1 280	2 400	856	1 673
	33 Reparation av maskiner och utrustning (Repairment of machines and equipment)	1 499	1 723	613	1 805
D (35)	El-, gas-, värme- och vattenförsörjning (Electricity, gas, heating and water supply)	750	18 211	531	2 779
E (36-39)	Vattenförsörjning, avloppsrening och avfallshantering (Water and sewage, waste handling)	470	946	219	526
F (41-43)	Byggnadsverksamhet (Construction)	21 603	15 204	8 129	5 464
G (45-47)	Parti- och detaljhandel; reparation av fordon, hushålls- och personliga artiklar (Wholesale and retail trade, repair business)	32 317	58 592	23 353	37 915
Varav: (From which:)	45 Handel med och service av motorfordon; detaljhandel med drivmedel (Motor vehicle trade and service)	5 153	5 658	2 746	3 302
	46 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon (Wholesale trade)	14 790	41 001	10 596	23 551
	47 Detaljhandel utom med motorfordon; reparation av hushållsartiklar (Retail trade)	12 374	11 933	10 011	11 062
H (49-53)	Transport, lagringsverksamhet och kommunikation (Transport, storage business and communication)	9 180	5 787	4 562	16 096
Varav: (From which:)	49 Landtransport; transport i rörsystem (Land transport)	7 356	2 920	3 283	8 109

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
50	Sjötransport (Sea transport)	301	572	359	3 376
51	Lufttransport (Air transport)	80	208	102	1 028
52	Stödtjänster till transport (Transport service)	1 381	2 072	773	3 305
53	Postbefordran (Post service)	62	14	45	277
I (55-56)	Hotell- och restaurangverksamhet (Hotels and restaurants)	5 262	2 680	5 826	4 670
J (58-63)	Informations- och kommunikationsverksamhet (Information and communication)	11 499	17 897	7 815	24 091
K (64-66)	Finans- och försäkringsverksamhet (Finance and insurance)	6 512	86 820	7 530	70 607
Varav: 64 (From which:)	Finansiella tjänster utom försäkring (Finance agency)	3 802	57 018	5 015	45 658
65	Försäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförs. (Insurance)	164	21 155	127	14 785
66	Stödtjänster till finansiell verksamhet (Other financial business)	2 479	8 491	2 326	10 068
L (68)	Fastighetsverksamhet (Real estate service)	16 476	16 451	13 127	34 961
M (69-75)	Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (Law, economy, science and technology)	42 042	52 012	24 914	115 192
N (77-82)	Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster (Rental, real estate and travel service)	7 902	7 602	4 829	6 155
Varav: 77 (From which:)	Uthyrning av fordon och maskiner (Renting of vehicles and machines)	1 923	2 463	1 356	1 956
78	Arbetsförmedling och personaluthyrning (Employment service)	1 495	1 543	736	639
79	Resebyråverksamhet (Travel agency)	656	755	666	588
80	Säkerhetsverksamhet (Security service)	297	348	184	505
81-82	Rengöring, kontorsservice och andra före- tagsstjänster (Cleaning, office service and other business service)	3 531	2 492	1 887	2 467
O (84)	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialför- säkring (Community service)	51	36	29	21
P (85)	Utbildning (Education)	3 146	1 486	1 988	1 220
Q (86-88)	Vård och omsorg; sociala tjänster (Health care, social service)	7 648	5 150	2 449	1 555
R (90-93)	Kultur, nöje och fritid (Culture, pleasure and recreation)	3 280	1 510	3 541	8 249
S (94-96)	Annan serviceverksamhet (Other community and personal services)	2 811	985	2 160	1 692
T (97-98)	Hushållens produktion (Production in households)	0	0		
U (99)	Verksamhet i internationella organisationer, ambassa- der o dyl (International organizations, embassies etc)	0	0		
0	SNI-saknas (Companies without SNI)	13 957	12 300	30 007	52 901
Totalt (Total)		204 351	406 478	152 121	433 097

Anm: I tabellen ingår samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer som taxeringsåret 2012 lämnat en inkomstdeklaration med ett skattemässigt resultat skilt från noll.

* Näringsgrensklassificering enl. svensk standard för näringsgrensindelning (SNI 2007) (classification by economic activity according to SNI, the Swedish version of NACE Rev 1)

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

10.4.6 Bokföringsmässigt resultat och skattemässiga justeringar

Av 10.9 Tabell framgår aktiebolagens intäkter och kostnader för år 2011. Aktiebolagens totala rörelseintäkter, dvs. omsättning, uppgick till 7 174 miljarder kronor. Rörelsekostnaderna, som framför allt be-

står av kostnader för varor och material, uppgick till 3 842 miljarder kronor eller 54 procent av omsättningen. De därefter största kostnadsposterna är övriga externa kostnader och personalkostnader (framför allt löner och sociala avgifter), som uppgick till 1 374 respektive 1 222 miljarder

kronor eller 19 respektive 17 procent av omsättningen. De bokföringsmässiga avskrivningarna utgör en förhållandevis liten del av företagens kostnader. De uppgick 2011 endast till 221 miljarder kronor eller 2 procent av omsättningen. Företagens finansiella intäkter och kostnader har ganska stor betydelse för företagets resultat även om de netto bara uppgår till 4 procent av omsättningen. Totalt uppgår de finansiella intäkterna till 988 miljarder kronor (14 procent av omsättningen) och

de finansiella kostnaderna uppgår totalt till 692 miljarder kronor (10 procent av omsättningen).

Resultatet efter finansnetto är företagets resultat efter att man har tagit hänsyn till alla intäcks- och kostnadsposter men innan man gör några skattemässiga justeringar och eventuella andra bokslutsdispositioner. År 2011 uppgick aktiebolagens resultat efter finansnetto till 780 miljarder kronor, vilket motsvarar 11 procent av deras omsättning.

10.9 Tabell

Aktiebolagens intäkter, kostnader och rörelseresultat efter finansnetto 2011, mnkr Income and costs for limited companies 2011, MSEK

	Belopp Amount	Procent av omsättningen Percentage of turnover
Rörelseintäkter (<i>Net sales</i>)	7 174 052,3	100,0
Rörelsekostnader (<i>Cost of sales</i>)	-3 841 710,2	-53,6
Övriga externa kostnader (<i>Other external expenses</i>)	-1 374 280,8	-19,2
Personalkostnader (<i>Expenses of personel</i>)	-1 221 804,1	-17,0
Avskrivningar mm (<i>Depreciation</i>)	-220 645,9	-3,1
Övriga rörelsekostnader (<i>Other cost of sales</i>)	-115 740,7	-1,6
Ej specificerade nettointäkter (<i>Not specified net income</i>)	84 246,7	
Rörelseresultat efter avskrivningar (<i>Operating income</i>)	484 117,3	6,7
Finansiella intäkter och kostnader (<i>Financial income and expenses</i>)	295 887,4	4,1
Resultat efter finansnetto (<i>Income after financial income and expenses</i>)	780 004,8	10,9

Anm: I uppgifterna ingår samtliga aktiebolag och utländska juridiska personer. På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen i tabellen osäkra. I övriga tabeller över aktiebolagen ingår även försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag och sparbanks. Eftersom dessa företag ibland använder egna räkenskapsutdrag istället för Skatteverkets standardiserade utdrag (SRU) så kan de inte inkluderas i den här tabellen.

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Möjligheter att påverka resultatet

Aktiebolagen har vissa möjligheter att justera det resultat som ska ligga till grund för beskattningen. Dels kan resultatet justeras genom att man får skjuta upp beskattningen av vissa inkomster och dels måste vissa justeringar göras på grund av att de bokföringsmässiga reglerna kan skilja sig från de skattemässiga.

Efter skattereformen 1990/91 finns egentligen bara två rena reserveringsmöjligheter av betydelse kvar, periodiseringsfonder och överavskrivningar. Avsättning till periodiseringsfonder kan från och med 2002 års taxering göras med upp till 25 procent av bolagets vinst (tidigare var gränsen 20 procent) och reserveringen kan sparas i upp till sex år innan den behöver återföras. Från och med ingången av 2005 räntebeläggs aktiebolagens avsättningar till periodiseringsfonder. Det går till så att en schablonintäkt tas upp till beskattning, beräknad till 72 procent av statslåneräntan multiplicerad med summan av de avsätt-

ningar till periodiseringsfonder som gjorts vid beskattningsårets ingång.

Beträffande avskrivningar medges skattemässigt en snabbare avskrivningstakt än vad som i de flesta fall är företagsekonomiskt motiverat, varigenom en reservering uppkommer.

Koncernbidrag utgör ytterligare en möjlighet för företag ingående i koncerner att påverka sitt resultat, men koncernbidrag utgör inte en reservering. Koncernen utgör inte skattesubjekt i Sverige utan varje enskilt bolag utgör ett självständigt skattesubjekt. För att valet av organisationsform – ett företag eller flera företag i en koncern – inte ska styras av skattereglerna finns särskilda regler som medger att inkomster förs över från ett företag till ett annat genom koncernbidrag. Syftet med reglerna om koncernbidrag är att skattebelastningen för en koncern varken bör vara större eller mindre än om verksamheten hade bedrivits i ett enda bolag.

Sett till totalbelopp var det sammanlagda

nettoresultatet efter finansnetto och före de skattemässiga justeringarna som vi visat ovan 1 780 miljarder kronor inkomståret 2011 (dvs taxeringsåret 2012). I det beloppet ingår samtliga bolag, oavsett om de har ett taxerat överskott, underskott eller nollresultat. De bolag som har ett taxerat överskott har tillsammans ett resultat

efter finansnetto på 644 miljarder kronor och de som har ett taxerat underskott har ett resultat efter finansnetto på 48 miljarder kronor. Från dessa poster sker, huvudsakligen skattemässigt betingade, justeringar för att räkna fram den taxerade inkomsten. Totalbeloppen för de olika justeringsposterna taxeringsåret 2012 framgår av 10.10 Tabell.

10.10 Tabell

Justeringsposter mellan rörelseresultat efter finansnetto och taxerad inkomst 2011, mnkr

Adjustment items and taxable income 2011, MSEK

	Taxerat överskott		Taxerat underskott	
	Assessed surplus		Assessed deficit	
	Belopp	Andel av resultat efter finansnetto %	Belopp	Andel av resultat efter finansnetto %
	Amount	Share %	Amount	Share %
Resultat efter finansnetto <i>(Net of financial income and expenses)</i>	644 540	100,0	47 849	100,0
Resultatminskning (Profit reduction/loss increase)				
Överavskrivningar <i>(Excess depreciation)</i>	23 938	3,7	8 556	17,9
Avsättning periodiseringsfond <i>(Transfer to tax allocation reserve)</i>	51 924	8,1	20	0,0
Lämnat koncernbidrag <i>(Group contribution)</i>	148 867	23,1	56 178	117,4
Bokförda ej skattepliktiga intäkter <i>(Accounted non taxable revenues)</i>	306 288	47,5	184 090	384,7
Uppskov med vinst på aktier mm <i>(Deferment of stock profit etc)</i>	2	0,0	2	0,0
Underskottsavdrag från tidigare år <i>(Deficit from previous years)</i>	15 895	2,5	479 024	1 001,1
Övriga justeringsposter, netto <i>(Other adjustments, net)</i>	113 482	17,6	0	0,0
Summa resultatminskning (Total reduction)	660 395	102,5	727 869	1 521,2
Resultatökning (Profit increase/loss reduction)				
Upplösning överavskrivningar <i>(Dissolved excess depreciation)</i>	20 155	3,1	13 922	29,1
Återföring periodiseringsfond <i>(Reversal of tax allocation reserve)</i>	30 980	4,8	3 494	7,3
Mottaget koncernbidrag <i>(Group contribution)</i>	74 379	11,5	49 278	103,0
Bokförda ej avdragsgilla kostnader <i>(Accounted non-deductible expenses)</i>	238 038	36,9	142 235	297,3
Återfört uppskov med vinst på aktier mm <i>(Reversed deferment of stock profit)</i>	11	0,0	12	0,0
Övriga justeringsposter, netto <i>(Other adjustments, net)</i>	0	0,0	57 179	119,5
Summa resultatökning (Total increase)	363 563	56,4	266 119	556,2
Totala skattemässiga justeringar <i>(Total fiscal adjustments)</i>	-296 832	-46,1	-461 751	-71,6
Taxerad inkomst (Income tax assessment)	347 709	53,9	-413 902	-865,0
Summa bolagsskatt (Total corporate income tax)	86 306	13,4	-	-

Anm: I uppgifterna ingår samtliga aktiebolag och utländska juridiska personer. På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen i tabellen något osäkra. I övriga tabeller över aktiebolagen ingår även försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag och sparbanker. Eftersom dessa företag ibland använder egna räkenskapsutdrag istället för Skatteverkets standardiserade utdrag (SRU) så kan de inte inkluderas i den här tabellen.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Netto medför justeringarna en minskning av resultatet med 297 miljarder kronor för bolagen med överskott och en minskning av resultatet med 462 miljarder kronor för bolagen med underskott.

De största justeringsposterna för bolagen med ett taxerat överskott är bokförda intäkter som ej är skattepliktiga (306 miljarder kronor), bokförda kostnader som ej är avdragsgilla (238 miljarder kronor) samt lämnade och mottagna koncernbidrag (149 respektive 74 miljarder kronor). Bokförda intäkter och kostnader som ej är skattepliktiga eller avdragsgilla avser exempelvis skattefria utdelningar från koncern- och intresseföretag. För bolagen med ett taxerat underskott utgörs den mest dominerande justeringsposten av underskottsavdrag från tidigare år (479 miljarder kronor), följt av bokförda intäkter som ej är skattepliktiga och bokförda kostnader som ej är avdragsgilla (184 respektive 142 miljarder kronor). De skattemässiga justeringar som grundar sig på olika slags överföringar mellan företag med intressegemenskap har alltså mycket större inverkan på företagets resultat än vad reserveringsmöjligheter såsom överavskrivningar och avsättningar till periodiseringsfond har.⁴

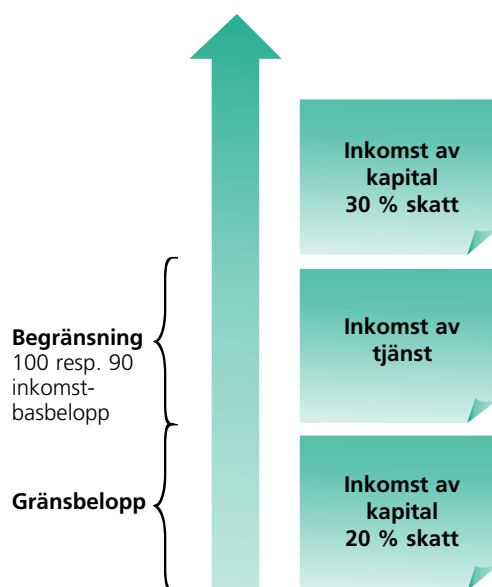
10.4.7 Speciella regler för utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag

För att förhindra att inkomster från fåmansföretag som härrör från ägarens arbetsinsatser beskattas som kapitalinkomst istället för tjänsteinkomst finns det speciella regler. Dessa s.k. 3:12-regler⁵ innebär i korthet att utdelning från aktier eller kapitalvinst från försäljning av aktier kan komma att beskattas i både inkomstlagen kapital och tjänst.

Utdelning och kapitalvinst upp till en viss gräns, det s.k. gränsbeloppet, beskattas i inkomstlagen kapital med 20 procents skatt. Detta uppnås genom att utdelningen tas upp till två tredjedelar i inkomstlagen kapital. Den ägare som mottagit utdelning utöver gränsbeloppet beskattas det överskjutande beloppet som inkomst av tjänst.

Beträffande kapitalvinst finns en gräns för hur mycket som kan beskattas som inkomst av tjänst. Gränsen uppgår till 100 inkomstbasbelopp (5,2 miljoner kronor år 2011) avseende försäljningar av andelar i ett och samma fåmansföretag under en sexårsperiod. Kapitalvinster utöver den nivån beskattas istället som inkomst av kapital, men utan kvotering. Skattesatsen blir alltså 30 procent. Från och med inkomståret 2012 har det även införts en begränsningsregel för utdelning. Där ligger gränsen på 90 inkomstbasbelopp för ett år. Utdelning däröver beskattas utan kvotering till 30 procent i inkomstlagen kapital.

Utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag – principer för fördelning av inkomsterna på olika beskattningsunderlag

De som inte utnyttjar sitt gränsbelopp fullt ut i samband med utdelningen får spara resterande del till nästa år. Den delen kallas då sparad utdelningsutrymme. De får dessutom räkna upp det sparade utdelningsutrymmet med en ränta som inkomståret 2012 uppgår till 4,65 procent.

För att reglerna ska tillämpas för en ägare ska andelsinnehavet avse ett fåmansföretag d.v.s. ett aktieföretag eller en ekonomisk förening som har ett fåtal ägare. Ägaren ska

⁴ På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen osäkra.

⁵ Reglerna återfinns tidigare i 3§ 12:e momentet i den gamla lagen om statlig inkomstskatt, SIL. Idag återfinns reglerna i 56 och 57 kapitlet inkomstskattelagen.

även ha varit verksam i företaget i betydande omfattning någon gång under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren. Reglerna gäller även den som är närstående till en verksam delägare.

Det s.k. gränsbeloppet kan beräknas på två olika sätt; med förenklingsregeln eller huvudregeln.⁶ Enligt förenklingsregeln får ett schablonmässigt gränsbelopp beräknas till 2,75 gånger inkomstbasbeloppet (140 525 kr år 2011). Beloppet fördelas på antalet aktier i företaget. Till det schabloniserade beloppet får man lägga till eventuellt sparad utdelningsutrymme. Från och med inkomståret 2012 får de som är delägare i flera fåmansföretag bara använda förenklingsregeln i ett av dem.

Huvudregelns beräkning av gränsbelopp bygger på tanken att ägaren varje år ska kunna bli kapitalinkomstbeskattad för belopp som är beroende av hur mycket kapital han eller hon har tillfört företaget (normalavkastning på insatt kapital i företaget) samt hur mycket sysselsättning företaget skapat (löneunderlagsregeln).

98 procent av utdelningen beskattas som inkomst av kapital

Utdelning och reavinst från fåmansföretag redovisas på blankett K10. För inkomståret 2011 lämnades det in ca 380 000 K10-blanketter. Eftersom det relativt ofta förekommer att en person lämnar mer än en K10:a så var det ca 335 000 personer

10.11 Tabell

Redovisad utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag 2011, antal och belopp

Assessed dividend and capital gain from closely held corporations 2011, number and amounts

	Enskilda näringsidkare				Delägare i handelsbolag				Beskattas i kapital med 30 %			
	Individuals				Partner in unlimited partnership				Taxed as capital income at 30 %			
	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel
	Number	Share	Amount, MSEK	Share	Number	Share	Amount, MSEK	Share	Number	Share	Amount, MSEK	Share
Utdelning (Dividend)	136 477	94%	40 001	98%	8 601	6%	804	2%	-	-	-	-
Förenklingsregeln (The simplification rule)	87 413	64%	12 125	30%	4 591	53%	379	47%	-	-	-	-
Huvudregeln (The general rule)	49 064	36%	27 876	70%	4 010	47%	425	53%	-	-	-	-
Kapitalvinst (Capital gain)	10 174	70%	5 922	46%	3 673	25%	1 444	11%	789	5%	5 386	42%
Summa (Total)	-	-	45 923	86%	-	-	2 248	4%	789	-	5 386	10%
Sparat utdelningsutrymme (dividend allowances)	333 340	-	498 337	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Förenklingsregeln (The simplification rule)	266 905	80%	163 528	33%	-	-	-	-	-	-	-	-
Huvudregeln (The general rule)	66 435	20%	334 809	67%	-	-	-	-	-	-	-	-

Anm: Uppgifterna om fördelningen på förenklings- respektive huvudregel bygger till viss del på en schablonfördelning. Blankett K10 som lämnas till Skatteverket ska endast vara ifyllda för en av reglerna. Det förekommer dock att lämnade K10:or är ifyllda med både uppgifter enligt förenklingsregeln och huvudregeln. I uttaget från informationslagret kan vi inte avgöra vilken av reglerna som använts. Omkring 6 procent av blanketterna är ifyllda med båda reglerna (7 000 avseende utdelning och 21 000 avseende sparad utdelningsutrymme). I denna tabellsammanställning har beräkningsmässigt antagits att de fördelar sig både antalsmässigt och beloppsmässigt 50/50 på respektive regel för beräkning av utdelning och 70/30 för beräkning av sparad utdelning.

Källa: Skatteverket, informationslagret

⁶ Eftersom reglerna anses vara komplicerade infördes 2006 en förenklingsregel.

som lämnade denna blankett. Utdelning redovisas på ca 40 procent av blanketterna. Detta innebär att för majoriteten av de lämnade blanketterna är det endast sparat utdelningsutrymme att utnyttja senare år som påverkas och ökar. Det totala sparade utdelningsutrymmet uppgick 2011 till 498 miljarder kronor.

Totalt var det 136 000 personer som redovisade utdelning från fåmansföretag på blankett K10 år 2011. Av dessa hade 94 procent utdelning som rymdes inom gränobeloppet och beskattade därmed hela sin utdelning som kapitalinkomst med 20 procents skatt. Resterande 6 procent (8 600 personer) redovisade delar av sin utdelning som inkomst av tjänst. Beloppsmässigt var det ännu större andel som redovisades i kapital, hela 98 procent eller 40 miljarder kronor. Endast 2 procent eller 0,8 miljarder kronor av utdelningen från fåmansföretag beskattades som inkomst av tjänst.

Av den redovisade kapitalvinsten från fåmansföretag inryms 46 procent eller 46 miljarder kronor inom gränobeloppet och beskattas med 20 procents skatt i inkomstslaget kapital. 11 procent eller 1,4 miljarder beskattas i inkomstslaget tjänst och resterande 42 procent beskattas med 30 procents skatt i inkomstslaget kapital.

Nästan två tredjedelar av de som redovisar utdelning från fåmansföretag använder förenklingsregeln när de beräknar gränobeloppet. Inkluderar man de som bara beräknar ett sparat utdelningsutrymme så ökar andelen till 80 procent.

10.5 Fysiska personer som näringsidkare

Fysiska personer kan bedriva näringsverksamhet direkt, som enskild näringsverksamhet, eller indirekt via handelsbolag. Inkomster från näringsverksamhet som bedrivs av en fysisk person beskattas på i princip samma sätt som övriga förvärvsinkomster. Detta innebär att kommunal och statlig inkomstskatt beräknas på inkomsten samt att allmän pensionsavgift påförs. Liksom lön från anställning påförs inkomster av näringsverksamhet socialavgifter (egenavgifter) alternativt särskild löneskatt. Den del av överskottet som kvarstår i verksamheten eller är att betrakta som avkastning

på kapitalet beskattas däremot på särskilt sätt (se vidare avsnitten 10.5.3 och 10.5.4).

10.5.1 Antalet näringsidkare

Antalet fysiska personer som bedriver näringsverksamhet kan beräknas på olika sätt. I 10.2 Diagram ingår endast enskilda näringsidkare som redovisar moms i särskild skattedeclaration, dvs. näringsidkare med en omsättning överstigande en miljon kronor. Då blir antalet enskilda näringsidkare ca 635 000. Beaktar man istället hur många fysiska personer som redovisat någon typ av enskild näringsverksamhet, oavsett omfattning blir antalet cirka 655 000. Vidare så finns det cirka 103 000 fysiska personer som redovisar inkomst av näringsverksamhet i sin egenskap av delägare i handelsbolag, vissa av dessa ingår även i gruppen som redovisar inkomst av enskild näringsverksamhet.

10.5.2 Redovisat resultat

Inkomst av näringsverksamhet delas för fysiska personer in i aktiv respektive passiv verksamhet. Till aktiv näringsverksamhet hänförs inkomst där den fysiska personen själv är verksam i viss omfattning. På inkomst av aktiv näringsverksamhet betalas egenavgifter med 28,97 procent (år 2013). Näringsidkare som är födda 1938-1947 betalar dock bara 10,21 procent i egenavgifter. Detsamma gäller yngre pensionärer som under året tagit ut hel ålderspension från det allmänna pensionssystemet och hel premiepension, samt de som under någon del av året haft full sjukersättning eller hel aktivitetsersättning. De som är födda 1937 eller tidigare betalar inga egenavgifter alls. De som inte har fyllt 26 år när året har börjat betalar bara 14,89 procent i egenavgifter.

På inkomst av passiv näringsverksamhet betalas särskild löneskatt med 24,26 procent (år 2013) oavsett näringsidkarens ålder. Som framgår av 10.12 Tabell redovisar 56 procent av de enskilda näringsidkarna överskott av sin verksamhet, medan 44 procent redovisar underskott. Bland fysiska personer som är delägare i handelsbolag är det en något högre andel som redovisar överskott, 58 procent, och följaktligen en något mindre andel som redovisar underskott, 42 procent.

10.12 Tabell

Enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag (fysiska personer) indelade efter verksamhetens art och redovisat resultat, antal och andel, 2011

Individuals with business activity according to type of business activity and income (surplus and deficit), total number and percent, 2011

	Enskilda näringsidkare		Delägare i handelsbolag	
	Individuals		Partner in unlimited partnership	
	Antal	Andel	Antal	Andel
	Number	Share	Number	Share
Överskott (Surplus)	364 141	56	60 149	58
varav aktiv (active)	321 698	49	55 481	54
varav passiv (passive)	42 443	6	4 668	5
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])	290 142	44	42 933	42
varav aktiv (active)	189 572	29	31 811	31
varav passiv (passive)	100 570	15	11 122	11
Summa (Total)	654 283	100	103 082	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Av 10.13 Tabell framgår att fördelningen av de totala inkomsterna (beräknade som absolutbelopp) på över- och underskott är ungefär densamma som fördelningen av

antalet näringsidkare. En större andel av överskotten är däremot redovisade som aktiv näringsverksamhet.

10.13 Tabell

Totalsummor redovisade belopp för enskild näringsidkare och delägare i handelsbolag indelade efter verksamhetens art och redovisat resultat 2011, mnkr

Total assessed income for individuals with business activity according to type of business activity and income (surplus and deficits), 2011, MSEK

	Enskilda näringsidkare		Delägare i handelsbolag	
	Individuals		Partner in unlimited partnership	
	Inkomst	Andel	Inkomst	Andel
	Income	Share	Income	Share
Överskott (Surplus)	43 068	50	6 823	61
varav aktiv (active)	41 311	48	6 545	59
varav passiv (passive)	1 757	2	279	3
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])	43 662	50	4 309	39
varav aktiv (active)	33 957	39	3 342	30
varav passiv (passive)	9 705	11	968	9
Summa, absolutbelopp (Total, absolute value)	86 730	100	11 133	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

I 10.14 Tabell visas fördelningen av över- och underskott för aktiva respektive passiva näringsidkare efter olika intervall. Av tabellen framgår att 41 procent av de aktiva näringsidkarna med överskott re-

dovisar ett överskott mindre än 50 000 kr. Deras sammanlagda överskott motsvarar 5 procent av det totala överskottet för aktiva näringsidkare. Motsvarande andelar för passiva näringsidkare är 83 respektive

21 procent. 24 procent av de aktiva näringsidkarna med överskott redovisar ett överskott som överstiger 200 000 kr. Det sammanlagda överskottet för dem motsvarar 63 procent av det totala överskottet för aktiva näringsidkare. Motsvarande andelar för passiva näringsidkare är 4 respektive

48 procent. Även underskotten har en liknande fördelning. Både vad gäller aktiva och passiva näringsidkare har en majoritet ett underskott mindre än 50 000 kr, medan den totala andelen av underskotten för dessa endast utgör en mindre del.

10.14 Tabell

Redovisad inkomst av enskild näringsverksamhet 2011 i intervall. Antal personer samt totalsumma i intervallet, mnkr

Assessed income for individuals with business 2011 in intervals, number of individuals and total income per interval, MSEK

Intervall, inkomst av näringsverksamhet, tkr Intervals, income from business activity, KSEK	Aktiv näringsverksamhet Persons actively involved in the business				Passiv näringsverksamhet Persons not actively involved in the business				Summa aktiv och passiv näringsverksamhet Total persons actively involved and persons not active involved in the business			
	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share
Överskott (Surplus)												
0,001-10	58 009	18	196	0	22 516	53	60	3	80 525	22	256	1
10-50	72 741	23	1 974	5	12 751	30	310	18	85 492	23	2 284	5
50-100	50 073	16	3 685	9	3 665	9	257	15	53 738	15	3 942	9
100-150	35 897	11	4 421	11	1 337	3	162	9	37 234	10	4 583	11
150-200	27 129	8	4 728	11	693	2	119	7	27 822	8	4 848	11
200-250	22 290	7	4 989	12	422	1	95	5	22 712	6	5 084	12
250-300	16 881	5	4 622	11	242	1	66	4	17 123	5	4 688	11
300-	38 678	12	16 695	40	817	2	687	39	39 495	11	17 382	40
Totalt (Total)	321 698	100	41 311	100	42 443	100	1 757	100	364 141	100	43 068	100
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])												
0,001-10	40 813	22	163	0	29 025	29	114	1	69 838	24	277	1
10-50	56 797	30	1 493	4	33 143	33	850	9	89 940	31	2 343	5
50-100	29 330	15	2 110	6	14 740	15	1 057	11	44 070	15	3 166	7
100-150	16 154	9	1 990	6	7 401	7	911	9	23 555	8	2 901	7
150-200	10 386	5	1 799	5	4 571	5	791	8	14 957	5	2 590	6
200-250	7 395	4	1 651	5	2 874	3	643	7	10 269	4	2 294	5
250-300	5 211	3	1 427	4	1 970	2	539	6	7 181	2	1 966	5
300-	23 486	12	23 325	69	6 846	7	4 801	49	30 332	10	28 126	64
Totalt (Total)	189 572	100	33 957	100	100 570	100	9 705	100	290 142	100	43 662	100

Källa: Skatteverket, skattedatabasen GIN-skatt

I 10.15 Tabell visas fördelningen av över- och underskott för aktiva respektive passiva delägare i handelsbolag efter olika intervall. Fördelningen skiljer sig inte nämnvärt från motsvarande fördelning för enskilda näringsidkare. En mycket stor andel

av både aktiva och passiva delägare med överskott, 46 respektive 84 procent, redovisar ett överskott mindre än 50 000 kr. De som redovisar ett överskott om minst 200 000 kr utgör bland de aktiva delägarna 22 procent, och bland de passiva 4 procent.

10.15 Tabell

Handelsbolagsdelägares redovisade inkomst av näringsverksamhet 2011 i intervall.

Antal personer samt totalsumma i intervallet, mnkr

Assessed income for partners in unlimited partnerships 2011, number of individuals and total income per interval, MSEK

Intervall, inkomst av näringsverksamhet, tkr Intervals, income from business activity, KSEK	Aktiva delägare Partners in unlimited partnerships active in the business				Passiva delägare Partners in unlimited partnerships not active in the business				Summa aktiva och passiva delägare Partners active involved and partners not active involved in the business			
	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share
Överskott (Surplus)												
0,001-10	13 282	24	42	1	2 649	57	7	2	15 931	26	48	1
10-50	12 223	22	323	5	1 248	27	30	11	13 471	22	353	5
50-100	7 747	14	569	9	382	8	28	10	8 129	14	596	9
100-150	5 663	10	702	11	137	3	17	6	5 800	10	719	11
150-200	4 377	8	761	12	72	2	12	4	4 449	7	773	11
200-250	3 520	6	786	12	28	1	6	2	3 548	6	792	12
250-300	2 637	5	722	11	21	0	6	2	2 658	4	728	11
300-	6 032	11	2 639	40	131	3	173	62	6 163	10	2 813	41
Totalt (Total)	55 481	100	6 545	100	4 668	100	279	100	60 149	100	6 823	100
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])												
0,001-10	10 196	32	36	1	4 253	38	15	2	14 449	34	51	1
10-50	9 973	31	252	8	3 658	33	94	10	13 631	32	346	8
50-100	4 076	13	294	9	1 286	12	91	9	5 362	12	385	9
100-150	2 126	7	261	8	544	5	66	7	2 670	6	327	8
150-200	1 285	4	222	7	346	3	60	6	1 631	4	282	7
200-250	803	3	180	5	240	2	53	6	1 043	2	233	5
250-300	610	2	167	5	167	2	46	5	777	2	212	5
300-	2 742	9	1 930	58	628	6	542	56	3 370	8	2 472	57
Totalt (Total)	31 811	100	3 342	100	11 122	100	968	100	42 933	100	4 309	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

I 10.16 Tabell har det totala överskottet för enskilda näringsidkare som aktivt bedriver näringsverksamhet fördelats efter bransch. De två största grupperna är näringsidkare som bedriver jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeriverksamhet eller som bedriver verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Dessa huvudgrupper innefattar

omkring 56 000 respektive 47 000 näringsidkare och har ett samlat överskott på 6,1 respektive 6,3 miljarder kronor.

I likhet med fördelningen av överskottet återfinns det största samlade underskottet i gruppen näringsidkare med verksamhet inom jordbruk, skogsbruk eller fiskeriverksamheten. Dessa är 73 000 till antalet.

10.16 Tabell

Redovisat resultat av aktiv näringsverksamhet för fysiska personer 2011 efter SNI*, mnkr

Assessed income for individuals actively involved in business 2011 according to SNI*, MSEK

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
A (01-03)	Jord-, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	55 638	6 050	266	25
B (05-09)	Gruvbrytning och utvinning av mineraler (Mining)	108	20	72 785	19 890
C (10-33)	Tillverkning (Manufacturing)	11 890	1 633	36	8
Varav: (From which:)	10-12 Livsmedels- och dryckesvarufremställning (Food manufacturing)	583	71	6 118	718
	13-15 Textil- och beklädnadsvarutillverkning; tillverkning av lädervaror (Textile and clothes manufacturing)	1 375	102	302	51
	16 Trävarutillverkning (Timber manufacturing)	1 575	232	1 128	110
	17 Massa-, pappers- och pappersvarutillverkning (Manufacturing of paper and paper goods)	21	2	806	126
	18 Förlagsverksamhet; grafisk produktion och reproduktion av inspelningar (Publishing)	550	63	29	1
	19 Stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle (Coal and mineral oil)	3	0	247	25
	20-21 Kemikalier och kemiska produkter (Chemicals)	50	5	4	0
	22-23 Gummi- och plastvaror; icke metalliska mineraliska produkter (t ex glas) (Plastic goods)	704	71	60	6
	24-25 Metallframställning och metallvarutillverkning (Metal industry)	2 344	405	505	50
	26 Precisionsinstrument, medicinska och optiska instru- ment samt ur (Medical instruments)	152	21	845	115
	27 Andra elektriska maskiner och artiklar (Electric machines)	68	9	122	15
	28 Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan under- avdelning (Machine manufacturing)	290	50	46	5
	29-30 Transportmedel (Transportation)	311	42	131	17
	31-32 Möbler m m samt återvinning (Furniture manufacturing)	1 717	201	138	20
	33 Reparation av maskiner och utrustning (Repairment of machines and equipment)	1 979	335	1 113	102
D (35)	El-, gas-, värme- och vattenförsörjning (Electricity, gas, heating and water supply)	116	17	567	68
E (36-39)	Vattenförsörjning, avloppsrening och avfallshantering (Water and sewage, waste handling)	162	30	95	38
F (41-43)	Byggnadsverksamhet (Construction)	34 686	6 735	61	9
G (45-47)	Parti- och detaljhandel; reparation av fordon, hushålls- och per- sonliga artiklar (Wholesale and retail trade, repair business)	23 373	2 786	6 085	757
Varav: (From which:)	45 Handel med och service av motorfordon; detaljhandel med drivmedel (Motor vehicle trade and service)	5 699	809	15 818	2 229
	46 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon (Wholesale trade)	5 934	767	2 724	421
	47 Detaljhandel utom med motorfordon; reparation av hushållsartiklar (Retail trade)	11 740	1 209	3 797	520
H (49-53)	Transport, lagringsverksamhet och kommunikation (Transport, storage business and communication)	11 381	2 300	9 297	1 287
Varav: (From which:)	49 Landtransport; transport i rörsystem (Land transport)	10 295	2 127	1 800	311
	50 Sjötransport (Sea transport)	176	20	1 388	243
	51 Lufttransport (Air transport)	48	8	147	33
	52 Stödtjänster till transport (Transport service)	634	105	30	4
	53 Postbefordran (Post service)	228	39	203	27
I (55-56)	Hotell- och restaurangverksamhet (Hotels and restaurants)	7 840	1 080	32	4
J (58-63)	Informations- och kommunikationsverksamhet (Information and communication)	12 062	1 609	2 879	554
K (64-66)	Finans- och försäkringsverksamhet (Finance and insurance)	400	66	5 694	360

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)		
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)		
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount	
Varav: (From which:)	64	Finansiella tjänster utom försäkring (Finance agency)	15	2	116	20
	65	Försäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförsäkring (Insurance)	6	0	13	1
	66	Stödtjänster till finansiell verksamhet (Other financial business)	377	64	2	0
L (68)		Fastighetsverksamhet (Real estate service)	5 014	731	98	19
M (69-75)		Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (Law, economy, science and technology)	46 929	6 289	3 896	1 247
N (77-82)		Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster (Rental, real estate and travel service)	12 748	1 727	16 011	1 395
Varav: (From which:)	77	Uthyrning av fordon och maskiner (Renting of vehicles and machines)	899	99	3 752	429
	78	Arbetsförmedling och personaluthyrning (Employment service)	859	133	812	116
	79	Resebyråverksamhet (Travel agency)	868	76	227	26
	80	Säkerhetsverksamhet (Security service)	174	27	481	56
	81-82	Rengöring, kontorsservice och andra företagstjänster (Cleaning, office service and other business service)	9 948	1 393	63	5
O (84)		Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (Community service)	93	12	2 169	225
P (85)		Utbildning (Education)	7 370	665	34	2
Q (86-88)		Vård och omsorg; sociala tjänster (Health care, social service)	12 194	2 015	3 194	296
R (90-93)		Kultur, nöje och fritid (Culture, pleasure and recreation)	21 048	1 944	3 055	234
S (94-96)		Annan serviceverksamhet (Other community and personal services)	30 318	3 253	12 093	1 662
T (97-98)		Privata hushållstjänster (Services in households)	0	0	0	0
U (99)		Verksamhet i internationella organisationer, ambassader o dyl (International organizations, embassies etc)	0	0	0	0
0		SNI-saknas (Companies without SNI)	28 328	2 349	51 225	5 877
Totalt (Total)			321 698	41 311	189 572	33 957

Anm: I tabellen ingår samtliga enskilda näringsidkare som redovisat ett skattemässigt resultat skilt från noll.

* Näringsgrensklassificering enl. svensk standard för näringsgrensindelning (SNI 2007) (classification by economic activity according to SNI, the Swedish version of NACE Rev 1)

Källa: Skatteverket, skattedatabasen GIN-skatt

10.5.3 Expansion med lågbeskattade medel

I inledningen till detta avsnitt förklarades att näringsverksamhet som bedrivs av en fysisk person och handelsbolagsdelägares del av bolagets vinst beskattas på samma sätt som andra förvärvsinkomster. Detta innebär att företagsinkomsterna för fysiska personer, till skillnad mot för aktiebolag och andra juridiska personer, beskattas progressivt, med en högsta marginalskatt på cirka 67 procent. Det betyder i sin tur att den del av företagsinkomsten som inte konsumeras, utan istället får kvarstå i verksamheten, beskattas högre hos fysiska än hos juridiska personer. Från och med 1994 infördes de s.k. expansionsmedlen för att komma till rätta med denna neutralitetsbrist.

Expansionsmedlen ska motsvara den del av företagsinkomsten som får stanna i företaget och verka där. På denna del mot-

svarar skattenivån företagssektorn i övrigt, dvs. en skattesats på 22 procent. Detta går till på så sätt att avsättningen till expansionsmedel är avdragsgill mot inkomsten av näringsverksamhet. Istället beskattas expansionsmedlen med en särskild skatt, statlig expansionsmedelsskatt.

En återföring av expansionsmedel innebär att hela eller en del av tidigare avsatt belopp återförs till beskattning som inkomst av näringsverksamhet, och motsvarande expansionsmedelsskatt återfås. Expansionsmedlen kan även återföras under en förlustsituation. Då utgår ingen statlig eller kommunal inkomstskatt på det återförda beloppet. Samtidigt ger återföringen ett likviditetstillskott i förlustsituationen, eftersom expansionsmedelsskatten ändå återbetalas.

Inkomståret 2009 (taxeringsåret 2010) sänktes expansionsfondskatten i likhet med bolagsskatten till 26,3 procent, från

tidigare 28 procent. Eftersom sänkningen av skatten även innebar en sänkning av det maximala underlaget, och en medföljande återbetalning av en del av tidigare avsatta expansionsmedel, en obligatorisk minskning av de samlade expansionsmedlen. Från denna nivå har dock de samlade expansionsmedlen återigen börjat ackumuleras. Som en följd av att bolagsskatten år

2013 sänks till 22 procent, kommer även expansionsmedelsskatten att sänkas.

Under de arton år som möjligheterna till avsättning till expansionsmedel har funnits har 43,2 miljarder kronor satts av till expansionsmedel, av dessa har 25,0 miljarder återförts, vilket betyder att den ackumulerade nettoavsättningen uppgår till 18,2 miljarder kronor (10.17 Tabell).

10.17 Tabell

Expansionsmedel, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, 2005-2011

Funds retained for expansion, number of individuals and total amount MSEK, 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Avsättning (Funds retained for expansion)							
Antal (Number)	23 497	24 740	25 859	24 495	19 490	19 683	19 532
Belopp (Amounts)	2 170	2 432	2 896	2 713	2 105	2 284	2 281
Återföring (Reverse allocation)							
Antal (Number)	25 065	22 479	22 197	26 946	29 108	25 094	22 859
Belopp (Amounts)	1 408	1 414	1 554	1 914	2 074	1 846	1 790
Årsnetto (Year net)	762	1 019	1 342	799	31	438	491
Ackumulerat (Accumulated)	14 074	15 093	16 435	17 234	17 265	17 703	18 194

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

10.5.4 Räntefördelning – positiv eller negativ

Genom 1990/91 års skattereform uppkom en skillnad i skattebelastningen mellan inkomst av kapital, där skattesatsen är 30 procent, och inkomst av näringsverksamhet där skatten, som tidigare nämnts, är progressiv och kan vara väsentligt högre. Dessutom påförs egenavgifter eller särskild löneskatt på näringsinkomster. För enskilda näringsidkare beskattas avkastningen på i näringsverksamheten satsat kapital som arbetsinkomst.

För att i någon mån jämställa enskilda näringsidkare med ägare till enmansaktiebolag infördes, i sin nuvarande form, från

och med 1995 års taxering regler om positiv respektive negativ räntefördelning. Positiv räntefördelning ger näringsidkaren en möjlighet att få en del av inkomsten av näringsverksamhet motsvarande avkastning på i näringsverksamheten satsat kapital beskattad i inkomstslaget kapital. Positiv räntefördelning är frivillig.

Negativ räntefördelning är avsedd att förhindra att näringsidkaren drar av sina privata utgiftsräntor i näringsverksamheten och på så sätt får en större skatteeffekt av dem. Negativ räntefördelning är obligatorisk.

Utvecklingen av räntefördelningen sedan den infördes framgår av 10.18 Tabell.

10.18 Tabell

Räntefördelning, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, 2005-2011

Adjustment for interest distribution between capital income and business income, number of individuals and total amount MSEK, 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Positiv räntefördelning (Positive interest distribution)							
Antal näringsidkare (Number of individuals)	136 374	137 658	141 195	132 240	110 278	108 224	106 978
Belopp (Amounts)	6 353	7 075	7 628	7 511	5 981	6 553	6 623
Negativ räntefördelning (Negative interest distribution)							
Antal näringsidkare (Number of individuals)	49 495	45 979	45 316	45 124	45 179	43 341	41 021
Belopp i (Amounts)	752	660	728	847	677	739	674

Källa: 1994 V-stat, 2005-2010 statistikdatabasen GIN-skatt

10.5.5 Reserveringsmöjligheter genom periodiseringsfond

Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet har i princip samma möjligheter till skattemässiga reserveringar som juridiska personer, dvs. avsättning till periodiseringsfond och överavskrivningar (avsnitt 10.4.6). Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet eller är delägare i handelsbolag får dock sätta av 30

procent av vinsten till periodiseringsfond, mot juridiska personer som får sätta av 25 procent. Innan 2002 års taxering (inkomståret 2001) låg detta avdragstak på 25 procent för fysiska personer och på 20 procent för juridiska personer. Tiden inom vilken återföring av periodiseringsfond ska ske har från och med 2000 års taxering förlängts från fem till sex år för alla företagsformer.

10.19 Tabell

Periodiseringsfond, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, 2005-2011
Tax allocation reserve, number of individuals and total amount MSEK, 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Avsättning (Transfer to tax allocation reserve)							
Antal (Number)	87 237	111 149	111 536	105 135	103 053	110 185	121 690
Belopp (Amounts)	5 060	5 412	5 628	5 738	4 812	5 093	5 322
Återföring (Reversal of tax allocation reserve)							
Antal (Number)	91 914	99 256	93 415	95 729	107 826	124 935	133 788
Belopp (Amounts)	4 554	4 641	4 910	4 987	5 354	4 800	4 877
Årsnetto (Year net)	506	771	718	751	-542	293	445
Akkumulerat (Accumulated)	13 193	13 964	14 682	15 433	14 891	15 184	15 629

Anm: Statistikdatabasen GIN-skatt innehåller bara uppgifter om periodiseringsfonder från och med beskattningsåret 2000.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

10.5.6 Nedsättning av egenavgift

För att förbättra de små företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt kan enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag från och med inkomståret 2010 få ett särskilt avdrag från egenavgifterna med fem procentenheter, dock högst 10 000 kr per år (eller högst 20 000 kr per år för

samtliga delägare i ett handelsbolag). Det innebär att marginalskatten för egenföretagare minskar för inkomster upp till 200 000 kr. En förutsättning för nedsättningen är att överskottet av aktiv näringsverksamhet överstiger 40 000 kr. Under de två år som reglerna har funnits har egenavgifterna nedsatts med totalt 2,5 miljarder kronor.

10.20 Tabell

Nedsättning av egenavgifter, antal näringsidkare och belopp i mnkr, 2010-2011
Reduction of social security contribution, number of individuals and total amount MSEK, 2010-2011

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal (Number)	152 000	191 000					
Belopp, mnkr (Amounts, MSEK)	1 122	1 399					
Genomsnittligt avdrag, kr (average reduction, SEK)	7 362	7 312					
Akkumulerat (Accumulated)	1 122	2 521	2 521	2 521	2 521	2 521	2 521

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

10.6 Nyföretagandet i Sverige

Enligt undersökningar genomförda av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Tillväxtanalys har antalet genuint nya företag, dvs. verksamhet som är helt nystartad eller verksamhet som återupptagits efter att ha varit vilande i minst två år, ökat under hela 2000-talet. Från 2007 har

vissa förändringar gjorts i statistiken, vilket ger högre siffror. Bland förändringarna kan nämnas nya branschgrupper, fler företagsformer och åldersgrupper ingår och kortlivade företag som avvecklats under året ingår nu i statistiken. Från 2010 har aktivitetskriteriet förändrats, vilket även det ger något högre siffror. Mellan 2010 och 2011 ökade antalet nystartade företag med 5,5 procent.

10.21 Tabell Nystartade företag 2005-2011 Newly started enterprises 2005-2011

Bransch Corporate sector	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Industrinäringar (Industrial production)	7 999	7 578	11 269	11 261	10 568	12 618	13 101
Jordbruk, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)			1 995	1 733	1 313	1 582	1 778
Tillverkning o dyl (Manufacturing etc)	2 921	2 511	3 012	3 253	2 514	2 948	3 233
Byggnadsverksamhet (Construction)	5 078	5 067	6 262	6 275	6 741	8 088	8 090
Tjänstenäringar (Service trades)	35 934	36 808	47 258	46 540	49 029	57 237	60 608
Varuhandel, reparationer samt hotell och restaurang (Trade, repairs, hotels and restaurants)	10 049	9 098	10 625	10 880	11 487	12 769	13 990
Transport och kommunikation (Transports and communication)	1 483	1 518	1 999	1 818	2 688	3 369	3 805
Finansiell verksamhet och företags tjänster (Finance and business service)	14 815	15 391	21 065	20 769	21 326	25 418	26 355
Utbildning, hälso- och sjukvård samt andra samhälls- liga och personliga tjänster (Education, health care, social and personal services)	9 587	10 801	13 569	13 073	13 528	15 681	16 458
Samtliga näringsgrenar (All sectors)	43 933	44 386	58 527	57 801	59 597	69 855	73 709

Anm: Från 2007 har statistiken utökats till fler branscher, fler företagsformer och åldersgrupper samt att även kortlivade företag som avvecklats under året ingår. 5 procentenheter av höjningen mellan 2006 och 2007 beror på förändringar i mätningen.

Källa: 1994-98 Statistiska centralbyrån, 1999-2007 Institutet för tillväxtpolitiska studier och 2008-2010 Tillväxtanalys

Tjänstesektorn fortsätter att dominera nyföretagandet. Av de nya företagen startades 61 000 företag, eller 82 procent, inom tjänstesektorn och 13 000 företag inom industrisektorn. Det senaste året har dock förhållandet mellan olika näringar varit relativt konstant. Ser man över en femårsperiod så har ökningen av nyföretagandet varit högst inom transport och kommunikation. I den branschen har nyföretagandet

de senaste fem åren ökat med 90 procent. Av de nya företagen startades 35 procent av företagen som aktiebolag, 6 procent som handels- eller kommanditbolag och 59 procent som enskild näringsverksamhet. Andelen nystartade aktiebolag har ökat de två sista åren, vilket kan förklaras med att kravet på minsta aktiekapital från och med den 1 april 2010 sänktes från 100 000 kr till 50 000 kr.⁷

⁷ Tillväxtanalys, Nyföretagandet i Sverige 2011, Statistik 2013:02

Tabellbilaga:

10.22 Tabell

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 2004-2011

Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 2004-2011

Företagsform Legal form	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Enskild firma (<i>Individuals</i>)	486 866	509 215	519 963	538 101	548 922	552 504	557 347	635 084
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	247 272	253 557	259 998	270 086	281 417	289 385	295 311	335 863
Handelsbolag (<i>Unlimited partnership</i>)	73 681	73 703	72 550	71 627	68 456	67 078	60 095	64 808
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	19 401	19 962	20 267	21 106	21 673	22 437	24 596	24 193
Totalt (Total)	827 220	856 437	872 778	900 920	920 468	931 404	937 349	1 059 948

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagsregistret, statistikdatabasen Näringsverksamhet

10.23 Tabell

Statlig inkomstskatt för aktiebolag i olika intervall, antal bolag, andelar samt totala summor, 2011

Central government tax paid by limited companies in different intervals, number of companies, shares and amounts, 2011

Statlig inkomstskatt	Antal	Andel %	Total skatt mnkr	Andel %
Central government tax	Number	Share %	Tax, total sum MSEK	Share %
- 100 tkr	342 798	84,39	4 161	4,13
100 tkr - 1 mnkr	55 227	13,60	15 772	15,66
1 mnkr - 10 mnkr	7 416	1,83	18 634	18,50
10 mnkr - 100 mnkr	662	0,16	17 456	17,33
100 mnkr -	80	0,02	44 717	44,39
Totalt (Total)	406 183	100,00	100 740	100,00

Anm: Som aktiebolag räknas här samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Detaljerad innehållsförteckning

DETAILED TABLE OF CONTENTS

1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv	13
1.1 Skattesystemets huvuduppgifter.....	13
1.1.1 Finansieringen av offentliga utgifter	13
1.1.2 Stabiliseringspolitiken.....	13
1.1.3 Fördelningspolitiken	13
1.1.4 Allokeringpolitiken	14
1.2 Grundläggande beskattningsprinciper	14
1.2.1 Intresseprincipen.....	15
1.2.2 Skatteförmågeprincipen.....	15
1.2.3 Inkomst- och utgiftsskatt.....	15
1.2.4 Nominell och real beskattning.....	15
1.3 En ekonomisk klassificering av olika skatter	16
1.3.1 Direkta och indirekta skatter.....	16
1.3.2 Skattesubjekt och skatteobjekt	16
1.4 En fördelning av de svenska skatterna.....	16
1.4.1 Direkta skatter på arbete.....	18
1.4.2 Indirekta skatter på arbete	18
1.4.3 Skatter och avgifter	18
1.4.4 Konsumtionsskatter som indirekta skatter på arbete.....	18
1.4.5 Olika marginalskattebegrepp några räkneexempel.....	19
1.4.6 Punktskatter på näringslivets faktor användning.....	20
1.4.7 Direkta skatter på kapital.....	21
1.4.8 Indirekta skatter på kapital	21
1.4.9 Skatt på sparande och skatt på investeringar.....	21
1.5 Skatter i ett historiskt perspektiv	22
1.5.1 Från sam- till särbeskattning	22
1.5.2 Från direkt till indirekt beskattning.....	22
1.5.3 Successiv breddning av skattebaserna under 1980-talet.....	23
1.5.4 Utgiftsskatt och real beskattning	23
1.5.5 1990-91 års skattereform	23
1.5.6 Utvecklingen efter skattereformen	24
2 Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna	29
2.1 Inledning	29
2.1.1 Skatterna fortsätter att öka sin andel av de totala inkomsterna	30
2.1.2 Det finansiella sparandet svagt negativt.....	30
2.2 Totala skatter och skatte- och avgiftskvoten.....	32
2.2.1 Skatter i nationalräkenskapssystemet	32
2.2.2 Skattekvoten är fortsatt låg	34
2.3 Offentliga sektorns utgifter per ändamål	34
2.3.1 Stor del av de offentliga utgifterna till socialt skydd	34
2.3.2 Fördelningen mellan ändamålen stabil under perioden 2004-2011	38
3 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet	41
3.1 Inledning	41
3.2 Om inkomststatistik.....	41
3.2.1 Hushållsbegrepp.....	41
3.2.2 Nytt inkomstbegrepp.....	42
3.2.3 Allt syns inte i statistiken.....	42
3.3 Den direkta beskattningen av individen	42
3.3.1 Den direkta skatten utgjorde 26 procent av inkomsten 2011	42

3.3.2	Beskattningen har blivit mindre progressiv.....	44
3.3.3	Marginalskatten på samma nivå sedan 1999.....	45
3.3.4	Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter.....	46
3.4	Omfördelning genom skatter och bidrag.....	46
3.4.1	Också höginkomsttagaren är bidragstagare.....	46
3.4.2	Omfördelning mellan generationer.....	48
3.4.3	Hushållens disponibla inkomst 1 696 miljarder.....	48
3.4.4	Hushållens disponibla inkomst ökade.....	49
3.5	Inkomstutvecklingen.....	50
3.5.1	Jämförelser av disponibel inkomst.....	50
3.5.2	Stark inkomstutveckling under 2000-talet.....	50
3.5.3	Inkomstspridningen har ökat.....	52
3.5.4	Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna.....	53
3.5.5	Kapitalinkomsternas betydelse har ökat.....	54
3.5.6	Inkomstutveckling för olika grupper.....	54
3.5.7	Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen.....	56
3.5.8	Arbetsinkomsterna har ökat med 39 procent sedan 1995.....	57
3.6	Kvinnors och mäns förmögenhet.....	58
3.6.1	Få äger mycket.....	58
3.6.2	En tredjedel av alla hushåll hade över en miljon i förmögenhet 2007.....	59
3.6.3	Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten.....	59

4 Svenska skatter i internationell jämförelse 63

4.1	Inledning.....	63
4.2	Jämförelser av BNP.....	63
4.3	Skattekvoten.....	66
4.3.1	Skattekvoten inget entydigt mått.....	66
4.3.2	Skattekvotens sammansättning.....	70
4.3.3	Nedbrytning av skattekvoten.....	72
4.4	Skatt på arbete.....	74
4.4.1	Olika definitioner och regelsystem.....	74
4.4.2	Jämförelser av disponibel inkomst mer neutrala.....	74
4.4.3	Sänkta marginalskatter i Sverige.....	76
4.5	Skatt på kapital.....	78
4.5.1	Rörliga skattebaser.....	78
4.5.2	Internationella jämförelser är svåra att göra.....	78
4.5.3	Sänkta skattesatser en trend inom företagsbeskattningen.....	78
4.6	Skatt på varor och tjänster.....	80
4.6.1	Samarbete inom EU.....	80
4.6.2	Momsen har stor betydelse för handeln inom EU.....	80
4.6.3	Vissa punktskatter har gemensamma EU-regler.....	81
4.7	EU och skattepolitiken.....	85
4.7.1	Skattebaserna mer eller mindre rörliga.....	85
4.7.2	Skatterna påverkar EUs budget.....	85
4.7.3	EU-samarbetet har kommit långt inom moms och punktskatter.....	86

5 Attityder till skattesystemet, skattefusk och skatteverkets kontroll 89

5.1	Inledning.....	89
5.2	Synen på skattesystemet.....	89
5.3	Hur man tycker det är att deklarerera.....	91
5.4	Förtroendet för Skatteverket.....	92
5.5	Kännedom om fusk hos andra.....	93

6 Totala skatter i Sverige 97

6.1	Totalt fastställda skatter i Sverige 1 555 miljarder år 2011.....	97
6.2	Fastställda skatter och betalda skatter.....	98
6.3	Beskattning i tre stationer.....	99
6.4	Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen.....	100
6.5	Skatteskulder och uppborrdörluster.....	104

6.5.1	Uppbördsförlusternas storlek och sammnsättning	104
6.5.2	Skuldbalansen.....	107
6.5.3	Antal med skatteskulder	108
7	Skatt på arbete	113
7.1	Historik.....	113
7.2	Skatt på arbete idag.....	114
7.3	Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna	115
7.3.1	Omfordelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet	115
7.3.2	Förändringen av antalet arbetade timmar av betydelse för skattepolitiken.....	116
7.3.3	Ca 517 000 individer har förvärvsinkomster över 500 000 kr	116
7.4	Administrativa uppgifter kring skatt på arbete.....	119
7.4.1	Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration.....	119
7.4.2	Individernas inkomstskatt slutregleras en gång per år	122
7.4.3	Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad	123
7.5	Direkt skatt på individernas inkomster av förvärvsarbete	123
7.5.1	De taxerade förvärvsinkomsterna 1 897 miljarder kronor år 2011	123
7.5.2	Avdrag för arbetsresor görs av 952 000 personer	125
7.5.3	Fler kvinnor än män pensionssparar.....	127
7.5.4	Skatteberäkningen grundas på taxerad förvärvsinkomst	128
7.5.5	Grundavdraget är ”puckelformat”	128
7.5.6	Statliga och kommunala inkomstskatten	131
7.5.7	Marginalskatt och marginaleffekter	133
7.6	Mer om kommunalskatten	137
7.6.1	Kommunalskatten proportionell.....	137
7.6.2	Utveckling av kommunalskatten.....	137
7.6.3	Kommunalskatten varierar med drygt fem procentenheter	138
7.6.4	Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Årjäng	140
7.6.5	Kommunalskatten vidarebefordras från staten till kommunerna	140
7.6.6	Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting	140
7.7	Socialavgifter.....	142
7.7.1	Olika former av socialavgifter	142
7.7.2	Underlag och avgiftssatser	143
7.7.3	Andra undantagsregler för avgiftsuttaget än åldersbaserade.....	146
7.8	Beskattning av tjänstegruppliv.....	147
7.9	Andra nedsättningar m.m.....	147
7.9.1	Tidigare skattereduktion för byggnadsarbeten – 30 procent	147
7.9.2	En ny permanent skattereduktion för ”husarbete” – 50 procent	147
7.9.3	Sjöfartsstöd.....	148
8	Skatt på kapital	157
8.1	Historik	157
8.2	Skatt på kapital idag	157
8.3	Tillgångar och skulder	159
8.4	Fastighetsskatt och fastighetsavgift.....	160
8.4.1	Fastställande av taxeringsvärde	160
8.4.2	Fastighetsskatt och fastighetsavgift 27 miljarder år 2011	161
8.4.3	Utveckling av skattesatser för olika fastighetstyper	162
8.5	Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder	164
8.5.1	Skatt på finansiella kapitalinkomster.....	164
8.5.2	Sammansättningen har ändrats över tiden.....	165
8.5.3	Stora variationer i taxeringsunderlagen över tiden	165
8.5.4	Mer om kapitalvinsterna	167
8.6	Fördelningsprofilen för direkt skatt på kapital	170
8.7	Kupongskatt för bosatta i utlandet.....	171
8.8	Avkastningsskatt på indirekt ägande i pensionsfonder m.m.	171
8.9	Stämpelskatt.....	172
8.10	Skattereduktion för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet.....	172
8.11	Bolagsskatt.....	172
8.12	Avskaffade skatter	173

8.12.1	Förmogenhetsskatten	173
8.12.2	Arv- och gåvoskatten.....	173
9	Skatt på konsumtion och insatsvaror	185
9.1	Inledning	185
9.1.1	Moms och punktskatter	185
9.1.2	Harmonisering inom EU.....	185
9.1.3	Skatter på konsumtion och insatsvaror utgör en fjärdedel av alla skatter	186
9.2	Mervärdesskatt (moms).....	186
9.2.1	Moms betalas på det egna mervärdet	186
9.2.2	Nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga.....	187
9.2.3	Omvänd skattskyldighet.....	188
9.2.4	Distansförsäljning mellan EU-länder	189
9.2.5	Redovisning, betalning, beskattningsunderlag och omsättning	189
9.2.6	Momsuppbörden.....	190
9.2.7	Redovisning efter skattesats.....	191
9.2.8	Momsuppbörden per bransch.....	192
9.3	Punktskatter	193
9.3.1	Allmänt om punktskatter	193
9.3.2	Energiskatter	195
9.3.3	Andra miljörelaterade skatter	203
9.3.4	Skatt på alkoholdrycker och tobak.....	204
9.3.5	Fordonsskatter	207
9.3.6	Importskatter.....	211
9.3.7	Skatt på lotterier och spel.....	213
9.3.8	Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm	215
10	Särskilt om företagsbeskattning	217
10.1	Inledning	217
10.2	Grundläggande principer.....	217
10.2.1	Det bokföringsmässiga resultatet utgångspunkten.....	217
10.2.2	Kvittning och rullning	217
10.3	Företagsstrukturen i Sverige	218
10.3.1	Företagens storlek	218
10.3.2	Olika företagsformer	218
10.4	Juridiska personers skatt	220
10.4.1	Förändringar vid skattereformen.....	220
10.4.2	Dubbelbeskattning.....	220
10.4.3	Skatten för juridiska personer 162 miljarder kronor år 2011.....	220
10.4.4	Få företag står för större delen av överskottet.....	223
10.4.5	Branschvis fördelning av över- och underskott	224
10.4.6	Bokföringsmässigt resultat och skattemässiga justeringar	226
10.4.7	Speciella regler för utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag	229
10.5	Fysiska personer som näringsidkare	231
10.5.1	Antalet näringsidkare	231
10.5.2	Redovisat resultat	231
10.5.3	Expansion med lågbeskattade medel	236
10.5.4	Räntefördelning – positiv eller negativ	237
10.5.5	Reserveringsmöjligheter genom periodiseringsfond	238
10.5.6	Nedsättning av egenavgift	238
10.6	Nyföretagandet i Sverige	239

Sakordsregister

A

acciser	184
aktiebolag	219, 222
aktiv näringsverksamhet	231
alkoholförsäljning	204
alkoholskatt	83, 204
allmän energiskatt	195
allmän löneavgift	144
allmänna avdrag	124
allmänna egenavgifter	114, 145
allmän pensionsavgift	142
allokeringspolitik	14
antal anställda	218
antal företag	219
arbetade timmar	115, 116
arbetsgivaravgifter	114, 142
arbetsgivare	123
arbetsinkomst	57
arvs- och gåvoskatt	173
avgift	18
avgifter, regional nedsättning	146
avskrivning	227

B

barnomsorgsavgift	136
beskattning, av förbrukning	102
beskattning, av hushållens inkomster	101
beskattning, av konsumtion	102
beskattning, i hushållsledet	99
beskattning, i konsumtionsledet	99
beskattning, i produktionsledet	99
BNP-volyminde	63, 65
bolagsskatt	80, 158, 172, 220
bostadsbidrag	133, 136
bostadsstöd	46
bruttoinkomst	49
bruttonationalprodukt (BNP)	29
bruttonationalprodukten, BNP	63

C

cigaretter	84, 207
------------	---------

D

deklaration, elektronisk	119
deklarera	91
delägare i handelsbolag	233

destinationsprincipen	188, 194
direkta skatter	16, 18, 21, 41, 42, 46, 72, 99
direkt beskattning	42
direkt beskattning, individer	78
disponibel inkomst	42, 74, 76
dubbelbeskattning	80, 220

E

effektskatt på kärnkraftsreaktorer	198
egenavgifter	114, 142
egendomsbeskattning	44
ekonomisk förening	219
ekvivalensskala	50
elcertifikat	201
energianvändning	198
energiskatt	195
energitillförsel	198
enskild firma	219
enskild näringsidkare	232
enskild näringsverksamhet	231
EU, bidrag och avgifter	86
Eurovinjettsystemet	209
EU-skatter	98
expansionsmedel	236

F

familjeenhet	41
fastighetsskatt	42, 160
finansiellt sparande	30
fordon, antal	210
fordonsskatt	207
fusk	93
fördelningseffekter	100
fördelningspolitik	13
företagsstruktur	218
förmögenhet	41
förmögenhetsfördelning	58
förmögenhetsskatt	42, 78, 157, 173
förtidspension	48
förtroende för skatteverket	92
förvärvsinkomst	116, 150
förvärvsinkomster för anställda	116
förvärvsinkomster för företagare	116
förvärvsinkomst, sammansättning	124
förvärvsskatt	188
förtroende	92

G

gemenskapsinterna förvärv	186
generalindex	180
Gini-koefficient	50
gäldenär	108
grundavdrag	128

H

handelsbolag	219, 231
harmoniserade skatter	185, 194
hushållens finansiella tillgångar	165
hushållstjänster	147

I

importskatter	211
indirekta skatter	16, 18, 21, 99, 185
inkomst av kapital	164
inkomstfördelning	41, 53
inkomstskatt, betalningsmönster	122
inkomstskatt, kommunal	114, 137
inkomstskatt, kommunal/statlig	42
inkomstskatt, statlig	114
inkomstskatt, statlig, skiktgräns	134, 152, 153, 154
inkomstspridning	50
inkomststruktur	46
internationella jämförelser	63, 78
intresseprincipen	15

J

jobbskatteavdrag	42
jordbrukstullar och sockeravgifter	211
juridisk person	218

K

kapitalskatt	158
kapitalvinst	48
koldioxidskatt	195
kommunala sektorn	74
kommunalekonomisk utjämning	140
koncernbidrag	227
konkursutveckling	105
konsumtionsskatt	18
konsumtionsutgifter	30
kontrolluppgift	121
kosthushåll	41
kronofogden	104, 107, 108
kupongskatt	171
Kyotoprotokollet	201

M

marginaleffekt	19, 46
marginaleffekt, inkomstprovade system	136
marginalskatt	19, 45, 133
marginalskattebegrepp	133
mervärdesskatt	186

miljörelaterade skatter	72, 203
moms	186

N

naturaförmåner, sociala	38
naturgrusskatt	203
nettoförmögenhet	58
nominell beskattning	15
nyföretagande	239

O

OECD	63
offentlig sektor, inkomster	31
offentlig sektor, utgifter	31
omfördelning, Gini-koefficient	100
omfördelningseffekt	48
omsättning	219
omvänd skattskyldighet	188
optimal beskattning	14

P

passiv näringsverksamhet	231
pension	49
pensionsfonder, avkastningsskatt på	171
pensionssparande	127, 155
periodiseringsfond	227, 238
PPP-köpkraftsparitetstal	63
preskribering	104
progressiv	44
punktskatt	185, 193

R

real beskattning	15
realisationsvinst	78
reserveringar	227, 238
resor till och från arbetet	125
restföring	104
restföringsår	108
räntefördelning	237
ROT-avdrag	147

S

sambeskattning	22
sammanboende	56
sammanlagd förmögenhet	58
sjöfartsstöd	147, 148
skatt	18
skattebaser	23
skatteförmågeprincipen	15
skatteintäkter, kassamässiga	98
skatteintäkter, periodiserade	98
skatteintäkter totalt, översikt	97
skattekil	19
skattekonkurrens	85
skattekonto	123
skattekvot	34, 66, 98
skattekvot, nedbrytning	72

skattemässiga justeringar	228
skatteobjekt	16
skattereduktion	41, 42
skatteskuld	106, 107
skattesubjekt	16
skattesystemet	89
skatteunderlag, taxeringsmässigt	165
skatt på alkohol	204
skatt, på arbete	98
skatt på energi	195
skatt på fordon	207
skatt på import	211
skatt på kapital	78
skatt, på kapital	98
skatt på naturgrus	203
skatt på reavinst	78
skatt på tobak	204, 207
skatt på varor	80
skatt, på varor och tjänster	98
skatt vid olika inkomstnivåer	128
skiktgräns	45
skuldbalans	107
skuldräntor	42
snus	207
socialavgifter	142
socialavgifter, ändamål	144
socialförsäkringsavgifter	30
socialförsäkringssektor	29, 73
särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter	211
särskild löneskatt	114, 142, 144
stabiliseringspolitik	13
statlig inkomstskatt	131
statsbudget (SB)	32
stämpelskatt	172
studielån, återbetalning av	136
suspensionsordningen	194
svavelskatt	195

T

tjänstegrupppliv, beskattning av	147
tobaksskatt	83, 204, 207
transfereringar	30
tullmedel	211

U

underskott	217, 223, 231, 234
underskottsavdrag	229
uppbördsförlust	104
utsläpps rättshandel	201

V

varumottagare	194
vägavgifter	209

Ö

överskott	223, 231, 234
-----------	---------------

